PRÆLECTIONES THEOLOGICAE DE SACRAMENTIS IN COMMUNI & de EVCHARISTIA

INSERTA EST ET DISPUTATIO DE POTENTIA OBEDIENTIALI

P. THOMÆ MLODZIANOWSKI,
POLONI SOCIETATIS JESU.

LESNÆ,
Imprimebat MICH: BUCK, ANNO M. DC. LXXIV.

APPROBATIO.

Sacramentum quo teneor, magno frangerem Amico; ſi hos Theologicos DE SACRAMENTIS Tractatus, A. R. Patris THOMÆ MŁODZIANOWSKI, in Collegio Poſnanienſi Societatis JESU, olim S. Theologiæ Profeſſoris, ſuo digniſsimos non agnoſcerem Authore, quos partu Polono editos, non ſolùm ad domeſticorum & privatorum, ſed etiam ad exterorum publicos (magnâ cum utilitate & commodo Theologiæ Scholaſticæ) uſus, tranſmittet etiam ſeræ poſteritati, ingeniorum non infœcunda parens Polonia. In quo multùm me animat ipſum EUCHARISTIÆ animatum Sacramentum, cum in eo deſiiſſet Author: plura nihilominùs ſe daturum in Materiis, quoàd praxim Sacramentorum, promittens. Quare ut imprimantur non interituri, facultate mihi à Perilluſtri & Reverendiſsimo Officio Generali Poſnanienſi conceſsâ, permitto. Datum Poſnaniæ die 22. Menſis Aprilis. Anno 1674.

STEPHANUS MORĘSKI, S. T. D.
Canonicus Cathedralis, & D. Mariæ
Magdalenæ Præpoſitus Poſnanienſis.

ALEXANDER LORENCOWIC,
PRÆPOSITUS PROVINCIALIS SOCIETATIS JESU, PER POLONIAM.

Cum Prælectiones Theologicas DE SACRAMENTIS & EUCHARISTIA, Patris Thomæ Młodzianowski, Noſtræ SOCIETATIS in Collegio Poſnanienſi olim Theologiæ Profeſſoris, aliqvot ejuſdem Societatis Theologi recognoverint, & in lucem edi poſſe probaverint; poteſtate Nobis facta à Reverendo Patre Noſtro JOANNE PAULO OLIVA, præfatæ Societatis Generali Præpoſito, facultatem concedimus, ut typis mandentur; ſi iis, ad quos pertinet, ita videbitur. In cujus rei teſtimonium has literas manu noſtra firmatas, Sigilloq; noſtro munitas damus. Poſnaniæ 16. Junii 1670.

ALEXANDER LORENCOWIC,
Præpoſitus Provincialis Societatis JESU
per Poloniam mppr.

MAGNO SACRAMENTO
ET VIRGINI ET MATRI
DE
SACRAMENTIS
BAPTISATÆ, ET AB ORIGINALI NON ABLUTÆ
DE
BAPTISMO.
STANTI (quod firmitatis est) SUB CRUCE
DE
CONFIRMATIONE.
PRIMO CORPORIS ET SANGVINIS DOMINI
TABERNACULO
DE
EVCHARISTIA.
ARÆ COELI
DE
MISSA.
VOTO FILIUM IMMOLANTI
DE
ORDINE.
UNCTÆ PRÆ CONSORTIBUS
DE
EXTREMA UNCTIONE
PRÆLECTIONES
THEOLOGICAS

Finiebat
mancipium suum
T. M. S. J.

1 4

TRACTATUS I.

DE SACRAMENTIS IN COMMUNI.

N*Omini Græco Myſterium, reſpondet Latinum, Sacramentum. quod licèt plures habeat ſignificationes, nihilominus prout hìc de illo, ſumitur pro Signo rei ſacræ & abſconditæ. in quo etiam ſenſu, adhibuit idem nomen Apoſtolus, ad Epheſ.* 5. *Sacramentum hoc magnum eſt, ego autem dico in Chriſto & in Eccleſia. Et hæc quoad quid vocis. quoad quid rei, ſit*

2 DISPUTATIO I. 5

DE CONSTITUTIVIS INTRINSECIS ET ESSENTIA SACRAMENTORUM IN COMMUNI.

CUm Eſſentia uniuscujusq; rei, vel ſecundum prædicata Metaphyſica, hoc eſt, genus & differentiam; vel ſecundum prædicata phyſica, hoc eſt, materiam & formam penſari debeat, idem in præſenti ſervandum, præmiſſa prius diſcuſſione, quid ſit conſtitutivum intrinſecum rei. De quo puncto vide aliàs dicta in Metaphyſica de diſtinctione connotativa, & in Logica, de Relatione, & in Materia de Pœnitentia, ubi quæritur An peccata ſint pars conſtitutiva Sacramenti Pœnitentiæ, & infra diſp. 2. q. 3. D. 3. p. 2. & 3.

3 QVÆSTIO I.

De Conſtitutivis Intrinſecis Rei ut ſic.

TRactabimus quæſtionem cæteroqui juris Philoſophici, à Theologis tamen ad hanc materiam, deductam, ut videre eſt apud Lugo hìc diſp. 2. Sect. 7. apud Perez diſp. 2. apud DiCaſt. diſp. 1. dub. 5, 19. & aliàs. apud Eſparza. q. 6. & alibi. Difficultas in hoc eſt, quænam ſit regula dignoſcendi, quòd hoc ſit pars, quòd ſit conſtitutivum formaliter & intrinſecè.

PRÆMITTO Primò. *Differentiam partis à non parte, non poſſe haberi à mera importatione in Recto & Obliquo;* ita, ut illud dicatur pars, quod dicitur in Recto, illud non pars, quod dicitur in Obliquo.

RATIO: Tum quia Rectum & Obliqvum ſunt actus intellectûs in tali vel tali caſu, Nomen aliquod ponentis. eſſe autem partem, eſt quid reale, phyſicum, independens à noſtris conceptibus. Tum quia rectum & obliqvum, ſunt de linea Dici, prius autem eſt eſſe quàm dici, adeòq; prius erit eſſe partem, quam dici in Recto & Obliquo. de hoc ergo quæritur, quid ſit iſtud Eſſe partem. Tum quia poteſt idem, quod eſt manifeſtè pars, nunc poni in recto, nunc poni in obliquo. ergo ex præciſa ratione Recti & Obliqui, id non rectè colligitur. nam ly homo dicit pro parte Corpus huma- 6
num, animam rationalem, eorum unionem, quæ omnia in Recto dicuntur, & ſunt Pars; paries autem albus, componitur indubiè in ratione albi, albedine, & tamen albedo dicitur in obliquo, paries enim dicitur albus, ſcilicet paries habens albedinem. en albedinem in obliquo poſitam.

Quodſi recurras ad rectum & obliqvum Objectivum, id etiam non convincet. Tum quia danda erit regula quid depoſcat eſſe rectum Objectivum, & quid obliqvum Objectivum, conſequenter cur competat albedini rectum Objectivum, cum formale rectum non illi competat, importatur enim nonniſi in obliquo à pariete albo, & ſi competit illi formale obliqvum, deberet com-

7 petere etiam objectivum obliqvum, ut ita proportionentur inter se esse Formale & Objectivum, adeoq; deberet illi competere, Non esse partem, cum per te pars, stet recto Objectivo. Tum quia quærere restabit, cur obliqvum Objectivum, non possit convenire parti. & si potest convenire. ergo obliqvum objectivum non est distinctivum partis à non parte. Tum quia redeunt rationes factæ, nam rectum & obliqvum etiam objectivum, sunt per ordinem ad intentiones nostras, prius autem ordine ad intentiones nostras, est ratio partis tanquam ratio in se.

PRÆMITTO Secundò. *Quod in explicatione distinctionis Partis à non parte, recursus ad obliqvum ab aliis talis fiat.* tunc denominatio
8 formaliter & constitutivè includit, inquiunt, Obliqvum, quando illa non potest affirmari de recto, non affirmato obliquo. tunc autem includit purè connotativè, quando non potest ut tale concipi, non concepto illo obliqvo, potest tamen affirmari non affirmato ipso obliquo. hinc possum velle ut Petrus agnoscat & sciat suum peccatum, quin peccatum amem, non vero quin amem scientiam ipsam: ita possum affirmare Petrum scire peccatum, quin affirmem peccatum, non tamen quin affirmem Scientiam peccati inesse Petro. *Hic etiam recursus*

NON SATISFACIT. Tum quia priùs est esse partem, & posteriùs affirmabilem esse, cum affirmatio sequatur esse, per quid ergo formalisabitur illud constitutivum in
9 illo esse. Tum quia vi hujus doctrinæ sequitur, quod cum volo Scientiam peccati Petri in Petro, volitionis meæ sit pars illa scientia, utpote quæ tunc affirmatur. hoc autem non potest dici: quia sufficit dicere, quod scientia peccati sit illius volitionis meæ merum Objectum, & non pars. Tum quia si est impossibile attingi connotativum Ens, non attacto obliquo, cur hoc ipso illud connotatum non erit pars, cum de illo possit semper affirmari, quod sit obliqvum, quod v. g. peccatum sit Objectum scientiæ peccati, & cur hæc affirmabilitas non faciet ut peccatum, sit pars illius volitionis. & jam distinguere debebis affirmabilitates, quasdam competentes partibus, quasdam connotatis; redibitq; quæstio, quid illæ sint affirmabilitates parti competentes Addo 10
ex Perez. DEUS directè & in recto affirmat suam essentiam, Creaturas autem quas essentia divina essentialiter connotat ut omnipotens, non solum intelligit, sed & affirmat, non quidem ut constitutivas Omnipotentiæ, sed ut terminum ipsius, & tamen illæ non sunt pars omnipotentiæ.

PRÆMITTO Tertiò. *Quod hæc differentia non possit haberi, ex eo præcisè, quod aliquid sine hoc esse non possit;* nam etiam connotativum Ens sine suo connotato, relatioq; transcendentalis sine suo termino, esse non possunt, & tamen hæc non sunt pars. indubièq; alia est ratio non posse esse sine alio, ut præcisè termino; & alia non posse esse sine alio ut præcisè parte. quid ergo est constitutivum in ratione puri termini, quid in ratione partis, quod utrumq; in hoc convenit, ut hoc 11
sine parte, illud sine termino esse nō possit.

Ut ergo expliceturper quid formalisetur constitutivum, constituaturq; pars in esse partis, & distinguatur à non parte, principaliores sententias attingemus. *Sit*

DIFFICULTAS I.

Proponitur Recentior Explicatio Perez sic discurrit.

PONIT Primò. Quando mens nostra format Nomen concretum denominativum, seu conceptum, quem tali nomine exprimimus, posse mentem nostram naturali ductu & sine Magistro resolvere illud nomen concretum mentale, seu subjectum, 12
in subjectum denominationis, & in abstractum verbale ipsius. veluti si dicas Amans, statim mens dicere potest, Amare seu esse Amantem. & etiam dicere potest Amativum seu subjectum Amandi. Amare, est abstractum verbale denominationis Amantis. idem autem est dicere Amare & esse Amantem, Amativum autem, est esse subjectum denominationis. pariter si dicas Petrus albus, mens subito dicet Petrum dealbabilem, & hoc quod est, Petrum esse album.

INEXPLICATUM hoc reliquit Perez, qui sine Magistro resolutio illa fieri possit. Si enim sine Magistro, non possumus dicere Amans, verba enim sunt ad placitū, adeoq; debet

13 debet esse placiti intimativum, hoc autem intimativum est magister loquendi, quomodo ergo sine Magistro resolvetur illud nomen concretum, in abstractum verbale. Sed quicquid sit de hoc

NON SATISFACIT hoc positum. Tum quia non apparet cur istius, quod est concretum Amans, abstractum verbale sit, esse amantem; cum potius sit sola positio in obliquo, cum additione infiniti, hoc autem non est esse abstractum: quia universaliter nomine abstracti in præsenti, venit forma vel quasi forma. & ita albi abstractum est albedo; abstractum animalis est animalitas, non autem animal cum infinitivo, hoc est; esse animal. tum quia abstractum de quo hîc, habet se per modum ultimò com-
14 plentis & formalisantis illud concretum, in ratione talis concreti; hoc autem se habet per modum formæ vel quasi formæ, ad quam ista formalisatio spectat. ergo non est mera positio concreti in obliquo cum infinitivo esse. consequenter hujus termini Amans, non erit abstractum verbale, Esse Amantem, sed potius deberet dici habens Amorem. Tum quia non apparet, cur hujus termini; Petrus est albus, abstractum sit, Petrus dealbabilis, potius enim est subjectum concreti: subjectum autem non habetur per modum abstracti, sed à quo abstrahitur.

Hæc tamen propositio est vera: quia quando mens nostra format concretum denominativum necessariò debet illud resol-
15 vere in subjectum & formam. Ratio: quia hoc ipso non apprehenderetur ut concretum, siquidem in nihil resolubile. & cum illa resolutio sit nonnisi ex vocibus petita, si novit vocem esse concreti significativam, noscit etiam ex quo concrescat, & cui concrescit. unde resolutio illa in genus & differentiam, quæ resolutio fit per definitionem, est expeditior quàm concepto Definito solo: licet enim definitio & definitum, nonnisi ratione differat, quia tamen sæpe, Definitum vocaliter nonnisi est notum, adeoq; habens nonnisi rationem concreti denominationis, ideo adhuc definitiva prædicata ignorantur rerum, non rarò. & ita cum apprehendimus bruchum, potius apprehendimus concretum nominis talia extrinseca
nobis nota significantis: sed definitum quâ 16
definitum est, non noscimus, quia licet nobis sit genus illius notum, nempe animal, ignota tamen differentia intrinseca, ideo apprehendendo bruchum non apprehendimus definitum formaliter, nec possumus expeditè resolvere conceptum in genus & differentiam, licet resolvamus nomen illud in Esse, & formam bruchi.

PONIT Secundò. Quod aliquando abstractum verbale non differat à subjecto denominationis, aliquando differat: v. g. Petrus amans seu amativus differt realiter ab hoc quod est ipsum amare. at unionem uniri per seipsam, expresè non differt ab ipsa unione quâ unitur, nisi tantum modo significandi. item abstractum verbale dif-
ferens à subjecto denominationis, aliquan- 17
do differt ab ipso adæquatè, aliquando inadæquatè. v. g. homo purus, habens personalitatem creatam, non differt adæquatè secundum rectum hominis ab ipsa Personalitate, seu ab eo quod est habere personalitatem. at Syrus albus, secundum rectum, differt adæquatè ab hoc quo est esse ipsum album; quia Syrum esse album, nihil aliud est, quam albedo & unio albedinis cum Syro. unde fit ut abstractum verbale significatum, abstractè non possit prædicari de subjecto denominationis concreti.

Hoc positum

NON SATISFACIT. Tum quia non apparet, quare homo purus, supposito quod Personalitas illius sit Entitativè ab illo di-
stincta, non differat adæquatè secundum 18
rectum hominis ab ipsa Personalitate: quavis enim Personalitas ponatur modus, albedo ratum Ens; utrumq; tamen dicit Entitativam sui distinctionem; albedo à pariete & personalitas à natura. cur ergo, si ly Syrus albus, est subjectum adæquatè distinctum secundum rectum, non erit similis distinctio recti ab abstracto verbali, ipsius ly homo purus. Tum quia ideo rectum concreti hujus, Syrus albus differt adæquatè, quia Syrum esse album nihil aliud est, quàm albedo, & unio albedinis cum Syro: ita etiam dicam hominem purum nihil aliud esse, quàm Personam humanam, unionem illius cum natura. ergo si in casu priori, Rectum differt adæquatè à Recto abstracti; etiam in po-

19 in posteriori differet. Tum quia non appa-
ret, quid sit istud rectum abstracti denomi-
nationis inadæquatè distinctum & tamen
realiter, nihil enim est quod est Entitativum
& tamen indistinctum realiter adæquatè.
nisi fortè à composito, à quo pars dicit in-
distinctionem realem inadæquatam.

Dices Personalitas dicit hominem, ho-
mo etiam purus dicit hominem. ergò appa-
ret quod abstractum idem dicat pro Recto
quod dicit & concretum.

Respondetur quòd personalitas ab-
stractè sumpta non dicat hominem. si enim
est quid entitativè distinctum ab homine,
dicet illam entitatem quæ est, sed abstractè
acceptam: si autem non est quid entitativè
distinctum, adhuc abstractè sumpta non
20 dicet hominem, sed aliquid hominis.

Ponit Tertiò. Tunc in concreto alicu-
jus denominationis includi aliquid formali-
ter, quando hoc est Rectum alicujus extre-
mi Resolutionis nominis Concreti, in subje-
ctum & abstractum verbale. Si autem
nomen Concretum seu significatum nomi-
nis Concreti tribuentis ipsi aliquam deno-
minationē referatur ad aliquid, seu ipsum
connotet, & hoc neq; possit esse rectum to-
tale, neq; partiale alicujus extremi prædi-
ctæ resolutionis, sed in qualibet resolutio-
ne maneat semper obliqvum dicetur purè
connotari. Exemplum sume à denomina-
tione amantis proximum, quæ resolvitur
in subjectum amativum, & in esse amantem
proximi. esse autem amantem proximi, est
21 amor proximi & unio hujus amoris cum
subjecto. In hac resolutione; proximus
nunquam est rectum sed semper obliqvum.
ergo proximus purè connotatur. In hoc
tertio posito stat tota explicatio.

Dicendum est Non constitui aliquid per
hoc definitivè, quòd sit Rectum alicujus ex-
tremi in resolutione Nominis Concreti.

Probatur Conclusio Primò ex dictis.
Quia hic quæritur de primo essentiali & de-
finitivo conceptu Constitutivi, seu haben-
tis se per modum partis. subsumo. sed esse
dicto modo rectum non est de primo essen-
tiali & definitivo conceptu Constitutivi:
quia esse Rectum spectat ad Lineam Dici;
esse constitutivum & partem ad Lineam Es-
se. Rursus: quia Esse, priùs est quàm Di-
ci, v. g. in recto; de hoc ergo priori quæri- 22
tur, quid sit? Deniq; istud Rectum & obli-
qvum spectat ad secundas intentiones; esse
partem, ad primas. ergo primò essentialis
conceptus Constitutivi, non erit aliquid se-
cundas intentiones importans.

Probatur Secundò. Quia hæc do-
ctrina non est conformis principiis expli-
cantis. ponit enim ille relationem prædi-
camentalem constitui termino tanquam
parte; & tamen in relatione prædicamen-
tali terminus dicitur in obliquo. paries item
albus non connotat albedinem, & tamen in
resolutione illius ponitur albedo in obli-
quo. ut si dicas; paries albus, est paries ha-
bens albedinem.

Probatur Tertiò. Tum quia ratio
definitiva partis, debet esse terminativa in- 23
terrogationis debitè formabilis, quare ali-
quid sit pars. definitio enim habetur per
modum principii, principio autem non da-
tur prius; & hoc primum, est ultimò re-
sponsivum. sed prædictum, poni in Recto,
non est tale responsivum. quærere enim re-
stat, quare hoc sit nonnisi in Recto ponibi-
le. cum enim grammaticæ collocationes
sint liberæ, & in quibus error incurritur,
est error ab assignatione & ex placito; à
placito autem nō pendet esse partem: quæ-
rere ergo restabit, cur pars nonnisi in Re-
cto dici possit. Tum quia ista resolutio no-
minis Concreti, non fit nemine cogitante.
sicut enim resolutiones physicæ, non dantur
sine actione, vel quasi actione physica; ita
nec resolutiones in abstracta verbalia, dan- 24
tur nemine cogitante, sine actione aliqua
vel quasi actione; aliàs nulla essent concre-
ta, quia darentur nemine cogitante resolu-
tiones. Si resolutio non fit nemine cogitan-
te; antequam illa fiat, vel datur pars & con-
stitutivum, vel non datur? si non datur. er-
go esse partem est cogitari partem, adeoq;
nec esse partem, sed formari nostrâ intenti-
one partem; ad eum modum quo non datur
universale à parte rei, quia formatur ab in-
tellectu. Si autem ante resolutionem illam
datur pars. ergo partis & constitutivi for-
malisativum, debebit etiam priùs dari. Sed
hoc non est esse rectum in resolutione, quia
hoc consequitur partem, resolutióq; suppo-
nit resolubile. quæro ergo de definito illius
resolu-

25 reſolubilis, quid illud? Si autem dicas ante
reſolutionem formaliſari partem per poſſe
reſolvi, per poſſe eſſe Rectum; redit inter-
rogatio, ſupra quod eſſe, fundetur, poſſe
illud reſolvi, conſequenter, quæ ſint illius
conſtitutiva. Tum quia etiam exemplum
illud quod affert, non tenet. nam quod di-
cit ly Amans proximum, reſolvi in ſubje-
ctum amativum & in eſſe amantem proxi-
mi; eſſe autem amantem proximi, eſt amor
proximi, & unio hujus amoris cum Subje-
cto, reſtabit quærere; quid ſit in re iſtud Ly
proximi in obliquo poſitum, neq; enim iſtud
obliqvum datur nemine cogitante, & ta-
men amans datur nemine cogitante. cur er-
go amans ita explicari non poteſt, quod ſit
ſubjectum amans, actus illius, & objectum
26 ſeu proximus. ubi jam in recto ponetur pro-
ximus, & tamen proximus non eſt per Pe-
rez pars amoris proximi. Urgeri etiam
poteſt id, quod prævidit Perez, Cur enim
non poſſum dicere quod illius concreti, a-
mans proximum, poſſit eſſe talis ſignifica-
tio, proximus amatus. quod autem ille di-
cit quod id fiat non per reſolutionem ſed
per converſionem Orationis, quærere re-
ſtat, cur id ſolum eſt pars, quod per reſo-
lutionem, non autem per converſionem po-
nitur in recto? cur item poſitio proximi in
obliquo non ſit mera converſio Orationis?
deniq; duplex jam erit ponibilitas in recto
per converſionem & per reſolutionem; de-
tur ergo regula taxativa, cur hæc quidem
reſolubilitas ſit ſufficiens ad eſſe Conſtitu-
27 tivi, & non hæc altera.

DIFFICULTAS II.

Proponitur alia Explicatio.

LUgo citatus & cum eo Eſparza aſſu-
munt hanc majorem. Id quo non po-
ſito, & poſitis omnibus aliis prærequiſitis
ad exiſtentiam alicujus concreti, concretum
nondum exiſtit; & quo poſito ſimul cum a-
liis requiſitis, eo ipſo exiſtit concretum, id,
inquam, pertinet formaliter ad conſtituti-
onem intrinſecam concreti, eſtq; per illos
pars.

DICENDUM eſt Prædicto modo non
rectè explicari conſtitutivum intrinſecum
& partem.

PROBATUR Primò ex DiCaſtillo. Quia, 28
ſi teneret prædicta explicatio, multa quæ
non ſunt pars, eſſent partes. v. g. intentio
ſuſcipientis Baptiſmum, quod concedit Lu-
go. Juriſdictio item & poteſtas Sacerdo-
talis, quod concedit Lugo in aliis Sacra-
mentis, non in Euchariſtia. Perſona item
Miniſtri: quia verba ipſius intrant & hæc
eſſentialiter dependent ab illo, etiam ipſe
ut ſenſibilis Miniſter eſſentialiter require-
tur. idem dic de ratione viatoris, viator e-
nim nonniſi eſt Miniſter. Morbus item e-
rit pars Sacramenti extremæ unctionis. Ca-
rentia prioris Baptiſmi erit pars Baptiſmi.
Baptiſmus erit pars aliorum Sacramento-
rum. Baptiſmus item Miniſtri conſecran-
tis erit pars Euchariſtiæ. Baptiſmus item
abſolventis erit pars Confeſſionis. Seque- 29
læ hæ probantur. quia reliquis omnibus po-
ſitio, & illis quæ numerata ſunt non poſitis,
non ponitur Sacramentum; & illis poſitis
cum omnibus aliis prærequiſitis, ponitur
Sacramentum. ergo prænumerata erunt
pars. Sed prænumerata non poſſunt eſſe
pars, quia eſſet deploranda in Doctoribus,
Pontificibus, Conciliis, ignorantia vel ne-
gligentia in tradenda doctrina de Sacra-
mentis; qui explicando partes eſſentiales
Sacramentorum, nunquam prænumerata
poſuerunt inter partes, in qua re, omnes il-
li fuiſſent diminuti culpabiliter: quia quan-
do agitur de doctrina tradenda in re gravi
dogmatiſando, aliquid omiſiſſe, negaſſe eſt.
Rurſus ad talia quæ antea pro partibus non
numerata, ut pro partibus numerarentur 30
poſt Lugonem, debuiſſet Authoritas Sacra
afferri. ut enim ſit aliquid pars Sacramenti
pendet ab inſtitutione Chriſti, quæ per au-
thoritatem Sacram applicatur. vel deberet
afferri argumentum ex ipſa natura Sacra-
menti petitum, illudq; irrefragabile. De-
niq;, conceſſo quod illud debeat eſſe intrin-
ſecum alicui compoſito, quo ablato & ma-
nentibus omnibus aliis, non manet tale com-
poſitum &c., ſemper minor procedens v. g.
de intentione, involveret contradictionem
in ſuppoſitione; implicat enim contradicti-
onem manere materiam & formam ſine in-
tentione Miniſtri, non enim materia & for-
ma Sacramentorum ſunt inſtituta à Chriſto
ſecundum tantum eſſe phyſicum; ſine inten-

31 tione autem manet solum esse physicum materiæ & formæ Sacramentorum. videmus autem v. g. ablato tecto manere adhuc reliquas partes domûs.

RESPONDEBIS Primò ex Lugo. Ex vi hujus ultimo additi sequi non omnes ablutiones ac prolationes verborum, v. g. in baptismo posse esse materiam & formam, ex vi præsentis institutionis, sed aliquas posse esse, aliquas non posse. unde hæc propositio universalis vera non erit; Omnis ablutio est, quantum est de se, materia apta ad Sacramentum baptismi.

CONTRA, omnes posse esse, si illis accedat intentio; sed si non accedat, nulla erit ablutio quæ sit pars Sacramenti: consequenter omnes possibiles ablutiones sunt
32 materia Baptismi, sed in circumstantia intentionis, secus extra illam.

RESPONDET Secundò Esparza q. 6. ad 6tum. Quod authores quando excludunt à constitutione Sacramenti, intentionem v.g. Ministri, loqvuntur de constitutivo præcipuo, quod se habeat per modum virtutis activæ; non verò intendunt agere de Constitutivo adæquatè sumpto.

CONTRA redit argumentum DiCast. diminutam fore doctrinam Patrum, qui nunquam meminerunt intentionis tanquam constitutivæ Sacramenti adæquatè sumpti. Redit item argumentum quod hoc ipsum probari deberet authoritate Sacrâ. Deniq; cum Sacramentum sit virtus sensibilis activa Sanctitatis, si hujus virtutis non est pars in-
33 tentio, explicandum erit, quid sit pars Sacramenti.

RESPONDET Tertiò idem. Quod prædicti authores non docuerint id, quod intentio non sit pars Sacramenti secundum omnē rationem consideratí.

CONTRA: quia redit argumentum DiCast., In re dogmatica non docuisse, negasse est. Rursus posita hac explicatione non accipientur jam verba Patrum ut sonant. Deniq; sicut, si sumatur generatio adæquatè, secundùm totum suum processum, includit etiam dispositiones, & in toto illo conflato sunt, si ita vocare velis, pars; cum hoc tamen nemo dicit, quòd generationis pars, sint dispositiones; generatioq; non supponit pro conflato etiam ex prærequisitis & dispositionibus. ergo etiam, quamvis 34
processus totus in serie Sacramenti involvat etiam intentionem, non sequetur jam illam esse partem.

PROBATUR Secundò. Sicut non sunt multiplicanda Entia sine necessitate; ita nec intrinsecanda aut donanda jure partium: si autem prædicta definitio intrinseci teneret, multa transirent in conditionem partis, quæ cæteroqui sufficeret esse, per modum prærequisiti &c. ergo prædicta definitio non tenet.

PROBATUR Tertiò. Quia hæc definitio partis & Constitutivi non explicat quid sit pars, & quid constitutivum. quod ipsum probatur. Dantur aliqua quibus positis tanquam Objecto, termino, prærequisito, unâ cum aliis, datur concretum; & non po- 35
sito illo tanquam Objecto, termino, prærequisito, positis per possibile vel impossibile reliquis, non datur: quæ tamen omnia non sunt pars. ergo aliud erit; quo posito tanquam Objecto &c. Res est; & non posito &c, non est: & aliud erit; quo posito tanquam parte cum reliquis, res est; non posito tanquam parte, reliquis etiam positis, res non est. de hoc autem ipso quæritur; quid sit poni partem. ergo non explicasti adhuc, quid sit esse partem. Supponit hæc probatio, quod Objectum non sit pars potentiæ, nec terminus pars relationis transcendentalis. Hic ipse medius terminus sic aliter proponitur. Definitio debet esse ultimum *Responsivum* ipsius *Quid est*. Ratio: quia definitio explicat naturam seu 36
quidditatem rei, & constat genere ultimo & differentiâ ultimâ, ultimis autem non datur ulterius. Item. Omnis *Responsio* ad *Quid est*, fit per conveniendi & differendi Rationem; & quia Responsio per Est, est responsio per Genus, utpote commune. & est responsio per Non est, quod est responsio per differre, licet in ipso differre sit considerabile Est & non Est cum ultra Est, & Non est, nihil ultra detur, consequenter nec ultra responsionem per definitionem, debet dari ulterior responsio ad Quid. cùmq; in genere ultimo, omnia suprema genera; & in differentia infima, omnes superiores contineantur; fit, ut contineatur totum per quod Respondetur ad *Quid est*.
Sed

37 Sed præsens Responsio non est ultima ad interrogationem, Quid est pars. quæro enim quid est pars? Respondetur, est quo posito & positis reliquis, aliquid ponitur; eo non posito, reliquis positis, non ponitur. quæro ulterius, en posito aliquo tanquam Objecto, termino, prærequisito, cum reliquis omnibus ponitur aliquid; non posito aliquo tanquam Objecto, termino, prærequisito, non ponitur; quid ergo est poni aliquid tanquam partem, licet illa sit, quâ positâ cum reliquis, res ponitur; non positâ, etiam reliquis positis, non ponitur. Tum quia alius est conceptus prærequisiti idq; vel maximè essentialis; & alius conceptus Partis: nam prærequisitum antecedit ipsam Rationem partis; antecedit enim po-
38 sitionem totius, quod totum est illa ipsa pars inadæquatè. unde prærequisitum habet rationem prioris; pars ad illud comparata, posterioris. item prærequisitum, nunquam est inadæquatè illud, ad quod prærequiritur; hoc ipso enim non prærequireretur ad illud, sed esset illud inadæquatè: pars autem omnis, est inadæquatè illud ipsum, quod constituit: immo ipsum nomen prærequisiti, & partis, ostendit eorundem differentiam. sed si teneret prædicta definitio, idem esset conceptus prærequisiti essentialis & partis: nam quodcunq; prærequisitum essentiale, est tale; ut illo ablato reliquis manentibus, jam non sit res. hoc ipso enim non esset essentiale prærequisitum ad aliquid, si illud aliquid sine illo haberi posset.
39 Illo etiam posito cum reliquis, est res. quid enim ad illam desideratur; & tamen hoc etiam competit parti: competere autem non deberet, quia distinctis definitis, condistinctæ definitiones competere debent.

Hic ipse medius Terminus sic aliter proponitur. Possibile est prærequisitum essentiale, condistinctum à parte. quæ enim in hoc implicantia. ergo & definitio ejus erit distincta, à definitione partis: quia identitas definitionis, argueret identitatem definitorum. Sed si teneret prædicta definitio, non essent pars, & prærequisitum essentiale, definitionibus distincta; quæ enim illius pars non conveniret prærequisito essentiali? Tum quia & esset hæc definitio partis, ut supponitur; & non esset: quia definitio debet esse distinctiva ratione inclusæ 40
in se differentiæ ultimæ, ab omnibus quæ non sunt definitum; præsens definitio non est talis: quia convenit etiam Objecto, termino, prærequisito. vitium ergo ejus erit, quia conveniet quidem omni parti, sed non soli.

Idem medius Terminus sic proponitur. Possibilis est hæc Categoria. Tale ut sic, quo posito cum reliquis, res est; non posito, reliquis positis, non est. sub hoc genere supremo hujus prædicamenti poni potest; Tale intrinsecum, & sub hoc tali intrinseco erit materia, & forma, &c. Tale Extrinsecum; & sub hoc erit, Objectum, terminus, prærequisitum &c. Si possibilis est talis Categoria, hoc ipso datur: quia Categoria non ponit, nec facit talem ha- 41
bentiam se objecti. & sic Categoria substantiæ, non facit ut substantia sit prius corpore, sed invenit; & ex possibilitate Categoriæ infertur ita se habere Objectum. posito autem quòd in dicta Categoria Supremum genus sit; Id quo posito cum reliquis est aliquid, non posito, positis reliquis, non est; de singulis jam dici poterit illud genus, adeoq; & de Objecto, termino, &c. & de parte: hoc ipso enim non esset Supremum genus. sed sequitur etiam, quòd si de illis inferioribus ratio illa superior dici possit, non esse jam illam convenientem soli: ly enim soli, est exclusivum aliùs. si autem non est conveniens soli, hoc ipso non est definitiva: nam definitio convenit soli; nihil enim est magis solum, quàm ipsum sibi differen- 42
tiale ab iis, quæ non sunt illud solum: & tamen definitio debet fieri per ultimam differentiam. unde debet convenire omni, quia fit per genus & prædicatum universale; sed soli, quia per differentiam.

Respondebis Primò. Quod est pars, illo ablato, impossibile est etiam divinitus manere illud totum: jam autem quod est prærequisitum, saltem divinitus sine illo, potest manere illud aliud.

Contra. Tum quia sine prærequisito essentiali implicat etiam divinitus manere illud, ad quod prærequiritur: quia hoc ipso non esset prærequisitum essentiale. Tum quia sine potentia vitali, non potest esse actus vitalis etiam divinitus, & tamen potentia vi-

43 tia vitalis utpote causa, non est constitutiva intrinsecè actûs vitalis; alias effectus seipsum inadæquatè causaret. verba item, non dico æquivalenter sumpta sed formaliter, sunt talia; ut illis positis cum reliquis omnibus, sit Eucharistia; non positis, quamvis reliqua ponantur non sit Eucharistia, (supple Sacramentum tale quale modo est institutum): & tamen verba formaliter etiam per oppositos, non componunt Eucharistiam in statu permanenti sumptam. Per multos etiam exstentia causæ ponitur pro requisito ad agendum, & pro conditione; & tamen etiam divinitus non potest agere causa, nec esse effectus, si causa non existat in se vel in sui virtute. Tum quia sine Objecto cognitio, sine termino transcendentalis
44 relatio, etiam divinitus esse non possunt; & tamen hæc non sunt pars essentialis.

Respondet Secundò Esparza. Quod causa efficiens, & Finalis, & conditio sine qua non, solum requirantur ad existentiam alicujus, ratione effectus pendentis ab ipsis, atq; ab iisdem formaliter distincti; quo proinde posito, etiamsi per possibile vel impossibile ipsæ non existant, aut intelligantur non existere, eo ipso intelligatur, & est, existens ea res, ad cujus existentiam absolutè requiruntur.

Contra. Tum quia sequeretur contra intentionem Respondentis, intentionem non esse partem Sacramenti: quia dicam illam requiri ratione effectûs pendentis, qui est causatio gratiæ, nam per possibile vel
45 impossibile, non positâ intentione, positâ tamen materiâ & formâ sed tanquam causativis gratiæ baptismalis, verè adhuc esset Sacramentum baptismi. & si Finis requiritur ratione effectûs à se pendentis, cur non item intentio? dicamq; illam requiri etiam hoc titulo ratione effectûs, vel quasi effectûs, qui est, constituere physica in esse jam Sacramentorum. Tum quia dantur aliqua quæ non sunt pars, licèt illis non positis, impossibile sit poni aliquid, nec tamen requiruntur ratione effectûs pendentis ab ipsis. quis enim effectus pendet à possibilitate effectus? quâ tamen possibilitate effectûs non positâ, impossibile est esse relationem transcendentalem ad effectum. quis item effectus est Objecti prout terminantis, quo non posito, impossibile est poni cognitionem Objecti? objectum enim prout terminans notitiam, non est causa efficiens notitiæ. dicam item omnem partem in tantum requiri, in quantum requiritur ad effectum suum intrinsecum quod est totum, adeoq; omnem partem non esse partem. Tum quia deberet dari regula dignoscendi quod aliquid requiratur ratione effectûs à se pendentis, & quod requiratur ratione sui: nam etiam dicam terminum relationis transcendentalis requiri ratione sui tanquam termini; Objectum item requiri, ratione sui tanquam Objecti; sicut ratione sui requiritur terminus relationis prædicamentalis. 46

Confirmatur & antequam formetur Argumentum.

Suppono Quod definitio sit prima operatio: quia ad illam quâ talem non spectat nisi apprehendere explicitam essentiam rei. quia tamen ly subjectum & ly prædicatum, ita spectat ad primam operationem, ut tamen per particulam Est, extrahantur ad classem secundæ operationis, fit ut etiam ad eandem extrahi possit definitum, quod est subjectum & simul materia Interrogatorii Quid. sicut etiam extrahi potest prædicatum, quod est ipsa definitio, ipsumq; Responsivum quid. Quando jam extrahitur definitum ad rationem subjecti, & definitio ad rationem prædicati, tunc vel maximè particula Est, suo proprio titulo identitatem objectivam notante, requirit coæquationem & proportionem inter Interrogativum & Responsivum. & quia coæquatio est exclusiva inæqualitatis; inæqualitas verò est quædam per excessum, hoc est; per additionem. hinc si superfluat aliquid in definitione, mala erit; idq; ideo: quia esset responsivum sine interrogativo, adeoq; nec Responsivũ, consequenter nec definitivum: quia definitio est prædicatum responsivum ad Quid; non erat autem interrogativum, si superfluat responsivum. Quod si inæqualitas sit ex defectu, non erit bona definitio: quia definitio est responsivum prædicatum ad Quid. erat autem interrogativum in Subjecto, cui non respondit prædicatum, seu definitio, si quid in illa deficiat; consequenter nec erit bona definitio: quia nec Responsivum ad quid. Tamen etiam cæteroqui 47 48

49 teroqui adæquatum responsivum, non est
limes instituibilium quæstionum: idq; ideo
inter alia; Pater æternus generans VER-
BUM non procedit ad aliam generationem,
nec ipsum VERBUM procedit ad aliud lo-
quendum VERBUM: quia ipsi potentiæ ge-
nerativæ, adæquatus est terminus VERBUM
& exhaustivus processûs ad secundam ge-
nerationem. habet item suæ dictivitatis
constantem durationem: nam etiam nunc
Pater dicit VERBUM, nec datur alius Pater
qui sit DEus, adeoq; repetitivus producti-
onis VERBI. quia autem responsiones, per
prædicatum Quid est definitivum, sunt qui-
dem adæquatæ Objecto, unde alia defini-
tio hominis non potest dari, nisi hæc; ani-
mal Rationale: quia tamen hoc responsi-
50 vum, non est adæquatum ipsi potentiæ po-
tenti respondere, & potenti intelligere. &
quia cessat homo ab hoc actu, & unus homo
relinquit locum, ut sit alius unus homo; ideo
locus datur repetendæ definitioni. Si au-
tem etiam adæquatum responsivum, non
est limes instituibilium quæstionum; danda
erit regula, unde nosci possit adæquatam
tamen esse huic definito hanc definitionem;
quæ regula hæc est: nempe si ortâ lite de
substantia definitionis, illius defensivum
non sit novi prædicati appositio, sed sola
verbalis terminorum explicatio, aut præci-
sa inductio manifestiorum. quod utrumq;
in hoc convenit, non afferre prædicatum
novum: si enim afferatur novum prædica-
tum; apparet quod non fuerit adæquata de-
51 finitio inæqualitate orta ex defectu, adeoq;
nec definitio: quia hæc debet esse, ut pro-
batum, adæquatum responsivum ad Quid
est interrogativi inclusi in definito tanquam
subjecto. *Hoc supposito*

FORMATUR ARGUMENTUM. Tam de
prærequisitis non ratione effectûs, quam de
requisitis ratione effectûs, verum est dice-
re, id quo posito, &c. ergo apparet quòd
illa prior ratio sit generica indigens illâ
appositione, quæ est, requiri ratione sui,
adeoq; nec definitiva: quia nulla generica
ratio est definitio inferioris, cum sit inæqua-
lis per defectum; in nullo item termino illi-
us includitur illud requiri ratione sui.

RESPONDEBIS Tertiò. Quod illud sit
pars, quo ablato immediatè & directè au-
fertur totum; non autem, quo ablato au- 52
fertur nonnisi arguitivè & consequenter.
unde etiam non habet se per modum partis,
quod requiritur antecedenter.

CONTRA. Tum quia sequitur priorem
definitionem, convenisse quidem omni sed
non soli. restrictivus enim hic terminus in
responsione positus, non erat inclusus in ul-
lo termino hujus quæ impugnatur definitio-
nis. Tum quia restat de minori difficultas,
cur ablata intentione non arguitivè tantum
tollatur Sacramentum? cur ablato in phi-
losophicis tempore vespertino, non argui-
tivè auferatur cœna? cur ablato termino re-
lationis prædicamentalis, non arguitivè au-
feratur relatio. Tum quia de hoc ipso quæ-
ritur; quid sit formaliter auferri, quid ar-
gutivè? deinde debet dari subjectum su- 53
pra quod cadit hoc, quod est esse tale; ut il-
lo ablato immediatè tollatur. hoc subje-
ctum est pars; de hac parte quæritur, quid
illa sit? videtur enim esse quid sequens ad
rationem partis, ut illa ablata directè aufe-
ratur totum. Rursus quid est istud directè
auferri? si directè auferri, est auferri tan-
quam formam; sic jam materiâ ablatâ non
auferretur directè totum, & tamen materia
est pars totius. si directè auferri, est aufer-
ri tanquam id quod est totalis rei definitio;
sic pars non esset pars: quia pars non est to-
talis definitio totius. si directè auferri, est
auferri tanquam ingrediens definitionem;
tunc jam omnia connotata erunt partes: in-
grediuntur enim definitionem suorum con-
notantium; terminusq; relationis transcen- 54
dentalis erit pars: quia ingreditur definiti-
onem illius.

Quod attinet ad illud additum Partem
non requiri per modum antecedentis, re-
quiruntur autem prærequisita per modum
antecedentis; id etiam non convincit: jam
enim intentio non esset pars; hæc enim sal-
tem naturâ antecedit Sacramenti positio-
nem. terminus item non esset pars relatio-
nis prædicamentalis; habet se enim antece-
denter ad illam, ut ita salvetur Aliud, ad
quod est relatio. deniq; ista antecedentia
addit nonnisi primitatem; primitas præcisa
non ostendit, quod negatio illius, sit con-
stitutio partis; cum esse partem sit quid po-

 sitivum

55 sitivum: negativum autem quid est, non se habere per modum prioris.

DIFFICULTAS III.

Quid constitutivum Rei ut sic?

PRÆMITTO Primò. *Constituta esse duplicia, quædam physica, quædam Metaphysica, & nulla alia.*

RATIO: Tum quia id ostendit inductio. & ita compositum physicum est ex corpore & anima; Metaphysicum, animal Rationale. Tum quia si præter physica & Metaphysica composita, darentur aliqua, darentur composita artificiata, moralia, Logica. hæc dantur quidem, sed revocabiliter ad physica & Metaphysica composita.
56 si enim sint artificialia; materia illorum erit physica; forma, certè terminationes; utrũq; autem est hoc physicum. in moralibus, Materia semper erit aliquid physicum; forma aliquid intentionale, quia morale. intentionalia autem hæc revocabuntur ad metaphysica. si sit compositum Logicum; illud erit revocabiliter Metaphysicum: dici enim revocatur ad esse. Tum quia omne compositum; aut est compositum re, aut compositum ratione: cum enim compositum non sit Ens à se, debet habere esse ab alio. si ab alio; ergo vel re extrahi debet ad esse; & erit compositum physicum: vel ratione; & rit compositum Metaphysicum. Et certè ly *Est* per intrinsecam Rationem est oppositio *Nihilo*, seu *Non est.* hoc ipsum ly *Est* aliud
57 est Efficientis, quando physicè producitur illud *Est*, ita; ut prolatio illius *Est*, sit ipsum facere. & huic respondebit dictum physicum, seu composium. alia est prolatio, ly *Est* intentionalis, seu dictiva dictione rationis, & quasi partus potentiæ intentionalis: & huic respondet compositum Metaphysicum.

PRÆMITTO Secundò. *Composita hæc duplicia haberi non posse sine partibus.*

RATIO: quia compositum eo ipso, quia compositum est, debet habere partes: debet enim esse quod est. esse autem compopositum, sunt ipsæ partes unitæ, ut alibi dicitur. per hocq; compositum constituitur & distinguitur; quia habet partes. aliâs esset nonnisi quid simplex, adeoq; exclusivum sui, quia exclusivum compositi. 58

PRÆMITTO Tertiò. *Compositum physicum debere habere partes physicas; Compositum Metaphysicum, Metaphysicas.*

RATIO: quia cum partes Metaphysicæ non sint quid reale in se existens physicum, nec componere possunt compositum physicum; quod est reale, existens, &c. è contra cum compositum Metaphysicum non sit reale & existens in se; non potest componi partibus realibus & existentibus in se physicè. Et quia duplices hæ sunt partes; definitio partis & constitutivi debet esse talis, quæ utriq; huic seriei conveniat.

PRÆMITTO Quartò. *Unde oriatur difficultas definiendæ partis?* Oritur difficultas inprimis ex eo: quia rationes, quo sunt latiores difficiliùs definiri possunt. ostendit hoc 59
inductio: quid enim est definitivè & propriè, Ens prout commune etiam non Enti, seu Negationibus. quid definitivè, per tot colores, sapores, proprietates herbarum, lapillorum, propagata ratio Qualitatis. ratioq; horum omnium est: quia ex limitatione Entis, sequitur limitatio potentiæ; ex limitatione potentiæ sequitur incapacitas extendendi se ad plura. hinc facilè quidem uno intuitu mentis percipiuntur duo vel quatuor; sed uno intuitu mentis, (non utendo superadditione unitatis ad unitatem quæ est facilitativa conceptûs numeri) quàm rarus concipit distinctè 10. immo modus probandæ in se ipso vastitatis in imaginando, est prædicta, sed distincta tanti vel tanti numeri repræsentatio. quia ergo 60
habet magnam suam latitudinem Esse physicum, & Non esse physicum sed Metaphysicum & intentionale; dare rationem definitivam, quæ utramq; complectatur, difficultatem quia latitudinem habet. Rursus oritur ex eo difficultas definiendæ partis: quia in illis, in quibus vox similis deficit, major est difficultas, explicandis. quod etiam ostendit experientia. & Ratio est: quia cum conceptus nostri, etiam interni habeant expressiones vocum ad placitum impositarum, ut experiens, videbit; hinc qui linguarum periti, si se reflectant, advertent se aliter de rebus Scholæ cogitare, nempe latinè. aliter de rebus usus, nempe nativè, &c. exceptis iis quæ experientia cognitionem

61 nem ſui movent: nam in talibus voce non habita, ipſa ſpecies injecta movet notitiam. huic autem termino Pars, nullus alius germanè ſimilis reſpondet, deficitq; experientia in iſtis, quæ non cadunt ſub ſenſum, partibus. Deniq; ex eo naſcitur: quia illa quæ ſunt notiſſima, vel minimæ noſcibilitatis, intellectus noſter habet ſe ſicut oculus veſpertilionum, per Ariſtotelem. Notiſſimum eſt quod Corpus ſit pars, & alia compars anima. ſed ſi poſtea ducatur intellectus ad ſcrutandas reconditiores rationes partis, in iſtis quæ ſunt intentionalia, ut ita dicam, à ſummo ad imum decidendo intellectus non poteſt inconfusè veritatem circumſpicere, unde oritur quæſtio; eſtne intentio pars? Objectum item, eſtne pars co-
62 gnitionis veræ Terminus relationis, & cætera ſimilia. Et certè cum hoc quod natura appetit in linea noſcere, ſit rei perceptio, cum illam ſatis inferat, ipſa evidentia harum partium, quæ ſunt evidenter tales, non eſt ſollicita natura præparare nobis expedita inſtrumenta, altiùs pervadendi ad Objectum. jam enim habet ſuum finem, nempe perceptionem Rei ut eſt, ut cum advertit, corpus non eſſe totum, ſed partem hominis, ſit poſtea, ut ſi rimando eruat aliquid intellectus, quid ſit pars; quia illud quod eruit, nō eſt ſuppar claritate illi primæ notitiæ, quæ habetur quod corpus ſit pars hominis; ideo hæret anima, an illud eruerit, quod erui debuit.

PRÆMITTO Quintò. *Undenam ſit tamen*
63 *iſtorum reconditorum, & difficilè definibilium rimanda definitio?* Natura horret vacuum, ex ejus horrore providit nexum inter ſe corporum, ut uno tracto, trahatur & aliud. in Noſcibilibus providit nexum Objectorum ſtantem in proportione, quâ manifeſtiora nectunt ſecum ea, quæ non ſunt ita manifeſta. unde primus modus rimandi definitionem, difficile definibilium, erit ex proportione ad manifeſtè talia. Alius modus eſt diviſio. Si enim conſtet v. g. ex quinque iſtis, aliquem hoc vel illud accepiſſe; conſtetq; de iſtis quatuor, quod non acceperint; infertur rectè. ergo iſtè accepit: ita & per diviſionem, ſi conſtet hoc quidem requiri, ſed non ut objectum, non ut terminum, non ut requiſitum, non ut effectivum, non ut applicativum; rectè inferetur. ergo hoc 64
eſt pars. *His præmiſſis*

DICENDUM eſt. *Definitivè Conſtitutivum & Pars, eſt Entitas ſeu Ratio Ex quo totius.* ly Ratio ſeu Entitas ſumitur pro genere tam ad partem phyſicam, quam ad Metaphyſicam, habeturq; fundamentum ex Ariſtotele, qui formam cœteroqui phyſicam, appellat Rationem. Ut iſtud ly *Ex quo*, intelligatur

SUPPONO quod veritati formali reſpondeat veritas Objectiva, eſt enim illa conformitas cum Objecto; non eſſet autem conformitas cum Objecto, ſi non reſponderet objectum. cumq; termini ſint ſignificativi, & non omnes Blictri, debet illis reſpondere Objectum ſignificatum. atq; ita formali
A, & Ab, reſpondet Objectivum efficiens; 65
formali Propter quid, reſpondet Objectivum Finis. formali Quo, reſpondet objectivè forma. Formali Ex quo, reſpondet objectivum materia, ex phraſi etiam Ariſtotelis. Unde aliter phraſim illam definitionis formando, Pars erit; Entitas, quæ eſt materia poſitionis Totius. Partem autem ſub nomine partis definiendo, erit illa Compoſitivum totius, vel conſtitutivum ſua Entitate Compoſiti. Utor autem hac phraſi Compoſitivi, vel Compoſiti, ut excludatur VERBUM in Toto hypoſtatico à ratione Partis: habet enim illic non rationem Compoſitivi, ſed preſsè rationem Terminativi. Non eſt item *Ex quo* totius hypoſtatici, ſed *Quo*, tanquam termino habente ſe,
evadit totum hypoſtaticum. 66

PROBATUR Primò Bonitas hujus definitionis, authoritate S. Thomæ, qui 3. parte. q. 90. in ☉ ſic definit partem. *Partes rei ſunt, in quas materialiter dividitur totum.* & quia dividi, eſt prædicatum poſterius; non enim ideo aliquid rem componit, quia in illam res dividitur, ſed ideo dividitur, quia componit; ſcrutanda erit ratio, cum qua tanquam cum priori connectatur hoc, quod eſt dividi. ad eum planè modum, quo, ſi perſcruteris, in quid reſolvatur, hoc, quod eſt ridere hominem, illud erit definitivum hominis. Porro dividi, nullum aliud prius ſupponit, quàm ly *Ex quo totius*, quàm eſſe *Materiam poſitionis Totius.* ubi ipſe S. Thomas, per ly Materialiter, deſcriptioni partis oppoſitum,

67 ſufficienter ſignificat. partem eſſe materiam totius. dicit item S. Thomas quod pars ſit in quod materialiter dividitur Totum, non ut excludat formam à ratione partis in compoſito phyſico, ſed quia pars comparatè ad totum habet ſe, ſicut materia ad formam. *habent enim*, inquit, *ſe partes ad totum; ſicut materia ad formam.* Idem docuit Ariſtoteles 2. phyſ. tex. 21. *Omnes enim*, inquit, *nunc dictæ cauſæ in quatuor cadunt modos manifeſtiſſimos; elementa enim Syllabarum, & materia factibilium & ignis & hujusmodi Corporum, & partes totius, & ſuppoſitiones Concluſionis ut id Ex quo Cauſæ ſunt.* Ubi Ariſtoteles exemplificans, quid ſit cauſa materialis, exemplificat in elementis, comparatis ad Syllabas; in materia reſpectu artefactorum, reſpectu ignis
68 & ſimilium corporum; in partibus comparatis ad totum; in præmiſſis ad Concluſiones, concluſionis nomine accipiendo Syllogismum: quæ omnia ſunt partes. dansq; Rationem communem & definitivam, appellat illam *Ex quo* Cauſam. ſumit autem Ariſtoteles ly Ex quo, & nos cum illo, preſsè & ſine addito, adeoq; ſupponendo pro materia proxima, quæ eſt materia ſine addito; hæc enim ingreditur totum; non autem materia remota, cui etiam potius competit objectivum *Unde*, tanquam termino *A quo*, non autem Objectivum *Ex quo.*

PROBATUR Secundò. Quia hæc definitio competit omni, ſoli, ſemper, proceditq; per prima.

PROBATUR Tertiò. Omne relativum
69 primò eſſentialiter debet definiri per reſpectum ad aliud, ad quod refertur; hoc ipſo enim non eſſet primò relativum. ſed pars quâ talis eſt primò eſſentialiter relativa: ſi enim non ſumatur ad aliud, hoc ipſo non erit pars quâ talis. id autem ad quod refertur pars, eſt compoſitum, ad quid enim aliud? ergo pars definiri debet per ordinem ad compoſitum, modò regulæ reliquæ ſerventur. ſed definitio allata procedit per ordinem ad compoſitum, ſervatq; regulas. ergo eſt bona.

OBJICITUR Primò. Hæc allata definitio nullo diſtinguitur ab illa refutata ſecunda.

RESPONDETUR diſtingui; quia convenit etiam ſoli, non convenit prior. Rurſus non poteſt dici, quod terminus, objectum, præ- 70
requiſitum ſit Ex quo alicujus; ſed eſt Ad, Circa, A quo alicujus.

OBJICITUR Secundò. Omnis definitio debet eſſe clarior ſuo definito, allatæ à nobis definitiones non ſunt tales: quia quærere reſtat, quid ſit hoc Ex quo? quid Conſtitutivum ſuâ Entitate compoſiti? &c.

RESPONDETUR. ut ſalvetur quod ſit clarior definitio ſuo definitio, ſufficit ſi conveniat Omni, ſoli & ſemper, procedatq; per prima. habet id præſens definitio. Rurſus: quia ſi fiat interrogatio; quid ſit hoc Ex quo totius, non erit afferre ullum altius prædicatum proprium; ſed fiet tantùm verborum explicatio, inductio, & cœtera ſimilia. hæc autem non obſunt, quominus definitio dicatur eſſe bona. ut alibi explicatum. 71

OBJICIT Tertiò Eſparza q. 4. Unumquodq; neceſſe eſt exiſtere, exiſtentibus omnibus prædicatis & partibus ipſum intrinſecè conſtituentibus: nihil enim diſtingui adæquatè vel inadæquatè poteſt, ab iis omnibus ſimul ſumptis, per quæ ipſum adæquatè conſtituitur. Si quid igitur ita comparabitur cum aliquo concreto, ut eo poſito, ſimul cum quibusdam aliis, ponatur eo ipſo concretum; idemq; non ponatur, eodem non poſito, tametſi cœtera omnia & quælibet ponantur, ſive per poſſibile ſive per impoſſibile; id proculdubio pertinebit, ad conſtitutionem intrinſecam talis concreti.

RESPONDETUR, omnis quidem pars
eſt talis, ut ea poſita cum reliquis res ponatur, ſed nego quòd id conveniat ſoli parti. nihil quidem diſtinguitur à ſuis conſtitutivis omnibus ſimul ſumptis; ſed nego conſtitutivum exinde argui; quia illo ablato res aufertur, &c. 72

QVÆSTIO II.

De Eſſentia Sacramenti Metaphyſicè ſpectati.

FAcilè foret Eſſentiam Sacramenti Metaphyſicè ſpectati depromere, ſi agendum nonniſi foret de Sacramentis novi Teſtamenti. ſed cum Florentinum in decreto Fidei, & Trident. Seſſ. 7. Can. 2. enunciet ſine addito, etiam in veteri Teſtamento Sacramen-

73 cramenta fuisse; hinc in præsenti talis ratio invenienda, quæ utriusq; Testamenti Sacramentis univocè quantum fieri potest, conveniat. quod ut decidatur

PRÆMITTO Primò *Sacramentum in Communi definiri posse.* de quo aliqui dubitarunt apud Vasq. nixi authoritate Aristotelis negantis Ens per accidens definiri posse.

RATIO præmissi. Ens per accidens quamvis constet pluribus Entibus, modo illa inter se habeant unitatem aliquam, secundum illam convenientiam Unitatis definiri potest. & sic; quamvis Vestis sit Ens per accidens; importat enim substantiam ex qua fit, qualitatem, quantitatem; & tamen vestis revocatur ad unum prædicamentum, quod est habitus.

74 PRÆMITTO Secundò. *Sacramenta in communi definiri non posse, primò & per se.*

RATIO: quia ex mente Aristotelis, eorum est definitio primò & per se, quorum est & ipsum quod quid. ex 7. Metaph. tex. 16. Quod quid autem ipsum primò & per se est Substantiarum, ut idem docet textu 17. *Illud autem manifestum est*, inquit, *quòd quæ primò & simpliciter, definitio, & quod quid erat esse, Substantiarum est; ac cæterorum quoq; similiter est, non tamen primò.* Similia habet 5. Metaph. textu 8. Ubi docet solam substantiam esse quid separabile, & omnibus aliis circumscriptis, tamen dicetur idem quod quid manere, quod fuit ante. quodsi cœteris circumscriptis, adhuc res maneat, sola illa Entitate seu substantiâ relictâ, fit ut sola 75 substantia primò & per se sit Ens, adeoq; sola primò per se essentiam, & per consequens definitionem habet. cum igitur Sacramentum non sit substantia, sive secundum Esse, ut homo, sive secundum dici & prædicationis figuram. uti secundùm aliquos sunt Quantitas & Qualitas, si sumantur secundùm esse abstractum; sed solùm sit Ens ex additione, ut dicitur, Subjecti, seu Ens identicè, materialiter, subjectivè, & in secundo modo dicendi per se, adeoq; primò sunt Entis vel Entium, & non tam propriè aliquid, quàm alicujus aliquid, hinc fit ut nonnisi secundariò definiantur & minùs propriè ex subjecti additione & in quantum definitio accipitur pro quacunq; explicatione rei, seu ut loquitur Aristoteles, non

possunt definiri secundum rationes, quæ sunt tanquam id in quo dicente ipsum, non insit ipsum. 76

Quod ipsum ulterius sic explicatur, tradendo ex mente Aristotelis quasi universalem regulam dignoscendi, quæ sint primò per se definibilia, adeoq; primò per se Entia. Illa nomina significant primò in se formaliter Entia, quæ quando ponuntur in propositione de secundo adjacente, illorum, ly Est, substantivè sumitur. hoc est; prout explicat illorum Essentiam, non autem adjectivè, quatenus idem significat quod existens. Item si particula Est, non possit resolvi nisi in seipsam, & non explicatur per aliud Verbum adjectivum, vel per attributionem & habitudinem ad aliud, sed per seipsum. 77 taleq; explicabile est per seipsum, hinc notam & characteristicam habet, quod sit Ens primò & per se. Et ita v. g. in hac propositione; Homo est, ly Est, non explicatur per causat, significat, continet, sed per seipsum. id est; homo est id, quod est. Quod ipsum signum innuit Aristoteles 7. Metaph. tex. 11. ubi dicit ea tantum habere primò quòd quid, quæ secundum se; hoc est non respectivè, non comparatè, non per attributionem aut habitudinem ad aliud habent esse. *Illud*, inquit, *quod quid erat esse unumquodq;, quod secundum se dicitur, etenim sibi esse, non est musico esse, & non secundum seipsum musicus est.* E contra accidit in nominibus quibus significantur Entia secundò & identicè. hæc enim si ponantur in 78 propositione de secundo adjacente, particula *Est* resolvetur per adjectivum, per attributionem, per habitudinem & cœtera similia. & ita quando dicitur; Medicamentum est. ly est, non resolvetur in seipsum sed in causativum, nempe medicamentum causat sanitatem. Porro de numero talium Entium est etiam Sacramentum, nam hæc proposito; Sacramentum est, non potest explicari ita, ut dicatur; Sacramentum est secundum se tale; seu Sacramenti esse, est ipsa rei Entitas, debet ergo explicari dicendo, est quod continet occultè, significat, causat aliquid Sacrum. Hoc præmissum traditur etiam ab aliis.

PRÆMITTO Tertiò. *Quod Ratio Signi Sacri, possit spectari, vel respectu ipsius Signi significantis an*

 tis an

79 *tis an ipsum sit Sacrum, vel respectu rei quam significat sacram, seu terminis significati.*

PRÆMITTO Quartò. *Non esse in hoc difficultatem, An de ratione Sacramenti sit esse Signum Sacrum ex parte rei significantis.* ostendit enim hoc ipse usus vocis. ostendit inductio: nam Sacramenta veteris legis erant cęrimoniæ Sacræ ad DEI cultum dicatæ, non erant ergo profanum Signum. Sacramenta etiam novæ legis sunt quid Sacrum, quia elevatum ad causandam gratiam. quod & ipsi Matrimonio convenit: vi enim illius non solùm efficiuntur Conjuges, sed etiam conjuges Sancti. Non est item difficultas An de ratione Sacramenti sit esse Sacrum quid ex parte rei significatæ, ut docet S. Thomas hic q. 1. a. 1. nam id supponunt Concilia, quæ
80 appellant Sacramenta Signum rei sacræ. & Apostolus ad Ephes. 5. vocat Matrimonium Signum conjunctionis Christi cum Ecclesia. Nec deniq; est difficultas in Catholica Theologia, Sacramenta esse Signa gratiæ appropriatè dictæ, quicquid dicat Canus. Ratio: quia authoritas Florent. in Decreto Unionis, Sacramenta vetera vocat simpliciter Sacramenta, quia significabant gratiam per Christum dandam, quæ gratia indubiè erat appropriatè dicta. quando autem pro principio assumit Canus, quod illam nonnisi sanctitatem significent Sacramenta, quam conferunt, consequenter nec significasse Sacramenta Legis veteris Sanctitatem appropriatam, quia illam non conferebant, tunc assumpta propositio conce-
81 denda erit solùm de specie aliqua Sacramentorum, nempe de Sacramentis novæ Legis. Addo quamvis de ratione Sacramenti sic significare sanctitatem veram, non tamen de ratione illius est illam solam significare, nam Sacramenta significant etiam memoriam passionis Christi, tanquam causæ sanctificationis, significant & finem gratiæ, hoc est; beatitudinem æternam: quia tamen passio Christi attribuitur ad gratiam tanquam ejus principium, gloria verò tanquam finis; fit ut primarius illius significationis terminus sit gratia, exceptâ solâ Eucharistiâ (ut notat Suarez) quæ primò & per se significat ipsum Christum, utpote quod est Sacramentum extra usum, & ipsius Corpus, est, quod verbis immediatè & significatur & conficitur. quamvis in quantum ad usum applicatum; habeat tunc vim expressiùs significandi gratiam, secundùm illa verba Christi; Qui manducat meam carnem &c. vivet in æternum. 82

PRÆMITTO Quintò. *Non esse in hoc difficultatem, an de ratione Sacramenti sit conferre aliquam Sanctitatem subjecto.* Supponitur enim quod debeat conferre, alias hoc ipso essent nonnisi Sacramenta profana. unde etiam Cęrimoniæ, quæ erant Sacramenta veteris legis, dabant aliquas saltem habilitates sacras. Est aliqua difficultas de hoc. An de ratione Sacramenti, ut sic sit conferre gratiam appropriatè dictam, an verò gratiam communem ad legalem & appropriatè dictam. Communiùs tenetur non esse de Ratione Sacramenti, ut sic, causare gratiam 83
appropriatè dictam. Ratio: quia Sacramenta veteris legis erant verè Sacramenta, & tamen Sanctitatem & gratiam non causabant. nam Florentinum condistinguit Sacramenta veteris legis, à Sacramentis novæ; *Quod hæc*, inquit, *non causabant gratiam, sed solum dandam figurabant per passionem Christi*, nostra verò Sacramenta & continent gratiam & dignè suscipientibus eam conferunt. quamvis autem ex accidenti in veterum Sacramentorum usu producta fuerit gratia, id tamen fiebat nonnisi ex accidenti propriæ dispositionis supernaturalis. Addo non repugnat dari Sacramentum, quod non causet ullo modo propriam Sanctitatē; quodq; fuerint talia Sacramenta veteris legis, phrases sacræ ostendunt, quæ appellant hæc Sa- 84
cramenta egena & vacua. quæ testimonia si simpliciter accipiantur, ostendunt ab illis non fuisse causatam gratiam appropriatè dictam.

DICES Primò cum Lugone oppositum sentiente hîc disp. 1. num. 16. Si ad Rationem Sacramenti non requireretur aliquo modo causare sanctitatem internam, essent v. g. in lege nova plura Sacramenta quàm septem. nam inprimis Sacrificium Missæ esset Sacramentum etiam sub ratione oblationis; nam ex uno capite habet vim conferendi aliquam Sanctificationem, scilicet expiationem à reatu pœnæ ex opere operato; & ex alia significat Christum sub

ratione

85 ratione cibi nutritivi, & potentis causare gratiam, adeoq; significat gratiam.

RESPONDETUR negando sequelam. Ratio: quia sacrificium quâ tale nec est Sacramentum veteris legis; quia de illius ratione est significare gratiam per Christum venturum dandam. neq; etiam Sacramentum novæ legis; quia non confert sanctitatem perfectam, adeoq; non est ullo modo Sacramentum. Indubiè tamen Sacrificium quâ tale, habet omnia ut posset esse Sacramentum, si adfuisset intentio DEI instituentis, præcipuè cũ de ratione Sacramenti ut sic, non sit conferre perfectam Sanctitatẽ.

Ex hac Responsione colliges, quod si non esset de ratione Sacramenti novæ legis, causare gratiam & perfectam sanctitatem, plu-
86 ra forent Sacramenta quàm septem: nam imperfectam sanctitatem afferunt, Tonsura, Consecratio Abbatis, Altaris, Absolutio ab Excommunicatione. Cœterùm descensus Columbæ, linguæ igneæ, &c. cum nullam sanctitatem etiam legalem afferrent, quamvis significarent gratiam, fit ut non immeritò à Ratione Sacramentorum etiam veteris legis rejiciantur.

DICES Secundò. Etiam Sacramenta veteris legis causabant gratiam: nam licèt appellentur egena & vacua; significabant tamen gratiam dandam per Christum, non merè speculativè, sed practicè: quia illa Sacramenta erant quædam promissiones divinæ, mediis quibus DEus promittebat & repromittebat Christum venturum; quod
87 si erant promissiva, hoc ipso erant Signa practica; omnis enim promissio, habet moralem vim ad movendum eum qui promisit, ut impleat promissa. Quando autem dicuntur non fuisse causativa gratiæ, id dicitur comparativè ad nostra Sacramenta, non enim causabant gratiam in suscipiente sicuti nostra. non negantur autem, quod causârint gratiam sub formalitate promissionis.

RESPONDETUR promissionem DEI quâ talem duo involvere, primò actum DEI internum seu promissionem activam, quæ est ipsemet DEUS. *Secundò* promissionem passivam, quæ est locutio DEI externa obligativa ejusdem fidelitatis, vi cujus obligat se externè ad aliquid agendum. porro Sacrificia & cęrimoniæ non erant locutio DEI activa; non enim erant DEUS: nec passiva; 88
sed nonnisi erant Signa rememorativa factæ promissionis passivæ; neq; enim erant locutio DEI, sed nonnisi signa præactæ jam locutionis divinæ. sic v. g. promisit DEUS Abrahamo quod ex semine illius foret Christus nasciturus. promissio activa erat DEUS; passiva, erat locutio externa & signa adhibita, quæ erant significativa ipsius *Promitto.* sed circumcisio injuncta, non erat promissio, sed memoriale nonnisi promissionis factæ. Idem videre est in moralibus. promittat alicui Princeps primùm vacantem dignitatem, & in memoriam hujus promissionis, det annulum sibi præsentandum, & tanquam memoriale promissi; certè repræsentatio illius annuli non est promissio Principis, sed solum memoriale promissionis. 89
ponamus item quòd DEUS, qui nominavit Cyri nomen ante nativitatem ejusdem, jussisset, poni aliquod symbolum Cyri vel imaginem effingi; certe illa imago, non foret ullo modo promissio Cyri, sed tantùm memoriale factæ promissionis. sic etiam in præsenti; Sacramenta illa non erant promissiones, sed signa promissionis transactæ, & memorialia ejusdem; erantq; repromissiones, ut dicebat Paulus & Augustinus, figuratè: quia erant signa promissionis. Id quod dicit Lugo, quòd Sacramenta veteris legis dicantur non causâsse gratiam, intelligi id debere de illis comparativè ad nostra Sacramenta sumptis. id non convincit. Ponamus enim v. g. quod duo Sacramenta sint, unum physicè, aliud moraliter causans; nun- 90
quam dici potest quòd moraliter causans, non causet gratiam. cujus ratio est; quia negatio modi causandi, non est negatio Substãtiæ: alia enim est interrogatio, Quomodo? & alia Interrogatio, An? & à negatione prioris, non valet consequentia ad negationem posterioris. jam autem authoritas Sacra enuntiat, quòd Sacramenta veteris legis non causabant gratiam perfectam. ergo id debet intelligi de substantia; nempe quòd simpliciter non causârint, non autem de modo, quòd non causârint taliter ut nostra. & si id non explicetur per hoc solùm, quòd non eodem modo causârint gratiam, accipientur simpliciùs verba Patrum.

Addit DiCastillo hîc disp. I. à num. 18. Quod-

91 Quodsi illa Sacramenta causabant nostram gratiam, deberent etiam nunc dici moraliter existere, quia nunc, ut vult Lugo, causant moraliter. hoc autem dici non potest. Tum quia sequeretur, quòd singula Sacramenta veteris legis non in uno sed in omnibus Christianis causent gratiam: non enim significabant gratiam uni dandam, sed toti Christianitati; essentq; ista magis extensa causalitate Sacramenta: nam nostra nonnisi in uno, cui conferuntur, causant gratiam. Tum quia illis significantibus gratiam, alii essent suscipientes Sacramenta, nempe Personæ veteris legis; alii quibus conferretur gratia, nempe nos. Tum quia sequeretur, quòd causent in nobis gratiam ex opere operato, siquidem independenter à meri-
92 to. immo si Sacramenta veteris legis nunc causant gratiam, sequitur illa non esse abolita, cum causalitas illorum non sit abolita.

Dices Tertiò. Sacramenta veteris testamenti vel erant ipsa promissiones, & sic habetur intentum; quia promissio causat moraliter rem promissam. si non erant promissiones, sed nonnisi memorialia promissionis, sic adhuc causabunt gratiam; quia etiam talia Signa causant moraliter rem promissam.

Respondetur talia Signa non causare moraliter, sed solum sunt signa causativi, totaq; causativitas illorum stabit in esse Signum Causativi, hoc est; promissionis: quod non est causare, nisi valde figuratè.
93 Sicut Iris non causat carentiam diluvii, sed est signum causativi carentiæ diluvii, nempe promissi divini. Si tamen etiam hoc abusivum Causativum intelligas, jam adscisces abusivas phrases & figuratas, ut infringas dogmaticas locutiones Sacras, quæ ponunt à Sacramentis veteris legis non causari gratiam.

Instabis. Deus etiam hoc titulo, quòd intueretur illa Sacramenta, movebatur ut promissam gratiam impleret.

Respondetur, movebatur tanquam Signis promissionis, adeoq; Signis causativi, non movebatur tanquam promissionibus, consequenter ex ipso causare redibitur ad promissionem.

Difficultas I. 94

De genere in definitione Sacramenti ponendo.

I Sententia ponit pro genere Causam. pro ea citatur S. Thomas 4tum in dist: 1. q. 1. a. 1. Eam seqvuntur Capreolus & Palacios.

II sumit pro genere Rationem Signi. pro ea sunt S. Thomas 3. parte q. 60. a. 1. & 2. Scotus, Vasq: Valentia.

III assumit Rationem Signi & Causæ. Eam docet Suar. Con. Amicus. disp. 1. n. 7. Lugo disp. 1. n. 8.

Dicendum est *Quod ratio Signi Causativi* seu, ut loquitur Trident. Sess. 7. Can. 6. de Sacramentis in communi, *Ratio Continentis & significatiu, est ratio generica omnibus Sacramentis communis.* Quoad primam partem. nempe 95
quod Ratio Signi sit genus, sunt tot locutiones sacræ & pervulgata illa phrasis; Sacramentum est Signum rei Sacræ, desumpta ex Augustino. 10. de Civit. cap. 10. Florent. etiam dicit, quòd vetera Sacramenta, gratiam Christi per passionem dandam figurabant. Deinde Trident. citatum dicit; Si quis dixerit Sacramenta novæ legis non continere gratiam, quam significant, &c. anathema sit. *Ex his ergo authoritatibus formatur Argumentum.*

Ratio Communis Sacramentis novæ & veteris legis, est ratio generica; sed ratio signi est talis: quia Florent. de Sacramentis veteris legis dicit, quòd figurârint 96
gratiam. dicit etiam id Trident. de Sacramentis novæ legis, quòd significent gratiam. quæ ipsa ratio sic urgetur. Ratio Significantis in Sacramentis novæ legis à Concilio agnita, vel est differentialis, vel communis pluribus. Si communis pluribus; habetur intentum. si est differentialis. ergo Sacramenta veteris legis, erunt Sacramenta veteris legis, ut supponitur; & non erunt: quia habebunt rationem differentialē convenientem Sacramentis novæ legis, cum rationem figurantium agnoverit in illis Florent:

Potior Difficultas est. *An ratio causæ assumenda sit pro genere?*

Assumendam esse, Probatur primò authorita-

97 thoritate, quia Concilia & Patres indiscriminatim utrumq; hoc assumunt. & ita Trident. Sess. 6. can. 7. vocat baptismum instrumentalem causam nostræ justificationis. infra autem Sess. 7, citata, tribuit illis Rationem Signi in ly, Quam significant. Rursus. locus ille S. Thomæ in 4tum cum loco ex 3. parte, concordantur, utrumq; hoc assumendo pro genere. quamvis autem a. 1. ad primum dicat Sacramentum non denominari ab aliquo quod se habeat, ut causa effectiva, intelligendus est textus ut sonat, nempe quòd sub denominatione & appellatione Sacramenti nonnisi importet rationem Signi.

PROBATUR Secundò. Sacramenta novæ legis causant gratiam, ut dictum ex Tri-
98 dent. Sacramenta etiam veteris legis causabant sanctitatem legalem. hinc quæro, vel potest prædicari de utroq; Sacramento ratio causæ, vel non potest? si potest, habetur intentum. si non potest, ergo neq; potest prædicari, quòd Sacramenta novæ quidem legis gratiam, veteris autem Sanctitatem legalem causârint. Nam de quo non potest dici ratio animalis, de eo non potest dici ratio rugibilis: & quia ad causare sanctitatem legalem, & ad causare gratiam, est genus ipsum causare, si causare dici de illis non potest, nec tale causare dici poterit.

RESPONDEBIS Primò. de homine picto non potest dici absolutè, & sine addito, homo; & tamen potest dici de homine, homo pictus; ita etiam quamvis non possit dici de
99 Sacramentis quòd sint causa, potest tamen dici, quòd sint causa sanctitatis legalis.

CONTRA. Tum quia dispar ratio est, nam de homine picto non potest dici, homo simpliciter, quia non potest dici definitio, quòd sit animal rationale: jam autem de Sacramentis legis veteris, in quantum principiabant sanctitatem legalem, potest dici definitio Causæ. Tum quia homo ad hominem pictum, nonnisi æquivocè se habet; jam autem non æquivocè causant Sacramenta vetera sanctitatem legalem. Et quamvis diceretur sanctitatem legalem ad sanctitatem appropriatam æquivocè se habere, id non convinceret: quia non quæritur hîc de termino causationis, sed de ipso prædicato causandi: nam æquivoca sunt, v. g. canis marinus, & canis venaticus, ni- 100
hilominus ipsæ Causæ non æquivocè conveniunt in ratione causandi. Tum quia nec ex usu, nec ex ratione ostendi potest, quòd nomen causæ restringatur nonnisi ad Sacramenta novæ legis, sicut animal restringitur, vel homo ad rationem veri.

RESPONDEBIS Secundò. Quod ratio causæ conveniat quidem Sacramentis sed non primariò.

CONTRA est. Tum quia, quamvis, ut dixi supra, sub nomine Sacramenti id illi non conveniat, sed quod non conveniat secundum rem illo nomine significatam, probari debuisset. cur enim non primarium erat in Sacramentis veteris etiam legis, causare sanctitatem legalem, & in nostris causare sanctitatem appropriatè dictam. Tum 101
quia, quamvis sub aliqua formalitate magis interdum competat homini ratio viventis, quàm ratio sensitivi. & ita prout actu intelligens, magis vendicat rationem viventis, hoc est; moventis sese ab intrinseco, quàm sensitivi; & tamen vivens sensitivum ponitur pro genere ejusdem. ergo etiam quantumvis sub aliqua formalitate principaliùs competat Sacramentis ratio Signi, non sequetur rejici debere rationem causæ: & licèt non habeamus nomen, quod idem, signum & causam complectatur, ut animal complectitur vivens sensitivum; melius tamen id exprimit ratio Signi causativi, quia magis annexè & magis ad unitatem accedendo, quàm si ponatur signum & causa.
Tum quia quodcunq; fundamentum afferetur, quòd Sacramentis primò competat ratio Signi, ea petetur ex differentiis specificis Sacramenti, non verò ex ratione generica. finge enim omne Sacramentum conferre perfectam sanctitatem, jam tum ratio signi non haberet, unde primatum vendicaret. & hoc ostendit primatum Signi deduci ex ratione Sacramenti talis, non autem ex generica ratione. Addo quod videatur ratio Causæ, potior esse in Sacramentis: nam hæc sola est, quâ tanquam ratione genericâ proximâ, discernitur ab aliis, quæ non sunt Sacramenta, quæ tamen significabant gratiam, v. g. transitus Maris rubri; habebitq; se hæc ratio sic ut animal respectu plantæ, â qua, genus ipsum quod est Animal

103 mal dictum de homine, discernit immediatè hominem.

Probatur Tertiò. Constituendo divisionem Signi, potest illud dividi in signum practicum seu causativum, & in signum speculativum. ergo apparet quod ratio Signi, sit quasi vivens, & ratio causantis, quasi sensitivum. ergo sicut in definitione hominis assumuntur isti duo termini Vivens, Sensitivum; & malè assumeretur ipsum vivens; ita in definitione Sacramenti assumi debet Signum causativum.

Objicit Primò quidam. In ea ratione reponi debet Sacramentum in communi, quæ denotet æqualiter in omnibus speciebus Sacramenti habitudinem & attributionem essentialem, quàm dicit Sacramentum
104 necessariò in communi. sed si Sacramentum in communi ponatur sub genere causæ, non ponetur in tali ratione generica, quæ æqualiter denotet habitudinem & attributionem, quam essentialiter dicit Sacramentum in communi. Major probatur. quia cum genus pertineat ad essentiam rei, debet exprimere essentiam rei, eo modo quo illam constituit. & quia essentia Sacramenti est habitudo ad aliud, siquidem Sacramentum est necessariò Signum, signum autem est necessariò ad aliud, hoc est; ad signatum; ideo ratio generica debet hanc habitudinem exprimere, prout æqualiter in omnibus inferioribus contentam: quia quælibet essentialis ratio debet ab omnibus inferioribus æqualiter participari. Minor
105 principalis probatur. habitudo seu attributio, quam dicit Sacramentum essentialiter & in communi, est Sanctitas perfecta; sed ratio Causæ non exprimit æqualiter habitudinem hanc, nec enim illam exprimit in Sacramentis veteris legis, nam illa non conferebant sanctitatem perfectam, conferunt nostra.

Respondetur. Major universaliter est falsa. Nam probat quòd per Ens nihil definiri possit, cum aliqua sint primò per se Entia aliqua nonnisi Entis Entia. Rursus non convincit illud, quod essentialis ratio debeat æqualiter ab omnibus inferioribus participari; nam Ens non æqualiter ad inferiora descendit, unde etiam agnoscitur in univocis impropria illa species Analogiæ, quæ est inæqualis participationis. Probat 106
item multum argumentum: quia probat rationem Signi, hîc non posse assumi pro genere; nam ratio Signi non æqualiter participatur à Sacramentis. nam vetera Sacramenta significant gratiã nonnisi pro postea ponendam, adeoq; cum formalitate negationis gratiæ præsentis; jam autem nostra significant gratiam pro præsenti, quantum est ex illis. quæ rationes sunt inæquales magisq; distantes quàm gratia legalis & appropriata; quia magis inter se distant, connotata negatio gratiæ cum connotata positione ejusdem, distant enim sicut esse & non esse; quàm gratia legalis & gratia appropriatè.

Directè ad argumentum dici potest negando minorem. porro habitudo quàm di- 107
cit Sacramentum ad Sanctitatem, est ad Sanctitatem ut sic; habitudo autem ad Sanctitatem perfectam vel legalem, est habitudò Sacramenti in specie, hic autem definitur Sacramentum in Communi. Posset etiam concedi quod habitudo ad sanctitatem perfectam competat Sacramentis sub ratione Signi, sed non sub ratione Causæ. Addit DiCastillo disp. 1. num. 24. Quod univocatio non sit spectanda pœnes terminos ad quos est habitudo; nam actio est quid univocum, & tamen termini Substantia & Accidens, qui producuntur, univocè non conveniunt. Et certè tam verè Sacramenta vetera causabant Sanctitatem legalem, quàm nova appropriatè dictam. ergo in prædicato causæ non erit differentia. 108

Instat idem. Ratio generica debet esse communis suis inferioribus, idq; univocè; sed ratio causæ non potest esse hîc unicoca: quia causare propriam & causare umbratilem sanctitatem, non est ratio univoca.

Respondetur retorquendo argumentum de ipso Signo, in quantum illud extendebatur etiam ad significationem Sanctitatis legalis in veteribus Sacramentis, cum extendatur in Sacramentis novæ Legis, ad signficandam Sanctitatem appropriatè dictam. Rursus; causa productiva Canis marini, & causa productiva canis venatici, conveniunt univocè in genere causæ, cum effectus sint æquivocè convenientes.

109 tes. directè Respondetur, negando minorem, quia diversitas illa tota non petetur ex ratione causæ, sed nonnisi ex ratione terminorum, adeoq; talis in specie causæ.

Objicitur Secundò. Sacramenta instituta sunt à Christo ad sanctificandos homines, ratio autem sanctificandi est ratio causandi & efficiendi. ergo ratio causæ debet assumi pro ratione generica, non autem ratio Signi.

Respondetur Concedo à Christo instituta esse Sacramenta ut sanctificent, sed nego tantum instituta esse ut sanctificent, sed etiam ut significent. quod ostendunt phrases sacræ.

Instabis Primò. Si Signum ponitur pro genere, ly Causativum vel se habet ut
110 formale, & sic non potest poni pro genere, vel se habet ut aliquid materiale. & hoc non: quia, ut inquit Amicus, quod est materia tam in novis quàm in antiquis Sacramentis est prius ipsâ significatione, præsupponitur enim materia ad significationem.

Respondetur Quod Esse Causativum, habeat se pro formali, sed generico, adeoq; comparatè ad differentiam ultimam pro materiali. & licet materia quæ assumitur ab institutore liberè, sit prior præ ratione significandi, non tamen materia metaphysica Sacramenti est prior significatione, cum materia hæc metaphysica sit genus, genus autem ex phrasi PP. est signum seu significatio, signum autem seipso non est prius. immo ex modo significandi poni debet
111 per modum principalioris Ratio Signi, ut ita melius attendatur ad nomen Sacramenti, à nobisq; ratio Signi ponitur pro principaliori; quia substantivè posita, habet Rationem principalioris, substantivè autem ponitur Signum, adjectivè Causativum.

Instabis Secundò. Differentia contractiva generis debet esse in eodem prædicamento cum ipso genere, sunt enim differentiæ potestate in genere, ut vult Porphyrius; sed esse causativum non est in eodem prædicamento cum Signo, Signum enim est ex prædicamento Relationis, Causativum ex prædicamento actionis.

Respondetur, quòd differentia contractiva generis per ordinem ad totum per se & substantiale, debeat esse ejusdem generis; si enim non sit ejusdem generis, quî 112
erit totum per se substantiale. Cœterum differentia contractiva generis per ordinem ad totum per accidens, potest esse ex diverso genere; non enim fundat totum substantiale: & sicut ipsum totum non est per se, ita nec exigit prædicata ad se invicem ordinata, consequenter poterit accipi ratio differentialis, ex diverso prædicamento.

Instabis Tertiò. Non differt imago per hoc quòd sit vel in cera vel in plumbo. ergo neq; differt per hoc Sacramentum, quòd sit causativum gratiæ, vel non causativum; quia illa formalitas habet se per modum generis, genus autem est quasi materiale quoddam in definitione. ergo vel ipsum
Signum non potest poni pro genere Sacra- 113
menti, vel respectu illius ly Causativum non est quid differentiale.

Respondetur Argumentum multum probat, nempe quod homo ratione sensitivi non differat à planta; ratio enim sensitivi habet se per modum materialis. Directè dici potest, quod ratio generica diverso respectu sit formalis, diverso materialis: & sicut species subalterna diverso respectu est genus, diverso species; ita & illa differentia generica, &c. Quamvis autem ratio generica non facit ultimò differre, facit tamen ab aliquibus sufficienter differre.

Objicitur Tertiò. Habitudo causæ non est univoca in omnibus Sacramentis, nam vetera conferebant sanctitatem lega-
lem, nova veram. si ergo termini causati ab 114
istis Sacramentis non conveniunt univocè, etiam habitudo causæ non erit univoca, alias producens pictum & vivum hominem esset idem univocè.

Responderi potest inprimis negando Consequentiam, quia in definitione præcipuè Entium per accidens, non est necesse accipere genus univocum, immo nec unum, si unum proximum nō sit sufficiens. Deinde Nego antecedens. licèt enim termini productionis non sint univoci, falsum erit habitudinem causæ, ut dictum supra, non posse esse univocam. Nego item quòd producens leonem pictum & producens verum, non conveniant univocè in ratione producentis, licet non conveniant in ratione pro-

115 ducentis leonem. Addo quod nullus detur verus influxus Leonitatis in Leonem pictum; datur vero influxus Sacramentorum veterum in sanctitatem legalem. & sicut in illis productionibus leonis, & diversitas non in ratione productionis sed in ratione talis productionis; ita & in præsenti.

Objicitur Quartò. Absurdum est ut ejusdem Entitatis sint duo prædicata constitutiva essentialiter, quorum unum, non est altero prius.

Respondetur inprimis Ratio Signi habet se per modum prioris. deinde licèt Entis per se non debeant esse duo constitutiva, non tamen Entis per accidens.

Objicitur Quintò Hoc quod est causa non potest appellari signum; Sacramen-
116 tum est causa; ergo non potest appellari Signum. Major probatur; quia Signum convenit potius effectui quam causæ.

Respondetur In signo Sacramentali id quod signatur, est effectus, v. g. Gratia. sed id quod signat, negatur quod debeat esse effectus; præcipuè si ipsum signum, sit causativum.

Instabis Ratio Signi non est hîc eadem, quia vetera Sacramenta significabant nostra Sacramenta; nostra autem non significant seipsa.

Respondetur Sacramenta legis veteris non significabant primariò nostra Sacramenta. sed quamvis significarent adhuc habitudo Signi esset eadem: quia tota diversitas peteretur, ex diversitate specifica Si-
117 gnorum.

Difficultas II.

De differentia in definitione Sacramenti ponenda.

Dicendum est, *Differentiam per quam Sacramenta differunt ab alius quibusq; Signis, esse Sanctitatem.* Unde definietur Sacramentum in communi sic: Est Signum Causativum Sanctitatis. vel; Signum sacrativum. Dixi potius Sanctitatis quàm gratiæ, quia gratia sine addito donum supernaturale significat, quod tamen non conferebant vetera Sacramenta.

Probatur Primò. Quia definitiva prædicata causæ sumuntur ex vi, quam habet, producendi effectûs: hocq; ostendit indu- 118
ctio fundata in hoc, quia hoc ipso illa causa non definiretur sub formalitate causæ. ergo etiam Signum causativum quale signum sunt Sacramenta sumet suam definitionem ex vi causandi Sanctitatem: hæc enim est illius effectus. hæc autem vis importatur in ly Signum Causativum Sanctitatis.

Probatur Secundò. Quia hæc definitio convenit omni, soli, & semper Sacramento proceditq; per prima.

Probatur Tertiò. Quia quæcunq; alia afferibilis definitio, modò tangat Objectum, verbis nonnisi ab hac differet, quòd Signum est, illam veram esse: quia sicut objectum unũ est, ita & veritas definitiva una.

Objicitur primò. Sacramentum debet esse quid sensibile, quæ ratio hic non im- 119
portatur.

Respondetur, possibilia sunt Sacramenta respectu Angelorum. ergo Sacramentum ut sic, non exigit esse Sensibile. deinde si loquamur de Sacramentis humanis; sensibilitas Sacramenti includitur in ly Signum, quia respectu hominum, nihil habet rationem Signi, nisi sensibile.

Instabis. Saltem de Ratione Sacramenti est esse institutum à Deo, quod ipsum hîc non ponitur.

Respondetur Institutionem includi in ly Sanctitas, cum enim solus Deus sit quid causativum Sanctitatis, si quòd illam causat, non est Deus, debet esse instrumentum Dei, adeoq; ab illo institutum.

Objicitur Secundò. Dicta definitio 120
non convenit soli; quia assumat Deus fumum, utaturq; illo tanquam medio ad producendam gratiam, ille fumus erit Signum, & erit etiam causativus Sanctitatis, & tamen non erit Sacramentum. ergo Sacramentum malè definitur per Signum Causativum Sanctitatis.

Respondetur ly Signum non accipitur hîc materialiter, seu pro eo, quod est esse natum Signum, sicut fumus natus est esse Signum ignis, sed accipitur Signum formaliter & per ordinem ad gratiam significandam: fumus autem illo casu non foret signum significandæ gratiæ. consequenter ly Signum Causativum, est hîc terminus significatione incomplexus.

Obji-

121 Objicitur Tertio. Martyrium non eſt Sacramentum, & tamen eſt Signum cauſativum Sanctitatis.

Respondet Primò Perez. Quòd Sacramentum debeat eſſe deſignativum Perſonæ, & faciens illam perſonam partem civilem Reipub: ſacræ, quod non fit per Martyrium, cum illud faciat, ut homo deſinat.

Hæc Reſponſio

Non Satisfacit. Quia vi illius, caſu, quo ſimul conjungeretur baptiſatio & immediatè mors, non eſſet eo caſu per illum baptismus, Sacramentum; quia non deſignat Perſonam, ut ſit pars Reipub: ſacræ, ſed facit eum v. g. in mergendo mori. deinde, etiam Martyrium facit Martyrem in ipſo inſtanti, quo ultimò vivit, militem Ec-
122 cleſiæ militantis, & poſteà partem Eccleſiæ triumphantis.

Respondet Secundò Lugo. Martyrium non eſſe Sacramentum, quia non eſt cęrimonia Sacra, nam ſi eſſet talis, deberet poni à Miniſtro ex hac intentione; quod nõ fit. ſi enim concedas Miniſtrum Martyrii eſſe Tyrannum, ille nõ habet hanc intentionem, immo poteſt habere contrariam; & tamen ſuum effectum ſortitur Martyrium. quodſi ponas ipſum Martyrem acceptando Martyrium, eſſe ſibi Miniſtrum, tunc ſequetur infantem pro fide occiſum, qui nullam habere poteſt intentionem, non fore Martyrem; & illum qui invitus occiditur, non vult tamen negare fidem, quamvis omnibus modis martyrium fugiat, ad-
123 huc fore Martyrem.

Respondetur Tertiò. In Martyrio hæc conſiderari poſſe, primò Actionem martyriſandi, quam ponit Tyrannus. hæc, eſt quidem quid ſenſibile, ſed non cauſativum gratiæ; neq; enim convenit illi actioni peccaminoſæ, producere aliquid ſupernaturale, ſed potius eſt actio, quæ petit in martyriſante tolli gratiam. Deinde poteſt ſpectari Martyrium paſſivum, ſeu dolor ille lethalis quem patitur, ſed hunc dolorem eſſe aſſumptum à Deo & inſtitutum ad hoc, non conſtat. Deniq; accipitur pro acceptatione interna illius lethalis doloris; & hic actus non eſt ſenſibile ſignum adeoq; Sacramentum. Neq; valet ſi dicas; Contritio interna, fit ſufficienter ſenſibilis, ſignis externis, ergo & illa acceptatio fit ſufficienter ſenſi- 124
bilis, doloribus externis quos patitur, non inquam valet: quia contritio interna per ſe requirit eſſe ſenſibilis, & niſi ſit ſenſibilis non poteſt eſſe pars Sacramenti; jàm autem acceptatio illa interna, poteſt eventum ſortiri, licèt externè non ſit ſenſibilis, nec manifeſtetur. ut ſi quis in ſomno occidatur, qui cœteroqui voluit pro fide pati. Addo ſecundùm dicta aliàs, Martyrio paſſivo in circumſtantia acceptationis nihil deeſſe, quominus poſſit eſſe Sacramentum: unde etiam admittitur baptismus Sangvinis, ſed deeſt inſtitutio divina, cum conſtet acceptationem illam internam, quæ ſignatur lethalitate externâ, habere nonniſi rationem meriti. Quomodo autem hæc duo, cauſare per modum meriti, & cauſare Sacramen- 125
taliter, differant, eſt difficultas communis, non tantùm de Martyrio ſed etiam de aliis meritis. hoc inter alia diſtingui poſſunt; quia cauſare per modum meriti, eſt eſſe actionem laudabilem natam habere collationem præmii. jam autem eſſe Cauſativum Sacramentaliter, eſt eſſe ſignum cauſativum, ita, ut gratia reſpondeat non tanquam præmium, ſed tanquam effectus. unde etiam meritum taxatur ex Opere Operantis, Sacramentum ex Opere operato.

Objicitur Quartò. Debent concedi legi Naturæ Sacramenta, & tamen non conſtat, quòd fuerint ſigna; cumq; non fuerint determinata, quî cauſabant gratiam?

Respondetur. Conſtat quidem quòd fuerint ſenſibilia, id enim exigit accommo- 126
datio conditioni humanæ; ſed non conſtat, quænam illa fuerint; neſcimusq; certò, quænam fuerint determinata: ſed inferetur infra, quòd fuerint determinata.

Objicitur Quintò. Immeritò dicitur Sacramentum eſſe cauſativum gratiæ: quia vel deberet eſſe cauſativum gratiæ de facto; & ſic Euchariſtia non eſſet Sacramentum; quia ante uſum non cauſat gratiam. vel deberet Sacramentum, eſſe cauſativum gratiæ de futuro. Ergo Sacramenta in uſu conſiſtentia, quia non cauſant gratiam de futuro, ſed de præſenti, non erunt Sacramenta.

Respondetur, ly Cauſativum eſt commune ad actu cauſans, & ad actu aptum cauſare.

127 causare. hinc etiam Sacramenta in communi, debent esse causativa. ut autem de præsenti, vel de futuro causent, spectat ad tale Sacramentum.

Difficultas III.

De Sensibilitate & Stabilitate Sacramentorum.

Examinabimus hic prædicatum Sensibilitatis, deinde prædicatum Stabilitatis.

Punctum Difficultatis I.

Estne possibile Signum sensibile naturaliter significativum Gratiæ.

128 Assero Primò. *Defacto Sacramenta esse signa ad placitum.*

Ratio: quia nulla in illis apparet talis connexio cum significanda sanctitate: & si esset aliqua connexio, maximè esset in illis verbis; Ego te absolvo: sed etiam hæc ex placito Christi significant: quia Absolvo, nonnisi remissionem humanam significat; hîc autem significatur remissio offensæ divinæ.

Assero Secundò. *Defacto in Sacramentis dari aliquam similitudinem ad significandam sanctitatem ejus rationis quam importat Sacramentum.*

Ratio: quia id ostendit inductio: & ita Baptismus significat emundationem maculæ Originalis. Eucharistia refectionem spiritualem. Major est difficultas de Sacramento Matrimonii, sed illud etiam habet si-
129 militudinem conjunctionis Christi cum Ecclesia, potestq; conjunctio illa in ipsa gratia adumbrari; quia etiam gratia matrimonii, est gratia unitiva adferenda onera matrimonii; & quia, sicut signis externis, tradunt se sibi adinvicem, ita significatur gratia simultaneæ traditionis internæ.

Assero Tertiò. *Possibile esse videtur, ut detur aliquod signum sensibile, cui sit naturale significare gratiam & Sanctitatem.* est assertum Lugonis disp. 1. num. 29. est autem contra quã supponat Suar: Vasq: Amicus disp. 1. num. 47. & Perez.

Ratio Prima est: quia id non implicat contradictionem, ut patebit solutione argumentorum.

Ratio Secunda est: quia non implicat aliquid sensibile & materiale, esse tamen 130
supernaturale; nam præter dotes corporis, quas agnoscit Herize esse supernaturales, saltem aliquæ ex laureolis sunt etiam tales; cur ergo etiam non poterit dari qualitas supernaturalis connexa tanquam Signum cũ gratiæ positione.

Ratio Tertia. quia quamvis aliquid materiale non possit connaturaliter producere aliquid spirituale, non sequitur quod etiam non possit significare aliquid spirituale: quia productio præexigit vires & perfectionem suo modo inclusam in effectivo, sed talem inclusionem nõ deposcit Signum. Rursus potest dari species impressa materialis quæ nata sit repræsentare quòd hoc sit præcognitum ab intellectu, operante scilicet ex naturali Sympathia, anima rationali, 131
dum operatur imaginativa, & è converso consequenter illa erit Signum quodammodo præhabitæ notitiæ spiritualis. Addo si ratio doctrinæ, quæ est aliquid spirituale, ex placito humano potest significari v. g. pileo doctorali, cur non poterit dari signum etiam Doctoratûs supernaturale in Entitate materiale, quod Doctores ornet, & signum sit naturale illorum doctrinæ. & si potest res materialis rem spiritualem significare, cur non & gratiam.

Dices Primò cum Amico. Signum naturale habet necessariam connexionem cum termino significato, ut supponitur: nulla autem res sensibilis habet necessariam connexionem cum gratia. quod ipsum probatur: Omnis naturalis connexio aut est cau- 132
sæ cum effectu, aut effectûs cum causa, aut imaginis cum prototypo, seu similitudinis cum re simili; nulla autem res sensibilis, aut est causa, aut effectus, aut imago seu similitudo gratiæ. quorum etiam medium terminum usurpat DiCast: disp. 1. num. 310.

Responderi potest inprimis. Non implicat contradictionem, ut aliqua gratia, specie distincta à nostra, habeat vim producendi in homine sensibilem qualitatem, v. g. lucis, quâ se monstret esse in homine; quo casu esset cõnexio illius Signi tanquam effectûs, cum gratia tanquam causa. Rursus, quæ est connexio dotis Corporis cum gratia, eadem connexio hîc poni potest. si enim dicas esse connexionem tanquam effectus

133 fectus moralis, quia scilicet petit gratia, à DEO dotes illas produci; sic dicam, etiam illam sensibilem qualitatem, fore effectum moralem gratiæ petentis illam produci, tanquam sui Signum. Deniq; potest revocari hæc connexio ad imaginem, appellariq; potest connexio illa Signi & Signati, esse connexio imaginis cum imaginato: Signum enim & imago in ratione signandi conveniunt; quamvis differant, quòd imago sit cum titulo expressionis Objecti per seipsam, cum id non habeat signum secundùm se, sed tantùm; quia præter speciem quam ingerit, facit nos in cognitionem signati venire.

INSTAT DiCast: Hujus ipsius ordinis seu nexûs Signi & Signati ratio inquiritur.

RESPONDETUR hujus ordinis & nexûs
134 non aliam esse rationem, nisi ipsum non implicat, & congruentiæ allatæ.

DICES Secundò Ens sensibile quamvis possit habere naturâ suâ vim significandi gratiam, non tamen vim significandi Sacramentaliter; quia Signum Sacramentale debet conferre in sui usu aliquam sanctitatem; ens autem sensibile, nec sanctitatem perfectam producere potest, quia hæc est Spiritualis; nec sanctitatem legalem, quia hæc importat habilitatem vel deputationem moralem, quæ ipsa involvit placitum deputantis.

RESPONDETUR sufficere pro præsentibus assertis, quod illud Signum naturaliter significet gratiam; ut autem eam etiam causet, concedo requiri, vel elevationem, vel deputationem divinam.

135 DICES Tertiò. Si esset possibile signum materiale naturaliter significativum gratiæ, & esset naturale, quia naturaliter significaret gratiam; & non esset naturale, quia nihil naturale dicit essentialem connexionem cum supernaturali.

RESPONDETUR Illud Signum fore supernaturale in Entitate. ratio posset esse: quia supernaturale debet esse supra exigentiam cujuscunq; substantiæ creabilis; non esset autem, si illud Signum naturale in Entitate, necteretur necessariò cum gratia supernaturali. sed hæc ratio non convincit: nam licet supernaturale debeat esse supra exigentiam cujuscunq; substantiæ creabilis, non tamen supra exigentiam cujuscunq; accidentis; aliâs esset supra exigentiam gratiæ, quæ est accidens, positio habituum v. g. supernaturalium. debet ergo aliunde deduci Supernaturalitas illius Signi; nempe ex ipsamet dignitate gratiæ supernaturalis, quæ si excedit vires noscitivas naturales, si excedit quamcunq; exigentiam substantiæ creabilis, multò magis excedere debet, exigentiam cujuscunq;, non quidem absolutè accidentis idq; ob rationem prætactam, sed debet excedere exigentiam, cujuscunq; accidentis naturalis. Illa probatio, quòd esset illud signum naturale, quia naturaliter significaret gratiam, non tenet; quia etiam gratia naturaliter sanctificat hominem, neq; tamen est in Entitate naturalis. idq; ex eo: quia supernaturali, hoc facere quod est natum facere, non est supra exigentiam, adeoq; non est illi supernaturale, sed naturale. 137

INSTABIS Etiam posito, quòd illud signum esset in Entitate naturale, licèt esset in entitate improportionatum; posset adhuc esse proportionatum in ratione signi & signati.

RESPONDETUR quod non. & Ratio est, in quam etiam resolvuntur immediatè dicta: quia scilicet, si illud signum esset naturale, esset debitum alicui naturæ, seu substantiæ; nam in esse Naturalis, constituitur illo esse debito si debitum alicui substantiæ; hoc ipso illi substantiæ deberetur & gratia; quia deberetur ipsum illud Signum, quod tamen signum, necessariam, ut supponitur, dicit connexionem cum gratia supernaturali; & tamen supponitur gratiam, nulli substantiæ creabili deberi. 138

DICES Quartò cum Perez. Hæc qualitas est impossibilis; quia omnis qualitas per se sensibilis, est ordinis naturalis, cum omne supernaturale sit extra latitudinem objecti naturalis sensuum.

RESPONDETUR negando assumptum. negando item, quod omnis qualitas per se sensibilis, sit ordinis naturalis. cur enim non posset esse qualitas sed sensibilis nonnisi per sensum elevatum, & concurrentem per potentiã obedientialem, eritq; illud objectum, extra latitudinem sensuum non elevatorum, secus elevatorum; quibus etiam elevatione non posse competere, non demonstratur: fortèq; ipsæ laureolæ sunt materiales, saltem aliquæ; & tamen probabiliter super-

139 supernaturales. Ex dictis de Incarnatione notum est, & ex materia de supernaturalitate, quòd licet rei supernaturalis, possit dari notitia naturalis, non tamen intuitiva: quia tamen non potest esse notitia sensus visivi nisi intuitiva & perceptio sicuti est, ideo nec ullus sensus naturalis posset attingere illam qualitatem. si tamen ponamus sensum distinctum realiter à sentiente & similem habitui fidei, qui est quasi intellectus supernaturalis; ita etiam si poneretur talis sensus supernaturalis, jàm ille naturaliter esset perceptivus illius qualitatis supernaturalis. Cœterum quando illa qualitas materialis esset Signum gratiæ, non esset signum gratiæ sensui, quia hic spiritualia non noscit, sed esset signum intellectui, illud
140 sensibile penetranti.

DICES Quintò cum eodem. Sacramentum est significativum ex institutione divina. ergo non ex natura rei.

RESPONDETUR antecedens esse verum de Sacramentis quæ sunt, non autem de signis possibilibus.

DICES Sextò. Non est explicabile in quonam stet ratio Signi in illo Signo.

RESPONDETUR in hoc in quo & in aliis signis: quia scilicet præter speciem quam illud Ens ingereret, duceret in notitiam rei illius spiritualis & supernaturalis, quæ est gratia.

INSTABIS Primò. Illud quod appellatur Signum gratiæ, non plus haberet, quàm v. g. Creatura, cujus prædicatis penetratis,
141 inducitur homo in cognitionem DEI.

RESPONDETUR indubiè omnia nexa cum altero, sunt promotiva cognitionis ad illud alterum, hoc ipso enim non noscerentur tanquam nexa. Species nexorum est Signum, ideoq; promotivum notitiæ ad percipiendum signatum.

Sed quî faciant id in ratione Signi, non est ita expeditum dicere.

EXPLICARI id posset Primò. Quod Relativa promoveant ad notitiam aliûs tanquam termini. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Quia de hoc ipso quærere restat; quid sit promovere ad notitiam alterius tanquam termini, vel tanquam significati.

EXPLICARI posset Secundò. Quòd in istis quæ noscuntur ex connexione, non autem tanquam signatum ex signo, possit haberi notitia rei, quamvis de termino illius non formetur notitia. posset enim v. g. nosci Petrus, qui est Pater, quin noscatur filius. 142
Hæc explicatio

NON SATISFACIT. quia sicut relatum materialiter spectatum posset cognosci sine termino; ita sine signato poterit nosci signum, sed materialiter spectatum. & sicut relatum formaliter spectatum, non potest cognosci sine suo termino; ita nec signum formaliter spectatum sine signato.

EXPLICATUR Tertio. Quod Signum in ratione Signandi & condistinctè ab aliis quæ promovent ad notitiam alterius, per hoc constituatur; quod Signum habeat rationem imaginis & Symboli prædicatorum 143
rei. Ostendit hoc inductio, nam fumus est imago & Symbolum ignis. unde pinge si velis fumum, ponis hoc ipso imaginem ignis. hedera est imago vendibilis potûs. & voces, quæ sunt Signa mentis ad placitum, sunt imago illius imaginis internæ circa objectum. hocq; exigit vel ipsa definitio Signi: nam Signum præter speciem quam ingerit notitiæ, facit nos in alterius notitiam venire.

INSTABIS Secundò. Filius est imago Patris, & tamen filius nõ est Signum Patris.

RESPONDETUR. Filium esse imaginem Patris duplici sensu dicitur. Primò. quia prædicata quæ habet Pater, habet accepta per generationem filius. hæc ratio imaginis non est ratio Signi; non enim oritur ex ratione Signi, sed ex univocatione effectûs. 144
Secundò Filius est imago Patris, in quantum ita effingit Patrem moribus, gestibus; ut ubi noveris Filium, noscas & Patrem. unde bene dici poterit; Signa talia adhibet Filius, ut ex illo noscatur Pater. licèt in hoc, quod est filium esse imaginem Patris, ad illud prius attendatur.

INSTABIS Tertiò. Hæc explicatio confundit rationem Imaginis & Signi, quæ confundi non debent: nam homo creatus est ad imaginem DEI, & tamen non est Signum DEI.

RESPONDETUR. Imago per hoc formalisatur, quod dicat convenientiam specialem saltem analogam cum eo cujus est imago. & ita homo, quia analogicè participat

145 pat noſcitivum & volitivum divinum, ideo eſt imago Creatoris, quæ non tribuitur brutis; ſemperq; hæc imago importat rationem producti. unde VERBUM æternum quamvis exprimat creaturas, non eſt imago creaturarum, quia ab illis non procedit. Non habet rationem talem imaginis Signum: nam inprimis non indiget produci de ſe à ſignato. hinc fumus quamvis non produceretur ab igne, eſſet adhuc Signum ignis. deinde, quia imago incluſa in ratione Signi, non ſtat in eorumdem vel ſimilium prædicatorum incluſione in ſignato; ſed in mera expreſſione ductiva notitiæ, ut prædicata Signati penetrentur. & hoc eſt illud; ly *Facit nos in alterius notitiam venire.* Unde ulteriùs duplex ſtatui poteſt imago, quædam intranſitiva,
146 ut ita dicam, quæ licet ad alterius notitiam moveat, habet tamen ſimilia in ſe prædicata, idq; ſibi ab imaginato collata. Secunda autem imago eſt tranſitiva, quæ non habens prædicata ſimilia accepta ab imaginato, tamen ingeſtâ ſui ſpecie promovet ad notitiam alterius. & hoc eſt eſſe Signum. Hinc caſu v. g. quo poneretur roſa vera ad deſignandum, quod in hoc ſcrinio contineantur roſæ, non ex eo erit Signum, quia habet ſimilia prædicata; ſed quia advertens, mentem transfert ad notitiam roſarum aliarum, quas ſignat. Ex quo colliges Signum eſſe viam quandam intentionalem ad notitiam Signati. & ſicut in corporalibus via non eſt nata, ut in ea ſiſtatur; ſic nec vult in ſe ſiſti Signum.

147 DICES Septimò. Poſſet DEUS non manifeſtare naturam illius qualitatis, conſequenter illâ cognitâ non cognoſceretur gratia. ergo illa qualitas eſt ſignum ad placitum.

RESPONDETUR. Argumentum multum probat: quia probat Signum Spirituale ſupernaturale quod eſt character, non ſit naturale ſignum; quia poſſet DEUS impedire ne noſcatur ſignatum. Directè dici poteſt, illam qualitatem fore Signum ad placitum; quia noſcitur impedibiliter à Deo, ſed non eſt ſignum ad placitum, quaſi nō habeat ex natura ſua connexionē ſignificandi.

Punctum Difficultatis II.

Hoc Signum poſſetne eſſe Sacramentum completè.

VIdetur abſolutè dici debere, quod illud ſignum poſſit eſſe Signum Sacramentale, idq; titulo potentiæ obedientialis, 148
eò quòd poſſit DEUS facere ut illud Signum gratiæ ſimul producat eandem. Reſtant tamen aliqua diſtinguenda. *Hinc*

ASSERO Primò. *Quodſi illud Signum foret tanquam effectus gratiæ, non poſſet elevari ad producendam illam primò.*

RATIO: quia quocunq; caſu foret illud Signum effectus gratiæ, hoc ipſo præſupponeret illam gratiam habere primò eſſe, adeoq; non poſſet jam illi tribuere primò eſſe; nullus enim effectus, poteſt dare primò eſſe, ſuæ cauſæ.

ASSERO Secundò. *Quodſi illud Signum non foret effectus gratiæ, ſed suppleret DEus cauſalitatem gratiæ in illo ſigno producendo; vel ſi natum ſit illud* 149
Signum nonniſi immediatè à DEo produci, adhuc eo caſu poſſet primò producere Sanctitatem, illud Signum.

RATIO: quia non implicat pro alia ſerie, ut filius ſecundum Entitatem ſpectatus, det primo eſſe, ſuo Patri. hocq; caſu illud Signum, haberet perfectam rationem Sacramenti, eſſet enim verè cauſativum Signum gratiæ.

ASSERO Tertiò. *Qualitatem illam ſupernaturalem ſecundùm quod formaliter ſignum eſt, non poſſe elevari ad producendam primò gratiam.*

RATIO Prima. quia Signum quâ tale, eſt relativum; relativum autem præſupponit ſemper terminum: & quia Signatum eſt terminus relationis Signi, fit ut Signatū illi præſupponi debeat. ergo non anteceditur à Si- 150
gno. ergo nec cauſatur; quia cauſativum eſt anteceſſivum. Sed hæc Ratio probat etiam Signatum quâ tale, non poſſe eſſe cauſam Signi. præcipuè ſi ponatur quod & ipſum Signatum ſit relativum nam hoc poſſet aliquis negare & ponere quod ſicut ſcientia eſt relativa ad objectum, non tamen objectum ad ſcientiam ita etiam quod Signum ſit relativum ad Signatum, non tamen Signatum ad Signum.

RATIO Secunda. Quia & poſſet elevari Signum ad illud Signatum quod eſt gratia, primò producendum, ut ſupponitur: & non poſſet elevari: quia illud primò eſſe jam ſupponeretur, antequam illud daret qualitas illa, ſecundùm quod formaliter

151 Signum eſt. nam ſignum formale præſupponit habere ſignatum: non enim ideo eſt neceſſe eſſe Signatum, quia ſignatur; ſed ideo ſignatur, quia eſt. Neq; valet ſi dicas, Sacramenta veteris legis fuerunt verè ſigna formaliter, & tamen non præſupponebant gratiam eſſe, ſed futuram eſſe, non inquam valet: nam aliud eſt; an Signum formaliter debeat præſupponere Signatum exiſtens, & hoc non intendit probatio. aliud verò eſt, an debeat præſupponere Signatum, & hoc in omni eventu verum eſt, idq; ſolum intendit probatio.

Ratio Tertia. Signum vel præſupponit prius ſignatum ratione; vel poſterius ratione; vel ſimul ratione. Nihil horum dici poteſt. ergo neq; poteſt dici, quod illud Si-
152 gnum quâ Signum eſt formaliter, poſſit producere primò Sanctitatem vel gratiam quam ſignificat. Si enim præſupponit Signatum prius ratione. ergo illi, ut dictum eſt, non dat eſſe: quia nihil poteſt dare eſſe ei, quod ante ſe ratione præſupponitur, & habet eſſe. dare enim eſſe, eſt extruſivum non eſſe; ſi autem jam extruſum eſt non eſſe (ut eſt extruſum ſi præſupponitur prius ratione jam eſſe) non habebit quod det eſſe. Si autem præſupponit Signum poſterius nonniſi ſe ſignatum, pro illo priori anteceſſionis Signum eſt Signum. quodlibet enim eſt, quod eſt. ſi pro illo priori anteceſſionis Signum, eſt Signum. ergo pro illo priori anteceſſionis ſignat. quid autem ſignat, ſi pro illo priori non intelligitur Signatum
153 ſeu ſignabile. Si autem ſufficit ut ſit ſimul ſignatum & ſignum, id quidem ſufficit ut ſit ſimul re, ſed non ſufficit ut ſit ſimul ratione, idq; ideo: quia quodcunq; taxativum afferetur colligendi, quòd aliqua quæ ſunt ſimul, habeant ſe ita, ut unum ſit prius alio ratione, idem hic in præſenti applicari poterit. Rurſus procedendo à notioribus; Fumus eſt ſignum materiale, & licèt ſimul ſit fumus & ignis tempore, priùs tamen ratione eſt ignis. Deinde dictum eſt alibi inter modos inveſtigandæ prioritatis hunc eſſe; nempe inquiſitionē. ſi hoc deberet cauſari verè phyſicè, quidnam illorum deberet eſſe cauſa, & hoc erit prius præ effectu. jam autem ſi ſignatum deberet cauſare ſui Signum; vel Signum deberet cauſare ſuum ſignatum; potius à ſignato cauſaretur ſignum. unde 154
non ideo eſt vinum quia ponitur Signum hedera; ſed ideo ponitur Signum, quia eſt vinum. idem dic de fumo. ergo etiam ratio ſigni quâ talis, incluſa in illa qualitate, non cauſabit etiam ſignatum, quod eſt gratia.

Indubiè tamen accipiendo ſignum materialiter, illud poteſt elevari ad cauſandam gratiam. nam quamvis ſub formalitate Relationis prius eſt ſignatum quod eſt gratia, tanquam terminus relationis: id tamen non obſtat; quia etiam effectus, in linea relationis, præſupponitur relationi Cauſæ, tanquam terminus. & tamen hoc non obſtante, cauſa producit effectum, habetq; prioritatem in linea agere.

Inter prædicata Sacramenti generica ponitur ab aliquibus Ens rationis. docet enim 155
Vaſquez totum hoc complexum, quod eſt Sacramentum eſſe Ens rationis. ſed mens Vaſq: eſt in Philoſophycis explicata, quod ſcilicet illic ex objecto nec ſit, nec ab illo ponatur Ens rationis, ſed nonniſi ex modo noſtro concipiendi, qui volvitur circa res. & ita ſine controverſia ex Objecto apud Catholicum, Myſterium Trinitatis non eſt Ens rationis, quis tamen in modo illam concipiendi non utitur modo ſimili Enti Rationis. Ad alia prædicata accedendo ſit

Punctum Difficultatis III.

An de ratione Sacramenti ſit Signum ſtabile?

Assero Primò *Defacto eſſe aliqua Sacramenta Signa ſtablia.* 156

Ratio: quia ſeptem Eccleſiæ Sacramenta ſunt verè Sacramenta, & habent ſtabilitatem.

Assero Secundò. Poſſibile eſſe ut ſit Sacramentum, & tamen non ſit ſtabile. Eſt aſſertum Lugonis, contra Suar: Amicum & alios.

Ratio Prima. Quia id non implicat contradictionem.

Ratio Secunda. Quia acceptâ quâcunq; probata definitione Sacramenti ut ſic, ex nulla ejus particula deduci poteſt iſta ſtabilitas. Non ex ratione Signi, quia hoc poteſt eſſe tranſiens, ut cum Deus pro ſigno ſui adventûs dedit prophetæ ſibilum auræ lenis,

157 lenis, aliàs quotieſcunq; talis ſibilus foret, eſſet ſignum DEI. Non etiam ex ratione cauſæ quia poteſt eſſe cauſa non permanens. Non ex ratione Sanctitatis; quia ad hanc impertinens eſt, proficiſci à cauſa permanente vel tranſeunte. quodſi id deſumas ex exigentia Eccleſiæ, nempe ut in una Eccleſia uniformiter omnes colant DEUM, id non obſtat. Tum quia non implicat contradictionem ut in una Eccleſia ſint diverſi & varii modi colendi DEUM. Tum quia uniformitas hæc Eccleſiæ, non eſt de eſſentia Sacramenti. ergo eſſentia Sacramenti ſalvari poterit ſine ſtabilitate, & è contra non oſtendetur exigentia eſſentialis in Eccleſia iſtius uniformitatis in Signis Sacramentalibus. & etiamſi foret exigentia eſſen-
158 tialis in Eccleſia uniformitatis, ſufficeret illa, ſi quousq; ſignum non mutetur, omnes illo uniformiter utantur. Ad eum modum quo dicitur eſſe uniformis apparatus in Eccleſia, eo quòd nemo colore nigro utatur tempore paſchatis, quamvis non ſit conſtans iſte color, mutatur enim in die defunctorum.

RATIO Tertia deſumi poteſt ex Lugone. Tum quia non minùs pertinent Sacrificia ad cultum DEI quàm Sacramenta, & tamen poteſt conſtitui aliquod Sacrificium, non per legem permanentem ſed per inſtitutionem quaſi tranſeuntem, & pro una vice: nam Abraham ſi non impeditus fuiſſet, verum ſacrificium inſtituiſſet immolando filium. & Chriſti oblatio in cruce erat Sacri-
159 ficium, & tamen non erat permanens: nam quamvis illi ſucceſſerit ſacrificium Miſſæ, certè ab hac inſtitutione non pendebat veritas illius Sacrificii cruenti. ergo etiam & Sacramentum poteſt eſſe non ſtabili lege imperatum. Tum quia non minùs credenda ſpectant ad fidem quàm Sacramenta, & tamen poſſunt revelari, credenda à privatis ergo & Sacramenta poſſunt dari non communia omnibus. Tum quia non datur nunc permanentia Sacramentorum legis naturæ, & legis ſcriptæ; cur ergo intra legem gratiæ, neceſſariò nonniſi ſtabilia Sacramenta erunt?

RESPONDERI poteſt ex Amico. Quamvis magis vel minùs durare non variet rem phyſicè, variat tamen moraliter. jam autem Sacramentum eſt Ens morale. & ſicut ma- 160
gis vel minùs durare in beatitudine, variat beatitudinem, ita variabit & Sacramenta.

CONTRA. Tum quia quamvis Sacramentum ſit Ens morale, nihilominus habet prædicata ſua phyſica, & in ratione illa producendi, attendit DEUS ad ipſa prædicata phyſica. ergo ſi permanentia Sacramentorum per aliquod tempus, ſalvabit prædicata phyſica Sacramenti, poterunt illa nonniſi per aliquod tempus durare. Concedo interim permanentiam connotari à Sacramentis, ſed nego connotari indiſpenſabiliter. Tum quia, quod mutetur beatitudo, ſi non ſit perpetua, id provenit ex implicantia; nam quomodo eſſet ſtatus omni collectione bonorum exaggeratus, ſi perpetuitatem non diceret? nulla autem ſimilis im- 161
plicantia oſtendetur, in Sacramento non ſtabili. Tum quia hæc inſtantia multum probat, nempe quòd neq; mutari poſſint; & tamen ſunt defacto mutata & abrogata: quod ipſum probatur: quia ſi aliquis beatus duraret in viſione nonniſi tantum, quantum durârunt Sacramenta legis naturæ vel ſcriptæ, non foret, ut dixi, beatus; ergo etiam & illa Sacramenta non fuerunt Sacramenta, ſi ſtabilitas Sacramenti & beatitudinis proportionantur. Et certè demus, quòd Sacramenta legis naturæ durârint centum annis, cur ſalvâ eſſentiâ durare nõ potuerunt nonaginta novem annis? rurſus cur non annis nonaginta octo? & ſic ulterius decreſcendo. quodſi dicas tanto tempore debere illa durare, quantum ſufficit ad ju- 162
dicandum moraliter eſſe uniformitatem in Eccleſia, id etiam non convincet; nam, ut dictum, hæc uniformitas non eſt eſſentialis. & etiamſi foret, ſufficeret uniformitas, quousq; aliud non ſtatuatur.

ASSERO Tertiò. *Quia quamvis pro aliquo ſtatu conveniat Sacramenta eſſe ſtabilia, defacto tamen probabile eſt etiam aliqua non fuiſſe ſtabilia.*

PRIMA pars aſſerti probatur: quia cùm ordinariè inſtituat DEUS Sacramenta, ut ſibi conſignet populum, eumq; ab aliis ſectis etiam cultu exteriore diſcriminet, ut vult Scotus, decet; ut ſicut ille religionis ſtatus durat, ita duret ſtatum illum conſequens ratio diſcriminandi, quæ fit per Sacramenta.

SECUNDA pars probatur: quia in veteri

163 teri lege erant Sacramenta, & tamen illa non erant publicâ lege instituta, sed ex solo instinctu divino usurpabantur, consequenter non erant stabilia. Fortè etiam, ut Vasq: putat & Lugo, Insufflatio Christi, Joan: 10. juncta ly Accipite Spiritum Sanctum, erat Sacramentum conferens potestatem absolvendi. & quamvis quidem Ecclesia hoc ritu non utatur, parum probat: quia auctori Sacramentorum licitum fuerat aliter facere, aliud pro tempore sequenti instituere. unde etiam defacto consecrati sunt Apostoli in Sacerdotes traditione Corporis & Sanguinis Christi, cum tamen pro nunc constituantur Sacerdotes, traditione hostiæ & calicis cum vino non cónsecratis.

DICES Primò cum Suar: Defacto sunt
164 Sacramenta nonnisi lege stabili instituta.

RESPONDETUR negando antecedens. illoq; concesso non infertur impossibilitas oppositi.

DICES Secundò. Sacramenta instituuntur à DEO ut fideles uniformiter DEUM colant, atq; adeo unam Ecclesiam constituant. ergo debent esse aliquid permanens, sicut & ipsa Ecclesia.

RESPONDETUR. Concedo congruere ut fideles uniformiter colant DEUM, sed nego implicare oppositum, sufficitq; uniformitas quoadusq; non revocetur.

DICES Tertiò. Sequi ex nostris principiis, quòd plura fuerint Sacramenta, ex istis, quæ constat nō fuisse Sacramenta: qualia sunt illa verba dicta Magdalenæ; Remittuntur ti-
165 bi peccata tua. Insufflatio in Apostolos, &c.

RESPONDETUR. De insufflatione jam dictum. Quod attinet ad Sacramenta novæ legis, non ostenditur, quod sint plura. verba enim illa Christi significabant quidem remissionem peccatorum, sed non causabant, sed supponebant in ante remissa peccata. nam dixit superiùs Christus; remittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum, cum dilectione autem DEI non stant peccata. quod attinet ad Sacramenta veteris legis, sine controversia, inter hæc ponenda est, Circumcisio, esus agni paschalis, panum propositionis ordinationes, unctiones Sacerdotum, ablutiones & Sacrificia expiatoria; tollebant enim aliquam immunditiam legalem. Hostia tamen pacifica & gratiarum actionis ac laudum non erant Sacra- 166
menta, quia de se nonnisi cultum DEI importabant, & nullam afferebant sanctitatem legalem. Impositionem manuum supra caput Josue, putat probabiliter Lugo fuisse Sacramentum. Regula autem universalis discernendi Sacramentum, est; an aliquid fuerit Signum & simul causativum Sanctitatis.

DIFFICULTAS IV.

De aliorum Definitionibus

EXPLICAT Primò S. Thomas tertia parte, q. 50. a. 2. Quod Sacramentum sit Signum rei Sacræ sanctificantis homines. Hæc descriptio attendit solum ad hoc; quid vi nominis principaliùs importet Sacramen-
tum, vi enim nominis importat principaliùs 167
Signum. Ex eo etiam definitio S. Thomæ non est plena: quia multa erant signa v. g. transitus maris rubri significantia rem sacram nempe gratiam baptismalem, quæ tamen non erant Sacramenta. hinc prædictæ definitioni addit Amicus ly Practicum. sed hoc non addidit S. Thomas. deinde ly Sacræ videtur superfluere: nam si sanctificat hominem, sacra res est.

Dubitari etiam posset, etiam posito quòd attendatur hîc ad solum nomen Sacramenti in hac definitione, in quo sensu accipi debeat ly Sanctificantis; an scilicet Genitivus ille sumi debeat intransitivè an transitivè. intransitivè sumitur si ly Sanctificans applicetur ad ipsum Signum & non permittatur
transfire ad rem sacram. & eo casu hic sen- 168
sus definitionis erit; Sacramentum est signum rei Sacræ, quod signum nos sanctificat. transitivè autem sumetur, quando ly Sanctificantis, non ad Signum spectabit, sed ad rem sacram; ita ut sensus definitionis sit; Sacramentum est Signum practicum rei Sacræ quæ ipsa nos sanctificat. Deberet sumi in sensu transitivo ex mente S. Thomæ: quia aliàs dici debuisset; quod Sacramentum sit signum rei Sacræ sanctificans homines. deinde in Responsione ad primum ibidem, negat Creaturas sensibiles esse Sacramenta, quamvis significent Sapientiam & bonitatem DEI, quia eam significant ut in seipsa sacra est; non autem in quantum nos per eam sanctificamur. ergo supponit quòd

169 res sacra, quam significant Sacramenta, in tantum significatur, in quantum nos illa sanctificat. & ad tertium expresse ait; Sacramentum propriè dici, quod ordinatur ad nostram sanctificationem.

Tuetur definitionem S. Thomæ Perez, quòd sit adæquata, docetq; sufficere ut ponatur ly Signum non ponendo causam: quia Sacramentum habet virtutem donandi gratiam tanquam locutio quædam seu Signum exhibitum à DEO; cum autem omnis locutio DEI sit vera, evidenter colligitur Sacramentum, esse causam donandi gratiam, quin tamen necesse sit in definitione ponere, quòd illud Signum sit talis causa, infertur enim ex illo Signo vis causandi: superfluè autem ponitur in definitione tan-
170 quam pars illius, quod ex alio posito in definitione, infertur.

CONTRA est: Tum quia omnes locutiones, quæ habentur in Scriptura sunt veræ, neq; tamen ex hoc illorum prædicato colligitur, quòd causârint ea quæ dicebant, sed poterat remitti causatio alteri. ergo etiam quantumvis ponentur, Sacramenta esse locutio DEI vera, non sequitur quòd jam illa ipsa causent. quod ipsum in hoc resolvitur: quia ad rationem locutionis veræ non requiritur, ut locutio ponat id, quod loquitur, sed ut dicat conformiter Objecto. potest autem esse conformitas cum objecto, quod est gratia, etiamsi illa gratia non ab illa locutione sed aliunde ponatur. Tum quia aliqua hîc assumuntur quæ ulterius
171 probanda fuissent, nego enim Sacramenta habere Rationem locutionis divinæ, sed potius sunt Objectum locutionis. Nego ex eo quòd Sacramentum sit Signum, inferre vim causandi signatum: quia id nec proficiscitur ex ratione Signi communi; fumus enim est signum & tamen non causat ignem. nec ex ratione signi talis; quia hæc non potest ostendi, quomodo in se & de se involvat rationem causæ. deniq; si perpendatur bene natura rationalitatis infertur ex illa animalitas, unde etiam à Rationalitate datur subsistendi consequentia ad animalitatem, & tamen ex hoc titulo non sequitur quòd animal non debeat poni in definitione hominis. ergo etiam quantumvis ex ista ratione Signi inferretur Causativitas, non sequeretur ex eo præcisè debere jam ablegari à definitione Sacramenti Rationem Causativi. Est quidem verum quòd ea, quæ inferuntur tanquam inclusa in ultimo genere & ultima differentia, quæ item habent rationem posterioris, nō debeant poni in definitione, sed nego quòd ita comparentur inter se Signum & Causativum. Tum quia in definitionibus Sacramentorum attendendum ad phrases Conciliorum & Patrum, qui non solius præcisè Signi meminerunt, immo illius locutionis nemo. 172

EXPLICAT Secundò Lugo. *Quòd Sacramentum sit ceremonia sensibilis, quæ usu suo sanctificãdo subjectũ, significat gratiam internam cujus est causa. Hæc explicatio*

NON SATISFACIT: quia supponit Sacramenta vetera fuisse causas gratiæ, quod 173
negavimus. significabant quidem gratiam illa Sacramenta, sed hoc illis est commune cum transitu v. g. per mare rubrum, sed non significabant sacramentaliter, quia non causativè, ut jam dictum. Quando autem dicit quod Sacramentum sit signum rei Sacræ, nos perfectè sanctificantis, aliquam in sui usu conferens sucipienti Sanctitatem; hæc jam accedit magis ad eam quæ defenditur definitionem. sed, ut dictum inter alia, superfluit illud, Sacræ nos perfectè sanctificantis. si enim dicas quòd nos perfectè sanctificet, hoc ipso intelligitur res Sacra.

EXPLICAT Tertiò Perez.

PONITQ; Primò duas Respub: viatorum humanas, Sacras, habentes Cerimonias proprias divinas, à DEO institutas. Prima est 174
perfecta; hoc est sufficiens ad omnes fines & dona supernaturalia. constat enim Optimum definiri per sufficientiam. unde illa habet supremum Sacerdotem, Optimum inter omnes possibiles; habet oblatam sacrificio hostiam inter possibiles Optimam, quod utrumq; competit Christo. Secunda Respub: est, etiam quidem ordinata ad finem supernaturalem, sed nondum habens sacerdotem ex possibilibus Optimum, nec hostiam, &c. sed est desiderans & exspectans illa Optima, & suis cerimoniis rempub: perfectam adumbrans & præfigurans

PONIT Secundò. In utraq; hac repub: esse cerimonias quasdam divinas seu ritus & symbola, quibus DEus loquitur ex modo

175 proprio cujusq; reipub:, loquitur enim per homines humano modo agentes.

PONIT Tertiò. Quòd cęrimoniæ divinæ communiter dividantur in Sacrificia, Sacramenta & sacra seu Observantias. quod attinet ad Sacramenta & Sacrificia, illæ possunt appellari cęrimoniæ divinæ personales, quia earum munus est designare personas pro repub: sacra; nam Sacrificia designant DEUM, quem colere repub: debet, Sacramenta autem designant personam in cultum DEI deputatam. Sacra autem & observantiæ, possunt appellari Cęrimoniæ non personales seu Cęrimoniæ reales: nam earum officium non est, designare personas, sed res aut actiones; ut deputantur altaria ad cultum DEI: observantiæ autem

176 versantur circa actiones decentes, sivè in victu, sive in vestitu, &c.

PONIT Quartò. Hæc omnia convenire in ratione divinæ cęrimoniæ seu observantiæ, solumq; restat ponere differentiam, quæ sit communis novis & antiquis Sacramentis, faciatq; differre, à Sacrificiis & observantiis.

PONIT Quintò. Differentiam hanc ex S. Thoma; quòd sit Signum rei sacræ ut sanctificantis Personam signatam, & habentis rationem finis ipsius Signi. suam autem paraphrasim seu definitionem sic ponit; Sacramentũ est Symbolum legitimũ Reipub: Sacræ, humanæ, perfectè sivè imperfectè designativum, pro ea personæ creatæ, humanæ, sacræ, significans se habere virtu-

177 tem donandi illâ designatione gratiam, vel donatione de præsenti & ex opere operato, vel donatione de futuro præfigurativâ præsentis, exhibitũ à Deo loquente & paciscente cum homine, per hominem, modo humano. Breviùs autem illam compingendo, dicit; quòd Sacramentum sit cęrimonia divina personalis donativa gratiæ.

NON SATISFACIT Primò. Tum quia ipsa Respub: præsens viatorum non est quid optimum, melior enim est respub: Comprehensorum. & si ipsa non est quid optimum, nec singula in illa sunt quid Optimum. dictum enim alibi DEUM non semper facere optimum, nec necessitari ad faciendum optimum. & in particulari est quidem Summus Sacerdos Optimus, sed non Optimi

subordinati. meliùs item esset, immò & optimum, ut unusquisq; litans, esset hypostaticè unitus, vel saltem confirmatus in gra- 178
tia, aut ad minimum prædestinatus. hostia ipsa secundùm quod continet Christum importantem Personam divinam, est optima, sed respectu multorum non optima, respectu v. g. gratiæ habitualis in Christo positæ, quam secum affert. nec est optima respectu humanitatis, hæc enim non est quid infinitum. nec optima respectu accidentium; melius enim esset, si v. g. servatâ gustabilitate panis ad salvandam conversionem, addendo illi si volueris quantitatem, si inquam, alia accidentia transaccidentarentur in supernaturalia accidentia & cœtera similia. Tum quia ipse Perez cum voluisset defendere defititionem S. Thomæ, assumpsit 179
phrases & sensus longè distinctos à S. Thoma. Tum quia illa prima definitio nimis est longa.

RESPONDET Perez hanc Objectionem esse ridiculam & putidam, & longitudinem definitionis non esse vitiosam, quando causa longitudinis est copia rerum contentarum in re definita, & inopia vocum clarè explicantium combinationem illorum prædicatorum. sicut nec Mathematici vitium est, pluribus notis arithmeticis uti, quando numerus est tam magnus ut non possit paucioribus notis explicari, talesq; definitiones non rarò in Mathematicis reperiuntur.

CONTRA. Tum quia apparet suppetere voces abbreviativas & expressivas illius definitionis; de facto enim Perez ipse, il- 180
lam, ut vidimus, abbreviavit. Tum quia ea quæ afferuntur de Mathematicis non convincunt: nam etiam in Mathematicis est error scribere tot unitates distinctim, quot continentur in numero; quantumvis illæ revera contineantur, sed fit recursus ad cifras. ergo etiam debebat facere recursum definiens ad solam illam quam potuit ponere abbreviatam definitionem. Tum quia docti intimant omnem definitionem debere esse brevem. & ratio est: quia definitio est objectiva essentia rei, quæ omnis pluribus non stat, nisi ultimâ differentiâ & genere proximo, quæ non sunt multa sed unum ultimum genus, & una ultima differentia. cumq; etiam in præsenti genus ultimum &

differen-

181 differentia ultima nonnisi ex Signo causativo & Sanctitate formetur, per illa sola debuit formari definitio. breviter, hoc quod est, est essentia in indivisibili consistens, adeoq; non in multis, consequenter & definitio non debet stare multis.

NON SATISFACIT Secundò. Textus ille definitionis longior prout formatur. Tum quia superfluit ly legitimum additum Symbolo; si enim legitimum non est, Symbolum non est: ad eum modum quo si aliquid Scholasticè causa est, legitima est; si legitima non est, causa non est. Tum quia sine ullo circuitu de repub: sacra humana, de Persona creata humana, suffecisset dicere ly fidelis, si enim fidelis est, in Ecclesia est. superfluitq; illud personæ creatæ humanæ;
182 sufficit enim dicere personæ humanæ; si enim humana est, creata est: unde licèt sit Christus homo, non tamen habet personam humanam. ergo apparet titulum personæ humanæ involvere rationem creatæ. Tum quia nulla definitio debet per divisionem procedere; sicut non bene definiretur animal per substantiam quæ est brutum vel homo; unusq; modus sciendi non debet confundi cum alio modo sciendi; alius autem modus sciendi est definitio, alius divisio: quam divisionem inserit definitioni Perez loquendo de gratia præsenti vel de futura, loquendo de perfectè vel imperfectè designativo. Tum quia non apparet quid velit ille terminus, DEO loquente per hominem: si enim supponat pro puro homine,
183 non competet definitio Sacramentis novæ legis, quæ à Christo instituta; si non de puro homine, non erit referenda Circumcisionis institutio per Abraham, & innovatio per Moysem.

NON SATISFACIT Tertiò Etiam attendendo ad definitionem prout est jam abbreviata. Tum quia illud personalis, habet difficultatem; non apparet enim quomodo Sacramentum Euchristiæ sit cęrimonia personalis, dum extra usum, est tamen Sacramentum. ly etiam donativum gratiæ, non est secundum phrasim Conciliorum, quæ attribuit Sacramentis continentiam & causationem non autem donationem. Tum quia quamvis Sacramentum Baptismi, Ordinis, Unctionis habeat hanc designationem Personæ in partem Reipub: sacræ humanæ, 184
sed quomodo id habebit idq; plenè, Sacramentum Confessionis præcipuè venialium. Sacramentum item Matrimonii, sine quo redduntur fideles personæ Reipub: sacræ humanæ. Tum quia ly illud Personalis, supponit pro designatione facta Personæ, quæ fit à Sacramentis, estq; hæc particula distinctiva & essentialis; & tamen Tridentinum designationem hanc non ponit pro essentiali, admittentesq; designationem hanc in Sacramentis docet non admittere Sacramenta, sed recurrit ad continere & significare gratiam. ita enim Trident. Sess. 7. Can. 6. habet; *Si quis dixerit Sacramenta novæ legis non continere gratiam quam significant, aut gratiam ipsam non ponentibus obicem non conferre, quasi signa tantùm externa sint, &c. & notæ quædam Christianæ professionis, quibus apud homines discernuntur fideles ab infidelibus, anathema sit.* Non 185
ponit quidem Perez in hac sola designatione Personæ, stare Sacramentum, ponit tamen pro differentiali & essentiali, cum tamen hoc, videatur loco citato non agnoscere Tridentinum.

DIFFICULTAS V.

De quibusdam Illationibus.

EX allata definitione Sacramenti ut sic, formandæ sunt illationes quas etiã conformiter ad sua principia alii faciunt, in particulari Perez.

INFERES Primò. Cur Sacra Scriptura non sit Sacramentum propriè? Rationem 186
reddit Perez: quia prima particula definitiva Sacramenti est esse Symbolum, Ly autem Symbolum significat, Signum illud, non esse consistens in nudis verbis, sed etiam constans aliquâ re, quæ sua naturali similitudine rem significatam repræsentet, ut solent Emblemata; jam autem Sacra Scriptura, licet multa narret quæ possunt esse Symbola, ipsa tamen in nudis verbis consistit: non est ergo Symbolum propriè dictum.
Hæc Ratio

NON SATISFACIT Nam sive Symbolum accipiatur hic pro Signo, & Signum pro significativo, non tamen est ex eo illud Signum & significativum, quia naturali similitudine rem significatam repræsentat; cum enim

187 enim hæc ſint ad placitum à Chriſto adhibita, hocq; placitum ſit in illis principale, apparet quod primariò ratio Significativi, non deſumatur illic à naturali ſignificatione. Et certè ratio Signi, eſt in Sacramentis determinata, jam autem ratio naturalis ſimilitudinis, non eſt illic determinata: quia ablutio ſignificat myſticum nitorem, ſed cur non ſignificabit vitam ita defluere ac aquam, omnes enim ſicut aquæ dilabimur. Unctio ſignificat corroborationem, ſed cur non ſignificabit ſanctificationem ut fiat moriturus odor bonus Chriſto &c. ergo apparet hæc non habere determinatam ſignificationem naturalem.

Ratio ergo eſt, quod Scriptura ſit ſignum & quidem Sacrum: quia locutio divi-
188 na, non tamen cauſativum, deputatumq; ad cauſandam ſanctitatem. Rurſus: quia Scriptura Sacra, & aliæ humanæ, non differunt niſi ſpeciali principio, ſæpe enim objecto non differunt, ut ſi aliquis Ethnicus idem ſcribat, quod Scriptura Sacra, ſed diverſitas eſt, ſecundum ſpeciale principium: quia videlicet Sacra Scriptura confecta eſt ex peculiari inſtinctu & aſſiſtentia Spiritus Sancti, in genere cauſæ illuminativæ & directivæ, concurrentis. ſi autem Sacra Scriptura & humana non differunt niſi principio, non apparet, per quid Scriptura extrahatur ad rationem Sacramenti, de quo hic.

Inferes Secundò. Cur ſerpens æneus & tranſitus maris rubri non ſint Sacramentum? Rationem reddit Perez: quia non eſt
189 Symbolum legitimum, id eſt, lege perpetuâ conſtitutum, ut ſæpe repetatur uniformiter in variis perſonis. *Hæc ratio*

Non Satisfacit Primò. Urgendo hoc ipſum quod ſibi oppoſuit Perez ex Lugo. Non eſt de ratione Sacrificii, repetibilitas uniformis legitima. ergo neq; de ratione Sacramenti ſaltem ut ſic.

Respondet Perez Sacrificium & Sacramentum concurrere in ratione ſigni deſignativi Perſonæ, ſed cum hoc diſcrimine, quod ſacrificium deſignet eum, quem tanquam Deum colere debemus, Sacramentum autem deſignat Perſonam dedicatam ad divinum cultum, tanquam partem unius reipub: utrumq; dividitur in repetibile & irrepetibile, quod vocari poteſt Characteri-
ſticum, prioris exemplum eſt Sacrificium 190
Miſſæ repetibile, poſterioris Sacrificium cruentum Chriſti, eſtq; hoc poſterius irrepetibile, quia eſt Characteriſticum cum ſit proprium Reipub: Chriſtianæ; Deus enim Chriſtianorum eſt ille, quem Chriſtus ſuo ſacrificio deſignavit & unicum Deum, illaq; deſignatio fuit, quaſi electio & admiſſio Patris Jesu Christi in Deum reipub: Chriſtianæ. non quia divinitas Patris Jesu Christi & Filii & Spiritûs S. habentium eum ipſo eandem eſſentiam ac proinde eandem divinitatis deſignationem, pendeat à Sacrificio Chriſti, ſed quia ejus cognoſcibilitas ab illo pendet ſi enim Chriſtus habuiſſet multos Patres Deos, aut eſſet multiplex Deus, potuiſſet Chriſtus offerre Sa-
crificium Characteriſticum ſingulis. ſed 191
quia Deus eſt unicus, non potuit niſi unum offerre ejuſdem rationis; ſicut Baptiſmus in eodem homine non repetitur. In Sacramentis alia eſt Ratio: quia ſive Sacramentum ſit Characteriſticum ſive non, eſt repetibile, ſed non characteriſticum habet repetibilitatem duplicem, unam in uno homine, alteram in pluribus hominibus. at characteriſticum hanc ſolum poſteriorem repetibilitatem habet: quia colentes Deum non ſunt unus, ſicut Deus eſt unus. neceſſe autem eſt ut ea repetibilitas communis utriq; Sacramento, ſit conſtituta lege, omnes enim debent ſignari uniformi Signo, uniformitate non caſuali. debet ergo ea uniformitas ſtabiliri, per aliquam legem.

Contra eſt. Tum quia Nego de ra- 192
tione Sacramenti eſſe repetibilitatem, vel ſi eſt, eam fuiſſe in ſerpente æneo, quia non tantum in deſerto fuit propoſitus, ſed continebatur etiam in templo, & non parvo tempore ad negotium ſanandi fuit utilis, cur ergo pro eo tempore non erat Sacramentum? Nego debere illam conſtitui lege. Nego de ratione Sacramenti eſſe uniforme ſignum. vel ſi eſt, cum uniformiter omnes ab illo ſerpente fuerint ſanati; cur ille non fuiſſet Sacramentum? cumq; fuerit decretus lege Dei, cur non erat Sacramentum? Tum quia non apparet ratio, cur Sacrificium deſignet eum, quem tanquam Deum colere debemus. quid ſit item iſta deſignatio, & cur potius non eſt objectum

quod

190 193 quod colitur, & cui destinatur Sacrificium. cur Sacrificium præcipuè legitimum & legitimè ponibile, non significat etiam personam, à qua offertur, esse legitimam; cum actio etiam inferat suum principium. Tum quia potius Christus designavit DEUM colendum Christianis, Sanctissimam Trinitatem condistinctè à veteri Sacramento, cui tam explicatè mysterium hoc non patuit, per cultumq; Trinitatis distinguitur à Judæis & Saracenis. ergo potius repeti debuit saltem secundùm numerum Personarum hoc Sacrificium. & si Christus habuisset plures Patres plura sacrificia offerre debuisset. ergo etiam cum sint tres Personæ divinæ, tria sacrificia offerre debuisset. Tum quia etiam Baptismus est Sacramentum Chara-
191 194 cteristicum, & tamen hoc non obstante, repetitur in multis. ergo etiam repeti debuisset & mortis Sacrificium: sicut enim quia DEUS est unus, unum dicit debere esse Sacrificium, ita quia plures sunt homines, pro singulis debet esse unum sacrificium. Tum quia cum hoc quod est repeti vel non repeti mortis Sacrificium, pendeat à libera voluntate DEI & Christi. esse autem DEUM unum non pendeat à libertate, cur in hoc quod liberè fit, recurritur ad hoc, quod nonnisi necessariò est.

NON SATISFACIT Secundò. Quia etiam recurrendo ad hoc, quod Sacramentum debeat esse stabile non apparet cur serpens æneus non fuerit Sacramentum. habuit enim de se proponendo, servando, col-
192 195 locando in trabe legem. ergo habuit legitimitatē stabilitatis. ergo erat Sacramentum, hoc enim ipsum dicitur illi defuisse ne esset Sacramentum; quia nō habuit stabilitatem.

NON SATISFACIT Tertiò. Quia licèt per legitimum intelligatur, lege edictum quòd tamen debuerit esse lex hæc perpetua, nulla est ratio. alias Sacrificium Christi, non esset legitimum: quia ipsum cruentum perpetuò non fit, fit illius repræsentatio. sed etiam non tantùm repræsentatio est Sacramentum, sed & ipsum repræsentatum, & tamen hoc non repetitur.

RATIO ergo ex dictis assignari debet. ideo illa duo non sunt Sacramenta, quia licet significent, non causant Sanctitatem.

INFERES Tertiò. Quæ sit distinctio Sa-
cramenti à Sacrificiis, Observantiis, & Sacris? 196
Rationem dat Perez: quia Sacra & Observantiæ non sunt Cęrimoniæ divinæ Personales sed reales. à Sacrificiis verò differt: quia Sacrificium est designativum DEI colendi; Sacramentum autem est designativum Personæ creatæ humanæ. *Hæc Ratio*

NON SATISFACIT. Præter dicta, an Sacramenta debeant esse designationes Personales, id insuper est: quia Sacrificium designat personam cui immolatur. ergo & altare quod est Sacrum, designabit DEUM cui struitur, sacrificium, non est sola res DEO dicata, sed designat DEUM. ergo & altare. unde etiam Breviarium Romanum 9. Novembris Lectione quartâ sic habet; *Nec, &c. in titulum erectum erat altare quod*
Chrismate delibutum Domini Nostri JESU CHRI- 197
STI, qui altare, hostia, & Sacerdos noster est, figuram exprimeret. ergo in sensu Breviarii altare, est designativum Personæ Christi. Rursus: cur Observantiæ non debeant dici designativæ personarum, nam assumptio v.g. ad portandas literas est observantia designans actionem portationis literarum, hoc ipso tamen designat personam in Repub: Cursoris, vel Postarii, cur idem non dicetur de Observantiis Sacris? Deniq; ipsæ Observantiæ ex sensu Perez versantur circa actiones decentes, nonne hoc etiam Sacramentis in actione baptisandi, absolvendi &c. competit.

RATIO ergo ex dictis est. Quia Sacrificium quâ tale, est Signum cultûs divini
oblatione exhibitum, consequenter ex es- 198
sentia illius non est, ut sit causativum Sanctitatis. Sacra item definitivè sunt res deputatæ cultui divino, circa quas vel in quibus fiat oblatio. ergo adhuc non participabunt ex ratione causativi gratiæ. idem dic de Observantiis, quæ sunt actiones certo modo usurpabiles in cultu. ergo ex sua essentia non dicent adhuc rationem causativi, adeoq; Sacramenti.

INFERES Quartò. Cur filiorum in statu innocentiæ conceptio, & Visitatio Beatissimæ, non sint Sacramenta?

RESPONDET Perez. Infans in utero positus, est quidem essentialiter homo, non tamen pars civilis reipub: humanæ, potius enim moraliter est pars suæ Matris: quia

199 autem Sacramentum est Symbolum reipub: humanæ Sacræ, designativum pro ea personæ Sacræ, designatione scilicet, quæ illam faciat personam civilem. & cum filius conceptus nondum natus, non sit capax talis designationis, cum non possit esse homo civilis. ergo non est capax recipiendi Sacramentum. ergo sanctificatio illa infantium in utero, non est Sacramentalis. idem dicendum de Visitatione Beatissimæ Joannem sanctificante. Alia esset per Perez ratio. si talis visitatio indivisibiliter sanctificaret & Matrem & infantem, tanquam partem quandam Matris, quæ Persona civilis est integra & perfecta, cum suo infante. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Tum quia quam-
200 vis filius in utero existens non sit Persona civilis, sed civilis pars Matris, tamen talibus infantibus collatus baptismus vere est Sacramentum. ergo etiam ex eo illa sanctificatio non desinet esse Sacramentum: quia confertur istis, qui non sunt pars civilis reipub: Tum quia alia est civilitas politica, alia civilitas fidelis, quid deest illis infantibus, ne sint cives fideles, siquidem habeant gratiam infusam. & si sunt cives fideles, cur non erunt capaces designationis fidelis, adeoq; Sacramenti. Tum quia alia est hæc quæstio, an aliquid sit Sacramẽtum? & alia, an aliquid saltem sit capax illius? ex incapacitateq; subjecti, non arguitur absolutè hoc non esse Sacramentum. & ita si sit monstrum incapax baptismi, licet natum ex con-
201 cubitu humano, non ex eo arguitur jam Sacramentum baptismi, non esse Sacramentum. ergo & in præsenti, cur illa sanctificatio non sit Sacramentum, non rectè arguitur ex eo, quia non sunt capaces designationis civilis infantes, sed aliunde id debet colligi.

RESPONDET in simili Perez. Infantem qui potest baptisari, posse tangi & videri, & eo ipso jam dici posse editum in lucem, ac proinde esse partem reipub: civilem. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Quia ex probabili sententia sufficeret etiam per canaliculum. infundere aquam, quo casu non videretur, nec tangeretur nisi aquâ, & tamen in probabili sententia foret Sacramentum tunc. deinde post Conceptionem potest scindi mater, adeoq; videri & tangi conceptum. 202
ergo nihil deerit, quominus illa conceptio sanctificet.

RATIO ergo potius est. Quia illa Conceptio non habebat inprimis rationem Signi, hæc enim est vel ad placitum. ergo ex institutione; vel ex natura, & hoc hic non habetur. si autem est ad placitum signum, istius assumptionis ad hoc significandum, dandum esset fundamentum ex authoritate Sacra petitum, quod nullum habetur. idem dic de visitatione. Rursus: quia illa Conceptio non habebat ratione causativi illius sanctificationis, aliiq; sunt hi termini *Cum*, & *Per*, verumq; fuisset quòd tunc *Cum* esset conceptio, esset sanctificatio, sed non esset verum, quod *Per* Conceptionem esset sanctificatio. idq; ideo: quia licet posset etiam per 203
conceptionem fieri sanctificatio, non constat promissum hoc fuisse illi conceptioni, tanquam evasuræ ad formalitatem *Per*, idem dic de visitatione, quòd fuerit quidem perfecta sanctificatio S. Joannis, cum Elisabetham visitaret Beatissima, non autem, quod *Per* illam visitationem sensibilem, tanquam instrumentum elevatum, fuerit sanctificatus.

Continuantur Illationes.

De Martirio supra dictum.

INFERES Quintò. Cur sumptio Eucharistiæ non sit Sacramentum? Rationem dat primo Perez. quia Sacramentum duo habet. esse DEI locutionem seu promissionem, saltem conditionatam, & esse designa- 204
tionem Personæ Sacræ, designatione donativâ gratiæ; non est autem de ratione Sacramenti ut sic, esse actualem designationem, sed esse designativum. Est autem hæc differentia inter Eucharistiam & alia Sacramenta, quod hæc, ex eodem capite, habeant esse designativum & sanctificativum, & esse locutionem DEI; eatenus enim habent virtutem donandi gratiam, & sanctificandi, quatenus sunt locutiones quædam DEI donativæ gratiæ. cum ergo ipsa designatio actualis & actualis applicatio in reliquis Sacramentis sit locutio DEI, & sit à DEO instituta, ut compleat Sacramentum in ratione locutionis DEI non est mirum, quòd alia Sacramenta non habeant ante usum sanctifi-

candi

205 candi vim. Eucharistia autem ex alio capite habet virtutem sanctificandi, & esse locutionem Dei promissivam gratiæ sumentibus Eucharistiam: virtutem enim sanctificandi habet ex eo; quia habet in se auctorem gratiæ, ex divina autem institutione habet, ut ipsa Eucharistia continens ipsum auctorem gratiæ, sit promissio quædam conditionata ipsius gratiæ, si sumatur. ergo sumptio est mera conditio hujus promissionis. *Hæc Ratio*

Non Satisfacit. Quia inprimis negatur Sacramenta esse locutionem Dei, promissionem Dei &c. secundùm dicta supra, contra Lugo. Rursus in oleo extremæ unctionis, idq; benedicto, unctio actualis non est conditio. ergo idem dicendum
206 de Eucharistia consecrata, actualis illius olei usurpatio, complet illud Sacramentum in ratione locutionis Dei. ergo & actualis usurpatio Eucharistiæ, idem habebit, possetq; in Eucharistia distingui permanens locutio Dei & transiens, & quòd illa permanens non compleatur actuali sumptio, secus hæc transiens. Quod attinet ad illam propositionem; Alia Sacramenta non habent vim sanctificandi, si procedat de vi in actu primo, falsa est: nam etiam olea & aqua, habent vim in actu primo sanctificandi. si autem procedat de vi in actu secundo, adeoq; exercito, hæc etiam in Eucharistia non habetur: quia etiam hæc non sanctificat exercitè, nisi in usu. Sed concesso etiam quòd alia Sacramenta ante usum nō habeant vim
207 sanctificandi, habeat Eucharistia, cur illius etiam actualis sumptio non participabit de illa vi sanctificandi. Concedo quòd in aliis Sacramentis ex eodem habetur, esse designativum, sanctificativum & locutionem Dei, & ex alio capite in Eucharistia, adeoq; habere Eucharistiam, ut sit Sacramentum ante usum, sed quærere restat, cur ipse usus illius non sit Sacramentum, ut ita dicam, transiens, cur non sit designativum, sanctificativum & locutionis Dei complementum transiens. Concedo quòd Eucharistia sit promissio conditionata gratiæ, sed id etiam habet oleum, aqua, &c. si actu usurpentur. sed cur ipsa sumptio non erit etiam actu Sacramentum, sicut actu unctio, & actu ablutio est Sacramentum.

Ratio Secunda ex eodem est. Quia sumptio Eucharistiæ est conditio Eucharistiæ, quatenus hæc est promissio conditionata gratiæ, ita tamen, ut ipsa sumptio, non sit locutio divina, adeoq; nec Sacramentum. sic peccatum potest esse conditio comminationis divinæ conditionatæ, & tamen non potest esse locutio divina, id est; habens Deum pro auctore. *Hæc Ratio* 208

Non Satisfacit. Cur enim ipsa sumptio actualis non est complementum actualis locutionis divinæ supposito quod Sacramentum debeat esse hæc locutio? cur sequitur sumptio naturam peccati, quod est nonnisi conditio comminationis divinæ & non sequetur potius naturam actualis unctionis, actualis ablutionis. & si quamvis ablutionem & unctionem perficiat minister, est De- 209
us specialis auctor utriusq;, adeoq; sunt illa locutio divina? cur sumptio quamvis perficiatur à sumente, non est locutio divina, nec Deum habet pro auctore, si autem habet Deum pro auctore, ergo non ita se habet ac peccatum quod ideò est conditio & non est locutio divina, quia non habet Deum pro auctore.

Ratio Tertia ex eodem est. Quia etiamsi ponatur quod sumptio sit locutio Dei, nō est tamen locutio, quæ possit esse Sacramentū, nam Sacramentum est locutio Dei loquentis per hominem agentem modo humano. ut autem homo agat nomine Dei modo humano, requiritur ex parte hominis intentio agendi nomine Dei. unde locutio divina habens rationem Sacramenti, pendet ab hu- 210
mana intentione, sumptio autem Eucharistiæ, non pendet ab hac intentione, ut operetur suum effectum, ut si illud recipiat infans baptisatus. *Hæc Ratio*

Non Satisfacit. Non potest negari quod infans baptisatus recipiat Eucharistiæ effectum, id enim habuit usus Ecclesiæ, & modo habet inter Orientales, saltem aliquos, estq; de hoc etiam phrasis Augustini de peccatorum meritis lib. 1. cap. 25. ante medium. *Nec salus, nec vita æterna*, inquit, *sine baptismo & Corpore & Sanguine Domini cuiquam speranda est, frustra sine his promittitur parvulis.* sed hoc posito, Ratio adhuc non evincit; nam baptismus etiam in adultis non tenet sine intentione suscipientis, & tamen

211 hoc non obſtante in infantibus ablutio eſt locutio Dei, ſufficitq; haberi intentionem abluentis. ergo & hic ſufficiet haberi intentionem conferentis.

Ratio ergo ex dictis eſt. Quia Sacramentum debet eſſe Signum cauſativum Sanctitatis, jam autem non ſumptio illa cauſat gratiam, ſed ipſa Euchariſtia. & conſtat ex doctrina Eccleſiæ, ſumptionem illam, non eſſe aſſumptam ut ſignum cauſativum gratiæ, licèt aſſumi potuerit.

Inferes Sextò. Cur Cęrimoniæ non ſint Sacramentum, itemq; picturæ ſacræ? rationem dat Perez: quia non ſunt locutiones divinæ, ſed humanæ.

Contra: quia ſicut quamvis Chriſtus determinarit materiam & formam Sacra-
212 mentorum, multa tamen materialiter & in individuo non determinavit. de quo infra. & tamen hoc non obſtante hæc quæ determinavit Eccleſia, ſunt locutio non humana ſed divina, cur idem non poterit dici de Cęrimoniis & picturis ſi aliunde id non probetur. & ſi ablutio vel unctio profecta à Miniſtro poteſt habere rationem locutionis divinæ, cur non cęrimonia ſacra vel pictura?

Ratio ergo eſt. Quia iſta non ſunt Signa cauſativa Sanctitatis. cujus enim?

De Signis Spiritualibus diſcurrit Perez, ſed in illis deficit ratio Signi, de quo hîc, nempe humani.

Inferes Septimò. Quare miraculum non ſit Sacramentum? Perez ſic diſcurrit: Fingamus Chriſtum non ſolum confirmaſſe
213 miraculo, ſe potuiſſe remittere peccata illi Paralytico Evangelico, ſed vi miraculi factam fuiſſe remiſſionem peccati, & poſtea inſtituiſſe, ut miraculis ſimiliter, ab homine alteri homini, conferretur gratia. dicit ille miraculum ita inſtitutum non futurum fuiſſe Sacramentum, ſimiliter inſtitutum, ut de facto eſt inſtitutum. idq; ex eo: quia Sacramentum debet eſſe Signum exhibitum à Deo loquente & paciſcente cum homine, per hominem, modo humano, jam autem loqui Deum per hominem facientem miracula, non eſt loqui per hominem operantem modo humano, ſed operantem modo divino & ſupernaturali. ergo loqui Deum per miracula, non eſt loqui Sacramentaliter. *Hæc ratio*

Non Satisfacit. Quia quamvis non 214
dubitet Perez, quòd etiam miraculum poſſit habere rationem Sacramenti, id tantum negat, quòd habeat rationem Sacramenti ſimilis præſentibus, ſed id etiam non convincit. Ratio eſt: quia quamvis prolationem formæ conſecrationis humanam, conſequatur miraculoſa tranſubſtantio & poſitio Corporis Chriſti, quamvis ablutionem una cum forma humanam, conſequatur miraculoſa (quia è potentia obedientiali animæ facta) productio gratiæ, utrumq; tamen hoc eſt verum Sacramentum. ergo ratio illa miraculi non obeſſet, ſi adeſſet inſtitutio quominus illa ſit Sacramentum. Rurſus illud miraculum eſſet ſenſibile v. g. ſanatio, v. g. dictio ſano te, cauſaret etiam ſanctitatem, eſſet ergo in noſtris principiis Sacra- 215
mentum, & ſi dicendo abluo te, quam ſequitur miraculoſa productio gratiæ eſt Sacramentum, cur non illud ſano te. Quod etiam ſequitur in principiis Perez, nam per illum, Sacramentum debet eſſe Signum exhibitum à Deo loquente & paciſcente cum homine per hominem modo humano, ſed illud ly ſano te, productivum ſanitatis & ſanctitatis, eſſet Signum cadens etiam ſub ſenſus, exhibitum à Deo, quia aſſumptum à Deo ad ſanitatem & ſanctitatem, conſequenter intercederet tunc & locutio & pactum cum homine per hominem modo autem humano, quia eſſet dictio Sano te; & ipſa ſenſibilis ſanitas ſpectaret ad humanum, quia ſenſibilem modum.

Ratio ergo eſt illam ſanationem non fu- 216
iſſe Sacramentum quia non erat cauſativa Sanctitatis, nec ad id aſſumpta à Deo, ſed ſi aſſumeretur, eſſet Sacramentum, & quidem ejuſdem Rationis cum præſentibus, nullo enim differret niſi quòd ſanctam ſanitatem afferret. Non repugnat autem Sacramento habere rationem talis qualia de facto inſtituta, conferre tamen ſanctitatem in alio ordine, nam in præſenti nullam per ſe confert ſanitatem. & ſicut nunc non confert per ſe Euchariſtia primam gratiam, poſſet tamẽ in alia inſtitutione conferre ſervatâ ratione præſentium Sacramentorum. ergo & Sanitatem quam nunc extrema unctio per ſe, non abſolutè confert, poſſet in alia ſerie per ſe abſolutè conferre, ſervata ratio-

217 ratione præsentis Sacramenti. Quòd autem aliquod Sacramentum nunc per accidens facit, potest per se in alio ordine facere, idq; servata ratione præsentis Sacramenti, alligata nonnisi omnipotentia ut eventus v. g. sanitatis semper fiat, immo cum interdum extrema unctio sanet, cur non debemus dicere, miraculosè id interdum fieri. hocne jam ipso dejiceretur à ratione Sacramenti, Unctio extrema.

QVÆSTIO III.

De Essentia Sacramenti physicè accepti.

NOmine *Physici Esse* venit materia & forma, definitioq; per hæc duo, est definitio secundùm physicum esse. & de hac
218 materia & forma Sacramentorum agetur in præsenti; sed quæstio procedet restrictè de solis Sacramentis novæ legis. Præmittenda tamen est notio aliquorum terminorum, ut explicetur dictum commune; Sacramenta constant rebus tanquam materiâ & verbis tanquam formâ. Hinc

PRÆMITTO Primò. *Quid veniat nomine rei in dicto illo communi*, quo utitur etiam S. Thomas hîc q. 84. a. 1. ad tertium. Scotus & alii; nempe aliquid esse in Sacramentis, quod sit Sacramentum tantùm, Res tantùm, & simul res ac Sacramentum. ut id præstetur,

ASSERO Primò. *Ad hoc ut verificetur dictum istud universale, accipi debet Sacramentum, non pro solo Signo causativo Sanctitatis*, sed pro toto
219 ad Oeconomiam Sacramenti quocunq; modo spectante.

RATIO: quia alias non ostendetur, quid sit res tantùm, nam hæc communiter est gratia; quæ non est Sacramentum, sed effectus Sacramenti. nec item ostenderetur, quid sit res & Sacramentum; quia in Sacramentis characterem imprimentibus, res & Sacramentum dicitur esse character, qui tamen non est Sacramentum, sed effectus, & simul nota transacti Sacramenti.

ASSERO Secundò. *Nomine Sacramenti tantùm venire id, quod in Sacramento est sensibile*, estq; signum à nullo alio significatum.

RATIO: Acceptio termini; & quia si aliter accipiatur, jam non accipietur Sacramentum tantùm, & sub formalitate Sacramenti tantùm, sed v. g. etiam sub formalitate causæ, sub formalitate includentis effectum, &c. 220

ASSERO Tertiò. *Nomine rei tantùm venit illud quod significatur, & est signatum, ipsum autem non significat.*

RATIO: acceptio termini; & quia signo, necessariò debet respondere signatum, quod quâ tale, non significat, quia significatum quâ tale, non est Signum. & quia illud signatum, est res. hinc res quâ talis, non debet quidquam significare.

ASSERO Quartò. *Nomine rei & Sacramenti simul, venit id quod & significatur, & quod significat simul.*

RATIO acceptio vocis, & quia si non significaretur, non esset res; si non significaret, non esset Sacramentum. ergo si est res 221
& Sacramentum, significat & significatur.

ASSERO Quintò. *In singulis Sacramentis reperiri omnia illa tria.* & quidem in Sacramentis imprimentibus characterem, materia & forma Sacramentorum sunt Sacramentum tantùm.

RATIO: quia significant & non significantur ab alio.

Gratia autem est res tantùm. Ratio: quia significatur à materia & forma, & non significat.

Character autem, est, & Sacramentum & res simul. Ratio: quia & significat gratiam, & simul & materia & forma significatur. In aliis autem Sacramentis Characterem non imprimentibus, Sacramentum tantùm, est materia & forma, quibus adde spe- 222
cies Sacramentales in Eucharistia. Res tantùm est, gratia. Sacramentum autem & res in Eucharistia, est Corpus Christi. In matrimonio, indissolubilitas matrimonii Sacramentalis, est Sacramentum: quia significat indissolubilitatem unionis Christi cum Ecclesia; & simul res: quia significatur per materiam & formam. In pœnitentia Sacramentum & res per nos, est dolor internus. in unctione autem pro re & Sacramento per Henriquez, est unctio interna sita in confortatione ad sustinendum laborem moriendi. per Lugonem autem, Sanitas corporalis, si uncto expediat.

PRÆMITTO Secundò. *Quid veniat nomine Rei in dicto illo communi*; quod Sacramenta con-

223 ta constent rebus & verbis; venit enim nomine Rei quidcunq; ulterius in sua significatione determinabile, & quod se habet per modum materiæ in Sacramento.

PRÆMITTO Tertiò. *Supponere Theologos, quòd licèt conveniat per ordinem ad nos Sacramenta institui in re sensibili; institui tamen etiam per ordinem ad nos potuissent in ipsis rebus, vel in ipsis verbis:* quia utrumq; hoc per ordinem ad nos est sufficienter sensibile. unde etiam instituta Circumcisio in solis rebus sine ullis verbis.

Hac ergo notione Terminorum præmissâ

FORMATUR definitio physica Sacramenti novæ legis. *Quod sit Sacramentū, seu Cęrimonia Sacra, constans rebus & verbis, productivum gratiæ.*

PROBATUR bonitas definitionis, ex regu-
224 lis illius. Dico autem esse productivum gratiæ & non sanctitatis tantùm: qui ly Sanctitatis in superiore descriptione uti debuimus; quia erat commune quid assignandum ad effectum quem ponebant Sacramenta vetera, qui effectus erat nonnisi legalis sanctitas & non gratia, in præsenti autem est effectus gratia. Addo autem ly Sacra ad terminum Cęrimonia, quia ly Sacra Significat etiam ipsum Signum Sacrum. jam autem ly Rei Sacræ additum, ad ly perfectè nos sanctificantis, ut vidimus supra, superfluit; quia respectu effectûs & significati dicitur. & si perfectè nos sanctificat res illa, indubiè sacra est. sed expeditior adhuc erit ratio definiendi pro præsenti Sacramentum; Quod sit Signum causativum gratiæ,
225 constans rebus & verbis. vel ne dicatur poni pro genere, genus altius & differentiam, non autē genus ex illis concrescens, sic illam forma; est Sacramentum productivum gratiæ constans rebus & verbis. Hac definitione posita examinandæ sunt difficultates. sit

DIFFICULTAS I.

An rebus & verbis tanquam Materiâ & Formâ constent omnia Sacramenta?

DICENDUM est *Constare.* Est communis sententia cum S. Thoma contra Durandum.

PROBATUR Primò authoritate Florentini, quod in decreto Unionis dicit, *Omnia Sacramenta tribus perficiuntur, rebus tanquam materiâ, verbis tanquam formâ & personâ Ministri conferentis Sacramentum cum intentione faciendi.* 226

PROBATUR Secundò congruentiis quas affert S. Thomas: quia sicut in Christo VERBUM Patris carni sensibili, ita & in Sacramento salutis, verbum creatum, debuit conjungi rei sensibili. Congruebat hoc idem conditioni hominis constantis animâ & corpore; ita Sacramenta constare debebant, verbis quæ ad animam transeunt, & rebus quæ corpus tangunt. Deniq; quia volebat Christus instituere Sacramenta, quæ essent quid physicum, signum tamen sensibile, inter sensibilia autem, primatum obtinent verba; hinc ad Sacramenta adhiberi debebant verba, ut significatio rerum, quæ est magis confusa, determinaretur à verbis.

PROBATUR Tertiò. Quia nullum est Sa- 227
cramentum, quod constet solis rebus & non verbis; nec ullum quod constet solis verbis & non rebus, quod enim? ergo omnia constant rebus & verbis.

OBJICIT primò Durandus. Sacramentum pœnitentiæ constat solis verbis. quod ipsum probatur. quia constat solâ confessione, quæ verbis stat, & absolutione, quæ fit verbis. ergo constat solis verbis.

RESPONDET Primò Lugo eiq; consentit Amicus. In pœnitentia rem esse peccata, quæ etiamsi sint oris, habent nihilominus nomen Rei, ratione actûs interni, sine quo nemo peccat. & quamvis peccata sint nonnisi materia remota, sufficit tamen ad salvandum, quòd Sacramenta constent rebus & verbis, saltem materiam remotam 228
ostendere quæ sit res. nam etiam Eugenius Papa in decreto loquens de materia Baptismi, dicit materiam illius esse aquam; quamvis hæc sit nonnisi materia remota, proxima autem est ablutio. Dici potest rursus Rem (accipiendo illam secundùm præmissum secundum) Sacramenti pœnitentiæ esse Contritionem internam, quæ quamvis sit nonnisi per verba sensibilis, suo tamen modo de sensibilitate participat. quod etiam innuit Amicus disp. 2. num. 6. Unde jam explicatur, quî non sola verba habeant rationem sensibilis, dum contritio verbis exprimitur. Dupliciter potest habere aliquid Rationem sensibilis, Ut Quo, & Ut Quod, & ita materia prima, dicitur esse sensibi-

229 sensibilis, substantia etiam panis, quæ est materia remota, dicitur esse in Eucharistia sensibilis; non quòd materia prima & substantia panis sit, seclusis accidentibus sensibilis, sed quia materia prima & substantia panis sentitur Ut Quod, accidentia autem sentiuntur Ut Quo; seu quòd illa sint, quod sentitur; accidentia autem sunt, quo medio sentiuntur. hinc vides, accidentia si comparentur ad substantiam vel rem, habere rationem sensibilis Ut Quo; si autem comparentur ad seipsa, habere rationem sensibilis Ut Quo, & simul rationem sensibilis Ut Quod: quia dum video albedinem panis, non solùm illa albedo est mihi ratio cognoscendi panem ut Quod, sed etiam ipsa albedo, est cognitum, ut Quod; tam enim
230 benè percipio tunc panem esse quàm albedinem esse. Rursus quando aliquis mihi dicit Verbum; non solùm mihi redditur sensibilis illius vox, sed etiam objectum, illâ voce significatum. hinc si non intelligamus dicentem, enuntiamus; Vocem audio sed sensum nescio. ex quo ostenditur, quòd in humanis non solùm attendatur ad sensibilitatem vocis, quæ se hîc habet, Ut Quo; sed etiam ad rem illa voce significatam, quæ est sensibilis, Ut Quod. ita etiam in præsenti, si inquiratur, quid in Sacramento pœnitentiæ habeat rationem sensibilis Ut Quo, illud sunt sola verba, his enim sublatis, vel aliquo æquivalente illis, supplente vim verborum, quales sunt nutus vel scriptura, simpliciter insensibilis maneret illa contritio. per quid
231 enim sentiretur? Quod si sumatur Ratio Ut Quod, tunc non sola verba exprimentia contritionem sunt sensibilia Ut Quod, sed etiam est sensibilis contritio; sicut & alia Ut Quod, sunt sensibilia. Quod si Contritio potest habere rationem sensibilis & cœteroqui est condistincta verbis, hinc fit, ut contritio possit habere rationem rei in pœnitentia, adeoq; salvare, quòd rebus & verbis constet etiam pœnitentia.

RESPONDETUR etiam Secundò. Etiam Sacramentum Pœnitentiæ constare rebus & verbis, non quidem rebus formaliter, constare tamen rebus æquivalenter.

Explicatur distinctio. Multa sunt talia non tantum formaliter sed etiam virtualiter. & ita non tantùm datur distinctio realis formalis, sed etiam realis virtualis. non 232
tantùm datur contritio & intentio formalis, sed etiam virtualis. & Ratio est: quia virtute esse tale, est præstare id, quod aliud præstat sua entitate; multa autem præstant id, quod aliud præstat sua entitate, licèt non habeant illam entitatem. quòd si potest aliquid non esse formaliter tale, esse tamen virtualiter tale, poterit etiam aliquid esse res, non quidem formaliter, virtualiter tamen. & hoc indicat S. Thomas hîc a. 6. ad primum Sub rebus autem comprehenduntur etiam ipsi actus sensibiles, qui certè rerum propriè nomē non habent. Porro tum temporis res Sacramenti accipitur formaliter, quando nomine rerum, veniunt ipsæ Entitates, quæ verbis significantur: sicut enim nomine verborũ formaliter venit ipsa significatio exter- 233
na, quæ fit per voces, nomine autem rerum æquivalenter venit omne id, quod in sua significatione, quam in Sacramento afferre debet, indiget ulterius determinari, per hocq; exercet officium rei, quin sit etiam res; habendo scilicet eandem conditionem significandi, quæ competit rebus, quibus competit ulterius in significando determinari. & sic v. g. Res remota in Sacramento baptismi est aqua, quæ in significando sacramentaliter non est determinata, non enim se solâ significat determinatè mundationem animæ, sed potest fluiditate suâ significare mortalitatem. Universaliter ergo stat significatio rerum, in indeterminatione, imperfectione, incompletione significandi Sacramentaliter. hinc quidquid illud est, 234
quod talem determinationem participat, hoc ipso nomen rei Sacramentilis participat; & quamvis non sit res formaliter, est tamen res virtualiter: quia sicut res indiget in sua significatione determinari, ita & illud quod est res virtualiter. è converso nomine verborum æquivalenter veniunt illa omnia, quæ incompletam, imperfectam, indeterminatam & pendentem significationē complent, perficiunt & stabiliunt. Quia verò etiam in Sacramento pœnitentiæ reperire est ulterius determinabilia in significatione, ideo erit reperire res æquivalenter. Quòd autem reperire sit talia in confessione, exinde colligitur: quia confessio ipsa est res æquivalenter; non habet enim determina-

tam

235 tam de se Significationem Sacramentalem: posset enim talis confessio fieri nonnisi confidentiæ causâ, supplicando item ut pro his peccatis oretur, &c. quod ostendit non esse determinatam illam significationem, sed adhuc pendentem, adeoq; illam habere rationem rei Sacramentalis, cui convenit non esse determinatam in significando Sacramentaliter. in circumstantia autem absolutionis ad hoc à Christo institutæ, & à Sacerdote factæ, completur in ratione significandi remissionem culparum. Quodsi completur illa confessio in ratione significandi, per absolutionem; hoc ipso Confessio per ordinem ad absolutionem habet Rationem rei æquivalenter, ut dictũ est. si habet rationem rei æquivalenter, verum erit & omne
236 Sacramentum, & in particulari pœnitentiam, constare verbis & rebus, saltem æquivalenter talibus; ipsaq; ratio formæ ex vi formæ, habebit rationem completivi & actuativi.

Objicit Secundò idem. Matrimonium interdum perficitur solis verbis, interdum solis rebus; ut si fiat nutibus. ergo non est de ratione Sacramenti novæ legis constare rebus & verbis. & quidem tota difficultas est non de Materia, sive Re remota, hoc enim clarum est quòd sint corpora conjugum, & ad id hîc non attenditur: quia cum datur potestas absolvendi fideles per impositionem manuum cum illis verbis; Accipe Spiritum Sanctum, illic materia Sacramenti non sunt fideles absolvendi, sed ipsa
237 traditio illius potestatis; sic etiam in præsenti: Materia Sacramenti Matrimonii, non erunt corpora, sed aliud, de quo inquiritur quid sit.

Respondetur. Quòd motus & compressio manuum sint æquivalenter verba. Ratio: quia de ratione verbi est esse expressionem conceptus interni: cum ergo illi nutus & compressio manuum, exprimant traditionem mutuam, bene illi nutus possunt dici verba æquivalenter; licèt illa ipsa verba æquivalenter determinentur ultimò per id, quod reddunt sensibile, nempe per traditionem mutuam.

Potest etiam sustineri communior responsio, quòd traditio in quantum sensibilis redditur aliquo exteriori signo, sit res Sacramenti; acceptatio autem sensibilis est 238
verbum, quale sufficit ad Sacramentum; idq; ideo quia traditio indiget ultimo compleri per acceptationem.

Ut hæc secunda responsio defendatur

Noto Primò Sicut nemo dicit in hoc Sacramento confundi Ministrum cum eo cui ministratur, quantumvis uxor ministret Sacramentum marito, maritus uxori; id enim fit diverso respectu: ita & in præsenti non confundetur materia & forma Sacramenti. traditio enim in quantum se tenebit à parte donantis, habebit se per modum materiæ, in quantum autem ultimò complebitur per acceptationem, poterit habere rationem formæ.

Noto Secundò Licèt nemo dixerit acceptationem donatarii, esse formam dona- 239
tionis, quasi acceptatio teneat se à parte principii donativi, vel quod non sit condistincta à donatione, vel quòd donatio, sub nomine & significato donationis constituatur acceptatione. cæterum bene dici potest, quòd acceptatio donatarii, sit hoc sensu forma donationis: quia est ultimò completivum, per quod donatio habet finem quem intendit, & ex materiali donatione, meraq; formalitate oblationis, transit in formalem donationem

Noto Tertiò. Quæ sit ratio, quòd sub dicto sensu acceptatio sit forma donationis? Inprimis donatio, est quid respectivum & ad Aliud, hoc est; ad faciendum donatarium. & quia nemo fit donatarius sine propria acceptatione, ideo acceptatio erit di- 240
cto sensu, forma donationis. Rursus: quia pendente donatione, an sit futura formaliter talis, an autem futura nonnisi materialiter, adeoq; indistincta à sola oblatione, aliud non poterit ostendi quid illam compleat, nisi acceptatio; non enim est donator formaliter, quando non est donatarius, sicut nec formaliter Pater sine filio: non est autem quisquam donatarius sine acceptatione, cum non acceptatio, sit dejectiva formæ donatarii. Deniq; deducitur id exinde; Substantia intellectualis ex ipso suo supremo essendi gradu est dejectiva reliquorum ad subjectionem. ostendit id inductio: nam Deus qui est suprema substantia intellectualis, subjicit sibi angelos & homines & reliqua

241 reliqua creata; Angeli habent excellentiam subjectivam sibi hominum; homines dominantur mundo; in inanimatis autem, quia præstantissima sunt Sol & Luna, ideo sunt posita à Deo ut præsint diei ac nocti. quod ipsum in hoc fundatur: quia supremum debet esse superativum; hoc ipso enim non esset supremum sed æquale: si superativum, debet esse dejectivum & subjectivum sibi alicujus. sed hæc subjectatio non est, ut loquitur Aristoteles, strictè Dominica, sed nonnisi excellentiæ Entitatis, hæcq; subjectio ut competat v. g. homini, non est in ejus potestate, sicut nec est in ejus potestate habere excellentiam hominis. unde etiam religiosi titulo paupertatis spoliant se dominio rerum, & tamen non possunt se spo-
242 liare, ne excellant rebus inanimatis, & ne illorum excellentia subjiciat sibi reliqua creata. unde ut illa excellentia, habeat sibi conjunctam strictam Dominicam, indiget voluntaria acceptatione, quâ se investiat homo ad titulum Domini, ad titulum habentis jus utendi pro potestate, ita ut hoc totum in hac linea pendeat ultimò ex ejus acceptatione; idq; ex eo, quia esse dominum, est bonum naturæ intellectualis creatæ sed adveniens, nemo enim præter Deum est dominus per essentiam. si autem est bonum adveniens, & tamen bonum proprium naturæ intellectuali, advenire debet modo proprio naturæ intellectuali; quia hoc ipso non esset bonum proprium naturæ intellectualis, quia acquisibile modo qui non est
243 naturæ intellectualis. si debet advenire modo debito naturæ intellectuali, debet advenire per præcognitũ & voluntarium. si per voluntarium. ergo per acceptationem, quod volebat ostendere præsens notatum. & sicut si non posset comburi lignum nisi vellet comburi, posita quacunq; ustione, esset adhuc indifferentia ad comburi, habereturq; determinatio nonnisi à voluntate ligni; ita & in præsenti. ultima determinatio, ut sit aliquis formaliter donans & ponens donatariũ, pendebit ab acceptatione.

Noto Quartò. Quamvis acceptatio interdum sit prior donatione, non obest quominus se habeat adhuc per modum determinantis: quia forma quantumvis præcederet materiam, determinaret illam. & sicut antecessio materiæ, haberet se tunc per accidens, nec dejiceret formam à ratione determinantis; ita etiam per accidens esset præcessus ille acceptationis. Dictum etiam est in materia de Distinctionibus, quòd ad transitum à contradictorio ad contradictorium possit esse sufficiens mutatio, petibilis ex eo quod præcessit. Idem dic in præsenti. 244

Noto Quintò. Non ex eo aliquid debet pensari quòd sit determinativum, quia habet rationem determinatam Entis. tam enim v. g. Res Sacramenti est determinata in ratione Entis, quàm verba; & tamen ex communi, Res dicuntur se habere per modum materiæ adeoq; alicujus determinabilis & actuabilis: sic etiam quamvis donatio & acceptatio in ratione Entis sint determinata, poterit ratio formaliter determinati- 245
vi, haberi nonnisi ab acceptatione. Stabit ergo & salvabitur titulus determinativi in acceptatione, quia illam pendentiam actionis, ut sit formaliter donatio, non autẽ oblatio merè, determinat ipsa acceptatio. nec obest quòd requirat acceptatio etiam donationẽ. nam forma requirit etiam ad constitutionẽ totius materiam, nihilominus forma habet se per modũ determinantis: ita etiam in præsenti. Et certè ea pars quæ se habet per modũ actûs ultimi, ut evadat hoc specie compositum, vocatur forma & est determinativum quid; & quia etiam in donatione intendit natura facere donatarium, cũ respectu hujus, ultimus actus sit acceptatio, ideo erit illa ultimum determinativum.

Instabis. Sacramentum ordinis non pendet ab acceptatione tanquam forma. ergo neq; Matrimonium. 246

Responderi solet Sacramentum ordinis confertur per modum electionis in officium; dicitur autem aliquis esse electus, quantumvis non ponat suum consensum, modo postea non repugnet: jam autem Sacramentum Matrimonii est per modum contractûs qui formatur acceptatione. Rursus, in moralibus ut aliquid se habeat per modum formæ, pendet à voluntate & quidem hic à voluntate instituentis, qui ex doctrina Ecclesiæ non requisivit pro forma in Ordinis Sacramento acceptationem. jam autem ex placito, contractum matrimonialem elevavit ad Sacramentum, contra-

247 ctus autem ultimò completur acceptatione.

Noto Sextò. Posito quòd traditio, quæ ponitur pro materia, & acceptatio item quæ ponitur pro forma, constent solis verbis, nondum Sacramentum Matrimonii constabit solis verbis: quia actus interni traditionis possunt habere rationem rerum, qui sunt sensibiles Ut Quod, ut dictum.

Noto Septimò. Casu quo sine ullis nutibus, scripto, verbis, contraheretur matrimonium, per solam copulam maritali affectu habitam, ut posset contrahi in locis in quibus Tridentinum non est in ordine ad hoc punctum, receptum tunc eo casu, traditio quâ traditio est, habebit Rationem rei æquivalenter; acceptatio autem itidem interna habebit rationem verborum æquiva-
248 lenter, prout manifestatur ipso actu. Et hoc videtur Florentinum supponere, dum causam efficientem Matrimonii regulariter dicit esse mutuum consensum per verba de præsenti expressum.

Objici potest Tertiò. Si omnia Sacramenta constant rebus & verbis, constabit etiam Eucharistia; illa nõ constat verbis. & quidem in facto esse; quia transactis verbis, est adhuc hoc Sacramentũ. non in Fieri; quia cum istud Sacramentum non sit in solo usu, si de ratione Sacramenti est constare rebus & verbis, etiam in facto esse deberet constare rebus & verbis. præcipuè autem cum non alia sit forma constitutiva in Fieri, & alia constitutiva in facto esse.

Respondetur. Quod in facto esse
249 constituatur Eucharistia verbis non quidem formalibus, sed verbis æquivalenter; idq; ideo: quia verbis consecrativis Corporis, æquivalet ipsum Corpus, quod est in facto esse Eucharistiæ. Fundatur id in ipso Aristotele, qui voces censuit æquivalere rebus. quia verò æquivalentia est de linea Mutui, si verba æquivalent rebus, etiam res æquivalebunt verbis. Rursus, quia in usu humano, sive dicas; Do tibi centum, cum actuali porrectione, sive non dicas, & des actu centum, æquivalenter dicis; Do tibi centum: ita & in præsenti. Sive dicas pro facto esse, hoc est corpus meum, sive non dicas pro facto esse, ipsi dicto æquivalebit, ipsum Corporis esse. quamvis autem in compositis physicis forma non possit dici æquivalenter manere; quia nulla forma specie distin- 250
cta, æquivalet alteri specie distinctæ, in ordine ad rationem speciei illius, & si maneret nonnisi forma numero distincta, quamvis maneret æquivalenter prior, nihilominus verè physicè, aliud esset saltem inadæquatè compositum, eo quòd alia sit numero forma, quamvis moraliter idem sit compositum: quia autem præsens compositum est morale, stare potest, quamvis nonnisi moraliter & æquivalenter maneat forma, adeoq; verba.

Addo Totam hanc doctrinam de eo, quòd Sacramenta constent rebus & verbis, fundari in sola phrasi & modo loquendi communi; ad quod salvandum suffecerit vel in ipso tantum Fieri ostendere, quod Sacramentum omne constet rebus & ver- 251
bis. dicitur enim hoc de Sacramentis in sensu pendenti, adeoq; explicabili, de solo Fieri. & quamvis in physicis non possit dari alia forma constitutiva in Fieri, alia in facto esse; non tamen in præsenti idem sequitur. disparitas est; quia formæ physicæ compositum constituunt dando se in partem, hinc quoties non sunt, & non dant sese in partem, toties non est compositum: in composito autem Sacramenti morali, cum forma non constituat compositum morale dando sese in partem, poterit adhuc salvari ratio formæ in illa.

Difficultas II.

De determinatione Materiæ & Formæ in Sacramentis. 252

De hoc in præsenti quæretur, An Christus determinârit materiam & formam Sacramentorum.

Dicendum est Primò. *Quoad speciem & formaliter determinâsse Christum materiam & formam Sacramentorum.*

Probatur Primò ex Tridentino Sess. 6. Can. 1. *Si quis dixerit Sacramenta novæ legis non fuisse omnia à JESU CHRISTO Domino nostro instituta, anathema sit.* quia verò Sacramentum nihil est præter materiam & formam tanquam substantialia illius, fit ut si Sacramenta sint instituta à Christo, etiam censeri debeat materia & forma instituta.

Probatur Secundò. Determinatio quoad

253 quoad ſpeciem & formaliter Sacramentorum debet eſſe ab aliquo. Non à poteſtate laica, quia hæc politicis attendit. non ab Eccleſia, quia in ſe hanc poteſtatem non agnoſcit. ergo debuit eſſe determinata quoad ſpeciem à Chriſto.

PROBATUR Tertiò. Cujus eſt inſtituere Sacramenta, illius eſt & determinare, ſaltem quoad ſpeciem, materiam & formam. ſed Chriſti eſt inſtituere Sacramenta. ergo. Minor probatur authoritate inter alia Ambroſii de Sacramentis lib. 4. c. 4. *Author Sacramentorum quis eſt niſi Dominus JESUS.* idem habet Trident: Seſſ. 7. Can. 1. Deinde quia Sacramenta novæ legis, de quibus hîc, ſunt cauſativa gratiæ ſupernaturalis, ad quam jus haberi non poteſt producendam, niſi vi-
254 ribus à Deo collatis excedentibus, adeoq; indebitis cuicunq; Creaturæ. Major principalis probatur ex indiſtinctione totius & partium ſimul ſumptarum. hinc cujus erit inſtituere totum, ejusdem erit inſtituere & partes, ſaltem quoad ſuam ſpeciem.

DICENDUM eſt Secundò. *Formam & materiam Sacramentorum aliquorum materialiter & in individuo, eſſe etiam determinatam.*

PROBATUR. Quia unum ex Sacramentis eſt Baptiſma, cujus materia & forma eſt determinata, in ly Baptiſantes eos in nomine Patris. &c.

DICENDUM eſt Tertiò. *Non omnium Sacramentorum materia & forma materialiter & in individuo ſunt determinata.*

PROBATUR Primò. Quia id nec ex
255 Evangelio, nec ex traditione Eccleſiaſtica deduci poteſt.

PROBATUR Secundò. Quia ex una parte non repugnat id committi Eccleſiæ; ex alia parte quòd de facto ſit commiſſum, ipſe uſus Eccleſiæ oſtendit, videturq; hoc ad ſervandam formam reipub: congruere, in qua Princeps aliqua per ſe ordinat, reliqua committit ordinanda ſubdito.

PROBATUR Tertiò. Quia de facto ipſe uſus, alius & alius, conferendi Sacramenta, id oſtendit. nam in primitiva Eccleſia erat verus Diaconatus, unde & S. Stephanus fuit Diaconus, neq; tamen tunc materia Diaconatus erat liber Evangeliorum ſcriptus, ut nunc. Rurſus & Orientalis & Occidentalis Eccleſia conveniunt in Sacramentis, & tamen collatio Diaconatûs & Presbyteratûs fit in Eccleſia Græca nonniſi per impo- 256
ſitionem manuum; Eccleſia autem Romana requirit pro Diacono etiam traditionem libri Evangeliorum; pro Presbytero traditionem Calicis cum vino & patenæ cum hoſtia. eſt hæc Concluſio communis apud Theologos Catholicos Bellarm: Tomo 1. lib: unico de Sacramento Ordinis. cap. 9. Amicum diſp. 2. num. 32. Lugo diſp. 2. num. 86. Quodſi quæras, quid ſit illam materiam formaliter eſſe à Chriſto determinatam, itidemq; formam? ex eo formaliter eſt determinata; quia determinavit v. g. ut conferretur Ordo per Signum ſenſibile ſignificativum poteſtatis quæ traditur, ut inquit Lugo, & per verba hoc ipſum exprimentia. Unde etiam determinavit v. g. Eu- 257
chariſtiæ materiam, panem & vinum, non determinando in individuo, deberetne eſſe azymus vel fermentatus, deberetne eſſe rubrum vinum an album.

QUÆRES Cum oblatio patenæ cum calice ſit ſolum materia magis expreſſiva illius poteſtatis, & cum impoſitio manuum ſola ſit ſufficiens, cum in ritu Græco non adhibeatur alia materia, unde tamen fit ut poſitâ ſolâ impoſitione manuum non conſecretur Sacerdos Latinus? id ex eo dici poteſt: quia ſola materia ſine forma non confert ordinem. cum ergo eo caſu, nulla verba formæ pronuntiet Epiſcopus ſupra ordinandum, ideo illâ impoſitione manuum non ordinatur Sacerdos Latinus. ſed redit quæſtio de Diacono, nam in Græca Eccleſia or- 258
dinatur ille nonniſi impoſitione manus, & in Latina illa etiam adhibetur, adjunguntur q; verba; Accipe Spiritum S. & tamen materia Diaconatus eſt etiam porrectio libri Evangeliorum. hanc difficultatem

EXPLICAT Primò Amicus num. 51. Duplicem poteſtatem conferri Diacono, nempe diſpenſandi Corpus & Sangvinem Chriſti ex commiſſione Sacerdotis. hæc confertur illâ impoſitione manûs. Secundo poteſtatem legendi Evangelium. & hæc confertur porrectione libri: ſicut in Sacerdote alia eſt poteſtas conficiendi Corpus & Sanguinem Chriſti, alia poteſtas abſolvendi, quæ fit in poſteriore manus impoſitione.

Hæc explicatio

259 NON SATISFACIT. Quia non explicat quî Græci verè Diaconatum conferant, cum utantur tantum impositione manuum. quî item ante Scriptum Evangelium erant verè Diaconi. & cætera similia.

EXPLICAT Secundò Lugo num. 100. Impositionem manûs saltem partialiter pertinere ad Diaconum; quia in illa impositione dicitur ab Episcopo; Accipe Spiritum S. de quibus verbis Trident. Sess. 2. Can. 4. de Sacramento Ordinis sic ait; *Si quis dixerit per Sacram Ordinationem non dari Spiritum S. ac proinde frustra Episcopos dicere; Accipe Spiritum S. anathema sit.* nec tamen in illa impositione manuum fit Diaconus, licèt illa verba causent partialiter gradum Diaconatûs, ad hoc enim, inquit num. 103. non est necesse quòd
260 causetur effectus in ipsa prolatione verborum metaphysicè, sed satis est, quòd tunc vel postea, quando perficitur materia & forma, causetur virtute illorum verborum, saltem ut causæ partialis. Unde quando dicit Episcopus Presbytero. Accipe Spiritum S. quorum remiseris peccata &c., licèt sint causativa illa verba, non oportet quòd semper operentur, tunc, quando proferuntur. ut si nonnisi paulò post imponat manus Episcopus. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Quia quamvis non sit necesse ut materia & forma coexistant physicè, sufficiatq; coexistentia moralis, de quo in casibus; nihilominus non videtur conforme sensui communi Doctorum, quòd positâ materiâ & formâ, exspectetur tan-
261 tis per positio effectûs: nam Sacramenta causant per modum causæ necessariæ, à quibus extemplo ponitur effectus. & tamen hoc videtur negare Lugo, in quantum dicit exspectari porrectionem libri Evangeliorum, & in quantum vi præcedentium verborum, saltem ut causæ partialis, causatur tunc gradus Diaconatûs. Tum quia in collatione Presbyterii, quando primùm confertur potestas Conficiendi Corpus & Sanguinem Christi, non fit per hoc exspectatio ut fiat impositio manuum sub finem, & dicatur forma illa partialis, ut docetur communiùs. ergo nec in præsenti idem dicendum. Neq; valet, si dicas verba illa, quæ dicuntur in impositione manuum Diacono esse valde generalia: nam etiam impositio manuum est quid generale; adhibetur enim 262
non in sola collatione presbyterii, & tamen hoc non obstante, in Græca Ecclesia impositio manûs, unà cum forma, est sufficiens ad presbyterandum. ergo nec generalitas formæ Diaconatûs, oberit, quominus quis Diaconisetur tunc, sufficitq; determinatio à Circumstantiis. nec certè videtur quomodo illa generalitas verborum, quæ habetur in impositione manuum Diacono, restringatur à verbis, quæ dicuntur in porrectione libri Evangeliorum: nam ut aliquid universale restringatur, oportet adhiberi aliquid non omnino disparatum, ut ostendit inductio. disparatissimum autem est verbum; Lege Evangelium, &, Distribue ex commissione Corpus Christi. & si recurras ad circumstantias, cur illæ non determina- 263
bunt etiam generalitatem illius formæ, quæ adhibetur in impositione manuum Diacono. Tum quia istis etiam omnibus manu missis, redit difficultas; cur sit sufficiens in Ecclesia Græca & in primitiva, sola impositio manuum.

EXPLICATUR Tertiò. Distinctæ sunt hæ potestates. potestas legendi Evangelium, & potestas dispensandi Corpus Christi ex commissione: quia etiam potestas consecrandi & absolvendi sunt distinctæ. utraq; tamen hæc potestas fuit Diaconis data etiam ante Scriptum Evangelium, non quidem propter hanc conditionatam, quâ consecrans intenderit; do tibi potestatem legendi Evangelium, casu quo scribatur; nam non est fortè de fide revelatum fuisse Apo- 264
stolis de scribendo Evangelio, & tamen est de fide fuisse in primitiva Ecclesia Diaconum Stephanum; sufficiebat enim Apostolis revelatio hujus universalis, quòd divina providentia sit perductura ea omnia ad finem, quæ ad bonum Ecclesiæ institutionem spectant. data ergo est hæc potestas illis ex eo; quia est data potestas immediata sub presbyterio, non discernendo quoad omnia, in quæ se extendere deberet illa potestas. & certè nisi fuisset talis illis data potestas, tunc post Scriptum Evangelium, debuissent omnes Diaconi primitivæ Ecclesiæ reordinari, quod esset arbitrariè dicere. & sicut nunquam datur potestas consecrandi tantum & non simul absolvendi; ita & nunquam

265 quam duæ illæ Diaconales potestates separari debebant. Pro nunc positâ impositione manuum Diacono cum verbis formæ, producitur partialiter gradus Diaconatûs, huicq; favet illud decretum Trident. citatum. Quod attinet ad Græcos; Ecclesia Græca verè Diaconisat: quia intendit utramq; potestatem indivisibiliter conferre, quamvis ad melius & perfectius Esse, spectet explicita diversitas formarum & materiarum, sicut sunt diversæ ipsæ potestates; non tamen hæc diversitas requiritur ad simpliciter Esse, sed nonnisi ad clariùs & distinctiùs. hinc Græcus modus Diaconisandi à nostro differt, sicut minùs clarum à clariori. Coincidit hæc Explicatio cum illa Amici, sed amolitur difficultates.

266 Restat adhuc quærere. Cur novissima Concilia in assignanda materia Diaconatûs non meminerint impositionis manuum? Quamvis non meminerint, non per hoc illam negant: cum affirment aliâs in Græca Ecclesia rectè conferri Diaconatum. Rursus meminit implicitè Trident. dum anathema dicit neganti, quòd detur Spiritus S. &c., prolatâ illâ formâ. Bellarminus dicit non meminisse Concilia illius impositionis: quia volebant Concilia assignare rem aliquam subsistentem, uti fecerant in aliis Sacramentis; talis autem res subsistens, non est impositio manûs, sed instrumenti traditio. Sed non satisfacit: nam non apparet quid habeat majoris subsistentiæ porrectio libri, quàm impositio manûs; illic enim est por-
267 rectio transiens, hîc impositio transiens; illic liber permanens, hîc manus permanens. quòd si nomine istius rei Subsistentis accipit Bellarminus instrumentum, certè cum agnoscat duplicem potestatem in Diaconatu, debebant meminisse Concilia duplicis instrumenti. Amicus disp. 6. num. 66. dicit quòd intenderint Concilia assignare certam materiam, per quam sufficienter in ratione Signi materialis distingueretur unus Ordo ab alio; talis autem non est, impositio manûs, cum adhibeatur etiam in presbyterando. Dici etiam potest; Constabat alias in Ecclesia Græca ordinationem, quæ fit impositione manuum, veram esse, proindeq; de illa non agebant, tanquam de re non controversa: quia verò controverti potuit de illis clarioribus Signis, quale Signum 268
in Diaconatu est porrectio Evangelii; & in presbyteratu porrectio patenæ & calicis cum materia, hinc de illis speciali curâ decernebant Concilia.

Objectiones solvuntur

Objicitur Primò. Tridentinum clandestinum Matrimonium invalidavit. ergo & in Ecclesia, est potestas variandi materiam Sacramentorum.

Respondetur ex dictis. Esse in Ecclesia potestatem invalidandi materiam, prout à Christo quoad individuum determinata non est. jam autem in matrimonio, non est determinata in individuo talis vel talis ratio contrahendi, sed tantùm, quòd contractus matrimonialis cœteroqui legitimus 269
& validus ad translationem juris in Corpora, sit Sacramentum. hinc pertinet ad jus Ecclesiæ, hanc vel illam rationem legitimi contractûs statuere. ubi tamen ostendi non poterit mutatio, in eo quod Christus determinavit, nimirum contractu legitimo & valido; sed in aliquo, quod Christus non determinavit, hoc est tali vel tali legitimitate contractûs. Illustrat hoc Di Castillo. disp. 1. num. 367. Sicut si quis materiam quæ est panis, efficeret ne sit panis, non diceretur mutare materiam Eucharistiæ; ita & Ecclesia, quia facit, ne is contractus sit legitimus, non mutat materiam Sacramenti: sed hoc esset mutare materiam Sacramenti, si legitimo contractu manente in baptisatis, Ecclesia faceret, quòd contractus non esset 270
Sacramentum. sicut mutaret materiam Eucharistiæ, si id quod est panis, non esset consecrabile.

Lugo disp. 2. num. 84. Amicus disp. num. 63. illustrant hoc aliâ instantiâ. scilicet quòd sic etiam possent homines facere, quòd hæc verba; Hoc est Corpus meum, non sufficerent ad consecrationem, faciendo scilicet quòd hæc vox Corpus, significaret lapidem; sic etiam in præsenti potest Ecclesia facere ne hic Contractus sit legitimus. Hæc instantia patitur suam difficultatem: si enim procedat, antequam scilicet praxis Ecclesiæ & primi inventores Linguæ Latinæ reduxissent hoc nomen Corpus ad præsentem significationem, indubiè invalida foret

 forma,

271 forma, quia tota vis ejus significandi pendet à placito. sed si procedat, postquam jam invaluit usus talis significationis & praxis Ecclesiæ, quòd possit præsens forma invalida reddi, non ita liquet. Ratio: quia præsens conventio hominum, non potest præjudicare præteritæ conventioni. & sicut si in gente barbara ly Corpus significaret lapidem, non ideo foret invalida forma Latina, quia non attenderetur ad deputationem vocis in hac natione, sed ad deputationem Latinorum jam transactam, cui insistit Ecclesia; cur etiam in præsenti id non dicetur? & sicut licet nulla sit natio, cujus idioma patrium sit latinitas, nihilominus hæc forma tenet ratione placiti jam transacti nationis Romanæ. ita & in præsenti. certè e-
272 nim præsens revocatio & usus non evanidat præteritum placitum; præcipuè autem casu quo consecrans nosceret usum Romanum, attenderetq; ad deputationem transactam. Hac ratione dubitandi positâ, aliter se habebit invalidatio contractûs: quia hujus valor non pendet ab eo, quod olim fuit civiliter validum, sed ab eo quod pro præsenti est validum, pendet enim ab obligatione & actu voluntatis non facto sed qui fit, & prout subjecto juri alto disponenti de contractibus privatorum; jam autem significatio vocis, non pendet à præsenti placito, sed à transacto primorum inventorum, cui non apparet, quid præjudicet revocatio præsens, apud noscentem quòd fuerit alia transacta deputatio, applicantemq; se ad
273 talem significationem, & secundum illam Operantem.

Objicitur Secundò Sacramenta sunt causæ necessariæ, atq; adeo operantes tunc, cum primum ponitur illorum materia & forma; sed in impositione manûs Diacono cum forma, ponitur materia sufficiens ponitur & forma, ut diximus, ergo ponitur tota consecratio.

Respondetur Impositionem manuum esse materiam sufficientem quando ponitur cum forma sufficienti ad totum effectum Sacramenti ponendum: forma autem illa non est talis, quia procedit solùm de potestate legendi Evangelium. apud Græcos verò ponitur forma sufficiens, quia ponitur promotio in Diaconum; promotio autem in Diaconum includit etiam non solum potestatem dispensandi Corpus Christi ex commissione, sed etiam potestatem legendi Evangelium. Quod attinet ad collationem Pręsbyterii, & in illa impositionem manuum, dicit DiCast: citatus illam non adhiberi tanquam partem Sacramenti: quia Cap: Pręsbyter de Sacramentis non iterandis, docetur; *Si impositio manuum omittatur supplendum id esse statuto tempore.* & tamen tunc non suppleretur tanquam pars, sed nonnisi tanquam cęrimonia sacra; idq; ideo quia non habet moralem connexionem, cum alia parte, ad quam prolata est forma; & tamen hæc connexio requireretur. jam autem Lugo illam impositionem manuum in pręsbyterio, licèt illi nulla adjungatur forma, docet eandem materiam integrare, cum traditione Calicis & patenæ, moraliterq; perseverare usq; ad prolationem formæ. 274 275

Instabis. Si potest Ecclesia dividere effectum Sacramentalem. ergo etiam poterit mutare & formas & materias.

Respondetur esse aliquos effectus non divisibiles ab Ecclesia. & ita non potest dividi potestas consecrandi panis, à potestate consecrandi vinum; potestas vi Ordinis absolvendi à mortalibus, à potestate absolvendi à venialibus. Et alii effectus sunt ab Ecclesia divisibiles; quorum divisibilitatem institutor permisit Christus; illorum autem divisibilitatem institutor permisit Christus, quos effectus defacto divisit Ecclesia, quæ in talibus universaliter errare non potest. De hac indivisibilitate potesta- 276
tis consecrandi video etiam agere DiCast: citatum num. 378. nobiscumq; sentit, licèt submittat se aliorum judicio. rationemq; dat: quia sicut in verbis non sufficit privata authoritas, ut hoc significent, sed est necessaria authoritas publica, ita supponendum & de aliis Signis, adeoq; de Signo conferendæ potestatis consecrandi & absolvendi. Si quis autem dicat; reliquisse id Christum singulorum Ministrorum determinationi. Contra erit: quia licèt potuerit relinquere, quòd reliquerit non constat. & ne relinqueret, duplex adest congruentia: inprimis; quia ista ad arbitrium Ministri remissio obesset regimini Ecclesiæ Universali; & non retineretur Monarchia Ecclesiastica, præcipuè

277 cipuè in talibus meritò exercenda, utpote
negotiis Supremi momenti. Deinde; quia
scilicet volebat Christus & instituere Sacrifi-
cium per modum Convivii; & potestatem
absolvendi, per modum judicii, & vel ma-
ximè in ultimo vitæ: si autem daretur po-
testas nonnisi consecrandi corpus; aut ab-
solvendi tantum à venialibus, non fieret sa-
tis huic institutioni. quia sicut in humanis
non censetur esse refectio humana, quæ ca-
ret vel cibo vel potu; nec censetur esse judex
sufficiens, qui aliquo eventu, & quidem ma-
ximæ necessitatis decernere non possit: sic
nec foret Sacrificium sub refectionis modo
institutum, si non esset conjuncta potestas
utrumq; faciendi; nec judex Sacramentalis
sufficiens, qui in casu mortis à mortalibus
278 absolvere non posset. Et licèt permittant a-
liqui Consecrationem Corporis sine Sangui-
ne, id fieret per accidens, sed si divideretur
potestas illa, fieret id per se. Quodsi aliquis
diceret posse Ecclesiam dividere has potesta-
tes, contra illum non procederet argumen-
tum. his ex occasione Antecedentis dictis

RESPONDETUR directè negando Con-
sequentiam. disparitas est: quia dividendo
effectum Sacramentalem, non facit quid-
quam supra jus suum, quod habet determi-
nandi in individuo hanc vel illam materiam
Sacramenti, cujus materia in individuo non
est determinata. si autem mutaret materi-
am & formam, faceret supra jus suum: nam
hoc ipso ingereret se in partes instituendi Sa-
cramenti. & sicut Presbyteratus non extem-
279 plo confertur totus, etiam in Græca Eccle-
sia, sed dividitur per ordinationes Subdiaco-
natûs & Diaconatûs, licèt unum sit Sacra-
mentum Ordinis, nec tunc fit quicquam
contra essentiam Sacramenti Presbyterii;
ita nec in præsenti fiet.

OBJICITUR Tertiò. Non est ratio; cur quo-
rumdam Sacramentorũ materia sit in indi-
viduo determinata, & forma, & non omniũ?

RESPONDETUR pendere hoc totum à
doctrina & traditione Ecclesiæ. De mutati-
one materiæ & formæ in tractatu morali a-
getur.

DIFFICULTAS III.

*De reliquis materiam & formam Sacra-
menti concernentibus.*

Partior difficultatem. Sic 280

Punctum Difficultatis I.

*An materia & forma in Sacramentis im-
portentur in Recto?*

ASSERO Primò. *Omnes partes intrinsecas
componentes totum Substantiale ejusdem ra-
tionis prædicari in recto.*

RATIO: inductio universalis.

ASSERO Secundò. *Partes intrinsecas non
componentes totum substantiale sed accidentale,
communiter non prædicari in recto.*

RATIO: quia album est compositum ac-
cidentale, cujus pars intrinseca albedo, & ta-
men non dicitur in recto; nam album non
est subjectum & albedo, sed subjectum ha-
bens albedinem. quod ipsum probatur:
quia aliâs veræ propositiones deberent esse 281
falsæ, haberent enim sensum falsum. certè
enim hæc propositio; aliquod album est
dulce, est vera; & tamen falsa foret, si utraq;
pars illius compositi accidentalis diceretur
in recto: nam dictæ propositionis hic erit
sensus; Subjectum & albedo est subjectum
& dulcedo, quod falsum est, nec ulla inter
hæc identitas. quid autem quoad rem signi-
ficatam importet, de hoc infra. Quòd au-
tem dicit Esparza, talia nomina quatenus
propositionibus subsunt, importare subje-
ctum in Recto; extra autem propositionem
albũ significare albedinem in recto; quòd,
inquam, dicit non satisfacit: quia non est
major ratio de uno quàm de altero. nec est
ratio cur prædicationes quæ fiunt ex propo-
sitionibus involventibus compositum ex 282
accidente tanquam formali, instituantur ad
cognoscendam substantiam, non autem ac-
cidentia; & si imponi solent ad significan-
dam formam, cur illam etiam in propositi-
one non significabunt?

ASSERO Tertiò. Concretum substan-
tiale ex partibus diversi ordinis, non dicit in
recto utramq; partem vel potiùs utrumq;
intrinsecum casu quo ipsum concretum de
se, ipsum esse divinum quâ tale significet;
tale autem concretum, est ex natura creata
& Persona divina.

RATIO: quia alias hæc propositio; DEUS
est homo, haberet hunc sensum; DEUS est
humanitas & Subsistentia VERBI. non ha-
bet autem hunc sensum: quia iste sensus est
falsus;

283 falsus; Deus enim non est humanitas, & tamen vera est propositio; Deus est homo. Si tamen Concretum non significet de se, esse divinum præcisè quâ tale, poterunt partes dici in recto: nam ex dictis de Incarnatione, vera est hæc propositio; Christus est divinitas & humanitas, eô quòd in præsenti salvetur veritas sensûs, estq; identitas inter Subjectum quod est Christus, & inter divinitatem & humanitatem, tanquam prædicata illius subjecti; non est autem, ut dictum, identitas, inter Deum & humanitatem.

Assero Quartò. *Concretum accidentale ex accidentibus specie diversis, dicere in recto utrumq; accidens.*

Ratio: quia tepor est quoddam con-
284 cretum accidentale. de quo potest dici quòd sit calor & frigus temperata; nec est meritum in uno, ut dicatur in recto illud solum & non aliud, videturq; hoc concretum sequi conditionem concreti substantialis. de quo asserto primo.

Dices Primò Non est ratio, cur concretum ex substantia & accidente non possit dicere in recto utramq; partem, cum illam dicat concretum ex substantialibus & concretum ex accidentalibus.

Respondetur. disparitatem affert usus, & à posteriori absurdum quod sequeretur, si concretum ex substantia & accidente utramq; partem diceret in recto.

Dices Secundò. Esse totius, non aliud est, quàm esse partium, & semper esse to-
285 tius prædicatur in recto de suis partibus, consequenter illas importat in recto. ergo etiam Concretum accidentale ex Substantia & accidente, dicet utramq; partem in recto.

Respondet Lugo disp. 2. num. 60. Partes non distingui ab esse totius adeoq; importari in recto, si concretum importetur in recto. negat autem per ea nomina significari regulariter concretum in recto. significatur quidem concretum & compositum accidentale, sed non significatur in recto. & sicut, licèt illud quod significatur per album, identificatur realiter cum concreto & potest prædicari de illo, de illo tamen quod significatur in recto per album, non potest Concretum prædicari, non enim possumus dicere, Subjectum est concretum; 286
ita etiam non potest prædicari de pariete id totum, quod significatur per album, sed solum id quod significatur in recto; nam paries non est concretum accidentale, sed est rectum illius concreti. *Hæc responsio*

Non Satisfacit. Tum quia per hoc nomen Homo, significatur regulariter in Recto concretum & non subjectum. Rursus si agnoscit Lugo in talibus significari regulariter subjectum & non concretum, deberet dari fundamentem, cur interdum dicatur concretum, cur non dicatur? Tum quia si omne totum substantiale dicitur de suis partibus in recto, significatq; regulariter concretum, cur idem non dicetur de concreto accidentali? Tum quia quamvis illud, quod significatur per album, non pos- 287
sit prædicari de concreto, nihil obstat: quia album in quantum dicit Subjectum non identificatur adæquatè toti concreto, adeoq; nec salvat veritatem propositionis, identificantur autem partes simul sumptæ cum concreto.

Directè ad Argumentum dici potest, quòd licèt esse totius sit esse partium, negando tamen quòd sit esse partium dicibilium in recto, nam illud prius independet à nostris intentionibus, dependet hoc posterius. unde ulterius negatur, quòd esse totius semper dicatur in recto de suis partibus, nec hoc requiritur ad salvandam identitatem.

Dices Tertiò. Entia quæ sine alio cognosci non possunt, dupliciter significari posse, vel per modum concreti, & tunc u- 288
tramq; partem dicunt in recto; vel per modum subjecti, & tunc forma nonnisi importabitur in obliquo.

Respondetur negando majorem. certè enim album, est concretum & non dicit in recto utramq; partem.

Dices Quartò. Quod significatur in obliquo, eo ipso non significatur ut pars.

Respondetur negando antecedens ob instantiam de albo. & certè ut dictum alias, non est idem esse partem, & esse aliquid eorum quæ consignificantur. aliàs cum relatum transcendentale consignificet terminum, terminus deberet esse pars illius.

Dices Quintò. Significari immediatè, est

289 est significari in recto, omnis autem pars significatur immediatè.

Respondetur negando majorem. nam album non significat in recto albedinem, & tamen immediatè illam dicit.

Assero Quintò. Sacramentum utramq; partem importat in recto. atq; ita Baptismus non est sola ablutio cum verbis, sed verba & ablutio.

Ratio: quia Sacramenta maximè accedunt ad compositionem qualis est accidentis ex accidente; cum sit compositio ex rebus ad se essentialiter non ordinatis, & habitudinem non dicentibus; in composito autem ex accidentibus, utraq; pars dicitur in recto. Advertit tamen Di Castillo, quòd in Eucharistia, posito quod verba sint pars
290 hujus Sacramenti, nihilominus illa non dicantur in recto, licet in aliis Sacramentis dicantur: quia alia Sacramenta, non significant materiam ut habentem aliam compartem; ablutio enim non significatur ut habens formam verborum; jam autem Eucharistia, sunt species affectæ verbis, & ex vi illorum continentes Corpus & Sangvinem Christi, per modum cibi & potûs. in quo ipso recurri debet ad naturam Sacramenti sic constituti. Cœterum si nomine verborum accipiantur verba æquivalenter indubiè in recto dicentur, cum sint ipsummet Corpus quod in recto dicitur.

Dices Artificiata in Recto dicunt solam materiam: & ita v.g. sedile, est ipsum lignum prout habens talem figuram. ergo &
291 Sacramentum quod est artificiatum morale dicet solam v.g. materiam & non formam.

Respondetur Antecedens est universaliter falsum; nam v. g. casula sacra non dicitur Sericum, sed ex serico. immo quantumvis de sedili dicatur, quòd sit lignum figuratum, æquè bene dicetur & tamen tunc Figuratum, importabitur in Recto. vel si dicas non importari tunc figuram in Recto; quia ly figuratum est explicabile, per ly habens figuram. tunc aliunde id probari poterit, & universaliter dici quòd dentur Entia composita, quæ neq; materiam neq; formam necessariò importent in recto, sed nonnisi aliquid ex utroq; resultans. nam v. g. sedile non determinat sibi hanc prædicationem, quod est lignum, cum possit de illo dici, factum ex ligno. nec determinat sibi for- 292
mam pro recto: potest enim dici sedile fabricatum ex ligno talem figuram habente; & tunc sufficiet, ut in Recto dicatur consurgens ex utroq;, nempe artefactum, fabricatum, sculptum &c. cumq; illi conflato æquivaleat in Sacramentis ipsa materia & forma simul sumpta, bene utrumq; hoc poterit dici in recto. Addit Suar: quòd ad indagandum quid dicant Sacramenta in Recto, quid in obliquo, non sit attendendum ad illorum nomen & modum significandi; alias Baptismus cum sit idem quod ablutio; deberet in Recto nonnisi materiam importare: sed debet attendi, ad quid significandum sint illa imposita Sacramenta; non sunt autem imposita ad significandam solam materiam, sed etiam ad significandam for- 293
mam.

Punctum Difficultatis II.

Notantur quædam de Recto & Obliquo.

Noto Primò. Non debere ex hoc taxari, an aliquid sit intrinsecum quod dicatur in Recto. Ratio: quia, ut dictum, huic concreto Album, est intrinseca albedo, nec tamen dicitur ab albo in Recto. dictum etiam, quòd esse intrinsecum, sit quid primò intentionale, dici in Recto vel obliquo, secundò intentionale. primò autem intentionalia sunt nemine cogitante, adeoq; independentia ab eo, quod est aliquo cogitante; quale est, dici in recto: quia hoc ipso
non esset nemine cogitante, adeoq; nec es- 294
set quod est, si primò intentionale, dependeret à secundò intentionali.

Noto Secundò. Unde habuerit hoc ortum, quod est; hoc quidem dici in Recto, illud in obliquo. Nullæ sunt locutiones externæ naturales, alioqui sicut est communis natura, ita esset communis & locutio; haberetq; se ita sicut visio, auditio, &c. quæ sunt communia. dicere autem quòd locutio aliqua fuerit naturalis, sed quòd ejus usu fuerint spoliati homines in pœnam peccati, est mera divinatio. Immo videtur hoc postulare bonum creaturæ intellectualis humanæ, ne sit locutio nonnisi naturalis: quia cum bonum sit naturæ intellectualis humanæ, divisio rerumpub: quod enim tam vastum

295 stum gubernativum humanum, quod singulis sufficienter sit gubernando provisivum? debebat ergo dari divisio rerumpub:, bonum autem divisionis rerumpub: requirit jus secreti, cui tuendo deseruit locutio, ut is qui non est pars hujus reipub:, careat potestate expeditâ, noscendi verba aliûs reipub: hinc quando intra eamdem Rempub: tueri volumus jus secreti, appetimus loqui eâ linguâ quam non intelligit tertius. Linguæ autem illi naturali cancellos secreti figere similes angelicis, non est conditionis humanæ. Quodsi nulla est saltem de facto locutio naturalis, debet esse locutio vel ex placito, vel ex infusis speciebus, ut sunt infusæ Angelis, & illis qui in Babylonica dispersione constituebant hanc classem se in-
296 telligentium, distinctam ab alia classe se intelligentium. Positâ ergo fundatione locutionum, vel per species infusas, vel ad placitum (quod enim est tertium membrum si non ponatur lingua naturalis?) tamen intra eandem classem loquendi, idem nomen aliud & aliud significat, idq; secundùm suppositionē internam. Ratio est inprimis inductio: idem enim terminus Canis, nunc hoc, nunc aliud significat, secundùm variam suppositionem internam. & eadem dictio, hoc sensu est vera, illo falsa. quod ipsum in hoc fundatur: quia cum locutio sit locutio, non independenter à mente, unde non dicuntur loqui picæ sed garrire, quia carent mente; provisaq; est locutio à natura ut sit expressiva mentis, si debet esse expressiva mentis,
297 hoc ipso noluit natura independentem à mente. Si verba significant aliud & aliud secundùm suppositionem, ipsaq; sit varia suppositio, ideo vi suppositionis fit, ut nunc hoc dicatur in recto, nunc in obliquo. & si supponat terminus hoc modo, dicetur importari in recto; si autem supponat alio modo, dicetur importari in obliquo; præcipuè cum non adsint nomina propria singulorum singillatim & adstrictè significativa.

Noto Tertiò. Ex hac varietate suppositionis internæ, eo modo vel tali factæ, oritur etiam, cur hic & nunc falsus sit sensus alicujus propositionis: & ita quia supponit internè hic terminus, Album, pro subjecto habente dulcedinem, vera erit propositio; Album est dulce. quia utrobiq; supponetur subjectum, eritq; sensus; Subjectum albe- 298
dinis est subjectum dulcedinis. è converso, quia hic terminus, Album, non supponit hîc pro subjecto, unione, albedine, ideo non potest in hac propositione; Albū est dulce, hic sensus haberi; Subjectum, albedo, Unio; est subjectum, dulcedo & unio.

Noto Quartò. Quid sit rem dici in Recto, quid in obliquo, præter jam dicta.

Explicant Primò aliqui, quòd dici in recto sit significari immediatè aliquo nomine. *Hæc explicatio*

Non Satisfacit. quia non est ratio cur hoc nomine, Album, non debeat significari immediatè etiam albedo, & tamen ut dictum, non significatur in Recto.

Explicant Secundò alii. Illud importari in recto quod per se stat; illud in 299
obliquo quod alteri adjacet; vel quòd illud dicatur in recto, quod est nobilius. ex nobilitate enim rei sequitur ut etiam nobiliorem locum in mente habeat.

Non Satisfacit utraq; hæc Explicatio. Non prima: nam omnes formæ substantiales adjacent materiæ, adeoq; adveniunt, differentiæ item generi; & tamen omnia hæc dicuntur in recto. bene enim dico; homo est animal rationale, homo est corpus, unio, anima. deinde danda esset regula cognoscendi quod se aliquid habeat per modum adjacentis: & sicut inter ligna adjacentia non minus unum quàm alterum, adjacet, inter unita, non minus est unum unitum quàm alterum; ita idem videretur dicendum de adjacentibus materia & forma, 300
genere & differentia. Non etiam satisfacit secunda. Non enim apparet quid sit hoc nobiliorem locum habere in mente. rursus Genus, non est æquè nobile quàm differentia; unde differentia, dicitur etiam esse pulchritudo generis, & tamen etiam genus, dicitur in recto de specie. Rursus si datur nobilitas loci in anima, non est ratio cur, quando dico, homo; æquè nobilem locum habeat in mente animal quàm rationale, cum non habeat æquè nobilem locum in dicto, Album, ipsa albedo comparatè ad subjectum.

Explicat Tertiò Esparza. q. 8. Quod clariùs & magis expresè significatur per voces, illud per ipsas in recto importatur; quod

301 quod autem minùs clarè & quaſi inſinuativè, illud importatur in obliquo.

NON SATISFACIT hæc Explicatio. Quia non apparet, cur in termino Album, poſito in propoſitione, inſinuativè ſe habeat albedo, & non exprimatur; exprimatur autem ſubjectum & non inſinuativè ſe habeat. Rurſus non apparet cur inſinuativè ſe habeat ly ad Aliud in relatione, cum ly ad Aliud definitivum & eſſentialiſativum illius ingrediatur, ſitq; pars per eundem. deniq; quia non apparet quid ſit primum locum habere in conceptu, ad quod recurrit E. ſparza, cum uno & indiviſibili actu & ſubjectum & connotata albedo concipitur, poſſitq; clariùs & diſtinctiùs noſci albedo v. g. præ ſubjecto.

302 EXPLICAT Quartò idem. Duplici modo poteſt aliquid objectum concipi, primò ita ut intellectus ex vi talis conceptionis immediatè determinetur ad aliquid affirmandum vel negandum de termino concepto, aut ab ipſo de aliis affirmandum vel negandum. Secundò poteſt intellectus terminum concipere ita, ut ex vi talis modi concipiendi, nihil immediatè poſſit de ipſo prædicare, nec ipſum de aliis, nec determinetur proximè ad quærendam ulteriorem notitiam.

Hæc explicatio

NON SATISFACIT. Quando enim dico Petrus eſt albus, non eſt ratio, cur concipiendo ly albus in propoſitione, non determiner ad affirmandum, quòd albedo ſit ratio formalis disgregandi visûs, & quòd
303 determiner tunc ad ſcrutandam notitiam ſubjecti, non autem ipſius formæ.

EXPLICARI poteſt Quintò. Dici in Recto, eſt dici in nominativo; dici autem in Obliquo, eſt dici in quocunq; alio caſu: idq; ex eo, quia ſicut dici in nominativo, eſt dici tanquam hoc aliquid quod appellatur, & cui primitivè nomen imponitur; ita dici in Recto, eſt dici tanquam hoc aliquid, quod ſupponitur. neq; enim voces independenter à ſuppoſitione, ut dictum ſupra, ſignificant. & certè nominativus caſus, eſt prima impoſitio nominis, prima autem impoſitio eſt demonſtrativa & indicativa, & quaſi dictiva; hoc demonſtro, & hoc ipſum nomino, Aurum, objectumq; iſtius demonſtrationis & deſignationis, eſt Nominativus Ob-
jectivus: & ſicut res ſunt, hoc, quod ſunt, 304
ita & Nominativus ſubſtituibilis pro rebus, hoc deſignat, & non primò hujus, nec huic, nec hunc, nec compellativè, nec ab hoc. Dixi, quòd Nominativus, ſupple Formalis, ſit prima impoſitio nominis, & nominativus Objectivus, ſit primum, cui nomen imponitur. Imaginare enim primos impoſitores imponere nomina; vel ſtatue teipſum nomina alicui rei noviter imponentem, excogitantemq; linguam, tunc deſignabis aliquid & dices, hoc eſt A, unde illud erit Nominativus formalis, nominativus autem objectivus, erit objectum quod deſignaſti, & tum primùm nominâſti. hic ipſe Nominativus vocatur rectum: quia ſicut in recto, eſt proxima itio ad terminum, ita per nominativum proximè & primò res denominan- 305
tur, & nonniſi illo poſito ponuntur reliqua. oſtenditq; inductio; quòd dici in recto ſit dici in Nominativo. Quodſi quæras, unde noſci debeat, quòd ſub concreto, vel ſub hoc termino, aliquid dicatur in recto, aliquid in obliquo? hoc jam colligi debet ex ſuppoſitione mentis, à qua omnis locutio & terminus pendet. unde quia varia eſt ſuppoſitio. in hac ſuppoſitione poteſt pro hoc, poteſt pro illo ſupponi, daturq; diſceptationi locus, in qua ſuppoſitione hic terminus commodè ſumatur. quæ commoditas ſumendi colligitur inter alia à poſteriori, ex abſurdis, ſi ex hac ſuppoſitione v. g. ſequantur. & ita in ly Album pro Subjecto & in recto importatur ſubjectum, quia pro ſubjecto ille terminus ſupponi debet: idq; ex 306
eo, quia ſi pro ſubjecto non ſupponatur, falſa erit propoſitio; Album eſt dulce. in obliquo autem dicetur, quod dicetur in reliquis caſibus; id autem dicetur in reliquis caſibus, quod licèt nō poſſit non dici, tamen pro eo non ſupponit mens intus, ſed ponitur tanquam nexum cum eo, quod mens ſupponit. & ita in hoc termino, Album eſt dulce, albedo non dicitur in recto, quia non ſupponit ille terminus pro albedine, licet coimportari debeat etiam albedo, cum ſit nexa cum albo.

NOTO Quintò Explicando rem ipſam eorum, quæ in recto dicuntur, ita ut neceſſariò dicantur reliqua in obliquo, ſi independenter à noſtris intentionibus & ſuppoſitioni-

307 sitionibus loqui velis, æqualiter in re, illa omnia se habent, in concreto. Ratio: Sienim quæras quid sit homo? respondebis, est Corpus anima, unio. Si quæras quid sit album? dices quòd sit subjectum habens albedinem. sed quæres quid sit istud physicè habens albedinem? & indubiè in re non aliud erit, nisi subjectum, albedo, unio.

DICES. Positâ veritate hujus notati inexplicabile erit, quî sit vera hæc propositio; Album est dulce?

RESPONDETUR esse veram, quia erit ejus sensus, habens albedinem est habens dulcedinem. Sed si quæratur quid sit hoc habens albedinem, quid sit hoc habens dulcedinem? in re non erit aliud, nisi subjectum, unio, albedo, & subjectum unio

308 dulcedo.

Punctum Difficultatis III.

An res & verba sint materia & forma Sacramenti an sint intrinseca & an significent indivisè.

Quoad Primum

ASSERO *Res respondere materiæ & verba formæ in Sacramentis.*

RATIO Authoritas præcitata Florentini. *Omnia*, inquit, *Sacramenta tribus perficiuntur; rebus tanquam materia, verbis tanqvam forma, & Persona Ministri.* Idem colligitur ex proportione rerum & verborum Sacramentalium, ad materiam & formam quæ defacto datur. nam sicut materia quæ defacto da-

309 tur, est indifferens ad hanc vel illam formam; ita etiam res habent indifferentiam, ad hanc vel illam significationē Sacramentalem. & sicut forma determinat materiam, ad hoc in specie compositum componendum; ita verba determinant, ad hanc in specie significationem Sacramentalem. ergo se habent per modum materiæ & formæ. Dixi autem, quòd res habeant se per modum materiæ quæ defacto datur, eo quòd dictum sit alibi de primo essentiali conceptu materiæ non esse indifferentiam.

DICES. Significatio potiùs habet se per modum formæ in Sacramentis. ergo non verba. antecedens probatur: quia Sacramentum est Signum ad placitum divinum; omne autem Signum ad placitum, formatur significatione, componitur enim ex re 310 significante & significatione. & sicut forma calidi est calor, ita forma Signi seu significativi, debet esse significatio.

RESPONDETUR in præsenti duplicem posse spectari compositionem, quandam quidem ultimam quandam non ultimam. non ultima compositio seu immediata, est ex rebus & verbis; ultima autem & mediata ex illo priori composito, & ex significatione secundùm placitum divinum. quando ergo dicimus, Sacramentum componi ex rebus & verbis tanquam materiâ & formâ, intelligimus de compositione immediata & non ultima, ultimo enim componitur, ex rebus & verbis ab una, & ab altera parte, ex significatione DEI ad placitum. Illustrat hoc Lugo instantiâ. Moneta ærea im- 311
mediatè componitur ex materia & forma ærea, mediatè autem & ultimò, ex illo ære & deputatione Principis; ita & in præsenti.

Quod attinet ad Secundum

ASSERO *Res & Verba esse quid intrinsecum Sacramento.*

RATIO: quia partes componentes totum aliquod, sunt intrinsecæ toti, sicut & totum sibi est intrinsecum. de Eucharistia quid tenendum, supra dictum.

Quoad Tertium

Quærere restat. An tam materiæ quàm formæ conveniat partialis significatio, an una indivisa? Affirmat Suar: Negat Vasq: consentit ei de Lugo disp. 2. num. 42.

ASSERO Primò. *Significationem Sacramentalem singillatim unicuiq; parti convenire.* 312

RATIO: quia singillatim unaquæq; pars, dicit fundamentum & proportionem remotam, ad significandum id, ad quod significandum à Christo instituuntur. & de hoc actum etiam supra.

ASSERO Secundò. *Significationem formalem & ultimam, utriq; parti simul nonnisi sumptæ, convenire.*

RATIO Prima. quia neq; sola materia v. g. ablutio, neq; sola forma, Ego te baptiso &c., significant ultimò Sacramentaliter. ergo apparet utrumq; convenire in ratione indivisibili significandi.

RATIO Secunda ex Lugone. nam licèt aliquæ causæ partiales ita concurrant, ut una pars effectûs respondeat uni causæ, & altera

313 altera pars alteri. nihilominus regulariter cauſæ partiales, concurrunt indiviſibiliter ad eundem effectum. ut v. g. potentia viſiva & ſpecies impreſſa concurrunt ad eundem actum videndi.

Ratio Tertia. Quia id quod ſignificatur eſt indiviſibile objectum, nempe gratia, vel præſentia Chriſti in Euchariſtia. ergo in ſignificato, utpote indiviſibili, non reſpondet una pars uni, & alia pars alteri parti ſignificationis. ergo & ipſa ſignificatio, debet eſſe indiviſibilis, quia ſignificationis correlativum eſt ſignificatum. ſi ergo in ſignificato non poteſt reſpondere niſi totum, ergo & ſignificatio non ſignificat niſi tota, non eſt autem tota, niſi ſimul utraq; pars ſumatur.

314 Dices Primò cum Suar: Uni parti habenti ſuam partialem ſignificationem, advenit altera pars cum ſua ſignificatione: ſicut in domo figura artificialis, eſt forma conſtituens domum, adhuc tamen ſingulæ partes, habent ſuam figuram partialem.

Respondetur Argumentum probat, quòd detur ſignificatio partialis remota & fundamentalis, hoc eſt aptitudo ad ſignificandum indiviſè. paritas allata de artificialibus non probat quidquam de ſignificatione ultima & formali. idq; ex eo: quia cum unicuiq; parti figuræ reſpondeat pars figurati, bene infertur partialis illa ratio figuræ. cum autem in gratia, quæ ſignificatur à materia & forma, non reſpondeat quidquam uni, quod non reſpondeat alteri; fit ut ſi-
315 gnificationi partiali, in Sacramento, nullus ſit locus.

Instat Suar: Species Euchariſticæ, quæ ſunt res in Euchariſtia, ſignificant nutritionem animæ, verba autem conſecrationis ſignificant præſentiã Chriſti, ergo res & verba habent partiales ſuas ſignificationes.

Respondetur Res ſecundùm ſuam materialem & fundamentalem ſignificationem ſignificant nutritionem, ſed non ſecundùm formalẽ & ultimam, quia utrumq; debet ſignificare præſentiam Chriſti, quam non ſola verba, nec ſolæ ſpecies ſignificant, ſed utrumq; ſimul. & ſicut cum dico duo, ly duo, unâ ſui parte non ſignificat unum, & alia ſui parte alium, ſed totum illud indiviſibiliter ſignificat; ita & in præſenti. Quomodo autem fieri poſſit, ut ſignificatio for- 316
mæ poſſit habere rationem materialis, & utrumq; ſimul rationem ultimò & formaliter ſignificativi; illuſtrari poteſt inſtantiis; Quantitas enim eſt forma, & tamen in ſententia ſubjectante accidentia in quantitate, habet ſe per modum materiæ & ſubjecti; in ſententia admittente formas partiales, habent ſe illæ reſpectu corporis ut formæ, reſpectu formæ totalis, per modum materiæ: ſic etiam ſignificatio habet ſe per modum formalis reſpectu rerum, reſpectu autem ſignificationis Sacramentalis, habet ſe per modum materialis.

Dices Secundò. Si Significatio habet ſe per modum formalis ultimi. ergo non debet dici Sacramentum conſtare materiâ & forma, ſed debet dici, quòd Subjectũ Sacra- 317
menti conſtet materiâ & formâ; quia Sacramentum importat etiam ſignificationem; jam autem materia & forma ſe ſolis non important, ut diximus, Significationem Sacramentalem.

Respondetur quamvis ſubjectum Sacramenti conſtet materiâ & formâ, hoc tamen non obeſt, quominus etiam Sacramenta dicantur conſtare materiâ & formâ, ſed aliter ſumptâ materiâ & formâ conſtat ſubjectum, & aliter ſumptâ materiâ & formâ conſtat Sacramentum: ſubjectum enim conſtat materiâ & formâ tanquam nondum ultimò determinatis, ſed habentibus ſe ſicut formæ partiales, (in ſententia illas admittente) ad formam totalem; Sacramenta autem conſtant materiâ & formâ, hoc eſt 318
utroq; illo, reſpectu quorum rationem ultimò determinantis habet ſignificatio, ex placito Chriſti inſtituta.

Dices Tertiò. Quod ſe habet per modum principii effectivi non poteſt eſſe forma, adeoq; nec ingredi indiviſibilem ſignificationem, jam autem verba, habent ſe per modum principii effectivi.

Respondetur Negando antecedens: nam anima eſt principium effectivum nutritionis, & ſimul forma quæ inducitur. Diſparitas etiam eſt: quia cum forma Sacramentorum non ſit forma phyſica ſed ex placito, bene idem, diverſo reſpectu poteſt habere rationem efficientis, & diverſo rationem formæ.

319 ASSERO Tertiò. *Ex modo nostro concipiendi possent tribui distinctæ significationes formæ & distinctæ materiæ.*

RATIO: quia cum ex una parte habeant significationes diversas radicaliter, possunt illæ significationes concipi à nobis tan- 320
quam completæ; & secundum respondentiam diversarum formalitatum intra eandem realitatem, atq; adeo cum suis partialibus significationibus.

DISPUTATIO II.
DE CAUSIS SACRAMENTORUM.

CAusam materialem & formalem jam expedivimus. causa etiam finalis sufficienter est attacta, ubi discurrebatur quòd Sacramenta & significare & causare debeant gratiam. nunc agendum de efficienti. Quia verò efficiens causa, prout ejus consideratio hîc servire potest, est duplex; Principalis &
1 Instrumentalis, utriusq; cognitio hac disputatione tradenda.

QVÆSTIO I.
De Causa Principali Sacramentorum.

NOmine Causæ Principalis venire potest, vel causa Principalis sine addito simpliciter & absolutè, quæ etiam appellari potest, Causa Principalis cum potestate auctoritativa. Secundò potest accipi Causa Principalis comparativè & respectivè ad alios, respectu quorum habet se per modum principalis, licèt respectu superioris causæ, sit nonnisi causa deputata, assumpta, & virtute aliûs agens, adeoq; potius instrumentaria. Duplicis hujus divisionis est fun-
2 damentum in Logicis, Physicis & Moralibus. sicut enim species subalternæ, cœteræq; differentiæ genericæ, respectu inferiorum dicuntur genera, respectu autem superiorum generum, dicuntur species & inferiora; sic etiam eadem causa, respectu inferiorum potest appellari principalis, & respectu superiorum instrumentaria. In physicis, omnes causæ secundæ vocantur non rarò instrumenta DEI, cum tamen respectu suorum effectuum, sint non paucæ causæ principales. In moralibus etiam vocatur aliquis principalis per ordinem ad alios se inferiores, quantumvis per ordinem ad Principem cui subditur, habeat se nonnisi per modum ministri & commissarii. Principalis item Ecclesiæ Pastor vocatur Papa, per ordinem ad minores pastores, ut Episcopos & parochos, quamvis non sit principalis Pastor comparativè ad primum Pastorem animarum nostrarum Christum. Ita & in præsenti, Causa Principalis subdividi potest, in Causam Principalem simpliciter seu cum potestate auctoritativa, & in Causam Principalem cum addito, seu per respectum ad alios, qui sunt Ministri Sacra- 3
mentorum. quo posito sit

DIFFICULTAS I.
Deciditur de hac Causa.

ASSERO Primò. *Causam Principalem Sacramentorum, quæ sit Principalis simpliciter & cum potestate auctoritativa, esse solum DEUM.*

RATIO: quia solus DEUS est principium Entium supernaturalium principale, multoq; magis gratiæ, quæ est specialis supernaturalis participatio naturæ divinæ. cum ergo Sacramenta novæ legis, sint causæ istius gratiæ, infertur hoc ipso, principalem hanc causam, nonnisi DEUM esse.

ASSERO Secundò *Causam principalem Sacramentorum, quæ sit principalis cum addito, seu* 4
cum potestate commissa, esse solum Christum. Est assertum contra Hugonem de S. Victore. Magistrum, Aleasem, Bonaventuram. sed est commune reliquorum.

RATIO: Authoritas Trident. Sess. 7. Can. 1. *Si quis dixerit Sacramenta novæ legis non fuisse à Christo instituta, anathema sit.* nihilominus Suar: non censet esse de Fide, quòd immediatè omnia à Christo sint instituta, nam hunc terminum nullibi posuit Trident; Vasq. putat id esse de fide. rationes assignat; nam Trident. dicit Sess. 14. Can. 1. Extremam unctionem à Christo institutam, & promulgatam à B. Jacobo. sed hæc ratio non convincit: quia neq; hîc quidquam additur de immediata institutione. ad ly promulgari,

5 mulgari, non additur terminus solùm vel alius æquivalens. vel dici potest, tribui promulgationem soli S. Jacobo, eò quòd nullus Apostolus ex iis qui scripserunt, & nullus Evangelista clarè illius meminerit, cum meminerit illius distinctè S. Jacobus, unde tamen non sequitur potestate à Christo data, reliquos Apostolos non instituisse eandem. Quando autē dicit illum Canonem esse editum contra hæreticos, qui docebant Ordinē solum esse ritum eligendi Ministros, non negabant autem mediatè esse à Christo instituta, id non convincit. Quia posito quòd immediatè ab Apostolis Sacramenta essent instituta, adhuc Canon ille opponeretur hæreticis, eò quòd illi non dicant institutionem illam Ordinis saltem mediatam transi-
6 isse in numerum Sacramentorum, quod docet Ecclesia, & in quo erat punctus difficultatis contra hæreticos, An scilicet Ordo sit Sacramentum? Quod insuper dicit Vasq. quòd si nonnisi mediatè à Christo Sacramenta sunt instituta, eodem modo dici posse Christum instituisse reliquas cerimonias. sed neq; id convincit: nam quamvis id concedi posset eodem modo quoad esse mediati à Christo instituta esse & Sacramenta & Cerimonias, non eodem tamen modo, quoad vim tam significandi quàm causandi. Fortè commodiùs intentum Vasq. probaretur: quia Verba Concilii simpliciter sunt accipienda, ly autem *Instituo* simpliciter acceptum, supponit pro immediata institutione. deinde æqualiter pronuntiat
7 Concilium de omnibus Sacramentis, quòd à Christo sint instituta, & cum constet aliqua immediatè esse instituta censendū est Concilium de omnibus ita decernere, quòd sint immediatè instituta. in particulari autem ostenditur omnium Sacramentorum institutio. & de Baptismo clarum est. de Pœnitentia clarus locus, Joan. 20. Ordo institutus illis verbis; Hoc facite in meam commemorationem. Matrimonium, Matth. 19. & Marci 10. Quod ergo DEUS conjunxit, homo non separet. quoad Extremam Unctionem, Trident. Sess. 14. Can. 1. dicit illud innui, Marci 6. ungebant oleo multos ægrotos & sanabantur. Jacobus autem cap. 5. magis illud promulgavit. De Confirmatione potest esse difficultas. Aliqui eam institutam dicunt, cum Matth. 19. Chri- 8
sto oblati sunt pueri, ut eis manus imponeret, &c. sicq; sentit Concilium Senonense. Fabianus Papa in Secunda Epistola ad Episcopos Orientis, putat illud institutum sub finem ultimæ Cœnæ. Clemens etiam Romanus meminit lib. 3. Apostolicarū Constitut. Cap. 16. Quod Episcopus baptisatos chrismate ungeret. consequenter immeritò dixit Alensis in Concilico Meldensi hoc Sacramentum institutum fuisse. ut ostendit Amicus disp. 8. num. 12. ex Calculo historico.

ASSERO Tertiò. *Sacramenta esse instituta à Christo quà homine.*

RATIO asserti est, quia PP. & Concilia, quibus etiam adde hymnum D. Thomæ; Dedit fragilibus Corporis ferculum &c. ita 9
id tribuunt Christo, ut tribuuntur aliæ actiones, quibus loquebatur, docebat, &c. hæ autem actiones tribuuntur Christo ut homini, accipiendo in istis omnibus, hominem pro principio elicitivo. Sed contra assertum secundum

DICES in oppositum esse authoritates Patrum.

PRIMA sit Cypriani Serm. de ablutione pedum. *Ipse Summus Sacerdos*, inquit, *sui est Sacramenti institutor & auctor, in cæteris homines Spiritum S. habuere Doctorem.*

RESPONDETUR inprimis hunc librum non esse Cypriani, nec authoritatem hanc posse favere hæreticis, quia multum probat, probaret enim etiam Baptismum non esse à Christo institutum, sed solam Eucha- 10
ristiam. Qui tamen hunc locum explicare volet, nomine Sacramenti dicet intelligi omnia Sacramenta, quæ specialiter *Sua*, Christus sub nomine Universali significavit. & hac explicatione utitur Pontius disp. 41. num. 42.

SECUNDA authoritas est Augustini Epist. 118. Cap. 1. Ubi cum dixisset de institutione Christi, quâ instituit Baptismum & Eucharistiam subdit; *Illa, quæ non scripta, (nempe in Sacris literis) sed tradita custodimus, quæ quidem toto terrarum orbe observantur, datur intelligi vel ab ipsis Apostolis, vel plenariis Conciliis, quorum est in Ecclesia saluberrima authoritas, commendata atq; instituta retineri.*

RESPONDETUR plures interpretationes

11 nes huic loco ab authoribus adhiberi. tres sunt commodiores. Prima quâ utitur Lugo disp. 7. num. 12. nempe quòd Augustinus intenderit ostendere suavitatem legis Christianæ & stare eam in paucis præceptis ut baptismi & Eucharistiæ, & si quid aliud in Canonicis Scripturis commendatur ut commendatur Pœnitentia, Ordo, Matrimonium, Extrema Unctio apud Jacobum, alia autem præcepta quæ sunt graviora, non ab ipso Christo sed ab Apostolis & ab Ecclesia imposita sunt, exceptis præceptis quæ sunt annexa ipsi naturæ Sacramentorum, quæ non tam sunt præcepta positiva quàm naturalia, seqvuntur enim ex natura rei, ex ipsa institutione. Secunda interpretatio est, quâ utitur Pontius disp. 41. num. 43. quòd
12 scilicet eorum Sacramentorum, quorum non ita expressa sit in Sciptura mentio, quòd, inquam, illorum Sacramentorum institutio debeat intelligi significata fuisse Ecclesiæ ab Apostolis vel Conciliis generalibus. additq; illa, ly commendata atq; instituta retineri, non debere referri ad Apostolos, tanquam ab illis essent instituta, sed debere referri ad Ecclesiam, quæ illa intelligit ab Apostolis & Conciliis tanquam Magistris, retinetq; tanquam instituta & commendata à DEO. quæ Explicatio Pontii firmari potest ex eodem Augustino lib. 3. de doctrina Christiana, cap. 9. ubi dicit; quòd Sacramenta ipse Dominus & Apostolica tradiderit disciplina. ly autem Disciplina, ut rectè etiam advertit Lugo, significat magisterium do-
13 centis. Tertia interpretatio est quâ utitur DiCast. disp. 3. num. 15. Discurrit Augustinus de observantia consvetudinũ, dicitq; aliqua quæ in Ecclesia observantur esse à Christo instituta, taliaq; sunt Sacramenta. accipit pro exemplo duo: quia hoc sufficit, & quia hæc tantum sunt absolutè ex obligatione servanda: nec enim vel tenentur omnes matrimonio, vel omnes ordinant se; aliqua autem esse, quæ à Conciliis statuta &c. unde illa verba. Illa autem quæ non scripta sed tradita custodimus, non debent referri ad Sacramenta, sed ad alia præcepta.

DIFFICULTAS II.

An puræ Creaturæ possit communicari potestas instituendi Sacramenta?

AFfirmat S. Thomas & cùm eo Suar. Lugo disp. 7. num. 24. & Pontius disp. 41. num. 41. DiCast: citatus. Negat autem Scotus & ex nostris Vasquez Esparza q. 10. quanquã fortè nonnisi in quæstione de nomine, utraq; sententia dissentit. tota enim quæstio ad hoc punctum reducitur; An cui committeretur talis potestas, dicendus sit simpliciter instituere Sacramenta. 14

ASSERO Primò. *Potestatem authoritatis instituendi Sacramenta non posse communicari ulli creaturæ.*

RATIO Prima est: quia creatura & esset Creatura & non esset creatura: esset quidem, ut supponitur. non esset autem, quia communicaretur illi potestas authoritatis, quæ est ipsemet DEUS.

RATIO Secunda. quia impossibilis est unio in natura divina fundans communicationem idiomatum, ut suppono ex materia de Incarnatione. ergo impossibile est, ut communicetur potestas authoritatis quâ talis, hæc enim spectat ad naturam, non ad personam. 15

RATIO Tertia. Quia potestas authoritatis, est quid connotativum in DEO, dicitq; duo, unum in Recto, nempe ipsam Entitatem divinam, aliud in obliquo, nempe connotationem ponendæ gratiæ ex vi talium signorum. primum illud communicari non potest creaturæ sicut nec esse divinæ naturæ, nunquam enim Natura creata, erit natura increata. secundum autem communicari quidem potest, ut vidimus, sed se solo non est potestas authoritatis. ergo potestas au- 16
thoritatis nullo modo creaturæ communicari potest.

ASSERO Secundò. *Potestatem Excellentiæ secundùm quam Christus instituit Sacramenta nulli posse puræ creaturæ committi.*

RATIO asserti est: quia potestas illa excellentiæ fundata est in ipsa unione hypostatica, excellentiam illam tribuente, ratione Personæ divinæ substantialiter communicatæ, humanitati. ergo non potest communicari puræ creaturæ, excellentia enim divina, puræ creaturæ communicari non potest. idq; videtur docere S. Thomas q. 64. a. 4.

ASSERO Tertiò Posse DEUM cum pura Creatura facere tale pactum, quo dicat homini

17 mini v.g. do tibi potestatem ut assumas signum sensibile, illúdq; reddas & facias causativum gratiæ.

RATIO Prima asserti est; quia id non implicat contradictionem.

RATIO Secunda est, potest DEUS assumere creaturam ad productionem immediatam gratiæ, elevareq; illam ad istam productionem gratiæ. ergo etiam poterit assumere Creaturam, ut reddat aliquod signum sensibile, efficax gratiæ. & sicut quamvis solus DEUS habeat potestatem auctoritatis producendæ gratiæ, non obest quominus assumere possit Creaturam ad productionem gratiæ; ita quamvis solus habeat potestatem authoritatis instituendi Sacramenta, non oberit quominus elevare possit creatu-
18 ram, ad instituenda Sacramenta.

RATIO Tertia est: quia in Sacramento sunt duo, Ratio signi & ratio causativi gratiæ, sed ex neutra harum formalitatum ostendi potest implicantia, quominus pura Creatura instituat ex DEI commissione Sacramentum. non ex ratione Causativi: quia non repugnat ex genere suo Creaturam causare aliquid supernaturale; ergo & instituere nec repugnat ex particulari ratione Supernaturalitatis; hæc enim repugnantia ostendi non potest. Non etiam ex ratione Signi; in hoc enim nulla est difficultas, cum oppositi doceant, posse DEUM committere potestatem puræ creaturæ determinandi aliquod signum ita ut DEUS solus applicet efficaciam Signo, quod homo designaverit.

19 RESPONDEBIS Creaturæ solùm collata est causalitas instrumentalis in gratiam.

CONTRA est. Concedo hanc solam esse collatam; sed cur implicabit conferri potestatem instituendi, licèt per Virtutem communicatam.

ASSERO Quartò. *Posito tali pacto, verè ille homo potest dici institutor Sacramenti.* & hæc jam est quæstio de voce.

RATIO Prima asserti est ex Lugo num. 25. Tum quia ad hoc ut dicatur aliquis simpliciter & absolutè instituere aliquid, non requiritur quòd nullo modo accipiat potestatem ab alio, id faciendi; nec quòd alius saltem in communi non habuerit decretum aliquod, circa rem illam. & ita dicitur S. Franciscus vel S. Ignatius institutor Ordinis, quamvis potestatē regulas condendi, à summo Pontifice acceperint. Tum quia Ecclesia potestatem instituendi Cęrimonias habet nonnisi communicatam sibi à Christo, & supponit decretum DEI de illis instituendis factum, à quo exordium duxerunt, nihilominus hoc non obstante, revera Ecclesia dicitur instituisse Cęrimonias. ergo etiam is qui potestate sibi communicatâ statueret Signa, faceretq; illa causativa gratiæ, quamvis id faceret potestate à DEO communicatâ, & simul supponeretur decretum DEI de illis ponendis, nihilominus verè diceretur instituere Sacramenta.

RATIO Secunda est: quia illam potestatem non implicat communicari, ut dixi asserto tertio. quòd autem sit communicata, illud importat quidem quòd illam potesta- 21
tem non habeat à se, & quòd secundùm illam agens, non dicatur agere à se solo; id tamen non obest ut si secundùm illam potestatem agat, dicatur verè instituisse Sacramentum. quod ipsum probatur; quia quamvis homo agat viribus naturalibus sibi à DEO communicatis, nihilominus dicitur verè agere; & in ordine supernaturali, quantumvis agat prout elevatus, & secundum v. g. auxilia gratiæ, nihilominus verè dicitur ratione illarum virium actor. ergo etiam quamvis agat potestate instituendi sibi à DEO communicatâ, adhuc verè dicetur institutor. Quod etiam argumentum proportionaliter applicari debet, dum dicunt oppositi, ex eo non posse dici Creaturam Sacramenta instituere, quia supponeret de- 22
cretum DEI de Sacramentis. supponit enim Creatura etiam decretum DEI de actione, de quo alibi; & nihilominus id non obest, quominus dicatur Creatura agere. ergo nec illud decretum potest obesse, quominus dicatur instituere.

Hoc ipsum de decreto sic aliter proponi potest. Non implicat contradictionem ut DEUS nolit aliqua (quæ videt possibilia) Sacramenta institui, nisi dependenter à libertate & determinatione Creaturæ. Rursus potuit repræsentare creaturæ rationali, an velit vel non illam potestatem, consequenter non facere decretum de illis instituendis nisi præconsultâ per Scientiam conditionalium libertate creatâ, quo posito sicut simile

23 mile decretum non obeſt, quominùs dicatur creatura liberè agere, ſic nec oberit quominus dicatur inſtituere.

Ratio Tertia eſt. quia poteſt Deus poteſtatem Creaturæ communicare, ut ſignum à ſe determinatum faciat cauſativum gratiæ. ergo poteſt illi communicare poteſtatem inſtituendi Sacramenta. ergo & utens illa poteſtate dicetur inſtitutor Sacramenti. Illatio prima probatur, quia ab antecedenti, nonniſi Synonimo differt conſequens. Secunda illatio probatur: quia impoſſibile eſt dici aliquem inſtituere Sacramenta, & non dici eſſe inſtitutorem Sacramenti: ſicut impoſſibile eſt dici aliquem legere & non eſſe lectorem. Coincidit hoc aſſertum cum doctrina Pontii, dum diſp. 41.

24 num. 40. docet; Quòd in eo caſu neq; à Deo ſolo inſtituerentur Sacramenta, neq; ab homine ſolo, ſed ab utroq;. non ab homine ſolo, non ſolùm eo prætextu, quia nulla eſt actio ad quam Deus non concurrat, ſed etiam ex eo, quia non propriâ authoritate, neq; independenter à voluntate divina illa fit inſtitutio. Non etiam à ſolo Deo, quia invenitur illic dependentia à voluntate inſtituentis creaturæ. Non abſimiliter hìc diſcurri poſſet, ut immediatè dicebamus, quòd Sacramentalem completam ſignificationem non haberet ſola forma, neq; ſola materia, ſed utrumq; ſimul. ſtat tamen cum hoc ut dicamus, Deum eo caſu, habere rationem Cauſæ Principalis.

Assero Quintò. *Poſſe DEUM facere tale pa-*
25 *ctum, quo dicat homini; determina Signum quod volueris & ego applicabo illi efficaciam.*

Ratio: quia id non implicat contradictionem.

Assero Sextò *Eo caſu, hominem illum fore adhuc cauſam inadæquatam Sacramenti.*

Ratio Prima aſſerti eſt: quia Sacramentum ſaltem inadæquatè importat rationem Signi. ergo cum ille ſit cauſa, quòd hoc Signum, ſit Sacramentale Signum, ex conſequenti, ſaltem inadæquatè, & ratione Signi, erit illa creatura, cauſa Sacramenti.

Ratio Secunda. Si Deus diceret Creaturæ, Ego aſſumo aquam, ut ſit ſignum Sacramentale, te autem elevo ut ei tribuas, poteſtate à me communicatâ, vim efficiendi gratiam; illo caſu Deus inadæquatè conſtitueret Sacramentum, hoc ſenſu; quia etiam Creatura influeret. quomodo enim non influeret, ſi elevetur ut influat determinando ad efficaciam. ergo etiam ſi ſola Creatura determinaret Signum, eſſet cauſa inadæquata illius Sacramenti. 26

Ratio Tertia. quia ſi Deus aſſumeret creaturam ad creandam materiam, & ipſe infunderet animam rationalem, verè Creatura, inadæquatè eſſet cauſa illius compoſiti, quod inadæquatè dicit materiam. ergo etiam, ſi committat Deus creaturæ ut determinet Signum, cum ratio ſigni inadæquatè dicatur à Sacramento, cauſabit creatura inadæquatè Sacramentum. Fundantur hæc omnia in hoc principio: quia ly *Inadæquatum* ſupponit pro *Non ſolo ſe*, hoc autem 27
Non ſolo ſe, in præſenti verificatur, quia rationem Signi, quæ eſt pars Sacramenti, non ſe ſolo inſtitueret Deus.

Assero Septimò *Eo caſu quo DEUS determinaret ſub diviſione vel hoc vel illud Signum, & inſuper unicuiq; Signorum ipſe applicaret efficaciam, nullo modo pura Creatura, alterutrum ex illis Signis eligens, eſſet cauſa inſtitutionis.*

Ratio. Tum quia Sacramentum definitivè importat Signum & Cauſativum; jam autem pura Creatura tunc neq; eſſet cauſa Signi, quia hoc Deus ſub disjunctione determinavit. neq; tribueret vim efficiendi, ut ſupponitur. ergo nullo modo eſſet cauſa Sacramenti. Tum quia illa ſubdisjunctione, facta deſignatio Signi, habet ſe, ſicut præceptum offerendi par turturum aut 28
duos pullos Columbarum; ſed determinans ſe v. g. ad pullos columbarum dandos, non cenſetur ſibi imponere præceptum. ergo neq; determinans ſeſe, ad electionem hujus potius, quàm illius Signi cauſativi, cenſebitur eſſe inſtitutor Sacramenti. Tum quia inſtitutio Sacramenti, non ſupponit illam, ſed facit; ſed electio illa ſupponit inſtitutionem; ideo enim eligit, quia eſt inſtitutum à Deo. ergo illa electio non facit Sacramenta.

Noto variam diſtinctionem in ipſa elevatione puræ creaturæ ad inſtitutionem Sacramenti, & electionem inter plura: quia ſcilicet cum eſt ſola Signi deſignatio, virtutem cauſandi non accipiunt Sacramenta, ab eligen-

29 eligente Signum. quando autem & Signum constituitur, & Signo vis efficiendi Sanctitatem applicatur, quoad utramq; partem fit institutio. electio autem nihil institutionis habet. sic v. g. Princeps constituit interdum Vice-Regem cum potestate nominandi & proponendi alium Vice-Regem, à Rege tamen constituendum; interdum cum potestate constituendi post se Vice-Regem. deniq; nonnisi cum potestate, illum promulgandi, post se secuturum Vice-Regem, in cujus Scriptum nomen inciderit. in posteriori casu, nullo modo habet vim instituendi Vice-Regem, sed supponitur constitutus, habetq; nonnisi titulũ promulgantis. in secundo casu, verè est causa institutionis. in primo autem, est causa inadæquata, habens
30 scilicet jus signandi Personam, sed non conferendi illi potestatem. Consule Lugonem disp. 7. à numero 30.

Opposita Conclusioni

Dices Primò cum Vasq: Instituere est aliquam rem inchoare & quasi ab initio statuere, sed pura creatura non potest Sacramenta inchoare & quasi ab initio statuere, quia semper institutionem Creaturæ præcedit decretum Dei committentis & dantis facultatem hanc creaturæ.

Respondetur hoc argumentum se ipsum destruit: nam si dat Deus potestatem instituendi Sacramenta post decretum, quî exercens illam potestatem non dicetur instituere Sacramenta. alias si non insti-
31 tuit illa, non dat illi Deus potestatem instituendi. Rursus positâ designatione illius potestatis, vel inchoantur Sacramenta vel non; si non inchoantur est contra suppositum, quo supponitur Creatura Signa illa determinasse, & communicatâ potestate, fecisse illa effectiva gratiæ. adeoq; à non esse Sacramenti, ad esse Sacramenti transtulisse. Quodsi inchoantur illa Sacramenta, vel inchoantur à Deo, vel à creatura; si à creatura, habetur intentum. si non inchoantur à Creatura, quomodo illi confertur potestas instituendi Sacramenta. Probat item hoc argumentum, quòd Fundatores Ordinum non sint appellandi Institutores; dependebat hoc enim & à decreto Dei, & à concessione Pontificia. Probaret item, quòd Ecclesia non instituerit cęrimonias, 32
quia & potestatem à Christo accepit, & simul supponit de hoc decretum Dei. Probaret item Christum quâ hominem non instituisse Sacramenta, cum ea instituerit potestate à Deo acceptâ. Probaret deniq; quòd nulla Creatura inchoet actionem naturalem pro statu absoluto, quia illius actionem antecedit decretum Dei proportionatum. In forma autem negatur minor. & licèt institutio illa supponat decretum Dei, supponit tamen non decretum, ut se solo Deus Sacramentum à non esse Sacramenti extrahat ad esse Sacramenti, sed supponit decretum committendi hanc potestatem creaturæ. Distingui etiam poterit Major, quòd inchoare sit vel inchoare potestate authoritativâ, adeoq; non supponente de- 33
cretum, vel potestate communicatâ; sed non est inchoare, tantum potestate authoritativâ.

Instabis Sacramentum constituitur etiam vi causativâ gratiæ, sed hanc nemo confert nisi Deus. ergo ille solus instituit Sacramenta.

Respondetur Solus Deus potestate authoritativâ tribuit hanc vim. sed ita ut id possit facere creatura, potestate communicatâ.

Dices Secundò cum Scoto. Si Creatura posset instituere Sacramenta, creatura determinaret Deum ad conferendam gratiam. sed Creatura non potest determinare Deum ad conferendam gratiam, quia aliàs Deus respectu creaturæ, haberet se ut cau- 34
sa secunda.

Respondetur Negando minorem cum sua probatione. & sicut Deus non est causa secunda, quamvis concursum illius determinet causa libera, ita nec hîc erit causa secunda, salvabiturq; ratio Causæ primæ in Deo; quia adhuc illa Creatura & esse, & illam ipsam vim causandi, dependenter à Deo haberet sibi communicatam. sed de hoc pluribus, ubi actum de prædeterminatione in prima parte.

Dices Tertiò Si Sacramentorum institutio potest defacto committi puræ creaturæ, defacto Patres antiqui dicendi erunt Sacramenta instituisse, quia in libertate illorum in lege Naturæ erat, determinâsse;

35 hæc vel illa Signa, deletiva Originalis.

RESPONDETUR non determinâsse Signa antiquos Patres rigorosè, sed solùm elegisse à Deo determinata, determinatione formali. unde rigorosè loquendo, pendebat ab illis determinatio electiva, sed non determinatio institutiva. & sicut dum eligit Sacerdos ex duabus hostiis unam, vel inter vinum album vel rubrum, alterutrum, non dat illi Signo potestatem; sic nec Patres illi dabant: non enim constat de hac potestate illis communicata. & cœteroqui illa superat vires naturales.

INSTABIS Rex quamvis possit alicui Duci committere potestatem condendi leges, nihilominus nonnisi Rex dicitur legislator. ergo etiam quamvis DEUS posset communi-
36 care creaturæ vim determinandi Signum,& simul illi Signo tribuendi efficaciam producendæ gratiæ, nondum dicetur creatura instituisse Sacramenta.

RESPONDETUR. Antecedens universaliter est falsum. nam Pontifex tribuit Patriarchis Ordinum,vim instituendi Regulas, & tamen illi dicuntur Institutores. disparitas ergo est: quia leges quâ leges sunt, formantur vi obligante. hinc qui non obligat, non instituit, consequenter nec scriptor ille legum, erit institutor: jam autem Sacramenta formantur vi Signi, & vi Causativi Sanctitatis. hinc si hæc duo instituenda communicentur Creaturæ, dicetur creatura instituere Sacramenta. Et certè sicut se habet potestas authoritativa in Deo nulli com-
37 municabilis, ita & vis obligativa est in solis Principibus: voluntas enim populorum voluit illam residere in solo Principe, & si illam Princeps alteri communicaret, hoc ipso injuriam inferret populis, qui non se subdiderunt nisi uni Principi, vel uni Sanguini, adeoq; uni legislatori. aut deberet intelligi Princeps privare se tunc Regno, jam autem nec injuria ulla, nec ulla privatio potestatis sequeretur in DEO si alicui tribueret vim, quamvis non potestate authoritativâ, instituendi Sacramenta.

DICES Quartò cum Esparza. De conceptu institutionis Sacramenti, est voluntas ex se sufficiens ad conferendam gratiam, idq; primò ac essentialiter pertinet ad ejus essentiam: quia inde primò ac principaliter ob-
tinet virtutem suam, activam gratiæ, sola 38
autem voluntas Dei habet ex se talem sufficientiam, juxta illud ad Romanos 8. DEUS qui justificat. ergo solus DEUS est author, solusq; esse potest principalis institutor Sacramentorum.

RESPONDETUR. Concedo inprimis totum, quia argumentum procedit de potestate authoritativa, quæ per nos incommunicabilis est Creaturæ. vel certè de conceptu institutionis Sacramenti est voluntas ex se hoc est à se sufficiens. Nego majorem. ex se sufficiens, hoc est; per vires à se vel ab alio collatas ad conferendam institutione gratiam. Concedo Majorem. Minori distinctâ, negatur Consequentia. Unde sola voluntas divina dici etiam potest sufficiens,
tanquam instituens potestate authoritativâ, 39
licèt non sola sit sufficiens, ut excludat communicationem potestatis delegatæ.

DICES Quintò cum Eodem. Ad institutionem Sacramenti requiritur determinatio rei sensibilis, & temporalis revelatio voluntatis divinæ, potest autem Deus procul dubio committere Creaturæ hujusmodi determinationem, medianteq; creaturâ revelare temporaliter suam voluntatem, consequenter potest secundariò & minus principaliter Creatura instituere Sacramenta.

RESPONDETUR Si intelligatur instituere Sacramenta non principaliter, hoc est; non potestate authoritativâ sed communicatâ, objectio non procedet contra asserta. sed si non hoc vult Objectio, negari jam poterit,
quòd solam determinationem rei sensibilis 40
promulgationemq; revelationis possit creaturæ committere DEUS, cur enim non poterit committere ut Signum & determinet, & faciat ex delegatione causativum gratiæ?

DICES Sextò cum eodem. Sufficit Creaturæ concedere causalitatem ministerialem, Minister autem non potest universaliter ea, quæ potest principalis, nec Deus cujus potentia est essentialiter infinita, potest cuiquam committere omnia, quæ per se immediatè potest, cum sint aliqua, quæ immediatè causam infinitam essentialiter postulant.

RESPONDETUR. Pro præsenti sufficit Creaturæ concedere comparatè ad DEUM causalitatem Ministerialem. sed nego quòd repugnet

41 repugnet ut illi etiam concedatur causalitas Institutoris, sed communicata à Deo virtute. Rursus, non potest creaturæ DEUS committere ea, quæ Deus immediatè potest, si implicet illa committi, sed nego implicare, ut id committatur creaturæ. Deniq; exercitium potestatis authoritativæ immediatè causam infinitam simpliciter postulat. item, ut terminus Visionis Beatæ sit ipsa essentia divina, &c similia. universaliterq; id causalitatem infinitam postulat, quod infert ipsum esse divinum; non inferretur autem ipsum esse divinum, quantumvis creatura, potestate communicatâ, instituat Sacramenta, sed inferretur si instituerет Sacramenta potestate authoritativâ.

DICES Septimò. Deus solùm potest velle
42 le conferre gratiam dependenter à voluntate creata tanquam ab apponente conditionem aliquam.

RESPONDETUR. Non implicat ut Creatura etiam habeat rationem instituentis & elevantis.

DIFFICULTAS III.

An Institutio sit pars Constitutiva Sacramenti?

INstitutionem esse partem intrinsecam Sacramenti consequenter debent docere ii, qui tenent institutionem includi formaliter in Sacramento, qualis est Lugo hîc disp. 4. num. 32. & disp. 2. Sect. 4. In terminis autem esse illam partem intrinsecam docet Pe-
43 rez & Esparza. q. 6. a. 5.

DICENDUM est *Institutionem divinam non esse partem intrinsecam Sacramenti.*

PROBATUR Primò principiis Negativis. Non sunt multiplicanda Entia sine necessitate, adeoq; nec intrinsecanda: hoc ipso enim si intrinsecentur, non tantùm requirentur, sed etiam habebunt rationem Constitutivi, adeoq; multiplicationem; nihilq; potest esse intrinsecum & pars, nisi quod exigit essentia, ut sit pars. si autem non sit necessitas alicujus intrinsecandi, hoc ipso non exiget illud essentia rei. quod enim essentia rei exigit, necessariò exigit, nulla autem necessitas intrinsecandi Sacramento institutionem divinam. Aliud principium negativum est; Si institutio divina esset pars

Sacramenti, ideo esset quia illâ positâ cum 44
reliquis, ponitur Sacramentum, illâ non positâ reliquis positis non ponitur. sed hæc ratio non convincit, nec definit partem. ergo.

PROBATUR Secundò. De quo dubium est an sit pars, an non pars, sentiendum erit illud non esse partem, si non habeat proportionem cum manifestè partibus. sed institutio divina non habet proportionem cum manifestè parte. ergo. Major probatur. Tùm quia etiam omnis argumentatio incipit à notiori. Tum quia quando volumus investigare an aliquid se habeat per modum materialis, an per modum formalis, semper recurrimus ad manifestè materiam & manifestè formam. ergo & recurri debet ad manifestè partem. Tùm quia in 45
hoc quod est esse partem, deberet dari ratio communis, aliàs posset inferri non partem, esse partem, si non datur ratio communis partis. quod si datur ratio communis partis. ergo datur ratio conveniendi. si ratio conveniendi. ergo & ratio accedendi & proportionandi se, cum manifestè parte. Quòd autem institutio divina non habeat proportionem cùm manifestè parte, Ratio est: Tùm quia habet se per modum efficientis moraliter. unde institutio legum & illarum fabricatio pro eodem sumuntur. Tum quia institutio non se habet per modum materiæ, quid enim in se subjectat? non per modum formæ, quia hæ aliæ in Sacramentis describuntur expressè. & sicut ipsa institutio salarii vel stipendii non est 46
forma illius solutionis, sed principium effectivum morale. ergo idem dicendum de institutione divina. Tùm quia si haberet proportionem institutio cum manifestè parte, eaq; formali, indubiè Patres, pro Forma, posuissent etiam institutionem. dicere autem quòd institutio diverso respectu se habeat per modum partis, diverso per modum efficientis moraliter, est intrinsecare entia sine necessitate.

PROBATUR Tertiò. Tùm quia institutio divina habet pro objecto Sacramentum, adeoq; & partes illius constitutivas; & tamen tunc non habet seipsam pro Objecto. ergo apparet quòd institutio divina, non sit quid intrinsecum neq; pars Sacramenti.

47 quòd inſtitutio divina non habeat ſeipſam
pro objecto, Ratio eſt; quia ſi quæratur,
quid inſtituis inſtitutio? non diceret; inſti-
tuo meipſam ſaltem partialiter, ſed ſe ſem-
per extendet ad aliud extra ſe. & certè in-
ſtitutio regulæ non habet ſeipſam pro obje-
cto, ſed determinationem agendi, quam
præſcribit. Inſtitutio quadraginta hora-
rum, non habet ſeipſam pro Objecto; in-
ſtitutio item in Parochum non ſeipſam inſti-
tuit. ergo & in præſenti idem dicendum.
Deniq; inſtitutionem ſeipſam habere pro
objecto eſt volitionem divinam ſeipſam ha-
bere pro objecto, inſtitutio enim ipſa eſt de
linea volitionis; ſed in præſenti, volitio di-
vina, non ſe habet pro Objecto; quia illa in-
ſtitutio, eſt quaſi electio, tribuens ſimul vim
48 & poteſtatem; electio autem ſeipſam non
eligit. & quia illa inſtitutio eſt cauſa Sacra-
menti, cauſa autem non poteſt habere ſei-
pſam pro effectu ſaltem primo etiam parti-
aliter, ideo inſtitutio non erit pars Sacra-
menti, quod eſt effectus inſtitutionis. Tum
quia ſequeretur quòd non minus Sacramen-
tum Matrimonii contineat DEUM quàm
contineat Euchariſtia; cum inſtitutio divi-
na, quæ eſt ipſemet Deus, ſit pars illius; in-
ungiq; extrema unctione, erit inungi Deo:
ſicut paſci Euchariſtia, eſt paſci Deo, inſti-
tuereq; Sacramentum erit inſtituere partia-
liter Deum, cum illa inſtitutio, quæ eſt De-
us, ſit pars Sacramenti. Tum quia inſtitu-
tio divina circa Sacramentum, eſt ipſa voli-
tio divina efficax volens Sacramentum, ubi
49 inſtitutio in Recto dicit ipſam volitionem
divinam efficacem; in obliquo autem dicit
Sacramentum; tunc quæro; vel ſecundum
id quod dicit in recto, inſtitutio eſt pars Sa-
cramenti, vel ſecundum id quod dicit in
obliquo. Si primum? ergo uniuſcujuſq;
Sacramenti pars erit Deus. & ſi materia &
forma Sacramentorum in recto dicuntur,
etiam ly Deus in recto dicetur de Sacramen-
to. Si ſecundum id quod dicit in obliquo &
ſic jam inſtitutio non erit pars, quia in obli-
quo non dicitur illud quod dicebatur in re-
cto, in quo recto includebatur inſtitutio ſe-
cundum formalitatem inſtitutionis.

OBJICIT Primò Perez &

PONIT Primò Signi ad placitum haben-
tis rationem locutionis duplicem eſſe ſigni-
ficationem; alia eſt actualis, & hæc eſt effe- 50
ctus ſigni locutorii conſiſtens in eo, quòd
auditor locutionis percipiat Signum. alia
eſt cauſalis ſeu poteſtativa, conſiſtens in po-
tentia efficiendi ſignificationem actualem.

PONIT Secundò iſtam poteſtatem oriri
ex duplici cauſa, prima eſt inſtitutio, ſecun-
da eſt ipſe uſus vocis. modus autem quo in-
ſtitutio tribuit potentiam ſignificandi, non
conſiſtit ſolùm in eo, ut eo non utatur lo-
quens niſi in caſu, in quo judicat rem ita ſe
habere, ſed obligat ad hoc, ut acceptet hanc
obligationem in eodem momento in quo
loquitur, ita ut verè faciat contractum cum
auditore, de dicenda veritate.

PONIT Tertiò. Non poſſe obligari ad
aliquid ab extrinſeco Deum, quia obliga-
tio ſaltem ſecundum id quod præcipuè di- 51
cit, obligat ad volendum, adeoq; eſt cauſa
volendi; nihil autem extrinſecum poteſt eſ-
ſe cauſa volendi. *His poſitis*

FORMAT ſic argumentum. Sacramen-
tum eſt tale cujus ſignificatio incluſa forma-
liter in ipſo DEUM obligat, at Deum non
poteſt obligare inſtitutio externa ſed ſolum
Deo interna. ergo inſtitutio interna DEO
eſt illa, quæ tribuit formaliter Sacramento
vim illam ſignificativam, per modum locu-
tionis & pacti divini, conſtat autem ex de-
finitione Sacramenti, habere illud vim lo-
cutionis.

RESPONDETUR Concedo totum ſecun-
dum quod proponitur: quia non infertur
quòd inſtitutio divina ſit pars aut intrinſe-
cum quid Sacramento, ſed tantum quòd illa 52
ſit obligativa DEI, quòd inſtitutio tribuat
ſignificationem formalem. &c. Quod at-
tinet ad principia quæ tangit argumentum,
negatum aliâs Sacramentum eſſe locutio-
nem Dei. & ſicut medicamentum aliquod
confectũ cum certis aliquibus Signis, quòd
ſit tale medicamentum, habenſq; vim cer-
tam phyſicè præſtandi hujus eventus, non
dicitur eſſe locutio illius medici. ergo nec
Sacramentum dici debet locutio Dei. quod
ipſum in hoc reſolvitur: quia nõ ex eo quòd
aliquid ſit Signum, eſt jam locutio; nam Si-
gnum eſt genus, locutio eſt ſpecies, partici-
patioq; de genere nõ infert ſpeciem. ut ergo
Signum ſit locutio, debet eſſe Signum con-
ceptûs interni manifeſtativum, non autem
effectus

53 effectus procedens ex conceptu illo interno,
qualis effectus, est Sacramentum. Deinde
etiam posito quòd Sacramenta sint locutio
divina, necdum institutio erit pars Sacra-
menti, quia etiam institutio vocum ad pla-
citum, non est pars vocis. Rursus illud quòd
Perez appellat actualem significationem, po-
tiùs deberet appellari passiva significatio, est
enim respondens causali significationi, cau-
sali autem seu activæ significationi, rectiùs
respondet passiva significatio. Immeritò
item supponit quòd institutio afferat obli-
gationem veridicitatis: nam institutio est ad
placitum, obligatio autem veridicitatis non
est ad placitum; antecedenterq; ad instituti-
onem vocis, est obligatio veridicitatis in na-
tura intellectuali, ne mentiatur, casu quo
54 hæc vel illa instituantur verba, unde illa in-
stitutio non adducit obligationem sed sup-
ponit, institutioq; non tam obligat ut acce-
ptetur obligatio veridicitatis, hæc enim sive
illam acceptes, sive non acceptes premit, ut-
pote orta ex ipsis principiis intrinsecis natu-
ræ intellectualis, sed tantùm obligat, ut hu-
jus vocis, sit tibi hæc significatio.

INSTABIS Primò. Significatio formalis est
pars Sacramenti, institutio autem est signi-
ficatio formalis. ergo.

RESPONDETUR Significatio formalis pas-
siva, est pars Sacramenti, sed non significa-
tio formalis activa. hæc enim utpote causa
non est pars sui effectûs, institutio autem di-
vina, est significatio formalis activa.

INSTABIS Secundò. Significatio gratiæ &
55 significatio passiva est pars Sacramenti. ergo
& significatio activa erit pars.

RESPONDETUR disparitatem esse: quia est
necessitas ponendi pro parte significatio-
nem passivam, cum definitivè Sacramen-
tum sit Signum, adeoq; dicens significatio-
nem; volendoq; instituens significationem
passivam, non dicetur velle seipsum &c.
quod sequeretur si institutio divina activa,
esset pars.

INSTAT Tertiò Perez. Adhibeamus v. g.
ablutionem, erit illa indifferens, ut sit &
non sit Sacramentalis, & quia ablutio habet
denominationem Sacramentalis, non po-
test existere neq; esse verum, quin existat di-
vina institutio, & quin ablutio ipsa sit Sacra-
mentum. ergo ablutionem esse Sacramen-
tum, non est idem virtualiter intrinsecè, 56
cum hoc, quod est, ablutionem esse abluti-
onem.

RESPONDETUR Concedendo totum. In-
differentia autem illa ad esse Sacramenti,
concedo quòd tollatur ab institutione, sed
tanquam à principio effectivo morali, con-
sequenter non tanquam à parte; proximè
autem & formaliter tollitur illa indifferen-
tia ab ipsa elevatione passiva illius Signi, seu
causativitate, quæ causativitas, est pars &
intrinsecum quid, Sacramento. & sicut licèt
non habeatur formaliter relatio transcen-
dentalis, nisi in circumstantia termini, ta-
men terminus non est pars; ita quamvis ab-
lutio illa non sit Sacramentalis, nisi in cir-
cumstantia institutionis activæ, adhuc illa
non erit pars. 57

OBJICIT Secundò Esparza. Sacramentum
est Signum ad placitum, sed signum ad pla-
citum constituitur intrinsecè in ratione Si-
gni, per voluntatem instituentis. ergo & Sa-
cramentum.

RESPONDETUR Sacramentum est Signum
ad placitum sed passivum, & pro Signo as-
sumptum, & hoc est pars Sacramenti; sed
Sacramentum non est signum assumpti-
vum ad placitum & activum, & hoc tale acti-
vum Signum, est institutio. & quia Signum
activum non est Signum passivum, hinc
non erit necesse, ut Signum activum sit pars.

INSTAT idem. Sacramentum est causa in-
strumentalis gratiæ, proximè potens ad il-
lam inducendam, quantum est ex parte cau-
sæ; sed causa instrumentalis in ratione pro- 58
ximè potentis ad inducendum suum effe-
ctum, constituitur intrinsecè, per applica-
tionem agentis principalis, jam autem agens
principale gratiæ est DEUS.

RESPONDETUR negando applicationem es-
se partem causæ instrumentalis. Rursus a-
liæ sunt causæ instrumentales conjunctæ, a-
liæ separatæ, convenientes tamen in hoc
quod est esse causam instrumentalem, cum
non conveniant in hoc, quod est habere ap-
plicationem à causa principali. certè enim
causæ instrumentales separatæ, non habent
hanc applicationem, hoc ipso enim essent
causæ conjunctæ, & tamen cum hoc stat ut
sint causæ instrumentales. Directè ad argu-
mentum dici potest, concesso interim quòd
applica-

59 applicatio sit intrinsecum quid in Causa instrumentali; distinguenda erit duplex applicatio; passiva, & hæc detur quòd sit pars; & activa, hanc negabitur esse partem, nullum enim activum, est pars sui effectûs. jam autem institutio divina, est applicatio activa.

Objicitur Tertiò. Significatio ad placitum est pars intrinseca vocis alicujus significativæ. ergo & institutio erit pars Sacramenti. vi enim institutionis quæ est ad placitum, habet Sacramentum rationem Signi causativi. antecedens probatur: quia differentia est pars intrinseca ejus, quod facit differe. significare autem ad placitum est differentia vocis significativæ à non significativa.

60 Respondetur ex dictis Significationem duplicem posse spectari, primam activam, aliam passivam. significatio activa est deputatio ut hæc vox id significet; significatio passiva est deputatio passiva respondens illi activæ. unde prior est deputativa, posterior deputata. prior extrinseca, quia causativè se habens, posterior intrinseca, quia est ipsum illud respondens, quod sibi respondenti, est intrinsecum. Unde si quæratur, an in designatione vocum habuerint primi institutores suum placitum pro Objecto rigorosis phrasibus agendo, negari id debere, sed habuerunt pro Objecto designabile vel designatum, non designativum. unde ly ad placitum non significat placitum æquè intrare constitutionem vocis, ac intrat
61 significatio passiva, sed ostendit dependentiam illius significationis, tanquam à principio ab ipso placito. quodsi activa significatio non est pars, nec institutio quæ est quid activum, erit pars. sed si velis institutionem passivam esse partem, hoc concedetur, jam enim supponet pro ipso Signo, ex institutione divina causativo.

Instabis Sicut non sunt multiplicanda Entia sine necessitate, ita nec dedignificanda, ideoq; nec à conditione partis dejicienda.

Respondetur Non debere Entia dedignificari, si constet de illorum dignitate, nam tribuere illis dignitatem, ipsum illud erit multiplicare Entia. non constat autem de institutione quòd sit pars. Rursus, allatæ sunt rationes ostendentes hanc necessitatem. deniq; magis dignificatur institutio activa, si habeat se per modum principii, non autem per modum effectûs, ut esset, si foret pars Sacramenti. 62

QVÆSTIO II.

De causa instrumentali Sacramentorum.

Nomine Causæ Instrumentalis venit Minister Sacramenti, qui non est unus idemq; omnium: quia baptismi Minister est quicunq; homo applicans materiam & formam &c. Minister autem Ordinis est solus Episcopus. circa Ministrum Sacramenti præter tangenda in moralibus

Assero Primò *Ministrum Sacramenti non esse causam immediatam gratiæ.* 63

Ratio: quia non agit immediatè in gratiam, sed nonnisi mediante positione signi sensibilis habentis à Deo efficaciam; idq; ex eo: quia ipsum signum sensibile non est ratio agendi Ut Quo Ministri, sed est principium Ut Quod. universaliter autem illa dicuntur non agere immediatè, quæ attingunt effectum mediante alio, non tanquam Ratione agendi Ut Quo. quòd autem Sacramenta sint Ut Quod activa ostendunt dicta de definitione Sacramenti, procedente secundum phrases Patrum.

Dices. Quando mediis verbis mandat Princeps subdito, immediatè mandat, & illa mediatio verborum non officit quominus dicatur immediatè agere. ergo etiam & prolatio verborum Consecrationis supra 64
hostiam, immediatè conficiet Sacramentum.

Respondetur hanc Objectionem eodem modo sumere immediatam productionem Sacramentorum, cum immediata productione gratiæ, quæ duo, non debent pro eodem sumi. & verum quidem est immediatè à Ministro produci Sacramentum; quid enim mediat inter Ministrum & positionem Sacramenti, nisi ratio agendi Ut Quo? sed non ponit immediatè gratiam, quia in illam agit nonnisi mediantibus illis signis, quæ ex placito Christi habent efficaciam. sed quia argumentum restaurari potest per paritatem, eò quòd debeat immediatè produci gratia, si immediatè producitur

65 ducitur ipsum Sacramentum. hinc disparitas est: quia tota illa efficacia verborum Pricipis non spectatur penes verba, sed merè penes efficaciam & authoritatem, quam illis dat loquens Rex; jam autem efficaciam Sacramentis non dat Minister, sed supponit applicatam à Deo. hinc fit, ut non dicatur agere immediatè sed nonnisi mediatè, ponendo scilicet ea, quæ illam efficaciam habent. & sicut v. g. qui domui comburendæ applicat ignem, non dicitur immediatè combussisse domum, non enim efficaciam comburendi tribuit igni, sed applicat illum tanquam aliunde habentem vim comburendi; sic nec immediatè, dicetur Minister producere gratiam, cum applicat Sacramenta illius productiva, quæ non ab ipso,
66 sed à Deo supponantur habere vim illam agendi. & hæc est disparitas ad principale argumenti. Ex quo etiam deducetur, cur immediatè Minister efficiat Sacramenta & non immediatè gratiam: quia scilicet vi suâ independenter à Sacramentis non est institutus ut operetur, sed requirit vim in Sacramentis contentam. positâ autē sui institutione, nullam aliam vim requirit ad positionem ipsius Sacramenti, v. g. ad positionem ablutionis, & dictionem; Ego te baptiso.

Assero Secundò *Quod Minister sit causa gratiæ saltem mediatè.*

Ratio: si enim non esset causa saltem mediata gratiæ, non posset de illo dici, quòd remittat & solvat peccata, cum tamen id de Ministro Sacramenti Pœnitentiæ, enuntiet
67 Sacra Scriptura.

Assero Tertiò *Ministrum Sacramenti legaliter esse hominem nonnisi viatorem.*

Quòd legaliter sit nonnisi homo;

Ratio: quia ly, baptisantes eos, ly hoc facite in meam commemorationem, ly quorum remiseritis, dicta sunt hominibus non angelis. Dixi legaliter, quia posset ad hoc assumi Angelus.

Addit DiCast: disp. 3. num. 34. Si aliquod Sacramentum administraretur à Diabolo, non esse habendum pro valido.

Ratio: quia non est credibile Daturum Deum aliquando hanc illi facultatem. non tamen id repugnat de potentia absoluta.

Quod autem legaliter Minister Sacramenti sit nonnisi viator;

Ratio est: quia major est proportio inter Sacramenta, quæ nonnisi pro viatoribus sunt, & inter Ministrum viatorem, quàm inter Sacramenta viatorum & eum qui est in termino. Tum quia ut advertit Lugo, posset alias Episcopus, post diem judicii in inferno constitutus tribuere ordines ex odio Dei, & ad irrogandam Sacramento injuriam. dicere autem quòd sit in hoc impediendus à Deo, est recurrere ad miracula, quæ evitantur, si dicas in illo non residere hanc vim. Neq; valet si dicas, quòd saltem derisoriè posset id facere, quia adhuc derisoria actio non irrogaret Sacramento injuriam. Tum quia licèt potuerit Christus instituere Sacramenta extensivè, etiam ad eos qui sunt in termino, tamen quòd ita voluerit instituere, deberet inferri, vel ex revelatione, 69
vel ex deductis, nihil autem horum in præsenti habetur, congruebatq; ut sicut remedia salutis clauduntur cum vita, ita clauderentur & Sacramenta.

Respondebis ex DiCast: Quòd potestas administrandi Sacramenta sit potestas administrandi viatoribus, si autem offerret Deus damnato Episcopo Viatorem, hoc ipso videretur velle, ut exerceat circa illum potestatem.

Contra est. Cum negetur hæc in damnatis potestas, etiam oblatione illa, non hoc ipso vellet exercere illam potestatem, nisi intelligatur aliunde committere hoc illi. & quod dicit Apostolus de Eucharistia, Mortem Domini annuntiabitis donec veniat; ita idem dicendum de collatione alio- 70
rum Sacramentorum; neq; enim constat, extensivè ad damnatos instituisse hæc Sacramenta Christum. unde etiam si reassumeret anima non baptisati Corpus, & quidem jam sententiâ absolutâ damnationis, non posset baptisari, quia jam esset in termino. manet quidem in damnatis character, quia eum, ut plurimum, concedunt docti, sed non invaluit sententia hanc potestatem adstruens.

QUÆSTIO III.

De modo agendi Causæ Instrumentalis Sacramentorum.

Per modum agendi, intelligitur hîc modus agendi humano modo, modus au-

tem

71 tem agendi humano modo duo importat: inprimis modum agendi ſenſibiliter, & de hoc ſuppoſita ſunt aliqua ſupra. deinde involvit intentionem, cum qua agere, eſt agere humano modo: hinc talis actio non tantum erit hominis ſed & humana. Nomine autē intentionis venit, volitio intellectualis, faciendi aliquid, unde intentio habet rationem prioris, quia eſt reſpectu faciendi: & quidem quod Miniſter præter poteſtatem agendi debeat habere intentionē definivit Trident. Seſſ. 7. can. 11. *Si quis dixerit in Miniſtris, qui dicta Sacramenta conficiunt, non requiri intentionem, ſaltem faciendi quod facit Eccleſia, anathema ſit.* Et certe decebat Sacramenta pro hominibus inſtituta humano modo adeoq; cum intentione adminiſtari.

72

DIFFICULTAS I.

An ſufficiat intentio faciendi exterius quod facit Eccleſia?

DICENDUM eſt *Non ſufficere intentionem faciendi nonniſi actum externum, prout exterius fit ab Eccleſia.* Eſt concluſio contra Catharinum, Sylveſtrum, Paludanum Scribonium & alios. Differt autem hæc ſententia in Concilio Tridentino damnata quia admittit intentionem aliquam faciendi quod facit Eccleſia, cum tamen Hæretici ſimpliciter negarint ullam eſſe intentionem neceſſariam. eam ſententiam contra illos docet expreſſe Lugo diſp. 8. à num. 14. Di Caſtillo diſp. 3. num. 48. Eſparza q. 13.

73

Punctum Difficultatis I.

Probatur intentum.

PROBATUR Primò à Lugone inductione per Sacramenta facta. Quia ſcilicet Matrimonium non poteſt fieri ſine intentione contrahentium, fictio enim interna vitiat contractum. Rurſus in Sacramento Pœnitentiæ debet intercedere intentio, quia illud eſt remiſſivum debiti peccato contracti, remiſſio autem valida non eſt, ſine intentione remittendi debitum. In extrema unctione præter intentionem agendi quod agit Eccleſia, debet eſſe oratio, quia forma illius eſt deprecativa, oratio autem eſt aliquid internum. Euchariſtia etiam de-
bet conſecrari faciendo quod fecit Chri- 74
ſtus, ipſe autem non dixit verba ſolum materialiter, ſed affirmando illud eſſe corpus ſuum, Ergo & Sacerdos nomine Chriſti, debet habere animum loquendi & affirmandi illud ipſum, per illa verba. Epiſcopus etiam conferens ordinem dat poteſtatem conſecrandi & abſolvendi, non poteſt autem aliquis vere dare poteſtatem alicui, ſi fingat voluntatem quam non habet: idemq; dicendum propter paritatem rationis de Baptiſante, Confirmante.

RESPONDERI poteſt quod v. g. Matrimonium requirat intentionem internam nō qua Sacramentū eſt quia ad hoc ſufficit velle exterius facere quod facit Eccleſia, ſed ratione contractus qui illic initur: idemq;
diceret de Pœnitentia, quod pœnitens qui- 75
dem, non tantum exterius pœnitere debeat, quia Chriſtus actum internum requiſivit doloris, ſed abſolvens, ſufficit ut habeat intentionem exterius faciendi, verè enim adhuc cum tali intentione, facit, quod facit Eccleſia: non facit autem, ſi non habet actum internum doloris. Dicere etiam quis poſſet; remiſſionem civilem requirere actum internum, quia vero remiſſio civilis, non eſt illic elevata ad Sacramentum, fit ut illic non ſit neceſſe intercedere ullum actum præter faciendi exterius quod facit Eccleſia: peccata enim illa non remittuntur immediate à ſacerdote ſed à Chriſto & Sacramento, quod confici poſſet, habito ſola illa intentione faciendi exterius quod facit Ec-
cleſia. Quamvis autem Chriſtus non ſolum 76
protulerit materialiter verba, ſed & formaliter, affirmando illud per illam et verba, nō ſequitur inde, debere id de neceſſitate accipi, quia in ordine ad Sacramentū ſufficit id agere, quod egit Chriſtus ſed non quomodo ille egit, adeoq; non cum illa intentione affirmandi. Deniq; licet collatio poteſtatis civilis nō fiat per ſolam voluntatem fictam, ſeu nullum habentem actum internum, poteſt tamen fieri collatio poteſtatis Sacramentalis, cum intentione faciendi exterius quod facit Eccleſia: idq; ex eo quia actus civilis totam vim ſuam habet ab interno, nec ſupponitur aliunde vim illam accipere; jam autem actus externus Sacramentalis, non ſupponitur vim accipere ab intentione

interna

77 interna Sacerdotis, ſed elevatione illa, quæ Sacramentis ex inſtitutione Chriſti debetur.

Confirmat Primò Lugo. Quia ſi voluntas requiſita faciendi quod facit Eccleſia, eſt voluntas faciendi exterius rem ſerio, quia hoc eſt, quod exterius facit Eccleſia, ergo è contra ſi quis habeat verum animum baptiſandi infantem moribundum, ſed ne agnoſcatur à circumſtantibus Chriſtianus. fingat exterius ſe joco proferre verba, talis licet haberet verum animum internum conferendi parvulo verum baptiſmum, non tamen id faceret; quia non faceret actum externũ quem facit Eccleſia.

Responderi poteſt negando ſequelam. Ratio eſt quia tunc intercedit duplex
78 voluntas, una ſerio quantum eſt ex illo agendi, ſecunda ſeriam ſuam actionem occultandi, quæ duo confundit præſens confirmatio. Et certe etiam per Lugonem adeſſe debet intentio faciendi exterius, quod facit Eccleſia, ſaltem virtualis: ſicut ergo in principiis illius occultatio illius actionis, non officit Sacramento, ita nec in principiis oppoſitorum officiet.

Confirmat Secundò Lugo quia ſi quis inter Ethnicos ſimulans ſe puerum lavare ob alium finem, proferret formam, ille baptiſmus foret validus & tamen tunc miniſter non habet intentionem faciendi actum externum qualem ſolet facere Eccleſia nam Eccleſia ſolet exhibere actionẽ quandam internam, quæ etiam exterius apparet
79 ſancta.

Responderi poteſt huic confirmationi ſicut & priori. Addo diſtinguenda eſſe hæc duo: voluntatem faciendi actionem externam quam facit Eccleſia, & voluntatem faciendi actionem externam, eo modo, quo facit Eccleſia: & hæc propoſitio eſt falſa, hæcq; ſola non ſervatur in caſu Confirmationis prior autem eſt vera & ſervatur in caſu de quo hîc, & conſequenter erit tunc validus Baptiſmus.

Probatur Secundò. Quia citata verba Tridentini, oppoſita ſententia non accipit ſimpliciter, ſed cum reſtrictione faciendi ſcilicet quod facit Eccleſia exterius. Quod ipſum ulterius ſic proponi poteſt. In præſenti materia, talis intentio ponenda eſt, de qua verum ſit dicere, Volo hac intentione id facere quod facit Eccleſia, ſed intentio faciendi id exterius, quod facit Eccleſia, non eſt intentio faciendi id, quod facit Eccleſia. Quod ipſum probatur: quia hoc quod facit Eccleſia, non eſt ſolum quid exterius, Ergo intentio faciendi id quod facit Eccleſia, non eſt ſola intentio faciendi exterius, quod facit Eccleſia. Antecedens eſt de fide, quia Sacramenta quæ confert Eccleſia, non conſiſtunt in ſola exteriore cerimonia, & iis, quæ ſub ſenſum cadunt, ſed ea tranſeunt in ſanctitatem & gratiam. Conſequentia probatur. Quia intentio debet eſſe talis, quæ velit facere quod facit Eccleſia ſed Eccleſia non facit tantum exterius ergo nec intentio debet eſſe faciendi tantum exterius, quia inter id quod facit Ec- 81
cleſia, & inter intentionem faciendi quod facit Eccleſia, debet eſſe commenſuratio, alias illa intentio non eſſet faciendi id, quod facit Eccleſia, ſed faciendi nonniſi aliquid ejus, quod facit Eccleſia: & ſicut in humanis ſi velit Petrus facere & flagellationem & orationem, velit etiam Paulus facere quod facit Petrus, non ſufficit illi velle facere orationem & non flagellationem, ſed debet velle utrumq;, ita & in præſenti. Id ipſum ſic aliter proponi poteſt. Quia eo caſu, & habetur intentio faciendi quod facit Eccleſia & non habetur: habetur quidem, quia id definit Tridentinum, nõ habetur autem, quia hoc quod facit Eccleſia, non eſt ſolus actus externus.

Respondebis. Hanc propoſitionem: 82
Volo facere exterius quod facit exterius Eccleſia dupliciter accipi poſſe, vel cum poſitiva excluſione & expreſſa voluntate non faciendi id quod facit interius Eccleſia, vel cum abnegatione, hoc eſt, non attingendo illud, quod velit etiam interius facere, quod facit Eccleſia. Et illa quidem prior intentio eſt invalida, ut probari poteſt argumento adlato, poſterior tamen eſſet Sufficiens & valida.

Contra eſt. quæro enim, an in intentione ſufficiat ut reluceat voluntas faciendi quod facit Eccleſia exterius, vel non ſufficiat, ſed quod debeat haberi generalis intentio faciendi quod facit Eccceſia? ſi illud prius ſufficit, redit argumentum fa-

83 ctum, quia Ecclesia non solum exterius, sed etiam interius operatur collatione Sacramentorum, ergo si tu habes intentionem faciendi quod facit Ecclesia, & exprimis hoc quod velis facere exterius, quod facit exterius Ecclesia, à paritate rationis debes etiam exprimere intentionem faciendi quod facit interius Ecclesia. quodsi dicas secundum consentis nobiscum, nam sequitur te habere intentionem faciendi quod facit Ecclesia, ablato enim illo termino Exterius, ab illo modo concipiendi intentionem, restat hæc intentionis conceptio: Volo facere quod facit Ecclesia. Rursus quando in hac sententia habetur intentio faciendi exterius quod facit Ecclesia vel includitur simul virtualis & implicita intentio faciendi
84 etiam reliqua quæ facit Ecclesia, vel non includitur si includitur redis ad communem sententiam, si autem non includitur, ergo intentio tua non est intentio qualem præscribit Tridentinum, quia præscribit intentionem faciendi quod facit Ecclesia, quæ non facit sola exteriora.

Probatur Tertiò Illa intentio non sufficit ad Sacramentum, qua posita, potest non esse Sacramentum sed posita intentione faciendi quod facit exterius Ecclesia, potest non esse Sacramentum. Quod ipsum probatur. Quia Christianus v. g. solo titulo curiositatis, vel solo titulo bene publice agendi cerimoniam sacram, potest illam exercere, & tamen tunc non conficiet Sacramentum, alias in publicis actibus, in qui-
85 bus v. g. exhibetur baptismus Constantini, ille qui personam Constantini ageret, vere rebaptisaretur quod esset per se inconveniens. Neq; valet si dicas non tenere eo casu baptismum, quia ridicule agitur vel non serio: non inquam valet si dicas id, qui enim scenam publice agendam privatim exercet, non censetur irridere suam scenam, sed se præexercitare. Ex hoc autem ipso quod dicas serio debere agi sic instituitur argumentum pro nostra sententia. Serio agere præter defectum irridendi, habet aliquid speciale, requisitum in collatione Sacramentorum: quæro; quid illud sit? non sola intentio faciendi exterius quod facit Ecclesia exterius, quia hæc potest dari in eo qui se præexercitat ad baptisandum publice vel repræsentat Ethnico Principi quomodo id fiat &c: similia; & tamen concedis casum, quòd tunc, non conferretur baptismus ergo illud serio agere non est idem quod velle exterius agere quod facit exterius Ecclesia. Neq; ulterius valet si dicas, ad serio agendum requiri adhuc velle agere eo modo quo agit Ecclesia: quæro enim quid ille modus præter illud non derisorie agere involvat, ut constituatur seria actio, nec poteris quicquam aliud reperire nisi intentionem faciendi quod facit Ecclesia. 86

Punctum Difficultatis II.

Objectiones

Desumentur illæ ex Lugone.

Objicit Primò In oppositum aliquas paritates. 87

Prima Paritas est. Si Judex proferat exterius sententiam absolutionis reus manet absolutus, quamvis interius aliud intendat, modo exterius fictionem illam non prodat, ergo etiam idem dicendum de Sacramento.

Respondet Lugo falsum esse Antecedens, eo quòd universaliter doceatur nullum actum esse legitimum, si fiat absq; interno consensu. Puto nihilominus condistinguenda esse hic aliqua nam inprimis condistincta sunt hæc duo: si Judex exterius proferat sententiam & aliter judicet interius; & aliud si sine ullo interno assensu proferat sententiam. In primo tenet absolutio Judicis, quia Judex potest judicare secundum allegata & probata, quamvis secundum suam internam notitiam & internum sensum oppositum sentiat. Quoad secundum autem, si sine ullo assensu interno elicito attendendo ad allegata & probata, proferat mere externè sententiam, tunc in foro exteriori manet ille absolutus verè, quamdiu non probatur oppositum. Ratio autem est quia in foro externo non proceditur per interna. Tenet item professio etiam ficto animo facta si quis non reclamarit & invaliditatem illis non probarit intra quinquennium. quæ omnia inde oriuntur quia modus exterior agendi, alia regula non fulcitur, nisi externis actibus hinc judicatur. pro professo qui cum fictione edidit professionem, 88

89 sionem, modo exterius illa non sit manifestata. Quæ omnia in hoc fundantur quia valor contractuum procedit ab externa existimatione hominum in foro externo, quod nonnisi secundum externa judicat, si pendet in foro externo, ab existimatione hominum, pendet in foro externo ab actione externa, si pendet ab actione externa, fit ut in foro externa ad illam solum attendatur, utpote fundantem jus fori externi, jam autē valor Sacramentorum non pendet ab externa existimatione hominum, & si semel probari possit Sacramentum non fuisse validum, etiam ante probationem erat invalidum: quodsi non pendet ab externa existimatione hominum valor Sacramenti, fit ut sola actio externa non possit fundare vali-
90 ditatem illius. Idem paulò aliter proponi potest quod scilicet forum externum est pure externum, adeoq; ad sola externa attendens, hinc & validitas fori externi, debet esse validitas externa & ab externis petita, jam autem validitas Sacramenti cum sit per se & aliquomodo fori externi Ecclesia enim de exterioribus judicat, sitq; actio conformis ipsis Sacramentis quæ sunt Signa visibilia, fit ut attendat etiam ad actionem externam: & ex altera parte cum etiam sit actio per se fori interni, utpote fori Spiritualis, quod in internis fundatur, debet etiam habere internam intentionem.

Secunda Paritas est. Sit Joannes mandatarius Petri, & juridice emat agrum Nomine Petri, quamvis intentionem non ha-
91 beat internam emendi pro Petro, nihilominus tota illa emptio, addicitur jure Petro, habetq; validitatem pro Petro, Ergo etiam in Sacramentis idem dicendum.

Respondet Primò Lugo quod eo casu nemini acquiratur jus: non Petro quia non habuit mandatarius intentionem contrahendi pro Petro. non etiam mandatario, quia venditor nō habuit intentionem transfundendi dominium in mandatarium. *Sed hæc responsio*

Non Satisfacit. Revera enim in foro judiciali ille contractus valet pro Petro, sicut in simili supra diximus. Pergit ulterius Lugo: quodsi loquamur de donatione, certum videtur, quod si ego donem alicui eleemosynam nomine Petri, cum tamen revera habeam animum internum do- 92
nandi non ex Pecuniis Petri, sed ex meis, tunc donatarius vere acquiret dominium, & res erit donata non nomine Petri, sed nomine meo. Sed neq; id satisfacit: si enim aliquis obligatur dare eleemosynam nomine Petri, eamq; extrinsecus dat nomine Petri, talis indubiè ad forum citatus externum absolvetur, & satisfacit in foro externo, quamvis nullum habuerit actum internum, Ergo etiam sine actu ullo interno, valida erunt Sacramenta.

Respondetur itaq; Secundò negando Consequentiam propter disparitatem supra adlatam. Quia scilicet forum externum, non attendit nisi ad sola externa, quæ sola, jus illius fundant, jam autem collatio Sacramentorum, non est fori nonnisi exter- 93
ni: immo si in ordine ad Sacramentum paritas sumatur à foro externo, multum probabitur, nam in foro externo, ne quidem habenda est intentio interna, externæ actionis, quod tamen docent oppositi de intentione ad Sacramentum requisita, præcipue quia requirit hæc sententia intentionem externè agendi quod facit Ecclesia, illa autem id facit externè, nomine Christi.

Tertia Paritas est. Quamvis posita materia & forma Sacramenti, nolit minister causari effectum Sacramenti, nihilominus ponetur effectus Sacramenti, ergo etiam quando ponitur materia & forma Sacramenti, quantumvis non ponatur alia intentio, quam externè agendi, valebit Sacramentum. 94

Respondetur disparitatem esse quia quamvis de facto fieri potuerit, ut sine ulla intentione ministri, operaretur Sacramentum, de facto tamen, non posse operari docet Tridentinum cujus verba simpliciter accipi non possent, nisi ponatur major intentio quam illa, quæ est externè agendi, quod agit Ecclesia.

Instabis quamvis non ponatur ulla intentio ponendi effectum Sacramenti, nihilominus ille ponetur, modo ponatur materia & forma, ergo etiam quamvis nulla ponatur intentio significandi, vel quamvis non ponatur alia intentio, quam externè agendi, adhuc non impedietur & significatio & validitas Sacramenti.

95 RESPONDETUR Disparitas est, quia cum Sacramentum sit causa necessaria, necessariò ponit suum effectum, nec stat in libertate conferentis Sacramentum, ut suspendat vel non suspendat, ejus effectum, consequenter nec pendebit ab ejus voluntate positio effectus; jam autem ex alia parte, supponitur in debitis prærequisitis, poni illa causa ut agat: inter quæ prærequisita est intentio faciendi quod facit Ecclesia ut vidimus supra ex Tridentino. Cum autem significatio Sacramentalis, ut est significatio, possit pendere à voluntate proferentis, eo quòd illa verba, possint habere & significationem Sacramentalem, & significationẽ usualem: ly enim Hoc est corpus meum, potest habere & significationem à Christo intentam de suo corpore,
96 & significationem intentam à Ministro, si velit significare, sui corporis entitatem. Quod si significatio illa pendet à libertate Ministri, determinare sese debet ad alterutram partem, hæc autem determinatio non potest alia esse, nisi volendo facere quod facit Ecclesia hoc autem velle non potest ex præcisa intentione agendi id exterius, quod agit Ecclesia ut dictum. In idem recidit hæc alia disparitas quia scilicet quando ponitur Sacramentum, est inimpedibile à suo effectu, supponitur enim habere Minister omnia requisita ad agendum Sacramentaliter, quantum est de se, atq; adeo intentionem debitam, si enim non sit intentio debita, impediretur ille effectus: quando autem applicantur & enunciantur verba, cum sola in-
97 tentione agendi exterius, quod agit Ecclesia supponitur non habere Sacramentum debita prærequisita, nempe intentionem, qualis propugnatur, consequenter potest impedire Minister significationem ejus Sacramentalem.

QUARTA PARITAS est. Quamvis quis non habeat ullam aliam intentionem nisi externe proferendi hanc vocem *Homo*, nihilominus non potest aliud siignificari nisi hominem, ergo etiam quamvis non habeatur ulla alia intentio, nisi externe agendi quod agit Ecclesia, & externè proferendi formam, adhuc manebit significatio Sacramentalis, consequenter validum erit Sacramentum.

RESPONDETUR negando consequentiam. Tum quia vox homo ex communi & usurpata significatione, non habet duplicem sui 98
acceptionem, in quarum alterutra non significetur hominis esse, jam autem habet duplicem significationem forma Sacramentalis ut immediate dixi. Tum quia si accipiatur paritas ut sonat, probabit multum, probabit enim non debere haberi etiam intentionem externè agendi quod agit Ecclesia, siquidem hâc non est necessaria, ad prolationem & ponendam significationem vocis homo. Tum quia à placito particularium non dependet significatio, consequenter ad significationem illius termini homo, non est necesse habere actum internum, jam autem ab intentione particulari Ministri, pendet Sacramentum, propter doctrinam Tridentini.

QUINTA PARITAS. Est verus idololatra, 99
qui sine actu interno adorat idola, ergo & verè validèq; conficit Sacramentum, qui externè adhibet materiam & formam, quamvis non habeat majorem intentionem, quam externè agendi id quod agit Ecclesia.

RESPONDETUR in quo sensu verum est antecedens, in eodem verum est & consequens, nempe quod sicut ille prior esset idololatra fictè ita & Sacramentum illud, est nonnisi fictum. Quamvis autem Ecclesia baptisatum externè, quamvis Minister non habuerit intentionem debitam, judicet pro baptisato, id tamen judicium Ecclesiæ procedit, in quantum illa per se jus habet, nonnisi fori externi fundati in sola actione externa.
100
QUÆRES ex occasione hac, an Minister habens debitam intentionem, dicendus sit, potius Minister Ecclesiæ quam Christi. Est quæstio de voce, & quidem commodius est illum appellare Ministrum Christi. Tum quia ly minister importat instrumentalem causam, instrumentalis autem causa, importat relationem ad principalem, jam vero causæ principalis rationem, cum addito, habet Christus, ut supra dicebam non Ecclesia. Tum quia ejus dici debet Minister, cui in ratione Ministri ita subordinatur, ut illa ratione ministrandi non habita, non conficiat Sacramentum, illa autem habita conficiat, jam autem qui putaret nullam esse Ecclesiam, vel errare illam in modo intentio-

101 intentionis concipiendæ, vellet tamen facere quod instituit Christus, adhuc talis vere conficeret, nec faceret tunc intentionem in suppositione impossibili tollente seipsam. Tum quia, si tota Ecclesia hoc est singuli particulares simul sumpti, facerent intentionem, non dicerent facio nomine Ecclesiæ, quia ipsi illi sunt Ecclesia, sed dicerent facio quod vult Christus, ergo apparet ipsam totam Ecclesiam habere se per modum Ministri Ecclesiæ.

OBJICITUR Secundò Principium negativum. Quia scilicet ex una parte poterat Christus instituere Sacramenta, non requirentia intentionem externè faciendi quod facit Ecclesia, ex alia parte, nulla est necessitas quæ ostendat illum requisiisse majorem
102 prædicta intentionem, immo ne illam requireret mereri poterat, ut ita securiores essent fideles, & non suspensi, an posita sit Ministri intentio an non.

RESPONDETUR. argumentũ multum probaret, probaret enim nec intentionẽ agendi externè quod facit Ecclesia requisitam esse. Directe autem ad difficultatem dico, quamvis nulla esset necessitas, sufficeret libera Dei constitutio, qua decrevit illam prærequirere: de facto autem intercedere tale Dei decretum innuerunt Trident: & Florent: & congruebat ut cum in utilitatem humanam illa constituerit, vellet in illorum collatione humano modo procedi, adeoq; ex intentione finis: quod motivum potiorem locum de se meretur, quam timor de defectu inten-
103 tionis, quæ facile haberi potest. & si Deus attendere debuit, ne daretur occasio timendi, debebat fecisse decretum ne aliquis unquam in forma erraret, ne posset invalidam materiam applicare, & cætera similia.

Punctum Difficultatis III.

Principia Philosophica & Auctoritates in contra.

OBJICIUNTUR Tertiò aliqua principia Philosophica.

PRIMUM PRINCIPIUM est. Actio sequitur conditionem potioris agentis, quoties agens est debitè applicatum passo. sed in Sacramentis Deus habet rationem potioris agentis, ergo sequitur Sacramentum quo-
ties agens est debitè applicatum, subsumi- 104
tur: sed posita materia & forma & intentione exterius agendi quod facit Ecclesia manet passum debitè applicatum Deo, per ministrum operantem exterius, in persona Ecclesiæ, ergo hoc posito ponitur Sacramentum, ergo ulterius, cum sola illa intentione est validum.

RESPONDETUR. quod attinet ad principium, illud certè simpliciter acceptum fallit, probat enim quod conclusio non debeat sequi debiliorem partem, quod ex equo & asina debeat generari eqvus, &c: & sicut in adlatis instantiis, virtus potioris agentis restringitur à debiliori, ita etiam & virtus illa divina, ex suppositione sui decreti, restringitur ne ponat Sacramentum, ob defectum in instrumento, hoc est deficiente in inten- 105
tione. Ex alio principio idem argumentum dissolvit Lugo vide eundem num. 54. transito autem toto principio negatur subsumpti antecedens non enim est debitè applicatum passum, cum non est debitè acta intentio, debitè autem acta non est, si non plus voluit, quàm agere exterius quod agit Ecclesia.

Ex quo etiam ulterius solves argumentum quo probatur, quod intentio causæ secundæ non possit impedire actionem causæ primæ, quando materia & forma & actus est debitè exercitus, hoc enim est quod negatur, nempe esse debitè exercitum cum sola intentione exterius agendi.

Sic, aliter proponitur idem principium. Inter
duo pugnantia, victoria est semper, penes 106
vires potentioris agentis: cum ergo Deus sit potentissimũ agens, licet illi aliud repugnet, semper suum sortitur effectum, ergo licet intentio interior & exterior pugnent, exterior obtinebit effectum, quæ fortior est, quia Deus cum illa concurrit, & si deficeret, defectum suppleret, præcipue cum in persona Ecclesiæ administretur Sacramentum.

RESPONDETUR hanc objectionem multa involvere non explicata. Si enim v.g. per intentionẽ internam pugnantem intelligat, quod nolit conficere Sacramentũ, & tamen applicet materiam & formam, illud certe est contra communem sensum, quod scilicet possit confici Sacramentum, quamvis nolit illud Minister conficere. Rursus non probat

cur

107 cur Deus potius concurrere debet, ut intentio exterius operandi sortiatur effectum, & non intentio interior. Rursus universaliter illud principium & sine restrictione fallit, probaret enim, quòd cum ex una parte bonum delectabile contra Dei voluntatem inclinat appetitum, & ex alia parte præsentatur Dei voluntas, quod semper penes Dei voluntatem sit victoria, adeoq; nunquam peccari. Principium ergo hoc verum est, cum posterius agens intellectuale, agit, modo viribus illis proportionato, non vero cum suapte sponte vires suas restringit: hoc autem in præsenti verificatur, quia Deus in productione Sacramentorum restrinxit vires suas, & non vult modo illis proportionato operari, sed adstringit operationem
108 suam, intentioni creaturæ conficientis Sacramentum. Deniq; quod addit defectum intentionis externæ à Deo supplendum, probat multum, quia alias etiam illa non posita, sed solum applicata materia & forma supplendum adhuc illius defectum. Vide aliam responsionem ad idem argumentum apud Lugonem citatum. num. 55.

Secundum Principium est. Esse, sequitur ad operari: & determinatum modum essendi, sequitur detreminatus modus operandi: consequenter determinatū modum operandi, sequitur determinatus modus intendendi operationem. sed modus operandi non extendit sese nisi ad actum exteriorem, nam gratiam vel characterem ipse Deus producit Ergo etiam & modus
109 intendendi operationem, debet se extendere, nonnisi ad actum externum.

Respondetur hanc difficultatem tactam esse supra, an Minister producat gratiam, ubi quamvis negatum sit, illum producere gratiam immediatè, producit tamen mediatè, cujus oppositum supponit hæc objectio, & non probat. Sed supposito etiam quod non attingeret productionem gratiæ etiam mediate Minister, nondum sequetur validitas Sacramenti, dicetur enim solum Deum producere gratiam vel characterem casu quo debitè applicetur materia & forma, debitè autem applicata non sunt, nisi ponatur intentio talis, qualis propugnatur.

Tertium Principium est. Opus respondet praxi non speculationi. sed intentio Ministri qua procedit ad opus, est 110
practica, interna vero intentio, est speculativa. Ergo opus quod sequitur quoad actum externum, debebit potius pendere ab intentione practica, quam à speculativa.

Respondetur etiam ex hoc principio nihil deduci neq; enim probat intentionem illam internam esse speculativam, nam cum dirigit Logica interne, dictans hoc non esse secundum artificium artis, vere adhuc habet operationem, practicam, quæ habet pro objecto æquivalenter opus, sic & illa interna intentio, qua nollet conficere Sacramentum, modo sit præscriptiva modi id agendi, erit adhuc æquivalenter practica. Rursus quamvis opus respondeat praxi, respondet tamen ei positæ ut debet poni, non ponitur autem ut debet, quando non poni- 111
tur cum intentione debita, jam autem illi praxi non apponitur debita intentio, si sit intentio solum externè agendi quod agit Ecclesia.

Reliquas objectiones vide apud Lugo. Quando autem alii ex eo urgent non debere haberi intentionem quàm solius actus externi, quia in distributione Sacramenti Eucharistiæ, distributio non pendet ab intentione interni actus, id omnino non convincit, quia eo casu non conficit Sacramentum distribuens sed supponit confectum, si supponit confectum, non debet ponere prærequisita illius conficiendi, consequenter nec intentionem, qualem ad confectionem Sacramenti prærequirit Tridentinum.

Objiciuntur Quartò aliquæ historiæ, 112
ut Athanasii baptisantis infantes, & quos iterato non audebat baptisare Alexander Patriarcha Alexandrinus. & S. Genesii Martyris, qui in publico theatro irridens baptismum, fecit se baptisari, cujus baptismus tenuit, ut videre est apud Vincentium Beluacensem lib. 12. cap. 104.

Respondetur quoad primam historiam, quod ille habuerit vere & serio intentionem, non solum actus externi, sed etiam faciendi ut fit in Ecclesia, unde post cognitam per examen talem intentionem, non ausus fuit Patriarcha, iterato baptisare. Quod ad secundam hystoriam attinet, tribuit illam justificationem Lugo accedenti concursui & amori Dei, ad quem Deus excita-

113 excitavit Genesium. quando autem Angelus apparens, videtur illi ablutioni promittere remissionem peccatorum, dicit quod illa ablutio valuerit in ordine ad remissionem pœnæ. Sed hæc ejus explicatio non est plana, nec simpliciter accipit historiam, qui enim peccata remittuntur baptisatis ut dicit Angelus, si non nisi remittitur pœna reatus. potius itaq; dici potest, quod cum Deus potuerit facere, ut Sacramentum teneret etiam seclusa intentione conferentis, quod inquam ad honorandum baptismum, defectum illum suppleverit. Et sicut licitum est Lugoni assumere quod illi baptismo per modum indulgentiæ fuerit applicata remissio, ita dicere possumus ad honorandum baptismum, Dei dispensatione suppletam
114 conditionem intentionis, præcipue quia baptismo illi tribuit Angelus remissionem peccati.

OBJICIUNTUR Quintò variæ auctoritates.

PRIMA AUCTORITAS est Christi qui mittens ad baptisandum non meminit intentionis.

RESPONDETUR quod non meminerit intentionis explicitè, meminerit tamen implicitè, in quantum illos instruebat, ut id facerent tanquam Ministri ejus. Rursus nec etiam intentionis Christus meminit faciendi exterius quod facit Ecclesia, & tamen talem intentionem requirunt oppositi. Deniq; quamvis id in Evangelio scriptum non sit, sufficeerit Ecclesiam traditione id habere, &
115 simul colligere ex intrinsecis principiis confectionis Sacramentorum, quæ cum conficiantur humano modo, debent confici cum intentione.

SECUNDA AUCTORITAS est S. Augustini lib. 7. de baptis: contra Donat: cap. 53. sed illo loco ut advertit Lugo explicari S. Doctor potest quod nomine fallaciter dantis vel suscipientis, non intellexerit dantem vel suscipientem sine intentione, sed solum dantem vel suscipientem sine fide de valore Sacramenti. quando autem etiam ab ebrioso collatũ baptismum dicit tenere, nomine ebriosi intelligi nõ ebrium, sed habentem habitũ ebrietatis, consequenter non dicit Aug. sine intentione tenere baptismum, sed tenere quamvis conferatur ab improbo homine.

TERTIA AUCTORITAS est S. Thomæ ubi in 4. dist: 6. quæst: 1. dicit ad baptismum non requiri mentalem intentionem. Hæc 116
tamen auctoritas ut sonat accepta, non favet oppositis, quia etiam intentio externè agendi quod facit Ecclesia, & quam illi ad valorem Sacramenti requirunt, est intentio mentalis, requiri autem non deberet, si ex S. Thoma, non requiritur mentalis intentio. Potest commodè S. Thomas intelligi, quod nomine mentalis intentionis, accipiat mentalem intentionem in mente versantem, in actu conferendi Sacramentum, quòd autem requisierit intentionem, indicant illa verba *sufficit expressio intentionis per verba* si autem non fuit ulla intentio quomodo exprimitur, sicut quomodo exprimi potest propositum internum affirmativum, si nihil in- 117
ternè sit affirmatum. Fuisse autem hanc mentem S. Thomæ vel inde colligi potest. Quia illo loco intentum illius fuit, ostendere principium pacandæ conscientiæ, quæ suboriri posset, ex eo, an habuerit Minister in collatione Sacramenti intentionem, cui pacandæ hoc principium adfert, quod non sit in collatione Sacramenti necessaria intentio, hoc est explicite, actu, mente concepta intentio, dum confertur Sacramentum: immo multi legunt loco ly mentalis intentionis ly specialis intentionis. Colligitur item mens illius ex 3. parte Quæst. 64. art. 10. DiCast: autem ita explicat disp. 3. num. 53. quod scilicet dicat S. Thomas sine intentione valere Sacramentum sed quod Deus defectum sua misericordia suppleat 118
consule post alios de hoc Lugo disp. 8. à num. 62. Addunt alii ante definitionem Conciliorum fortasse docuisse de hoc & S. August: & S. Thomam.

DIFFICULTAS II.

De Intentione in Causa, Habituali, Virtuali.

PRæmittenda est hic explicatio aliquorum terminorum.

PRIMUS TERMINUS est *Intentio interpretativa*, quæ nihil aliud est, nisi positio actionis, ex qua colligi potest ab hominibus, positio intentionis internæ, quantumvis illa nunquam fortassis præcesserit. sic v. g.

119 quamvis homines homicidam Petrum, qui dicit ſe commiſiſſe caſuale homicidium, non ſciant habuiſſe intentionem & voluntatem occidendi, quia tamen non adhibuit diligentiam, quam promptum illi fuit habere, interpretantur illum habuiſſe intentionem occidendi. Ita explicat intentionem interpretativam Pontius diſp. 41. num. 32. Et hæc eſt explicatio intentionis interprætativæ, attendendo ad vocem interprætativæ. nam non raro ſolet uſurpari pro intentione in cauſa. & hæc intentio non tam eſt intentio quam fundamentum morale affirmandæ ab hominibus & colligendæ intentionis internæ.

Secundus Terminus eſt *Intentio in cauſa*, quando ſcilicet vult homo cauſam alicu-
120 jus effectus. Velle autem poſſumus aliquid in cauſa, pluribus modis. Primo volendo cauſam ex qua non prævidemus ſecuturum effectum. Secundo volendo cauſam, ex qua prævidemus ſecuturum effectum, nihil tamen decernimus, & nullo actu voluntatis, verſamur circa effectum, abſtrahimusq; (quædam intendendo) à ſecuturitione effectus. Et hoc modo acceptam intentionem in cauſa ſolent alii confundere cum intentione interpretativa. Tertio Cum volumus cauſam ex qua prævidemus ſecuturum effectum, ita ut expreſsè nolimus illum effectum. Quarto Cum prævidemus ex hac cauſa ſecuturum effectum, illumq; volumus, ita tamen ut intentio volendi illam cauſam, non ſit ſecuturitio effectus, ſed aliquid
121 aliud, quamvis conjungatur poſitioni cauſæ, etiam ſecuturitio futuri effectus. Quinto Poſſumus velle cauſam ex eo, quia prævidemus ſecuturum talem effectum, ita ut motivum volendi etiam cauſam, ſit, ut ponatur effectus, qui prævidetur futurus.

Tertius Terminus eſt *Intentio directa vel indirecta.* Illud intendimus directè quod in ſe ipſo attingitur, ſive illud velimus media connexione cum alio ſive ſine connexione. Illud autem intendimus indirectè, quod nullo modo in ſe, ſed in connexione cum alio intenditur.

Quartus Terminus *Intentio proxima & remota.* Intendimus proxime cum in executione finis vel ante, immediate coexiſtit volitio finis. Remotè autem ſi præfuerit & non coexiſtat.

Quintus Terminus eſt *Actualis, virtu-* 122
alis, habitualis intentio. Actualis, eſt actualis volitio finis vel medii. Habitualis intentio, eſt volitio præterita non retractata, vel potius habita volitio. Virtualis eſt virtute, non actu exiſtens. de quibus infra. Huc refer intentionem conditionatam & abſolutam. Tota hæc ſeries intentionum exemplificari ſolet in ſacerdote qui ebrius ſolet proferre verba conſecrationis. nam cum id facit, interpretantur homines illum velle conſecrare, quamvis fieri poſſit, quod illi nec dictamen præluxerit de conſecrando, & quod non norit ſe id facere ut ſi in ante nunquam id fecerit, diciturq; velle illud in cauſa, ſi velit, ita, ut ea intentione inebrietur, ut proferat verba, habebitq; tunc intentionem in cauſa, ſimul cum directa & for- 123
mali volitione conſecrationis, ſi autem nolit conſecrare & tamen velit bibere, prævidens ſecuturitionem effectus cenſetur id velle in cauſa indirectè & materialiter: quia vero dum enuntiat actu verba non eſt præſenti ſibi mente, nec habet in actu, præſentem illam intentionem, ideo illa intentio vocatur remota & non proxima. *His præmiſſis, ſit*

Punctum Difficultatis I.

De Intentione in Cauſa.

Aſſero Primò *Intentionem in cauſa ex qua nullo modo prævidetur ſecuturus effectus, hoc eſt prolatio mera verborum & formæ, & applicatio*
materiæ, non eſt ſufficiens ad Sacramentum. 124

Ratio Aſſerti eſt quia ſine intentione Sacramenti non poteſt confici Sacramentum: illic autem non eſt intentio Sacramenti: quia non eſt intentio Sacramenti, cum nec eſt præcognita futuritio Sacramenti, ſed in cauſa non eſt præcognita futuritio effectus ut ſupponitur, Ergo

Aſſero Secundò *Intentionem in cauſa, ex qua prævidetur ſecuturus effectus, ita tamen ut circa effectum nullus verſetur actus voluntatis, non ſufficere ad Sacramentum.*

Ratio eſt eadem quæ pro priori aſſerto hoc mutato quia quamvis illic ſit præcognitio effectus, nihilominus reſpectu voluntatis, ita ſe habet, ac ſi non eſſet: cum nullus ſupponatur poni actus voluntatis, inten-

125 intentio autem non est sine actu voluntatis.

RATIO Secunda est quia illa intentio non est sufficiens ad Sacramentum quæ potest stare cum intentione non conficiendi Sacramentum, hoc enim ipsum monstrat non habere illam vim influendi in Sacramentum, siquidem non habet vim destruendi ea quæ impediunt positionẽ Sacramenti. Sed prædicta intentio potest stare, cum nolitione Sacramenti, quia ex illa prævisione, potest sequi vel nolitio vel volitio effectus: sicut complacentia indeliberata, non est sufficiens ad amorem, quia illa posita, potest sequi vel odium vel amor rationalis. Ergo illa intentio non est sufficiens.

RATIO Tertia si non prævideretur secuturus effectus, nullo modo esset illa suf-
126 ficiens intentio Ergo etiam si prævideatur, sed non attingatur à volitione effectus, non erit sufficiens intentio, idq; ideo quia actus humanus, non minus præcognitum exigit, quam volitum.

ASSERO Tertiò *intentionem in causa, quæ est cum positiva nolitione effectus seu Sacramenti, non esse sufficientem ad Sacramentum.*

RATIO asserti est quia non potest dari Sacramentum sine intentione Sacramenti, sed tunc non datur intentio Sacramenti, quod probatur: ubi datur nolitio Sacramenti, non datur volitio Sacramenti, suppono enim saltem naturaliter non posse versari circa idem objectum contrarias volitiones, præcipuè efficaces, de qualibus agitur, dum agitur de intentione.

127 ASSERO Quartò *Intentionem in causa ex qua prævidetur futurus effectus, si sit in homine qui aliunde non supponitur esse sui compos, ut si sit ebrius, vel amens, non esse sufficietem.* Est assertum commune.

RATIO Prima illius assignari solet. Quòd scilicet verba illa, non procedant ut effectus ab illa voluntate ut causa morali, sed ab ebrietate ut à causa Physica. quod ipsum aliter proponit Lugo quia ut verba significent, non satis est velle me significare, si ea protulero, sed requiritur, quod ad hunc finem velim ea proferre, atq; ideo quod velim ipsam prolationem verborum, quod in præsenti casu non habetur.

RESPONDERI posset. hoc ipsum est, quod probari debuit nego enim illam pro-
lationem verborum, non esse effectum 128
moralem pendentem ab illa intentione in causa.

RATIO Secunda est qua utitur Amicus disp. 9. num. 13. Intentio Ministri requiritur ut principium proximè imperans actionem Sacramentalem, cum enim debeat esse libera & humano modo applicari, necessariò requirit actum voluntatis liberum, à quo ut à principio proximè imperante, proficiscatur.

RESPONDERI posset quod intentio requisita debeat esse principium proximè imperans vel in se vel in aliquo sui, est autem proximè imperans in aliquo sui, nempe in causa adhibitum, ex qua prævidebatur secuturus effectus & simul est volitus. Unde illud ly proximè, non debet accipi materi- 129
aliter pro immediatione vel vicinitate actus, aliàs etiam virtualis intentio non sufficeret, nam etiam hæc non dicit immediationem & vicinitatem, sed solam proximitatem formalem seu causandi.

Ad alias autem rationes dissolvendas illud tenendum est, quòd in tali intentione nihil minus sit, excepta præsenti dispositione, quam vi status ebrii & amentis habet, si enim id fiat in statu, quo homo sit sui compos, non videtur quidquam minus habere illa intentio, quam quocunque modo explicabilis virtualis intentio immo plus habere, quia habet etiam actualem voluntatem, perturbatis etiam ebrietate sensibus, quod non accidit, saltem ita explicitè, in multis, quæ fiunt nonnisi beneficio intentionis vir- 130
tualis. *Sit itaq;*

RATIO Tertia ejusdem asserti quia illa intentio & foret sufficiens & non foret sufficiens. foret quidem sufficiens ut supponitur non foret autem sufficiens, quia in illo casu vel potest attendi ad actualem illam voluntatem, quam habet in ebrietate v. g. consecrandi vel ad voluntatem quæ præcessit ebrietatem, nulla ex istis est sufficiens: quod ipsum probatur non est sufficiens inprimis hæc quæ actu in ebrietate habetur, quia illa non est voluntas humana, intentio autem debet esse actus humanus, sed est nonnisi actus hominis. & sicut si non prævidens se prolaturum formam consecrationis illam proferret ebrius, proferens nihil efficeret,

131 ceret, ita nec præcisè ratione actualis illius voluntatis quidquam efficeret. non etiam ex vi intentionis antecedentis, quia illa ex vi status quem habet talis redditur, ut non possit principiare ullum actum humanum, ille enim actus censeretur esse nonnisi hominis & fine non absimili actionibus bruti. Christus autem secundum communem fidelium sensum, volebat actiones Sacramentales, esse actiones, quæ fiant humano modo.

Assero Quintò *Intentio in causa, secundum quam velit aliquis causam, ideo, quia prævidet ex illa secuturum effectum, sistit in homine, qui aliunde supponitur non esse sui compos, non est sufficiens ad conficiendum Sacramentum.* Modum talem volendi appellat Lugo modum vo-
132 lendi effectum directè & formaliter secundum se ipsum, quamvis mediatè & remotè, ad eum modum, quo nepotis causa directa, est avus, quamvis remota. De hoc modo loquendi vide quod diximus de causa remota in Physicis. Oppositum tamen esse probabilius judicat Cabrera apud Lugo. dicitq; etiam in somno collatum baptismum, (si illa actio ortum habuerit ex efficaci voluntate conferendi baptismum, quam in vigilia habuit), nonnisi sub conditione iterandum esse.

Ratio Prima asserti est. Quia intentio illa in causa de qua egimus asserto quarto non est sufficiens Ergo neq; hæc.

Ratio Secunda est Hæc eadem, quæ loco tertio allata est pro asserto quarto.

133 Ratio Tertia est quia tunc cum habetur intentio non ponitur materia & forma, & cum ponitur materia & forma non adest intentio, quæ sit conjuncta cum humano modo agendi. Ergo nec in priori tempore, nec in posteriori ponitur Sacramentum.

Dices Primò Nihil plus est in intentione virtuali, quod non sit in intentione de qua quæritur Ergo si intentio virtualis est valida, etiam hæc erit valida.

Respondetur intentionem virtualem, & intentionem de qua hîc, convenire tum in hoc, quòd utraq; sit libera nonnisi denominativè, ratione causæ volitæ & mediorum, convenire item in hoc, quòd utraq; procedat ex applicatione libera in ante facta, immo superat in hoc intentio de qua in præsenti, quia potest stare cum actuali me- 134
moria intentionis præhabitæ eaq; explicita, licet cum perturbatis phantasmatibus, quod non requiritur ad virtualem intentionem ut infra dicetur, nihilominus intentio de qua in præsenti, non est sufficiens, quia neq; illa quæ præteriit, neq; illa quæ præsens est, sufficit ad hoc, ut dixi in asserto quarto. Deinde, quia qui habet intentionem virtualem ratione status in quo est, est potis ponere actionem humano modo, cum autem ebrius non censetur ponere actionem humano modo, hinc fit ut in eo, illa intentio, non valeat, per quod etiam ulterius responderi debet cur distractè consecrans verè consecret, jam autem consecrans cum intentione de qua hîc, verè non consecret,
quia adhuc ratione status censetur modo 135
humano agere, & plenè ac soluta potentia, quod non est in somno vel ebrietate. Aliam etiam differentiam ratione verborum innuit Lugo. Quia scilicet verba non sunt imposita ad significandam mentem præteritam sed præsentem, quam cum ebrius vel dormiens non habeat, hinc illam verba non significant si illam non significant, quomodo formalitas habebitur vocum adeoq; formæ. Sed illud quod dictum est de soluta potentia & ligata multis exagitat DiCast: num. 123. quid sit illa? Sed dici posset: sicut in principiis illorum qui non exprimunt virtualem intentionem per actum tenuissimum, recurritur inter alia ad hoc, quòd debeat esse homo ita dispositus, ut interrogatus quid agat,
possit vi præsentis illius dispositionis dicere 136
hoc vel illud: ita plenam ut solutam esse potentiam non aliud est, quam quod ex vi status physici quem tunc habet, possit dicere, se hoc vel illud agere, homo enim etiam distractus, est in statu homini proprio, habet enim cogitativam rationalem non perturbatam, non est autem in statu homini proprio, amens, ebrius, dormiens. &c:

Dices Secundò Non est major necessaria libertas vel major & perfectior ratio actus humani ad merendum vel demerendum, quàm ad conficiendum Sacramentum. Ergo si intentio in causa sufficit ad meritum vel demeritum, etiam sufficiet ad confectionem Sacramenti.

Respondet Amicus disparitatem esse, quia

137 quia ut actus sit meritorius vel demeritorius, non est opus ut comparetur tanquam causa ad effectum: sed satis est ut terminetur tanquam ad objectum: intentio autem ministri comparari debet ut causa cum effectu. *Sed hæc disparitas*

NON SATISFACIT urgeri enim potest iterato argumentum Ad id ad quod intentio se habet tanquam ad objectum, sufficit prædicta intentio, ergo etiam sufficiet ad id, ad quod se habet tanquam causa ad effectum. *Itaq; aliter*

RESPONDETUR inprimis. Quòd argumentum multum probet, quia in sententia arguentium, si prævideatur in ebrietate prolatio formæ, supra materiam debitam, nolit tamen id facere, quamvis inebrietur
138 & proferat verba, non conficit Sacramentum, & tamen prævidens in ebrietate se occisurum hominem, quamvis nolit occidere, adhuc censetur peccare illo homicidio per arguentem. Ergo apparet, non esse eandem rationem conficiendi Sacramenti, cum merito vel demerito. Quod autem attinet ad Antecedens. docet Suar: & Sanch: apud Lugo quod perjurium ebrii, etiam prævisum, non habeat malitiam perjurii, licet existimet Sanches quod blasphemiæ in ebrietate prævisæ, sint peccata, quod tamen negat Vasq: apud eundem Lugo ad eum modum quo contumeliæ ab ebrio prolatæ, non sunt contumeliæ. in idemq; videntur recidere verba Amici cum dicit homicidium in ebrietate secutum, non imputatur ut effe-
139 ctus humano modo ab eo procedens, sed solum interpretativè quia moraliter ita se gerit, ac si humano modo occideret.

Posset fortassis pro præsenti difficultate hæc adferri disparitas quia peccatum in esse peccati, primo & per se constituitur assensu interno & voluntate, & ita positus actus externus desumit ab illo malitiam: neq; enim principaliter peccatum consistit in actu externo, secundum illud Christi: de corde exeunt homicidia. Quodsi peccatum primò & per se, sola voluntate constituitur non indigebit conjunctione actus externi ad esse peccati. quodsi non indiget conjunctione actus externi illa voluntas ad esse peccati, quamvis postea ponatur actus externus, jam habet malitiæ suæ radicem totam completam in voluntate antecedenti, à qua pro- 140
fluit & emanat in actum externum malitia. E contra autem Sacramenta, non perficiuntur in esse Sacramenti solo actu interno, sed indigent externo, si ergo simul non ponantur, nunquam ponetur Sacramentum: quia vero cum est intentio non ponitur materia & forma, & cum ponitur materia & forma non ponitur intentio, fit ut nunquam illud Sacramentum, in illa suppositione ponatur. Et sicut est necesse ut materia & forma simul sint, casu quo debeat poni compositum, ita est necesse ut simul sint intentio & materia & forma, (supple moraliter) ut ponatur Sacramentum.

DICES Tertiò Incidat in amentiam Princeps, cujus nomine Procurator in Matrimonium consentiat, vel certe dormiat aut sit 141
ebrius, verè adhuc tenet Matrimonium. Ergo etiam illa intentio, faciet validè conficere Sacramentum ebrium.

RESPONDETUR quod attinet ad casum antecedentis dici posset. Vel incidit in amentiam Princeps, ante consensum mandatarii, vel post consensum: si post consensum, tenet Matrimonium, sicut si præsens post contractum Matrimonium in amentiam incidisset si autem ante contractum tenere Matrimonium docet Bona: Henri: non tenere docet Basil: Pontius & Lugo, fundanturq; in Legis dispositione quæ dicit mandata exspirare, morte mandantis, vel si fiat furiosus. Sed quidquid sit de casibus antecedentibus. Negatur Consequentia. disparitas est, quia eo casu, ponitur adhuc aliquid, quod sup- 142
plet defectum præsentis animi, nempe ipse mandatarius, jam autem nihil habetur quod suppleat defectum præsentis illius mentis faciatq; illam in aliquo sui, humano modo agere.

DICES Quartò Ponatur aliquis incidisse in amentiam & in ante petiisse baptismum, validè confici potest Ergo etiam & in ebrietate, validè cum prædicta intentione, confici potest Sacramentum.

RESPONDETUR negando consequentiam disparitas est. Quia non ordinavit Christus, ut suscipientes Baptismum, suscipiant illum semper, humano modo: alias in infantibus non teneret baptismus, nec unctio, in jam non sibi præsentibus: est autem

143 tem de præsenti ordine Christi, ut Sacramenta semper conficiantur humano modo; non censetur autem is conferre humano modo, qui non habet mentem sibi præsentem, quæ est radix omnis actionis humano modo ponendæ. Disparitatem aliam dat Coni: quæst: 64. num. 75. quia suscipiens Sacramenta habet se passivè, conferens vero activè, major autem requiritur perfectio in agente, quam in patiente. & si sapientem sæpe decet, sua bona dispensare in amentes, nunquam tamen decet eum dispensare per amentes, ita & in præsenti poterit amenti dari baptismus, non poterit eundem dare amens.

DICES Quintò Si quis prævideat se occidendum propter fidem, habeat voluntatem in illo periculo non negandi fidem, in-
144 cidatq; postea in amentiam, in qua occidatur, vere erit Martyr, consequenter illa intentio valida est, in ordine ad Martyrium, Ergo etiam valida erit intentio de qua in præsenti, in ordine ad Sacramentum.

RESPONDETUR neg: Conseq: Disparitas es. quia Martyrium in quantum est actus virtutis & meriti, consummatur in actu illo voluntatis interno, & actus ille exterior, nonnisi denominativè est meritum, jam autem Sacramentum per se non consummatur sola intentione. Recolantur dicta ad objectionem secundam. Deinde in Martyrio, habet se homo non activè, sed passivè, consequenter ad illud actu perpetiendum, non debet esse sibi præsens humano modo,
145 licet ut mereatur voluntate Martyrii, debeat esse sibi præsens. jam autem in Sacramentis conficiendis habet se homo activè, adeoq; humano modo agere debet: humano autem modo agere non potest, si non habeat mentem sibi præsentem.

Punctum Difficultatis II.

An Intentio habitualis sit sufficiens ad Sacramentum.

ASSERO Primò *Intentionem habitualem ex hac præcise formalitate quod sit idem quod intentio habita, seu intentio habita non retractata, non adferre invaliditatem Sacramento.*

RATIO est quia quando aliquid ex aliqua præcise formalitate repugnat, tunc, quoties illa formalitas reperitur, toties, non 146
potest poni illa actio. sic v. g. quia præcise ex ratione frigefaciendi, repugnat poni calorem, ubicunq; ponitur frigefactio, ob illam, non potest poni calor: sic etiam, quia ex vi & formalitate rugibilitatis, positivè repugnat ratiocinari, ubicunq; id reperitur, non potest poni vi illius ratiocinium: sed ita non habet se intentio non retractata, per ordinem ad invalidandum Sacramentum, quod ipsum probatur. Quia potest esse alicubi intentio non retractata, & tamen poni Sacramentum, ut contingit in intentione virtuali. ergo apparet ex hac præcise formalitate, quia illa intentio est habita, non retractata, non sequeretur adstrui invaliditatem.

ASSERO Secundò *Intentionem habitualem ex hac præcise formalitate quod sit intentio habita non retractata, non adfert valorem Sacramento.* 147
Est commune assertum nisi accipiat aliquis intentionem habitualem aliter, quam hic de illa tractetur.

RATIO Prima asserti est. Quia intentio Ministri, debet esse intentio animati instrumenti, & se moventis: non enim voluit Christus, ut in conficiendis Sacramentis, homines inanimato modo se haberent. sed intentio ex eo præcisè quia est habita & non retractata, non est intentio instrumenti se moventis, non enim quisquam se movet per hoc quod præteriit, sed se movebat ergo illa intentio non est sufficiens.

RATIO Secunda ex absurdis est quia si sufficit intentio habita ex præcisa formalitate habitæ, sequitur amentes vere baptisare, vere absolvere, vere conficere Sacramenta &c: similia, quæ absurda censentur. 148

RATIO Tertia est quia de intentione habita non est verum dicere, per eam intendit in præsenti Minister, hoc enim ipso, non acciperes intentionem habitualem, ut hîc de illa agitur, hoc est ut præcise stat, sub hac formalitate quod sit habita, sed tantum de illa verum est dicere, quòd habebatur. Ergo illa intentio, non potest esse sufficiens. Consequentia probatur. quia si non haberetur Materia præsens, nec forma proferretur præsenter, sed tantum prolata fuisset, illa Materia & forma non teneret actu, sed tenuisset. ergo etiam idem dicendum de inten-

149 intentione, quæ non habetur præsenter, sed habebatur. Quod ipsum ulterius declaratur. Quia intentio illa Ministri, habet se ita, sicut actio producentis, sicut ergo actio quæ præteriit, non potest ponere effectum quamvis sit Materia quantumcunq; disposita, sic nec ponetur Sacramentum ex intentione, quæ nihil habet plus, quàm quod præterierit.

Dices Primò Ex sola hac præcisè formalitate, quòd habuerim intentionem applicandi Sacrum, dum actu illud dico; applicatio tenet, Ergo ex hac etiam præcisè formalitate, quòd habuerim intentionem conficiendi Sacramentum, dum illud conficio, tenebit Sacramentum vi illius intentionis.

150 Respondet Vasq. negango Antecedens cum aliis de quibus in Moralibus materiis.

Respondetur Secundò negando Consequentiam. disparitas est, quia applicatio illa, fit per præsentem intentionem, confectio autem Sacramenti non fieret nisi per intentionem habitam, præcisè ut habitam, non enim fieret tunc Sacramentum cum habetur, intentio nam tunc supponitur non esse materia & forma, ergo si fieret, fieret per intentinoem, præcisè ut habitam. quod autem illa applicatio fiat per præsentem intentionem, ratio est: quia non tunc applicatur Sacrum cum fit, sed fit jam applicatum quod si non tunc applicatur cum fit, applicatur tunc cum intenditur dici, inten-
151 ditur autem dici per præsentem intentionem, qua dico Volo dicere Sacrum pro illo, quod autem non tunc applicetur Sacrum cum fit, sed cum dico Volo pro hac intentione d[illegible]ere Sacrum Probatur. quia applicatio Sacri, est transl[illegible]o juris privati in fructum Sacri, sed translatio juris privati in fructum Sacri, fit tunc, cum dico Volo pro hac intentione dicere Sacrum: quod ipsum probatur à pari, in omnibus translationibus juris, in quibus translatio perficitur non in possessione, sed donatione antecedente possessionem actualem. sic v.g. donat agricola fructum sui agri hæc donatio non tunc fit, cum actu colligit donatarius fructum, sed hoc est, nonnisi manucapio & possessio actualis, sed donat in ante. jubet Princeps numerari ex suo thesauro mille imperiales 152
famulo, non tunc donat, cum de facto numerat illos, sed tunc cum enuntiat, dono tibi illos Cujus rei (præter particularia in Materia justitiæ principia) hæc ratio est; quia si tunc cum dicit volo pro hoc dicere Sacrum, seu dono huic Sacrum, non foret donatio, & donaret & non donaret. non donaret quidem quia impossibile est donare sine hoc quin perficiatur donatio, negas autem tu tunc perfici donationem: donaret autem, quia id illa verba sonant. Et hæc ratio salvat doctrinam Vasq. in quantum negat fieri posse applicationem Sacri per habitam intentionem, quamvis ex diverso principio.

Instabis Primò ex Vasq. Applicare sacrificium, est illud offerre pro eo, cui il- 153
lud applicatur, non dicitur autem quis offerre sacrificium per voluntatem quæ nullo modo est causa offerendi sacrificii, nam etiam sacrificium, est opus humanum, atq; adeo pendent ex voluntate Ministri, ut per eam offeratur.

Respondetur applicare sacrificium, est illud offerre per modum donationis & translationis juris privati in fructum Sacri Conc: majorem: Applicare sacrificium est illud offerre hoc est actu exhibere Deo Nego Majorem. distincta minore nego Consequentiam.

Instabis Secundò ex eodem Non offertur sacrificium Deo, nisi per voluntatem à qua pendet & procedit oblatio, ergo neq; offertur pro aliquo, nisi per similem volun- 154
tatem.

Respondetur Concedo totum. dico enim etiam applicationem Sacri non fieri nisi per præsentem voluntatem, quæ influit in illum actum donationis. Condistingvi etiam possunt signa illius oblationis: in primo deliberat, an debeat dare, in secundo, vult dare, in tertio dat & applicat illud sacrificium sed in hoc est tantum distinctio, quod applicatio illa perficiatur antequam fiat Sacrum, oblatio autem Deo perficitur nonnisi cum fit Sacrum, quia oblatio illa Deo est ipse actus Sacrificandi, qui non fit nisi cum Sacrificatur, oblatio autem seu donatio fructus privati Petro v. g., fit antequam fiat Sacrum.

Insta-

155 Instabis Tertiò Sacerdos applicat sacrificium ut Minister Christi cui hanc Christus facultatem communicavit, non est autem Minister Christi, nisi cum actu offert sacrificium, ergo tunc necesse est quod habeat actualem vel virtualem voluntatem applicandi Sacrum.

Respondetur. Argumentum multum probat, probat enim in moralibus, dispensatorem thesauri regii, non esse, nisi cum actu dispensat, & reperitur in loco thesauri: non esse Secretarium, nisi cum actu secreta Rex illi communicat: Sacerdotem extra missam non esse sacerdotem, nam sacerdos est à sacrificando, non sacrificat autem extra missam. In forma ergo distinguo Majorem sacerdos applicat sacrificium ut
156 Minister Christi officio, potestate, charactere Conced. Majo: Applicat sacrificium ut Minister Christi exercitio, actu, & actuali suæ functionis exhibitione nego Majo: distinctaq; Minore nego Conseq.

Instabis Quartò Hodie habet Petrus impedimentum matrimonium invalidans, sub spe dispensationis ponendæ si hodie consentiat, tenetur ubi dispensatio advenerit, iteratò consentire Ergo & tenebitur iterato applicare in Sacro, id, quod alteri obtulit.

Respondetur disparitas est quia applicatio Sacrificii non est Sacramentum, consequenter perfici potest, etiamsi tunc non sit Sacramentum. jam autem concessus maritalis est Sacramentum, si est Sacramen-
157 tum perfici non potest cum non potest esse Sacramentum, sed ante dispensationem non potest esse Sacramentum, petitur enim primum vis & potestas illud perficiendi impedimento sublato, dirimenti, si non potest esse ante dispensationem Sacramentuum, nec consensus ille est ante dispensationē Sacramentalis, consequenter dispensatione illa posita tum primū poni debet ille consensus. Addo quod si matrimonium nō esset Sacramentum sed sola traditio corporum, illa legitima esset, si diceretur trado tibi jus corporis mei si venerit epistola à Patre tunc enim veniente epistola, consensus ille conditionatus, transiret in absolutum, neq; esset necesse iterare consensum. Aliter ad eandem objectionem Respondet Lugo num. 98. vide eundem. Di Castillo etiam citatus num. 137. negat Antecedens assumitq; universaliter quod actus factus tempore inhabili sed relatus ad tempus habile, valeat pro tempore habili. quæ responsio, est etiam non improbabilis. 158

Instabis Quintò Qui offert se daturum, dum actu dat, debet habere volitionem dandi. Ergo idem dicendum de applicatione Sacrificii.

Respondetur disparitatem esse, quia qui offert se daturum, non habet volitionem dandi, & tamē datio humana, sine volitione esse non potest, jam autem qui applicat sacrificium, non tantum offert, quia illud applicabit, sed revera applicat, quæ applicatio est datio, unde non erit necesse, ut habeat aliam voluntatem dandi, licet illa da- 159
tio, non sit adhuc plenè completa, nisi impleatur conditio positionis missæ. ad eum modum, quo, si quis dicat do tibi centum ex ea pecunia quæ adferetur, non est necesse ut iterato habeat voluntatem dandi, sed censebitur illa datio esse posita, conditione impleta adlationis pecuniæ, Ita & in præsenti.

Dices Secundò Sufficit habitualis intentio ad perceptionem Sacramentorum in adultis ergo & in confectione Sacramentorum sufficiet habitualis intentio.

Respondetur quidquid sit de Antecedente disparitas est, quia in susceptione Sacramentorum, homo se passivè habet, si se habet passive non debet esse tanquam instrumentum vitale Christi, consequenter 160
nec se movere in illorum susceptione, jam autem in conficiendis Sacramentis, habet se Minister ut instrumentum vitale, adeoq; non debet se inanimato modo habere, vi autē solius habitualis intentionis, habet se inanimato modo. Vide supra in simili dicta.

Dices Tertiò Ex habitu operans meretur, ergo & ex habituali intentione operans, conficiet Sacramentum.

Respondetur si nomine habitus intelligas operari cum facilitate hoc sensu etiam consequens est verum, si autem ex habitu sumas pro non retractato simpliciter, de hoc jam supra actum.

Reliqua in materiis Moralibus.

Pun-

161 Punctum Difficultatis III.

Proponuntur modi explicandi virtualem intentionem.

COnſentiunt omnes quòd virtualis intentio ſufficiat ad Sacramenta, aliâs Chriſtus requiſiviſſet in nobis modum agendi non accommodatum, fragilitati humanæ, quæ non poteſt ſemper intendere actuali intentioni. hinc ſi illa ſola fuiſſet requiſita, fuiſſet ſæpe fruſtratus effectus Sacramentorum.

Primus Modus Explicandi

Quem tenet Coning, Lugo, DiCaſt: Eſparza & alii. qui præter uſurpationem mediorum, quæ fit vi præactæ & præhabi-
162 ta intentionis, requirunt inſuper alium actum tenuem & debilem, & qui revera ſit, licèt fundare ſupra ſe reflexionem non poſſit. Hujus ſententiæ authores diviſi ſunt; nam Coning dicit illam manere virtutem, ratione impreſſionis in imaginativa relictæ, ex primo propoſito, quo quis humano modo ſe ad agendum applicuit, idq; defacto contingere: quia ſi ſemel imaginatio turbetur, vel omnino alio trahatur, ceſſat etiam actio exterior, & ad eam proſequendam nova intentione opus eſt. jam autem Lugo diſp. 8. num. 84. videtur requirere non actum imaginativæ, ſed actum intellectûs & voluntatis.

IMPUGNAT Primò hanc doctrinam Lugo. Applicatio illa præterita, quâ Mini-
163 ſter voluit legere duo folia, ſi nihil prorſus phyſicum remanet, non videtur ſufficere ut tunc os aperiat, & lingva potiùs proferat talem vocem quàm illam.

RESPONDERI poteſt Quòd ad hoc deſerviat imaginatio, quæ tunc phyſico ſuo actu operatur.

IMPUGNAT Secundò idem. Quia ſi forma Sacramenti cantanda ſit, licèt Miniſter ab initio habeat intentionem, & applicet potentiam & lingvam ad cantandum, negari non poteſt, quòd ſemper debeat eſſe actus aliquis interior dirigens lingvam, nam cantus fit ex arte. atq; ideo ſi tollatur à Miniſtro ars muſicæ, non poterit progredi in cantu artificioſo. Ergo ars, concurrit ad ſingulas illas voces; ars autem eſt habitus acquiſitus, qui non poteſt dirigere vocem, 164
niſi mediis actibus elicitis.

RESPONDERI poteſt in principiis Coning. Intervenire illic actum imaginativæ, quæ poteſt etiam cantum dirigere. nam cum dormiendo cantamus, quæ eſt neceſſitas cantum illum eximendi ab imaginativa, & attribuendi illum nonniſi intellectus actui dictanti? diciq; ulterius poſſet, quòd quando ars informat intellectum, acquirat etiam quid ſimile imaginatio ex notis muſicis, vel aliunde perceptis ſonis, figitq; ſibi imaginativa imaginem artis, ſecundum quam ipſa poſſit operari; & ſi tolleretur à muſico ars cantandi, in quantum eſt habitus intellectûs, & relinqueretur illi imaginatio cantûs, adhuc illa imaginatio dirigere poſſet cantum, licèt nō ita perfectè ratione ma- 165
joris fluctuabilitatis in imaginativa, quam ſemper firmat ipſa ars, quantumvis, ſi Muſico adæquatè tolleretur ars, in quantum ſcilicet in tota ſua œconomia importat etiam imaginativam, ſimpliciter neſciret cantare. Quod autem univerſaliter enuntiat Lugo: habitum acquiſitum non poſſe dirigere niſi mediis actibus elicitis, id non poteſt deduci ex ratione habitûs acquiſiti, quia dantur habitus voluntatis acquiſiti facilitativi, qui non facilitant mediis aliquibus actibus directivis, ſed in genere cauſæ formalis, ut alibi dicitur. Sed poſito etiam, quòd habitus acquiſitus dirigere nō poſſit niſi mediis actibus, hi in præſenti oſtendentur, ſed actus ipſiusmet imaginativæ per Coning.

IMPUGNAT Tertiò Lugo. Ad legen- 166
dum & cantandum &c. debet concurrere actu ars legendi, hæc autem non eſt habitus imaginativæ, ſed intellectus, qui ſolus poteſt percipere ſignificationem Characterum & inſtitutionem hominum.

RESPONDERI poſſet Ad legendum & cantandum &c. debere concurrere artem vel in ſe, vel in aliquo ſui. & ad perfectum actum cantandi vel legendi concurrit ipſa ars, ad imperfectum autem imaginatio. & licèt ſolus intellectus per ſe poſſit percipere ſignificationem Characterum, ſecundariò tamen & imitativè imaginativa, ad eum modum, quo ſolus intellectus percipit Deum, Angelos, imitativè tamen ſtatuit hæc ſibi etiam imaginatio.

167 IMPUGNAT Quartò idem. Dubium eſt, an poſſit in homine fieri motus progreſſivus, vel aliæ ſimiles operationes ex ſolo imperio appetitûs, absq; imperio voluntatis conſentientis ſaltem ſecundùm portionem inferiorem, quod quidem negat S. Thomas prima parte. q. 81. a. 3. eò quòd in omnibus potentiis motivis ordinatis, ſecundum movens, non moveat niſi virtute primi moventis.

RESPONDEIBT Coning. Ex ſolo imperio appetitûs id fieri poſſe, modò voluntas non diſſentiat. dicetq; quòd cognoſcitivæ intellectuali ſubordinata ſit imaginativa; & voluntati, appetitus ſenſitivus, ſubordinatione etiam vices gerendi. cum enim perviderer natura interdum vel diſtracto intel-
168 lectu & voluntate, vel alteri operationi intentis, neceſſarium eſſe vitæ humanæ, ne inferiores potentiæ vacent, fecit vicariam imaginativam intellectûs, & vicarium appetitûs intellectivi appetitum ſenſitivum, cum jure, licèt non tanto, nec tam perfecto, utcunq; tamen, dominandi potentiis exterioribus. Et certè ſi ſenſus communis in brutis poteſt imperare tales motus, non videtur cur imaginativa idem in homine diſtracto, præſtare non poſſit. Quod affertur ex S. Thoma, adhuc ſecundum movens movebit virtute primi, hoc eſt, vel non impediente primo, vel ex eo quia inferiores potentiæ proviſæ ſunt à natura, ut quieſcentibus vel diſtractis ſuperioribus, vices ſuas ſuppleant, dirigantq; potentias executrices,
169 tanquam virtus à natura proviſa, primis moventibus.

IMPUGNAT Quintò. Quamvis concedatur appetitui, poſſe illum imperare aliquem motum localem potentiæ externæ, id tamen non poteſt facere niſi illi proponatur ut bonum proportionatum. ſic poterit fortaſſe imperare manui fugam ab igne, propter dolorem vitandum. & pſittacus imperat ſibi prolationem vocum, expertus dari ſibi cibum, quando profert illas voces. at verò voluntas applicans appetitum, ad imperanda talia verba Sacramentalia, non poteſt proponere finem Sacramenti, quem ſola volũtas intendit. quam enim rationem boni apprehendit imaginativa, niſi delectabile? quod autem delectabile invenitur, in illa prolatione?

RESPONDETUR Duplex actio in imaginativa & appetitu ſenſitivo poni poteſt. 170
Prima quidem, quæ attendit ad bonum ſibi proprium, & circa illud exercet actionem nomine proprio. & hæc actio ſemper habet pro objecto aliquid in ſe, & per ſe ſenſibile. Secunda poteſt poni actio, quæ ſit proportionata imaginativæ, tanquam vices gerenti intellectûs, vel imitativè nonniſi ſe habentis. & ſic v. g. format imaginem DEI, Angelorum, Entium rationis, & aliorum ſimilium. & ſicut appetitus poteſt imperare imaginationi ut pergat in fictione Entium rationis, eò quòd refundatur in appetitum aliqua delectatio, ſtans in ipſo exercitio illius imaginationis, in uſu item ſpecierũ connexarũ: ſic etiam imaginatio poteſt impe-
rare potentiis exterioribus executionem, 171
cõtenta ipſa illa delectatione & bono, quod habet imaginatio, in illo ſui exercitio, in uſu connexarũ ſpecierum; & quia illæ ipſæ potentiæ exteriores, ſvaviter & ſine fatigatione operantur. Si enim accedat amaritudo vel fatigatio, renuit jam imperare appetitus, non habens delectationem ſuam. unde iteratò quia nõ videtur ipſum imperium voluntatis cum prælucentæ dictamine intellectûs debebit illas potentias applicare. & ſicut nõ ſola voluntas percipit dolorem, dum videt ſenſuum exercitium impediri, ſed etiam illum dolorem percipit imaginativa, & illi reſpondens appetitus; ſic etiam percipit in uſu potentiarũ exteriorum quem imperat cum ſuavitate operantium, percipit in-
quam ipſa imaginativa delectationem. 172

Sed quidquid ſit de mente & principiis Coning. prædicta explicatio virtualis intentionis, licèt ſecuriſſima ſit.

NON SATISFACIT tamen Ratio: Tum quia de intentione illa quantumvis debili actu exiſtente verum eſt dicere; eſt intentio actualis, nam etiam debilis actus verè eſt actus. ergo & de debili intentione dici poteſt, Eſt intentio actualis, adeoq; non virtualis, hæc enim diſtinguitur ab actuali. Tum quia etiam in phyſicis, ſi ponatur ignis debilis, non dicitur de illo igne parvo Negatio ignis, ſed ignis actualis parvus, alias ignis non eſſet hoc, quod eſt; & parvus homo, dicitur verè homo. ergo & tenuis actualis intentio, adhuc verè eſt actualis. Tum

173 Tum quia virtualitas intentionis debet esse proportionata aliis manifestis virtualitatibus, maximè virtualitati mediorum continenti finem, media autem nullo modo etiam tenuiter actualiter sunt finis, sed solum potentiâ illum continent. ergo & intentio virtualis non debet dictam actualitatem habere. Addit ipse Lugo num. 88. quòd licèt ab initio porrigat Episcopus tangendum calicem, cum intentione virtuali illum actum inferente, nihilominus postea teneri potest Calix ab Episcopo, absq; novo conatu, vel actione, sed solum habendo manum supra pedem Calicis, quia ipsa manus naturaliter suo pondere jacet supra pedem Calicis, & eodem modo illic maneret manus, licèt dormiret vel moreretur. quâ illius

174 resolutione positâ, quæro; vel tunc adhuc est virtualis intentio porrigendi calicem, vel non? si non est? ergo tangentes non percipiunt Sacramentum, quia porrigitur illis sine ulla intentione, quæ tamen est requisita. si autem manet tunc intentio virtualis. ergo illa potest esse sine ullo actu: quia sine ulla nova, ut dicit Lugo, intentione.

RESPONDET DiCast: dici hanc virtualem intentionem, quia non manet in illa expressione priori, sed admodum levis, tantæ tamen virtutis, ut ad opus sit satis. & quia virtute prioris intentionis magis expressæ relicta fuit, vel tanquam quid remissum, vel tanquam de novo causatum; vel certè tanquam inclusum quid in executione

175 & electione medii ordinati ad finem.

CONTRA. Tum quia admodum levis intentio adhuc est actualis ergo non condistingvitur virtuali. Tum quia illud manens tantæ virtutis, ut sit satis ad Opus, adhuc per DiCast: est actus tenuis. ergo adhuc non distinctum quid, à virtuali intentione. & sicut tam debilis manens ignis, ut sit satis ad igniendum, non dicitur virtute manere sed manere actu. ita & in præsenti. Tum quia relinqui virtute prioris actûs, si supponit ipsum relictum esse actum tenuem; quî jam salvabit distinctionem virtualis intentionis ab actuali. ad eum modum quo relicta virtus impressa tenuis ex impressione fortiori, non salvat, quòd tunc virtus projectionis virtute maneat, sed ostendit adhuc actu, licèt debiliter manere. Quod autem dicit 176
manere illam intentionem tanquam inclusum quid in executione & electione medii ordinati ad finem, vel supponit adhuc tunc actum illum tenuem, vel non supponit? si supponit, ut quid recurrit ad illam inclusionem. si non supponit, recedit à propria sententia.

Secundus Modus Explicandi idem.

SECUNDA EXPLICATIO stat in hoc. Requirit in ante actum positum & simul importat applicationem potentiarum executivarum, sed ita, ut illæ pergere possint, quamvis prior intentio actualis desinat, modò non retractetur. Unde hæc Explicatio non requirit ullam actualem intentionem præsentem etiam debilem, dum continua- 177
tur actio. Ita Suar: disp. 13. Sect. 3. post secundam Conclusionem. Vasq. hic disp. 138. cap. 6. num. 78. Amicus disp. 9. num. 18. Cujus verba sunt; Est igitur necessaria & sufficit virtualis intentio, quæ virtute perseverat in aliqua externa actione, & à Ministro imperata & directa ad opus Sacramentale exequendum, & nondum moraliter revocata per temporis interruptionem. similia habet Petrus à S. Joseph in sua Idea de Sacramentis cap. 4. Resol. 4. Ubi cum supposuisset proferri interdum verba in Consecratione aliud cogitando, non obstante, inquit, præsenti distractione præcedens intentio virtualiter perseverare censetur, nempe mediante illa serie actionum consecrationem præcedentium, quæ ab il- 178
la profluxerunt. Similia habet Pontius, disp. 40. q. 5. num. 36.

DICES Primò Quî hæc virtualis intentio distingvetur ab habituali?

RESPONDETUR. distingvetur ab habituali, quia habitualis intentio quâ talis, non plus importat quàm esse præhabitæ intentionis non retractatæ; virtualis autem dicet quidem esse etiam præhabitæ intentionis non retractatæ, sed simul usurpationem mediorum, seriemq; continuationis ex illa applicatione factæ, quæ si diceret habitualis transiret in virtualem, sicut eam non raró S. Thomas accipit.

DICES Secundò. Per quid determinantur potentiæ executivæ ad illam successionem

179 nem actionum, eo ordine & modo usurpandam, quodquidem magis locum habet, si inter actiones quæ sunt media ad Sacramentum, usurpentur aliæ actiones artificiosæ, quæ indigent directione artis, quæ ipsa directio quî adhiberi potest sine ullo actu.

RESPONDET Primò Pontius cit: n. 34. hoc provenire ex voluntate illa prima, quia per illam voluit omnia illa facere, & connexio omnium illorum est talis, ut debeat continuari à voluntate, & potentiis aliis sibi subordinatis, supposita tali volitione non retractata. quamvis enim propter distractionem intellectûs, non advertantur actus alii in voluntate, neq; cognitio, quia proponuntur illorum actuum Objecta sub ratione
180 tione boni, tamen sine dubio adsunt tales actus & cognitiones. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT: quia non explicat, quî tunc non admittat actum tenuem, cum admittat præsentem volitionem & Cognitionem, quem tamen actum tenuem, intendebat negare.

RESPONDET Secundò Suar: cit: Posteaquam per debitam intentionem applicuit Minister suas potentias exteriores ad actionem Sacramentalem, potentiæ applicatæ continuant motus suos, & quamdiu illa motio durat ex vi prioris applicationis, dicitur virtualiter manere. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT: quia non explicat per quid peragatur illa continuatio applicationis; non explicat, quî potentiæ cœcæ
181 moveantur ad agendum; non explicat quî humano modo tunc agatur, adeoq; cognoscitivè.

RESPONDETUR Tertiò. Aliud est quærere, an tunc persistat saltem levis memoria intentionis præhabitæ impotentis actum reflexum fundare, vel levis repræsentatio finis, qui est confectio Sacramenti tanquam assequibilis per hæc media. & aliud est quærere, an tunc detur aliquid ex parte principii cognoscitivi & appetitivi, quod dirigat etiam actiones externas. Prior ille actus ex dictis negatur. & certè cum non experiamur distractissimi talem actum, & ex altera parte cum nulla sit ejus necessitas, non debemus affingere illum nobis, & imponere, quod illum habeamus semper; sed secundum actum dicimus intervenire. Ra- 182
tio: quia cum potentiæ executivæ sint cœcæ & non discretivæ, debet illis prælucere aliquod principium dictans: quia vero illæ potentiæ executivæ immediatè non subjacent principio cognoscitivo, sed appetenti, etiam tunc illius actus poni debet. quod ipsum ulterius in hoc fundatur: quia fieri potest ut cognoscens non discernat quòd hoc sit finis, quòd hoc sit medium, hoc ipso enim haberetur intentio finis quâ talis, poterit tamen ex vi prioris intentionis excitari species, hæc excitata poterit aliam nexam excitare; ita ut si rectè excitentur illæ species, sine errore pergamus in usurpatione mediorum, quia excitatione specierum positâ, sequitur illarum usus in cognoscitivo;
usum cognoscitivi sequitur appetentia, sine 183
tamen, ut dixi, memoria finis, quâ talis. unde etiam contingit, si una species rectè non excitet aliam, ut committatur error, ad quem reflectens cognoscitivum, per occursum speciei de fine intento, facit priores species abjici, & repetitâ intentione finis, facit assumi subservientes species. sic v. g. intendit Sacerdos non dicere Alleluja in Quadragesima, interdum nihilominus dicit Alleluja; quia species antecedentium verborum excitaverunt speciem Alleluja. sed recurrente specie de Laus tibi Domine, intenditur illius dictio, assumiturq; in usum species illius, Laus tibi Domine. Ubi jam colligis successionem illam exteriorum operationum, radicaliter & inchoativè tri-
bui intentioni præhabitæ, immediatiùs spe- 184
ciebus connexis, quarum una excitat aliam, & immediatissimè Cognoscitivæ utenti illis speciebus, mediâq; appetitivâ, urgenti potentias executrices. Ostenditur hîc aliquid physicum, nempe excitatio specierum consimilium, quibus utitur cognoscitiva, quæ excitatio fit ex Sympathia naturali, & connexione earum inter se, ad quod concurrunt non tantum species immediatè antecedentes, sed etiam species mediatæ. unde ut pergatur in ratione psalmi, non sufficit excitatio speciei de ultimo verbo, sed requirimus etiam species antecedentium verborum. Categoricè ergo dicetur non intervenire tunc levem memoriam intentionis, hoc enim supra refutatum, sed intervenire

185 nire immediatam notitiam operationis ſequentis, ad quam poſtea ſequitur appetentia, & appetentiam uſûs exteriorum potentiarum, qui actus immediatus, deſeruit etiam ad artificioſa.

Dices Tertiò ex Di Caſt: diſp. 3. num. 96. Virtualis intentio ſufficit ad continuandum meritum, alioqui etiam occupatus in attentione ipſius operis pii, & non in intentione continuandi, nihil mereretur, quod durum. ſed ſola operatio externa aut qualitas impreſſa, aut impreſſio imaginationis, aut applicatio potentiæ internæ, aut connexio unius operis cum alio, non ſufficit ad continuandum meritum. ergo in dictis non ſtat intentio virtualis. Minor probatur, quia illa omnia vel ita procedunt à volunta-
186 te libera, ut tunc quando operatur potuerit non operari, vel non procedunt ita. ſi non procedunt ita; ergo non liberè operatur, adeoq; nec meritoriè. unde etiam in ebrio ceſſante libertate, ceſſat meritum. ſi liberè procedit & liberè durat, pugnantia dicit, nam ex uno capite tollit actum voluntatis & intentionis, cum tollat advertentiam mentis. & ex alio capite vult eſſe libertatem, ad continuandum liberè, quod ſine voluntate, eſſe non poteſt.

Respondetur in noſtris principiis cum detur illic actus notitiæ & voluntatis, non quidem verſantis circa intentionem finis, ſed verſantis circa immediatè ponenda, hoc ipſo ſalvabitur libertas, quos duos actus diſtingvi debere, ſupra dictum. Ex mente
187 aliorum dici poſſet, quòd ſola operatio externa ſecundùm ſe præcisè non ſit meritoria, ſecus prout pendens ab intentione virtuali, procedentq; illa omnia à voluntate non quidem libera formaliter, libera tamen virtualiter, & ratione illius primi præhabiti actûs durantis virtute, habetur hoc quòd poſſit non operari: habendo enim illum actum primum, potuit illum non habere antecedenter, nec applicare executivas. & licet liberum non poſſit eſſe ſine omni actu vel formaliter vel virtualiter exiſtente, poteſt tamen eſſe ſine actu tunc formaliter exiſtente, modo exiſtat virtualiter, virtualitatem illius libertatis ita explicando, ut explicatur ipſa virtualitas intentionis. hæc doctrina eſt S. Thomæ ſecunda ſecundæ q. 83.
à 4. in ☉. *Ad hunc*, inquit, *effectum non ex ne-* 188
ceſſitate requiritur quod attentio adſit Orationi per totum (adeſſet autem ſi ille actus tenuis requireretur) *ſed vi primæ intentionis* (ergo non actus illius tenuis) *reddit totam orationem meritoriam.*

Dices Quartò. Quid fiet caſu quo interrumpatur ipſa executio mediorum.

Respondetur rediri tunc ſemper ad intentionem actualem, vel ſaltem ad actum directivum ſecuturæ operationis.

Instabis Admittitur à nobis notitia & volitio ad opus hîc & nunc. ergo poterit admitti etiam actus ille tenuis.

Respondetur ne admittatur actus ille intentionis tenuis, obſunt rationes allatæ. ex altera parte eſt neceſſitas ponendi
illam prænoſcentiam ad hîc & nunc agen- 189
dum, ſine enim illa prænoſcentia, non dabitur appetentia agendi; ſi non dabitur appetentia agendi, nec dabitur dominatus potentiis executricibus; ſi autem illis non imperetur actio, non erit actio, & hæc neceſſitas cogit ad ponendum illum actum. Non ſufficiet autem prænotio imaginativæ; quia melius ita ſalvabitur actio humana. & ſicut imaginatio quamvis cogitante intellectu aliquid intensè ſubſervit intellectui, & imitativè idem facit; ita etiam intellectus alicui alteri objecto adſtrictus, poterit ſaltem leviter attendere ad directionem potentiarum exequentium. ſicut enim ex connexione imaginativæ cum intellectu, agente intellectu operatur imaginativa; ita etiam ex
eadem connexione in homine agente hu- 190
mano modo, dum aget per imaginativam, aget etiam per intellectum, nec enim eſt major ratio unius quàm alterius, in homine præcipuè, ſui compote.

Tertius Modus explicandi virtualem intentionem eſt

Qui non requirit ut immediatè ante uſurpationem mediorum præceſſerit actualis intentio, ſed ſtat in ſola uſurpatione mediorum humano modo. quæ ipſa uſurpatio mediorum humano modo ſtabit in hoc; quia vi præſentis, quam operans habet tunc, diſpoſitionis, ſi interrogetur quid faciat & cur? expeditus eſt vi præſentis, quam habet tunc, habitudinis ſuæ, ſine nova inda-

191 gine dicere; *hoc volo.* v. g. invitatur Sacerdos ad baptiſandum, non dicit actu, volo baptiſare, ſed incipit illius motus ab auditione invitationis quam prænoſcit; præſentatur illi bonitas itionis, appetit illam, it; accedenti in Sacrarium occurrit ſpecies accipiendi librum, ſequitur appetentia, accipit; occurrit poſtea ſpecies faciendæ ablutionis & prolationis formæ, abluit & profert ſine actuali præſenti vel immediatè antecedenti intentione, habet tamen tunc virtualem intentionem: quia ſi interrogetur, cur id facis? reſponderet ſecundùm præſentem tunc diſpoſitionem ſine novo diſcurſu, *ut baptiſem*, *hæc facio.* Attendit hæc explicatio ad duo principia; inprimis ad proportionem cum aliis virtualitatibus: nam ſi
192 quis conſtitutus in mortali, eliciat actum amoris Dei, dicitur habere virtualiter contritionem eò, quòd ſit expeditus dolere, quia offendit ſummum bonum, idq; vi præſentis tunc ſuæ habitudinis, ſi hoc illi occurrat, vel ſi de hoc interrogetur. in glandine virtualiter continetur arbor, quia vi eſſe quod habet, poteſt generare arborem. præmiſſæ continent virtualiter concluſionem; quia vi præſentis habitudinis ſecundùm præmiſſas, expedita eſt mens inferre concluſionem. ita etiam virtualiter erit intentio, modò miniſter ex vi præſentis, quam tunc habet, habitudinis, ſit expeditus dicere; *hoc volo.* Secundum principium: quia finis virtualiter continetur in mediis, conſequenter & intentio finis poterit in iiſdem
193 contineri, modò ſit anima expedita, vi illius habitudinis, ad illam intentionem formandam, ſi interrogetur, vel occurrat menti. Dixi autem non requiri immediatè in ante factam intentionem, ſupponendo quod requiratur ſaltem mediatè facta, alias niſi illa ſupponeretur, non poſſet quis intelligi expeditus ad dicendum, *hoc volo.* idq; ex eo quia ſi in ante elicuit actum volo hoc facere, habuit etiam ſpeciem expreſſam illius actus poſt quam ſpeciem expreſſam manet impreſſa, quæ ad interrogationem, Quid facis? excitatur ad concurrendum ut fiat reſponſio *hoc volo.*

Hujus Explicationis

Ratio Prima eſt ab Authoritate & Experientia: quia non deſunt authores qui immediatum actum non requirunt, licèt paulò liberaliùs videantur uti hoc principio. talis eſt Reginal: Henrq: citandi in Moralibus. immo eſt qui dicat ſufficere intentio- 194
nem v. g. in prima ſuſceptione ordinum factam; quod in præſenti non admittitur, ſed recurritur ad illum expeditum animum, & quòd non ſit neceſſarius immediatus formalis actus. Experientia etiam eſt; nam interdum non meminimus ullius actualis intentionis ante uſurpationem mediorum, numquidne ideo repetimus actionem ſacram. & ſicut immeritò dicimus adeſſe nobis actum tenuem intentionis, ſi illum non experimur, cur dicemus præceſſiſſe immediatè actum intentionis clarum, ſi illum non ſumus experti.

Ratio Secunda eſt. Tum quia ſuffi- 195
cit, ut dixi, ad hoc ut cenſeatur amor Dei, eſſe virtualis contritio extra confeſſionem; quia vi illius actus eſt expedita anima ad eliciendum actum doloris ſi occurrat. ergo etiam erit intentio virtualis, licèt illa immediatè non præceſſerit actu, ſi vi uſurpationis mediorum expedita ſit anima, ad actualem intentionem ponendam. Tum quia ſufficit per Tamburinum hodie dolere, cras confiteri. ergo ille jam non requirit immediatum actum. idem ſentit Lugo. ſufficit item dolor incluſus in retractatione & propoſito per Suar: Laym: Hurtad: probabileq; putat Reginal: & Dian: quæ omnia habentur in materia morali de pœnitentia. cur ergo non ſufficiet intentio incluſa in 196
hoc, quia vi uſurpationis mediorum, eſt expeditus Miniſter intendere finem ſi occurrat, quamvis nullum diſtinctum actum immediatè elicuerit. Tum quia in continuatione ſufficit intentio virtualis, cur non & in inchoatione, quamvis nullus actus immediatè ponatur. Quanta autem diſtantia actus expliciti requiratur, ſpectat ad moralia. ſuffecerit dicere; quod tanta diſtantia intercipi poſſit, quanta potis eſt ſalvare, eſſe hunc actum eundem moraliter.

Ratio Tertia. Quia non poteſt talis intentio qualis eſt deſcripta dici actualis, alias hoc ipſo diceretur ſufficiens. non habitualis; quia hæc ſtat in mero præceſſiſſe actum & nō eſſe retractatum, hîc autem eſt expedi-

194 197 expeditio illa habendi actualem intentionem vi præsentis dispositionis si occurrat, idq; conjunctam actuali usurpationi mediorum. ergo hæc intentio erit virtualis. quæ enim commodius alia? & certè ut aliquid permaneat virtute, sufficit ut influat in actionem; cur autem non dicetur influere in actionem, si adsit præsens talis habitudo, ut interrogatus Minister dicat; *hoc volo.*

DICES Primò. Nec virtualiter potest movere finis, qui ante non fuit præcognitus. ergo hæc explicatio nulla.

RESPONDETUR Sufficiet fuisse præcognitum licèt non immediatè, sed ita ut etiam virtualiter dicatur præcognitus finis hîc & nunc, virtualitate contenta in tali usurpatione mediorum, vi cujus paratus sit re-
195 198 spondere; hoc volo, si occurrat, idq; secundum præsentem, quam tunc habet habitudinem.

DICES Secundò. Si non est necesse in antè immediatè præcognoscere finem, ut aliquis dicatur, cùm intentione virtuali operari, sequitur nullum esse qui propter plures aut pauciores fines operetur, quia operatio ad plures vel pauciores fines intendendos fit à cognitione.

RESPONDETUR verum esse quod determinatio ad plures vel pauciores fines in operando intendendos fiat à cognitione, sed falsum est quòd fiat à sola cognitione finis actuali, cum possit fieri à cognitione virtuali finis, ita ut illos fines & solos censeatur intendere, propter quos consequendos re-
196 199 sponderet secundum præsentem quam tunc habet dispositionem, responderet inquam quod operetur.

DICES Tertiò Si non est requisita immediata cognitio finis, sequeretur etiam bruta operari propter finem.

RESPONDETUR Non operabuntur, quia illis non competit virtualis cognitio finis, nec possent rationem de se reddere cur operentur; nam responsio per Quia, nonnisi intellectualium est.

DICES Quartò. Si non requiritur ad intentionem finis virtualem, aliquis immediatus actus in ante, qui proponat finem, sequitur quod exercens, solas actiones externas v. g. baptisandi propter solam cęrimoniam sine intentione baptisandi, verè bapti-
sare t, usurparet enim actiones ordinatas ad 200
hunc finem, id autem negat Theologia.

RESPONDET Negando Sequelam. Probationem ejus distingvo, usurparet actiones ordinatas ad hunc finem, ita ut interrogatus posset dicere vi illius usurpationis, se velle hunc finem. Nego probationem. ita usurpabit ut interrogatus dicat se facere tantum nomine cęrimoniæ, Concedo probationem. sed jam talis, non habebit virtualem intentionem finis.

DICES Quintò Talem intentionem non distingvendam ab habituali.

RESPONDETUR habitualis intentio, & præsens, quæ explicatur, virtualis, sunt in hoc pares, quòd nec hæc, nec illa actu præcognoscat finem; in hoc tamen dispares,
quia habitualis præcisè consistit in sola non 201
retractatione; virtualis autem non sistit, sed trahit simul usurpationem mediorum in quibus virtualiter continetur finis, & quidem usurpatione tali, vi cujus sit expeditus ad actu appetendum finem, si occurrat: fieri tamen potest, ut casu aliquo intentio habitualis, sit intentio virtualis, scilicet cum ex habitu operans, nihil cogitando de fine, usurpat præexplicato humano modo, media.

DICES Sextò. Sequeretur quòd Sacerdos non habens immediatam actualem intentionem v. g. baptisandi, non solum baptisare deberet, sed etiam mereretur illa intentione virtuali. sed illâ non potest mereri: quia nemo potest mereri actu, quem non habet sed haberet, hoc enim esset Semi-
pelagianisare. 202

RESPONDETUR distingvenda sunt hic duo. præmiaturne talis propter actum quem non ponit sed poneret? negandumq; hoc est: quia continet principium Semipelagianorum. & aliud est; præmiaturne propter actum qui tunc est, & qui simul virtualiter est actus ille ponendus? dicendumq; quòd præmietur pro illo, quia præmiatur pro præsenti, licèt illius præsentialitas trahat aliquid conditionatum. unde etiam qui extra confessionem, non habendo copiam ejusdem, elicit actum amoris divini, qui est virtualis contritio, præmiatur propter aliquid præsens, nempe actum amoris, qui simul est, non positus, sed ponendus actus Contritionis, cum ille amor, sit virtualis

203 contritio, inclusa in actu præsenti, sed explicabili per aliquid conditionatum.

Dices Septimò ergo etiam poterit dici aliquis intendere finem virtualiter, quia habet potentiam nonnisi ad illam intentionem faciendam, quod tamē non potest dici.

Respondetur qui habet potentiam ad aliquem actum, non dicitur velle illum virtualiter, sed posse velle; velle autem actionem ordinatam ad consecutionem finis, est velle virtualiter finem. & sicut habens potentiam ad exercendam conclusionem, non censetur exercere virtualiter conclusionem, exercens autem actum amoris in morte, censetur virtualiter contritus, ob præsentem quem habet actum, jam à potentia positum; ita ob usurpationem medi-
204 orum humano modo, in quibus virtualiter continetur finis, eamq; usurpationem actu positam, censebitur virtualiter velle finem. & certe de habente potentiam agendi, dici verè potest, Non agit, adeoq; nec agit virtualiter; de adhibente autem media humano modo, eaq; continente finem, verè dici potest, Agit, adeoq; & virtualiter agit, cum agat media, quæ virtute continent finem.

DIFFICULTAS III.

An Intentio Ministri sit pars Sacramenti?

PRimus affirmavit Lugo, ut ipse fatetur disp. 2. sect. 7. idem tuetur Esparza q. 6. Negat cum antiquitate DiCast: disp. 1. num. 340.

205 Dicendum est *Intentionem non esse partem, nec quid intrinsecum Sacramento.* Dixi Intrinsecum; indubie enim intentio est quid extrinsecum, sed intrinsecè requisitum; quia impossibile est secundùm præsentem ordinationem, poni Sacramentum & tamen sine intentione, consequenter illa erit intrinsecè requisita, sed non erit quid intrinsecum, quia nec constitutivum. præter probationes, quæ jam sunt allatæ, ubi de Constitutivo ut sic, ubi de Institutione, quæ omnes & supponuntur hic, & applicari mutatis terminis possunt, addenda adhuc erunt aliqua.

Punctum Difficultatis I.

Formantur Rationes

PRobatur Primò Conclusio restituendo rationes aliquas ex iis, quas sibi opposuit Esparza, coinciduntq; cum jam allatis. 206

Prima Ratio est. Nullus effectus intrinsecè constituitur per intentionem ipsum faciendi, aut per actionem quâ fit; nulla siquidem intentio potest velle efficere seipsum, nulla actio seipsam producere: intentio autem requisita in Ministro, est intentio efficiendi Sacramentum; actio item ab eodem exercita, producit Sacramentum. ergo ea intentio aut actio, non possunt intrinsecè constituere Sacramentum.

Respondet Esparza Objectum directè volitum à Ministro perficiente Sacramentum per intentionem, quâ illud perficit, non est ipsum Sacramentum, secundùm 207 suum conceptum adæquatum, sed sensibilis collatio gratiæ, per talia verba ab ipso prolata, circa talem materiam, &c.

Contra est Primò. Tum quia hoc ipsum pro ratione assumi potest, sequi nimirum ex hac sententia, quòd nunquam à Ministro perficiatur Sacramentum, sed aliquid Sacramenti, quia in Sacramento includitur intentio, quæ non perficit seipsam: hoc autem dici non potest; quia inprimis usus fidelium etiam Doctorum habet, dicendi Sacerdotem esse Ministrum v. g. Sacramenti; non esset autem Minister Sacramenti, quia esset Minister nonnisi alicujus, quod est pars Sacramenti, non Sacramentum adæquatè sumptum. Habet item usus fidelium 208 dicentium; accessit ad Sacramentum Eucharistiæ, ad Sacramentum Pœnitentiæ, quæ omnes locutiones falsæ essent, accessit enim non ad Sacramentum sed ad aliquid Sacramenti, non enim accessit ad Sacerdotis intentionem, quæ complet adæquatè sumptum Sacramentum. Sed hæc locutio fidelium patitur etiam retorsionem; nam actus pœnitentis sunt pars Sacramenti pœnitentiæ, & tamen nemo dicitur ad illos accedere, dum dicitur accedere ad Sacramentum pœnitentiæ. in tantum ergo hic usus fidelium loquentium valet in quantum non habetur locutio & phrasis, quæ dicat à Ministro Sacramenti tantum aliquid Sacramenti, seu Sacramentum inadæquatè sumptum

209 ptum perfici. unde etiam Augustinus tract. 26. in Joan: loquens de Eucharistia ait; *Qui non manet in Charitate* &c. *proculdubio non manducat spiritualiter*, &c. *licèt carnaliter & visibiliter premat dentibus Sacramentum Corporis & Sangvinis Christi.* ubi non dicit Augustinus, quod aliquid Sacramenti premat dentibus, sed Sacramentum, & per hoc ipsum excludit intentionem à ratione Sacramenti, quia hæc dentibus non premitur. Neq; valet si recurras, quòd verba sint pars Eucharistiæ, & tamen non premuntur dentibus, nam verba nonnisi æquivalenter sumpta sunt in facto esse pars Eucharistiæ; in concreto autem sunt ipsum Corpus & Sangvis Domini, quæ tamen dentibus premuntur, quid autem simile in intentione? salvo meliori judicio, puto in nullo Sancto Patre reperiri, quòd inadæquatè nonnisi sumptum
210 Sacramentum & secundum suum conceptum inadæquatum perficiatur à Ministro dum intendit perficere Sacramentum. Tum quia si quæratur; quare non perficit Minister adæquatè sumptum Sacramentum, pro ratione afferetur, quia intentio deberet seipsam conficere, cur ergo non dicetur argumentum evicisse & deduxisse ad absurdum, quod vel ipse respondens agnoscit. Tum quia nulla est necessitas, ut hoc argumento evincatur nova concessio, nempe ad quòd aliquid tantum Sacramenti & nō totum adæquatè Sacramentum à Ministro perficiatur. unde etiam in physicis quantumvis generans non producat formam rationalem, tamen non dicitur quòd
211 generet inadæquatè, salvaturq; hoc ratione unionis, vel modalitatis determinantis. ergo & hic quæri debet modus qui salvet adæquatè sumptum Sacramentum perfici à Ministro, intendente perficere Sacramentum salvari autem ita debet, ne ostendatur perfici à Ministro adæquatè sumptum Sacramentum, quantumvis perficeret solam v. g. formam.

CONTRA Secundò Quia non sufficit quod in antè supponatur posita intentio, ut dicatur perfici totum Sacramentum, nam intentio debet habere pro Objecto totum Sacramentum tanquam objectum ponibile, & tamen non habet seipsam pro objecto.

CONTRA Tertiò. Tum quia ex concessis, sensibilis collationis gratiæ per talia verba à ministro prolata circa talem materiam, non est pars intentio. ergo neq; est pars Sacramenti formaliter sumpti, cum illud in concreto sumptum, & tamen formaliter & adæquatè, sit sensibile collativum gratiæ. Tum quia reflectendo ad principia oppositorum, positis reliquis & non posita intentione, non erit sensibilis collatio gratiæ, & illâ positâ cum reliquis erit sensibilis collatio gratiæ, & tamen illius sensibilis collationis gratiæ, non est pars intentio. ergo neq; adæquatè sumpti Sacramenti erit pars. Tum quia sensibile collativum gratiæ non dicit pro parte intentionem, quia hoc concessit Esparza de ipsa sensibili collatione gratiæ. nec est major ratio unius quàm alterius. sed esse signum symbolicum practicum Sanctitatis (quo modo definit ille Sacramentum q. 1. a. 4.) est esse sensibile collativum gratiæ, hæc enim verbis differunt. ergo esse Signum Sanctitatis symbolicum non dicit pro parte intentionem. ergo neq; Sacramentum adæquatè sumptum dicet pro parte intentionem. indubiè enim illa definitio, est Sacramenti adæquatè sumpti. 212 213

Ex his ergo compingitur jam tale Argumentum. Si intentio esset pars Sacramenti, esset pars Sacramenti adæquatè sumpti, vel inadæquatè, non Sacramenti adæquatè sumpti, tum quia alias inadæquatè perficeretur Sacramentum; quod absurdum. tum quia si non est pars Sacramenti inadæquatè sumpti, nec erit pars Sacramenti adæquatè sumpti, cum utrumq; ponatur, positis reliquis cum intentione & non ponatur, reliquis positis, si illa non ponatur. tum quia si non est pars sensibilis collationis gratiæ intentio, nec erit pars sensibilis collativi gratiæ, adeoq; nec symboli practici Sanctitatis, consequenter nec Sacramenti adæquatè sumpti. non Sacramenti inadæquatè sumpti: quia hoc concedit Esparza, & quia etiam in aliis intentio, non est pars ejus quod intendit operans. Neq; valet si dicas quòd intentio non sit quidem pars sensibilis collationis gratiæ, est tamen pars sensibilis collativi gratiæ, non inquam valet, quia Sacramentum etiam inadæquatè sumptum, non est collatio sensibilis gratiæ sed collati- 214

215 vum, alias ſumens Sacramentum cum obice, non ſumeret Sacramentum, non eſt enim tunc collatio gratiæ ſenſibilis, ſed tantum eſt collativum. ergo Sacramentum tantum debet eſſe collativum ſenſibile gratiæ. ergo ſi hujus collativi non eſt pars intentio, non erit pars Sacramenti adæquatè ſumpti.

Ratio Secunda eſt. Contingit interdum intentionem eſſe peccaminoſam, Sacramentum autem nequit intrinſecè conſtitui per peccatum, cum Sacramentum ſit cauſativum gratiæ.

Respondet Eſparza Quod intentio non conſtituat intrinſecè Sacramentum tanquam virtus ejus, ſed ſolum Ut Quo, tanquam pura applicatio & determinatio, & Sacramentum eſt opus Dei & ſupernatura-
216 le ſecundum virtutem cauſativam gratiæ, non verò ſecundùm conditionem & applicationem ſe habentem Ut Quo, ad talem virtutem determinandam.

Contra Quod ſe habet tanquam conditio Ut Quo, & tanquam applicatio, non eſt pars ſed prærequiſitum ad illud totum, & tamen debet defendi, quòd illa intentio ſit pars. Rurſus intentio non conſtituit intrinſecè Sacramentum tanquam virtus in Sacramento incluſa. ergo non conſtituet illud, ſecundùm quod Sacramentum eſt cauſativum, non etiam conſtituet illud, ſecundum quod eſt Signum, quia & ipſa non eſt ſenſibilis, quid ergo tertium eſt in Sacramento? deniq; licèt virtus cauſativa in Sacramento ſit talis, ut poſita intentione cum
217 reliquis ponatur, non poſitâ quantumvis cœtera adſint, non ponatur, nihilominus illius virtutis non eſt pars intentio. ergo neq; erit pars Sacramenti.

Ratio Tertia eſt. Si intentio eſt pars, quia non ſubſiſtit Sacramentum deficiente intentione, etiam baptiſmus non tantum Ordinandi, ſed etiam Ordinantis, erit pars Sacramenti Ordinis, omneſq; alii antecedentes Characteres &c. &c. quam Rationem propoſuit DiCaſt:

Respondet dupliciter Eſparza. Quòd in Sacramento ordinis intrinſecè includatur character utriuſq; Perſonæ, non tamen characteres reliquorum antecedentes, quia ſolus Character ordinantis præſupponit omnia ea, quæ ad ipſum præexiguntur. deinde quòd detur in ordinante actio effectiva ordinis, quæ eſſentialiter ipſum characterem ſupponit. 218

Contra Illa quæ ſupponit character eſſentialiter, & non ſunt pars, ut ſupponitur. & ſunt pars, quia illis præexigitis non poſitis, & illis poſitis cum reliquis, tum primum intelligitur in ordinante character. ergo & antecedentes characteres ſunt pars. deinde illius virtutis effectivæ Ordinis, & non eſt pars character antecedens, ut ſupponitur, & eſt ex allata ratione.

Probatur Secundò Reſtaurando argumentum quod ſibi objecit Lugo. Intentio non componit Euchariſtiæ Sacramentum tanquam pars. ergo nec componet alia Sacramenta, eſt enim intentio commune quid omnibus Sacramentis. 219

Respondet Primò Lugo Euchariſtiam non conſiſtere in uſu, ſed in Speciebus conſecratis continentibus Corpus & Sangvinem Chriſti.

Contra. Sacramentum non conſiſtens in uſu, non componitur tanquam parte intentione, licèt ſine ea, &c. eſſe non poſſit; ſit, illâ poſitâ, &c. ergo & Sacramenta conſiſtentia in uſu, non componentur intentione.

Respondet Secundò idem. Non poteſt dari complexum ex ſpeciebus & Corpore & Sangvine Chriſti, quin detur Euchariſtia, & ut detur tale complexum requiritur quædam intentio defacto. cœterùm ſi illud complexum daretur, etiam omnibus aliis deficientibus, ſignificaret & cauſaret 220
gratiam; & tamen non poſſunt reperiri defacto ſine intentione alia Sacramenta.

Contra Non eſt pars Euchariſtiæ Intentio, quia ſi daretur complexum ex ſpeciebus & Corpore & Sangvine Chriſti, ſignificaret & cauſaret gratiam, quamvis ſecundùm præſentem inſtitutionem non detur. ergo intentio non erit etiam pars baptiſmi; quia ſi daretur elevata ablutio & prolatio formæ ſignificans & cauſans gratiam, eſſet etiam Sacramentum, quamvis in præſenti ſtatu, ad hoc non elevetur ſine intentione.

Respondet Tertiò Lugo. Quòd intentio immediatè non cauſet gratiam in Euchariſtia,

218 221 charistia, quia non est per se sensibilis, adeoq; non est pars.

Contra. Etiam in aliis Sacramentis intentio non est immediatè causativa gratiæ. cur enim in aliis, non in illo? nec est unquam per se sensibilis. ergo non est pars unquam.

Probatur Tertiò contra Esparza ex ejusdem quæstione 66. ad quartum. Sumptio non est pars Eucharistiæ, licèt illâ positâ cum reliquis, causetur gratia & significetur in sumente, & illâ non positâ, manentibus reliquis, non significat illam in sumente, nec causat.

Respondet Primò disparitatem esse: quia sumptio non habet ullam Symbolicam proportionem, nec ullam vim ejus activam.

219 222 Contra etiam intentio in aliis Sacramentis non habet ullam Symbolicam proportionem, nec apparet cur in aliis deberet habere vim causandi gratiam.

Respondet Secundò q. 71. a. 3. disparitatem esse; quia Sacramentum Eucharistiæ verè & realiter præexistit, secundùm essentiam ante usum.

Contra Licitum erat respondenti distingvere Sacramentum in Sacramentum adæquatè sumptum, cujus intentio sit pars, & in sensibilem collationem gratiæ, cujus illa non est pars. ergo licitum erit etiam distingvere Sacramentum Eucharistiæ in Sacramentum adæquatè sumptum, diceréq; illius partem esse intentionem, & in continentiam sensibilem Corporis Christi cujus

220 223 pars non sit intentio, & tamen id universaliter negat Esparza.

Respondet Tertiò idem disparitatem esse, quia definitio Sacramenti Eucharistiæ, adæquatè verificari potest absq; inclusione sumptionis.

Contra definitio Sacramenti Eucharistiæ adæquatè verificari potest absq; inclusione sumptionis tanquam partis &c. modò ea pro posteriori ponatur tanquam applicatio causativi. ergo etiam & definitio omnium Sacramentorum verificari potest, absq; inclusione intentionis tanquam partis, modò illa supponatur per modum applicationis, prærequisiti, aut efficientis moralis.

Punctum Difficultatis II. 224

Solvuntur Objectiones.

Objicit Primò Lugo. Illud debet esse intrinsecum alicui composito, quo ablato &c.

Respondetur secundum jam aliàs dicta.

Instat Primò Non minus requiritur consensus internus in Episcopo conferente potestatem ordinis, quam in conjuge dante potestatem sui corporis alteri. ergo si hoc posterius est compositivum intrinsecè Sacramenti, etiam illud prius est compositivum intrinsecè.

Respondetur disparitatem esse: quia Consensus in Conjuge habet rationem materiæ, sicut acceptatio, rationem formæ. 225
jam autem intentio ex Florentino, non habet rationem materiæ, sed hæc Materia, sunt Res, nec rationem formæ, quia hæc stat in verbis. Addit etiam DiCast: aliud esse intentionem Sacramenti Matrimonii, & aliud intentionem Matrimonii contrahendi. prior illa non est pars Sacramenti, posterior autem est pars: quia importat contractum, qui est materia hujus Sacramenti.

Instat Secundò. Remissio ut remissio non constat solis verbis externis, consequenter nec illâ forma, Ego te absolvo. ergo illa condonatio intendit intentionem remittendi, cum eam includat omnis condonatio.

Respondetur Intentio ipsiusmet con- 226
donationis, non erit pars condonationis, ipsa tamen volitio condonandi, erit pars condonationis, manifestate externè. quòd si intentio condonationis non est pars condonationis, sed condonatio est illius objectum, ita & intentio non erit pars Sacramenti, sed Sacramentum erit illius objectum.

Instat Tertiò In pœnitentia fatentur omnes includi intrinsecè ex parte materiæ, non solum confessionem, sed etiam dolorem internum de peccatis, quod falsum esset; si intentio non est pars compositiva Sacramenti, dicam enim illum dolorem requiri quidem, sed non esse partem.

Respondetur Etiam in pœnitentia inten-

227 intentio dolendi non est pars. ergo nec in Sacramento intentio erit pars. dolor autem ipse est concedo per modum materiæ, nec est quid applicativum ut sit Sacramentum, sed materia Sacramenti, jam autem illa intentio habens se, sicut intentio doloris ponendi, habet se per modum applicantis. Rursus cùm ad esse uniuscujusq;, quod est compositum, requiratur materia, forma, & principium effectivum. si ille dolor non sit forma, forma enim est absolutio, nec se habet per modum principii, debebit se habere per modum materiæ, intentio autem habet proportionem cum efficiente morali, aut cum applicatione, consequenter non erit pars. Addo quamvis Minister in Sacramentis novæ legis operetur ut Minister
228 Christi, & licèt hoc non possit intelligi, nisi quatenus operatur cum intentione, & per consequens intentio illa sit aliquid integrans operationem, non erit tamen integrans per modum partis, sed per modum applicativi, per modum Ut Quo efficientis moraliter.

Objicit Secundò Esparza q. 6. præter jam allata. Unumquodq; necesse est existere, existentibus omnibus, per quæ ipsum intrinsecè constituitur, nec potest deficere quin deficiat aliquid eorum per quæ intrinsecè constituitur, sed Sacramentum non necesse est existere, existentibus omnibus aliis distinctis ab intentione Ministri, idq; deficit, si deficiat eadem intentio, tametsi nihil desit aliud. ergo nulla alia distincta ab in-
229 tentione Ministri, sunt omnia per quæ Sacramentum intrinsecè constituitur.

Respondetur stando in aliàs dictis. *Et primum* quidem stando in hoc quod quæcunq; afferetur moderatio principii, Quo posito, &c. illa non erit illud ipsum, sed distinctum principium, vi cujus assumptionis, dici potest. Hæc propositio; Unumquodq; necesse est existere existentibus omnibus, per quæ ipsum intrinsecè constituitur, hæc inquam propositio, vel affertur ut stabilitiva illius majoris; Pars est quo posito cum reliquis, ponitur totum; vel non ut stabilitiva. si enim non affertur ut stabilitiva, Transeat totum, tota enim lis est de intentione, in quantum infundatur illi definitioni partis conclusio oppositorum, Pars est quo posito, &c. Si autem affertur tanquam 230
stabilitiva illius majoris & definitionis, tunc cum apponat ly Intrinsecum, quod nõ erat positum in illa definitione partis ut sic, jam non illam probat definitionem, sed corrigit additione termini, indubièq; pars est, quo posito tanquam intrinseco cum aliis intrinsecis est totum: nam quando illa Major negabatur, ideo negabatur inter alia, quia aderant instantiæ de essentiali prærequisito, objecto, termino relationis transcendentalis, quæ non sunt partes, & tamen illis positis cum reliquis, ponitur totum. hinc dictæ instantiæ impugnativæ illius majoris definitivæ, jam non tenebunt: quia nec prærequisitum essentiale, nec objectum, nec terminus relationis transcendentalis, sunt quid intrinsecum. Indubiè ergo pars est, 231
quo posito. tanquam intrinseco cum cæteris &c., ponitur totum, & quo deficiente, deficit aliquid intrinsecum, licèt tamen in re hoc sit pars, non erit tamen illa Major, definitio; quia est longa, quia procedit per aliquid posterius, nempe per deficere si auferatur, habetq; potius methodum divisivam. Multò autem minus concludet probatio, si assumatur in argumentum indistinctio partium à toto, indubiè enim pars est quo posito tanquam parte, ponitur; sed quærere restabit quid sit poni tanquam partem? *Secundum Principium* à nobis assumptum; Quòd hæc definitio conveniat omni, sed non soli. stando in hoc principio distingvitur major. Unumquodq; est necesse existere, existentibus suis intrinsecis, ita ut 232
nunquam jam ad rationem totius constituendi requiratur aliquid extrinsecum. Nego majorem. ita ut interdum requiratur. Concedo majorem, quomodo requiritur terminus relationis transcendentalis. *Tertium Principium* assumpsimus quod scilicet sint aliqua talia, ut illis ablatis, nec ullæ partes formales maneant. vi hujus principii distingvitur major. Unumquodq; est necesse existere, existentibus suis omnibus intrinsecis, ita ut ablatio ipsorum intrinsecorum constituentium totum, nõ possit haberi aliquando, ratione alicujus extrinseci ablati. Nego majorem. ita ut possit haberi. Concedo majorem. Deniq; stando in principio in Logica assumpto vera est major de toto absoluto,

233 absoluto, non autem de toto respectivo, cujus totalitas, stat etiam extrinseco, intrinsecè requisito.

INSTAT idem. DEUS distribuit dona gratiæ per Sacramentum mediante Ministro & dispensatione, voluntas autem dandi & intentio Ministri constituit intrinsecè donationem, Sacramentum item Matrimonii est verus contractus, contractus autem constituitur intrinsecè intentione. ergo

RESPONSUM supra, Intentionem dupliciter hîc sumi, primò pro Intentione quæ habet pro Objecto ipsam volitionem contrahendi, vel volitionem remittendi. hæc nunquam est pars, sed applicativum, effectivum morale, &c. Secundò sumitur pro objecto illius intentionis. & hoc indubiè ex
234 dictis, est pars. *Sed insuper*

INSTAT Primò P. Moravvski promovendo argumentũ sui Professionis Ergo in Entibus connotativis fieri potest ob defectum connotati extrinseci, ut idem maneat sine se ipso, poteritque aliquando realis defectus connotati extrinseci falsificare hoc primum principium Implicat idem esse & non esse.

RESPONDETUR Negando, quod in entibus connotativis fieri possit, ut ob defectum connotati extrinseci, maneat aliquid sine se ipso. Neq; hoc probatur, nec probari potest ex Principiis nostris. Si enim auferatur connotatum extrinsecum, non manent constitutiva illius extrinseci, sed cum suo constituto, etiam constitutiva non sunt.
235 Quid ergo manet ablato illo connotato? manet subjectum connotationis & denominationis habendæ in circumstantia connotati, quod subjectum ita manet, ut maneant etiam constitutiva subjecti; adeoq; nunquam manent constitutiva sine constituto, nec è converso; consequenter in Principiis connotantium, non falsificatur illud Principium. Impossibile est idem esse & non esse.

Sed evolvamus Probationes, quas supponit hæc illatio, nego enim illationem. sic probari ex dictis posset. Manerent constitutiva relationis, in nostris principiis, & non maneret relatio. Ergo in nostris principiis idem maneret sine se ipso. Cui probationi ut ostendatur, non manere idem sine se ipso, negatur itidem Antecedens. Certè enim si manerent constitutiva Relationis, 236
& non maneret Relatio, sequeretur aut distinctio totius à partibus suis simul sumptis, aut idem manens idem non esset idem. Negatum Antecedens sic in Oppositorum Principiis, probatur. Maneret v. g. Entitas Patris, quæ Entitas Patris est constitutivum intrinsecum Relationis. Ergo manerent tunc constitutiva Relationis. Et hic jam conquiescit Probatio. Redit autem distinctio nostra primo præusurpata, quod Entitas Patris, sit solum intrinsecum constitutivum Relationis, in circumstantia Termini seu extrinseci essentialiter requisiti Concedo Antecedens. Extra hanc circumstantiam est constitutiva intrinsece Nego Antecedens. Quæ distinctio supponit hanc Majorem, quæ impugnari deberet, potest aliquid manere in Entibus connotativis, & 237
non habere rationem intrinsecè constitutivi, nisi in circumstantia alicujus Extrinseci essentialiter requisiti.

Indubie in nostris Pricipiis pro concesso habetur Terminum ita necessario essentialiter indispensabiliterq; requiri, ut sine illo, nec esse nec concipi possit Relatio, tota est lis de eo, An debeat vocari pars. Assumitur definitio partis. Pars est quo posito cum reliquis, res ponitur, illo ablato, etiam cæteris manentibus &c. aufertur. Negatur à nobis hæc definitio partis, quæ, ut vidimus alias, probatur ab Esparza, per recursum ad intrinseca, qui recursus, non probat illam definitionem, adeoq; improbatam relinquit Majorem, sed modificat definitionem, nempè quòd pars sit, quo posito 238
tanquam intrinseco, cum cæteris intrinsecis, &c. res ponitur &c. Quæ propositio à nobis conceditur, sed relinquitur improbata Minor; nempè quòd Intentio, quod Terminus Relationis Prædicamentalis, sit id quo posito tanquam intrinseco cum aliis res ponitur &c. Hinc in nostris principiis Physicè Relatio est fundamentum, ratio fundandi, Terminus, adeoq; est conflatum ex intrinseco, & extrinseco, hoc est, illo Ly Ad aliud. sicut ergo conflati ex intrinseco, & extrinseco, non est pars extrinsecum, hoc ipso enim extrinsecum non esset, si pars foret, quantumvis conflatum illud sit tale, ut posito intrinseco, cum aliis omnibus intrin-

239 secis, non sit ponendum conflatum ex intrinseco, & extrinseco, ita & in præsenti idem dicendum.

QUÆRES. An saltem relationi physice spectatæ, sit intrinsecum ipsemet terminus: Ad quod dici potest. Cum relatio Physice spectata sit conflatum ex subjecto seu intrinseco & ex ratione fundandi, & ex termino seu extrinseco. Hinc relationi dicenti illud extrinsecum, erit intrinsecum illud ipsum extrinsecum: Extrinseco enim esse extrinsecum omnino intrinsecum est. Non debet tamen eodem rigore in conflato illo, ex intrinseco & extrinseco; Extrinsecum dici pars; quia non habet proportionem cum manifesta parte; non habet enim proportionem cum Materia & Forma, nec im-
240 portat unionem Physicam aut identitatem.

Retineri etiam possunt termini quos sibi opposuit arguens quòd extra circumstantiam connotati, constitutiva illa, sint constitutiva in actu primo, non in actu secundo. Hinc

INSTAT Secundò Esse partes in actu secundo, seu constitutiva intrinseca, in actu secundo, nihil aliud est, quàm actu identificari toti: jam verò implicat, ut aliquæ Entitates actu existentes, in aliquo casu non identificentur actu, cum eo, cum quo identificuntur aliquando actu, neq; oppositum efficere potest, defectus connotati extrinseci; quia aliàs efficeret, ut id, quod hodie est actu ipsum, cras existat, in potentia ad se ipsum.

241 RESPONDETUR. Per eandem ut supra distinctionem, nempe quod esse partes in actus secundo, cum ipsum habeatur ratione connotati extrinseci, etiam actu identificatio toti, habebitur nonnisi in circumstantia connotati extrinseci, ut ita proportientur inter se constitutiva, & constitutum. Unde ulterius, ut supra diximus in simili, deberet probari hæc Major. Impossibile est ut sit aliqua denominatio vel formalitas, quæ sit illud ipsum, sed in circumstantia connotati positum. Porro hoc, quod est aliquid identificari alteri, ut alias etiam repetitò dictum, vel dicitur de Ente absoluto, vel de connotativo, si sit res de identificato in linea absoluti, non potest manere, quin illi competat tota denominatio, hoc ipso enim illa, non esset formalitas, denominatio, 242
identitas, &c. absoluta. sed si res sit de identificatione denominationis & formalitatis, identitatisq; connotativè spectatæ, fieri poterit, ut maneat nonnisi subjectum illius denominationis, illius identitatis connotativæ, transiturum in actum secundum denominationis, connotato posito. In concreto loquendo. Relatio, est Physicè loquendo subjectum, ratio fundandi, Terminus. ablatis Termino, vel ratione fundandi, hoc quod dicebat secundum identitatem absolutam subjectum, manet etiam, licet non maneat, secundum quod illud ipsum dicebat connotationem, & denominationem ad aliud. Sic v. g. habet rationem partis in actu secundo, Materia in composito, quæ ratio partis in actu secundo, non distingvi- 243
tur realiter, ab ipsamet Entitate materiæ, pereat forma, vel disuniatur, non habebit Materia rationem partis in actu secundo, quamvis ratio partis in actu secundo, non sit distincta realiter ab ipsamet materia. Hoc quod est me assidere Petro, quid est aliud nisi ego, Sessio, (pone si placet modalitatem esse illam Sessionem) & Petrus cum sua Sessione: nunquid quia ego possum assidere Paulo, sum jam in potentia ad me ipsum. Quæ Instantia, & aliæ similes deposcunt hanc probari Majorem; Non est possibilis denominatio, quæ sit in re ipsum subjectum, sed in circumstantia alicujus distincti à se realiter.

Neque debet dici quod materia etiam disunita habeat rationem partis in actu se- 244
cundo, certè enim debent distingvi formalitates partis in actu primo, & partis in actu secundo, quæ formalitates essent indistingvibiles, si materia disunita adhuc esset pars in actu secundo, & sicut est intellectio in actu secundo, quando est notificatio in actu secundo, idemq; dic de reliquis inductionibus: Ita materia est pars in actu secundo, cum actu componit; quæ omnia in hanc Majorem resolvuntur. Actus secundus est actuale exercitium, ad quod aliquid est in potentia, consequenter Materia erit pars in actu secundo, quando potentiam componendi exercet, exhibendo se, non pro comparte in actu primo, sed pro comparte in actu secundo.

Deinde

245 Deinde videtur imaginari arguens, quasi nos putemus quod aliqua Entitas, manens in sua Entitate habeat vel accessum, vel recessum suæ Entitatis, & hoc merito impugnatur tanquam lumini naturæ contrarium; sed præsens sententia, hoc solum impugnatum vellet, cur non possit esse aliqua denominatio, formalitas, connotatio, actus secundus; qui in re, sit illa ipsa Entitas, sed in tali circumstantia posita. Hinc illa propositio Implicat ut aliquæ Entitates actu existentes in aliquo casu non identificentur actu, cum eo, cum quo identificantur aliquando actu, hoc sensu à nobis conceditur. Quia implicat ut hæc Entitas, non sit hæc Entitas, manensq; nunc sui accessum, nunc sui abscessum habeat; sed non implicat, ut
246 sit aliqua denominatio, quæ sit in re, ipsum illud, sed in tali circumstantia positum. Negoq; quod aliqua circumstantia adferre talem denominationem non possit, implicatq; ut quod hodie est actu ipsum, cras existat in potentia ad se ipsum. hoc sensu Quia implicat ut hæc Entitas sit in potentia ad suam Entitatem quæ jam est; sed non implicat, ut sit in potentia ad se ipsum, hoc sensu, quod sit in potentia ad denominationem, formalitatem connotationem, quæ in re ipsa sit ipsum illud; sed in tali circumstantia positum. Concedo ulterius ablato Termino auferri immediatè v. g. Relationem, hoc sensu, quod nunquam aliud mediare debeat, ut illa auferatur, sed non hoc sensu immediatè aufertur, quasi auferatur propter
247 ablationem termini, tanquam propter ablationem alicujus intrinseci, adeoq; partis. Nego enim hanc Majorem. Quod non possit auferri in priori sensu aliquid immediatè propter aliquid extrinsecum, sed intrinsecè & necessario requisitũ, adeoq; propter ablationem alicujus quod non sit pars. Et ita quando perit Homo pereunte anima, perit immediate homo, & nullo alio mediante, sed immediatio illa conjuncta est, rationi intrinseci, neq; enim anima respectu hominis est de linea Aliud; pereunte autem Termino nullo mediante perit relatio, sed non tanquam propter aliquid intrinsecum, cum Terminus comparatè ad Relationem sit de linea Aliud.

Instat Tertiò. Vel denominatio partium, in actu secundo includit intrinsecè ali- 248
quid plus, quam Entitates partium, secundum se sumptas, vel non includit intrinsecè plus; Si primam: habeo intentum; Hoc enim plus intrinsecum, non erit aliud, nisi id, quod tu vocas connotatum extrinsecum. Si secundum. Ergo si maneant Entitates partium secundum se sumptæ, hoc est extra connotatum extrinsecum, manebunt omnia constitutiva intrinseca denominationis partium in actu secundo, adeoq; manebunt partes in actu secundo, ne dicatur idem manere sine se ipso.

Respondetur. Distingvendo ut supra, nempè quod denominatio partium in actu secundo non includat intrinsecè aliquid plus, quam Entitates partium secundum se sumptas, in circumstantia connotati extrin- 249
seci, extra quam circumstantiam partes illæ secundum se sumptæ, non habent rationem partium in actu secundo. Hinc si Entitates partium secundum se absolutè spectentur, non erunt intrinsecè partes in actu secundo, quod si habent illæ Entitates secundum se spectatæ rationem partium in actu secundo, nonnisi in circumstantia alicujus extrinseci, hoc ipso, quia illud extrinsecum, extrinsecum erit, adeoq; non pars. Dico ergo requiri Entitatem partium secundum se, hoc est secundum propriam Entitatem, requiri ad esse partium in actu secundo, licet hoc illis competat nonnisi in circumstantia ejus, quod est ex linea Aliud, adeoq; in circumstantia ejus quod non sit pars. In idem recidet, si dicas, partes illas secundum se 250
esse partes in actu secundo, non si spectentur absolutè sed si spectentur connotativè, nunc enim primum intrinsecè constituunt relationem. In concreto loquendo v. g. Non aliquid plus sed entitas subjecti constituit relationem, quia nihil aliud nisi subjectum dicit intrinsecè relatio, & quidem constituit relationem Entitas subjecti secundum se, hoc est non secundum aliquid sibi superadditum, sed sic sumpta secundum se, & non reliquo superaddito intrinseco, non constituit illam nisi in circumstantia Termini. Hinc hæc adhuc esset probanda Propositio Major Nihil est tale, sua sola entitate, sed in circumstantia tali posita, quæ propositio coincidit cum illa alia cujus probatio

quæri-

251 quæritur. Nulla denominatio est talis, quæ sit illud ipsum in circumstantia talis connotati acceptum. Quærendoq; probationem istius Majoris diei potest, quod denominatio partium in actu secundo non includat intrinsecè aliquid plus quam Entitates partium secundum se. hoc sensu quod tanquam intrinsecum nihil dicat nisi ipsas partes, sed non hoc sensu, quasi illæ partes rationem intrinsecè constituentium habeant extra connotationem illius intrinseci.

ADDO Hanc propositioné quod est identificatum secundum quod est identificatum semper est identificatum est in omni sensu vera. hinc enim sequitur, quia relatio est identificata subjecto, nonnisi in circumstantia termini posito, semper etiam identifica-
252 ri cum ponitur subjectum in circumstantia termini positum. Vera item est hæc semel absolutè identificatum semper est identificatum, sed hæc falsa. Denominatio connotativa quæ est ipsum subjectum in tali circumstantia, semper identificatur; hoc est semper est, nec variatur extra circumstantiam, licet denominatio connotativa, secundum quòd est ipsum in re subjectum, identificetur subjecto.

OBJICITUR Tertiò Authoritas Florentini. *Hæc omnia Sacramenta tribus*, inquit, *perficiuntur, videlicet rebus tanquam materiâ, verbis tanquam formâ, & Personâ Ministri conferentis Sacramentum cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, quorum si aliquid desit, non perficitur Sacramentum.*

253 RESPONDETUR Mentem esse Florentini explicare hæc, quæ nisi ponantur, non erit Sacramentum, quod etiam nos affirmamus, hocq; significabant illa verba. si aliquid desit, non perficitur Sacramentum. sed quia ex dictis, fieri potest, ut deficiente etiam eo quod non est pars, non sit res, ideo ex isto ly *Desit*, & ex ly *Non perficitur*, non potest argui ratio partis. positoq; quòd partes Sacramenti omnes in recto ponantur, & cum Florentinum in recto non ponat intentionem, sufficienter significatur, requiri quidem illam, sed non esse partem.

OBJ: Quartò Etiam retenta prædicta definitione sufficienter distingvetur pars à termino v. g. relationis transcendentalis, idq; ideo quia si per impossibile auferretur terminus relationis transcendentalis, & mane- 254
ret relatio transcendentalis, adhuc salvaretur totum relatum, & tamen ablata v. g. materia quæ est pars, non maneret totum.

RESPONDETUR Non ostendi casum possibilem in quo maneat relatio transcendentalis sine termino, consequenter illo posito cum reliquis, est, non posito, reliquis positis, non est, & tamen terminus ita ponibilis non est pars. sed recurritur ad suppositionem impossibilem, sed ex illa nihil legitimè hic deducitur, quia ex suppositione tollente seipsam, ut notum, nihil legitimè deducitur. hæc autem est talis. tunc enim suppositio impossibilis, est tollens seipsam, quando id, quod formaliter affirmabatur, idem formaliter immediatè & per locum intrinsecum negatur. hoc fit in præsenti, & 255
dicitur manere relatio seu esse ad aliud, & non dicitur manere esse ad aliud, cum non sit aliud. Quodsi ex hac suppositione tanquam tollente seipsam nihil legitimè deducitur, nec deducetur, quod terminus non sit id, quo posito, &c. Dicam etiam proportionaliter, si per possibile vel impossibile poneretur Relatio Prædicamentalis sine termino, ablutio item & forma Sacramentalis cum Jure causandi & significandi gratiam, adhuc mansurum totum Relatum, & totum Sacramentum.

OBJ: Quintò. Pone per possibile vel impossibile poni materiam formam, unionem, & non poni necessario prærequisita, v. g. concursum DEI, existentiam causarum, ponetur compositum. ergo per hoc suffici- 256
enter distingvetur pars à prærequisitis, quia illis per possibile vel impossibile positis sine prærequisitis, ponetur adhuc totum.

RESPONDETUR Sicut convenit omni parti, ly quo posito, sed non soli, ut dictum, ita etiam in præsenti dici debet, interdum partem esse talem ut si ponatur habeatur totum, ita tamen ut interdum habeatur totum nonnisi ex prærequisito posito, nam posito fundamento relationis transcendentalis. ratione fundandi, & termino, non posito per possibile vel impossibile ullo concursu divino, ulla notitia divina antecedente, erit tamen relatum, & tamen illius relati erit nonnisi prærequisitum terminus. ergo sequitur non per hoc, totum & partes in illo

257 illo inclusas distingui à prærequisito, quod possit poni totum sine prærequisitis, cum non ponatur totum relationis sine termino, qui est nonnisi prærequisitum ingrediens illud totum. ergo non semper haberi potest totum sine prærequisitis, nec distingvitur prærequisitum ab omnibus, quibus positis res ponitur, cum non distinguatur à seipso per ordinem ad terminum relationis transcendentalis. directè ergo respondetur distingvendo Consequens. ergo per hoc interdum distingvetur pars à prærequisitis. Concedo. per hoc semper distingvetur. Nego.

INSTABIS Posita per possibile vel impossibile sine omnibus aliis, materia, forma & unione, erit compositum, nec requiri-
258 tur quidquam aliud extrinsecum. ergo idem dicendum est in aliis.

RESPONDETUR disparitatem esse: quia tota absoluta non indigent nisi suis intrinsecis ad suum esse, quantum quidem per locum intrinsecum. sed tota connotativa indigent etiam extrinsecis: quia cum totum esse illorum sit ad aliud se habere, & illud aliud quia aliud est, hoc ipso extrinsecum est, ideo illud totum connotativum sine extrinseco, quia sine habente se ad Aliud, haberi non potest.

Punctum Difficultatis III.

Notantur quædam.

NOTO Primò. Posse esse hîc quæstio-
259 nem de voce. si enim dicas te non intelligere quidquam aliud nomine intrinseci & partis, nisi id, quod ita ad aliquid requiritur, ut sine illo res nullo modo possit esse, hoc sensu indubiè erit pars intentio. sed negatum supra, bene sic definiri partem. item si sumatur totum pro quocunq; tandem conflato, quale conflatum est ex causa & effectu simul sumptis, ex relatione transcendentali & termino, consequenter sumendo etiam partes, quantumvis non dicant inter se habitudinem manifestè partium, sed tantùm pro quocunq; conflatum illud ingrediente, sic etiam intentio ingrediens Sacramentum erit pars, sed hic non de tali toto, nec de parte quæ supponat pro solo ingrediente, loquimur.

NOTO Secundò. Hæc auferibilia tota, 260
per alicujus ablationem duplicia esse; quædam tota absoluta, & quædam respectiva, accipiendo respectivum pro genere ad connotativum & ad relativum. Tota absoluta stant nonnisi solis intrinsecis, hinc illis positis habetur totum. & ratio est: quia si solis intrinsecis positis, non poneretur totum absolutum, & esset absolutum, ut supponitur, & non esset absolutum: quia præter intrinseca sua, requireret ad esse sui, aliud. Tota autem respectiva, non tantùm requirunt ad suum esse intrinseca, sed etiam extrinseca. ratio: quia & esset, ut supponitur, totum respectivum, & non esset respectivum, quia haberet suam totalitatem, sine ad Aliud, adeoq; extrinseco. hinc

NOTO Tertiò. Omnia Entia respectiva 261
duobus constare indispensabiliter, nempe aliquo Intrinseco, adeoq; intrinsecè requisito, & alio Extrinseco intrinsecè requisito.

RATIO quòd debeant poni intrinseca intrinsecè requisita: quia si illa non ponantur, nec ponetur ipsum intrinsecum constitutum, utpote à suis constitutivis indistinctum realiter. si non ponetur intrinsecum, nec ponetur illud respectivum, nullum enim quod est, est, sine intrinseco, est enim sibi ipsi quod est, adeoq; illud *seipsum*, erit intrinsecum, nullum enim *seipsum*, est sibi extrinsecum. Quòd autem respectiva indigeant etiam extrinseco, ratio est præter allatas, quia Ens respectivum est bonum ad aliud, adeoq; debet esse ex integra causa, integra
autem causa respectivi, est etiam aliud, ad 262
quod est. & sicut non est totum absolutum, si desit pars absoluta seu intrinseca, eo quod partes intrinsecæ integrent totum absolutum, ita si desit aliquid extrinsecum, non ponetur totum respectivum; quia non minus respectivum totum non potest esse sine illo aliud, sivè extrinseco, quàm totum absolutum sine parte, suntq; in hoc pares, *Pars* & illud *Aliud*, in hoc, quod est indispensabiliter exigi, cum hac distinctione, quod in absolutis exigitum, sit pars, in respectivis sit *Aliud*, sit *ad quod*, adeoq; extrinsecum.

NOTO Quartò. Sicut in materia de distinctionibus posuimus, quod ablato termino non maneat relatio quoad Entitatem, hoc ipso enim deberet dici manere relatio, quid

263 enim non manet, quod quoad Entitatem manet: ita etiam in præſenti ſublato extrinſeco intrinſecè requiſito Entis connotativi, non dicimus intrinſecè manere connotationem, intrinſecè enim manere connotationem eſt manere connotationem, nam ly intrinſecè manet, notat identitatem, cujus autem identitas manet & ipſum manet, ſed dicimus manere nonniſi ſubjectum, ſeu id quod dicit in recto. & ſicut manente ſubjecto, & eo quod dicit in recto album, poteſt non manere album; ita manente eo quòd dicit connotatio quoad ſubjectum & in recto, non dicetur manere connotatio.

Noto Quintò. Si reſpectivum Totum, eſt ex intrinſeco & extrinſeco, ſeu illo aliud, hinc fit ut eſſe reſpectivum, interdum qui-
264 dem ſit per appoſitionem intrinſeci, ſed interdum eſt per appoſitionem extrinſeci. è converſo non eſſe reſpectivi, interdum quidem ſumitur ex defectu intrinſeci, interdum ex defectu extrinſeci, ſeu illius aliud *ad quod.* & ratio eſt: quia cum totum reſpectivum involvat aliud, adeoq; non partem, ſi non ponatur illud aliud, non ponetur totum reſpectivum.

Noto Sextò Poſito quòd poſitione interdum extrinſeci, ponatur ſuo modo totum reſpectivum, & deſitione illius deſinat, & non ſolum ex ablatione intrinſeci; ex hoc nexu inter intrinſecum illud & extrinſecum in reſpectivo toto, oriuntur phraſes quædam, quarum notitia hîc tradenda. Vera eſt hæc locutio; Deſinente termino v. g.
265 relationis, manere ſubjectum relationis quoad ſua intrinſeca, & aliud, manere intrinſecè v. g. relationem. Prima propoſitio eſt vera, manet enim v. g. paries conſtitutus per ſuam materiam & formam ablata ſimilitudine, ſed non manet intrinſecè relatio: quia manere, ut dictum, intrinſecè relationem, eſt manere id, quod eſt idem cum relatione; manere autem id quod eſt idem cum relatione, eſt manere relationem, cum tamen certum ſit, tunc illam non manere. Rurſus, vera eſt hæc locutio; Ablato extrinſeco, Ens reſpectivum vel concretum manet quoad id quod dicit intrinſecè. Ratio: quia adverbiale illud intrinſecè ſupponit pro ſubjecto, quod indubiè manet. Unde etiam quod dicit intrinſecè relatio, & Cui, quoad illud dicere intrinſece, intrinſe- 266
catur etiam ablato termino, manet, quoad id, ut dixi, quod dicit intrinſecè ſed hæc eſt falſa; Manet intrinſeca relatio, vel manet intrinſecè ſine addito ſubjecti, ſeu ejus *Quod dicit.* & ratio eſt; quia manere intrinſecam, vel ſine addito intrinſecè relationem, eſt manere relationem: quod enim eſt propoſitio de ſecundo adjacente, quæ prius debet verificari præ propoſitione de tertio adjacente, in qua, propoſitione de ſecundo adjacente, Copula, ſupponit pro Exiſtit; ita prius eſt manere relationem, quàm manere modificatè, hoc eſt intrinſecè, vel intrinſecam. & ſi non manet ullo modo, nec manebit quoad intrinſeca, aut intrinſecè ſine addito. unde aliud eſt per nos manere relationem, quoad id quod dicit intrinſecè, hoc 267
enim eſt verum, & ſupponit pro ſubjecto, quod indubiè manet; & alia hæc propoſitio ſimpliciter dicta; Manet intrinſecè relatio; nam hîc ſupponitur pro ſeipſa & tamen indubiè non manet. Alia item phraſis eſt; Reſpectivum concretum de eſſentia exigit ſuum connotatum, vel; eſſentia talis concreti exigit connotatum, vel; eſſentiale eſt Reſpectivo habere terminum: &, Alia hæc; Connotatum vel terminus ingreditur eſſentiam, vel; eſt de eſſentia Entis reſpectivi. prior propoſitio eſt vera; quia dicit habitudinem reſpectivi ad aliud, ad quod *Ad.* ſi enim eſſentialiter non diceret id, nec eſſet eſſentialiter quod eſt, cum Ad aliud eſſentialiter ſit ad Aliud. ſecunda propoſitio eſt falſa; importat enim in toto re- 268
ſpectivo intrinſecitatem ipſius connotati, ſeu illius Aliud, nullum autem Aliud, eſt intrinſecum ei, cujus eſt Aliud, hoc ipſo enim non eſſet Aliud. Ex quo etiam ſalvatur à nobis alias prædefenſa locutio, quod terminus, ſit, quid extrinſecum intrinſecè requiſitum, non autem quid intrinſecum.

Noto Septimò. Nullum poſſe oſtendi concretum, in quo extrinſecum poſſit eſſe, pars ejuſdem. Ratio: quia impoſſibile oſtendi ſeu verificari non poteſt. hoc autem fieret, ſi quod eſt extrinſecum, non eſſet extrinſecum; non eſſet autem extrinſecum, ſi eſſet intrinſecum; eſſet autem intrinſecum, ſi eſſet pars. Ex quo deduces non tantùm cognitionis partem non eſſe objectum, neq;

enim

269 enim objectum seipsum inadæquatè cogno-
scit, sed neq; hujus concreti, quod est co-
gnitum. porro ipsum cognitum dupliciter
sumi potest; inprimis pro termino notitiæ,
& sic non est concretum ex notitia ex se, sed
est nonnisi terminus illius. Secundò potest
accipi cognitum jam in seipso, prout deter-
minatum à cognitione, & jam hîc, (ut alias
dictum,) erit necesse partiri cognitionem,
quæ est activum quasi principium illius de-
nominati, & hæc non est pars illius concre-
ti & denominati, nulla enim causa est pars
sui effectûs. secundo possumus partiri i-
psam passivam respondentiam illi activo,
hæc est pars hujus concreti cognitum, sed
non est quid extrinsecum, sed ipsum esse ob-
jectivum, quod secundùm aliquid sui, seu
270 secundùm illam rationem terminandi, est
sui pars.

QUÆRES Primò. Quid sentiendum de
doctrina Perez, qui dicit intentionem Mi-
nistri ut liberam essentialiter requiri, non
tamen ut liberam formaliter & immediatè,
eo quod sic sumpta possit esse mala; Sacra-
mentum autem non potest componi aliquo
malo, sed cum esse partem non pendeat à
nostris conceptibus, hoc autem quod est re-
quiri intentionem ut liberam, non tamen
quâ formaliter liberam, sint nostræ intenti-
ones; cùmq; illa formaliter libera, à se nec
virtualiter nec realiter, ut libera distingva-
tur, si sic sumpta non est pars, nec aliter 271
sumpta erit pars. deinde nescio quare in-
tentio ut libera, non possit esse mala, sed
nonnisi quâ formaliter libera.

QUÆRES Secundò Quid sentiendum sit
de doctrina Rosmer, qui ex eo non esse de
essentia Sacramenti institutionem docet,
quia conditio sub qua fit contractus condi-
tionatus non est de essentia ejusdem, jam
autem institutio Christi erat conditionata si
minister habuerit intentionem. sed hæc ra-
tio inexplicatum relinquit quid sit pars? &
cur non possit dici, quod Christus institue-
rit Sacramenta, sed sub conditione debitæ
materiæ & formæ? quæ tamen sunt adhuc
revera pars Sacramenti.

QUÆRES Tertiò. Quomodo concilian-
dum S. Trident. Sess. 14. c. 2. & ex illo Ca- 272
tech. Rom. p. 2. c. 1. §. 8. de Sacramentis in
genere, dum non meminerunt intentionis,
cum Florentino quod & Personæ Ministri,
& intentionis meminit. Circa hoc dici in-
primis potest, quod si esset intentio de essen-
tia & constitutiva, meminisset illius Trident:
& Catech: Meminit autem illius Florent:
quia eo loco voluit numerare ea, sine qui-
bus non fit Sacramentum, sive illa sint con-
stitutiva sive non. Trident: sic habet; *Ma-
teria*, inquit, *& Forma, quibus essentia Sacramen-
ti perficitur.* ergo apparet intentione, essen-
tiam Sacramenti non stare.

DISPUTATIO III.

1 DE CAUSALITATE SACRAMENTORUM. 2

PRÆMITTO Primò *Sacramentum novæ legis non tantùm esse excitativum ad fidem, vel applicativum objecti, quod illam excitet, sed simul esse causam immediatam gratiæ.*

RATIO præmissi est authoritas Scripturæ, quæ Sacramentis tribuit sanctificationem & salutem. ut cum prima Petri 3. dicitur; *Salvos nos fecit baptisma.* & ad Titum 3. *Salvos nos fecit per lavacrum generationis.* & Christus ipse Nicodemo affirmat; Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu S. quod etiam docet Trident: Sess. 7. c. 5, & 6. Et alias sequeretur infantibus non prodesse baptisma, cum de facto nullam habeant fidem. Præmissum hoc defendere spectat ad controversam Theologiam.

PRÆMITTO Secundò *Sacramenta novæ legis non sunt tantum conditiones dandæ gratiæ, sed revera causæ.* est præmissum contra Durandum & Gabrielem.

RATIO præmissi est: quia vi Trident: & Florent: Sacramenta novæ legis dicuntur continere gratiam, quæ continentia cum non sit materialis, & tanquam in vase, debet esse continentia tanquam in virtute, continere autem aliquid in alio tanquam in virtute, est causari.

PRÆMITTO Tertiò *Sacramenta novæ legis causare gratiam ex opere operato.*

3 RATIO præmissi est authoritas Tridentini Sess. 7. c. 8. *Si quis dixerit per ipsa novæ legis Sacramenta ex opere operato non conferri gratiam, sed solùm fidem divinæ prædestinationis, ad consequendam gratiam sufficere, anathema sit.* quos terminos usurpavit Innocent: III. lib. 3. de officio Missæ. Albertus Magnus in Cap. 6. Joannis. S. Thomas in quartum, dist. 1. q. 115. & alibi. Etiam ipsa Scriptura verba deponentia passivè sumit. ut ad Hebræos 13. Talibus enim hostiis promeretur DEUS.

PRÆMITTO Quartò. Quid sit ex Opere operato causare gratiam? quid item ex opere operantis?

EXPLICAT Primò Vasq: hìc d. 121. c. 1. Coincedit Di Cast: d. 2. n. 48. Duo possunt
4 in usu Sacramentorum considerari. Primò Actio quam Christus instituit. Secundò Eadem actio prout est ab hoc vel ab illo, qui est Minister vel suscipiens Sacramentum. itidem possunt in Sacramento spectari materia & forma, in circumstantia institutionis divinæ, & usus hujus materiæ & formæ Sacramentalis. priori modo sumptum Sacramentum dicit Opus Operatum. posteriori modo dicit Opus Operantis. Sacramentum itaq; causare gratiam ex opere operato, nihil est aliud, quam conferre eam, non intuitu aliquo meriti ipsius Ministrantis vel recipientis Sacramentum, sed præcisè ex eò, quòd sit opus tale institutum à Christo. Addunt ulterius distinctionem inter actiones meritorias præcisè ex opere operantis,
5 & meritorias ex opere operato: quia scilicet positis actionibus meritoriis ex opere operato, confertur gratia infallibiliter ex ipsis Sacramentis omni Subjecto apto, non confertur autem per alias actiones meritorias. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT Primò. Quia videtur restringere Opus operatum ad actionem à Christo institutam, & ad materiam & formam in circumstantia deputationis à Christo, cum tamen sint aliæ actiones meritoriæ ex opere operato, quæ tamen non sunt actiones à Christo institutæ immediatè; nam v. g. obligationes pro lucrandis indulgentiis sunt meritoriæ ex opere operato si ponantur, ut docet Lugo d. 4. n. 2. & tamen non sunt actiones à Christo institutæ saltem immediatè, nisi in generali, dando 6
Ecclesiæ potestatem tribuendi indulgentias, sed hoc non est instituere; alias dicendus esset Christus instituisse Sacramentalia, quia dedit potestatem Ecclesiæ Sacramentalia instituendi. de quo aliàs

NON SATISFACIT Secundò. Quia non explicat, quî Sacramenta magis infallibiliter causent gratiam, quàm actiones meritoriæ; nam sicut vis causativa gratiæ in Sacramentis est ex decreto DEI; ita idem decretum promisit actionibus elicitis in gratia, meritum ulterioris gratiæ.

NON SATISFACIT Tertiò. Quia immeritò assumit cum fallibilitate reliquas actiones meritorias conferre gratiam: quia, vel id procedit de actionibus, quas putamus esse meritorias, & revera non sunt, vel 7
de actionibus meritoriis quæ sunt tales. Si procedat de illis prioribus, æquabuntur in hoc Sacramentis, quia etiam Sacramenta, si putentur esse Sacramenta & non sint, non causabunt etiam gratiam. Si autem procedat de actionibus meritoriis, quæ sunt tales, illæ ex suppositione meritoriarum, sicut habent infallibilitatem sui, ita & infallibilitatem merendi decreto divino ad promissam.

EXPLICAT Secundò Lugo d. 4. Sect. 1. in hoc differenter à priori via: quia dicit tunc gratiam conferri ex Opere Operantis, quando datur solo intuitu meriti, quod ponitur ad obtinendam illam; tunc vero dari ex Opere Operato quando non attenditur solum ad meritum, sed etiam ad ipsum opus 8
præscindendo ab eo, quod sit vel non sit meritorium. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT Quia etiam Opus operatum ex vi operis operati meretur gratiam. cur ergo dicitur quod opus operatum, præscindendo ab eo quod sit vel non sit meritorium, operetur. deinde posito præcipuè quod etiam divinitus non possit stare amor DEI cum peccato, quæro, quid desit illi amori, ut ex opere operato sit expulsivus peccati. Rursus si impossibile est, ut docet Vasq: quod expulsio peccati, ponatur sine infusione gratiæ, quid illi amori deest, ne ex opere operato, dicatur causare gratiam.

Quid

9 *Quid causare gratiam ex Opere Operato &c.?*

Ad explicationem hujus

SUPPONO Primò Terminos hos esse reflectentis & revolventis sese mentis in consideratione operis, adeoq; præsentativos operis reflexè. videt ergo intellectus duplicem habitudinem in opere, primam quam habet ad ipsum, qui opus illud producit, & appellatur opus operantis. deinde habitudinem illius operis, ut ita dicam, ad seipsum, valorisq; illi ipsi, in illo ipso independenter à principio operante, annexi, vocaturq; hoc opus operatum. quia verò noster intellectus, non affert primæ intentionis formalitates, sed invenit in ob-
10 jecto ratione fundamenti, cum hoc quod est habere formalitatem Operis operantis, & operis operati, sint formalitates primæ intentionis, inveniet illas, secundùm fundamentum intellectus.

SUPPONO Secundò Hanc formalitatem Operis operantis, & Operis operati, quas intellectus, cum fundamento in re, invenit, non debere per hoc explicari, quòd ly Opus Operantis dicat præcisam dependentiam à principio operante, nec nomine Operis operati venit effectus seu terminus. Ratio: quia aliàs nullum erit opus operantis, quin sit Opus operatum, & nullum opus operatum, quin sit opus Operantis; hoc ipso enim opus operatum quod non sit à se, & ex se, est opus Operantis, & è converso: cum im-
11 possibile sit esse operationem sine Operato, nec possibile erit dari opus operantis, quin detur opus operatum.

SUPPONO Tertiò Nomine Operis operati, non venire ea tantum quæ de se nullam habent rationem meriti, & tamen merentur. Ratio: quia ablutio non potest habere ullo modo rationem meriti & causantis gratiam de se, è contra contritio posita in Sacramento pœnitentiæ, habet etiam vim merendi, & tamen ex opere operato meretur infusionem gratiæ. Illustrari hoc potest instantia morali: nam Princeps interdum mandat ut sit coriacea moneta, interdum v. g. aurea. prior in moralibus de se non habet valorem, posterior habet, sed accessus voluntatis Principis, attollit illi etiam valorem. ita & in præsenti.

SUPPONO Quartò. Ut dicantur ea, quæ aliàs habent rationem meriti, adeoq; dignitatem ex opere operantis, adhuc simul operari ex opere operato, dupliciter id explicari potest. Primò per istam conditionalem; quamvis v. g. dolor propter amorem DEI, non esset contrarius peccato, adhuc ex vi institutionis Christi, haberet vim expulsivam illius. Secundò explicari posset per accessum tituli v. g. Quamvis dolor propter amorem DEI, sit contrarius peccato, nihilominus positâ assumptione divinâ, accedit illi titulus, ipsius assumptionis divinæ, ita ut id præstet duplici titulo. 12

SUPPONO Quintò Præter titulos universales & remotos constituendi meritum in ratione meriti, quales sunt libertas, honestas, intensio, triplex adhuc titulus cogitari potest, *primus* ratione principii effectivi, prædicatorumq; ex illo desumibilium, quod in creatis non aliud est, nisi creatura rationalis prout elevata, quæ quò magis sese impendit positioni actûs, eo actus est dignior, dignitate in se inclusa, sed accepta ex vi principii effectivi. & ita actus amoris intensus ut 7 elicitus à principio intenso ut 7 melior est quàm actus intensus ut 4 elicitus à principio ut 4. *Secundus titulus* est Principii terminativi, qui reperitur in persona divina dignificante actiones Theandricas & reperiretur forte, si daretur subsistentia supernaturalis. *Tertius titulus* est dignitas operis inclusa in ipsomet opere, idq; non ratione dignitatis acceptæ à principio efficiente, sed ratione ponderis & valoris ex placito & assumptione divina cõtributi. *Ex his suppositis* 13 14

EXPLICATUR *Quid sit mereri ex Opere operantis & operato.* Illa dicuntur mereri ex opere operato, quorum dignitas & valor non æstimatur ex dignitate principii operantis, & prædicatorum exinde desumibilium, sed ex ipsa entitate, cui additus est talis vel talis divina deputatione valor, illa autem sunt merita ex Opere operantis, quæ sumunt dignitatem à principio effectivo & ex prædicatis ipsis, de se inferentibus, talem æstimabilitatem. Nomine autem operis nõ venit ipsa actio, sed interdum etiam terminus, unde non actio abluendi, sed ipsa ablutio pro opere seu pro termino sumpta, causat gratiam in baptismo, ex opere operato.

15 Dices Primò Ponamus quòd lapis assumatur ad productionem amoris divini, per nos ille non esset meritorius ex opere operantis, quia nullam dignitatem sumeret à lapide sui effectivo. ergo deberet esse meritorius ex Opere Operato. quod videtur absurdum.

Respondetur Ille amor rigorosè loquendo (quod illi commune cum cœteris similibus) non participaret ex genere quod est esse meritorium, quia nec ex genere liberi, consequenter nec opere operantis, nec ex opere operato, esset meritorius. sicut planta, nec est rationalis, nec irrationalis, quia non est animal. Cæterum si ille amor positus in Petro assumeretur ad causandam in illo gratiam, jam æquivaleret assum-
16 ptioni contritionis in pœnitentia, adeoq; mereretur ex opere operato, aliàs habiturus dignitatem, nonnisi à lapide, non quidem simpliciter, sed prout elevato.

Dices Secundò In adultis suscipientibus baptismum requiritur fides, itemq; in confessione dolor, quæ sunt actiones meritoriæ. ergo in Sacramentis saltem aliquibus confertur gratia ex opere operantis.

Respondetur distingvendo Consequens. ergo in Sacramentis saltem aliquibus confertur gratia ex opere operantis materialiter, quia scilicet aliquid meritorium assumitur novo titulo & deputatione ad causandam gratiam. Concedo Consequentiam. ergo in Sacramentis saltem aliquibus, confertur gratia, ex opere operantis for-
17 maliter, seu dignitatem, & vim à solo principio effectivo sumendo, & prædicatis rei, secundum quod pendentibus ab illo effectivo. Nego Consequentiam.

Dices Tertiò Supposuimus supra, quod indulgentiæ operentur ex Opere operato: quia scilicet satisfactio applicatur tunc. ergo etiam si aliquis jejunet pro Petro, jejunium illud operabitur in Petro, ex Opere operato.

Respondetur Jejunium Petro applicatum & Satisfactio Christi per indulgentiam applicata paria in hoc sunt, quia utrumq; horum, non est actus ejus cui applicantur. in hoc tamen habent disparitatem: quia opus illud quod exercetur ad lucrandam indulgentiam, non est necesse su-
mere dignitatem ex Persona operante, & 18
tamen cum lucretur illud opus remissionem pœnæ, debebit illam lucrari ex operato operato. jam autem jejunium applicatum Petro, dignitatem sumit nonnisi ab operante, seu jejunante.

Dices Quartò. Sequeretur unumquemq; actum amoris esse meritorium ex opere operato, idq; ideo; quia secundùm suam entitatem, independenter ab eo, quod dignificetur per principium suum, est meritorius.

Respondetur Nullam dignitatem haberi in illo actu nisi ratione prædicatorum, sed tamen pendentium in sua dignitate à principio operante, cumq; ille actus non supponatur habere superadditum sibi
titulum, & vim valendi, hoc ipso non erit 19
meritorius ex opere operato.

Dices Quintò Etiam verba; Ego te absolvo, si dicantur à laico nihil facient, secus si dicantur à Sacerdote. ergo sument valorem à principio operante.

Respondetur Sumunt valorem à principio operante, hoc est supposito quòd talis operetur. Concedo Consequentiam. sument valorem à persona operante, tanquam dante illis vim, titulum, assumptionem. Nego Consequentiam, hoc enim habent à Christo. & certè quamvis Petrus haberet characterem ordinis, si verbis illis valorem Christus non dedisset, non fuisset absolutio.

Præmitto Quintò *Sacramenta novæ le-*
gis non causare gratiam, tantùm dispositivè. 20

Ratio: quia dispositio ex sua natura debet reddere subjectum aptum formæ, & formam aptam & congruam sujecto. non apparet autem quî Sacramenta nonnisi aptent subjectum gratiæ, & non producant illam. & quamvis quidem baptismus habeat se, nonnisi per modum dispositionis, tanquam janua illorum, non apparet tamen, quî baptismus habeat se nonnisi per modum dispositionis, ad gratiam baptismalem. & certè cum dispositiones ad gratiam sint supernaturales, si potest causare illas dispositiones baptismus, cur non & gratiam. quando autem Scotus appellat Sacramenta dispositionem, non intelligit dispositionem rigorosam, sed intelligit, quòd Deus

21 Deus disposuerit & certificârit de hoc Ecclesiam, quòd suscipienti sine obice, infundenda sit gratia.

Restat ergo inquirere an Sacramenta causent gratiam, idq; an physicè, an moraliter.

QVÆSTIO I.

De Potentia Obedientiali.

Ægrè cusalitas Sacramentorum intelligi posset sine præcognitione potentiæ obedientialis, de qua

Præmitto Primò. *Rigorosè loquendo aliud esse potentiam Obedientialem, aliud Elevationem.* Potentia Obedientialis, est potentia, per quam Creatura est nata obedire Crea-
22 tori in ordine ad ea, quæ sunt supra suam naturam. Elevatio autem dicit completionem illius potentiæ Obedientialis. unde obedientialitas tenet se à parte Creaturæ; elevatio autem à parte Dei.

Præmitto Secundò. *Certum est dari potentiam Obedientialem.*

Ratio: Quia datur in Deo potentia imperativa Creaturæ, per quam illi imperare possit omne id, quod ab ea fieri non implicat, applicativaq; Creaturæ ad hoc faciendum. ergo dabitur in creatura subjectio, visq; executiva illius imperii & applicationis. ergo dabitur & potentia Obedientialis, hæc enim in præsenti pro eodem sumuntur. Quòd etiam præter obedientialem potentiam detur elevatio Creaturæ, certum
23 fide est; quia certum est dari actus fidei supernaturales, qui hoc ipso quòd supernaturales sint, elevationem supponunt. & ratio probat: quia sunt multa quæ nulla Creatura facere unquam viribus propriis potest, quæ postea facit, quod ipsum elevationem evincit.

Præmitto Tertiò. *Quòd Potentia Obedientialis non sit aliquid merè negativum*, ut voluit Aureolus constituens eam in negatione Resistentiæ Deo Operanti.

Ratio: Tum quia docet Trident: Sess. 6. Can: 5, & 4. Liberum arbitrium divinâ gratiâ excitatum activè cooperari ad suam justificationem. unde sic arguitur, Principium elicitivum actuum supernaturalium, non potest esse quid negativum, operari enim supponit esse, adeoq; affirmationem 24
exclusivam negationis; sed potentia Obedientialis est principium elicitivum actuum supernaturalium, non enim eos naturaliter elicimus sed per elevationem, adeoq; per potentiam obedientialem. ergo potentia obedientialis nō est quid negativum. Tum quia omne negativum debet fundari in aliquo positivo. ergo & negatio illa resistentiæ. cur ergo illud positivum, in quantum sumitur cum prædicato assumibilis ad effectus excedentes, non erit potentia obedientialis? Tum quia pura negatio resistentiæ Deo operanti, convenire potest etiam iis, quibus non convenit ratio potentiæ obedientialis: nam id cui competit simpliciter non esse, ei etiam competit negatio resistentiæ Deo operanti. 25

Dices cum Aureolo. Omnis creatura antequam sit, est in potentia obedientiali ad essendum, quæ potentia non est aliquid, sed mera non repugnantia ad existendum. ergo etiam potentia obedientialis, quâ Creatura dicitur obedire Deo operanti, erit mera negatio.

Respondetur. Disparitas est, quia antequam creatura existat, non habet esse, secundùm quod subjiciatur Deo, si non habet esse secundum quod subjiciatur Deo, non habet etiam potentiam positivam istius subjectionis Capacem; sed Creatura quæ est à parte rei, habet Entitatem, adeoq; habet id quod positivè subjici possit. Quanquam rigorosè loquendo, etiam antecedens falsum est: quia potentia Obedientialis, est ad agere vel pati, non autem ad existere. per hoc tamen non nego, quòd saltem ex consequenti potentia obedientialis dicat Negationem resistentiæ Deo. 26

Præmitto Quartò. *Non esse ita controversum, an detur aliquo sensu potentia Obedientialis in genere causæ materialis*, nam certum est recipi ab anima & habitus & actus supernaturales, respectu quorum illa non est subjectum connaturale, hoc sensu, quia non est agens & effectivum inter agentia naturalia, quod illa vi propria producere possit: quia tamen addi illi potest forma supernaturalis, rectè adstruitur, dari potentiam obedientialem, in genere causæ materialis. Non est item ita controversum, an detur potentia

27 tentia Obedientialis in genere cauſæ formalis: quia poteſt divinitus una forma informare plures materias adæquatas diſtinctas, cum ergo habeat indebitum modum informandi, adſtruitur inde potentia obedientialis, in genere cauſæ formalis. Nec eſt controverſum an detur potentia obedientialis in genere cauſæ efficientis, nam certum eſt, ut dictum ſupra, intellectum vi potentiæ obedientialis facere actus ſupernaturales. *Sed*

Præmitto Quintò. In hoc eſſe ſpecialem difficultatem, an unumquodq;, in genere cauſæ efficientis, aſſumi poſſit, ad producendum quemcunq; effectum? Negat Vaſq. Pontius, Amicus, & alii quos videre eſt apud recentiores & Suar: hic Sect. 3. §. 2.
28 conceduntq; nonniſi ſuapte natura operativa aſſumi poſſe: alii nonniſi quæ habent inchoatam potentiam ad aliquid ſimile faciendum. unde dicunt ad actum viſionis poſſe elevari intellectum, quia ipſe elicit etiam intellectiones de Deo, viſio autem eſt intellectio quædam. non poteſt autem elevari ad producendum v. g. Angelum; quia hæc productio non eſt intra ſphæram intellectivitatis. His ad notitiam fuſius mox tractandorum præmiſſis, ſit

Difficultas I.

Quid Potentia Obedientialis?

Dicendum eſt *Potentiam Obedientialem non eſſe quid ſuperadditum Creaturæ*,
29 ſed eſſe ipſammet entitatem Creaturæ prout ſubjectam dominio Dei in ordine ad ea quæ ſe excedunt.

Punctum Difficultatis I.

Explicatur & probatur Potentia Obedientialis.

Potentia Obedientialis neceſſariò eſt quid reſpectivum, obedientia enim eſt etiam inter virtutes ad alterum, licèt non rigoroſè, cumq; omne ad aliud, ſit reſpectivum, etiam potentia obedientialis cum ſit ad aliud, reſpectiva erit, quodq; ſit ad aliud potentia obedientialis, vel hoc ipſum probat, quia ſi auferatur dominium & mandatum non erit obedientia, quod certè aliud ab obedientia eſt. ſi autem obedientia 30
eſt quid reſpectivum & ad aliud, neceſſariò plura importare debet unum enim & aliud, ſemper plura eſt.

Porro hæc plura quæ importat potentia obedientialis cenſeri poſſunt, Primò ipſa Entitas creaturæ, ita ut ipſa obedientialitas importet potius primo ſubjectionem quàm dominatum Dei. quamvis enim prius ſit dominari quàm ſubjici, ſemperq; dominium præſupponitur obedientiæ, quia tamen hoc primò dicit res quod ipſa eſt, cumq; potentia obedientialis non ſit ipſum dominium, non importabit etiam primò ipſum dominium, licèt aliquid primo importet ad dominium. & ſicut ſervus non importat primum dominium, ſed id, quod eſt ad dominum, ita potentia obedientialis, non im- 31
portabit primò dominium, ſed id, quod eſt ad dominium, ideoq; primò importabit ipſam Entitatem creaturæ prout ſubjectam. Secundò importabit potentia obedientialis dominium Dei, nomine dominii intelligendo excellentiam divinam, vi cujus ſequitur poteſtas utendi Creatura prout voluerit, dividendo illud Prout voluerit, vel ad effectus non excedentes creaturæ conditionem, vel ad effectus excedentes creaturæ conditionem. prius illud, Poſſe uti prout voluerit, non ſpectat præciſè ad potentiam obedientialem, neq; enim per potentiam obedientialem, dicitur ſol curſum ſuum conficere, quia curſus ille non excedit conditionem illius. ſolùm ergo illud poſſe uti ad effectus excedentes, ſervit potentiæ obe- 32
dientiali. Quod autem potentia obedientialis importet dominium Dei Ratio eſt: quia illo non poſito, nulla erit potentia obedientialis. vel enim haberet cui obediret, vel non? ſi non haberet, non eſſet obedientialis, ſicut nec eſt æquabile, quod nulli poteſt æquari: ſi autem haberet cui obediret, reſpiceret dominium quia nomine dominii non aliud venit, quàm id cui obeditur. Tertiò Quia potentia Obedientialis importat etiam voluntatem divinam, quâ velit exercere illud dominium & poteſtatem. Ratio: quia hic vel loquemur de potentia obedientiali proxima, in ipſoq; actu ſecundo exercita, & ſic neceſſariò importabit volutatem Dei volentis in actu ſecundo, aſ-

ſumere

33 sumere creaturam, ad actum excedentem, cum nihil fiat in actu secundo, sine præintellecta voluntate illius, in actu secundo. vel loquimur de potentia obedientiali remota; & hæc etiam importabit voluntatem in actu primo: quia quibus aliquid in actu secundo formalisatur, iisdem etiam in actu primo formalisatur, ut inductio notificat. Quartò Potentia Obedientialis importat etiam omnipotentiam quæ applicatur ab illa voluntate ad concurrendum cum Creatura ad effectum illi indebitum. Ratio: quia nisi intelligatur omnipotentia quæ applicatur, non intelligetur executiva divina, nec intelligetur principium à parte Dei concurrens: sine executiva autem divina & principio concurrente, nihil fit à parte rei,
34 nec concipitur fieri posse. Quamvis autem tam multa potentia obedientialis importet, sitq; quasi complexum horum omnium, nihilominus dicitur potentia obedientialis non esse quid superadditum creaturæ; quia in conclusione non attenditur ad ea quæ in obliquo importantur, sed ad ipsum Rectum potentiæ Obedientialis. *Hac explicatione positâ*

Probatur Primò Conclusio argumento negativo. Non sunt multiplicanda entia sine necessitate, nulla autem est necessitas superaddendæ potentiæ obedientialis, ut patebit solutione objectionum.

Probatur Secundò. Ponamus per possibile vel impossibile non superaddi entitati creaturæ potentiam obedientialem, vel il-
35 la est subjecta dominio Dei, vel non. si non est subjecta, ergo nec est creatura. si subjecta, vel potest exercere hoc dominium in illam, & uti illâ prout voluerit, vel non potest. si non potest, ergo nec habet dominium illius. si potest; vel potest illâ velle uti ad effectus excedentes, vel non potest. si non potest, cur non? si potest, ergo ab ultimo ad primum, sine ulla superaddita Entitate, datur potentia obedientialis, quia sine ullo superaddito, potest Deus Entitate creata uti, ad effectus excedentes.

Probatur Tertiò. Est necesse ponere dominium Dei tam in ordine naturæ, quàm in excedenti, quàm perfectissimum. ergo & creaturæ subjectio quàm perfectissima; sed si non haberet Deus dominium in ordine naturæ, nisi ratione alicujus superadditi, 36
non esset dominium Dei in ordine naturæ quàm perfectissimum, nec subjectio creaturæ perfectissima, si sine superaddito non esset subjecta, tota enim illius subjectio salvaretur ratione illius superadditi. ergo etiam, si non haberet Deus dominium Creaturæ in ordine excedenti, nisi ratione alicujus superadditi, adeoq; nec creatura subjectionem in eodem ordine, nisi ratione alicujus superadditi, non esset perfectissimum dominium & subjectio creaturæ in illo ordine.

Sed possibilisne saltem erit potentia obedientialis superaddita? videtur illam non repugnare. Tum quia nulla implicantia potest ostendi in illa. Tum quia si repugnaret, ex eo repugnaret: quia hoc quod per suam entita- 37
tem potest esse tale, non potest reddi per aliquid superadditum tale. sed hæc ratio non convincit, quia justificatio nostra potest salvari per aliquid identificatum animæ, nempe per ipsam animam in circumstantia divini favoris, aliquo signo saltem extraneo significati, vel in circumstantia actûs amoris divini habiti, & tamen reddimur justificati per gratiam Dei supernaturalem superadditam. posset item regeneratio nostra salvari per ipsam entitatem hominis abluti sacramentaliter, & tamen hoc non obstante datur character, supernaturalis item qualitas constituens nos in ratione regeneratorum formaliter. ergo poterit etiam dari supernaturalis qualitas, constituens nos in ratione subjectorum formali- 38
ter. Tum quia non est ratio, cur non possit signum dari supernaturale nostræ subjectionis ad Deum, habens simul vim subdendi nos, ut faciamus quod Deus vult, habendo ad id vim consimilem prædeterminationi necessitanti. ita ut duplici tunc titulo, reddamur obedientes.

Neq; valet si dicas; Quia Petrus per suam entitatem est animal rationale, non potest reddi animal rationale per aliquid superadditum. quia albedo seipsa est alba, non potest reddi alba per aliam albedinem. ergo cum creatura sit etiam per suam entitatem subjecta obedientialiter, non poterit reddi per aliquid superadditum subjecta. & ne sit retorsionis locus de justificatione & regene-

39 regeneratione, dici poſſet diſparitatem eſ-
ſe; quia non ſemper, nec pro ſemper ſumus
regenerati & juſtificati, bene ergo per ali-
quid aliud poſſumus reddi regenerati & ju-
ſtificati, ſemper autem & pro ſemper habe-
mus potentiam obedientialem. Non, in-
quam, valet ſi dicas, nam de animali rationa-
li alia eſt ratio, cum enim animal rationale
deſumatur à corpore & anima, & cum illis
ſuppoſita unione etiam ſit idẽ realiter, quæ-
ro; vel præſupponetur aliud corpus & ani-
ma? & jam non hoc animal rationale erit,
ſed aliud. ſi autem præſupponatur poni i-
dem corpus ſecundò & eandem animam,
nihil plus habebit quod non habuerit antè
exceptâ replicatione, & cum replicatio non
faciat aliud formaliter corpus & animam,
40 non poterit etiam facere formaliter animal
rationale aliud; poteſt autem oſtendi, quid
faceret illa potentia ſuperaddita, nempe
vim ſubdendi nos novo titulo. Quod atti-
net ad albedinem, aliter ſe in præſenti res
habet, cum enim albedo ſit forma quædam,
& quæcunq; etiam ſuperaddibilis albedo ſit
forma, actum ſuperaddita ageret, quia in
ratione formæ albedinis, nihil plus adfer-
ret: jam autem potentia obedientialis in
creatura non eſt aliqua forma, hinc addita
illi potentia obedientialis per modum for-
mæ, nondum actum ageret. unde ſi ſuppo-
natur aliquid ſubſtantialiter album, non re-
pugnaret illi ſuperaddita albedo, nam ex
titulo formæ afferret aliquid, quod non
præhaberet ſubſtantialiter album, & ſi cœ-
41 tera eſſent paria redderet duplici titulo al-
bum; ſic & in præſenti: & licèt albedo al-
bedinem non poſſet reddere albam, poteſt
tamen ipſum ſubjectum reddere bis album.
ita quamvis potentiam obedientialem, alia
potentia obedientialis non poſſit reddere
formaliter potentiam obedientialem, ſi eti-
am prior ſumatur formaliter, ſubjectum ta-
men poteſt reddere, duplici potentiâ obe-
dientiali ſubjectum. Concedo quidem non
ſemper convenire homini denominationem
regenerati, ſed dico ſemper convenire poſ-
ſe habere ſine ſuperaddito hanc denomina-
tionem, ſi habeantur circumſtantiæ, eſſeq;
ſemper ſua entitate in actu primo talem, ſi
ſint circumſtantiæ; & tamen hoc non ob-
ſtante, ratio regenerati habetur per ſuper-
additum quid. Argumentum autem factum 42
præcisè attendit, an id, quod poteſt ſalva-
ri per ipſam entitatem in recto importatam,
poſſit ſalvari per aliquid ſuperadditum alio
titulo.

Punctum Difficultatis II.

Solvuntur Objectiones.

OBJICITUR Primò Creatura per po-
tentiam obedientialem debet attin-
gere effectus ſupernaturales. ergo impli-
cat illam eſſe entitativè naturalem.

RESPONDETUR Potentiam obedien-
tialem in circumſtantia elevationis divinæ
& omnipotentiæ concurrentis ad effectus
excedentes, attingere effectus ſupernatu-
rales, non extra hæc: nego autem rem in 43
entitate naturalem, in talibus circumſtan-
tiis, non poſſe attingere effectus ſuperna-
turales.

INSTABIS. Nulla res naturalis de ſe eſt
potens ad producendum effectum ſuperna-
turalem, ſed potentia obedientialis eſt po-
tens ad producendum effectum ſupernatu-
ralem. ergo.

RESPONDETUR Majorem eſſe veram
de re naturali non elevata, nec ita circum-
ſtantionata, ut diximus.

OBJICITUR Secundò. Si potentia obe-
dientialis eſſet naturalis. ergo debet illi re-
ſpondere effectus aliquis.

RESPONDETUR independenter ab e-
levatione reſpondere effectus nonniſi na-
turales, poſita autem elevatione, ſuperna- 44
turales etiam.

OBJICITUR Tertiò Si potentia Obedi-
entialis non eſt aliquid ſupernaturale ſu-
peradditum, ſequitur illam, & eſſe quid
ſupernaturale, & non eſſe ſupernaturalem:
non erit ſupernaturalis, quia eſt identifica-
ta rei naturali, hoc eſt ſubſtantiæ creatæ,
quæ non eſt quid ſupernaturale. erit autem
ſupernaturalis, quia potentiæ ſpecificantur
ab actibus. cum ergo illa ipſa, ſit ad actus
ſupernaturales, & ipſa erit ſupernaturalis.

RESPONDETUR non fore illam poten-
tiam ſupernaturalem. quamvis autem po-
tentiæ ſpecificantur ab actibus extrinſecè,
non tamen intrinſecè, intrinſecè enim ſpe-
cificantur ſua entitate, prout illa eſt radix
habitu-

45 habitudinis ad actus. ſi autem extrinſecè ſpecificantur ab actibus non erit neceſſe in eodem ordine eſſe actus & potentiam; ſicut quia extrinſecè ab objectis ſpecificantur actus, poſſunt in alio ordine eſſe objecta, in alio actus.

OBJICITUR Quartò. Si potentia obedientialis, non eſt quid ſuperadditum, ſequitur eam non eſſe diſtinctam à potentia naturali, cum tamen eas potentias vel ipſi termini diſtinguant.

RESPONDETUR potentiam obedientialem & naturalem ſecundum id quod dicunt in recto non eſſe diſtinctas, ſunt enim utraq; entitas creata, diſtingvuntur tamen ratione diverſorum connotatorum; ratione voluntatis Divinæ ad hoc vel illud volen-
46 tis creaturâ uti; ratione omnipotentiæ concurſum excedentem vel non excedentem offerentis, &c. Dicunt alii vel per hoc ipſum, diſcerni illas potentias; quia in naturali, non ſolùm eſt capacitas, ſed etiam exigentia ſuorum actuum & effectuum, in obedientiali autem, nonniſi capacitas.

OBJICITUR Quintò. Si potentia Obedientialis eſt quid naturali non ſuperadditum, ſequitur, quod angelus comprehendens ſubſtantiam lapidis, deberet cognoſcere omnes res poſſibiles in particulari, quia omnes illæ, ſunt ponibiles, per potentiam obedientialem à lapide.

RESPONDET Arriaga quòd ſi perfectiſſimè cognoſceretur lapis, illo cognito, cognoſci poſſent omnia poſſibilia, negat
47 autem naturaliter loquendo ea perfectione lapidem ab Angelo cognoſci.

ALITER dici poſſet. Quamvis lapidem perfectiſſimè Angelus comprehenderet, non poſſet cognoſcere cunctas res poſſibiles à lapide ponibiles; quia ſe ſola potentia obedientialis, & independenter ab elevatione, non eſt principium adæquatum poſitionis illorum poſſibilium, non ergo in illa, tanquam in cauſa, poſſet cognoſcere omnia poſſibilia, præcipuè cum aliunde non ſupponatur habere ſpeciem omnium poſſibilium. ſic v.g. ponamus quòd Angelus non habeat aliunde cognitum lapidem, tunc quamvis perfectiſſimè cognoſceret intellectum hominis ſolum, & non attingeret ſpeciem impreſſam cognitionis lapidis, vi cognitionis quam habet de ſolo intellectu, 48
non cognoſceret lapidem, quia ſe ſolo intellectus non eſt principium completum eliciendæ cognitionis de lapide, ita etiam cum ſe ſola potentia obedientialis non ſit principium productionis poſſibilium, cognita comprehenſivè entitas potentiæ obedientialis, non duceret in comprehenſionem omnium poſſibilium. & ſicut beati cognoſcentes intuitivè omnipotentiam non cognoſcunt omnia poſſibilia in particulari, ſed tantum ſub generica cognitione factibilis, quod non implicat. ita nec comprehenſiva cognitio potentiæ obedientialis, ducet in notitiam poſſibilium. & ſicut in una præmiſſa non poteſt cognoſci Concluſio, quamvis præmiſſæ cauſent concluſionem, ſic nec in potentia obedientiali ſola, quamvis com- 49
prehenſivè cognita poterit cognoſci tota poſſibilitas rerum ab illa ponibilium. Retorqueri etiam argumentum poteſt, quomodo cum relatio identificetur referibili, cognoſcaturq; referibile, quod eſt homo, dicens relationem diverſitatis ad omnia reliqua poſſibilia, neq; tamen cognoſcantur omnia poſſibilia, Quæ omnia in hoc ulterius fundantur, quia licèt cognito relato, eſt neceſſe cognoſci terminum, non tamen eſt neceſſe, omnino æquè diſtinctè illum cognoſci.

Ad explicandam autem mentem Aureoli ſupra poſitam, & quomodo creatura, cum ſit eſſentialiter per nos obeditiva Deo, non tamen eſſentialiter, exigit voluntatem di-
vinam, volentem per illam fieri effectus ex- 50
cedentes, & quomodo eſſentialiter non exigat concurſum ab omnipotentia indebitum, id teneri poteſt. Aliam eſſe hanc propoſitionem; Potentia obedientialis, ſtat in ſola negatione repugnantiæ, in potentia, ad operandum, hæc enim propoſitio eſt falſa, & ſupra refutata. Alia autem hæc eſt propoſitio; Creatura eſt obeditiva DEO, nonniſi negativè ſeu permiſſivè, non autem exigitivè. & hæc propoſitio eſt vera: ſi enim eſſet falſa, tunc exigeret ſibi indebitum concurſum, adeoq; exigeret aliquid ſupernaturale, hocq; ipſo illud ſupernaturale, jam non eſſet ſupernaturale. quando autem ad hoc ſe nonniſi permiſſivè habebit, ſalvari adhuc poterit, quomodo ille concurſus ſit indebi-

51 indebitus, ſic v. g: Quia Creatura eſt obeditiva Deo in hoc, ut deſinat eſſe ſi velit Deus; quia tamen ad hoc habet ſe nonniſi negativè, non exigit ut corrumpatur à Deo, immo refugit corrumpi, quantùm eſt de ſe. cum ergo potentia obedientialis, nonniſi negativè ſe habeat ad concurſum indebitum, ſalvabitur adhuc tota ratio ſupernaturalitatis in illo concurſu. Et licèt omnis potentia naturalis, ſit exigitiva comprincipiorum, hoc tamen eſt verum de Comprincipiis, quæ ſunt ſecundùm inclinationem poſitivam potentiæ, & ſecundùm, ut dixi, exigentiam. Et verò, ſicut DEUS, reſpectu peccati nonniſi permiſſivè ſe habet, nec exigit ut cauſæ peccati. ponant peccatum, immo exigit quantum eſt de ſe ne ponant, ita
52 nec exiget creatura elevari, quæ ſe ad hoc, nonniſi negativè habet. Quod ſi quæras, cur ad ſalvandam ſupernaturalitatem eſt neceſſe rem non exigi, & non eſt neceſſe, ut ſe, nec negativè ad hoc natura habeat? Ad hoc reſponderi poteſt per definitionem, nam in definitione ſupernaturalitatis ponitur, ut ſit res ſupra exigentiam, non debita &c. & non ponitur ut ſe ne negativè quidem creatura ad hoc habeat. deinde quia ſi ne negativè quidem, ad rem ſupernaturalem, ſe deberet habere res, nihil poſſet fieri ſupernaturale, ad eum modum, quo quia ne negativè quidem ſe homo habet, ut ſit Leo-Cervus, ne divinitus quidem fieri poteſt Leocervus.

Poſitâ identificatione potentiæ obedien-
53 tialis cum creatura, inquiri poſſet an una potentia præſcindi poſſit objectivè ab alia? ſed ſuppoſitâ doctrinâ traditâ in prima parte in materia de diſtinctionibus, & pluribus in Metaphyſica de iiſdem præciſionibus, inferri debet hæc duo præſcindi poſſe. Ratio. Tum quia ea præſcindi poſſunt univerſaliter objectivè, quorum unum non definitur definitione alterius pro ſtatu Metaphyſico; jam autem potentia obedientialis, & potentia naturalis non definiuntur eadem definitione: factivum enim per elevationem ſupernaturalium aliud eſt definitivè, à productivo effectuum ordini naturæ debitorum. Tum quia poteſt præſcindi volitivum ab intellectivo. ergo & hæ duæ potentiæ à ſe. Tum quia alia ſunt connotata potentiæ obedientialis nempe effectus 54
ſupernaturales, alia connotata potentiæ naturalis nempe actus naturales. Quod autem dicit Ripalda apprehenſis connotatis neceſſariò apprehendi connotatum alterius, id ipſum negatur, cum enim connotatum Naturalis & connotatum ſupernaturalis ſint diſtincta, non tantum realiter ſed ordine, neq; ſe habeant illæ entitates, ſicut pater & filius, poterit unum connotatum apprehendi, quin apprehendatur aliud ullo modo.

DICES cum Ripalda diſp. 33. de Ente ſupernaturali. Non poteſt aliqua natura apprehendi vitaliter activa ſupernaturalium, quin apprehendatur activa naturalium ejuſdem rationis, natura enim irrationalis, eſt incapax operandi vitaliter. ergo hæc 55
duo non poſſunt præſcindi.

RESPONDETUR inprimis non probat argumentum, ut ſonat, potentiam obedientialem, ut ſic non poſſe præſcindi à potentia naturali ut ſic, in quantum ſcilicet potentia obedientialis convenit etiam aliis creaturis inanimatis. Rurſus non eſt ratio, cur potentia obedientialis ſecundum ſe ſpectata, non poſſit præſcindere à vitali & non vitali, & hoc vel maximè intendit noſtra reſponſio. Cœterum quòd ſub formalitate vitalis, non poſſit præſcindi à cointellectione naturalium, poteſt concedi: quia vitale non poteſt præſcindi à procedente ab intrinſeco, nec poteſt præſcindere procedens ab intrinſeco, à procedente ſimili viribus naturæ; hocq; ſolùm videtur voluiſſe 56
vel ipſe Ripalda, ut videre eſt ibidem, num. 15.

Punctum Difficultatis III.

Solvuntur alia Argumenta.

ATtingentur ea quæ ſibi opponit Ripalda diſp. 41. à num. 49.

OBJICIT Primò Repugnat qualitas creata, per quam natura elevetur, ad omnes effectus ſupernaturales, ſine fine poſſibiles: quia ſicut eſt limitatæ perfectionis, ita debet eſſe limitatæ virtutis. ergo etiam repugnabit activitas naturæ creatæ, communis ad effectus ſupernaturales, ſine fine poſſibiles.

RESPON-

57 Respondetur ſi non repugnat ſpecies impreſſa omnium poſſibilium repræſentativa, quæ foret entitativè limitatæ perfectionis ſed terminativè infinitæ, ita nec repugnabit qualitas, de qua antecedens.

Instabis. Perfectio inſtrumenti agentis activitate ſibi propria, & non virtute derivata, ſumitur ex perfectione effectûs, hæc autem perfectio effectûs, eſt illimitata & infinita. ergo & virtus, quod implicat, deberet eſſe infinita.

Respondetur etiam perfectio effectus eſt illimitata & infinita non abſolutè ſed ſyncategorematice, ad talem autem infinitudinem poteſt ſe extendere quid creatum. ut extendit ſe potentia intellectiva, ad terminos ſine fine intelligendos.

58 Objicitur Secundo. Potentia immediatè activa formæ intrinſecè ſupernaturalis, debet eſſe intrinſecè ſupernaturalis, quia natura potentiæ, ſpecificatur ab objecto & effectu quem reſpicit. at potentiam intrinſecè ſupernaturalem repugnat identificari naturæ. ergo hæc potentia immediatè activa non datur.

Respondetur Negando majorem, quæ ad ſummum eſt vera, de potentia immediatè activa ſupernaturalium, & non titulo elevationis, poterit enim illud elevativum, dare vim agendi immediatè, & tamen diſtingvi realiter ab eo quod elevat. Natura autem potentiæ ſpecificatur ab objecto ſed ſecundum vim agendi, quæ illic habetur, ab aliquo ſupernaturali ſuperad-
59 dito: unde etiam potentia naturalis ſpecificatur ab actibus naturalibus, ſupernaturales autem actus non illam ſpecificant niſi prout elevatam, ſeu ratione alicujus ſuperadditi, ſi ratione ſuperadditi, hoc ipſo non ratione, identificati alicujus.

Objicitur Tertiò Activitas productiva v. g. gratiæ juſtificantis, eſt participatio Dei, ſecundum eſſe activum ſupernaturale ipſius. ergo debet eſſe neceſſariò ſupernaturalis.

Respondetur Activitatem productivam gratiæ juſtificantis, ſecundùm quod importat ipſum elevativum, eſt participatio Dei ſupernaturalis, ſecus prout importat ipſum quod elevatur: cum enim rationem producentis illud ſupernaturale ſortiatur ratione illius ſuperadditi, hoc ipſo non 60
erit neceſſe, ut ratione ſui ſit participatio ſupernaturalis eſſe Dei.

Objicitur Quartò Magis potentia ſunt Sacramenta ad efficiendam gratiam, quàm lignum. ergo non ſunt potentia activitate obedientiali ſibi identificata, quia hæc eſt communis etiam ligno.

Respondetur Majoritatem hanc eſſe præcisè ratione tituli meritivi illius elevationis, non autem ratione præcisè potentiæ elevabilis. Quando autem Sacramenta dicuntur continere gratiam, hoc ſolum ſignificatur, quia jam ſunt ad hoc inſtituta, reliquis autem non convenit hæc inſtitutio.

Objicitur Quintò. Activitas identificata naturæ, non eſt in ſuo genere incompleta, neq; completa. ergo nulla. Non eſt 61
incompleta, quia alias eſſet principalis, cum virtus Dei per quam in ſuo genere completur, principalis ſit, exigeretq; auxilium ſupernaturale ad productionem formæ ſupernaturalis, cum omnis virtus incompleta, ſuapte natura exigat compleri. Non etiam completa, quia alias omnis creatura, totaliter in ſuo genere, contineret gratiam, cum etiam inſtrumentis competat continere effectum. quod etiam Trident: tribuit baptiſmo.

Respondetur illam virtutem eſſe incompletam completioq; illa per virtutem principalis, non confert complebili rationem principalis, ſed hoc ipſo dejicit à ratione principalis, & ſicut completio per ſpirituale corporis, non facit corpus ſpirituale; 62
ita & in præſenti, nec exiget auxilium ſupernaturale, quia ad illas formas non inclinatur, nec exigit illas tanquam ſibi debitas, conſequenter nec exiget auxilium ad illas formas.

Objicitur Sextò Virtus hæc potentiæ obedientialis deberet eſſe inſtrumentalis, cum concurrat ad effectus ordinis ſupernaturalis, hoc autem dici non poteſt, nam aqua efficiens calorem, non eſt cauſa inſtrumentalis, cum calor non ſit ordinis ſupernaturalis: deinde intellectus non eſt cauſa inſtrumentalis in actus intrinſecè ſupernaturales, qui ſunt intellectio.

Respondetur Virtutem obedientialem non reſpectu omnium eſſe inſtumentalem,

63 talem, ſed aliquando ſub aliquo reſpectu eſſe principalem, licèt nonniſi in circumſtantia elevationis: diximus enim aliàs, reſpectu vitalitatis incluſæ in viſione, cauſam principalem eſſe intellectum; reſpectu eorum tamen eſt cauſa inſtrumentalis, quæ vitaliter non operatur, nec habet reſpectu eorum inchoatam potentiam. unde oculus, ſi ſervata ſpecie coloris, videret illum in abſentia coloris, eſſet cauſa principalis, quia adhuc vitaliter operaretur.

Objicitur Septimò Cum Creaturæ per potentiam obedientialem ſint in actu primò activæ, non habent unde determinentur ad actum ſecundum.

Respondetur determinari à concurſu divino ſolo, vel qualitate ſuperaddita.

64 Quare autem lapis non poſſit elevari ad intelligendum alibi dictum.

Difficultas II.

Quid Elevatio Potentiæ

PRimum loquemur de ipſa elevatione, poſtea delabemur ad connexa illi.

Punctum Difficultatis I.

Quid tenendum?

DICENDUM eſt Primò *Elevationem potentiæ ſemper fieri per aliquid ſuperadditum vel intrinſecè, vel extrinſecè*, v. g. vel per qualitatem ſuperadditam, unitamq; principio naturali, quale principium eſt lumen glo-
65 riæ, habitus infuſi &c. vel per ſolum auxilium extrinſecum, profectum ab omnipotentia divina applicata à voluntate, ad concurrendum modo indebito.

Probatur Primò Impoſſibile eſt tranſire à contradictorio ad contradictorium ſine ſufficienti mutatione. ergo etiam implicabit tranſire à non eſſe elevati ad eſſe elevati ſine ſufficienti mutatione. ſed niſi ponatur aliquid vel intrinſecum vel extrinſecum ſuperadditum, non poterit ſufficiens mutatio oſtendi, ad tranſitum à non eſſe elevati ad eſſe elevati, quid enim illud? ergo.

Probatur Secundò Quia antequam res tranſiret à non eſſe elevati, ad eſſe elevati, non habuit aliquod intrinſecum elevativum, nec extrinſecum. ergo quando etiam ſupponitur eſſe elevatum, cum nec in- 66
trinſecè, nec extrinſecè aliquid ſuperaddatur, æquè manebit inelevatum, præcipuè cum præter intrinſeca & extrinſeca rei, nihil jam poſſit tertium inveniri.

Probatur Tertiò In naturalibus tranſitus à non eſſe potentis agere, ad eſſe potentis agere, non ſalvatur niſi ratione alicujus intrinſeci vel extrinſeci ſuperadditi. ergo nec in ſupernaturalibus ſalvabitur. quæ enim ratio probabit antecedens, probabit & conſequens.

Cœterum elevatio potentiæ materialis videtur ſemper perfici, nonniſi ratione alicujus extrinſeci nempe vel productione unionis vel formæ indebitæ. Ratio. Tum quia, ſi ratione ſuperadditæ alicujus qualitatis redderetur potens materia ad recipi- 67
endam formam ſupernaturalem illam ipſam, vel immediatè reciperet, vel per aliam qualitatem ſuperadditam, ſi immediatè. ergo & alias immediatè recipere poterit. ſi immediatè, dabis proceſſum in infinitum. Neq; valet ſi dicas, quòd ſicut unio & ſibi & aliis eſt ratio uniendi, ita illam qualitatem fore & ſibi & aliis recipiendi, non inquam valet; quia tunc ratio aliqua & ſibi & aliis eſt talis ratio, quando illam aliunde conſtat dari, & quando contra illam rationem non militat idem fundamentum. Et ſic, ſi quis unionem poneret ratum Ens, illa non poſſet eſſe ſibi ratio uniendi, quia pro illa, eadem ratio militat, quæ pro aliis. in præſenti autem eadem ratio militat pro formis ſupernaturalibus, & pro illa qualitate 68
nempe naturalitas materiæ & illarum ſupernaturalitas, nec aliunde conſtat illam qualitatem dari vel neceſſariam eſſe. Tum quia potentia ſubjectativa in materia eſt idem realiſſimè cum illius entitate. de hac quæro; vel mediatè recipit illam formam ſupernaturalem, vel immediatè. ſi immediatè, habetur intentum; ſi mediatè contra erit; quia ſaltem illud immediatè receptivum, immediatè recipiet. ergo per ſuam entitatem. quo poſito ſic ulterius urgetur; Quod reſpectu unius entis ſupernaturalis habet entitatem capacem ſubjectare formam ſupernaturalem, etiam reſpectu aliarum formarum ſupernaturalium habet capacem entitatem; quia etiam reſpectu illarum

69 rum formarum habet eandem entitatem. Et certè non minus inter se, in ratione præcisè supernaturalitatis, differunt entia supernaturalia, quàm formæ naturales; & tamen supposito aliunde materiam non esse subjectum determinatum, si potest, idq; sua entitate recipere unam formam naturalem, potest & aliam, quia eandem entitatem retinet, tam respectu hujus quàm respectu illius formæ naturalis, & aliunde non probatur esse determinata. ergo idem in præsenti dicendum. Tum quia si præter concursum, qui est ad productionem vel formæ vel modalitatis supernaturalis, exigeretur adhuc aliud auxilium supernaturale, illud, utpote efficax, deberet aliquid producere, quid illud? non entitatem ma-
70 teriæ, quia hæc supponitur producta, non entitatem qualitatis alicujus intermediè receptivæ, hæc enim impugnata, & insuper nō esset hoc auxilium in genere causæ materialis, non etiam produceret illud auxilium quidpiam aliud. ergo apparet illud non dari. Neq; valet si dicas dari qualitatem, quâ intermediâ recipiuntur formæ materiales, ergo idem dicendum de potentia obedientiali materiæ; non, inquam, valet quia qui tenemus media quantitate recipi formas materiales, non negamus posse etiam immediatè recipi. sed ad salvanda ea, quæ à posteriori sunt cognita, de quibus in physica, infertur concedendum esse media quantitate illas recipi, quæ necessitas quia in præsenti nō urget, negamus istam intermediam
71 receptionem, licèt concedamus illam esse possibilem. quamvis autem elevatio in ordine efficientis perficiatur, per aliquid intrinsecum, non sequitur etiam in præsenti perfici debere; quia etiam elevatio efficientis non rarò perficitur per aliquid extrinsecum, ut mox dicetur. cur ergo hanc potius conditionem elevationis non sequetur elevatio materiæ, & sequi debere probant allatæ rationes, videantur dicta de Ente supernaturali.

Contra hæc allata de potentia passiva supernaturalium

DICES Primò ex Ripalda disp. 25. n. 14. Per possibilem ac non repugnantem intrinsecè passionem ac susceptionem talis formæ completur potentia passiva, sonat enim virtutem relativè respectivam & con- 72
nexam cum forma absolutè possibili, hoc autem habetur per susceptionem & passionem possibilem.

RESPONDETUR Nomine passionis & susceptionis Ut Quo potest venire Unio supernaturalis vel modalitas interveniens in receptione entis supernaturalis, & de hac non est hic quæstio, quod debeat esse quid superadditum. Rursus nomine passionis venire potest, ipsa potentia, ipsum susceptivum, & nego hoc susceptivum, hanc potentiam, debere esse aliquid superadditum. & sicut ipsa modalitas interveniens in naturalibus dum recipitur, supponit potentiam passivam identificatam susceptivo, ità & in præsenti.

DICES Secundò. Apprehensâ naturâ 73
& apprehensâ passione supernaturali, secluso quovis alio, apprehenditur natura absolutè susceptiva formæ supernaturalis. ergo hæc duo, complent illam potentiam.

RESPONDETUR Apprehenditur quidem tunc natura absolutè susceptiva formæ supernaturalis, nego tamen quòd illa passivè perficiatur in ratione potentiæ quâ talis; sicut nec in naturalibus, modalitas interveniens, perficit potentiam passivam, sed est ratio Ut Quo recipiendi &c.

DICES Tertiò. Ab eo reddi potest natura absolutè receptiva formæ, à quo forma redditur absolutè receptibilis, forma autem redditur extrinsecè receptibilis à passione absolute possibili.

RESPONDETUR Forma redditur extrin- 74
secè receptibilis à passione, tanquam ratione recipiendi Ut Quo, quæ non negatur, sed non tanquam ab ipsa potentia superaddita.

DICES Quartò. Non positâ potentiâ materiali superadditâ, non erit ostendere subjectum in quo recipiantur actus supernaturales eliciti à peccatore.

RESPONDETUR Subjectum erit anima, sicut & aliorum supernaturalium habituum mediante aliquâ determinatione supernaturali.

DICES Quintò. Datur elevatio potentiæ vitalis, ut vitalis est. ergo dabitur & elevatio potentiæ passivæ, quia vitalitas stat in producere & recipere.

RESPONDETUR per nos vitalitas stat in solo

75 sola agere. sed posito quod stet etiam in pati, suffecerit elevatio inclusa in ratione Ut Quo recipiendi, non autem præcisè in ratione potentiæ receptivæ.

De Elevatione per Extrinsecum

DICENDUM Secundò *Posse fieri elevationem in ordine ad efficiendum, etiam per aliquid extrinsecum, v.g. auxilium indebitum.* est conclusio contra Thomistas, Bann: Alvar: Cajet: Sotum.

PROBATUR Primò. quia id non implicat contradictionem. ergo apparet sufficientem esse talem elevationem.

PROBATUR Secundò Primus actus fidei, qui est dispositio ad habitum fidei, non est ab habitu fidei supernaturalis, antecedit e-
76 nim illam. ergo est ab auxilio solo indebito. Rursus contritio antecedens habitum infusum charitatis non potest esse à charitate permanentis qualitatis, quia alias daretur effectus ante suam causam. Potest item dari visio beata sine lumine gloriæ, quo casu intervenire nihilominus debet auxilium supernaturale, cum visio DEI sit actus supernaturalis. ergo apparet perfici posse elevationem, per solum auxilium indebitum, adeoq; aliquid extrinsecè superadditum. Potest item DEUS sine ulla qualitate superaddita, per solum auxilium indebitum quoad modum, una cum potentia naturali producere effectus naturæ v. g. actum scientiæ sine habitu, item producere habitum sine actu, qui est productivus habitus. ergo po-
77 terit & in ordine supernatrali cum solo auxilio extrinseco, idem producere. in multis quidem antecedentis partibus negativam tuentur Thomistæ, sed suppono alibi eos refutari & ex suppositione refutationis procedit probatio.

PROBATUR Tertiò Tum quia, quod ponatur aliquid intrinsecum elevativum potentiæ, est necessarium ex mente S. Thomæ ad salvandum nonnisi modum magis connaturalem agendi: non implicat autem DEUM non servare modum connaturalem agendi. Et certè ideo intrinsecum elevativum potest producere supernaturalia, quia habet vim eadem operandi, non implicat autem vim operandi DEUM ex suo auxilio exhibere. Tum quia si DEUS ponat concursum consimilem ei, quem ponit, quando 78
per aliquid intrinsecum elevat potentiam, ille concursus vel ponet id, quod poneret cum illo intrinseco superaddito, vel non ponet? si ponet, ergo sine superaddito ullo elevari potentia potest, neq; enim sine elevatione rem supernaturalem producere posset. si non ponet. ergo non est concursus consimilis ei, qui exhibetur cum concurrit DEUS, una cum qualitate superaddita, sed potest DEUS ponere ejus rationis concursum, quem ponit, cum per aliquid intrinsecum elevat potentiam, hoc enim non implicat, posteq; DEUS præstare id solo suo concursu, quod præstat una cum creatura.

Qui ipse medius terminus sic aliter proponitur; sit potentia naturalis, sit intrinse- 79
cum elevativum, potest DEUS denegare auxilium actualis concursûs, nec fiet actio supernaturalis. si autem exhibeat hunc concursum, ponetur actio supernaturalis. ergo apparet in sola exhibitione concursûs ultimo compleri rationem efficiendi supernaturalia. ergo etiam si DEUS ipsi potentiæ sine intrinseco elevativo exhibeat hunc concursum, habebitur completa ratio efficiendi supernaturalia, sicut quamvis DEUS possit facere produci hominem exhibendo concursum ad generationem, si tamen exhibeat suum concursum, ad ejus productionem, etiam sine causa creata, produceretur homo, ita & in præsenti, exhibitione illius concursus, ponetur ratio supernaturalis. Tum quia non minus auxilium DEI in- 80
debitum, est quid extrinsecum ipsi potentiæ obedientiali, quàm ipsum superadditum intrinsecum elevativum, quia illud intrinsecum nonnisi per unionem conjungitur, jam autem auxilium & concursûs conjungitur per identitatem cum ipso actu supernaturali, nam concursus DEI cum actione identificatur, sed non obstante extrinsecitate, quam importat qualitas superaddita, possunt poni actus supernaturales à potentia obedientiali. ergo nec illa alia extrinsecitas obstabit.

OBJICITUR Primò. Actus secundus supponit primum completum, sed nisi fiat elevatio per aliquid intrinsecum, actus secundus non supponeret actum primum com-

81 completum. quod ipsum probatur; esse actum primum completum est denominatio formalis intrinseca. ergo debet provenire à forma intrinseca.

Respondetur Actum primum completum esse denominationem partim à forma intrinseca, partim à forma extrinseca. cum enim importet ipsam entitatem potentiæ obedientialis, dicet aliquid intrinsecum, cum importet dominium Dei, voluntatem, omnipotentiam cōcurrentem, dicet aliquid extrinsecum, immo etiam posita sententia oppositorum, adhuc actum primum ingredi debet aliquid extrinsecum, nempe concursus Dei in actu primo. Potest etiam distingui consequēs. ergo denominatio actus primi completi debet provenire à forma in-
82 trinseca, hoc est ab aliquo conjungibili, ut per modum unius agant. Concedo Consequentiam. debet provenire à forma intrinseca, hoc est qualitate superaddita. Nego Consequentiam. porro auxilium Dei indebitum per modum unius concurrit cum potentia obedientiali.

Objicitur Secundò Si elevatio potentiæ obedientialis perfici potest per solum auxilium Dei extrinsecum, non esset ratio cur non semper ita elevaretur.

Respondetur ex mente S. Thomæ, quòd modus connaturalis agendi exigat ut effectus procedat ab aliquo principio permanente, liberum autem est Deo, modo vel connaturaliori, vel non, cooperari.

Objicitur Tertiò. Non potest effe-
83 ctus formalis variari invariatâ formâ. ergo neq; effectus formalis potentiæ obedientialis, nam ex potente remotè producere effectus vires naturæ excedentes, posita elevatione redditur proxime potens producere. ergo posita elevatione variatur, & ipsa potentia obedientialis.

Respondetur Variationem hanc posse esse etiam ratione extrinsecorum, sicut homo non solum ratione complexionis variatur, sed etiam ratione sitûs & rasuræ, præcipuè verò, quia hæc forma, quæ est potentia obedientialis, dicit etiam aliqua extrinseca, cum quibus saltem ita connectitur ac cum possibilitate effectûs causa, quæ variatur, variata possibilitate effectûs.

Objicitur Quartò Ex iis quæ sibi opponit Ripalda nobiscum sentiens disp. 35. 84
Actus supernaturalis quâ vitalis est, exigit fieri à principio intrinseco sibi proportionato, sed natura sine auxilio supernaturali intrinseco, non est intrinsecè proportionata ad efficiendum actum supernaturalem. ergo actus supernaturalis quâ vitalis, exigit fieri auxilio intrinseco supernaturali.

Respondetur Intrinsecitas duplex hîc cogitari potest, prima ex superadditione, secunda ex similium actuum in se continentia. ad salvandam vitalitatem, est necesse habere hanc intrinsecitatem posteriorem, nōn priorem, ut dictum in materia de supernaturali Ente.

Instabis primò. Natura vivens postulat determinari ab intrinseco ad agendum suum actum. 85

Respondetur Sufficit determinatio ab intrinseco, non superaddito, sed continenti, virtute sua similes actus.

Instabis Secundò Deus providit defacto naturæ rationali auxilia intrinseca ad agendum immanenter, quæ non providit naturæ irrationali Sacramentorum, ad agendum transeunter.

Respondetur Universaliter falsum antecedens, quia primi actus v.g. fidei in adulto baptisando sunt immanentes, & tamen non proficiscuntur ab habitu fidei; quando autem proficiscuntur ab habitu infuso, proficiscuntur ad connaturaliùs agendum, non autem indispensabiliter.

Instabis Tertiò. Non potest actus supernaturalis fieri à natura rationali ex natura rei, nisi subjectum dignè dispositum sit. 86
Sed subjectum actus supernaturalis non est dignè dispositum absq; auxilio intrinseco supernaturali.

Respondetur Major est dubia, quia primi motus dantur etiam supernaturales in peccatore baptisando, non apparet autem, per quid disponatur, ad primos illos motus supernaturales. Minor etiam non tenet, quia potest fieri receptio supernaturalium sine dispositione, & si quæ necessariò requiritur, suffecerit dispositio per auxilium elevativum extrinsecum.

Objicitur Quintò Modus agendi naturalis causæ primæ, est, ut non efficiat solus, tanquam causa particularis, effectus,

87 quos potest efficere per causas secundas particulares, at Deus potest efficere actus supernaturales per auxilia supernaturalia creata. ergo.

Respondetur ad salvandum quòd sine elevatione per intrinsecum adhuc causet Deus actus supernaturales per causas particulares, suffecerit ponere ipsas potentias creatas tunc concurrentes, sed elevatas aliquo extrinseco.

Dicendum est tertiò. Non repugnare etiam qualitatem supernaturalem, quæ sit instrumētum connaturale productivum effectuum, supernaturalium quoad modum v.g. quæ sit principium sanādi cœcos, ægrotos &c. est Conclusio contra Suar: & Amic:

Probatur Primò Quia talis qualitas
88 non repugnat.

Probatur Secundò. Potest dari qualitas quæ sit principium actuum supernaturalium quoad substantiam, qualis v. g. qualitas, est habitus supernaturalis. ergo etiam potest dari talis qualitas, quæ sit principium producendi effectus supernaturales quoad modum, hi enim ignobiliores sunt.

Probatur Tertiò Præter auxilium, quod sit principium extrinsecum operandi supernaturalia quoad substantiam, invenitur in Dei thesauro etiam principium intrinsecum eorundem. ergo & præter auxilium, quod sit principium extrinsecum operandi supernaturalia quoad modum, poterit id fieri etiam beneficio alicujus qualitatis.

Objicitur Primò ex Suar: Non videtur
89 possibilis virtus quæ producere possit tot diversos ac mirabiles effectus, cujusmodi sunt miracula Christi.

Respondetur hoc ipsum esse quod negatur, detur qualitas supernaturalis saltem medicativa &c: hoc enim solum sufficiet ad verificādam conclusionem, vel qualitas extendens se ad 4, vel 5, species miraculorum.

Objicit Secundò Amicus. Implicat virtus creata naturaliter operans supra leges naturæ.

Respondetur. Si dicas fidem habitualem, quod sit qualitas supernaturalis naturaliter operari supra leges naturæ, idem dices in præsenti, unde dici posset illam qualitatem fore supernaturalem quoad entitatem, naturaliter tamen suorum effectuum operativam.

Instat idem. Implicat ut virtus creata 90
naturaliter exigat operari supra aut præter id, quod ipsius natura postulat. ergo implicabit qualitas effectuum supernaturalium quoad modum connaturaliter causativa.

Respondetur Negando fore supra naturam ipsius illius qualitatis, operari illos effectus, sicut non est supra naturam habitus infusi Fidei, operari actus supernaturales fidei, licèt ipsi actus sint verè supra naturam. sed hæc intelliguntur ex materia de supernaturalitate.

Objicitur Tertiò cum eodem. Si daretur instrumentum naturaliter productivum effectuum supernaturaliū quoad modum, illud instrumentum esset causa Principalis. hoc implicat. Ergo. Sequela probatur.
Quia haberet proportionem adæquatam 91
cum effectu in quo stat ratio causæ principalis. quod ipsum probatur; quia ratio specificans virtutem hanc, quæ deberet esse nōnisi instrumentum, esset eadem cum ratione specificante ipsum agens principale. quod ipsum probo; quia ratio specificans virtutem illam instrumentalem & principalem, esset attingibilitas effectus independenter à suppositione subjecti, & reliquis causis naturalibus, quæ ratio est indivisibilis, hinc non potest diverso modo specificare instrumentum, diverso virtutem principalem.

Respondetur Si quis dicat etiam habitus supernaturales principiativos actuum supernaturalium, quoad substantiam esse causas principales actuum suorum, idem
etiam in præsenti dicere poterit. quod si id 92
negetur de illis habitibus, totum argumentū retorqueri poterit quod proponit Amicus. Deinde dici posset, quod illa qualitas habeat proportionem adæquatam cum effectu illo, non tamen adæquatione excludente causam primam, sed adæquatione excludente alias causas cœteroqui in ordine naturæ requisitas; quod si nō excludet causam primam dabit locum subordinationi requisitæ ad instrumentalem causam, ita ut non sit causa primò & per se requisita, & quamvis concederetur quod idem esset ejus specificativum extrinsecum, cum causa principali, adhuc distingui possent ratione aliorum, nempe cōditionis suæ in ratione agendi; præcipuè autem quia (ex eo quod idem habea-

93 habeatur alicujus ſpecificativum,) non deſtruitur ratio cauſæ inſtrumentalis, nam creatura per Amicum poteſt adhiberi tanquam inſtrumentum in ordine ad creandum, & tamen utriusq; idem erit ſpecificativum, productio ex nihilo. & ſicut ſufficit ſpecificari ab eodem ſed alio modo, hoc eſt cum ſubordinatione, ita & in præsẽti. Nec eſt regula dignoſcẽdi, quòd aliquid ſit cauſa principalis, quia habet adæquationẽ cum effectu, nam poſſunt dari duæ concauſæ principales, quarum neutra ſingillatim ſit adæquata effectui, cauſæ item æquivocæ non habẽt adæquationem cum effectu, & tamen ſunt cauſæ principales. Addo illam qualitatem fore quoad Entitatem ſupernaturalem, quoad ſuam enim entitatem nulli naturæ
94 debetur, principiaturam tamen nonniſi effectus ſupernaturales quoad modum; quia non eſt neceſſe adæquari in omnibus principio productivo effectum. ſic Angelus eſt ſubſtantia intellectiva, non efficit tamen intellectiones, quæ ſint ſubſtantia.

Punctum Difficultatis II.

An in omni Elevabili ſupponi debeat activitas partialis intrinſeca?

ASSERO Primò *In elevabili ad operandum modo vitali, ſupponi debet activitas partialis intrinſeca.*

RATIO: quia & eſſet illa operatio vitalis, ut ſupponitur; & non eſſet vitalis, quia non proficiſceretur ab intrinſeco, non enim
95 in quantum proficiſcitur ab auxilio, proficiſceretur ab intrinſeco; nam hoc non eſt potentia vitalis: nõ etiam in quantum proficiſcitur ab illa creatura elevata, quia nullam vim intrinſecam ſimilem, movendi ſe habet.

ASSERO Secundò *In elevabili ad operandum modo non vitali, non debet ſupponi activitas partialis intrinſeca.*

RATIO: quia nulla ejus neceſſitas, nec implicat negata activitate ſimilia operandi, adhuc eam elevari.

ASSERO Tertiò. *In elevabili ad operandum modo non vitali, ſupponi debet activitas partialis intrinſeca obedientialis,* hoc eſt, quod poſſit elevari ut agat.

RATIO: quia & poſſet tale agere obedientialiter, ut ſupponitur; & non poſſet, 96
quia involveret in ſe, quod non poſſit elevari ad hoc.

Hoc volunt hæc aſſerta. Sunt quædam manifeſtè activa, ut ignis; aliqua non manifeſtè activa, ut terra; utrumq; hoc poteſt elevari ad agendum non vitaliter; quamvis in ſubſtantiis præcipuè, nullum eſt, quod non ſit agens ſaltem ſuarum paſſionum; in accidentibus autem, ſaltem eſt activum ſuarum ſpecierum, ſed quamvis nec hoc haberet per ordinem ad efficienda & producenda naturalia, poſſet habere activitatem obedientialem intrinſecam, quæ activitas intrinſeca ſtabit in Entitate ad agendum elevabili.

DICES Primò cum Ripalda diſp. 41. qui oppoſitum nonnihil videtur opinari, quamvis in re idem ſentiat. ut videre eſt apud Di- 97
Caſt: diſp. 42. num. 2. Actio phyſica, quâ efficitur forma ſupernaturalis non vitalis, pendet intrinſecè immediatè ab inſtrumento creato. ergo ineſt ipſi aliquid virtutis intrinſecum, à quo actio pendeat.

RESPONDETUR ergo ineſt illi aliquid virtutis naturalium ſimilium activæ. Nego Conſequentiam. ineſt illi aliquid virtutis intrinſecum, hoc eſt Entitas ſua obedientialiter activa. Cõcedo Conſequentiam.

INSTAT Primò Si actio adæquatè & immediatè pendet à ſolo DEO, mediatè à Creatura, verè quidem creatura, non agit phyſicè v. g. gratiam.

RESPONDETUR ex mediato agere non infertur rectè, non agere; cum ipſum me- 98
diatè agere ſit adhuc verè agere, unde etiam ignis mediante calore agit ignem, verè tamen agit. deinde poteſt immediatè agere etiam id quod non habet virtutem ſimilium naturalium activam.

INSTAT Secundò Non poſita tali virtute intrinſeca activa, decerneret tantum DEus, ut natura tantum agat, objectum autem talis decreti, intelligi non poteſt eſſe aliud, quàm actio particularis, quæ v. g. gratia pendeat intrinſecè & immediatè ab inſtrumento creato, quomodo ergo non ſupponit vim intrinſecam.

RESPONDETUR Objectum talis decreti eſt actio particularis, à qua intrinſecè & immediatè pendebit gratia, ſupponetq; vim

 intrin-

99 intrinsecam, non quidem similium naturalium activam, de qua est lis, sed intrinsecam obedientialem & elevabilem.

INSTAT Tertiò Ab actu ad potentiam est legitima Consequentia, jam autem actu & immediatè non solùm DEUS agit, sed & creatura. ergo potentia agendi non solùm est in DEO, sed & in creatura.

RESPONDETUR Potentiam agendi esse in creatura, non quidem similium naturalium effectivam, esse tamen potentiam agendi obedientialiter.

INSTAT Quartò. Omnis passio supponit in quovis subjecto vim passivam subjecto intrinsecam. ergo etiam omnis actio in quovis agente, vim activam agenti intrinsecam.

100 RESPONDETUR. Sufficit ut supponat vim activam obedientialem, non autem vim activam similium naturalium, concedo quòd in divinis, ex reali productione colligatur potentia realiter productiva, sed colligetur etiam hîc ex reali productione virtus productiva realis, non quidem similium naturalium effectuum, sed virtus productiva realis obedientialis.

INSTAT Quintò. Si creatura ad effectus supernaturales posset constitui potens per virtutem DEI omnino extrinsecam, etiam posset ad effectus naturales sibi debitos, & cum exigentia concursûs divini, sufficeret ut eorum esset naturaliter activa, sicut sufficit per nos in præsenti, hoc autem esset omnem activitatem intrinsecam tollere.

101 RESPONDETUR hoc ipso quia esset natura exigitiva concursus, supponeretur esse activa, in tantum enim illam exigit, in quantum agit. Rursus si tribueretur etiam effectus naturalis, non agi nisi virtute extrinseca, sequeretur absurdum, nempe nullum agens, esse activum de se, Naturalium, cum tamen omne esse, sit propter agere; hoc autem esset absurdum. nullum autem est absurdum dicere; nullum dari agens naturaliter activum supernaturalium, adeoq; si est activum, non est activum nisi viribus aliunde habitis.

DICES Secundò cum eodem. Natura non est agens per solam virtutem extrinsecam DEI. ergo non est potens solum per virtutem extrinsecam DEI. Antecedens probatur, quia aliàs solus DEUS attingeret 102
physicè effectum supernaturalem, & natura solùm per denominationē extrinsecam, ageretq; nonnisi moraliter, ut agit causa moralis, per virtutem exequentem causæ physicæ.

RESPONDETUR natura non est agens per solam extrinsecam virtutem DEI, quasi illa merè se passivè habeat. Concedo Antecedens. non est agens per solam virtutem extrinsecam DEI, hoc est, supponitur in illa vis similium effectuum naturalium productiva. Nego Antecedens. si autem non se merè passivè habet in illo operari, adhuc physicè aget.

DICES Tertiò cum eodem. Natura est intrinseca habitudo ut ab illa physicè & efficienter pendeat, & procedat gratia v. g. 103
justificans idq; titulo subordinationis. ergo intrinseca est illi aliqua capacitas agendi, quæ capacitas agendi, ab omnibus intelligitur activitas & virtus saltem incompleta.

RESPONDETUR Natura est intrinseca habitudo, hoc est entitas obedientialiter activa. Concedo Antecedens. est intrinseca habitudo desumibilis ex similium actuum naturalium productione. Nego antecedens.

DICES Quartò cum eodem. Natura per se immediatè influxu physico efficit, v. g. gratiam, ergo non potest negari præcedere aliquid facultatis cōditionatæ, ex parte naturæ, intrinsecùs, ad actionem supernaturalem.

RESPONDETUR præcedere facultatem, 104
hoc est entitatem elevabilem, & obedientialiter activam. concedo quidem, quòd corpore secundùm se existente non sit homo, accedente anima, sit, & quòd nomen corpus pertineat ad essentiam hominis, ita quòd etiam pertineat ipsa natura ad actionem supernaturalem, sed pertinet tanquam entitas elevabilis, non autem tanquam similium actuum naturalium operativa.

INSTAT Primò ex auctoritate S. Augustini. l. 6. de Genesi ad literam. cap. 17. &c.

RESPONDETUR Cum ibidem dicat Aug: DEUM posse facere de omnibus aliud quàm seminales illorum rationes habeāt, hoc ipso non requirit universalem similium naturalium operativitatem, & quando talium modorum

105 dorum agendi, dicit rationes rebus creatis inditas, loquitur de natura tanquam elevabili, non autem tanquam similium operativa naturalium.

Instat Secundò Gratia & aliæ formæ immediatè insunt naturæ, ergo etiam ab illa immediatè effici possunt.

Respondetur disparitatem esse, quia ad illud priùs, nulla est necessaria elevatio potentiæ, ut dictum alibi; est necessaria ad hoc posteriùs, ita ut conjungi possit, etiam tali principio, quod de se, similium non est operativum.

Instat Tertiò. Pertinet ad perfectionem divini dominii posse uti creaturis ad productionem formarum non vitalium. ergo etiam ad hoc ut immediatè operentur.

106 Respondetur Concedo totum, sed ad hoc non est necesse præsupponi in illis vim inchoatam similium actuum operativam.

Punctum Difficultatis III.

Solvuntur Argumenta pro elevatione nonnisi per extrinsecum.

Sparsim dicta à Ripalda hic colliguntur.

Objicit Primò. Si posset quævis creatura agere effectum supernaturalem virtute superadditâ, possent similiter relationes divinæ, quæ ex se non sunt activæ ad extra efficere creaturas immediatè per actionem transeuntem, cum omnipotentia divina possit illis assistere absq; ulla imperfectione, ut assistit creaturis.

107 Respondebis Primò. Quod assistentia hæc supponat potentiam obedientialem, adeoq; potentiam ad subjici, hoc autem Paternitati v.g. divinæ non potest competere. *Hæc responsio*

Non Satisfacit. Quare non potest esse illa assistentia non ratione subjectionis & inferioritatis, sed ratione conjunctionis cum omnipotentia, quæ sicut creaturam intrinsecè non activam, potest reddere activam, cur non potest reddere activam paternitatem, ut ita quod datur creaturæ titulo subjectionis, detur Paternitati, titulo conjunctionis. Plures alias responsiones circa idem vide apud Ripaldam disp. 41. à num. 60.

Respondet Secundò Ripalda stando rationi improbabile non esse posse relationes divinas potestate absoluta reddi activas creaturarum, sicut creaturæ constituuntur per eandem activæ. *Hæc responsio* 108

Non Satisfacit: quia est contra communem sensum, & propter rationes mox afferendas. hinc

Respondetur Tertiò. Suppono quod personæ divinæ sint productivæ creaturarum ad extra, hoc enim sibi vult illud axioma; Opera ad extra sunt communia toti Trinitati. quod axioma non hoc vult quasi personæ non sint activæ ad extra, sed quod non sit activa una, quin agat altera.

De hoc ergo in præsenti quæritur; *Cur non possit per omnipotentiam reddi una nonnisi persona activa, cum possit reddi, una nonnisi creatura activa?* Hoc autem non posse fieri inde probatur; quia & redderetur sola illa activa persona, ut supponitur; & non redderetur sola activa: quia reddi activam solam illam personam per omnipotentiam, est reddi activam per aliquid indistinctum virtualiter à Deitate, in ordine ad prædicata primò intentionalia. Ergo cum non possit sola una persona reddi DEUS, nec potest sola una persona reddi omnipotens, aut sola & una persona agens. Rursus & concurreret illa sola Persona ad illam actionem ad extra, ut supponitur; & non concurreret sola, quia adhuc & reliquæ essent omnipotentes, adeoq; omniconcursivæ, omniconcursivitas enim est illigata omnipotentiæ, & si non esset illigata, esset nonnisi aliquipotentia, exclusa scilicet illa concursivitate. 109 110

Item: quia & non mutaretur tunc DEUS, ut supponitur; & mutaretur; quia vel ipsa in se persona inciperet habere hanc assistentiam quam ante non habuit; quæ ipsa assistentia, vel esset ratione alicujus quod esset ad intra ut ita dicam personæ, vel esset ratione alicujus ad extra. non primum, quia jam intrinsecum aliquid haberet in se, quod ante non habuit, consequenter mutaretur. non etiam ratione alicujus ad extra, quia ad omnes actiones dicit rationem transcendentalem omnipotentia communis, non diceret autem relationem transcendentalem ad illum concursum omnipotentia communis, si illa actio non à communi omnipoten-

111 tia procederet. Addo & esset omnipotentia communis, quia & Deitas; & non esset communis, sed tunc assisteret huic nonnisi personæ. Deniq; identitas realis omnipotentiæ cum personis, licèt possit facere, ut reddat omnes personas actione communi ad extra activas, non tamen potest reddere unam nonnisi personam activam, quia in divinis, & istis, quæ sunt ad intra perfectiva, quod potest fieri, jam factum est, illa autem assistentia est perfectiva personæ ad intra, quia si Patri est perfectio esse Patrem, cur nō erit perfectio ad intra esse hoc, à quo dependeat hoc ad extra, quin dependeat ab alio. ergo si non reddidit omnipotentia hanc solum personam activam, nec reddere potest.

112 OBJICIT Secundò Cabrera apud Ripaldam, Nulla virtus propria alicujus agentis, derivatur in aliud, nisi per facultatem intrinsecam realiter illi superadditam, ut virtus calefactiva propria ignis, non convenit aquæ, nisi per calorem illi intrinsecè inhærentem. ergo & dum fit elevatio, non potest perfici, nisi per virtutem DEI intrinsecè superadditam.

RESPONDETUR Antecedens est verum de agentibus creatis, non autem de agente increato. & ratio est, quia virtus creata non habet vim elevandi aliud à se, ad agendum omni possibili modo, sed ad modum agendi quem habet, & nobis per experientiam constat, juvat nonnisi virtute sua propagata v. g. calore recepto, non implicat

113 autem DEUM elevare omni possibili modo, inter quos modos est elevatio per extrinsecum concursum.

INSTAT. Magis est potens natura rationalis ad actus vitales intrinsecè supernaturales, quam natura irrationalis ad gratiam v. g. justificantem producendam, & tamen per Concilia, necessaria est gratia intrinseca, ad actus supernaturales vitales.

RESPONDETUR Negando per Patres ad actum vitalem, necessariam esse gratiam intrinsecam, hoc est quæ sit principium unitum & superadditum potentiæ, cum actus primus vitalis charitatis in peccatore fiat, ratione solius concursûs excedentis, sed requisierunt gratiam intrinsecam, hoc est gratiam illuminationis, piæ affectionis, & non solam v. g. gratiam prædicationis externæ, 114
opportunitatisq; circumstantiarum.

OBJICITUR Tertiò. Res intrinsecè impotens non potest reddi potens, absq; aliqua mutatione intrinseca, quoniam esse potentem notat perfectionem intrinsecam rei. ergo si elevatione extrinseca DEI non imprimitur naturæ aliquid intrinsecum, præcedit natura, seorsim ab elevatione, intrinsecè potens.

RESPONDETUR Licèt res intrinsecè impotens non possit reddi potens intrinsecè, absq; aliqua mutatione intrinseca tanquam salvativa transitûs à contradictorio ad contradictorium, cur tamen res intrinsecè impotens, non poterit reddi potens extrinsecè sine mutatione intrinseca? per merum autem concursum indebitum, redditur 115
res nonnisi extrinsecè potens.

OBJICITUR Quartò. Natura est intrinsecè potens efficere gratiam sub conditione potestatis divinæ, cum qua intrinsecè connexa est. ergo est absolutè potens, nam absolutè connexa est, cum existentia conditionis, à qua pendet, ut sit absolutè potens, causa autem absolutè connexa cum conditione à qua pendet absoluta activitas illius, absolutè activa est.

RESPONDETUR Natura est intrinsecè potens, hoc est habet suam entitatem sibi intrinsecam, quam non repugnat elevari. Cōcedo antecedens. est intrinsece potens, hoc est, habet vires in se agendi, modo DEus concurrat. Nego antecedens. hoc autem solum fundat esse absolutum potentis, 116
ad eum modum, quo quia habet vires homo, ut intelligat si Deus concurrat, absolutè dicitur intellectivus. Sed eo modo, nos non habemus, in ordine ad supernaturalia. Cur autem habens vires agendi, si DEUS concurrat, dicatur absolutè potens agere hoc exinde est: quia & supponuntur vires, & ipsa exigentia concursus, & decretum Dei de concurrēdo, quid ergo deest (secluso miraculo,) ne dicatur absolute potens agere? sed circa supernaturalia res non ita habet, nam nec dantur vires, nec exigentia concursus indebiti, &c. debet ergo esse nonnisi conditionata potestas, si datæ fuerint vires, quæ ipsæ non exiguntur, &c.

OBJICITUR Quintò Authoritas S. Thomæ,

117 mæ, qui pluribus locis dicit instrumenta elevata, ut Sacramenta, agere per motum Dei principalis agentis. ergo sentit imprimi aliquid intrinsecum.

Respondetur cum possit agere Deus tanquam principale agens agendo per concursum extrinsecum, non sequitur debere aliquid imprimi.

Instabis Ex mente S. Thomæ Elevatio hæc debet esse per motionem virtuosam. ergo per aliquid intrinsecum.

Respondetur. Admissâ hac motione virtuosâ, potest illa salvari ratione concursus indebiti, adeoq; ratione elevativi extrinseci. admisso cum Cabrera, quòd motio hæc sit indistincta à motu Sacramenti sufficit illam stare in aliquo extrinseco; sicut &
118 alius concursus DEI, ad actionem non perficitur aliquo intrinseco recepto in creatura. posito cum Soto, quòd ista motio à solo DEO derivata, informaret motionem naturalem, sicut motio naturalis, non est quid intrinsecum Sacramento v. g., ita nec illa motio virtuosa, intrinseca erit. Quod autem dicit Navarette motionem istam esse intrinsecam instrumento, cōcedo interdum esse, sed nego semper esse intrinsecam instrumento. Quòd autem dicitur instrumenta non agere, nisi prius in illa agatur, id non est verum universaliter, quid enim agit ignis in calorem, qui est instrumentum illius. Addit Ripalda instrumenta non agere per motionem principalis tanquam per virtutem agendi, sed tanquam per applicatio-
119 nem, applicando nativam illorum activitatem ad agendum, hinc si activitate nativâ, prædita non sint, nihil operantur, ut lignum non potest secare.

Argumenta contra Elevationem per intrinsecum.

Hactenus dicta supponunt, non quidem semper, interdum tamen fieri elevationem per intrinsecum, multoq; magis supponunt posse illam fieri. Examinanda erunt quæ in contra colligit Ripalda. disp. 41. num. 10.

Objicit Primò. Hæc qualitas non potest esse materialis, cum physicè attingat formam spiritualem; nec spiritualis cum intrinsecè inhæreat naturæ corporeæ.

Respondetur. Non implicat rem materialem divinitus attingere formam spiri- 120
tualem, nec implicat ut qualitas spiritualis, intrinsecè inhæreat divinitus rei corporeæ.

Objicit Secundò Repugnat qualitas continens virtutem ad omnes formas & effectus supernaturales: quia effectus supernaturales sunt adeo varii ut sine fine, possint specie multiplicari, in una autem qualitate repugnat inveniri virtutem naturalem ad tot tantosq; effectus possibiles.

Respondetur Sicut non repugnat species impressa ad omnia noscenda supernaturalia, ita nec repugnabit qualitas ad producenda omnia possibilia supernaturalia, quæ produci non implicat, se enim certè, licèt sit supernaturalis, primò producere non potest. Deinde sufficit ad intentum, quod possit aliquos effectus supernaturales 121
producere.

Objicit Tertiò Ea qualitas non potest agere virtute completa, neq; incompleta. non completa, quia alias esset causa principalis, essetq; nobilior gratia justificante & lumine gloriæ. Non etiam virtute incompleta, quia indigeret elevari & compleri a DEO, dareturq; processus in infinitum in istis elevationibus, & si illa qualitas elevaretur, cur non posset elevari ipsa natura immediatè.

Respondetur. Potest agere illa qualitas virtute completa, non per exclusionem concursûs divini, nec per exclusionem naturæ quam nata est elevare, sed per exclusionem alius principii supernaturalis exigibilis, essetq; causa principalis comparatè ad 122
alias inferiores causas, non autem comparatè ad Deum. Cur etiam illa qualitas non posset esse nobilior gratia & homine. Deniq; non repugnat etiam à causa ignobiliori, nobiliorem produci effectum, si agat tanquam virtus potentioris principii, ut ageret illa qualitas, quæ est virtus & instrumentum Dei, ad hoc specialiter assumptum. Concesso autem quod illa virtus foret incompleta, deberet à DEO elevari, nec tamen daretur processus in infinitum, quia posset elevari per solum extrinsecum auxilium, per quod concedo, posset elevari ipsa natura, sed ita ut possit elevari etiam illa qualitas, si DEUS velit sicut elevaretur qualitas nata producere gratiam, si ad producen-

123 ducendam unionem hypostaticam modalem assumeretur.

Objicitur Quartò. Virtus instrumentalis connaturalis, est illa, qua causa principalis constituitur proximè activa effectus, & talis est calor respectu ignis, non potest autem qualitas creata constituere Deum proximè activum formæ supernaturalis, seipso enim DEUS essentialiter, est proximè potens agendi supernaturalia.

Respondetur Aliqua sunt instrumenta ex indigentia Causæ, & hæc constituunt causam principalem proximè activam effectûs; alia autem est causa instrumentalis assumptibilis ex placito principalis, hæc non constituit causam principalem proximè potentem, & talis est illa qualitas, ut in simili
124 etiam dicebamus de specie impressa DEI in prima parte.

Objicitur Quintò. Repugnat qualitas quâ calor constituatur calefactivus. ergo & qualitas quâ constituatur DEUS activus formæ supernaturalis.

Respondetur Transeat Totum: quia vi illius qualitatis non DEUS constitueretur activus, sed potius natura, quæ media illa qualitate elevaretur. Quod attinet ad antecedens, si supponatur illa qualitas novum titulum afferens calori ad calefaciendum, certè non repugnabit; si supponatur dans illi ipsi virtutem, implicabit, quia jam illam habet; est enim calor sibi jam calor. Ripalda autem dicit posse calorem per aliam qualitatem reddi calefactivum immedi-
125 atè ac proximè: quia ut existat virtus alicujus causæ, constituens ipsam activam effectûs, sufficit quòd causa non sit per essentiã proximè productiva effectûs; hoc autem competit calori, cum possit abesse passum quod calefaciat, ita tamen ut illa qualitas, non sit calor, sed virtus destinata ad reddendum calefactivum calorem.

Difficultas III.

De Objecto & Subjecto Elevationis.

Agendo de Objecto Elevationis, de hoc quæretur, an ad quemcunq; effectum producendum, possit elevari quælibet creatura, seu ut alii loquuntur, an quidlibet elevari possit ad quodlibet. quæ phrasis à nulla schola admitti potest, ut sonat, nulla enim 126
est, quæ non agnoscat repugnantiam aliquam, vi cujus, sequitur aliquid ab aliqua creatura fieri non posse. Et ita possibile est aliquid produci primò, & tamen repugnat aliquid elevari ad seipsum producendum primò; possibilis item est actus vitalis, & tamen ad illum ponendum salva vitalitate & vitalitatis modo, non potest elevari v. g. lapis; usurpatur nihilominus prædicta locutio, quia ex usu sui, non plus importat, quàm non repugnare, ut creatura assumatur ad id, cujus nec inchoatam quidem potentiare habet. Nomine autem subjecti elevationis venit id quod potest elevari.

Punctum Difficultatis I.

An quidlibet possit elevari ad quodlibet? 127

Dicendum est *Quod quidlibet possit elevari ad quodlibet, ad quod illud elevari non implicat.* Addo, ad quod illud elevari non implicat, eò quòd agnoscam aliqua jam tacta, & alibi tangenda, ad quæ agenda non potest elevatio extendi. Nec certè in hac propositione conclusionis ullus dissentit, sed tota erit difficultas de minoribus, an ad hoc vel illud in particulari extendi possit elevatio: nihilominus majorem probabimus, minoris autem notitia habebitur ex solutione objectionum.

Probatur Primò Conclusio. Id omne fieri potest à DEO, quod non implicat contradictionem, sed creaturam elevari ad quolibet, ad quod elevari potest, non 128
implicat cõtradictionem. quod ipsum probatur. Implicat cõtradictionem non posse elevari, ad quod posse elevari non implicat contradictionem. ergo creaturam elevari ad quodlibet, ad quod elevari potest, non implicat contradictionem. Antecedens probatur, de illo, ad quod creatura potest elevari, verum esset dicere, Potest elevari, hoc enim ipsi termini conclusionis habent, verum etiam de eodem per te esset dicere, non potest elevari, agnoscis enim in hoc implicantiam. ergo implicat contradictionem non posse elevari creaturam, ad quod posse elevari, non implicat contradictionem.

Probatur Secundò Non implicat contra-

129 contradictionem, poſſe elevari ad id, quod ex ſuo genere continetur intra ſphæram activitatis, rei quæ elevatur. ergo etiam non implicat contradictionem, poſſe elevari ad id, ad quod elevari poteſt. Probatur Conſequentia: quia non minus ſphæra activitatis continet, tanquam aliquid ad ſe ſpectans, id quod ad ſuam ſphæram, ſpectat, atq; poſſe elevari continet id tanquam aliquid ad ſe ſpectans, reſpectu cujus poteſt elevari. ergo ſicut non implicat contradictionem, poſſe elevari ad id, quod ex ſuo genere continetur intra ſphæram activitatis; ita non implicat contradictionem, elevari ad id, ad quod poteſt elevari.

PROBATUR tertiò. Si implicat contradictionem elevari quidlibet ad quodlibet, ad
130 quod elevari poteſt, implicabit etiam elevari id, quod de facto elevatum eſt, v. g. intellectum elevari ad producendos actus ſupernaturales, ſed implicat non poſſe elevari id quod elevatum eſt, ergo etiam implicabit, non poſſe elevari quidlibet ad quodlibet, ad quod elevari poteſt. Sequela probatur. Si ſemel id quod eſt poſſibile implicat contradictionem, omne quod poſſibile eſt implicat contradictionem. & ita ſi ſemel homo ſit bos omnis homo erit bos. ergo etiam ſi implicaret contradictionem quidlibet, ad quodlibet elevari, ad quod elevari poteſt, etiam id quod elevatum eſt, implicaret elevari. Antecedens & ſimul Conſeq: probatur. quando ſemel ratio aliqua communis in materia neceſſaria non evincit ali-
131 quid, nec ratio particularis evincet: ita ſi ratio communis hominis non evincit vel ſemel rationale, nec particularis evincet. ergo ſi poſſe elevari quidlibet ad quodlibet, ad quod elevari poteſt, non evincet poſſe elevari; nec particulare poſſe elevari vel elevatum eſſe, evincet poſſe elevari.

Sed ad Minores explicandas accedendum quod ut fiat

OBJICIT primò Amicus. Implicat aſſumi materiam ad informandum, modum ad ſuſtentandum, actionem intrinſecè malam ad merendum. ergo & implicabit, aſſumi ad agendum, quod naturâ ſuâ activum non eſt.

RESPONDETUR Argumentum non eſſe contra nos, quia concluſio non dicit irreſtrictè quidlibet poſſe elevari ad quodlibet, ſed cum addito, ad quod elevari poteſt. 132
quod autem ex natura ſua activum non eſt, non eſt ex iis, quæ elevari poſſunt, ſi intelligas ly ex natura ſua, hoc eſt excludendo etiam elevationem. attendēdo tamen ad mentem argumenti, & ad decernendum de objectis, quæ ponit antecedens, ſuntq; minores, ad quas reflectendum eſt, antecedens conceditur negata conſequentia: quia in antecedenti eſt implicantia, nulla autem eſt implicantia, ut quod in ordine naturæ non eſt activum, in ordine ſupernaturali agat, quæ enim in hoc implicantia. Et certè ſi materia prima aſſumeretur ad informandum, & eſſet illa ſubjectum primum, ut ſupponitur, & non eſſet ſubjectum primum, quia reciperetur in alio; eſſe enim informans, recipitur in informato; modus item 133
ſuſtentare non poteſt, quia ſuſtentare pertinet ad ſubjectum primum: actio item intrinſecè mala, non poteſt eſſe meritoria, quia pro genere dicit meritum actionē bonam. Cæterum per hoc non nego, quòd actio intrinſecè mala, ſecundum ſuum eſſe poſitivum accepta, poſſit efficere & producere actionem intrinſecè bonam. non nego item, quòd materia aſſumi poſſit ad producendam formam etiam Spiritualem. Quod ipſum ulterius in hoc reſolvitur. Principium hoc verum eſt; Impoſſibile eſt idem eſſe & non eſſe, hinc ea quæ perfici non poſſunt niſi ipſa Entitate, nec aliud ſunt quàm ipſa Entitas, ſi aliquid ſeipſo non ſit tale, nec divinitus erit tale. & ita ſua entitate eſt aliquid ſubjectum, formæ ſuſtentativum, aptum mereri &c. hinc ſi aliquid ſua 134
entitate non ſit ſubjectum, nec divinitus erit, conſequenter nec modus erit ſuſtentativus; ſi aliquid ſua entitate non ſit forma, nec divinitus erit forma, adeoq; nec materia poterit informare &c. hoc autem quod eſt productio alicujus, non eſt ipſamet Entitas agentis; hinc ſi competat alicui productio, cum cœteroqui non competierit, non erit mutatio in ipſamet entitate, adeoq; nec erit falſificatio illius principii; Impoſſibile eſt idem eſſe & non eſſe. unde etiam quando id quod nihil efficit ad extra naturaliter productivè, aſſumetur ad aliquid producendum, manens in ſua entitate, non reddetur non manens in ſua entitate, nec invehe-

135 tur ut id faciat ſua entitate, quod non eſt ſua entitas, ſed mutatio tota erit ratione actionis & efficientiæ, quæ erit condiſtincta ab ipſamet entitate, adeoq; ſalva verificatione hujus principii. Impoſſibile eſt idem eſſe & non eſſe.

OBJICIT ſecundò idem. Omnis potentia debet habere aliquid ſpecificativum, nullum autem poſſet aſſignari ſpecificativum, ſi entia ſuapte naturâ non activa, aſſumi poſſint ad agendum, niſi ipſi effectus ſupernaturales, ſed effectus ſupernaturales non poſſunt eſſe iſtud ſpecificativum: quia aliâs illa potentia eſſet ſupernaturalis quoad eſſentiam, quia haberet ſui ſpecificativũ ſupernaturale, eo modo ac habitus infuſi ſupernaturales ſunt.

136 RESPONDETUR hoc argumentum probare, quòd intellectus in quantum elevabilis ad viſionem beatam, ſit in entitate ſupernaturalis, habet enim ſui ſpecificativum ſupernaturale, nec eſt ratio, cur, quia habet ſui ſpecificativum naturale, ſit naturalis: & quia habet ſui ſpecificativum ſupernaturale, non ſit ſupernaturalis. Directè autem ad argumentum poteſt dici potentiam ſuapte ſponte non activam, eſſe terminativè & connotativè ſupernaturalem, intrinſecè autem propter identificationem cum ipſamet entitate naturali eſſe naturalem. hinc primario illa entitas ſpecificabitur à connexione ſuorum prædicatorum.

OBJICIT tertiò idem. Elevatio non ponit ſed ſupponit potentiam elevabilem.
137 ergo niſi ex ſe ſit activa non poterit ad agendum elevari.

RESPONDETUR Niſi potentia aliqua ex ſe ſit activa obedientialiter, non poterit ad agendum elevari; poterit tamen elevari, quamvis non ſit ſimilis in genere actionis naturalis productiva, conſequenter nihil poteſt elevari, extra ſphæram activitatis potentiæ obedientialis, poteſt tamen elevari, extra ſphæram activitatis, potentiæ præciſè naturalis.

OBJICIUNTUR quædam ex Vaſq: PRIMÒ Hæc potentia & eſſet naturalis, quia identificata rei naturali; & ſupernaturalis, quia eſſet ad effectus ſupernaturales, non poteſt autem idem eſſe naturale & ſupernaturale.

RESPONSUM ſupra illam, potentiam entitative eſſe naturalem, terminativè ſupernaturalem. Retorqueri etiam poteſt argumentum de intellectu elevato ad viſionem. 138

SECUNDÒ. Potentia iſta non eſt proportionata effectui. ergo illum producere non poteſt.

RESPONDETUR Negando Conſequentiam: quia non implicat contradictionem, à cauſa improportionata, divinitus aliquid produci, ſufficitq; proportio non entitativa ſed ratione elevationis, quòd etiam contingit in intellectu elevato ad viſionem; quæ elevatio quamvis rem non immutet intrinſecè, immutat tamen extrinſecè: ſicut quando DEUS facit decretum, de cooperando potentiæ naturali, non immutat intrinſecè potentiam, & tamen conſtituit eam 139
proximè potentem operari.

TERTIÒ. Intellectus non poteſt elevari ad amandum. ergo nec aqua ad producendam gratiam.

RESPONDETUR. Intellectus in noſtris principiis defacto amat, producitq; amorem, quia eſt identificatus realiter cum voluntate. poſito etiam quòd intellectus & voluntas ſint potentiæ diſtinctæ realiter; antecedens ſi hoc ſenſu ſumatur, quòd non poſſit elevari intellectus ad producendum actum, qui ſit amor, quamvis non vitali modo productus, adeoq; nec afferens denominationem amantis; falſum erit antecedens; quod ſi procedat antecedens de amore vitaliter producto, verum erit antecedens ſed 140
negatur Conſequentia. Diſparitas eſt, quia ad hoc ut actus amoris afferat denominationem amantis, & ut ponatur vitali modo, debet proficiſci ab intrinſeco, ab intrinſeco autem tunc non procederet, quia ad ſimiles in ſpecie actus non ſe exporrigit naturaliter intellectus; hinc tota illius vis ad cauſandum, haberetur nonniſi ex elevatione, adeoq; nullo modo ab intrinſeco, vel ut loquitur Arriaga, actũ amoris productum ab intellectu, non allaturum denominationem amãtis, quia hæc denominatio eſt concretum ex voluntate & amore: quia autem gratia nõ indiget produci vitali modo, nec ab intrinſeco, hinc fit, ut illam ab aqua produci, non repugnet. ubi ut vides, productio

141 ductio amoris ab intellectu, non repugnat ex prædicato productionis, sed ex prædicato talis modi productionis, hoc est vitalis modi, quem modum productionis non determinat sibi gratia. Quod autem dicit Vasq: gratiam naturâ suâ non pendere ab aqua, consequenter nec posse facere Deum, ut ab eadem dependeat; id etiam non convincit: nam licet gratia non dependeat ab aqua exigitivè, non enim exigit, ut ab aqua producatur, pendet tamen permissivè seu negativè, hoc est; non negat se posse ab illa produci; quod ipsum pendere permissivè ab aqua, est pendere ab aqua secundum potentiam obedientialem spectata, non verò ab eadem merè secundùm esse & potentiam naturalem accepta; neq; tamen gratia
142 creabitur: quia ex dictis alias de eductione inferri potest, illam educi è potentia obedientiali animæ.

Objicit Quintò Pontius. Si vera esset conclusio, sequitur quòd aqua possit producere calorem, quod non potest dici; quia aliâs aliqua entitas, haberet inditam virtutem destructivam sui ipsius, calor enim est destructivus frigoris, aquæ debiti.

Respondetur Si aqua habet vim receptivam qualitatum sui destructivarum, cur implicabit habere virtutem productivam qualitatum sibi cōtrariarum, idq; nonnisi tunc, cum Deus vult extraordinariè operari, cum etiam jus altum in moralibus excedat & contraveniat juri basso, præcipuè verò cum etiam habeat potentiam natura-
143 lem resistitivā illi calori a se producto. Deniq; hæc propositio absurdū videtur quod aliqua entitas habeat virtutem destructivam sui ipsius, sonat quòd non possit quicquam tanquam instrumentum obedientiale assumi, ad qualitatem contrariam sibi producendam, quod ipsum negatur, & probari debuit.

Instat Primò Si haberet vim producendi obedientialiter calorem aqua, non posset convinci, quin connaturaliter cōcurrat ad ejus productionem, quando calefit aqua.

Respondetur Non concurrit tunc ad productionem ejus caloris potentia obedientialis, quia ejus concursus supponit elevationem, sine ulla autem elevatione fit illa calefactio; non concurrit etiam effectivè, 144
ipsa aqua, secundùm vim præcisè naturalem, quia ille calor, non est bonum aquæ.

Instat Secundò Sequeretur si per potentiam obedientialem posset aqua producere calorem, quòd posset etiam naturaliter. Sequela probatur. ideo naturaliter producit frigus aqua, quia producit per virtutem innatam, & quia frigus non est altioris ordinis quàm aqua; sed etiam calor ille est producibilis ab aqua, nec est altioris ordinis, & produceretur per virtutē innatā.

Respondetur quando aqua obedientialiter producit calorem, producit per potentiam innatam, hoc est identificatam sibi realiter secundùm id quod dicit in recto, sed non per innatam, hoc est exigētem concur-
sum sibi debitum, seu excludentem eleva- 145
tionem, ad illud autem solùm est debitus alicui concursus, quod est, vel passio illius, vel ex principiis naturæ exigit illud, ordinaturq; ad illud, calor autem nec est passio aquæ, nec ad illum producendum ordinatur aqua.

Instat Tertiò idem. Si fecisset Deus decretum de non cōcurrendo cum aqua ad producendum frigus, sed nonnisi ad producendum calorem, vel tunc produceret naturaliter calorem, vel supernaturaliter. si naturaliter. ergo æquè perit aqua producere calorem ac frigus. si supernaturaliter. ergo non ex eo dicenda est aqua, supernaturaliter producere calorem, quia Deus extraordinario concursu concurrit cum illa,
quia illo decreto supposito, ordinariè con- 146
curreret cum aqua ad producendum calorem, & tamen nonnisi supernaturaliter illum produceret.

Respondetur In casu allato non habituros nos fuisse fundamentum, an supernaturaliter tunc produceretur calor, jam enim non haberemus fundamētum indagandi debitam combinationem passionesq; debitas aquæ, siquidem perpetuò produceret calorem, nihilominus aquæ, cujus nunc naturam novimus, esset supernaturale, ut dicunt, quoad modum, producere illum calorem, supernaturalitate oriunda ex decreto facto contra inclinationem naturalem aquæ, adeoq; simul applicante omnipotentiam ad exhibendum concursum, contra na-

 turalem

147 turalem aquæ exigentiam, licèt non offerendo concursum simpliciter in entitate supernaturalem quoad substantiam.

Objicit Sextò Pontius. Illi potentiæ obedientiali & deberetur concursus DEI naturaliter, & non deberetur, deberetur quidem, quia esset potentia innata, non deberetur autem ex hypothesi.

Respondetur Invertendo argumentum de potentia obedientiali intellectus ad videndum Deum, & sicut quamvis illa potentia sit innata, hoc est non distincta realiter, non sequitur tamen tunc exhiberi concursum nonnisi naturalem, sic nec aliàs sequetur. Sed de hoc infra.

Objicitur Septimò. Tunc solùm causa potest influere in effectum, quando in illo
148 respondet aliqua specialis formalitas, ratione cujus, effectus postulat influxum talis causæ, sed in gratia respectu aquæ, nulla talis respondet formalitas.

Respondetur Negando Majorem. Si sit necesse ostēdere saltem formalitatem communem, suffecerit ratio Entis, quæ longè aliter omnipotentiæ, aliter potētiæ obedientiali respondet: nam illi tanquam causæ primæ, nec indigenti conjunctione principii nobilioris; secus potentiæ obedientiali. Quanquam in effectu producto à potentia obedientiali, v. g. in gratia producta ab aqua, respondet formalitas specialis connotativa, producti, per potentiam obedientialem, ita ut productioni ipsa Entitas gratiæ, productioni autem quâ obedientia-
149 li, respondeat ipsa entitas, quâ producta obedientialiter.

Instabis primò. Ergo potentia obedientialis potest efficere effectus infinitos.

Respondetur Finitos in infinitum, estq; infinita terminativè.

Instabis Secundò Vitalitas in actu secundo supponit vitalitatem in actu primo. ergo & activitas in actu secundo, supponit activitatem in actu primo. ergo etiam non activa in actu primo, non possunt elevari ad agere in actu secundo.

Respondetur Quòd productivitas in actu secundo obedientialis, supponat in actu primo non naturalem, sed obedientialem activitatem. Disparitas etiam, est supra assignata.

Instabis Tertiò. Eosdem terminos ha- 150
bebit omnipotentia, quos potentia obedientialis.

Respondetur Quod non: quia ad Omnipotentiam spectat omnia posse, non omnia autem potest potentia Obedientialis. de quo autem verificatur aliquid non posse, de illo negatur omnia posse, nihil autem seipsum potest producere primò, adeoq; verificabitur aliquid non posse. Rursus cum agere obedientialiter, sit agere tanquam instrumētum omnipotentiæ, non mirum videri debet, quòd latè pateat, cū tantum, quantum illa stringitur, hoc ipso stringatur omnipotentia, quæ redigitur per illam restrictionem ad paucipotentiam.

Punctum Difficultatis II. 151

Solvuntur reliqua Argumenta.

AD negandam universalitatem potentiæ obedientialis assumpsit hoc principium Esparza. hìc q. 21. Quod non sit possibilis virtus aliqua activa, quæ non possit reduci connaturaliter in actum secundum. hinc

Objicit Primò. Frustra est potentia quæ non reducitur ad actum. docetq; Philosoph. 1. de Cœlo in fine. Si autem virtus aliqua activa ex sua natura non reduceretur ad actum, daretur virtus aliqua activa, quæ ex sua natura esset frustra. ergo non est possibilis.

Respondetur Majorem posse procede-
re, vel de causis necessariis, vel de causis li- 152
beris. si procedat de causis necessariis, vera est, nonnisi tunc, quando causa necessaria habet omnia prærequisita & comprincipia ad agendum; si enim tunc non ageret, frustra esset; quia non esset quod est; non esset enim causa necessaria, hoc est positis prærequisitis ad agendum activa, siquidem illis positis non ageret. Et hoc sensu verificatur etiam de potentia obedientiali frustra illam fore, si posita elevatione non ageret: indubie enim agit. sed de iisdem causis necessariis non est vera, hoc sensu, quòd frustra esset, casu quo non reduceretur in actū non positis prærequisitis, si inter prærequisita sit indebitus concursus, supponaturq; hic concursus deesse, non erit illa potentia frustra

153 frustra. Si autem procedat de causis liberis, non est frustra potentia libera, quæ non reducitur ad actum, sufficit enim quod possit reduci.

Objicit Secundò. Omnis virtus activa, omneq; principium activum, est propter suam operationem; & ita principium intellectuale, est ordinatum ad beatitudinem, ut ad ultimũ finem; beatitudo autem consistit in operatione perfectissima, & ad illã pervenitur per omnes alias operationes possibiles, tanquam per media, ad eam intrinsecè ordinata. Idem est in rebus quæ intellectuales non sunt, hæ enim nõ sunt gratiã sui, sed existunt gratiã substãtiarum intellectualium, ut eas juvent ad consecutionem sui finis; juvant verò per suam operationem.
154 ergo etiam principium non intellectuale, est propter suam operationem, tanquã propter finem intermedium.

Respondetur Omnem virtutem activam necessariam esse propter suam operationem, si habeat requisita omnia, secus si non habeat; inter quæ requisita potest esse elevatio: jam autẽ virtus activa libera, sufficit quod possit esse, si velit operans. Ea quæ afferuntur de beatitudine, pro nobis sunt; quia sicut potest esse homo & Angelus, non videns Deum, ut patet in damnatis, ita potentia obedientialis potest non operari, si non elevetur. Non apparet etiam quomodo homo per omnes operationes suas possibiles tẽdat ad perfectissimam operationem, quæ est beatitudo; cum in
155 præsenti vita inter operationes possibiles, sit odium beatitudinis vel contemptus; nec apparet, quî res non intellectuales suâ nonnisi operatione promoveant ad finem ultimum, cum promovere possint ipso esse; nec apparet, quid ad hoc conducat operatio pulveris, circa centrum positi.

Objicitur Tertiò Tam est impossibilis virtus activa, quæ non exigat ex sua natura, ut exerceatur; quam impossibile est, dari aliquod non exigens intrinsecè, suum finem connaturalem, eiq; non adhærens innato appetitu.

Respondetur. Virtus activa necessaria, si habeat omnia prærequisita exigit ut exerceatur; secus si illis careat: inter quæ prærequisita potest esse elevatio; quæ si non ponatur, nõ exigit ut exerceatur: cau- 156
sa autem libera, non exigit ex sua natura, ut positis omnibus prærequisitis exerceatur, sed ut possit exerceri.

Instat primò Nemo dubitat quin aliquæ virtutes activæ, postulent intrinsecè ex sua natura, operationem in illis contentam, ita ut ab ipsa nonnisi violenter impediantur. ergo & omnis virtus activa hoc habet: unaquæq; enim est uniformiter contentiva operationis & effectûs, quatenus non transcendentis limites virtutis activæ.

Respondetur ex hoc ipso quòd agnoscat Esparza requiri ad agere actu, ne operatio transcendat limites virtutis activæ; inferri debet, posse illam operationem non poni, si transcendat limites. Directè dici potest, quòd nemo dubitet dari virtutes a- 157
ctivas necessarias, quæ nonnisi in casu positorum requisitorum intrinsecè exigant operationem: sed id verum est, de causa etiam obedientiali necessaria, ut dictum. causæ autem liberæ etiam positis prærequisitis, non exigunt ex sua natura operationem, sed possunt tantùm illam habere, si velint; estq; unaquæq; virtus contentiva operationis, si adsint cœtera prærequisita. &c.

Instat secundò Quia nulla est virtus activa, quæ positis requisitis ad agendum, non postulet intrinsecè positionem sui effectûs absolutè boni.

Respondetur id verum esse de causis nonnisi necessariis; quæ ipsæ, quia inter prærequisita possunt habere elevationem; hinc si ea non detur, quid mirum, si poten- 158
tia illa non possit reduci in actum.

Instat Tertiò. Quia nulla superest ratio discriminis inter effectus & formas, unicuiq; subjecto connaturales & supernaturales.

Respondetur Per quod distinguitur effectus & forma, supernaturale item à naturali, per hoc etiam in præsenti erit distinctio, petendo scilicet illam à prædicatis definitivis.

Objicit quartò q. 22. Nulla est possibilis virtus activa, quæ non possit connaturaliter reduci in actum secundum, in aliquo suo effectu: esset autem talis omnis activitas creata, si vel etiam divinitus, posset producere immediatè, posita virtus, quemlibet effectum

159 effectum ſecundùm rationem ejus ſpecificam.

RESPONDETUR Nullam eſſe virtutem quæ non poſſit reduci in actum, ſi omnia habeat requiſita, ſecus ſi non habeat inter quæ requiſita poteſt eſſe elevatio: ſed illa poſita, poteſt omnis cauſa obedientialis producere ſuum effectum. Deinde immeritò ſupponitur quòd propria virtute agat natura ſupernaturalia. Deniq; ſufficit ut natura alias ſuas operationes poſſit exercere independenter ab elevatione.

INSTAT. Manifeſtum eſt nullam cauſam creatam exiſtere de facto, cujus virtus activa poſſit connaturaliter exercere & reduci in actum ſecundum circa quaslibet ſpecies effectuum; unde nec ex frigore calor,
160 nec ex ſiccitate, fit humiditas. igitur nec de potentia DEI abſoluta fieri poteſt, ut quælibet cauſa, producat propria ſua virtute, quemlibet effectum.

RESPONDETUR Admittendo quòd potentia elevabilis cujuslibet ad quodlibet nō implicet, non hoc intenditur, quòd id propriâ virtute poſſit facere creatura: indubiè enim effectus aliqui ſuperant aliquas activitates, de qua tamen vi propria procedit argumentum, ſed intenditur, an id facere poſſint virtute divinâ, & tanquam inſtrumenta à DEO, ad hoc ſpecialiter aſſumpta. Rurſus ex eo quòd nulla creatura, viribus propriis aliquid poſſit, non rectè infertur etiam per elevationem non poſſe, unde nullus intellectus viribus propriis poteſt vide-
161 re DEUM, poteſt elevatus.

OBJICIT quintò. Omnes cauſæ omnesq; effectus creati, finitè tantum perfectionem divinam participant. ergo cuilibet rei creatæ & collectioni, ineſt neceſſariò defectus alicujus perfectionis. ergo nulla cauſa creata, nullaq; collectio, poteſt etiam de abſoluta DEI potentia, producere propria virtute, quemlibet indiſcriminatim effectum ſecundum, unde etiam S. Thomas q. 6. de Potentia, a. 1. ad quintum dicit; quod mortuum vivificare involvat in ſe contradictionem, nec etiam de potentia abſoluta fieri poteſt.

RESPONDETUR. Concedo totum, quia procedit de agente non virtute ſibi communicatâ, nec DEO ſpecialiter ad id aſſumente, ſed virtute propriâ, quòd nos non dicimus. 162
quamvis autem aſſumat DEUS Creaturam ad quodlibet, ad quod illam aſſumi non implicat, adhuc erit virtutis in illo ipſo, finitæ, quia non aſſumetur ad multa cœteroqui poſſibilia: ut ad ſui primā productionem; ad actus vitales; modoq; agendi & univerſalitate erit infinitè imperfectior DEO, unde etiam nunquam ejus excludet concurſum. S. autem Thomas citatus loquitur de virtute naturali creaturæ. nec ſimpliciter accipi poteſt, aliàs nec DEUS poſſet reſuſcitare mortuum.

Continuatur Solutio.

Decurrenda ſunt argumenta, quæ contra Potentiam obediētialem oppoſuit ſibi Haunoldus lib. 4. num. 582. *Apud quem* 163

OBJICIT Primò Pallavic Id quod ſi exiſteret, eſſet amabile tantum in ratione Medii, toties exiſteret fruſtra, quoties daretur aliud medium indefectibile ab eo diſtinctū, & æquè efficax in ordine ad eundem planè finem v. g. Si ego haberē calamum inamiſſibilem & optimum, fruſtra eſſet mihi habere duos calamos, in ordine ad hunc finem, qui eſt Me ſcribere ſed potentia obedientialis activa eſt talis. Quod probatur. Tota bonitas hujus potentiæ eſſet in ratione medii, ad hoc nempe, ut DEUS poſſet ponere talem effectum v. g. producere gratiam in ſuſcipiente ſacramentum, ſed in ordine ad hoc, habet Deus omnipotentiam indefectibilem Ergo. Major immediata probatur. Tota utilitas potentiæ activæ præſcindendo ab hoc 164
quod eſt *dari effectum* conſiſtit vel in hoc, quòd per actionem agēs perficiatur ut contingit in operationibus vitalibus, vel in hoc, quòd per varias actiones creaturarum eluceat varia participatio Entitativa perfectionis Divinæ, & hoc b[illegible]um non haberetur in illa virtute obedientiali, quippe communi omnibus rebus.

RESPONDETUR Negando Majorem Quia ſi datis Entibus æternaturis à parte poſt, non ſunt adhuc fruſtra Entia non æternatura à parte poſt, quare datis mediis defectibilibus & indefectibili, fruſtra erit medium defectibile. Vel certe diſtingui debet Major Eſſet fruſtra hoc eſt non neceſſariò ſed libere aſſumibile, Concedo Majorem; Eſſet fruſtra

165 stra essentialitèr Nego Majorem: Hinc si aliquis haberet calamum inamissibilem, quantumvis pro ostensione v.g. Magnificentiæ haberet plures tales, plures illi, non essent frustra sed ad exercitium v.g. libertatis ita & in præsenti habendo DEUS suam Omnipotentiam, non necessariò deberet uti potentia Obedientiali, sed ad suæ Magnificentiæ ostensionem. Illa etiam major ultima Negatur. Quòd scilicet per Potentiam obedientialem non eluceat varia participatio perfectionis Divinæ, elucet enim & Subjectio creaturæ ad Deum, adeoq; ejus Dominatus, & hoc contingit in omni elevatione extrinseca; si autem fiat elevatio per aliquid intrinsecum, sicut aliæ Qualitates supernaturales indicant perfectionem Divinam, ita
166 & illa. præcipuè autem, quia esset alligata ad complendam Potentiam non nisi pro certo genere effectuum. Illa etiam Positio argumentis Negatur. Quòd scilicet quia illa Potentia obedientialis esset communis omnibus rebus non eluceret in illa Participatio Entitativa perfectionis Divinæ certè enim ipsa ratio Entis est communis omnibus rebus, & tamen illa notificat DEUM. Rursus quantumvis Potentia obedientialis sit communis omnibus rebus, quia scilicet nullum est Ens inelevabile: non est tamen hoc sensu communis, quasi ad omnia elevari posit. Hinc lapis est elevabilis ad aliquem evẽtum, non est elevabilis ad producendam vitaliter v. g. Intellectionem Petrus est elevabilis ad creandum Angelum non est Elevabilis ad
167 creandum seipsum habebitur ergo adhuc varia Elevabilitas, erit varia participatio perfectionis divinæ.

OBJICIT Secundò Idem. De conceptu om[illegible] causæ tam principalis quam Instrumentalis est, eò perfectiorem ipsam judicari, quò concurrit ad perfectiores effectus Ergo si daretur Potentia obedientialis activa cresceret perfectio cujuslibet creaturæ cum quædam illimitatione.

RESPONDETUR Quantumvis Deus species perfectiores & perfectiores in infinitum producere possit, easq; causativas, nihil ex inde absurdi colligitur, semper enim erit processus in infinitũ, sed cũ finitudine: & si argumentũ aliquid probaret, etiam in causis naturalibus talem processum impugnaret, quem quia in causis naturalibus non impugnat, nec impugnabit in Potẽtia Obediẽtiali: 168
præcipuè Cum sit ea indistincta ab ipsismet Entibus. Deinde cum potentia Obedientialis independenter à præparata sibi elevatione non contineat perfectionẽ effectus, sitq; causa æquivoca, quòd possit plus & plus, non debet in illã referri, sed in Deum elevantem.

OBJICIT Tertiò De Ratione omnis effectus est, esse aliquomodo indicem suæ causæ, ad inveniendum ipsum *Cur* Ergo debent pendere à causa, quam aliquomodo possent indicare per specialem proportionem cum illa, quæ specialis proportio, nulla est in effectu potentiæ obedientialis.

RESPONDETUR Consequentiam esse falsam, in omnibus causis æquivocis neq; enim effectus cum illis habet proportionem 169
nisi valde remotam, sed hæc valde remota, habetur etiam in Potentia obedientiali respectu miraculosorum effectuum. Rursus si sit ostendenda Proportio, illa habetur in Potentia obedientiali completè, hoc est unâ cum elevatione sumpta, cum qua elevatione sumpta Potentia obedientialis, dicit Proportionem cum effectu.

Punctum Difficultatis III.

An Potentia Obedientialis sit essentialis omni Creaturæ?

Restat solvendũ argumentum cujus meminit Arriaga, & quod latiùs proponit Pontius, & est tale; Non repugnat poni à DEO creaturam, quæ sit ita limitatæ virtutis, 170
ut non possit omnes effectus producere, & id videtur cedere in majorem perfectionem DEI. ergo dicendum est, possibilem esse talem creaturam. Hoc argumentum ut proponitur, non est contra nos, nam non dicimus irrestrictè, posse ad quemlibet effectum, assumi quamcunq; creaturam. Sed posito etiam casu antecedentis, negari potest quod id cedat in majorẽ perfectionem DEI, non enim propriâ id virtute agit creatura, sed virtute DEI; hinc defectus non in aliquid ad creaturam non spectãs sed in virtutem DEI rejici debet, suppositâ existentiâ & entitate illius creaturæ. Cœterum hic idem medius terminus sic proponi potest; Possibilis est creatura non elevabilis à DEO,

nec est

171 nec est ullum fundamentum, cur aqua v.g. non sit una ex istis non elevabilibus à DEO, in ordine v. g. ad producendam gratiam; ita ut defectus inelevabilitatis oriatur ex ipsa illius creaturæ essentia, non verò ex defectu à parte omnipotentiæ, oriundo. Huic argumento posset retorsione obviari; Possibilis est creatura elevabilis, nec est ullum fundamentum, cur ex istis elevabilibus à DEO, non sit aqua; ergo elevari potest. Sed etiam hæc retorsio plenè non satisfacit: quia opponi potest omnipotentiam non esse restringendam sine necessitate, nulla autem necessitas ponendi creaturas non elevabiles. Hinc ad solvendam difficultatem inquiri universaliter debet; An possibilis sit Creatura essentialiter inelevabilis?

172 DICENDUM EST *Non posse dari talem Creaturam essentialiter inelevabilem.*

PROBAT Primò recentior Suar: Implicat creatura quæ non sit obediens DEO talis Creatura non esset obediens DEO ergo.

RESPONDERI posset, Implicat creatura quæ non sit obediens DEO in iis in quibus potest obedire: & sicut nihil derogat omnipotentiæ quod nō possit accipere creaturam tanquam instrumentum obedientiale, ut seipsam producat primò; quia id oritur ex conditione entitatis illius: ita nec derogabit quidquam illa inelevabilitas, orta ex defectuositate creaturæ, salva omni obedientia, quia hæc ipsa talis entitas in suo existere, & in suo operari naturalia opera, esset dependens à DEO.

173 PROBARI posset Secundò ex Amico accommodando in simili argumentum illius. De essentia Creaturæ est, habere aliquam potentiam vel activam, vel passivam, vel formalem, in ordine ad terminum aliquem, ad quem primò per se ordinatur. ergo etiam habebit potentiam elevabilem: quia omnis potentia naturalis, elevabilis est ex imperio DEI.

RESPONDETUR Hoc ipsum negari omnem potentiam naturalem, esse obedientialem.

PROBARI potest Tertiò. Si daretur Creatura inelevabilis, daretur Negatio Negationis, quæ dari non potest. Sequela probatur. Quia elevabilitas consistit formaliter, in negatione repugnantiæ DEO, inelevabilitas autem est etiam quid negativum. ergo daretur Negatio negationis.

RESPONDETUR Falsum est, formaliter 174
elevabilitatem, consistere in aliquo negativo. Rursus quamvis potentia obedientialis consisteret, in negativo, adhuc inelevabilitas, quāvis ex modo significandi esset quid negativum, in re ipsa, posset esse ipsa entitativa exigentia, ad non elevari.

PROBARI posset quartò. Si daretur creatura inelevabilis, daretur creatura imperfectissima. Sequela probatur, quia inelevabilitas adstruitur oriri, ex imperfectione creaturæ.

RESPONDETUR Possibilem esse creaturam aliquo respectu imperfectissimam, licèt non absolutè. & sic materia est imperfectissima in genere agendi, nihil enim agit pati nata, jam autem aliis prædicatis attollitur, ne sit simpliciter imperfectissima: sic & illa crea- 175
tura imperfectissima in ratione elevabilis, aliis prædicatis dignificaretur.

PROBARI potest quintò. Ista creatura inelevabilis, esset omnium perfectissima, creatura autem perfectissima, non est possibilis. Sequela probatur; Creatura quæ perfectissimè participat divinū esse & perfectissima; illa participaret divinum esse perfectissimè, id est independentiam, inassumibilitatem per modum instrumenti; & hoc ipso quia esset minus obediens DEO, minus de prædicato Esse ab alio, haberet.

RESPONDETUR Argumentum multum probare, probaret enim esse imperfectionem in intellectu creato, quod possit assumi ad videndum DEUM, quod non
competit lapidi, vi enim elevationis magis 176
dependet à DEO, quàm lapis inelevabilis. Rursus Chimæræ & non entia erunt perfectiora elevabilibus creaturis, quia magis independentia à DEO. Deinde independentia à Deo duplex cogitari potest, *Prima* ratione perfectionis, hæc si daretur, argueret in creatura formalitatem perfectissimæ, sed illam dari in eadem repugnat: hoc ipso enim quia creatura est, dependens à DEO est. Alia autem independētia ex defectu. & ita lapis pauciores habet dependentias à DEO, quàm homo, nam dependet in solo gradu esse, cum homo dependeat & in gradu vivere, & in gradu sentire, & in gradu ratiocinari: quia autem independentia in creatura inelevabili esset ex defectu, consimilis

177 milis ei, quam habet lapis, ne possit elevari
ad videndum DEUM, fit ut hæc indepen-
dentia, non arguat perfectionem. Quam-
vis autem sit inassumibilis illa creatura per
modum instrumenti, sicut & DEUS, id non
arguet in creatura illa summitatem perfe-
ctionis, quamvis enim DEUS sit inelevabi-
lis per aliquid superadditum, est tamē prin-
cipium ipsius elevationis, & omnium, ad
quæ elevatio extendi potest, quòd illa crea-
tura non haberet. *Nihilominus*

PROBARI sic potest Conclusio. Tum
quia illa creatura & non esset elevabilis ut
supponitur; & esset elevabilis, ut probatur.
Impossibile est ut ratio formalis quæ in uno
subjecto fundat rationem elevabilis, non
fundet in aliis subjectis rationem elevabilis;
178 si hæc ratio formalis reperiatur in alio sub-
jecto: idem enim manens idem, semper fa-
cit idem, adeoq; & fundat idem. unde eti-
am quod fundet in Petro risibilitatem, idem
repertum in Paulo, quem forte negaret
quispiam esse risibilem, fundabit in illo risi-
bilitatem; universaliterq; impossibile est
habere constitutivum essentialiter rei, & nō
esse illam rem; sed ratio fundativa poten-
tiæ obedientialis reperiretur in illa creatu-
ra inelevabili. Minor probatur: quia
apud oppositos ratio fundativa potentiæ
obedientialis, est sphæra causalitatis, quam
habet res, & omnipotentia DEI, adjuvans
ad indebitum effectum: sed impossibilis
est creatura non habens sphæram causalita-
tis, non datur enim Ens simpliciter otiosum,
179 & saltem suarum passionum debet esse ema-
nativum, respectu etiam omnis creaturæ
DEUS est omnipotens. ergo in creatura
inelevabili datur ratio fundativa elevabili-
tatis. Tum quia potest in opositos onus
ostendendæ implicātiæ sic retorqueri; Illa
creatura & esset inelevabilis ut supponitur;
& elevabilis ut probatur; Possibile est ut
ratio dependentiæ à DEO, & ejus domi-
nio, fundet in omni creatura, rationem po-
tentiæ obedientialis: sed creatura ineleva-
bilis, est dependens à DEO & ejus domi-
nio. ergo hæc ratio dependentiæ poterit in
creatura inelevabili fundare rationem ele-
vabilis. Major probatur inquirendo im-
plicantiam. Qui idem medius terminus
sic aliter proponitur. Possibile est ut præ-
ter sphæram activitatis naturalis, detur eti- 180
am sphæra activitatis obedientialis, hoc e-
nim non implicat contradictionem. Tum
quia per talem creaturam, & exaltabitur
magis omnipotentia divina, præter creatu-
ras elevabiles, ponendo etiam inelevabiles;
& non exaltabitur magis, idq; ratione præ-
dicati ejusdem, hoc est; inelevabilitatis.
quod ipsum probatur. Si poneretur crea-
tura independens immediatè à DEO in a-
gere, ut voluit Durandus, negans immedia-
tum concursum DEO; si item poneretur
creatura indigens primò produci à DEO
sed non conservari, non exaltaretur per hoc
omnipotentia divina. ergo nec per creatu-
ram inelevabilem exaltaretur: quia ratio
dominii infundata in prædicato essentiali
Creaturæ, quæ est abalietas, est ratio pri- 181
mò affectata à DEO & adamata, primòq;
illius ad extra exaltativa, quæ ratio quia per
illas creaturas excluderetur, ideo positio il-
larum creaturarum, non exaltaret divinam
omnipotentiam. & sicut licèt varietas ser-
vorum ornet aulam Principis, non ornat
servus qui in nullo servire potest, nisi in eo
quod sibi placuerit; sic nec exaltaret divi-
nam omnipotentiam creatura, quæ in nulla
re DEO inserviret, nisi quod illi ex princi-
piis naturæ debetur. Tum quia vel inele-
vabilitas argueret imperfectionem vel per-
fectionem. si perfectionem ergo est im-
possibilis: quia intellectus ille, qui non es-
set elevabilis ad visionem beatam, non esset
perfectior intellectu elevabili; causa enim
quæ non potest, nec de se, nec adjuta, effe- 182
ctum præstare nobiliorem, non esset nobi-
lior causa illâ, quæ illum potest præstare.
ergo si daretur creatura inelevabilis, non
argueret hoc in illa perfectionem. quod si
illa inelevabilitas argueret imperfectionē
infero. ergo est impossibilis. probatur il-
latum, quia illa inelevabilitas, est quid ne-
gativum etiam ex objecto; elevabilitas e-
nim, ut dictum supra, est prædicatum posi-
tivum: omnis autem negatio debet fundari
in aliquo positivo & exigitivo illius negati-
vi; nihil autem ostendi potest, in quo fun-
detur illa negatio. Dices, fundabitur in
natura illius entis; hoc ipsum quæro, in illa
natura, quod est prædicatum exigitivum il-
lius negationis? Et sicut v. g. si Ethnicus

183 differens cum Christiano de visionis beatificæ possibilitate, assumeret intellectum non esse ad hoc naturâ suâ elevabilem, bene à Christiano respondente argueretur, quod in intellectu nullum ostendi possit prædicatum exigitivum nec elevetur, sic & in præsenti. Et certè si inquiratur de creatura, quam constat esse elevabilem, quare sit elevabilis, præter recursum ad omnipotentiam, responderes ex natura sua esse elevabilem; quætere restat, unde constet posse esse creaturam elevabilem, & posse esse habentem talem naturam, ad quod nulla alia ratione responderi potest; nisi quia est creatura, nisi quia subdita DEO; hoc autem ostendit singularum creaturarum elevabilitatem. Immo quæcunq; regula ostendetur
184 tur dignoscendi, quòd interdum legitimè, interdum arbitrariè nonnisi recurratur ad naturam rei; idem fundamentum ostendet arbitrariè, poni creaturam naturâ suâ inelevabilem. Tum quia si nihil implicet, debemus quàm perfectissimum dominium DEI in creaturas asserere, adeoq; tribuere illi potestatem, utendi creatura, prout libuerit, si non implicet: majus autem hoc est dominium, si unaquæq; creatura maneat elevabilis. hæcq; sententia videtur honestiùs de DEO sentire: ad eum modum quo nesciens Miles, an suus Ductor sit victurus hostem, an non: honestiùs de Duce sentit, si victoriam illi speret & asserat: sic & nos inclinare debemus, quòd imperfectionem creaturæ ad effectus excedentes, vincere
185 possit divina omnipotentia. cumq; videamus de facto aliquas creaturas elevari, per hocq; exaltari omnipotentiam divinam, & ex altera parte implicantiam non habemus, cur elevari non possit omnis creatura, hinc non immeritò pro omnipotentia stabitur.

DIFFICULTAS IV

An ipsam Substantiam rei supernaturalis attingat Potentia Obedientialis?

DICENDUM est *Quòd ipsam Substantiam rei supernaturalis attingat Potentia obedientialis.* est Conclusio Suarii utriusq;. Vasq: & aliorum ex nostris cõtra Thomistas. pluribus hanc quæstionem tractatam vide apud Ripal. disp. 30. de Ente supernaturali.

PROBARI solet primò. Quia si substantiam rei supernaturalis ipsam, in efficiendo, 186
non attingeret potentia obedientialis, nec attingeret prædicata illi identificata. hoc non potest dici; quia si non attingeret prædicata identificata, nec attingeret vitalitatem; vitalitatem autem attingere debet: quia si vitalitatem non attingeret, nulla esset potentia, quæ illi tribueret esse ab intrinseco, siquidem nulla tribuere posset illud esse ab intrinseco, nisi operando ab intrinseco; nulla autem potentia posset illam operari ab intrinseco, si ipse intellectus illum non operaretur, & tamen supponuntur aliqui actus supernaturales esse vitales.

RESPONDEBIS primò. Vitalitatem esse denominationem extrinsecam, adeoq; prædicatum non identificatum, cum unus i- 187
demq; actus possit esse non vitalis.

CONTRA. Quia quamvis quoad omnia quæ dicit vitalitas non sit identificata actui, est tamen identificata secundum id quòd dicit in recto, in recto autem dicit ipsam entitatem, quam si non attingeret, quomodo ille actus posset dici, esse ab intrinseco, ut verum sit dicere; Hæc entitas est ab intrinseco. Quæ autem dicta sunt de vitalitate, dici proportionaliter possunt de libertate actus &c.

Prædictum Argumentum potest adhuc sic proponi. Si substantiam actus supernaturalis v. g. intellectionis non attingeret Potentia Obedientialis, quæ est in entitate naturalis; & esset verũ dicere de illo actu; quod sit ab intrinseco; & non esset verum 188
dicere: esset quidem verum dicere quia esset vitalis: non esset autem verum dicere, quia non haberet esse ab intrinseco; siquidem illius Esse & Entitatem non attingeret potentia operans ab intrinseco. si autem non habet Esse ab intrinseco, quomodo erit ab intrinseco, hæc enim videntur verbis differre, quamvis enim possit esse aliquid rationale, & non esse à rationali, casu quo v. g. assumatur lapis ad producẽdum hominem; nihilominus non potest esse aliquid à rationali, & nõ habere esse à rationali, adeoq; nec potest esse aliquid ab intrinseco, & non habere esse ab intrinseco.

RESPONDETUR Secundò. Hoc ipso quòd illa vitalitas sit supernaturalis, immediatè

189 diatè jam attingi non poteſt à potentia naturali.

CONTRA. Cur non? modo attingatur viribus illis elevatis.

RESPONDETUR Tertiò Quòd principium remotum horum actuum, ſit naturale.

CONTRA eſt. Hoc ipſum remotum principium, vel facit illum actum eſſe vitalem remotè, vel vitalem proximè. ſi vitalem remotè; in quo hæc ſtabit remota vitalitas, quæ etiam fundet denominationem intelligentis? quam ſi non remotè fundat, apparet quòd non remotè habeat vitalitatem. ſi autem facit illum vitalem proximè. ergo facit illum eſſe ab intrinſeco proximè, ergo & habere eſſe proximè ab intrinſeco.

PROBATUR Secundò. Et ſuppono quòd
190 per actus ſupernaturales nos ad juſtificationem moveamur, utpote qui nos merè paſſivè, in negotio ſalutis, non habemus. quo poſito ſic arguitur; vel actum illum amoris v. g. elicit etiam potentia noſtra elevata, vel non elicit? ſi non elicit. ergo nos ad illum merè paſſivè habemus; ſi elicit, habemus intentum.

PROBATUR Tertiò Quia ſi illa potentia naturalis non produceret ipſam ſubſtantiam actûs, otioſa illa eſſet elevatio, deberet enim eſſe illa elevatio, in ordine ad operandum, non eſſet autem ad operandum, ſiquidem hoc quod operari deberet, non operaretur, operari enim deberet ipſum actum, ad actum enim elevatur, & tamen ut dicis, non operaretur illum.

191 OBJICITUR Primò. Si potentia obedientialis principiaret ipſam ſubſtantiā actûs, & principiaret illā immediatè, & non principiaret immediatè. principiaret quidem immediatè ut ſupponitur, non principiaret autem immediatè, ut probatur; principiare potentiam obedientialem prout elevatam, non eſt principiare immediatè; potentia obedientialis principiat prout elevata. ergo. Major probatur; principiare parietem prout eſt albus, diſgregationem visûs, non eſt principiare immediatè, ſed immediatè albedo diſgregat viſum. ergo etiam principiari actus ſupernaturales à potentia obedientiali prout elevata, eſt immediatè principiari illos actus ab elevatione.

RESPONDETUR duplici modo rationes formales agendi aliquid, reduplicari
192 poſſe, *Primò* ut importetur immediatè talis ratio formalis quæ ipſa ſit ſola in ſe forma, & actus. *Secundò* modo reduplicari poteſt ratio formalis agendi, ut non importetur forma aliqua, ſed utrumq; in ſuo genere principium; quo ſecundo modo fit reduplicatio, ſi dicam; bos prout adjutus ab alio bove trahit aratrum. immo interdum etiam reduplicari poteſt ratio formalis agendi, ita ut ipſi reduplicato, nulla competat actio. v. g. homo prout ſanus, prout paſtus bene laborat, cum tamen nec ſanitas laboret nec cibus. Prior modus ſignificatur cum dico; paries prout albus diſgregat viſum; ſecundus autem in præſenti ſignificatur. in priori modo non tribuuntur vires agendi ei, ſupra quod cadit reduplicatio, 193
ſed ſoli formæ reduplicatæ: cum enim actio illa ſit à forma, & ut ita dicam formalis, ſubjectum formæ, quemadmodum non eſt forma, ita nec illam actionem principiabit. ſed in poſteriori modo reduplicandi rationem formalem agendi, utriq; principio tribuitur actio. Porro ut dignoſcatur, an priori, an poſteriori modo reduplicetur ratio formalis agendi, hæc poſſunt teneri: inprimis an illud quod reduplicatur, ſit forma, vel non? deinde ſi illi ſupra quod cadit reduplicatio, reſpondeat aliqua formalitas in effectu, ſignum erit à poſteriori, etiam ipſum ſubjectum reduplicationis cōcurrere; ut in præſenti reſpondet vitalitas: in diſgregatione autem visûs, nulla ſpecialis formalitas, reſpondet parieti. deniq; attendendum eſt 194
ad finem ob quem ponitur conjunctio ſubjecti & formæ quæ reduplicatur: ſi enim ſit finis ut ſubjectum operetur, ne fruſtretur intentio illius conjunctionis, utrumq; operari debebit; jam autem potentia naturalis ad operandum elevatur.

OBJICITUR Secundò. Elevatio illa ſaltem cum fit per qualitatem ſuperadditam, habet ſe per modum cauſæ inſtrumentalis: porro in effectum inſtrumenta immediatè influunt, & illis mediantibus aliæ cauſæ. ergo etiam in præſenti potentia obedientialis ſaltem per qualitatem ſuperadditam elevata, immediatè non influet, ſed ſola qualitas.

RESPONDETUR Duplicis generis eſſe

195 instrumenta, quædam conjuncta, quædam separata: instrumenta separata excludunt in multorum sententia immediatum concursum aut saltem illum non deposcunt. & sic accidentia operativa substantiarum, cum sint instrumenta separata, non indigent immediato influxu substantiæ, cum illis absentibus operari possint. porro instrumenta conjuncta naturalia, non excludunt concursum causæ, cujus sunt instrumenta: & ita species impressa, quæ est instrumentum cognitionis eliciendæ, non excludit concursum intellectus, cujus est instrumentum, & quidem immediatum. Quando etiam fit percussio instrumento, non tantum impulsum v. g. ferrum, sed etiam manus immediatè principiat, licèt nonnisi mediatè attin-
196 gat, quia non se conjungit immediatè cum percusso. cum autem elevatio sequatur rationem instrumenti naturalis conjuncti, saltem respectu actuum supernaturalium vitalium, neq; enim extra subjectũ, cui tribuuntur, cõnaturaliter agere possunt, hinc non excludent rationem agendi ipsius subjecti.

Objicitur Tertiò. Docent Patres totum nostrum operari supernaturale, ex DEO esse.

Respondetur doceri id à PP., non per exclusionẽ cooperationis nostræ, sed quia ipsa nostra cooperatio, non poneretur, nisi poneretur elevatio, quæ cum ponitur, habet jam proportionem cum effectu supernaturali. Quæ hîc pluribus urgeri possunt, eorum solutio petatur ex materia, de præ-
197 determinatione, & de Gratia.

Objicitur Quartò. Si potentia naturalis elevata, potest causare immediatè supernaturalem effectum quoad substantiam, poterit etiam causare potentia supernaturalis naturalem effectum; non enim potior ratio pro uno quàm pro altero.

Respondetur Principio supernaturali quoad entitatem, connaturale est principiare actus supernaturales: quia tamen etiam illud principium supernaturale habet potentiam obedientialem, hinc vi illius assumi potest, tanquam instrumentũ, ad productionem actus naturalis. Porro si id Deus facere vellet, non esset necesse superaddere illi principio aliquam qualitatem superadditam, sed solùm concurrere concursu indebito exigentiæ illius, & ponere effectum naturalem; neq; inde sequitur nõ esse 198
determinatum illud principium ad producendas actiones supernaturales, est enim determinatum, quantum est de se, & attenta entitate sua: & sicut intellectus, est naturâ suâ determinatus ad cognitionis naturalis productionem, quamvis secundùm potentiam obedientialẽ spectatus, possit producere etiam cognitionẽ supernaturalem; sic qualitas illa supernaturalis, attentâ suâ natura, est determinata ad effectûs supernaturalis productionem, fieri tamen poterit, ut per potentiam obedientialem, etiam effectum naturalem operetur.

Objicitur Quintò. Si potentia obedientialis est causa immediata effectuum supernaturalium; vel est respectu illorum 199
causa instrumentalis, vel principalis. Neutrum dici potest.

Respondetur cum recentiori Suar: Respectu aliquarum formalitatum esse causam principalem v. g. respectu vitalitatis: neq; enim potest ostendi, quidnam primò per se requiratur ad actum intellectionis vitalem, quàm potentia vitalis: respectu autem aliarum formalitatum, potest se habere, ut causa instrumentalis. quando autem negat Trident: quòd nos respectu conversionis habeamus ut instrumentum; negat quòd nos habeamus ut instrumentum merè passivum & mortuo modo.

Objicitur Sextò. Si ponatur potentiæ obedientialis immediatus influxus in substantiam actus supernaturalis, sequetur 200
quòd omnis virtus necessaria ad opus salutis, ad ipsam naturam pertineat, omnis enim virtus incompleta, quia incompleta est, exigit compleri, adeoq; exigit auxilia, quæ tamen supponuntur supernaturalia.

Respondetur. Virtus incompleta habens incompletionem ad aliquid tanquam ad perfectionem sibi debitam, exigit compleri, sed si illud sit perfectio superexcedens, dicatq; ad illud virtus incompleta, solam non repugnantiam, non erit necesse, ut exigat comprincipia. si non exiget comprincipia, salvabitur adhuc comprincipiorum elevantium supernaturalitas.

Instabis. Eo ipso quòd admittatur virtus ex se immediatè activa operis salutaris,

201 ris, non potest elevari; nam nulla causa elevari poscit ad agendũ, id quod ex se potest.

RESPONDETUR. Si admitteretur virtus ex se, hoc est viribus propriis activa operis salutaris, ut quid exigeretur elevatio? secus si non sit activa viribus propriis.

OBJICITUR Septimò. Concesso tali concursu immediato, magis esset supernaturalis habitus, quàm actus: nam habitus efficeretur adæquatè à viribus supernaturalibus; actus verò etiam à viribus naturalibus.

RESPONDETUR Pares fore habitus acquisitos supernaturales & actus: quia vel producuntur habitus illi à potentia elevata, vel ab actibus, quos ipsos produxit potentia naturalis elevata. Quod autem attinet ad habitus supernaturales infusos;
202 non erunt etiam illi magis supernaturales præ actibus: quia ille influxus in actus potentiæ naturalis, fit ratione elevationis, atq; adeo, ratione alicujus supernaturalis.

INSTABIS. Saltem actus erit mixtus ex naturali & supernaturali, cum ejus principium mixtum sit ex utroq;.

RESPONDETUR. Non erit mixtus, quia etiã natura operatur prout elevata, adeoq; viribus supernaturalibus. ex quo etiam deducetur, cur non sequatur ille actus ignobiliorem partem, hoc est; conditionem naturalis: quia scilicet potentiæ naturalis debilitatem, adjuvat principium excedens.

DIFFICULTAS V.

De reliquis Potentiam Obedientialem
203 concernentibus

QVÆRES Primò. *An potentia naturalis naturaliter, an supernaturaliter exigat elevationem?*

ASSERO Primò. *A potentia obedientiali non exigi, simpliciter supernaturaliter elevationem.*

RATIO. Si enim simpliciter supernaturaliter, illam exigeret. ergo illa potentia obedientialis, esset entitativè supernaturalis: quia illa exigentia nihil aliud est, nisi ipsa potentia. Si ergo exigentia est supernaturalis simpliciter, etiam potentia, cui illa identificatur, erit supernaturalis simpliciter. Rursus si potentia obedientialis simpliciter supernaturaliter exigit elevationẽ, & esset illa exigentia supernaturalis, & non esset. 'esset ut supponitur; non esset autem, quia illa potentia, esset ipsamet natura; 204
quod autem exigitur à natura, debitum est naturæ; quod autem debitum est naturæ, supernaturale non est.

ASSERO Secundò. *Illam exigentiam non esse simpliciter, & secundùm omnia naturalem.*

RATIO: quia aliàs & ipsa elevatio esset quid naturale, cum etiam elevatio, tanquam terminus compleat, & ingrediatur exigentiam illam.

ASSERO Tertiò. *Illam exigentiam esse naturalem entitativè, terminativè supernaturalem.* Quòd sit entitativè naturalis, probatur: quia idem est hæc exigentia quod ipsa potentia naturalis. Quòd autem terminativè supernaturalis sit; Ratio est: quia elevatio ad quam terminatur hæc exigentia, est supernaturalis. Quanquam rigorosè loquendo non deberet dici illa exigentia positiva, sed potius negativa & permissiva. 205

QVÆRES Secundò. *An potentia obedientialis sit relativa transcendentaliter ad actus supernaturales?*

ASSERO Primò. *Potentiam obedientialem sine elevatione acceptam, non referri transcendentaliter ad effectus supernaturales.*

RATIO. Tùm quia potentia obedientialis sine elevatione accepta, non est causa effectuum supernaturalium. ergo nec refertur ad illos transcendentaliter: quia in tantum deberet referri transcendentaliter, in quantùm, est causa. Neq; dicas esse remotè causam: quia potentia obedientialis sine elevatione accepta, & ut dicis remotè, ita se 206
habet in ratione causæ, sicut fundamentum & terminus sine ratione fundandi, habent se in ratione relati: sicut enim complet ratio fundandi relativum esse, ita esse causæ complet elevatio: jam autem fundamentum & terminus sine ratione fundãdi, non sunt quid relatum. ergo nec potentia obedientialis, est causa sine elevatione, adeoq; sine illa, nec est relatum transcendentaliter. Tum quia unica præmissa non dicit relationem ad cõclusionem, nec habet rationem præmissæ, sed tantum merè propositionis, quæ est possibilis, etiamsi non daretur tertia operatio conclusiva. Ergo nec dicet relationem transcendentalem ad effectus supernaturales, ipsa potentia obedientialis, sine elevatione

207 tione acceptā: ſicut enim impoſſibilis eſt concluſio ex una præmiſſa, ita impoſſibilis effectus ſupernaturalis, ſine elevatione. Tum quia potentia naturalis antonomaſticè accepta, non dicit reſpectum tranſcendentalem ad effectus ſupernaturales, ita enim accepta non eſt cauſa illorum. ergo neq; ipſa obedientialis potentia ſine elevatione accepta, quia ſic accepta, non eſt niſi mera potentia naturalis.

Dices primò. Omnis potentia eſt reſpectus tranſcendẽtalis ad ſuum terminum, potentia autem obedientialis eſt vera potentia.

Respondetur Potentiam Obedientialem nonniſi cum elevatione, eſſe veram potentiam. Major autem eſt vera quando potentia habet omnia requiſita ex parte actûs primi. & ſicut cauſa, præciſo ab illa præparato concurſu Dei, non eſt potentia tranſcendẽtaliter reſpectiva ad ſuos actus, cum ſine concurſu Dei non ſit cauſa eorundem; & tamen illos reſpicere debet, in quantum cauſa eſt: ita nec potentia obedientialis, excluſâ elevatione, erit reſpectiva tranſcendentaliter.
208

Dices ſecundò. Saltem intellectus eſt reſpectus tranſcendentalis ad actus ſupernaturales, in quantum vitales ſunt.

Respondetur Poſſe quidem poni reſpectum rationis, ſed non realem: quia illa vitalitas identificatur ſupernaturalitati, ad quam ſine elevatione, nullus ordo realis eſt, tantum ordo rationis: quia ratio condiſtinguere poteſt formalitatem vitalitatis, à formalitate ſupernaturalitatis, ad vitalitatem autem, eſt ordo potentiæ naturalis.
209

Dices tertiò. Ergo etiam potentiæ naturales, non dicunt ordinem tranſcendentalem ad ſuos actus.

Respondetur. Si non ponantur cum omnibus prærequiſitis ad agendum tenentibus ſe ex parte actûs primi, v. g. cum præparato ex parte actûs primi concurſu divino, tunc etiam potentia naturalis, non erit reſpectiva tranſcendentaliter.

ASSERO Secundò. *Potentiam Obedientialem una cum elevatione acceptam, eſſe reſpectivam tranſcendentaliter.*

Ratio. Tum quia tam eſſentiale eſt potentiæ obedientiali, unâ cum elevatione acceptæ eſſe virtutem effectivam actuum ſupernaturalium, ac eſſentiale eſt ipſi cauſæ naturali, reſpectu ſuorum poſſibilium effectuum. ergo utraq; eſt reſpectiva tranſcendentaliter. Tum quia potentia obedientialis, non ſe habet ad effectus ſupernaturales ut ad purum terminum, quomodo ſolent aliqui explicare relationes tranſcendentales. Item ita accepta potentia obedientialis, intelligi non poteſt ſine effectibus ſuis, quod etiam apud alios fundat relationem tranſcendentalem. Tum quia ſic ſumpta potentia obediẽtialis, eſt reſpectiva ad ſuos actus, ordinatur enim ad illos, eſtq; non ad ſe ſed ad aliud; ſed non eſt reſpectiva prædicamentaliter, quia poteſt dicere hunc reſpectum etiam ad non exiſtentem terminũ. ergo eſt reſpectiva tranſcendentaliter. 210

Dices primò. Si potentia Obedientialis quocunq; modo ſumpta eſſet reſpectiva tranſcendentaliter; tunc inadæquatè accepta exigeret elevationem. quod ipſum probatur. Cuilibet potentiæ tranſcendentali incompletè acceptæ, debentur comprincipia reliqua; & ita debetur naturæ concurſus Dei, ad efficiẽdos actus naturales: non poteſt autem potentia obediẽtialis exigere elevationem; quia alias reſpectu illius, non eſſet ſupernaturalis elevatio: quia exigita. 211

Respondetur Potentiæ obedientiali jam elevatæ ratione elevationis deberi cõcorſum ſupernaturalem; neq; enim v. g. habitui amoris ſupernaturalis, concurſus ſupernaturalis ad amandum indebitus eſt, vel illi ipſi ſupernaturali, ſupernaturalis, ſed nondum elevatæ, ſicut elevatio, ita & concurſus ſupernaturalis eſt. Quamvis autem cuilibet potentiæ transcendentali incõpletè acceptæ debeantur omnia comprincipia; ſi illa potentia non tantùm permiſſivè ſe habeat ad illos actus; non debentur tamen, ſi permiſſivè tãtùm ſe habeat: jam autem potentia obedientialis inadæquatè accepta, permiſſivè ſe tantũ habet ad elevationem, & ad actus ex ſuppoſita elevatione producibiles. Et certè ſi ſe aliquid nonniſi permiſſivè habeat ad aliud, non poteſt illud dici illi debitum, ab eoq; exigitum. ſi autem non eſt illi debitum, nec exigitum, comparativè adhuc ad illud, poteſt eſſe ſupernaturale. 212

Dices

213 Dices secundò ex Recẽtiori Suar: Omnis potentia, cujus respectus ad terminum, est de primo conceptu talis potentiæ, est respectus transcendentalis; sed potentiæ obedientialis respectus ad suum terminum, non est de primo essentiali conceptu: quia potentia obediẽtialis nullum possibile primò respicit, sed solum obedire Deo in ordine ad id quod non implicat. Quòd autem hic vel ille effectus non implicet, id est de conceptu secundario.

Respondetur secundum dicta in logica. Nego majorem. Sed quicquid sit de Majori, Potentia Obedientialis non respicit utcunq; obedire Deo, sed obedire in ordine ad producendum id, quod à se non implicat produci, consequenter etiam ex con-
214 sequenti & in obliquo, respicit possibile.

Dices Tertiò. Quod semel positum non refertur relatione transcendentali, nunquã refertur relatione transcendentali: relatio enim transcendentalis est essentialis; quod autem semel non est essentiale, nunquam est essentiale. sed potentia obedientialis potest poni & non referri relatione transcendentali; scilicet si sine elevatione accipiatur. Ergo.

Respondetur Posse esse potentiam obedientialem, & nõ esse actu elevationem, sed actualis elevatio non est necessaria ad relationem transcendentalem, sed solum ad prædicamentalem. Sed non potest esse potentia obedientialis & non esse elevatio in actu primo, non potest inquam esse re ip-
215 sa, licèt possit nõ esse per rationem, non potest, inquam, re ipsa non esse elevatio in actu primo: quia illa stat in Dominio Dei; & voluntate utendi creatura ad effectus excedentes, &c: quod re ipsa est; sed potest nõ esse per rationem, ad quod reflectendo procedebat assertum primum.

Dices Quartò. cum Ripalda oppositum sentiente. disp. 32. de Ente supernaturali. In oppositum esse authoritates Patrum docentium, quòd posse rerum ad ea quæ sunt naturalia, sit in ipsis rebus: posse verò ad ea, quæ sunt supernaturalia sit in ipso Deo. Docent item potestatẽ naturæ intrinsecam, absolutè activam non esse, consequenter non esse connexam ordine transcendentali, quia esset intrinseca naturæ. quod variis authoritatibus illustrat.

Respondetur hoc argumento probari nonnisi assertum primum. Concedimus 216
enim, posse ad ea quæ sunt supernaturalia, esse in ipso DEO tanquam principio elevativo: ita tamen, ut respondeat illi elevabile. cur ergo hoc elevabile, & quidem jam completum à DEO elevari, non poterit referri ordine transcendẽtali, ad actus supernaturales, ut & reliquæ causæ. Cur item potestas elevabilis, quæ est intrinseca naturæ, in accessu elevationis extrinsecæ, non erit connexa cum effectibus excedentibus? Unde per nos admittitur hoc sensu in natura virtus incompleta intrinseca ad actus supernaturales, quia admittitur virtus elevabilis, quæ est ipsa rei entitas, adeoq; quid intrinsecum.

Dices Quintò. Si naturæ competeret virtus intrinseca, ordine transcendentali connexa, cum actu salutari Charitatis, deberentur illi comprincipia, quibus compleretur ad eos actus efficiendos; sicut debentur comprincipia ad actus naturales, ad quos natura, est virtus intrinseca incompleta. ergo virtus naturæ non est intrinsecè transcendentaliter cum supernaturalibus connexa. 217

Respondetur Si naturæ competat virtus intrinseca; hoc est, vis & potestas continens in se effectũ, hoc ipso exigeret concursum Dei; sicq; exigit natura. sed si cõpetat vis intrinseca, pro vi elevabili accepta, non exiget hoc ipso concursum Dei, sed permissivè nonnisi se ad illum habebit. Sed casu quo intelligatur elevari, cur non ordine 218
transcendentali referetur? cur non exiget concursum supernaturalem? ut illum exigit ipse habitus v. g. supernaturalis. Secundùm etiam asserta distinguitur antecedens. Si naturæ competat virtus independenter ab elevatione, exiget naturaliter comprincipia. Concedo antecedens. Secus si competat hæc virtus dependenter ab elevatione.

Dices Sextò cum eodem. Ut voluntas possit immediatè & absolutè efficere actum supernaturalem, non requiritur ordo transcendens voluntatis in actum supernaturalem. quod ipsum probatur. Eo ipso quòd apprehendamus voluntati convenire activitatem conditionatam, in actum supernatura-

219 naturalem, dependenter à conditione possibilitatis actûs, & collatione auxilii supernaturalis, & insuper apprehendamus actum supernaturalem, absolutè esse possibilem, & voluntati conferri auxilia supernaturalia necessaria ad illum, sufficienter intelligimus voluntatem posse absolutè efficere actum supernaturalem.

RESPONDETUR Ut voluntas immediatè possit efficere actum supernaturalem, non requiritur in illa ordo transcendens independenter ab elevatione; secus dum illa habetur. quid enim deerit ad relationem transcendentalem, si apprehendatur effectus supernaturalis absolutè possibilis, & intelligatur voluntati conferri auxilium supernaturale elevativum; curq; non intel-
220 ligetur tunc referri ordine transcendentali? unde actualitas illius relationis probatur, quia nihil deest, ne tunc ille ordo ponatur. Et sicut Omnipotentiæ divinæ, quæ per Ripaldam habet virtutem conditionatã producendi possibilia, & aliunde creaturæ non repugnant, nihil deest quominus ad creaturas possibiles referatur per nos relatione transcendentali, ita & in præsenti; transeunteq; virtute conditionata in absolutam positione conditionis, cur non intelligetur tunc relatio transcendentalis.

DICES Septimò. Actus supernaturales sunt supra ordinẽ naturæ non extrinsecum. ergo supra ordinem quidditativũ & intrinsecum. at ordo quidditativus & intrinsecus est transcendens, quo natura sibi nectit ea,
221 quæ sibi affinia sunt. ergo actus supernaturales sunt supra ordinem transcendentem naturæ.

RESPONDETUR Esse actus supernaturales supra ordinem quidditativum & intrinsecum independenter ab elevatione, secus illâ positâ; consequenter erunt illi actus supra ordinem transcendentem naturæ, independenter ab elevatione, secus illâ positâ.

INSTAT ex ABSURDIS.

PRIMUM est. Sequitur rem unam creatam, connecti cum omni creatura possibili, quia admittitur potentia Obedientialis, elevabilis à Deo, ad productionem cujuscunq; creaturæ.

RESPONDETUR. Tam amplam à nobis potentiam non admitti. sed ex aliis fundamentis, hic nexus concedi potest.

SECUNDUM ABSURDUM. Ergo in quacunq; re creata poterit DEUS cognoscere omnia, quæ in re cognoscere potest in sua omnipotentia. 222

RESPONDETUR. Non omnia: quia nulla creatura v. g. est elevabilis ad primam sui productionem; ad quæ autem elevabilis est, illa, possunt in illa creatura agnosci, non quocunq; modo, sed prout elevata ab omnipotentia, excedentium etiam operativa.

TERTIUM ABSURDUM. Poterit prænoscere evidenter Angelus possibilitatem Incarnationis, Trinitatis, &c: comprehendendo cognitionem probabilem naturalem earum rerum; nam hæc cognitio est ordine transcendentali connexa, cum suo subjecto.

RESPONDETUR ex ordine transcendentali notitiæ cum Objecto, non potest inferri possibilitas objecti, quia hunc ordinem dicet notitia, etiam cum hircocervo cognito. Addo cum per nos potentia obedientialis non dicat relationem transcendentalem, nisi elevata, cumq; elevatio aliquid excedens & inattingibile ab Angelo viribus naturæ importet; cum illud excedens non attingat, nec potentiam obedientialem quâ talem attingit. 223

QUÆRES Tertiò. *Quænam sit regula dignoscendi, an hoc in particulari elevari possit?* Assero illam in duobus consistere, inprimis in possibilitate ipsius Entis producendi; & in hoc: an, si producatur ab hoc, non sint secutura duo contradictoria. Prima possibilitas appellari potest absoluta; secunda possibilitas respectiva, ad existendum ab hac causa. 224

QVÆSTIO II.

Quomodo Sacramenta causent Gratiam?

PRÆMITTO Primò *Quæ sit differentia Authorum in hac materia.* Physicam causalitatem tribuunt Sacramentis, cum S. Thoma Thomistæ, & ex nostris Svar: Valent: Bellarm: & alii. Moralem autem causalitatem tribuũt Gabriel & Occham. ex nostris Vasq: Mol: Amicus d. 4. Sect. 9. Coninck q. 62. num. 109. Pontius disp. 41. num 4. Lugo disp. 4. Sect. 4. Qui recedit quidem in hoc à sentẽtia Vasq: quòd putet possibilem esse

225 eſſe cauſalitatē phyſicam, quam negat Vaſq:, convenit tamen in hoc, quòd neget defacto phyſicè cauſare. DiCaſt: autem dicit, interdum phyſicè, interdum moraliter cauſari gratiam.

PRÆMITTO Secundò *Quid ſit cauſa Moralis,* miſſisq; variis ejus acceptionibus, propriisſimè & per ordinem ad præſens, eſt cauſa, per quam ſeu vi cujus apprehēſivum agens, ita movetur, ad ponendum virtute ſuâ effectum, ut tamen poſſit non moveri, & effectum non ponere. Illuſtrari hoc poteſt inſtantiâ deſumptâ à conſulente homicidium, qui indubiè eſt cauſa moralis; nam inprimis per vim conſilii, à conſulente dati, movetur interfector, apprehenſivus illius conſilii ad interficiendum; movetur autem, ut
226 virtute ſuâ, & actu, ponat homicidium, cum tamen poſſit repudiare conſilium. idq; videre eſt in aliis cauſis moralibus manifeſtè talibus, ut quæ cauſant, laudando, ſuadendo, conſentiendo. Ex qua ulterius deſcriptione colliges, quæ ſit differentia inter cauſam & conditionem moralem, ita ut illud ſit cauſa moralis, quod habet virtutem & efficaciam ad movendum illud, conditio autem non habet eam vim, licèt ſine ea, non moveatur efficiens, & non tam eſt id, quod movet agens, quam id, non ſine quo, movetur agens. Illuſtrari hoc poteſt inſtantiâ; Mandat Paterfamilias Oeconomo, ut quoties ſe audierit jurantem, toties largiatur Eleemoſynam, juramentum non eſt cauſa moralis Eleemoſynæ, non enim illa exhibetur vi ju-
227 ramenti, ſed vi diſpoſitionis & ordinis facti à Patrefamilias, licèt illud imperium non ſit obligaturum, niſi in circūſtantia juramenti; conſequenter imperiū erit cauſa moralis illius Eleemoſynæ, juramētum autem, nonniſi cōditio ſine qua non. ſed de hoc etiam actū in materia de Fide, ubi de motivo ejuſdem.

PRÆMITTO Tertiò Quid ſit cauſa phyſica prout condiſtinguitur à morali? eſt enim illud, quod eſt principium determinans exiſtentiam effectûs immediatè, cauſa enim moralis immediatè non dat eſſe effectui, ſed agens, quod movetur ab illa cauſa morali. Rurſus Virtus illa per quam ponitur effectus, poſita motione cauſæ moralis, non eſt ordinata ad bonum ipſius conſulentis, conſentientis, laudantis, eſt autem bonum cauſæ phyſicè operantis. quod ipſum determinare immediatè exiſtentiam effectûs, inter- 228
dum fit per virtutem ſuperadditam inſtrumentaliter ſe habentem. ut cum ignis producit alterum ignem per calorem; interdum fit ſine ſuperaddita virtute.

PRÆMITTO Quartò *Neminem negare, quòd Sacramenta ſint etiam cauſæ Morales gratiæ.*

RATIO: quia nemo negat, quòd poſitis Sacramentis moveatur DEUS, ut det concurſum productivum gratiæ; & phraſis Patrum hoc ſignificat, dicentium quòd Sacramenta contineant Sangvinem Chriſti, quæ continentia indubiè eſt moralis ſaltem.

DICES primò ex iis quæ objecit ſibi DiCaſt: diſp. 2. num. 106. Cauſa moralis cauſat imprimendo ſpecies, in cauſam phyſicam intelligentem, nulla autem cauſa cre- 229
ata, poteſt quidquam imprimere DEO.

RESPONDETUR Negando Majorem, nam reſpectu Angelorum ſvaſiones Luciferi, erāt cauſa moralis peccati illorum, neq; tamen imprimebat illis ſpecies, ſufficit ergo ut ſine ſpecierum impreſſione, moveat objectivè.

INSTABIS ergo nullo diſcernetur cauſa finalis à cauſa morali.

RESPONDET DiCaſt: diſcernetur, quia cauſalitas cauſæ finalis eſt ut fiat bonū; cauſalitas autem moralis eſt ſtans in *Quia* eſt, licet utrumq; conveniat in cauſare Objectivè.

DICES Secundò Cauſa moralis eſt cauſa volitionis, per quam efficiens determinat ſe ad operandum, nulla autem cauſa creata poteſt eſſe cauſa actûs divini.

RESPONDETUR Cauſa moralis eſt cau- 230
ſa volitionis, in quantum cauſa volitionis ſumitur pro motivo volitionis, non repugnat autem aliquid extrinſecum DEO, eſſe motivum volitionis illius, ſed non eſt cauſa ſumpta pro influente, vel determinante ipſum eſſe actûs, ad exiſtentiam.

DICES Tertiò. Non poteſt oſtendi, quid habeat virtutem cauſandi moraliter in Sacramentis. neq; enim poteſt dici honeſtatem aliquam, quæ in illis ſit, eſſe rationem cauſandi moraliter.

RESPONDETUR Eſſe in Sacramentis ex adjuncto honeſtatem, nempe ratione Chriſti meritorum in illis contētorum. eſt item illic honeſtas ſuppoſitâ deputatione & ordinatione divina, cui honeſtum eſt ſatisfacere.

231 DiCast: autem recurrit ad significationem supernaturalem, quam habent Sacramenta ex institutione Christi.

PRÆMITTO Quintò *In hoc totam esse difficultatem*, an præter causalitatē moralem concedenda sit insuper Sacramentis secundùm se causalitas physica, seu quod idem est, an Sacramenta in ordine ad producendam Entitatem gratiæ, habeant se nonnisi tanquam moventia DEUM, ut producat gratiam. an verò etiam ipsa influxu suo, determinent ipsum esse, seu ipsam existentiam gratiæ, secundùm esse existentiæ, ita ut non solus Deus sit causa illius existentiæ, sed simul coeffectivum instrumentum, sint Sacramenta.

DIFFICULTAS I.

232 *Causalitas Sacramentorum novæ legis Physicane an moralis.*

PEnsanda sunt primùm Argumenta utriusq; partis.

Punctum Difficultatis I.

Argumenta Negantium Causalitatem physicam.

PRIMUM ARGUMENTUM est, quo utitur Pontius, & ante illum Coninck. Si Sacramenta producerent physicè gratiam, etiam baptismus sic illam produceret, ob paritatem rationis. sed baptismus non producit physicè gratiam, quia baptismus non existit realiter, nec secundùm se, nec secundum aliquid sui, aut aliquid ab illo produ-
233 ctum, quod possit physicè producere gratiam. quod ipsum probatur: quia baptismus consistit in ablutione & verbis, quæ ablutio & verba fiunt successivè, nec procedit ad productionem gratiæ forma, nisi dicatur ly Sancti, jam autem tunc priora verba non existunt realiter. nec tunc cum proferuntur verba, necessario existit ablutio, posset enim postponi. ergo tunc non existit realiter Sacramentum, nec aliquid ipsius quod physicè possit producere gratiam; nihil enim existit ipsius, formæ v. g. nisi ly Sancti, hoc autem non habet vim producendi physicè gratiam, nam non est Sacramentum ut est evidens, & si non præcessissent alia verba, nihil produceret. ergo ex se, supposità etiam quacunq; ordinatione divinâ, nequit producere gratiam. Addit quòd 234
neq; aliquid productum à baptismo existat tunc, quod possit producere gratiam, ut est certum & concessum ab omnibus, nihilq; ostendi potest, de cujus productione, non sit eadem difficultas, ac de productione ipsius gratiæ. Si autem Sacramentum nec in se tunc, nec in aliquo sui existit, nō potest physicè causare.

RESPONDETUR Quod illic Sacramentum existat in aliquo sui, hoc est in sui ultimo complemento sensibili physicè, unde existit tunc in hac acceptione secundùm se inadæquatè sumptum, & secundùm se ultimò completivè, quâ completivè, existit etiam in aliquo sui, hoc est in virtute producta, quam obedientialiter producit ipsum illud complementum, tanquam virtutem totius, 235
v. g. Formæ. & quid si adhuc diceres, à singulis particulis illam qualitatem produci? Et licet ultima prolatio, non sit Sacramentum adæquatè, est tamen Sacramentum ultimo completivè. virtus etiam illa, non est quidem Sacramentum, est tamen virtus ejusdem. & sicut quāvis semen non sit planta, nihilominus planta generat plantam medio semine ita & in præsenti, illa qualitas, licèt non foret Sacramentum, esset tamen virtus sacramenti, quantumvis autem si illud complementum non præcederent alia verba certum est quòd non produxisset gratiam, sed suppositis illis & ordinatione divina, ex se produceret gratiam, non ex se, hoc est exclusivè antecedentium particula-
rum, sed ex se supposità sui existētiâ & DEI 236
ordinatione, unde immeritò assumit Pontius id non posse præstari supposita quacunq; ordinatione divina, quia non repugnat ultimum illud complementum, dum existit, assumi ad causandam physicè gratiam.

INSTAT Primò Quamvis illud complementum quod supponitur tunc realiter existens, causaret physicè gratiam, tamen certum est quod illud complementum non sit baptismus, nec Sacramentum baptismi.

RESPONSUM multum probare Argumentum, probaret enim, quòd partus posthumi, non sit causa Pater, nam ille non existit, & ex altera parte semen, non est Pater. Rursus calor & siccitas dum agunt ubi non est ignis, non sunt ignis, & tamen ignis dicitur agere,

237 agere, & ſic de ſimilibus, ſufficit ergo quod illud complementum ſit baptiſmus completivè, ſufficit quod detur qualitas, quæ ſit virtus Sacramenti exigita à Sacramento ſuppoſita elevatione, ut media illa qualitate, tanquam virtute à DEO ſibi proviſa, agat gratiam. unde antecedentia verba nõ concurrent ſecundum ſe, concurrent ſecundum virtutem à DEO præviſam & à ſe exigitam, ſuppoſita elevatione.

INSTAT ſecundò idem ex conceſſis. movetur DEUS præexiſtentibus v. g. verbis nonniſi moraliter ad producendam illam qualitatem. ergo illa verba cõcurrent ad productionem gratiæ ſolùm moraliter. ergo & illud complementum operabitur nonniſi moraliter.

238 RESPONDETUR Cum præcedentia verba phyſicè non exiſtant, moraliter nonniſi movebunt ad productionem illius qualitatis, ſed quia qualitas illa phyſicè exiſteret, eſſetq; virtus antecedentiæ verborum, fit ut illa verba media illa qualitate phyſicè poſſint cauſare gratiam, quam etiam phyſicè poterit cauſare illud complementum, ſi elevetur, quia adhuc phyſicè exiſtit.

INSTARI poteſt tertiò. Quod ignis dicatur agere ſi agat calor, bene intelligitur, quia eſt virtus ejuſdem, eſt autem virtus ejuſdem quia calorem exigit ignis. ſed quæ ſimilis exigentia in verbis, ad producẽdam illam qualitatẽ, cum jam verba non exiſtant.

RESPONDETUR Etiam illa verba in ſucceſſiva ſui prolatione (ſuppoſito quod
239 ex inſtitutione divina & debita intentione proferantur) dum exiſtunt, ſucceſſivè etiam exigant ut producatur vicaria illorum qualitas. Ratio: quia ſicut dantur exigentiæ naturales ſuppoſito ordine naturæ, ita dantur & exigentiæ ſupernaturales, ſuppoſito tali ordine elevationis. unde quaſi dicunt verba Formæ; Vis ut producamus gratiam, eſt in nobis reſponſiva potentia obedientialis; ſed quia non poſſumus ſtatim illam producere, quia tu non ordinas, da ergo nobis qualitatẽ, quam tu, vel noſtrum complementũ producat, ut id exequamur.

SECUNDA RATIO Amici. Sæpe Sacramenta cauſant cum non ſunt. ergo non cauſant phyſicè. Antecedens probat; quia quando recedit fictio, Sacramentum non eſt, & producitur gratia. deinde ſi contra- 240
hatur matrimonium per Procuratorem, quî illic intervenire poterit in tanta diſtantia, phyſica productio gratiæ?

RESPONDETUR In hac difficultate reſpici poteſt, vel v. g. ad Bertam, cum qua agit Procurator; vel ad Cajum cujus nomine agitur. ſi reſpiciatur ad Bertam; illius conſenſus phyſicè cauſare poteſt gratiam, ſi cœtera ſint paria, phyſicè enim exiſtit. Quodſi agatur de conſenſu ipſius Caji, reſpondent aliqui apud Amicum, quòd tunc gratia phyſicè cauſetur per verba procuratoris, in quibus moraliter perſeverat conſenſus Caji. Sed id non ſatisfacit: quia illi debetur productio gratiæ, qui miniſtrat Sacramentum, non autem miniſtrat Sacramentum procurator, ſed ipſe Cajus. Ad- 241
dit Amicus verba Procuratoris non ſpectare ad materiam & formam Matrimonii, hæc enim ſalvantur in conſenſu principalium contrahentium. principalis autem contrahens non dicitur phyſicè agere actione Procuratoris, quia non eſt idem phyſicè cum Procuratore. ſed de hoc mox redibit ſermo.

Allii autem dicunt Conſenſum Bertæ, cauſare phyſicè gratiam, moraliter autem nonniſi, Conſenſum Caji, cum ille nec in ſe, nec in virtute ulla ſua exiſtat. idq; transferunt ad Sacramentũ cum fictione ſumptum, ſi illud non imprimat Characterem, cui aliqui tribuunt, ut ſublata fictione cauſet phyſicè gratiam. & quamvis ille Character ſit effectus Sacramenti, nec eſt Sacramentum, poteſt tamen appellari virtus ejuſdem, ad 242
eum modum, quo quamvis ſemen ſit effectus generantis, nihilominus eſt aliquid ejuſdem, hoc eſt virtus agendi. & ſi concederetur ſingulis Sacramentis pro effectu ornatus aliquis, ille poſſet eſſe vicarium Cauſativum.

Si aliquis conſtanter tueri vellet, etiam eo eventu phyſicè cauſari gratiam; Poſſet dicere; Virtutem Sacramenti produci à DEO ad exigentiam moralem præexhibiti conſenſûs à Cajo, quæ virtus ubi conſenſerit Berta, phyſicè cauſabit gratiam, ad eum modum, quo applicans ignem, eſt cauſa moralis combuſtionis, inſtrumentum tamen ipſum eſt phyſicè efficiens. eſt autem philoſophicum ad DEUM recurrere, præcipuè

243 in qualitatibus supernaturalibus, & in qualitatibus de quarum aliunde constat possibilitate, quantumvis earum causæ secundæ assignari non possint. & ita per oppositos in productione gratiæ recurritur ad solum DEUM.

Posset etiam dici; Quod scilicet ex tunc cum exhibetur Consensus à Cajo producatur ab illo qualitas proportionata assensui; & sicut assensus ille est cõditionatus & pendulus ab assensu Bertæ; sic & qualitas illa erit in agendo suspensa, nec exigitiva concursûs divini, idq; ratione defectûs, ad agendum requisiti, hoc est consensus aliûs conjugis. & sicut tunc, cum existit consensus Caji non poscit à DEO produci immediatè gratia in Berta, nec illa petitione cau- 244 sat tunc moraliter gratiã absolutè, sed pendulè ab assensu alius conjugis; sic & virtus illa producta, dum existit, non deposcit causare gratiam physicè, nec ad hoc exigit concursum divinum, nisi in circumstantia consensûs alius conjugis. non quod ipsa qualitas cognoscat consensum exhibitum à Berta, sed quod DEUS advertat, non deberi suum tunc concursum, nisi illa consenserit, ad divinam autem providentiam spectat, conservare illam qualitatem, usq; ad positionem vel negationem conditionis, illaq; posita, præbere concursum ad producendam gratiam, quo solo potest illa qualitas determinari ad agendum, utpote non discretiva, an consenserit Berta. Hoc autem proportionaliter deberet dici, casu, quo cum fi- 245 ctione recipiantur Sacramenta, quod scilicet similis producatur virtus.

Posset deniq; dici quòd scilicet consensus Procuratoris elevetur physicè à DEO ad illam qualitetem, quam producere postulabat consensus Caji, idq; ex eo; quia sicut non implicat contradictionem, ut assumatur consensus Caji, ad producendam illam virtutem supernaturalẽ sui in agendo vicariam; sic etiam assumi potest consensus à Procuratore nomine Principalis factus, ad producendam illam virtutem, cum respectu, & vicario modo, ad consensum Principalis. & sicut, licet consensus Procuratoris per modum materiæ & formæ nõ intret Sacramentum illud Matrimonii, intrat tamen tanquam conditio, cur ergo ille assumi non poterit, ut per modum principii physici per- 246 fectivi, concurrat ad productionem virtutis per se debitæ principali cõsentienti, neq; enim de ratione instrumenti est produci ab eo cujus est instrumentum cumq; non proprio nomine producat Qualitatem illam Procurator, non censebitur gratiam ministrare, nisi is, cujus est ille procurator.

Tertium Argumentum est Lugo: Gratia ex natura sua postulat produci efficienter à solo DEO, à quo solo infunditur extra Sacramentum. quando autem aliquis effectus ex se petit produci ab aliqua causa & non ab alia, non debemus invertere hunc ordinem sine urgenti necessitate, ideo enim non ponimus de facto speciem impressam DEI. non ponimus animam Christi fuisse productam, non solum à DEO, sed etiam à 247 Beata Virgine, quantumvis per hoc Mater DEI magis significaretur. Non ponimus item humanitatem Christi efficienter concurrere ad producendam gloriam Sanctorum, quantumvis hoc pertineret ad ejus dignitatem. Universaliter autem singuli effectus, dicendi sunt proficisci ab illis causis, à quibus naturaliter petunt produci, ne fingantur absq; necessitate miracula, propter quam etiam causam, colligit Ecclesia, in cõversione Eucharistica, perire substantiam panis & vini, quia non possunt sine novo miraculo absq; speciebus manere, cum ergo gratiam produci efficienter ab alio quàm à DEO, esse magnum miraculum, & contra exigentiam ipsius gratiæ, non est hoc affirmandum, nisi ad id aperta ratio cogat. 248

Respondetur Si hoc argumentum procedat de facto, Transire potest, quanquam tueretur se aliquis adesse necessitatem, ut physicè Sacramenta producant gratiam, idq; ob rationes afferendas, quæ non militant, ut ponatur assumi Beatissima, tanquam instrumentum ad creandam animam Christi. &c. Si autem procedat argumentum de possibili non concludit, quia etiam poterat secundùm dicta aliàs assumi creatura, adeoq; & Beatissima ad creandam animam Christi, virtute instrumentali. ille terminus, Gratia ex natura sua postulat produci à solo Deo, est ambiguus: si enim supponat, pro ly Essentiale est gratiæ, nonnisi à solo Deo, produci, concluderet quidem

249 dem quod ne divinitus possit id facere aliquod instrumentum; nam DEUS nihil facere potest contra Essentias rerum, sed in tali sumptione termini, neganda erit propositio. si autem supponat, quòd gratia à solo DEO sit producibilis tanquam à causa principali, vera erit propositio, sed non excludet, quominus Sacramēta, ad id etiam physicè præstandum, per modum instrumenti assumi possint.

QUARTUM FUNDAMENTUM est ex iis quæ impugnant vel restringunt potentiam obedientialem.

PRIMA RATIO est. Implicat per potentiam Obedientialem creari aliquid, sed gratia creari debet, ex prima secundæ q. 110. a. 1.

250 RESPONDETUR Negando Majorem si procedat de Creare Instrumentali. Minor etiam est falsa, quia quæ educuntur de potentia subjecti, non creantur; gratia autem educitur è potentia obedientiali animæ, sine qua, nec jus primi Esse, nec jus ad conservari habet. S. autem Thomas cum dicit gratiam creari, non accipit id pressè, sed nonnisi quòd per illam fiant homines nova Creatura, seu in novo supernaturali Esse ex nihilo, hoc est non ex meritis constituti.

INSTANT. De ratione instrumenti est agere aliquid prævium, ante principalem effectum. ergo debebit supponi subjectū in quod inducitur effectus illius Instrumenti; quod si supponatur subjectum, hoc ipso
251 jam deficiet illa actio à creando.

RESPONDETUR Etiam suppositâ veritate Majoris, dicemus illam gratiam educi de potentia animæ, quam supponit illa eductio. Major procedit de artificialibus instrumentis, quæ ante principalem effectum exercent aliquem motum, vel demendo ut serra, vel addendo ut penicillus, antequam ponatur totum artificiatum; sed de instrumentis naturalibus, vel quasi naturalibus non tenet; nam species visibilis est instrumentum visivæ, nihil tamen producit prævium ante positionem visionis, & universaliter nullum instrumentum, quod requirit simultaneum concursum causæ Principalis, natum est producere aliquid, ante effectum principalem, hoc ipso enim non exigeret simultaneum concursum. Quanquam etiam posset ostendi, quòd Sacramēta aliquid 252
prævium operentur, v. g. prævia est in baptismo ablutio, antequam ponatur effectus Sacramenti. & in Eucharistia ipsa prævia manducatio, posset censeri prævia operatio.

SECUNDA RATIO. Implicat etiam per potentiam obedientialem agere in distans, si autem Sacramentum physicè causarent gratiam operarentur in distans.

RESPONDETUR Negando Majorem: quia tamen illa vera est, si aliquid non sit cōjunctum etiam virtute suâ, jam ostendi debebit qualitas vicaria, quæ sit conjuncta ei, in quo producit physicè gratiam.

TERTIA RATIO. Sacramenta vel producunt gratiam prout elevata, vel non produ- 253
ducunt gratiam prout elevata. si secundum ergo gratia illa nō est supernaturalis. si primum. ergo non agunt Sacramenta secundum virtutem propriam, jam enim illis virtus, superaddi debebit, illi virtuti altera virtus, & sic in infinitum.

RESPONDETUR Produci gratiam à Sacramentis prout elevatis, agent autem illa non secundùm virtutem propriam, sed vel per concursum indebitum supernaturalem, qui in se indebitus, & supernaturalis, non indigebit per aliud supernaturalisari, vel agēt per virtutem, hoc est qualitatem supernaturalem, quæ itidem quia supernaturalis est, aliâ virtute non indigebit.

QUINTUM ARGUMENTUM sumitur ex Au-
thoritate Patrum. 254

PRIMA AUTHORITAS EST, quâ utitur Amicus ex S. Cypriano Serm: de Baptismo Christi ad initium. *Ipsi*, inquit, *soli* (supple Spiritui S.) *cujus efficiētiæ privilegium manet.* & infra; *Propria sibi omnipotentia DEI, retinet hunc effectum.*

RESPONDETUR Agere illic Cyprianum de efficientia in genere causæ principalis, non est autem novum in Scriptura, ut effectus Principali soli tribuatur. ut cum dicitur; non enim vos estis, qui loquimini, sed Spiritus, &c. vel certè id vult; quia hoc ipsum, quòd Sacramenta causent physicè gratiam tribui debet Omnipotentiæ divinæ elevanti, ad eum modum quo actiones nostræ gratiosæ dicuntur esse dona DEI, quia

255 ad illa operanda nobis confert Deus gratiam. unde etiam ibidem S. Cyprianus verborum ſolennitatem & viſibile Sacramenti, attribuit contradiſtinctivè Sacerdotibus, cum tamen certum ſit, ad iſta etiam Deum concurrere: & ſicut in eo quod Sacerdotibus attribuitur, ſtare poteſt ne excludatur Deus; ſic & in illo quod Deo attribuitur, ſtare poteſt ne excludatur Creatura, immo ſi ſimpliciter & ut ſonant verba accipiantur, probarent etiam cauſalitatem moralem, denegari debere Sacramentis, ſoli enim Spiritui S. privilegium hoc manere debet. Quo etiam modo explicari debet authoritas Ambroſii ex libro de dignitate Sacerdotali. c. 5. nam illic etiam non plus vult, quàm quòd ſimul & principaliter concurrat Deus, &
256 quòd productio gratiæ Sacerdoti tribui nō debeat, nihil autem ait illo loco expreſſè de Sacramento, & eodem modo explicari debet Hieronymus in 4. Iſa: Auguſtinus Ep. 23. ad Bonifacium & alii.

Secunda Authoritas Est Bernardi Serm: de Cœna Domini, dicentis; quòd ſicut Epiſcopus inveſtitur per annulum, Abbas per baculum; ita diverſæ gratiæ traditæ ſunt in Sacramentis. jam autem inveſtituræ, ſine dubio, non phyſicè cauſant gratiam.

Respondetur loqui hic Bernardum de Sacramento ſub genere Signi: quæ ſigna ita inter ſe diſcerpuntur, ſicut diſtinguuntur annulus & baculus. Quòd autem ibi non agat de ratione Cauſativi, vel exinde probatur; quia aliâs nec moraliter Sacramenta
257 cauſarent gratiam, nam etiam inveſtituræ illæ, non cauſant illas dignitates, ſed nonniſi ſignificant; nec in iſtis ſimilitudinibus, debet eſſe in omnibus proportio.

Tertia Authoritas eſt Trident: quod Seſſ. 6. c. 7. aſſignans cauſas noſtræ Juſtificationis, Efficientē aſſignat ſolum Deum, Meritoriam Chriſtum, Inſtrumentariam baptismum. ergo baptiſmus nō eſt cauſa efficiens.

Respondetur Dantur inſtrumenta concurrentia in genere cauſæ efficientis, poterit ergo & baptiſmus, eſſe quidem cauſa inſtrumentaria, phyſica tamen.

Punctum Difficultatis II.

Fundamenta aſſerentium Cauſalitatem Phyſicam.

Duplicia erunt, quædam ab Authoritate quædam à Ratione. 258

Fundamenta ab Authoritate.

Primum Fundamentum eſt ab Authoritate Trident: citati. Ubi dicet Baptiſmum eſſe cauſam inſtrumentalē noſtræ Juſtificationis. ergo eſt cauſa phyſica; ita enim appellatur Baptiſmus Cauſa Inſtrumentalis ſine addito, ſicut cauſa Efficiens Deus, Formalis gratia, & gloria Cauſa Finalis, hæc autem reliqua, ſunt Cauſa phyſica.

Respondetur Cum in illa enumeratione cauſarum non de ſolis cauſis phyſicis agatur, aliàs excludi deberet meritoria, niſi aliunde conſtet quod illud inſtrumentum phyſicè cauſet, non inferetur clarè, quòd ratio inſtrumenti ſequatur potius conditio- 259
nem cauſæ phyſicæ. & certe mens Trident: fuit, explicare naturam juſtificationis, ad quam explicandam nihil refert quòd baptiſmo in genere cauſæ moralis, vel in genere cauſæ phyſicæ producatur gratia. Multi etiam ex Oppoſitis dicunt; quòd gloria Dei & Chriſti, cauſet nōniſi moraliter juſtificationem, item quòd paſſio Chriſti & merita, phyſicè cauſent juſtificationē, per virtutem humanitatis Chriſti, & tamē illis inibi tribuitur ratio cauſæ moralis ſeu meritoriæ.

Inferes Aliunde debere conſtare, quomodo unaquæq; ex illis cauſis, concurrat.

Instabis Niſi Baptiſmus eſſet cauſa inſtrumentalis phyſica, non poſſet intelligi, quomodo ſit inſtrumentum DEI producen- 260
tis principaliter gratiam, quia inſtrumentum morale illius ſolùm debet dici inſtrumentum, quod per illud movet, non autem ejus, quod per illud movetur. unde Syngrapha non eſt inſtrumentum Theſaurarii, quia illa movet Theſaurarium, non autem Theſaurarius per illam movet, ſed eſt inſtrumētum voluntatis Domini, per illam moventis Theſaurariū, ut det; ita & in præſenti, Baptismus eſſet quidem cauſa inſtrumentalis Chriſti, nam per illum operatur Chriſtus, ſed non DEI, quia ille tantum moveretur ad dandam gratiam. hoc autem dici non poteſt, ex 4. ad Titum.

Respondet Primò Vaſq: Reſpectu Dei, Sacramenta habere rationem cauſæ moralis in-

261 lis inſtrumentariæ, quia gratiam à Deo impetrant.

Non Satisfacit hæc reſponſio: quia alias ut advertit Lugo, is qui conſulit vel imperat alicui, eſſet inſtrumentum ejus, cui conſulit vel imperat, quod abſurdum, nec ab ullo dicitur.

Respondet Secundò Lugo, Quòd Deus ipſe fuerit primum movens Humanitatis Chriſti, ut communicaret talem virtutem Sacramentis.

Non Satisfacit, ut enim adverti ſolet, motio illa proveniens à Deo, eſt motio cauſæ primæ per modum gratiæ excitantis, talis autem motio non ſatisfacit, ut aliquid dicatur morale DEI inſtrumentum, alioqui juſti qui moventur à Deo, eſſent nōniſi cau-
262 ſæ morales & non efficientes ſuorũ actuum.

Responderi poteſt tertiò. Quod ratio inſtrumenti, quantum ad propoſitum, interdum accipitur pro eo, quod virtute aliûs agit, ſeu quo utendo aliquis effectum operatur. deinde accipi poteſt, pro medio, quamvis ſine ullo motu inſtrumenti; & ſic v. g. reſpectu ejus qui habet Syngrapham regiam, illa Syngrapha eſt illi medium ſeu inſtrumentum acquirendæ pecuniæ, & authentica media, dicuntur eſſe inſtrumentum Procuratoris, eſt autem in hoc ſenſu Sacramentum inſtrumentum DEI, quia Sacramentis mediis, Deus juſtificat homines, tribuitq; illis gratiam, quaſi dicat; Si uſurpabis hæc media, gratiam acquires. unde diverſo reſpectu Sacramenta ſunt inſtrumen-
263 tum ſeu medium, per quod Deus movet, licèt diverſo reſpectu moveatur illis ut ſignis ex inſtitutione Chriſti. Quando autem ex Ariſtotele ſecundi phyſicorum textu 30. & 31, ſupponitur, quod inſtrumentum ſpectet ad cauſam efficientem, id non convincit, quia ipſa cauſa efficiens, poteſt eſſe vel efficiens phyſicè, vel efficiens moraliter.

Quod attinet ad Florentinum cujus authoritas affertur in quãtum docet, quod Sacramenta non tantum ſignificent, ſed inſuper cauſent gratiam. ſi autem phyſicè non cauſarent illam, non haberent aliam vim niſi ſignificativam, ſcilicet movendo ad cauſandam gratiam Deum, & quaſi revocando in memoriam promiſſionem divinam, ſicut annulus Principis, moveret ad dandos aureos promiſſos, ſi ea intentione conſignaretur alicui. 264

Ad hanc auctoritatem dici poteſt Quod Sacramento nunquam ita competat ratio cauſativi, quin illi competat ratio Signi: ſicut homini, nunquam ita competit ratio ſenſitivi, quin competat ratio viventis. licèt ergo nũquam poſſit oſtendi, quod Sacramenta cauſent gratiam aliter quàm ſimul ſignificando, falſum tamen eſt, quòd tantum ſignificent, hinc diſtinctæ ſunt hæ propoſitiones. Sacramenta nonniſi ſignificant gratiam, & hæc. Sacramenta nōniſi ſignificando cauſant gratiam. prior illa propoſitio eſt falſa, poſterior vera. & ratio eſt: quia cum ratio Signi, ingrediatur etiam rationem definitivam Sacramenti, ſi Sacramentum cauſat, non poteſt aliter cauſare, niſi ſi- 265
mul ſignificet. Annulus autem ille cenſetur nonniſi habere tunc rationem Signi.

Secundum Fundamentum eſt ab authoritate Patrum.

Prima ſit Chryſoſtomi homil: 4. in Joan: & Cyrilli Alexandrini in Julianum circa finem, qui docent inexplicabile eſſe, quomodo regeneretur homo in baptiſmo. Si autem Sacramenta moraliter tantũ cauſarent gratiam, nullam hoc haberet difficultatem.

Responderi poteſt. Adhuc habendam difficultatem, quæ enim eſt connexio in eo, quod exteriùs abluatur corpus & tamen vi illius ablutionis, teneatur Deus mundare animam. Rurſus non attenderunt Patres ad modum, quo Sacramenta cauſant gratiam, ſed nonniſi ad ſubſtantiam, quòd cau- 266
ſent illam, hoc autẽ ipſum difficile capitur. Addo ſi facile eſt dicere, quod Sacramenta moraliter cauſent gratiam, hoc ipſo nullum argumentum erit, quod faceſſat difficultatem, & tamen hoc habet difficultatem, non ergo cauſabunt ſacramenta moraliter gratiam.

Secunda Authoritas ſit Niſſeni de Baptiſmo. ubi Baptiſmum ſimilem dicit virtuti formativæ fætûs.

Tertia Authoritas eſt Sylveſtri Papæ apud Nicephorum lib: 3. cap. 32. Hæc aqua, inquit Imperator divina virtute per invocationem vivificæ Trinitatis concepta, ſicut exterius corpus hominis abluit, ita interius animam hominis mundat. ergo cum virtus

267 virtus formativa fœtûs, ablutio item corporis agant physicè, & Sacramenta agent physicè.

RESPONDETUR in Exemplis non requiri omnimodam similitudinem. Rursus hoc voluêre Patres, quòd generatio Spiritualis, & emundatio interna perficiatur baptismo, independenter ab hoc, quo id modo fiat. est ergo illud *sicut* comparativum substãtiæ regenerationis, & substantiæ ablutionis, non autem comparativum, modi regenerationis, & modi ablutionis.

TERTIUM FUNDAMENTUM est, quo utitur Isamber apud Pōtium desumptum ex phrasi Ecclesiæ, formis Sacramentorum & benedictionibus unde in consecratione aquæ baptismalis, dicitur quod aqua fœcundetur,
268 quod in illam descendet virtus Spiritus S., in consecratione olei petitur, ut S. Spiritûs ei admisceatur virtus.

RESPONDERI potest, Neq; oleum, neq; aquam ante usum sui esse Sacramẽtum, nullamq; habere antecedenter virtutem Spiritûs Sancti ante usum, estq; ille descensus & fœcundatio ante usum moralis, cur non ergo erit, etiam in usu, causalitas nonnisi moralis.

INSTABIS Primò. Sacramenta dicuntur nos sanctificare, mundare, producere in nobis gratiam & cœtera similia, quæ omnia simpliciter accipienda sunt, si nihil obsit.

RESPONDETUR Obesse in oppositum argumenta allata & afferenda.

INSTABIS Secundò. Quando dicitur si-
269 ne addito aliquid esse causa, debet accipi pro causa physica; dictum enim sine addito accipiendum est, pro principaliori significato: jam autem Sacramenta dicũtur à Patribus, esse causa nostræ justificationis; dicuntur causare gratiã ex opere operato. ergo physicè. causari enim gratiã aliquo physicè posito, est causari gratiam physicè, causari autem gratiam in Sacramentis ex opere operato, est causari gratiam aliquo physicè posito, seclude enim à Sacramentis opus illud physicum, quid gratiæ conferetur?

RESPONDETUR Dictum sine addito debet accipi pro principaliori si nihil obsit, obsunt autem argumenta in oppositum. Rursus ex mente Patrum Sacramenta sunt causa sine addito, significando scilicet hoc nomine, id de quo erant tunc solliciti, erant au- 270
tem solliciti, non de causalitate physica, sed ut ostenderent illa non esse merum Signum & conditionem, ut fuerunt Sacramenta vetera, salvabiturq; adhuc quod ex opere operato causent gratiam Sacramenta, quamvis causent moraliter: quia semper involvunt aliquid physicum, quamvis illud moraliter nonnisi causet, eritq; physicum in Esse, non in Modo operandi. unde causare ex opere operato, commune est sive physicè, sive moraliter causantibus. & ita Iris, est quid physicè positum, non tamen causat physicè carentiam diluvii.

INSTABIS Tertiò. Formæ ipsæ Sacramentorum ostendunt physicè operari Sacramenta; nam inprimis Forma consecrationis ostendit physicè causari transsubstan- 271
tionem, idq; desumitur ex doctrina Ambrosii. 4. de Sacramentis. *Si enim tanta vis est in sermone Domini JESU, ut inciperent esse quæ non erant, quantò magis est operatorius sermo DEI, ut quæ erant, in aliud commutentur.*

RESPONDETUR Ambrosium loqui de Christo in quantum DEO, quia in quantum DEUS dixit; Fiat lux & facta est lux, & de eodem etiam verbo dicit, quod possit res commutare, consequenter attendit ad actionem DEI, non ad actionem Sacramenti. Rursus respexit Ambrosius, nonnisi ad hoc, quod illic fiat conversio, adeoq; ad Substantiam Sacramenti, sed non respexit ad modum, quo id facit Sacramentum, estq; Christus sub illo Sacramento cibus non per imitationem physici cibi, per physicam 272
causalitatem, sed per imitationem, quod scilicet Eucharistia, sit refectio spiritualis.

Ex Forma etiam Absolutionis id ita deduci solet; Forma hæc, Ego te absolvo, fundatur in illis verbis, Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, ad quorum verborum veritatem, Concilium Constantien: Sess. 45. requirit, ut ipse Sacerdos absolvat. ergo etiam ut physicè causet gratiam, quia aliàs non esset censendus absolvere Sacerdos, sed DEUS loquente Sacerdote, neq; enim in prolatione illorum verborum aliter se haberet Sacerdos, quàm se habeat creditor, ostendens thesaurario Syngrapham ad solutionẽ debiti à Domino contracti, qui tamen creditor nõ solvit sibi.

285 RESPONDETUR utriq; authoritati S. Thomam tribuere non eâdem causalitatem Sacramentis quoad modum, quam tribuit humanitati, adeoq; non tribuere physicam, sed sufficit ut tribuat eandem, quoad Substantiam effectûs.

Punctum Difficultatis III.

Quid tenendum?

DICENDUM est primò. *Suppositâ potentiâ obedientiali, esse possibilem physicam causalitatem Sacramentorum.*

PROBATUR primò Argumento negativo, quia id non implicat contradictionem, ut colligi potuit ex solutione argumentorum.

PROBATUR Secundò. Potest elevari Sacramentum, ut sit causa moralis gratiæ, &
286 non solum conditio. ergo etiam poterit elevari ad causandam physicè gratiam. ne autem sit ratio à minori ad majus, viâ affirmationis, id solùm intenditur, in ordine ad causare gratiam est elevabile Sacramentum, ut attingat substantiam effectûs. ergo etiam poterit elevari ad modum causandi, qui est physicè causare, eo quòd nulla sit specialis in hoc repugnantia.

PROBATUR Tertiò Quia datur potentia obedientialis, nec est ratio cur illa extendi non possit, etiam ad causalitatem physicam gratiæ.

DICENDUM est secundò. *Si Sacramenta causarent physicè gratiam, quòd illam non semper causarent physicè, est probabile.*

PROBATUR primò. Quia ex una parte
287 ex eo quod aliquid sit possibile, non sequitur illud de facto, vel semper dari. ex altera parte, in iis quæ sunt fidei, attendendum est, an id sit revelatum, vel habeatur universaliter ex phrasibus Patrum, nihil autem habetur clarum de ista physica causalitate, præcipuè cum illa in multis eventis salvari non possit, sine multiplicatione miraculorum. nam si causarēt per qualitatem materialem, illa utpote improportionata, deberet iterum elevari. si per qualitatem spiritualem, deberet per intermedia corpora usq; ad subjectum deferri, quod ipsum est multiplicare in tali eventu miraculum: nam res corporea rei spiritualis supernaturalis, non est subjectum connaturale &c. &c.

PROBATUR secundò: quia saltem eo casu
quo Matrimonium per Procuratorem con- 288
trahitur, sine multis, arbitrariè nonnisi dictis, causalitas Sacramentorum physica, salvari non poterit.

PROBATUR tertiò. Quia non est ulla revelatio de producta qualitate, exspectante v. g. consensum Bertæ, non est ulla revelatio de elevatione, quæ fiat circa actum aliquem Procuratoris ad producendam illam qualitatem vel gratiam. ergo saltem eo eventu, non causabit physicè Sacramentum.

DICENDUM est tertiò. Non constare quod Sacramenta unquam physicè producant gratiam, nec constare quod nōnisi moraliter semper. Ratio: quia id deberet constare nonnisi ex revelatione, quæ nulla circa hos terminos versatur. unde ut vides ni-
hil de hac causalitate asseritur, quia quod 289
asseretur suspicio potius erit. ne enim dicantur Sacramenta moraliter tantum causare, obsunt faventes oppositis locutiones Sacræ; ne autem dicantur causare physicè, obsunt multiplicationes miraculorum, ut autem nunc physicè nūc moraliter causent, obest sicut stabilitas Sacramentorum, ita & stabilitas quæ convenit in modo operandi, non esset autem stabilitas, si nunc physicè, nunc moraliter causarent gratiam.

DiCast: disp. 2. num: 148. dicit; si solum philosophicè ageretur, quòd Sacramenta causent moraliter; quòd autē causent physicè, tenet ut faciliùs explicetur causalitas Sacramentorum. *Hinc ille*

OBJICIT primò locum S. Pauli ad Titum 3.
Secundum misericordiam suam, salvos nos fecit per 290
lavacrum regenerationis. ex quo (conformiter ad jam præobjecta) urget; Causalitas in Sacramentis admittenda est, quæ sufficiat non solum ut Christus, sed etiam DEUS ut DEUS est dicatur conferre gratiam per Sacramenta; ad hoc autem non sufficit causalitas moralis: nam ille qui ex præcepto aut consilio alterius aliquem occidit, non dicitur eum occidere per causam præcipiētem, aut consulentem, sed potius moralis causa, nempe consulens aut præcipiens dicitur aliquem occidere per causam exequentem, qua movet ad homicidium, & sic de reliquis instantiis. ergo causalitas moralis, non est sufficiens ut causa physica exequens dicatur propriè per illam operari.

291 RESPONDETUR Quòd hoc Argumentum non afferat revelationem factam de Causalitate physica, adeoq; stabit assertum. Rursus supra dictum est, quo sensu Sacramenta sint causa Instrumentalis. deniq; non est inductio universalis, quasi instrumentum morale non sit idem, per quod fit: quia si velit aliquis apud Rempub: aliquid efficere, utitur alicujus ingenio, authoritate, suasionibus,&c.; certè ille suadens est,& tamen dici bene potest, per illum hoc effectum esse, ad exitum deductum &c. dux militiæ est causa moralis victoriæ obtentæ, exhortando, animando, instruendo aciem, & tamen per illum, rex dicitur obtinere victoriam. præcisa ergo ratio instrumenti potest conjungi cum suasivo. Sed quamvis causa moralis non designaretur per particulam Per,
292 significaretq; semper causalitatem physicã, ea hic ostendetur, non quidem per ordinem ad gratiam causandam physicè, sed per ordinem ad ponẽdum aliquid physicè & physicum, quo posito DEUS & Christus, causat gratiam; talis est physica ablutio, physica prolatio formæ. præcipuè autem quia illis Sacramentis,vim impetrandi ipse Deus contulit rationeq; hujus collationis Divinæ, aptabitur illis non immerito particula Per.

OBJICIT secundò Moralis causa ad effectum concurrit objectivè,movendo causam exequentem, ac proinde quadam ratione ante physicam executionem, quapropter si propriè loquamur, moralis causa operatur per causam exequentem.

RESPONDETUR Etiam Sacramenta con-
293 currunt objectivè, ante physicam executionem, Deo & Christo ponente gratiam. per illa tamen vicissim operatur Deus tanquam per instrumenta, hoc est tãquam per media, ut explicatũ supra. & quia quoad suas physicas actiones bene potest in illis servari ratio instrumenti. Addo illud Per, quod dicitur de Sacramentis, simpliciter & ut sonat, accipi non potest, propter dicta superiùs, aut salvari debet per hoc, quòd illis DEUS tribuerit, vim movendi.

OBJICIT tertiò idem. Ignis corporeus concurrit physicè ad cruciatum Dæmonum. ergo idem dicendum de Sacramentis.

RESPONDETUR Negando Consequentiam: quia pro Antecedenti stat sensus Doctorum, qui non invaluit pro consequenti. nec sequitur, quia DEUS decrevit sic in una circumstantia operari, operari illum similiter in alia. 294 deinde quia ignis ille, nõ torquet nisi præsens physicè, adeoq; plus habet de jure causalitatis physicæ; sæpe autem non habent præsentiam Sacramenta dum operantur. per quod etiam responderi debet, cur humanitas Christi fuerit instrumentum divinitatis ad opera supernaturalia. Reliqua solvuntur ex dictis supra.

De hac difficultate ita discurrit Esparza q.24. & dicit quod Sacramenta non causent physicè gratiam producẽdo eam aut agendo in illam immediatè, aut per qualitatem aliquam supernaturalem illis communicatam, sunt tamen causæ physicæ instrumentales gratiæ, quatenus sensibiliter conferendæ adjuncta videlicet per vim illorum illustratione & erectione & excitatione peculiari animi, ad considerationem intimiorem 295
ac faciliorem ipsius gratiæ & effectuum, quos eadem gratia præstat suscipiẽti unumquodq; Sacramentum. *Hæc doctrina* NON SATISFACIT. Tum quia contra Patres non jam Sacramenta causabũt gratiam habitualẽ sed erectionem illam animi. Tum quia jam in parvulis & amentibus &c., baptismus &c., non causabit gratiam, quia in illis non datur locus illi lustrationi. Tum quia si illa Sacramenta causant illustrationes, ut supponitur, supernaturales, cur non poterunt causare etiam gratiam. Tum quia fidelis ex consideratione Sacramenti quod nõ suscipit, habet illustrationem & erectionem animi, neq; tamen causatur in illo à Sacramentis gratia, quid ergo plus habet recipiens Sacramentum? Tum quia non acci- 296
pit hæc doctrina phrases Patrum, ut sonant, ut cum dicunt Sacramenta continere gratiam, extortè diceretur, quòd contineant illustrationes. deinde docent Patres Sacramenta causare gratiam sine addito, ergo ly gratia non supponit pro erectione animi. verba item illa Augustini; Unde tanta vis aquæ ut corpus tangat & animam abluat, non possunt intelligi de ablutione per illustrationes & erectionem animi.

Punctum Difficultatis IV.

Supposito quòd physicè causarent Sacramenta gratiam, per superadditamne qualitatem causarent?

Nomi-

297 Nomine Virtutis superaddendæ Sacramentis, intelligi potest Virtus superaddita, ad illã qualitatem supernaturalem producendam, quâ mediâ, tanquam instrumento agitur; ad eum modum, quo superadditur prædeterminatio à Thomistis, ut ponatur actus supernaturalis gratiosus, & hæc virtus non datur, sufficitq; ipse concursus DEI elevativus, ut dictum in simili in prima parte. Rursus nomine virtutis intelligi potest qualitas, quâ mediâ tanquam instrumento agant Sacramenta, ad eum modum, quo datur habitus supernaturalis, ut producatur actus gratiosus. & de hac virtute in præsenti quæritur. quâ virtute concessâ etiam actu, non erit necesse concedere prædeterminationem, sed sufficiet si ponatur prin-
298 cipium supernaturale actuum gratiosorum.

ASSERO Primò. *Probabilem esse qualitatem talem.*

RATIO: Tum quia non implicat. Tum quia est omnimoda proportio inter habitus supernaturales infusos, effectivè productivos gratiæ, & inter hanc virtutem. ergo si illa priora non repugnant, nec hæc virtus repugnabit. Tum quia possibile est Sacramenta causare physicè gratiã. ergo & possibilis est vis per quam physicè causent.

ASSERO Secundò. *Supposito quod Sacramenta causent physicè gratiã, debet concedi talis virtus.*

RATIO: Tum quia ita S. Thomas hîc, q. 62. a. 4. in ☉, & q. 27. de veritate a. 4. *Non operantur* inquit *Sacramenta ad gratiam per virtutem propriæ formæ, sed per virtutem Principa-*
299 *lis agentis, scilicet DEI, in illis receptam.* & ait; Non aliter hanc virtutem inexistere Sacramentis ad operandam gratiam, quam inexistant species coloris in aëre ad movendum visum. Tum quia nisi concedatur hæc virtus, non explicabitur, quî antecedentes partes formæ, producant physicè gratiam, quî cõsensus Bertæ absens causet physicè gratiam in Cajo. Tum quia nihil causat physicè, nisi in se vel in aliquo sui existat. ergo cum frequenter subjectum distet, in quo producenda est gratia, debet producens physicè conjungi illi, hoc autem non apparet quid sit, nisi virtus illa.

ASSERO Tertiò. *Non repugnat hanc qualitatem esse materialem.*

RATIO. Tum quia non implicat. Tum quia potest esse in homine, unio materialis, 300
unitiva formæ spiritualis. ergo & potest esse virtus materialis, quamvis instrumentaria, productiva tamen entitatis spiritualis. Tum quia non repugnat Ens materiale supernaturale, nec repugnat illi conjungi effectionem rei spiritualis per elevationem.

ASSERO Quartò. *Si hæc virtus esset materialis, indigeret elevatione ad producendum Spirituale, quantumvis supponatur illa virtus materialis, esse supernaturalis.*

RATIO: quia non habet proportionem cum producendo effectu. ergo debet ad illum proportionari per elevationem. antecedens probatur: quia in materiali, quod est ignobilius genere, non potest præcontineri spirituale, quod est de se nobilius.

ASSERO Quintò. *Non repugnare etiam ut hæc* 301
qualitas sit spiritualis.

RATIO: quia non implicat.

ASSERO Sextò. *Qualitatem hanc spiritualem magis esse proportionatam gratiæ producendæ.*

RATIO: quia ex una parte supponetur illa qualitas habitura vim causandi, & ex alia parte Spirituale & Spirituale magis secum conveniunt. Addo quamvis proportionaliùs sit ut materialia Sacramenta materialem virtutem producant; quia tamen, quid debeat & quale producere, spectari debet penes effectũ & finem actionis, censenda erit talis virtus produci, quæ sit illi effectui proportionata, effectus autem iste est, Gratia, quæ est quid spirituale. unde etiam materialis ponitur modalitas in homine, quia finis qui intẽditur tunc, est ipsum 302
compositum, quod non est spirituale, sed materiale. est quidem verum, quòd si eleventur Sacramenta materialia, ad illã producendam qualitatem Spiritualem supernaturalem, duplici titulo indigeant elevari; & titulo, quia producerent qualitatem spiritualem, & titulo, quia supernaturalem, tamen attento fine illius qualitatis ad quem producitur, & qui regulat conditionem virtutis producendæ, debet esse spiritualis.

ASSERO Septimò. *Non constare qualisnam de facto sit hæc Virtus.*

RATIO: quia neutra potest asseri, quin simul debeant poni, vel nova miracula, vel novæ elevationes. Si ponatur materialis illa qualitas, indigebit, ut dictum, de novo ele-

303 elevari; si spiritualis, & hoc sine, vel miraculo, vel recursu ad Deum, non poterit salvari. de quo Præmisso quintò infra.

Explicatur hæc qualitas.

PRÆMITTO Primò. *Quod possit aliquid agere physicè quamvis in se non existat, modò existat in aliquo sui*, hoc est virtute agendi sibi subordinatâ, & à Deo provisâ.

Ratio: quia planta dissita generat aliam plantam, per suum semen; ignis dissitus alium ignem per calorem: & ratio est; quia prius est esse quàm causare. ergo si aliquid non sit, nec causabit. ergo cum non est in se, cum possit esse in virtute sua, etiam causare poterit in sua virtute. certèq; si ponatur aliquid causare in virtute sua, non dicetur adhuc causare nihil.

304 PRÆMITTO Secundò. *Sicut in physicis, ad hoc ut dicantur aliqua causare, sufficit si existāt in aliquo sui, ita sufficiet, ut existāt Sacramēta in sua virtute.*

Ratio: quia non est major ratio unius, quàm alterius.

PRÆMITTO Tertiò. *Virtutem illam non recipi connaturaliter in ipso Sacramento, sed ab ipso produci.*

Ratio: quia virtus illa est per modum principii, quod conjunctum subjecto, producat in illo effectum, tale autem principium non indiget recipi in agente, sed in subjecto, aliâs agens per nihil conjungeretur subjecto, cumq; illa virtus non præstet suum effectum in ipso agente, sed in subjecto, in illo etiam recipi debet, ostenditq; hoc inductio; quia calor v. g. per quem disponitur
305 lignum non est in igne, sed producitur in ligno seu subjecto, idem dic de aliis.

PRÆMITTO Quartò. *Si illa virtus non recipitur in agente sed in passo, cum passum sit distans, si ponatur hæc virtus materialis, necessariò transmitti debet per medium.*

Ratio: quia alias sine miraculo, non posset conjungi subjecto seu passo. cujus etiam in præsenti hæc ratio dari potest; quòd illa virtus sit quædam participatio divinæ virtutis, quæ ubiq; est, & est simul participatio virtutis humanitatis Christi, nam virtus instrumenti separati, est participatio quædā instrumenti conjuncti, jam autem virtus humanitatis Christi per omnia loca & tempora sparsa est per S. Thomam.

Transmissio hæc virtutis ponitur ordinariè non absimilis transmissioni lucis, transmissioni Virtutis Magneticæ, transmissioni influentiarum cœlestium in mineralia. & 306
sicut virtus illa non operatur in medio, nisi in disposita materia; ita nec operatur illa virtus Sacramētalis, nisi in subjecto ad quod transmittitur. & sicut species visibilis, non est nisi hujus visibilis; sic & virtus Sacramentalis, est hujus Sacramenti.

Et certè quod attinet ad determinationem hujus virtutis, illa spectari potest vel in ordine ad non agendū nisi in subjecto apto, vel in ordine ut ab hoc Sacramento proficiscatur, vel in ordine nonnisi ad hoc subjectum seu recipiens. Quoad primum; requiret illa virtus subjectum aptum, quia illud requirunt etiam reliqua agentia & virtutes. quod attinet ut illa virtus sit determinata ad hoc Sacramentum, ratio est: quia 307
cum illa virtus sit supernaturalis, non potest ab unoquoq; principio provenire, sed nonnisi quod Deus elevaverit, supponitur autem Deus elevare nonnisi hoc Sacramentū.

Major est difficultas, unde oriatur determinatio illius virtutis nonnisi ad hoc passum seu subjectum in individuo. consentiant enim duæ fęminæ distantes Cajo ad Matrimonium, non operabitur illa virtus, nisi in ea cui Cajus consenserit; unde ergo habebit determinationem illa virtus, ut in hac potiùs causet gratiam, præcipue autem, quia etiam aliæ virtutes, non determinant sibi nonnisi hoc passum. unde etiam & species visibilis Petri, non determinat sibi nonnisi oculum Pauli, cum possit Petrus etiam 308
à Jacobo videri. Posset id ita explanari, nempe quòd Sacramenta, requirant intentionem, idq; circa determinatam etiam materiam, determinatione interdum formali supra explicata, interdum determinatione materiali, ut constat in Sacramento Matrimonii. hinc nemo ducit nisi Bertam in individuo volitam. quòd si requirunt Sacramenta determinatam intentionem, ab illa intentione determinata, participant determinationem, nonnisi ad hoc subjectum ex vi Sacramentalis intentionis. ostendit hanc determinationem virtutis ad hoc passum inductio, quia v. g. in Sacramento, pœnitentiæ, virtus illa versatur circa reum se accusantem. & sicut sententia judicis non absolvit

306 321 nentem. non transiens: quia non est motus, neq; tempus.

RESPONDETUR Illam virtutem non esse substantialem, quia nullum hujus fundamentum. sed ex eo quod sit supernaturalis non repugnat eam esse substantialem; nam licet implicet substantia supernaturalis, non tamen implicat aliquid substantiale supernaturale apud Modales, & per multos subsistentia supernaturalis. Rursus non ex eo quòd illa virtus habeat se per modum advenientis, præcisè infertur, non posse esse illam substantialem; nam differentiæ in Logicis concipiuntur per modum advenientis, & nihilominus in se sunt substantiales. erit tamen illa qualitas, ut dixi, accidentalis, ut ita magis proportionetur aliis
307 322 virtutibus, quæ etiam sunt accidētales. erit autem transiens, nam si sit materialis, procedit ab uno extremo ad aliud, adeoq; imitatur motum. si autem sit spiritualis, erit transiens; quia nō recipitur in eodem principio, à quo producitur. & quia instantaneè operatur gratiam, ad quam producendam ordinatur de se. Quando autem negatur illam virtutem esse qualitatem, negatur in quantum qualitas supponit, pro aliquo non activo.

INSTABIS Quartò. Sufficit poni virtutem humanitatis Christi. Supponit instantia, quòd agnoverit S. Thomas virtutem humanitatis Christi, per omnia loca & tempora sparsam, causativam omnium donorum supernaturalium, datam quidem in
308 323 ipso instanti conceptionis, tanquam proprietatem quandam debitam, unioni hypostaticæ, licèt illâ non sit usus Christus, sicut nec qualitatibus gloriosi corporis, nisi post resurrectionem. hanc virtutem significant illa verba; Data est mihi potestas in cælo & in terra. Objectum illius virtutis est, causare dona supernaturalia. hinc illa ante Incarnationem Christi dependebant à solo DEO, post ejus resurrectionem, etiam ab illa virtute; ad eum modum quo solaris radius dependet à Sole, inciperet tamen dependere à Luna, si ad hunc effectum à DEO assùmeretur, & secundùm hanc virtutem humanitatis, verificabitur illud; De plenitudine ejus accepimus omnes.

RESPONDETUR Quidquid sit de hac
virtute, adhuc admitti debet virtus Sacra- 324
mentorum, supposità causalitate illorum physicâ; quia etiam in humanis, alia est virtus instrumenti conjuncti, instrumentum autem conjunctum est humanitas; alia virtus instrumenti separati, quale instrumentum est Sacramentum. cumq; illa virtus humanitatis esset nonnisi assistens Sacramentis, non apparet quî per illam, ipsa Sacramenta dicerentur causare.

INSTAT Quintò Coning. Illa qualitas non se haberet per modum instrumenti, sed per modum causæ principalis; sicut intellectus una cum lumine beatifico, non producit visionem ut instrumentum DEI, sed ut causa principalis.

RESPONDETUR Si res sit de Sacramen-
tis comparatè ad DEUM, erunt causa instru- 325
mentaria gratiæ; comparatè ad illam virtutem, erunt causa principalis, nec id repugnat, sicut non repugnat ut ignis, comparatè ad applicantem, sit causa instrumentalis, comparatè ad calorem, sit causa principalis. quod etiam concedi potest de ipso intellectu, qui in ordine ad vitalitatem est causa principalis, in ordine ad DEUM, est per modum instrumenti. Quod autem attinet ad ipsam virtutem Sacramentalem, illa in productione gratiæ non se habet ut intellectus in productione visionis, quia intellectus nullì creato intellectui in hoc subordinatur, illa autem qualitas, subordinatur ipsi Sacramento.

INSTABIS Sextò. Si esset aliqua quali-
tas quæ posset producere gratiam, vel maxi- 326
mè id faceret actus Caritatis, sicut naturales actus producunt suos habitus. ergo cum actus, non possint producere gratiam, nec qualitas aliqua poterit.

RESPONDETUR Etiam actus Caritatis posset elevari ad producendam gratiam, non enim implicat; haberetq; ille actus in ratione Entis, utpote spiritualis majorem proportionem cum gratia spirituali, præ Sacramentis quæ sunt materialia. sed in ordine elevabilitatis non attendit DEUS ad proportionem in ratione Entis. unde major est proportio Angeli ad DEUM, quàm hominis ad eundem, & tamen elevata est natura humana ad dignitatem hypostaticam, non autem Angelica. Quòd autem defacto

327 actus Caritatis, non sit ad hoc elevatus, exinde est: quia elevatio pendet à mera libertate DEI, circa id autem dicitur DEUS usus suâ libertate, quod ostendit authoritas Sacra, vel ratio: nihil horum duorum stat pro actu Caritatis, stat autem suppositâ causalitate physicâ Sacramentorum, stat, inquam, ratio pro hac qualitate, quia sine illa, non possent Sacramenta physicè producere gratiam.

INSTABIS Septimò. Vel illa qualitas habet ex natura sua in se sufficientem vim ad producendam simul cum Sacramento gratiam; sicut lumen gloriæ, una cum intellectu habet vim sufficientem ad producendam visionem, vel non habet. Si primum dicatur, sequitur aliquam creaturam,
328 scilicet compositum ex illa qualitate & Sacramento, posse naturaliter hominem justificare, hoc autem est absurdum & inter Catholicos inauditum, qui dicunt solum DEUM, ut causam principalem posse hominem justificare. quodsi dicatur secundum, dabitur processus in infinitum in elevationibus.

RESPONDETUR inprimis retorquendo argumentum, quod probat gratiam nō esse qualitatem supernaturalem justificativam, quia haberet vim expellendi peccatum. & si non est inauditum apud Catholicos id de gratia, nec erit impossibilis qualitas efficiens illam gratiam. inter Catholicos hoc solùm inauditum, quod aliqua Creatura intra ordinem naturalem, possit justificare, &
329 quod habeat vim per modum causæ principalis dimittendi peccata.

DICES quartò cum Esparza q. a. 5. Quia talis qualitas non apparet, quî possit communicare Sacramentis suum effectum formalem proprium. quod tractat. q. 21. a. 4. ideoq; non redderet Sacramenta causativa gratiæ.

RESPONDETUR Sicut Calor, quo mediante producit ignis ignem, non tribuit effectum suum formalem igni, sed passo, quod calefacit, ita & virtus illa, secundùm quod à nobis defenditur. deinde cum non recipiatur in Sacramentis illa virtus, non potest illis tribuere effectum formalem. Nego tamen quod non redderet illa virtus, Sacramenta causativa, si produceretur vel ab illo minimo Sacramenti, vel ad instantiam illius 330
à DEO.

DICES quintò cum eodem. Perfectio specifica propria gratiæ sanctificantis, in nulla qualitate, quæ non sit sanctificans, potest contineri.

RESPONDETUR Perfectionem formalem specificam propriam gratiæ sanctificantis, in nulla qualitate, quæ non sit sanctificans, contineri, hoc ipso enim esset sanctificativa, si haberet perfectionem formalem gratiæ, esset enim etiam formaliter gratia. sed nego repugnare ut perfectio specifica gratiæ, causaliter contineatur in aliquo, quod non sit forma sanctificans, nisi causaliter, unde illa etiam qualitas, erit sanctificans effectivè, licèt non formaliter.

DIFFICULTAS II. 331

De Causalitate Sacramentorum veterum.

PRÆMITTO Primò *Divisos esse authores*, An scilicet Sacramenta vetera, nominatim Circumcisio produxerit gratiam ex opere operato, vel non? Produxisse gratiam ex opere operato docet Suar: Valent: & ex antiquioribus Scotus, Aureolus, quibus accessit Pontius disp. 41. n. 10. Non produxisse autem gratiam ex opere operato, docet Vasq: Coning. Amicus. disp. 4. num. 3. Lugo mediam viam videtur iniisse disp. 5. Sect. 3.

PRÆMITTO secundò. *Sacramenta veteris legis non causasse gratiam ex opere operato.*

RATIO prima Authoritas Florent: quod assignans distinctionem inter veteris & no- 332
væ legis Sacramenta; *Illa*, inquit, *non causabant gratiam, sed eam solum per passionem Christi dandam esse figurabant. hæc verò nostra & continent gratiam, & ipsam dignè suscipientibus conferunt.* ubi ly *Solùm*, excludit à ratione ca[illegible]æ simpliciter, Sacramenta veteris legis.

RATIO secunda Authoritas Trident: Sed supponenda est doctrina Lutheri, cujus meminit Bellarm: qui in libro de Babylonica Captivitate; Error, inquit, est Sacramenta novæ legis differre à Sacramentis veteris legis penes efficaciam significationis, id est, quod nostra efficaciter significent, faciendo quod figurant, non illa. Huic doctrinæ ut se opponeret Trident: decrevit Sess. 7. c. 2. Sacramenta novæ legis

333 non differre à Sacramentis antiquæ, per hoc solum quia sunt diversæ Cęrimoniæ & ritus externi. Ex quo loco sic urgeri posset. Differentia inter Sacramenta novæ legis & veteris non stat ratione Cęrimoniarum tantum. ergo ratione aliûs. ergo in ratione causandi gratiam, quia Sacramentum nihil plus dicit, quàm rationem Signi & rationem Causæ. ergo si præter rationem Signi differunt Sacramenta, debent differre in ratione causæ, seu nõ habere rationem causæ.

Respondet Pontius Concil: tam Trident: quàm Florent: agere de Sacramento antiquæ legis, non autem de Sacramento Circumcisionis, quod solum inter omnia conferebat gratiam, præcipuè cum Circumcisio, non reputetur propriè Sacramentum
334 veteris legis, quia licet habuerit valorem in illa lege, tamen quia erat inceptum tempore Abrahæ, non erat propriè Sacramentum illius legis. *Hæc responsio*

Non Satisfacit. Tum quia quod est verum de Universali, verum est etiam de particularibus in illo contentis. sed vera est hæc Universalis Negativa; Nullum Sacramentum veteris legis causabat gratiam. ergo etiam vera erit de particularibus in illa Universali cõtentis. sed Circumcisio continetur in illa Universali. quod ipsum probatur: Tum quia consentiunt omnes circumcisionem esse Sacramentum legis antiquæ. Tum quia quod in ante fuerat instituta non obest, quia cum erat instituta Abrahamo, non habebat fortassis rationem Sa-
335 cramenti, sicut & Matrimonium, quamvis sit institutum in ratione Sacramenti à Christo, nihilominus ut sit Sacramentum, non obest, quamvis in ante Matrimonium fuerit institutum. Tum quia hæc explicatio textui claro Florentini repugnat, quod non meminit legis scriptæ sed antiquæ; nomine autem legis antiquæ venit & scripta & naturalis lex. Addit Lugo quia quamvis Circumcisio non fuerit primò instituta in lege Moysis, in ea tamen lege positum est Sacramentum Circumcisionis, ut habetur Levitici 12. Eamq; appellat Christus ex lege Moysis esse Joan: 7. *Si circumcisionem accipit homo in Sabbatho ut non salvatur lex Moysis.*

Ratio tertia ex locutionibus Scripturæ & Patrum. Quod ad Scripturam attinet Paulus ad Ephes. 4. Sacramenta antiqua 336 appellat infirma & egena elementa. Ad Hebr: 10. tota lex vocatur umbra, quæ nõ potuit facere perfectos accedentes ad se. Quod ad Patres attinet, Primus sit Ambrosius, qui in illum locum ad Rom. 4. Signum accepit Circumcisionis, signum Justitiæ, Fidei; sic post plura ait; *Non ergo Circumcisio aliquid habet dignitatis, sed signum est tantum.* Similia habet lib. 1. de Sacramentis cap. 4. & 6. lib. de iis qui initiantur cap. 8. & 9. lib. de Abrahamo cap. 4. Cõsonat Chrysost: hom. 27. in Genesim. *Ad justitiam*, inquit, *ipsa circumcisio nihil conducit.* plura loca vide apud alios. ea quæ in oppositum dici possent stant authoritatibus, quarum aliquæ fundantur in illo Gen. 17. *Masculus cujus præputii caro præcisa non fuerit, delebitur anima illius de populo suo.* sed ex authoritate 337 plurium interpretum, agitur ibi nonnisi de hoc, quod incircumcisus, esset separandus à populo, tanquam profanus.

Præmitto tertiò. In præsenti de hoc esse difficultatem, quî Sacramenta legis antiquæ à nostris diverso modo causarint gratiam. Ratio dubitandi, quia tam positâ circũcisione justificabatur parvulus, quam nunc justificatur posito baptismo; quomodo ergo differunt hæc Sacramenta.

Explicant primò Aliqui, quod Circumcisio causarit gratiam nonnisi moraliter, Baptismus autem physicè. *Hæc explicatio*

Non Satisfacit Primò. Quia multi negant causalitatem physicam, omnes autem agnoscunt differentiam ob præcitatas 338 authoritates, & agnoscentes causalitatem physicam, non ubiq; illam ponunt, salvâ tamen semper distinctione.

Non Satisfacit Secundò. Quia non inquiritur hic diversitas in modo causandi, sed in substantia, scilicet de ipso Causare gratiam. & sicut qui tenet interdum physicè, interdum moraliter Baptismum v. g. cum fictione sumptum causare gratiam, non eo ipso ponit differentiam inter Baptismum & Baptismum. ergo nec in præsenti poneretur. nec ad quæstionem unius prædicamenti, respondendum per quæstionem, aliûs prædicamenti.

Non Satisfacit Tertiò. Quia Florent: antiquis Sacramentis tribuit nonnisi ratio-

339 rationem Signi, jam autem præsens Explicatio tribuit illis etiam rationem Causæ moralis. & sicut ii qui docent Sacramēta nonnisi moraliter causare gratiam, per hoc non asserunt, quòd Sacramenta habeant nonnisi rationem Signi; sic nec ista explicatio tribuet illis (ut tribuere deberet) solam rationem Signi, sed etiam tribuet rationem Causæ moralis.

EXPLICANT secundò allii. Quòd licèt gratia fuerit semper data infantibus circumcisis & nonnisi circumcisis, loquendo de infantibus Hebræorum, dabatur tamen gratia, solum propter actum fidei, cujus protestatio erat circumcisio, non tamen justificabantur absq; circumcisione, &c. *Hæc explicatio*

340 NON SATISFACIT. Quia difficultatem de ipsa Circūcisione proponi solitam transfert ad ipsam fidem, vel potius ad complexum ex Fide & ex circumcisione, restatq; quærere, quomodo hæc distincta fuerint à nostris Sacramentis, parumq; refert quod illa Fides non fuerit in se sensibilis; nam etiam dolor de peccatis sufficit quod sit sensibilis per actus externos pœnitentis. nec valet si recurras quod Circumcisioni non fuerit alligata promissio justificationis, sufficit enim; quòd ipsi complexo fuerit alligata.

EXPLICAT tertiò Lugo Circumcisionem ex sua institutione nullam vim habuisse justificandi, sed solùm fuisse Signum Judaismi; cum hoc tamen stat, quòd in circum-
341 cisione & per circumcisionem parvuli regulariter justificarentur, quia remedium legis naturæ, quod applicari debebat aliquo Signo externo, quod esset protestatio Fidei internæ de Christo venturo, regulariter etiam applicabatur per ipsam Circumcisionem, ut una & eadem actione duplici præcepto satisfieret. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT Primò. Quia non respondet ad punctum difficultatis universim, nam posito etiam quod circumcisio per se sit instituta ad discernendum nonnisi populum, & quod ipsa fides justificare debuerit, quamvis hoc vel illo actu externo manifestata, adhuc de illa fide prout ita manifestatâ, & de illo toto Complexo quærere restat, quid distinctionis habuerit, à nostro Baptismo, debet autem habere ob præcitatas phrases Sacras. 342

NON SATISFACIT Secundò. Quia per multos mera est divinatio, quod ex libertate Israelitarum assumpta sit circumcisio in protestationem Fidei, & quod id, non sit institutum à DEO.

NON SATISFACIT Tertiò. Sacramenta, quorum magis explicitam materiam & in individuo determinare spectabat ad Ecclesiam, non sunt per hoc distincta à Sacramentis, quorum in individuo determinavit Christus materiam. ergo nec Sacramenta legis antiquæ, v. g. Circumcisio distincta erit à Baptismo, quamvis in Individuo Israelitæ protestationem fidei determinarint ad Circumcisionem; nam etiam circumcisio,
videtur esse determinata in universali seu 343
formaliter, quia determinavit DEUS Signum aliquod eligendum, ad protestandam fidem. Et sicut quamvis contractus matrimonialis præfuerit Sacramento, adhuc est Sacramentum, quia præstat in suo genere, quod alia Sacramenta præstant in suo: ita quamvis in ante fuerit institutum Signum externū fidei internæ, si circumcisio id præstat, quod præstaret actus externus protestativus fidei, adhuc circumcisio erit Sacramentum. & quæritur; quî distinctum? *Ut hoc explicetur*

PRÆMITTO Primò *Dictum sine addito primò & per se de Substantiali intelligitur in illo genere*; dictum enim sine addito supponit pro principali, principale autem est ipsa substantia
rei. dixi in suo genere, id est sivè in ordine 344
physico, sive in ordine morali, habeat se illud pro substantiali, & pro præcipuo Moralitatis. unde cum dicitur vetera Sacramenta non causasse gratiam, accipi debet primò & per se de ipsa substātia Sacramenti; consequenter cum substantia Sacramenti stet Signo & causalitate, absolutè negandum erit, habuisse causalitatem Sacramenta vetera, per ordinem ad gratiam.

PRÆMITTO Secundò. *Quod dictum simpliciter, interdum ex usu humano, importet etiam nonnisi conditionem & aliquid connexum*; sic ad interrogationem, quare hæc vestis combusta? responderi solet, quia est approximata igni. ubi combustio attribuitur approximationi seu conditioni, consequenter poterit etiam aliquid,

345 aliquid, Sacramentis aliquibus tribui, substantialiter, vel certè, tãquam cõditionibus.

PRÆMITTO Tertiò. *In dubio, an dictum simpliciter sit accipiendum pro ipsa substantia rei, an pro aliquo connexo, decerni debet ex circumstantiis dicti simpliciter prolati.* & sic motâ quæstione philosophica, quid sit causa combustionis, recurretur ad ignem, positâ autem vulgari interrogatione, recurretur ad proximationem.

PRÆMITTO Quartò. *Patres in diversis Circumstantiis egisse de circumcisione:* nam interdum agebant cum Judæis, majùs æquo pondus in circumcisione ponentibus. & dicebant Sacramenta legis antiquæ vacua fuisse, & quod in illis fides interna principatum habuerit. interdum agebant contra Pelagi-
346 anos negantes originale & alios hæreticos qui negabant parvulis provisum esse sufficiens remedium, vel quod parvuli ante usum rationis baptisari possint, ut se his opponerent, dicebant baptismũ successisse circumcisioni, quæ tamen die octavo fiebat. dicebant Circumcisione remissum fuisse originale. & ita Innocentius III. Cap. Majores de Baptismo, dicit originalem culpam remissam per circumcisionis mysterium. Illustrat hoc Amicus, quomodo circa eãdem rem secundùm diversas circumstantias diversa statuta sint dogmata, nam Arausicanum II. Can: 2. definit, *Nemo habet de suo, nisi mendacium & peccatum*, & nihilominus Pius V. & Greg: XIII. damnant hanc propositionem Baii, Liberum arbitrium sine gratia &
347 Dei adjutorio nonnisi ad peccandum valet, & tamẽ prior propositio est vera, quia procedebat in circumstantia, in qua Pelagius liberum arbitrium, dicebat, se solo esse sufficiens ad salutem. posterior etiam est vera, quia procedit in circumstantia, in qua Baius voluit, quod nec ad bonum naturale honestum, habeat vim, sine gratia supernaturali, homo.

PRÆMITTO Quintò. *Etiam posito quod non circumcisio, sed fides interior habeat rationẽ principalis in Sacramentis legis scriptæ, quærere adhuc restat, per quid distinguatur illud v. g. Sacramentum à Sacramento baptismi*, recurriq; ulterius debet ad hoc, quia Sacramenta antiquæ legis habeant se nonnisi per modum conditionis, ad justificationem. Sacramentum autem novæ legis habet se aut per modum causæ 348
physicæ, & tunc non esset quærenda ulterior differentia, aut per modũ causæ moralis.

Sed quo hæc duo distinguuntur, scilicet conditio, & causa moralis, de quo jam dictũ supra. insuper inprimis suppono distingvi debere hæc duo, nam datur in physicis ratio causæ, & conditionis physicæ, ergo datur etiam in moralibus ratio causæ moralis & conditionis moralis. & ratio est: quia datur definitio causæ datur & definitio conditionis. hinc primum illud applicatum in moralium linea, ostendit causam moralem, posterius ostendit conditionem moralem. hoc supposito ex dictis illud erit causa moralis, quod in genere moris (supple rogando, movẽdo, imperando) habet vim determinandi ad existentiam alicujus. conditio 349
autẽ est id, sine quo Non effectus, seu quod cum non habeat vim moraliter producendi aliquid, requiritur ad hoc ut producatur aliquid, cujus ipsius ratio est, quia causa ut sic rectè definitur per dictam vim determinandi. ergo & causa moralis per vim determinandi moraliter ad existentiam gratiæ: sicut enim se habet Simpliciter ad Simpliciter, ita tale ad tale. ostendit hoc proportio cum manifestè causa, & cum manifestè conditione, ita ut illud sit causa moralis quod accedit ad manifestè causam, illud autem conditio moralis, quod accedit ad manifestè conditionem. & ita Syngrapha data, accedit ad manifestè applicationem: sicut enim applicatio applicat principium effectivum quod est v.g. vis, ita illa syngrapha applicat & vo- 350
luntatem Regis, & voluntatem thesaurarii, qui est physica causa dationis, jamq; delabetur difficultas ad minorem, quæ in hoc erit; Etiam nostra Sacramẽta poterant habere nõnisi rationem cõditionis sine qua Non ad justificationem, ut ergo dicantur habere rationem causæ, recurri debet ad authoritatem, quæ ostendit sic voluisse Deum, & quidem quod est nõnisi Signum, indubiè nõ est causa moralis, sed conditio moralis sine qua Non; jam autem Sacramentum veteris legis per Florentinum est nonnisi signum gratiæ, nostra autem etiam illam causant; illa appellantur egena & vacua, nostra autem dicuntur continere gratiam quam significant. quæ omnia si non possint intelligi de causalita-

351 litate physica, saltem debet intelligi de causalitate morali. Illustratur hoc instantiâ; Nummus enim v. g. plumbeus dupliciter se habet, vel enim est signum dandi centum, vel valet pro centum ob deputationem Principis ita instituentis. priori modo se habens, est conditio dationis centum, posteriori autem modo est suo modo causa habitionis centum, habet enim vim sibi tributam, valoris centum: ita quia sibi habent valorem hunc tributum, quantumvis moralem Sacramenta novæ legis, ideo erunt causa gratiæ moralis, quem valorem cum non habeant Sacramenta veteris legis, ideo erunt nōnisi cōditio dandæ gratiæ. *Ex his præmissis*

EXPLICATUR Differentia inter Sacramentum novæ & antiquæ legis; Quòd scilicet
352 dictum sine addito supponat pro substantiali adeoq; principali, ut dictum Præmisso primò. hinc cum Patres enuntiabant Sacramenta antiquæ legis nihil valuisse, debet id accipi de Sacramentis veteris Legis, in ratione Signi Causativi Gratiæ spectatis, hoc enim, quod est esse Signum Causativum gratiæ, est principale quid in Sacramentis. Quia tamen id quod est natum designare nonnisi substantiale quid, designat interdum conditiones, ut dixi Præmisso secundo. ideo quāvis interdum dixerint Patres, quòd Circumcisio abstulerit Originale, intelligi poterit de circumcisione tanquam conditione. ut autem intelligatur, an aliquid verificetur tanquam de conditione, an simpliciter sine addito, pensandum est ex circum-
353 stantiis, ut dictum Præmisso tertio. quid autem servandum in præsenti, dixi Præmisso quarto. Quodsi causare gratiam non conveniat secundùm substantiam suam spectatis & Fidei & Circumcisioni, sed tanquam conditionibus, cum id nostris Sacramentis competat tanquam causis, ut dixi præmisso quinto, adhuc sufficienter different. Breviter Sacramenta antiquæ legis & novæ sunt distincta simpliciter, quia in prædicato cōplente substantiam Sacramenti, nempe in ratione causæ differunt, eo quòd nec fides, nec circumcisio justificationem causarit, sed solum erat conditio, quā posita DEus justificabat homines.

DICES Primò cum Lugone, quia Phrases Conciliorum & Patrum aliquid plus videntur intēdisse, quam negare solam causalitatem & relinquere rationem conditionis sine qua Non. quia quod attinet ad suscipientium utilitatem, parum refert, quòd baptismus causet gratiam & Circumcisio habeat se per modum conditionis, si utrumq; affert infallibiliter justificationem. hinc Florent: non solùm rationem causalitatis exclusit à Sacramentis antiquæ legis, sed omnem omnino utilitatem, seu modum conducendi ad gratiam, hoc enim sonant illa verba, solùm figurabant gratiam postea dandam per Christi passionem quod si erāt conditiones, infallibiliter afferentes gratiam, non posset absq; illorum injuria dici, quòd solum erant figuræ gratiæ futuræ, & nobis dandæ. 354

RESPONDETUR Negando plus intendisse Patres, quia distinctio Sacramentorum novæ legis & antiquæ, non spectabatur in effectu quocunq; modo sequi nato. De fide enim est etiam Sacramentum antiquæ legis institutum ad auferendum originale nō reliquisse subjectum suum non justificatum ab originali, cœteris paribus; debet ergo aliunde taxari. Concilium ergo Florentinum, hoc ipso quia Sacramentis tribuit rationem, ut supponitur, signi infallibilis, tribuit illis etiam utilitatem in ratione signādi, licèt in ordine ad producēdam gratiam, utilitatem in illis non agnoscat. & sicut si Princeps ordinaret, ut detur eleemosyna Pauperi; quoties gallus cantaverit, potest dici sine injuria illius cantûs, quòd non dicet pauperem, eo quòd non sit causa & principium illius eleemosinæ: ita & in præsenti. & sicut sive Princeps nummum plumbeum velit esse signum dationis centum, sive valere centum, utrobiq; est idem eventus habitionis centum, sed tota diversitas est, quòd in priori sit conditio habitionis centum, in posteriori ipsa ratio habendi: sic & in præsenti. 355 356

DICES Secundò cum eodem. Argumentum quo utuntur Patres ad probandam inutilitatem circumcisionis, quòd fœminæ non tali remedio justificate fuerint, eodem modo probat, non fuisse conditionem necessariam ad salutem, quia illo remedio caruissent fœminæ.

RESPONDETUR. Argumentum Patrum probat non fuisse circumcisionem conditionem

357 nem necessariam ad salutē quoad utrumq; sexum, sed non probat, quòd non fuerit cōditio necessaria respectu Masculorum Israelis. unde etiam comparativè major est utilitas baptismi, quia universalior.

Dices Tertiò. Sacramenta legis antiquæ non causabant gratiam ex opere operantis, quia alias effectus circumcisionis, qui est ita necessarius, hoc est justificatio ab originali dependisset à conditione multis periculis obnoxia. ergo causare debuit gratiam ex opere operato, quia nihil medium datur, inter duo illa extrema. ergo circumcisio nō erat sola conditio, sed vera causa.

Respondetur Quod ad hoc ut aliquid ad alterutrum divisionis membrum spectet, opus sit participare de illo genere quod di-
358 viditur. & sic planta, neq; est homo, neq; brutum, quia nō participat ex genere, quod est animal. unde etiam Sacramenta legis veteris neq; causabant gratiam ex opere operato, neq; ex opere operantis, quia non participabant ex genere, quod est causare gratiam, causabant tamē ex opere operato sanctitatem legalem & habebant, erantq; conditio sine qua Non justificationis, ita ut esset conditio sine qua Non, ut ita dicam ex opere operato, habendo scilicet aliunde sibi tributam vim, ut esset conditio, & quidem infallibiliter talis.

Difficultas III.

De Sacramentis Statûs Innocentiæ, Legis
359 *Naturæ eorumq; Causalitate.*

Quæres Primò. *Quid sit sentiendum de Sacramentis status innocentiæ?*

Assero Primò *Pro statu illo brevissimo potuisse institui à DEo aliqua Sacramenta, non fuisse tamen instituta.*

Prioris partis Ratio est. Quia non implicat, & institutio Sacramentorum pendet à mera DEI libertate, quia non est ratio, cur DEus tunc uti non potuisset, si voluisset, stabilitasq; ut dictum supra, non est de ratione Sacramenti.

Quod autem pro statu illo brevissimo nō fuerint ulla Sacramenta instituta Ratio est quia hujus nullum fundamentum, ex ratione, vel Patribus habetur.

Assero Secundò *Casu quo ille status durasset,* 360
& Adam nō pecasset, adhuc futura fuisse Sacramēta.

Ratio prima asserti est quia casu quo Adam non peccasset verbum incarnatum fuisset, ergo & applicasset fructum suæ incarnationis, quæ applicatio convenientiùs præstari non potuit, quam per signa visibilia.

Ratio secunda est invertendo oppositorum fundamētum quod sumunt ex S. Thoma hic de Minis: Sacrament: art: 2. in ☉. Quia scilicet non esset contra rectitudinem status innocentiæ, si anima perficeretur per aliquid corporale, cui soli fundamento innituntur oppositi non fuisset autē hoc contra dictam perfectionem probatur. Tum quia non fuisset contra perfectionem illius statûs, immo secundum conditionem esse homi-
nis, quantumvis in pluribus scientiis, & sal- 361
tem illa experimentali dependissemus à sensibus, adeoq; ab externis & corporalibus, sicut nō fuit contra perfectionem ipsius Christi, dependere in scientia experimētali à corporeis. Tum quia adhuc eo casu, ex suppositione quod Christus venisset, pro illo statu, ut dictum est in materia de Incarnatione depēdisset ille status ab aliquo corporeo, quod adhuc tunc fuisset caput influens in membra, nempe à Christo, qui sumptus pro toto hypostatico, importat etiam corpus tanquam partem substantialem physicam naturæ humanæ.

Ratio tertia est quia de facto status ille innocentiæ, dependebat à corporalibus in gratia & in sciētia. Quod ipsum probatur quia
conservatio gratiæ pendebat in primis Pa- 362
rentibus, ab aliquo, cum esse corporeo conjuncto, hoc est à voluntate non comedendi vetitum pomum, quæ voluntas erat connexa cum aliquo corporali hoc est Pomo. Addo statum innocētiæ non in hoc fuisse, quòd non dependisset & dependere non potuisset anima à corporalibus, alias ut dixi debuisset in illo statu cognitio saltem experimentalis non dependere à sensibus, sed stabat in subjectione & dominio, secundum quod, pars superior, dominabatur sensitivæ, & parti superiori ratio, & rationi Deus. Discutit pluribus hanc quæstionem DiCast: in duplici suppositione sententiæ de Verbi Incarnatione, si Adam non pecasset. consule eundem Disp: 1. num. 223.

363 Dices. Homo tunc non indigeret Sacramentis Medicinalibus, quia tunc liber eſſet à peccato, nec ordinatis ad animæ perfectionem, nam propter ſubjectionem hominis Deo & paſſionum homini, facile uniri poſſet homo, Deo.

Respondetur Inprimis non eſſe certum quod in eo ſtatu non eſſent peccaturi homines. ſed quidquid ſit de hoc. Quia varias vias Deus habet hominem uniendi ſibi, eſſet adhuc modus uniendi ſibi eum, per Sacramenta.

Assero tertio Quod defacto pro illo ſtatu ſtatuta fuiſſent ſacramenta ejuſdem rationis cum noſtris, certò decidi non poſſe.

Ratio aſſerti eſt. Quia ſi pro illo ſtatu nemo peccaturus fuiſſet non forent neceſſaria
364 Sacramenta, quæ connecterētur per ſe cum abolitione peccati ut v. g. Pœnitentiæ Sacramentum. vel quæ ſupponunt debilitatem in voluntate reſiſtendi qualis eſt v. g confirmatio. Cœterū ſi futura fuiſſent peccata etiam pro illo ſtatu potuiſſent à Deo poni remedia ad illa. Quod attinet ad Sacramenta non connexa cum peccato, quamvis v. g. Euchariſtia non habeat connexionem cum peccati ſuppoſitione, ſed cum ſola ſuppoſitione exceſſivi amoris divini, quia tamen liberè hunc amorem Deus monſtrat, nec erat obligatus ad illum hoc medio monſtrandum, nec habetur fundamentum in Patribus id aſſerendi, hinc mera divinatio eſt, aſſerere, quod in illo ſtatu futurum fuiſſet Sacramentum Euchariſtiæ aut alia,
365 ejuſdem rationis cum noſtratibus.

Quæres Secundò. *Quid ſit ſentiendum de Sacramentis legis Naturæ* quæ appellatur lex naturæ non quod careat omnibus bonis ſupernaturalibus, aliàs ex illa lege, nullus ſalvus fuiſſet, nam ſalus datur in præmium actuum ſupernaturalium, ſed appellatur naturalis quod ſicut natura eſt principium agendi ab intrinſeco, ſic gubernatio illius legis, dependebat ab interna inſpiratione, & directione externa Parentum vel aliorum, quæ tamen nulla publica lege ſancita fuerunt à Deo.

Et de Sacramentis hujus Legis

Assero primò *Fuiſſe in ſtatu Naturæ remedium pro originali.*

Ratio prima eſt auctoritas Auguſt. lib. 5. contra Julia: cap. 9. & Innoc: III. cap. Majores de Baptiſmo.

Ratio ſecunda eſt quia nihil obſtat, & ex alia parte congruebat hoc infinitæ Dei miſericordiæ. 366

Ratio tertia eſt. Quia oppoſitum aſſerentes (quorum tacito nomine meminit Vaſq.) non poſſunt ſimpliciter accipere illam propoſitionem Deus vult omnes homines ſalvos fieri & neminem perire vult, ſi enim parvulis nullū remedium eſt proviſum, cum multi ex illis morerentur, perire illos voluiſſet, illaq; ſententia nonniſi reſtrictè ab illis accipi poteſt, hoc eſt reſtringēdo vel ad adultos, vel ad ſtatum legis ſcriptæ & legis gratiæ. Indubie autem ex dictis ſupra, illa Sacramenta, Deus interna inſpiratione inſtituit, determinavitq; ſaltē materialiter.

Respondebis quod de facto illis qui in utero moriuntur nullum ſit proviſum remedium etiam in ſtatu gratiæ, ergo etiam parvulis pro illo ſtatu potuiſſet non provideri. 367

Contra eſt Quia infantibus etiam in utero matris exiſtentibus quantum eſt ex parte Dei & Sacramenti ſufficienter proviſum, nam etiā ad illum ſtatum puerorum extendit ſe Sacramentum, ſi qua ratione applicari poſſit, jam autem ſi in lege naturæ nullum fuiſſet proviſum remedium, etiam ex parte Dei, & ex parte ipſius modi juſtificandi, defectus fuiſſet, & ſi non applicetur nunc remedium defectus non applicationis non orietur ex natura Sacramenti ſed per accidens: ad eum modum quo aliquis deſtitutus confeſſario in articulo mortis, cum ſola attritione non ſalvatur, nec id eſt ex defectu Sacramenti, ſed ex defectu applicationis 368
ipſiuſmet Sacramenti pœnitentiæ.

Assero ſecundò Hoc remedium fuiſſe fidem parentum parvulis applicatam.

Ratio eſt. Quia nihil commodius aſſignari poteſt, & eſt conforme illi dicto. Impoſſibile eſt ſine fide placere. Hæc autem fides debet eſſe actualis, contra quam ſentit Abulenſis, & non ſola habitualis aliàs etiam in utero Parentum, filii juſtificati fuiſſent, habuiſſetq; illa fides majus privilegiū quam legis ſcriptæ.

Hæc ipſa fides ſupernaturalis debebat eſſe Ratio communiter aſſignari ſolet, quia juſtificatio non tribuitur niſi fidei ſupernaturali ut conſtat ex materia de Fide. Sed hæc ratio non convincit, quia illa fides non eſſet

cauſa

369 cauſa juſtificationis etiam diſpoſitiva, conſequenter non eſſet neceſſe ex hoc capite eſſe illam ſupernaturalem. Cōmodius hæc ratio aſſignari poteſt, quia fides illa quantumvis nonniſi per modum conditionis ſe haberet ad juſtificationem, nihilominus ex parte ſua, magis eſſet proportionata ſupernaturalis, ad hunc effectū ſupernaturalem. Quod autem dicunt aliqui ſuffeciſſe naturalem ex parte elicientis, quantumvis foret ſupernaturalis ex parte objecti, idq; ideo quia incerta admodum fuiſſet illa juſtificatio, id non convincit, quia etiam in confeſſione requiritur attritio ſupernaturalis, nec ſufficit naturalis, & tamen inde non ſequitur, dubiam reddi confeſſionem, idq; ex eo, quòd ſicut in rebus naturalibus poſitis re-
370 quiſitis ad agendū non ſubtrahit Deus ſuum concurſum tanquam auctor naturæ, ſic circa ſupernaturalia, poſitis requiſitis & cæteris paribus, non ſubtrahit Deus concurſum tanquam cauſa ſupernaturalis prima.

Nec debebat eſſe hæc fides charitate formata. Ratio eſt, quia hæc conditio non conſtat ex Scriptura vel auctoritate conſequenter infertur illam fidem non habuiſſe rationem meriti de condigno, quia nemo alteri meretur gratiam de condigno, ut dictū eſt in Materia de Incarnatione: non de congruo quia etiam de hoc non conſtat.

Neq; dicendum eſt, illam fidem fuiſſe ea ratione meritoriam, eò quòd eliceretur nomine Eccleſiæ, nam hoc elici, fuiſſet ex deputatione Eccleſiæ, & mandato, ut conſtat
371 in omnibus, nomine aliùs agentibus, in lege autem naturæ, non conſtat de tali deputatione. Quare autem exigita fuerit à Deo hæc Fides, quantumvis non eſſet meritoria, congruentiam aſſignat Lugo, quia non eſt novum, quod ad aliquam gratiam obtinendam, exigatur aliqua actio, quæ ſecundum ſe & ex objecto ſit bona, licet in particulari, & in individuo, non fiat honeſte, ita tamen ut per illam obtineri poſſit effectus. ſic Pontifex concedit indulgentiam viſitātibus talem vel talem Eccleſiam, & tamen id fieri poteſt malè venialiter.

Cæterum hæc fides legaliter loquendo debebat à Parentibus applicari, quamvis in caſu neceſſitatis, potuiſſet applicari ab aliis: ſicut & baptiſmus legaliter à ſacerdote applicari debet, in neceſſitate autē à quocūq;.

ASSERO Tertiò. *Præter fidem parvulis applicatam, probabiliùs eſt, etiam interceſſiſſe ſignum aliquod externum, quamvis quod illud fuerit in particulari non conſtet.* 372

RATIO eſt. Tum quia talis modus agendi eſt magis proportionatus, eſſe humano à corporeis & ſenſibilibus dependenti. Tum quia alias potuiſſet etiam infantibus mortuis in utero antequam morerentur applicari. Tum quia ſequitur abſurdum, nempe actu interno unius, juſtificari omnes parvulos in mundo quæ ſequela probatur. nam actio interna non exigit propinquitatem ſui termini, ergo ad quoſcunq; diſtantes extendi potuiſſet. Quando autem S. Th: & Auguſt: de ſola fide loquuntur, id faciunt, quia illa ſola eſt, determinatum quid, ſigna autem proteſtandæ illius fidei in ordine ad juſtifi- 373
cationem, nulla erant ſtabilia.

ASSERO Quartò. *Quod illa fides ſigno externo manifeſtata fuerit verum Sacramentum.*

RATIO aſſerti eſt. Tum quia Auguſ: lib. 5. contra Julia: cap. 9. ita ſentit. Tum quia illi fidei ita manifeſtatæ nihil deerat ad Sacramentum quia & ſignificabat, & ſimul habebat rationem cauſæ in ordine ad ſanctitatem imperfectam aggregando ſcilicet infantem viſibili Eccleſiæ. Neq; obſtat, quod illud ſignum fuerit indeterminatum, erat enim determinatum formaliter, quòd ſcilicet deberet eſſe conveniēter proteſtativum fidei, licet nō foret determinatum materialiter, per ordinem ad hunc vel illum modum proteſtandi, qualis determinatio Chriſti, in-
terceſſit in Sacramento ordinis & Matrimonii. 374

Diſcutiunt hic aliqui an facilior fuerit juſtificatio in ſtatu illo naturæ, quam in præſenti ſtatu gratiæ? Ratio autem dubitandi eſt quia facilius quocunq; modo poteſt fieri proteſtatio fidei & ejus actus, quàm ſemper invenire aquam, quàm ſemper nonniſi concepta verba formæ pronuntiare & cætera ſimilia: pro altera autē parte ratio dubitandi eſt quia multo difficilior erat fides actualis & exercita Meſſiæ quam nunc eſt aqua & verba formæ. ſed hæc ratio non convincit, nam quamvis expreſſe dicat Auguſtinus lib. 2. de Nupt. cap. 12. *Eadem* inquit *fides Mediatoris ſalvos juſtos faciebat antiquos, puſillos cum magnis.* nihilominus non exprimit qualisnam illa

375 illa fides debuerit esse, explicita an implicita. quodsi sufficiebat implicita, non ostenditur quî illa difficilior fuerit. Rursus cum diximus in materia de fide quod fides explicita incarnationis non sit de necessitate medii, idē proportionaliter huc transferri debet & probabiliter docet Amicus disp. 3. n. 82. suffecisse implicitam fidem. Congruentiam assignat quia alias non fuisset sufficienter parvulis de medio salutis provisum pauci enim poterant habere illam explicitam fidem, concedi posset quoad quid faciliorem fuisse in statu Naturæ justificationem, sufficere tamen, quòd in statu gratiæ difficilis non sit parvulis, non ut æque facilis, præcipuè in circumstantia aliarum prærogativarum baptismi, quibus excellit &
376 præcipue majori infusione gratiæ. Rursus facilitas est major in Ecclesia habendi baptismi, quā in lege naturæ justificationis spectata universalitate hominum, quia in Ecclesia, major est institutio, & illic major fuit ignorantia Dei.

ASSERO Quintò. *Præter illud Sacramentum probabiliter dici potest quod etiam sacrificium Melchisedechi fuerit verum Sacramentum.*

Ratio est. quia & habebat rationem signi & simul rationem causæ, respectu sanctitatis legalis. nam inprimis non se excusasset Melchisedech prima fronte ab offerendis illis panibus, nisi putasset sanctos illos esse. non est item probabile, quòd ex spoliis hostium, non potuerit habere panem Abraham. Tum quia non est probabile
377 quod ille panis utpote Deo consecratus sit ad usum Abrahami datus, purè prophanum & secularem. Cœterum Sacerdotium illud Melchisedechi, non erat verum Sacerdotium, pendebat enim nonnisi ab ordinatione humana, ut expresse testatur Anacletus Papa in Epist: 2. decretali.

QUÆRES Tertiò *Quid sit sentiendum de horum Sacramentorum causalitate.*

ASSERO *ita illa causasse gratiam, ac causabant Sacramenta veteris legis.*

Ratio quia causare gratiam, est causare aut vere causando, aut causare per modum conditionis & signi: non causabant vere ob dicta, ergo per modum signi, non enim tertium medium datur per Patres ergo causabant illa ut Sacramenta antiquæ legis, nam etiam hæc causabant ut signa.

QVÆSTIO III. 378

Quando Sacramenta causant Gratiam.

Sive Sacramenta causent physicè sive moraliter Gratiam, de utraq; causalitate proponi potest præsens quæstio. nam posita morali causalitate inquirere restat, an in tempore an in instanti moveant Sacramenta Deum: de ipso item Deo inquiri potest, an ad instantiam Sacramentorum, causet gratiam in instanti, an in tempore, multoq; magis est id quærere, supposità causalitate physicâ.

Punctus difficultatis in hoc est. Materiæ & Formæ Sacramentorum sunt divisibiles: nam quamvis Matrimonium perficiatur consensu & acceptatione interna utriusq; conjugis, nihilominus hæc acceptatio, 379
cum debeat esse Sacramentalis, adeoq; externè sensibilis, ex eo quia est sensibilis, supponitur etiam esse divisibilis. idemq; proportionaliter de Eucharistia dici potest, transferendo difficultatem ad ipsam confectionem Sacramentalem seu conversionem transsubstantiativam, cujus etiam Forma, hoc est Verba consecrationis, est divisibilis, quamvis conversio sit indivisibilis. Quod si materiæ & formæ Sacramētorum sunt divisibiles, ponuntur actione successivâ per se, nam in instāti nemo profert, Ego te baptiso; quòd si formæ ponuntur actione successivâ, commensurantur necessariò tempori divisibili; quod si commensurantur tempori divisibili, quærere restat, quandonam causant Sacramenta illa gratiam? non causant in 380
tempore, quia gratia est Ens indivisibile, adeoq; tota simul producitur, consequenter non successivè. Rursus non causant Sacramenta gratiam in instanti, quia cum sint Entia successiva, habent prius & posterius, si habent prius & posterius, non sunt tota simul; si nō sunt tota simul, non possunt causare in instanti, tunc enim causant, cum sunt.

Tota hæc quæstio manca erit, nisi præcognoscantur ea, quæ dicuntur in physicis de compositione continui.

Difficultas I.

Proponuntur Explicationes Causalitatis Sacramentorum in instanti.

Aliqui

381 Aliqui dicunt causare Sacramenta gratiam in instanti extrinseco, alii in instanti intrinseco; Sit

Punctum Difficultatis I.

An Sacramenta causent gratiam in instanti extrinseco?

EXPLICAT primò Vasquez & alii, qui docent gratiam produci à Sacramentis in instanti extrinseco, scilicet in instanti, in quo primò non sunt Sacramenta & immediatè ante fuerunt. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT Primò. In sentētia causalitatem physicam ipsis immediatè Sacramentis tribuente: nam ut dictum est in physicis, ne divinitus quidem fieri potest, ut id
382 quod non existit sive in se, sive in virtute sui, possit tamen aliquid causare physicè.

NON SATISFACIT Secundò. In sententia causalitatem moralem Sacramentis tribuente. Tum quia si causatur gratia in illo instāti extrinseco, quæro an cum Sacramentum est jam completum quoad omnia sua intrinseca, vel si mavis dicere; quæro ante illud instans extrinsecū, vel est jam homo baptisatus, vel non est baptisatus. si non est baptisatus. ergo illud instans, & est extrinsecum, ut supponitur, & non est extrinsecum, quia in illo, est adhuc esse baptismi, quia esse facientis tunc baptisatū; baptismo enim redditur aliquis baptisatus. ubi autē est esse alicujus, illud illi non est extrinsecū sed intrinsecum, ut notum est ex materia de inceptionibus. ergo
383 ulterius cum baptismus quoad sua intrinseca stet ablutione & prolatione formæ, erit adhuc illic, in illo instanti extrinseco, ablutio & prolatio formæ, quia adhuc erit in illo instāti baptismus faciens baptisatum, adeoq; non est illud instans succedens immediatè positioni baptismi, sed adhuc in illo durat baptismus. Si autem homo ante illud instans est baptisatus, ergo & ante illud instans justificatus; quia qui baptisatus fuerit, salvus erit, ergo non in illo instanti extrinseco, sed ante illud producetur gratia. Tum quia, suppono cum verum est dicere, nunc primò non est Sacramentū, & immediatè ante fuit, falsa est hæc alia, Nunc adhuc est Sacramentum, quo supposito, sic formatur argumentum; Pro illo instanti quo dicit Sacerdos, hoc est corpus meum & cum verum est dicere, nunc est Sacramentum quoad omnia Sacramenti, vel pro eo instanti, est jam Christi corpus positum antecedenter ad illud extrinsecum, vel non est positum? si est positum. ergo & gratia ponetur ab aliis Sacramentis ante illud instans extrinsecum. si autem non est positum. ergo & postea non ponetur: quia quod dum est, non causat causalitate, ut supponitur verâ, nec postea causabit. ergo ulterius pro illo instanti, non erat vera forma, quia si etiam in instanti extrinseco, non poneretur corpus, esset falsa forma pro instanti extrinseco. ergo etiam est falsa pro illo Nunc intrinsecorum Sacramēti. Quod ulterius in hoc fundatur: quia veritas est conformitas cum objecto, si ergo de facto ex objecto, non est tunc positio corporis Christi, de facto pro tunc falsa est propositio, positionem illam corporis Christi affirmans. quod si pro tunc, cum est illa propositio quoad sua omnia intrinseca, est falsa. ergo forma à Christo instituta, est falsa, quod absurdū, nec unquam veritatem suam habebit, si illam cum est, non habet, cui enim cum est, non competit esse album, cum jam nō est, quomodo est album, præcipuè autem, quia veritas temporanea, dependet à veritate præsentis, unde in tantum verum est dicere, erit albus, inquantum cum præsens est, albus est, cumq; ipsum præsens, sit origo reliquorum, unde de quo nūquam verificabile est *Est*, de eo nunquam verificabile est, *Erit* & *fuit*. ergo si de præsenti cum est illa propositio completa, non habet veritatem, nec postea habebit. Tum quia ponamus, quòd causetur gratia in tempore extrinseco Sacramento, consequenter quòd positio corporis Christi fiat in tempore extrinseco durationi ipsius formæ, eo casu non esset verum dicere, hoc est corpus meum, sed hoc erit Corpus meum Ergo & in præsenti idem dicendum, tam enim illud tempus, est futurum, quàm illud instans extrinsecum, est futurum, quia succedens. ergo utrobiq; sequetur verificari nonnisi de futuro illam propositionē, sed hoc est absurdum. ergo etiam absurdum erit, de futuro, seu in instanti extrinseco, causari gratiam.

RESPONDET Di Cast: Quamvis verba sint vera de præsenti, non id ita intelligi debet,

387 debet, ut verificari debeant toto illo tempore quo proferuntur, nam etiam per nos Sacramentorum verificatur forma, quando conſummatur, ſed ſufficit ut verificentur, quādo fuerint omnia neceſſaria finita, quod verum eſt in illo inſtanti, in quo primò eſt verum dicere, finitum fuiſſe totum: unde non debet eſſe ſimultas phyſica ſeu mathematica, ſed ſufficit moralis, ſufficitq; ut effectus Sacramenti ſit omnino ſimul cum ipſa conſummatione Sacramenti. quod illuſtrat inſtantiis, nam illa locutio teſtamentaria, inſtituo heredem, eſt vera, licèt id non habeat vim, niſi poſt mortem Teſtatoris.

CONTRA Tum quia quamvis non debeant verba formæ verificari toto tempore, quo proferuntur, intelligendo verifica-
388 tionem ante prolationem omnium verborum, quia ante prolationem omnium verborum nondum eſt forma, adeoq; nec debet eſſe veritas formæ; ſed nego non debere verificari cum jam eſt forma, ob rationes allatas, eſt autem, ante illud inſtans extrinſecum. ergo & cauſabit ante illud. Tum quia concedo per nos verificari formam quando conſummatur, ſed nego illam non conſummari ante inſtans extrinſecum, cum in illo inſtanti extrinſeco, nihil jam ſit formæ. Tum quia concedo verba omnia debere finiri, ut ſequatur effectus formæ, ſed nego non finiri illa, ante inſtans illud extrinſecum, nego item ita debere finiri, ut illi ipſi fini, non coexiſtat productio gratiæ, negoq; hunc finem non eſſe, quando dantur
389 intrinſeca Sacramenti, hoc eſt ablutio & forma. Tum quia ſi ponatur gratia tunc, cum verum eſt dicere; Finitum eſt totum, ita tamen ut poſitioni intrinſecorum Sacramenti coexiſtat gratia, id concedemus; non autem cum ita ſunt finita, ut jam nihil ſit intrinſecorum Sacramenti. Tum quia nego, quòd poſitionis intrinſecorum Sacramenti, non debeat eſſe Mathematica ſimultas cum poſitione gratiæ, eo quòd intrinſeca Sacramenti, ſint cauſa neceſſaria gratiæ. Tum quia per oppoſitos, & erit effectus Sacramenti omnino ſimul cum ipſa conſummatione Sacramenti, ut ſupponitur; & non erit, quia jam poſt conſummationem intrinſecorum Sacramenti, in inſtanti extrinſeco ponetur gratia. Tum quia, illud Inſtituo Teſtamentarium, non eſt cauſa neceſſaria 390
in ſeipſo præcontinens illum effectum, jam autem v. g. Baptiſmus eſt cauſa neceſſaria in ſeipſo ex inſtitutione divina præcontinens effectum. ergo cum dantur intrinſeca Sacramenti, dabitur & gratia, dantur autem ante inſtans extrinſecum. & ſicut ſi eſſet ignis locutivus & ignitivus, diceretq; ignio, tunc cum diceret igniret, & non in aliquo extrinſeco inſtanti. ergo idem dicendum de Sacramentis.

NON SATISFACIT Tertiò. Sacramentum debet cauſare gratiam cum jam habet ſua intrinſeca, v. g. ſufficientē ablutionem, ſufficientem prolationē formæ. ergo non debet cauſare in inſtanti extrinſeco, ſequente poſitionem ſufficientem intrinſecorum.
Antecedens probatur. Tum quia, ut ur- 391
get Lugo, Supponamus durare vitam alicujus, nonniſi cum durant intrinſeca Sacramenti, talis verè eſſet baptiſatus, neq; enim baptiſatur, cum non eſt jam baptiſmus, & tamen non reciperet gratiam, quia ſupponitur in inſtanti illo extrinſeco, non vivere. Tum quia præſcindendo à terminis, qui in ente ſucceſſivo difficultatem habent, nempe ly primò, ly ultimò, ly quoad omnia &c. quæro an ante illud inſtans extrinſecum, ſint intrinſeca Sacramenti, vel non? ſi ſunt, cur non erit gratia reſpondens tanquam effectus; ſi non ſunt intrinſeca, quî eſt illud, ut urgebatur ſupra, inſtans extrinſecum, natum ſequi poſitionem intrinſecorum Sacramenti. quæ ipſa pars non recurrendo ad
dicta ſuperius, ſic probatur; Si cum eſt 392
ſufficiens applicatio materiæ & prolatio formæ, non producitur gratia, ſequitur & eſſe illam ſufficientem, ut ſupponitur, & nō eſſe; quia non ſufficeret ad productionem gratiæ. Tum quia ſive Sacramenta ſint cauſæ phyſicæ, ſive morales, cauſare debent neceſſariò. ergo non in inſtanti extrinſeco, nam etiam aliæ cauſæ neceſſariæ, non producunt effectum, cum non ſunt primò; nam ignis non tunc producit calefactionem cum primò non eſt, nec pondus producit motum verſus centrum, cum primò non eſt, & ſic de aliis. ergo etiam idem dicendum eſt de Sacramentis.

RESPONDENT primò Aliqui ex Soto, quòd talis non ſit recepturus gratiam, quod etiam refert

393 refert potius ex illo Vasq. quam sequitur.

Contra erit. Ergo aliquis baptisatus salvus non erit. concedo quidem, quòd talis pro illo instanti extrinseco jam mortuus, non sit in statu meriti, sed sequitur tamen absurdum, aliquem baptisatum, cum est pro statu meriti, non recipere gratiam, nempe dum vivebat, & coexistebat sufficienti applicationi materiæ, & prolationi formæ.

Respondent secundò. Alii hunc casum supposita præsenti ordinatione, implicare esto id absolute fieri possit, jam enim tenebitur ita baptisati vitam conservare Deus, ne excedat sine gratia.

Contra Cōcedo, quia supposito quòd ordinaverit Deus, ne baptisatus careat gratiâ, & supposito quòd ordinaverit, ut illam
394 recpiat nonnisi in instanti extrinseco, debebit jam ex suppositione decreti, conservare vitam talis hominis; sed arbitrarium est dicere, fecisse Deum decretum de danda gratia, nonnisi in instanti extrinseco, quæ enim hoc docet authoritas sacra.

Respondet tertiò DiCast: Si ly, Accepit homo totum & integrum Sacramentum faciat sensum; Omnes partes fuisse absolutas Sacramenti, in tali homine, falsa est propositio & repugnans entitati successivæ: quidquid enim successivè fit, & successivè continuò desinit, tunc tantum factum est, quando jam non est, & ipsius factum esse, & ipsius non esse.

Contra. Tum quia non admittimus aliàs compositionem continui successivi ex
395 partibus in infinitum divisibilibus, sed adhuc supposita hac compositione, non concludet responsio, sub aliis enim terminis restabit respondere, an ante instans illud extrinsecum, præcesserit sufficiens applicatio materiæ & formæ. si præcessit. ergo & causatio gratiæ præcessit. si non præcessit. ergo adhuc non debet dici, primò non est applicatio, & prolatio formæ sufficiens, sed adhuc illam esse. Tum quia in instanti illo extrinseco verum est dicere; Nunc primò Sacramentum non est, immediatè ante fuit. accipio istud ly immediatè ante fuit & quæro; cōparatè ad illud verificativū, immediatè antè fuit, vel verum est dicere, est quoad omnia sua intrinseca Sacramentū, vel nō est verum dicere. si nō est verum, ergo neq; verum erit dicere, immediatè ante fuit, sed 396
potius non fuit, cum tantum aliquid ejus fuerit, quærereq; restabit, quomodo transitum est ad illud *Fuit*, & nō per medium *Est*. si erat verum dicere. ergo etiā verum erat dicere, omnes partes, esse in ante absolutas. Tum quia nō obstante cōditione Entis successivi, potest dici; nunc primò non est res successiva. ergo etiam poterit dici; nunc ultimò est: sicut enim successivum ultimum esse, est non ultimum esse, ita dicam; successivum illud primò non est, esse non primo non esse. illa autem propositio; tunc tantùm est factū esse successivorum, quando jam non est, si procedat de facto esse transacto, vera est; si procedat de facto esse præsenti, falsa est. & cur præsenti illi facto esse, non respondebit effectus, qui est gratia? quomodoq; ad 397
istud factum esse præteritum, transitur sine præsenti factum est, cui præsenti factum est, cur non respondet gratia tanquam effectus, cur ipsi *Fit* præsenti, quod jam non est, in instanti extrinseco, non respondet passivum *Factum*, ante idem instans extrinsecum.

Punctum Difficultatis II.

An Sacramenta causent gratiam in instanti Intrinseco?

Explicat secundò Suar: Gratiam produci in instanti intrinseco, ultimò terminativo Sacramenti, seu dum ultimò est, significatio sensibilis Sacramentalis.

Hæc Explicatio

Non Satisfacit Primò. Quia aut 398
supponit aliquis dari puncta, sive terminativa, sive continuativa, aut non supponit dari. si non supponit dari, ergo incōsequenter loquitur, talia puncta significationis Sacramentalis admittendo. si autem supponit dari talia puncta & indivisibilia, redibunt argumenta in physicis proposita, contra hanc doctrinam, & hæc principaliter in præsenti urgeri debent.

Non Satisfacit Secundò. Tum quia causativū gratiæ Sacramētaliter debet esse sensibile humano modo, & tamē nullū indivisibile, est sensibile humano modo, ut supponitur communiter; quî ergo cohærebunt hæc duo in communibus principiis, nempe; causari gratiam ab aliquo sensibili, humano

399 modo, & nihilominus ab indiviſibili ſeu
punɗo terminativo. Tum quia cum hæc
explicatio ſupponat per multos, quòd illa
indiviſibilia, non ſint realiter diſtincta à di-
viſibilibus, ſed ſolùm formaliter, aut ratio-
ne connotationis, cum tamen in re ipſa ſint
diviſibilia, quî fiet ut ratione connotati vel
formalitatis, phyſicus effectus indiviſibilis,
à diviſibili & ſucceſſivo realiter produca-
tur: phyſica enim productio non pendet à
formalitatibus ſed ab aliquo reali. hinc illa
propoſitio; Termini eo ipſo quia termini
ſunt, debent eſſe indiviſibiles formaliter, &
ratione connotatæ negationis ulterioris ex-
tenſionis, concedo propoſitionem. debent
eſſe indiviſibiles ratione Entitatis. Nego;
& tamen ratione Entitatis, quæ ſola habet
400 rationem potentis phyſicè cauſare, deberet
ſalvari illa cauſalitas. Tum quia urgendo
ex conceſſis, ex hac ſententia ſequitur nun-
quam cauſari gratiam à Sacramentis. Se-
quela probatur: nō cauſatur inprimis gra-
tia ante illud inſtans, ut concedunt adverſa-
rii. ergo neq; cauſatur poſito illo termino
& indiviſibili. quod ipſum probatur: ideo
gratia non cauſatur ante illud inſtans, quia
ante illud inſtans, non eſt adhuc completè
ſenſibile humano modo Sacramentum, ſed
etiam adveniente illo inſtanti terminativo,
non eſt ſufficienter & completè ſenſibile
humano modo Sacramentum, quod proba-
tur: quia tam Suar: quàm alii utentes hac
explicatione, ordinariè aſſumunt pro prin-
cipio, quod indiviſibile additum indiviſibi-
401 li, non faciat majus. ergo nec faciet magis
ſenſibile ſufficienter, conſequenter nec in-
diviſibile, additum diviſibili faciet ſuffici-
enter ſenſibile humano modo. Tum quia
urgeri ſolet exemplo ſupra allato; Quid
fieret de illo infante, qui moreretur in in-
ſtanti illo terminativo; nam & foret ille ba-
ptiſatus, cum illum contigerit ita ſenſibili-
ter aqua, & fuerit pronuntiata ita ſenſibili-
ter forma, ut nihil ſenſibile jam deſideretur,
quia nec diviſibile, ſed ſolum deſideratur il-
lud indiviſibile terminativum, quod nō ſen-
titur, ut ſupponitur. non foret autem bapti-
ſatus: quia illo inſtanti, quo tu dicis infun-
di gratiam, jam mortuus ſupponitur; jam
autem docet fides neminem baptiſari ſine
obice, quin ſimul habeat gratiam, quem au-
tem obicem ponit infans. Tum quia ex 402
conceſſis, ſi ante illud inſtans non cauſaſſent
Sacramēta gratiā, ideo non cauſaſſent, quia
antè, non eſſet finita ſignificatio Sacramen-
talis, ſed negatur non eſſe finitam: quia ſi-
gnificatio Sacramētalis finita, eſt finita hu-
mano modo, ſic autem non eſt finiri per in-
diviſibilia: nam illa, vel non ſunt, (ut ſup-
ponitur communiter) ſenſibilia modo hu-
mano, vel ſi ſupponantur auferri, adhuc ha-
bebitur tota ratio ſufficienter ſenſibilis, &
ulterius non extenſi, adeoq; finiti.

RESPONDETUR. Caſu quo infans more-
retur in inſtanti terminativo Sacramenti,
ſuſcepturum quidem infantem tantum ma-
teriæ & formæ, quantum requiritur ad eſſe
Sacramenti, verum ſuſcepturum in eſſe flu-
enti & tranſeunti, non autem in eſſe comple- 403
to & terminativo ſeu permanenti, quod ta-
men ad rationem Sacramenti requiritur; a-
lioqui poſſet dici abſolutus pœnitens, quā-
vis inchoatam abſolutionem non perfecerit
Sacerdos, quod eſt abſurdum; jam verò nul-
lus effectus, poteſt cauſari ab Ente ſucceſſi-
vo, conſequenter nec à Sacramento, quam-
diu hoc eſt in eſſe fluenti & in tranſitu, & an-
te ſuum completum eſſe: quamdiu enim a-
liquid tranſit & fluit, implicat illud finitum
eſſe, ſiquidem tranſire & fluere, eſt ipſum
fieri rei, & ipſum accedere ad finem, non
eſt autem ipſum finitum eſſe, aut in fine eſſe.
unde non eſt in hoc, inquiunt oppoſiti, par
ratio Sacramenti & vocum, quia voces dum
fiunt, ſucceſſivè poſſunt operari & emittere
ſpecies, neq; exſpectare ſuum eſſe comple- 404
tum, alioquin non perciperentur ſucceſſivè
ſed confusè; Sacramenta autem non poſ-
ſunt gratiam operari inſtantaneè, quando
ſunt in fluxu & tranſitu, eo quod neceſſe ha-
beant operari gratiam inſtantaneè, non an-
tequam finita ſunt; ſiquidem ſucceſſivum
quod non eſt operati[v]um, niſi in quantum
eſt finitum, æquè requirit completum ac ter-
minatum ſuum eſſe, atq; operans requirit
ſubſiſtentiam, quæ eſt ultimum naturæ com-
plementum.

CONTRA. Tum quia quamvis non cau-
ſetur gratia, antequam ſit finitum Sacramē-
tum, hoc eſt; ſi non ponatur pars aliqua il-
lius ſenſibilis, ſed non eſt neceſſe, finitum eſ-
ſe finitione inſtantaneâ terminativâ. Tum
quia

405 quia quod est in esse fluenti, & accessivo ad
finem, si necdum omnes illius partes sensi-
biles sint positæ, non censeatur esse finitum;
secus si supponãtur partes jam positæ secun-
dum suum esse fluens: atq; adeò, licèt non
absolvatur quis, si ponatur esse fluens ipsius
ly Absolvo, sed cur non absolvetur ante in-
stans terminativum, si ponatur jam suffici-
enter sensibile, esse fluens, ipsius etiam Te.
Tum quia quod natura non possit operari
sine subsistentia, referri id debet in id, quia
vi subsistentiæ natura acquirit rationem in
se perfectæ, prius autem est, habere perfe-
ctionem sui, quàm operari: jam autem po-
sita sufficienti sensibili applicatione mate-
riæ & prolatione formæ, ita ut nihil desit
sensibile, nihil deerit perfectionis Sacramẽ-
406 talis, antecedenter ante instans terminati-
vum, consequenter ante illud, operari po-
terunt Sacramenta.

RESPONDET secundò DiCast: d. 2. n.
Quod regulariter in indivisibili illo produ-
catur gratia, & in illo instanti physicè illam
causant Sacramanta, quod si non produce-
retur in illo indivisibili, gratia, & nihil Sa-
cramẽti physicè tunc existeret, deberet jam
moraliter nonnisi causari gratia.

CONTRA. Hoc ipsum suaderi deberet
efficaciter, quod in illo indivisibili produ-
catur regulariter gratia, oppositum enim
probant allatæ rationes, potiusq; illa causa-
litas deberet tribui ultimis illis anteceden-
tibus ipsum terminativum instans.

NON SATISFACIT tertiò. Quia restau-
407 rari possunt argumenta, quæ oppositi co-
nantur solvere.

PRIMUM est. Quia tenent oppositi entia
successiva, qualia sunt Sacramenta, desine-
re in instanti extrinseco, seu per primum non
esse. ergo si causant dum finiuntur, debent
causare in instanti extrinseco nõ intrinseco.

RESPONDEBIS primò Quod Sacramen-
tum in ratione motus & actionis, sit quid suc-
cessivum, non tamen ratione sui permanen-
tis, quæ est gratia per motum producta.

CONTRA est. Tum quia hæc responsio
confundit duo; quia confundit terminum
motûs cum ipsa actione, non enim quæritur
quando incipiat, vel quando desinat illud
ens permanens quod est gratia, sed quando-
nam agat ipsum illud agens, quod est succes-
sivum, quando item agat ille motus succes- 408
sivus. unde sic restauratur difficultas; Sa-
cramenta agunt, in quantum illis competit
actio & motus; si agunt, in quantum illis
competit actio, & tamen agunt cum habent
complementum, agent nonnisi in tnstanti
extrinseco, quia tunc nonnisi habent com-
plementum, ut pote actiones successivæ.
Tum quia Sacramenta vel causant, antequã
sit completa illorum significatio, vel post-
quàm est completa. si antequam sit com-
pleta. ergo absolvitur quis v. g. ante totam
formam absolutionis. si causant postquam
completa est significatio, quæ indistingvitur
ab illis ipsis significantibus. ergo cum ipsa
significantia, quæ sunt quid successivum, nõ
compleantur nisi per instans extrinsecum,
in instanti illo extrinseco, causabunt grati- 409
am. Tum quia illa Sacramenta vel causãt
gratiam à sua parte secundùm quod sunt
Ens successivum, vel alio modo. si secun-
dum quod sunt ens successivum, ergo nonni-
si in instanti extrinseco, quia causant, dum
finitam jam habent suam significationem,
finitur autem hæc per illos, per instans ex-
trinsecũ. si per aliud, quod illud, cum nul-
lam significationem habeant nisi successi-
vam, & tamen significando causant.

RESPONDEBIS secundò ex DiCast: n. 287.
id verum esse de ente successivo ut successi-
vum formaliter est, ut scilicet desinat per in-
stans extrinsecum, ens tamen quod per ac-
cidens est successivum, potest non ita desi-
nere. hujusmodi autem sunt Sacramenta,
quorum forma in sono vocum consistit. 410

CONTRA. Probari hoc ipsum debuisset,
quòd forma v. g. Sacramentorum sit Ens
successivum per accidens, probari item de-
buisset, quòd forma in sono vocum consi-
stens, non sit per se successivum, sicut & ipsæ
voces. sed posito etiam quòd forma Sacra-
mentorum sit per accidens quid successi-
vum, adhuc urgetur difficultas, quod est
per se Ens successivum, debet per se desine-
re in instanti extrinseco. ergo etiam quod
per accidens est Ens successivum, per acci-
dens debet participare, ut desinat in instanti
extrinseco, quia etiam calor de se est disu-
nitivus, & tamen si per antiperistasim frigi-
dum calefaciat, per accidens dissolvet.

RESPONDEBIS tertiò cum eodem. Quod
signifi-

411 significatio, ut ille dicit, num. 277. quæ est formalis ratio Sacramenti, non producatur successivè per partes, sed tota simul, quia in indivisibili consistit, quod etiam extendit ad alia, quæ per accidens sunt successiva, n. 282. cujus rationis est qualitas soni, qui habet rationem Entis successivi, quia motus localis, qui ad ejus productionem requiritur, successivus est: unde etiam talium partes prius productæ, cum posterioribus conservari possunt.

CONTRA. Quia significatio potest duplex cogitari, una activa quodammodo, idq; in ipsismet verbis inclusa, & hæc indubiè, cum non sit quid distinctum realiter, in circumstantia institutionis, ab ipsis entibus successivis, necessariò & essentialiter successiva erit:
412 alia autē significatio, est passiva, quæ est perceptio inentionalis illius significationis: hæc quidem, tanquam actus mentis, est indivisibilis, sed non est causativa gratiæ; sed illa prior. aliàs cogitatio mea, non Sacramentum, causaret gratiam, & tamen significatio illa activa, est quid successivum, sicut & ipsæ voces. Deinde videtur impossibile esse naturaliter, ut partes soni prius productæ conserventur unâ cum posterioribus partibus soni: si enim priùs proferatur C, non simul est sonus ipsius B. Deniq; si potest fieri in Entibus successivis per accidens, fieri etiam posset in successivis per se; nam etiam in successivis per accidens, debet per accidēs salvari ratio essentialis successivorum; alioqui quod sunt Entia per accidens, illud non
413 essent quod sunt, si non servarent per accidens, naturam successivorum.

SECUNDUM Argumentum. Ante illud instans terminativum Sacramenti, vel fuit Sacramentum vel non? si fuit, cur ergo ante illud instans non causabat gratiam? si non fuit, ergo cum Sacramentum ultra instans sui terminativum non duret, sequitur Sacramentum in eodem instanti primò & ultimò esse, quod videtur impossibile.

RESPONDETUR. Sacramentum ante instans sui terminativum, fuisse in esse inchoato, non autem in perfecto. addunt Sacramenta ante instans sui terminativum causasse quoq; proportionaliter, siquidem tunc causabant virtutem causativam gratiæ: sicut quando causatur calor & siccitas in stuppa, dicitur in esse inchoatō causari ignis. & 414
licet non possit aliquid primò & ultimò esse respectu eodem, potest tamen diverso respectu; illud enim instans comparativè ad reliquas partes non sensibiles, modo humano est primum, ita ut sensus sit, nunc est instans terminativum & immediatè ante non fuit. ly autem ultimò est, sumi debet per respectum ad consequens tempus, ita ut sensus sit; Nunc est, immediatè post non erit.

CONTRA est. Tum quia redit argumentum supra factum, cur in esse fluenti non possit Sacramentum causare gratiam, si nihil desit, quod fluere debeat Sacramenti, tāquam exigitum ad sensibilitatem humano modo. & hoc repetito interrogandum venit. Tum quia si ex eo dicitur in antecedēti ante illud instans inchoativè produci gra- 415
tia, quia producitur qualitas, quâ mediatè producitur gratia; id non solvit difficultatem, sed aliò transfert: quia etiam illa qualitas, cum non sit producibilis, nisi post completam significationem, si hæc non habetur nisi in instanti, etiam productio illius qualitatis, non erit nisi in illo instanti quod tamē jam impugnatum. Rursus quamvis ostendatur diversitas respectûs salvans ultimum esse & primum Sacramenti, potest tamen ostendi etiam identitas, tunc enim verum est dicere; primò est significatio Sacramentalis, quia antè non existit, verum etiam erit dicere, ultimò est, quia postea non existet. Tum quia, ut urgebatur supra, accessus illius instantis ad illud esse fluens, non faciet illud magis sensibile. ergo antecedenter ante il- 416
lud est sufficiens sensibilitas, adeoq; & vis exercibilis hic & nunc casandi.

Punctum Difficultatis IV.

Fundamenta in oppositum.

DICES primò. Eo modo convenit causari gratiam à Sacramentis, qui est conveniens rei permanenti & carenti cōtrario, hic autē modus est causari illam instantaneè.

RESPONDETUR. Eo modo convenire causari gratiam, quî convenit rei permanenti & simul convenit ipsi causæ & modo causandi ipsi debito; jam autem rei successivæ non convenit causare in instanti. hinc attendi hîc debet, non tantum ad terminum causationis,

417 tionis, qui est quid permanens &c, sed & ad ipsam prolationem formæ & applicationem materiæ, quæ est quid successivum.

DICES secundò. Tunc causatur gratia, quando non sequitur ante vel post completum Sacramentum causari gratiam, id autem nõ sequetur, si ponatur quod causet Sacramentum gratiã, in instanti terminativo.

RESPONDETUR Negando quod non causaretur gratia post completum Sacramentum, si causaretur in instantibus terminativis, quia ante instantia terminativa, habetur jam sufficiens sensibilitas illorum humano modo.

DICES tertiò. Tunc convenientissimè dicuntur Sacramenta causare gratiam, quando ultimò sunt completa, sed in instanti terminatiuo sunt ultimò completa. ergò.

418 RESPONDETUR Majorem indigere limitatione, quia si quis ultimam syllabam prolationis formæ musicè cantaret, vel ablutionem produceret, nondum prolatio formæ, aut applicatio formæ, diceretur terminata, & tamen non suspenderetur effectus Sacramenti, usq; ad desinentiam v. g. cantandi. Quod si dicas, materialiter tunc non esse finitam prolationem formæ, formaliter autem jam esse finitam, redibitur ad idem fundamentum, quod scilicet ante instans terminativum, jam habeatur completa significatio Sacramenti, adeoq; & ratio termini habetur ante illud instans terminativum, quia ipsa ratio termini stat in illa sufficienti sensibilitate Sacramentorum humano modo.

419 DICES quartò. In productione Sacramentorum necessariò deveniri debet ad instans, in quo verum sit dicere; Sacramentum est. quod ipsum probatur: quia Sacramentnm realiter est. ergo existit, non existit autem, quam diu nondum est, completum, & aliquid illius restat.

RESPONDETUR Non est verum dicere; Sacramẽtum existit, quamdiu restat aliquid apponendum necessariò tanquam sensibile humano modo, sed nego id non haberi ante quodcunq; instans, ante quod supponuntur posita, quæ requiruntur, idq; posita cum sensibilitate humano modo.

DICES quintò. Posset adhuc addi aliquid post pronuntiatam formam, destructivum formæ. ergo causatio illa debet suspendi, nõnisi ad instans terminativum formæ.

RESPONDETUR etiam post instans terminativum formæ, posset addi aliud verbum destructivum formæ. & si oppositi recurrent hîc ad intentionem, etiam nos recurrere poterimus. quandonam autem additio viciet formam, de hoc in materia morali. 420

DIFFICULTAS II.

Proponuntur Explicationes Causalitatis Sacramentorum in tempore.

EXPLICANT primò Aliqui quod Sacramenta causent gratiam in tempore indeterminato. Hanc explicationem vide impugnatam apud Lugo disp: 4. num: 107. & apud DiCast: citatum hîc, num: 513.

Hæc Explicatio

NON SATISFACIT propter dicta in materia de inceptione rerum, & de compositione continui. Tum quia si causant Sacramenta in tempore indeterminato. ergo DEUS interrogatus quandonam concurrerit ad productionẽ gratiæ, dicere debebit, nescio; si enim sciret quando, sciret determinatum tempus, tu autem dicis in nullo determinato tempore illam produci. Tum quia indeterminatio tunc tantum tenet, quando utrumq; æquè aptum est ad aliquid præstandum, sed non sunt plures partes temporis aptæ, ut in illis producatur gratia; neq; enim ad hoc apte sunt partes antecedentes vel cõsequentes, sed nonnisi hæ quæ fluunt, dum est sufficienter sensibile Sacramentum; cur ergo hoc sensibile, nõ determinabit certum tempus, sicut electio, determinat certum calamum ad scribendum? & sicut nemo scribit indeterminato calamo, ita & nullum agens sensibile causabit in tempore indeterminato, aliàs & causaret in tempore indeterminato, ut supponitur, præcipuè cum causaret rem spiritualem, & non in tempore indeterminato, quia nullum agens, multò magis sensibile, in tempore indeterminato agit; sicut nec calamus scribit indeterminatus, vel in tempore indeterminato, licèt scribere potuerit indeterminatè, quia non alligatus, ad hoc nonnisi tempus. Tum quia suppono gratiam indivisibiliter produci & totam simul secundùm unum gradum, hoc ipso enim non esset indivisibilis, si divisibiliter produceretur; quæro, illi productioni 421 422

423 ctioni reſpondēs tempus indeterminatum,
ſeu duratio illa extrinſeca, reſpondens dura-
tioni intrinſecæ productionis, aut eſt major
præ duratione intrinſeca, aut minor, aut æ-
qualis, aut omnino quid improportiona-
tum; quid enim ultra? ſi major. ergo du-
ratio intrinſeca, quæ eſt inſtantanea produ-
ctio gratiæ, & duratio extrinſeca non com-
menſurantur. non minor: quia cum dura-
tio intrinſeca productionis gratiæ ſit indivi-
ſibilis, & indiviſibili non detur minus, nec
poteſt minor eſſe duratio extrinſeca præ in-
trinſeca. ſi autem iſtud tēpus indetermina-
tum, eſt æquale durationi intrinſecæ produ-
ctionis gratiæ, quæ duratio intrinſeca eſt in-
diviſibilis, etiam tempus illud indetermina-
tum, hoc eſt duratio extrinſeca, erit indiviſi-
424 bilis, quia æqualis illi alteri indiviſibili.

EXPLICAT ſecundò Lugo Quod gratia
conferatur non quidem in inſtanti ultimo
intrinſeco vel extrinſeco Sacramenti, nec
in tēpore indeterminato ante ultimum in-
ſtans, ſed in tempore aliquo determinato,
poſt aliquod inſtans continuativum.

NON SATISFACIT primò hæc explicatio.
Quia ſupponit quòd in compoſitione vel
permanentis, vel ſucceſſivi continui, repe-
riantur puncta continuativa, quod refuta-
tum in phyſicis.

NON SATISFACIT ſecundò. Quæro enim,
an in illo tempore determinato ſit vera hæc
propoſitio; Nunc gratia producitur primò,
vel non eſt vera. ſi eſt vera. ergo cum illud
Nunc productionis rei indiviſibilis, non poſ-
425 ſit eſſe niſi inſtantaneum, fit ut gratia non
tantùm inſtantaneè, ſed & in inſtanti pro-
ducatur, adeoq; quòd non producatur in
tempore. ſi autem illud *Nunc* non eſt inſtan-
taneum, quomodo producetur illa gratia
tota ſimul. ſupponit autem argumentum,
quod debeat eſſe vera hæc propoſitio; Nunc
gratia primò producitur, qvia etiam in ſimi-
li, verum eſt dicere; Nunc primò Angelus
producitur; nunc primò anima creatur.

NON SATISFACIT tertiò. Accipiamus
illud ipſum determinatum tempus immedi-
atè ſequens poſt inſtans continuativum, de
hoc tempore quæro, an per totum illius du-
rationis tractum, producatur primò, gradus
ille unus gratiæ, vel nō per totum: ſi per to-
tum, quî id ſalvari poteſt in productione rei
indiviſibilis, quæ eſt nata, poni tota ſimul. 426
& ſicut nō poteſt primò produci Angelus in
tēpore determinato, ita ut prima illius pro-
ductio coexiſtat tempori, ita nec in præ-
ſenti hoc dici poterit. ſi autem non durat
prima illa productio per totum tempus,
cur dicetur determinato tempore produci?
ſed deberet dici in aliquo temporis produci
illum gradum. de qua ipſa parte temporis
redit argumentum; vel illa pars eſt diviſi-
bilis in infinitum, vel non? ſi non eſt diviſi-
bilis in infinitū, ſupponis ex illatione, quam
faciunt communia principia, quòd quanti-
tas componatur ex punctis. ſi eſt diviſibilis
in infinitum. ergo illa productio gratiæ du-
rat per partes proportionales infinitas, quî
ergo in ſequentibus partibus primò produ-
citur, cum alias debeat tota ſimul produci. 427
ergo ulterius ſequitur gradus illius gratiæ,
eſſe in infinitum diviſibiles, cum reſponde-
ant partibus proportionalibus temporis, &
tamen ſupponitur, uni gradui gratiæ, id non
convenire. & ſi tandem recurras, quod illa
pars determinata temporis ſit indiviſibilis,
hoc ipſo non in tempore ſed in inſtanti di-
ces illam produci, quia per te producitur
in parte indiviſibili.

COLLIGES Præſentes impugnationes in
hoc verſari; Sacramenta non poſſunt cau-
ſare gratiam in inſtanti, quia cauſant illam,
dum ſunt ſufficiēter ſenſibilia humano mo-
do, ſunt autem ſufficienter ſenſibilia huma-
no modo, ante quodcūq; inſtans; illorumq;
terminatio, perfectio, cōpletio &c. eſt ſuffi-
ciēs ſenſibilitas humano modo partium Sa- 428
cramenti. Non poſſunt etiam Sacramenta
cauſare gratiam in tempore quocunque;
Ratio: quia quodcunq; tempus ſemper eſt
diviſibile, adeoq; improportionatū in quo
producatur gratia, quæ tota ſimul petit pro-
duci, inimaginabileq; eſt, quomodo inſtan-
taneè producatur gratia, & non produca-
tur in inſtanti. porro procedit difficultas de
prima productione gratiæ, idq; ſecundùm
unum gradum ſpectatæ, non autem vel de
pluribus gradibus, vel de conſervatione;
quia plures illi gradus & conſervatio conti-
nuata admittit ſucceſſionem, hinc hoc titu-
lo, non excluderet etiam commenſuratio-
nem, cum tempore.

429 ## DIFFICULTAS III.

Quid tenendum?

PRÆMITTO Primò *Quantitatem per nos non componi ex indivisibilibus. videtur etiam non componi ex partibus in infinitum divisibilibus. quid si diceretur eam componi ex minimis physicis;* quæ per hoc distinguuntur ab indivisibilibus, quia habent duas medietates, adeoq; divisibilitatem, licèt in Minori, quam sit illud minimum divisibile, ne quidem Divinitus salvari possit quantitas.

PRÆMITTO Secundò *Dupliciter considerari posse Causalitatem Sacramentorum*, vel respectu termini, qui est gratia, vel respectu ipsius actionis Sacramenti, compositi ex minimis physicis.

430 PRÆMITTO Tertiò. *Durationem actionis quæ est productiva gratiæ, dupliciter posse considerari*, nempe durationem intrinsecam & extrinsecam. intrinseca duratio, est duratio ipsiusmet actionis in se spectatæ, duratio autem extrinseca, erit duratio quæ se habet per modum mẽsuræ extrinsecæ ipsi durãti. *His Præmissis*

ASSERO Primò *Dari Minimum Significationis Sacramẽtalis sensibilis humano modo, in hoc stans;* ut si illi aliquid auferas, jam non sit sensibile humano modo; si aliquid addas, jam ante illud additum, erit sufficienter sensibile humano modo. Hoc assertum est conforme iis, qui admittunt minimum materiæ consecrabilis, iis qui admittũt minimum materiæ exigitæ ad formandum Corpus saltem or-
431 ganicum, expresséq; illud admittebat meus in Theologia Magister, quod postea translatum est à nobis, ad compositionem Quantitatis, cum ille tenuerit illam componi ex partibus proportionalibus.

RATIO asserti: quia illa significatio Sacramentalis, est significatio sensibilis, & quantitate affecta. ergo si ipsa quantitas componitur ex illis minimis, etiam significatio sacramentalis componetur etiam minimis. quod autem minimum illud significationis Sacramentalis in hoc consistat, petitur ex ipsa ratione Minimi: non esset enim Minimum, si in minori contineri posset significatio sensibilis, & si illi addas, jam non est minimum, sed plus minimo.

ASSERO Secundò. *Attendendo ad modum*
quo Sacramenta sunt instituta, debet dici, produci 432
gratiam in illo minimo.

RATIO, quia alterutrum ex his principiis falleret, vel hoc; Sacramenta non causant gratiam nisi sufficienter sensibilia. vel hoc; Si sunt sufficienter sensibilia, hoc ipso causant; quæ principia non tenerent, si in minimo Significationis Sacramentalis sensibilis humano modo, non produceretur gratia.

ASSERO Tertiò. Ut salvetur, quod causet illud totum Minimum gratiam, dici potest quòd pro priori medietate minimi, ultimò non sit gratia, in posteriori autem parte primò est gratia. quòd pro priori parte minimi, ultimò non sit gratia. Ratio est: quia hoc ipso non supponeretur causari gratia in altera medietate, ut supponitur causari.
quod autem facere, ut ultimò non sit gratia, 433
sit causare, ratio est; quia vi hujus Minimi, determinatur illud ultimum nõ esse gratiæ. ergo causatur, estq; quædam inceptio esse gratiæ, saltem extrinseca, ultimò non esse gratiæ, quod perficitur, à prima illa medietate minimi.

ASSERO Quartò. *Ipsam gratiam produci in altera parte illius Minimi.*

RATIO: quia producitur gratia cum primum Sacramenta habent sufficientem sensibilitatem humano modo, habent autem nonnisi in secunda parte Minimi, alias hoc ipso potius illud primùm se solo esset minimum significationis, & non complexum illarum duarum medietatum.

ASSERI Quintò posset. *Minimo illi Significa-* 434
tionis Sacramentalis correspondere minimum motûs cœlorum, seu temporis physici.

RATIO: quia sicut quantitas permanens componitur ex minimis permanentibus, ita & continuum successivum componitur ex minimis, ita ut sit minimum motûs eo sensu, quod nonnisi in hoc potest jam salvari ratio motûs, ita ut si illud dividas, jam non sit futurus motus, sed quies.

ASSERO Sextò, *Quòd, causante gratiam Minimi medietate posteriori, ponatur ab illa medietate actio Spiritualis, si datur illius causalitas physica.*

RATIO: quia talis actio est proportionata rei spirituali, instantaneæq; productioni.

ASSERI Septimò posset. *Illi instantaneæ productioni gratiæ, nihil respondere proportionatum in tempore physicè sumpto, sive motu cœlesti.*

435 RATIO jam prætacta: quia si responderet aliquid proportionatum illi productioni instantaneæ, illud vel esset majus, vel minus, vel æquale. si majus, ergo plus aliquid in tempore duraret, quàm in se, & si non potest aliquid duabus horis durare in tempore, & in se nonnisi quadrante, ita nec potest esse instantanea & indivisibilis productio gratiæ, & tamen mensurata majori tempore. non respondet minus; quia nihil est minus indivisibili. non respondet æquale, quia instanti nihil est æquale, nisi instans. hinc cum in tempore, ut alibi probatur, non sit instãs, nihil respondebit in tẽpore æquale illi instantaneæ productioni, consequenter nihil proportionatum respondebit. Dixi non respondere in tempore physicè sumpto 436 quidquam proportionatum, quia accipiendo tempus pro *Nunc* Mathematico, seu ut inquit Aristoteles, pro tempore, quod est in anima, respondet instantaneæ illi productioni, *Nunc* Mathematicum, sed hoc *Nunc* non reperitur in motu cœlesti, *Nunc* enim excludit prius & posterius; prius enim, *Erat Nunc, non est Nunc,* & posterius, *Erit nunc, non est nunc,* & tamen motus cœlestis utpote successivus includit definitivè prius & posterius, adeoq; est exclusivus *Nunc* Mathematici.

DICES Primò Supponatur quis mori in prima parte medietatis minimi, sequitur idem absurdum, quod supra repetitò urgebatur, talem non recepturum gratiam.

RESPONDETUR non erit absurdum si illam non recipiat, quia non supponitur ante 437 illud quoad utramq; partem sumptum minimum, esse humano modo sufficienter sensibile, illud Sacramentum; jam autem ante quodcunq; instans, est jam humano modo sensibile: neq; enim sensibilitatem affert unum indivisibile; ultimòq; non est gratia, pro priori parte medietatis, quantum ex vi Sacramenti, si cœtera v.g. vita adesset.

INSTABIS Ante instans supponitur per nos significatio Sacramentalis habere sufficientem sensibilitatem. ergo & ante illud minimum.

RESPONDETUR disparitatem esse, quia ante instans terminativum habetur jam v.g. Absolvo te, adeoq; haberi poterit etiam sensibilitas sufficiens, jam autem ante minimum sensibile v.g. Te, ne quidem habetur inchoatio ipsius Te, inchoaret enim à parte 438 minimi, si non habetur inchoatio, multominus habebitur sufficiens sensibilitas humano modo.

DICES Secundò Additio instantis terminativi non facit sensibile Sacramentum, ergo nec additio illius minimi.

RESPONDETUR disparitatem esse; quia additio instantis terminativi est additio indivisibilis, indivisibile autem non supponitur sensibile; jam autem additio minimi, est additio divisibilis in duas medietates, adeoq; additio alicujus sensibilis.

INSTABIS Si ponatur prima pars medietatis minimi, nondum est pro illa medietate sensibile Sacramentum, erit autem primò sensibile, positâ altera medietate, quæ ipsa medietas est indivisibilis, quomodo ergo 439 potest facere Sacramentum sensibile humano modo.

RESPONDETUR Quidquid sit an illa medietas habeat partes licèt non divisibiles, ad eum modum, quo materia in multorum sententia, spoliata quantitate, retinet partes Entitativas non tamen divisibiles: & sicut ex actuali non continere quantitatis, evadunt illæ partes materiæ non divisibiles; ita ex eo, quia se solâ, illa medietas non est contentiva quantitatis, non participabit etiam divisibilitatem. sed quidquid sit de hoc, dici potest, quòd illa pars posterior minimi, se solâ non possit reddere Sacramentum sensibile humano modo, possit tamen reddere una cum præcedenti parte minimi, quod etiam ad hanc sensibilitatem 440 Sacramenti requiritur; quia hæc sensibilitas est successiva, adeoq; habens prius & posterius, consequenter & fundativum, ut sit illud Sacramentum sensibile, non debet ratione sui, sed & ratione antecedentis esse sensibile, quia etiam ratione antecedentis, est successivum.

DICES Tertiò. Per hanc explicationem non salvatur, quî producta sit gratia successivè & sensibiliter humano modo, imperceptibile enim est, quod successivè sit producta gratia, si non ponatur pars illius produci à parte, & tota à toto.

RESPONDETUR. In istis principiis non dici quòd producatur successivè rigorosè loquendo, sed instantaneè, ab aliquo tamen successi-

441 ſucceſſivo, quia à parte poſteriori illius Minimi: quæ ipſa, quia eſt in aliquo diviſibili & ſucceſſivo, nempe in illo Minimo, adhuc denominativè dicetur produci ab aliquo ſucceſſivo. dixi, quòd gratia non dicatur rigorosè ſucceſſivè produci; nam latiori modo producitur ſucceſſivè, quia à priori parte Minimi cauſatur, ut dictum, ultimum non eſſe gratiæ, cauſante tamen ipſam gratiam ſecunda parte Minimi, denominativè dicetur, idq; proximè, etiam antecedens pars Minimi illam cauſare, quia ſine antecedenti, non fuiſſet ſenſibilis proximè, illa altera medietas humano modo, & quia illa ſecunda medietas, eſt complementum exiſtens illius medietatis minimi, quæ tranſiit.

DICES Quartò. Ergo tantùm à medio
442 & non à Minimo ſignificationis producitur gratia.

RESPONSUM pro illa priori medietate Minimi, non incipit intrinſecè gratia, quia Chriſtus aſſumpſit Sacramenta ad cauſandam gratiam, quando habetur ſignificatio 443
Sacramentalis completa, pro prima autem parte minimi nondum eſt completa. hinc minimo, ut dictum, denominativè tribuetur toti, cauſatio gratiæ, vel titulo illius concreti, ex ultimo non eſſe gratiæ & primo eſſe, quod ultimum non eſſe, cauſatur à priori parte minimi, ut dictum.

DICES Quintò Datur minimum ſignificationis Sacramentalis ſenſibilis. ergo dabitur etiam minimũ temporis. ergo in tempore æquale quid illi minimo reſpondebit.

RESPONDETUR Illi quidem minimo reſpōdebit æquale in tempore phyſicè ſumpto, ſed non inſtantaneæ productioni gratiæ.

Hæc ſint dicta ſine præjudicio ſententiæ melioris, pertentamus potius viam quam 444
pandimus. Unde etiam Aſſerto quinto & ſeptimo, addita diminuens particula Ly poſſet, ut oſtendam me id non docere, ſed tantùm proponere diſcutiendum.

DISPUTATIO IV.

DE EFFECTU SACRAMENTORUM.

DUplex Sacramentorum eſt Effectus, primus Gratia, ſecundus Character. Primus effectus ſingulis Sacramentis novæ legis convenit, ſecundus aliquibus.

QUÆSTIO I.

1 *De Effectu Sacramentorum qui eſt Gratia.*

NOn eſt difficultas in hoc quod Sacramenta omnia conferant gratiam Sanctificantē, eſt enim hoc de fide ut vult Svar: disp. 7. Sect. 2. Nec ſalvari poſſet effatum Concilii quòd Sacramenta contineant gratiam quam ſignificant. nec eſt in hoc difficultas, quòd Sacramenta habeant proprias Sacramentales gratias, quas efficiunt, in qua etiam re conveniunt omnes Theologi, ut videre eſt apud Svar: citatum, Sect. 3. Rationemq; dat, quia Sacramenta omnia ad diverſos fines ordinantur, fruſtraq; fuiſſent multiplicata, ſi non afferrent proprias gratias. In hoc eſt difficultas, in quo differat hæc gratia Sacramentalis, ab habituali.

Invaluit ſententia quæ non tenet gratiam Sacramentalem, aliud ſuperaddere gratiæ communiter dictæ, quam quod addat aliud ſpeciale auxiliũ gratiæ, ordinatum ad proprium finem Sacramenti. ita docet Svar: Vaſq: Val: Lugo, DiCaſt: Tann. Hurt: eſtq; communis. unde negant quod gratia Sacramentalis addat aliquid habituale. 2

Gratiam autem Sacramentalem addere aliquid habituale, eſt Concluſio Paludani in quartum diſp: 2. q. 3. Capreoli in quartum diſt: 4. q. 1. a. 3. ad quartum. dicit tamen illorum ſententiam, jamdiu à ſchola meritò rejectam eſſe Vaſq: eo quòd multiplicentur gratiæ abſq; fundamento & neceſſitate. videndum ergo erit, an ſit neceſſitas, has gratias multiplicandi.

DIFFICULTAS I.

Suadetur permanentia Gratiarum Sacramentalium diſtincta à Gratia habituali.

3 PRIMA RATIO est ab Authoritate. PRIMA AUTHORITAS est Concilii Florent. *Per Baptismũ*, inquit, *renascimur; per confirmationem roboramur in fide, & augemur in gratia; renati autem & roborati, nutrimur divinæ Eucharistiæ alimonia; per pœnitentiam spiritualiter sanamur.*

SECUNDA AUTHORITAS est Trident Sess. 7. c. 7. *Si quis dixerit non dari gratiam per hujusmodi Sacramenta, semper & omnibus, quantum est ex parte DEI, etiamsi ritè ea suscipiant, sed aliquando & aliquibus, anathema sit.*

Ex quibus duabus Authoritatibus sic formatur Argumentum; Est de Fide per Florentinum, dari gratias proprias istorum Sacramentorum, quia illas numeravit Florentinum, ergo illæ gratiæ debent esse habituales. quod jam probatur ex Tridentino.
4 Si istæ gratiæ propriæ Sacramentorum non essent habituales, non esset de illis verum dicere; dantur semper in collatione Sacramentorum, sed tantum dantur interdum, aut dabuntur; hoc non potest dici per Tridentinum. ergo. Sequela probatur: quia jam illæ gratiæ Sacramentales essent actuales, ut fatentur oppositi, sed gratiæ actuales non dantur semper, ergo non dantur gratiæ Sacramentales semper, quod est cõtra Trident: Minor probatur, quia fieri potest ut recipiat aliquis baptismum infans, vel adultus perpetuò tamen amens, qui tamen non sunt capaces actualis auxilii tunc oblati, ritè tamen per omnes hæc Sacramenta recipiunt, aliàs illis administrari non deberent. idem contingit, si homini extra se posito cõ-
5 feratur extrema unctio, quia etiam hic incapax est actualis auxilii. ergo illi tunc non confertur gratia Secramentalis, quod non est conforme Tridentino.

RESPONDEBIS Sufficit dari vi illius infusionis gratiæ habitualis per Sacramentum jus ad gratias.

CONTRA Tum quia Concilia loquuntur non de jure ad gratias, sed de gratiis: ergo explicatio illa non accipit phrases, ut sonant Conciliorum. Tum quia jus quidem ad gratias, est præsens, sed gratiæ non sunt frequenter præsentes. ergo non ostenditur gratias semper & omnibus dari Sacramentales, si ritè Sacramenta suscipiantur, quod voluit Trident: Tum quia, sicut quando confertur vi baptismi jus ad recipienda alia Sacramenta, non censentur ex eo conferri 6
tunc Sacramenta. ergo etiam ex eo, quòd conferatur jus ad gratias actuales, quæ per oppositos sunt Sacramentales, non censebitur conferri tunc illas gratias; & tamen illas gratias dari definit Tridẽtinum, exigitq; hoc natura causæ necessariæ, operantis semper, dum adsunt prærequisita, Sacramenta autem sunt causæ necessariæ.

TERTIA AUTHORITAS est S. Thomæ, clareq; consentit Valentia S. Thomam id docuisse in indistinctionibus, sed aliud sensisse in tertia parte. sed an etiam in tertia parte aliud senserit, mox videbitur.

PRIMUS Locus est in quartum dist: 1. q. 1. a. 4. quæstiuncula 5. ubi opponit sibi hoc argumentũ. Videtur quòd gratia, quæ est in Sacramentis, non differat ab illa, quæ est 7
in virtutibus & donis, gratia enim quæ est in Sacramẽtis, est gratia gratum faciens &c, hæc autem est una tantùm &c, ex unitate subjecti. &c, & ex unitate effectûs, quod est, DEO acceptum facere. Respondet S. Thomas Gratia gratum faciens prout est in essentia animæ est una, sed secundùm quod fluit, ad defectus potentiarum tollendos, & potentias perficiendas, multiplicatur.

Ex quo loco sic arguitur; Si Gratia Sacramentalis non esset aliud, nisi ipsa gratia prout dicit ordinem ad varia DEI auxilia, nõ posset dici gratia multiplicata, sed ut volunt oppositi eadem, & tamen per S. Thomam est gratia multiplicata. & sicut habente se uno relationis subjecto ad diversos terminos, non dicitur ipsum fundamẽtum mul- 8
tiplicari, ita nec dicetur multiplicari gratia, dicens diversos ordines, aut auxilia, & tamen per S. Thomã, multiplicatur, quantum ad defectus potentiarum tollendos, & potentias perficiendas Sacramentaliter.

SECUNDUS Locus est S. Thomæ ibidem ad tertium. proposuit enim sibi tale argumentum. Idem est motus in natura à termino ad terminum, sed gratia Sacramentalis ordinatur contra peccatum, gratia autem vivorum ad perficiendam animam & DEO conjungendam. ergo est una gratia in Sacramento. Ubi respondendo S. Thomas, non dicit esse unam gratiam, ut per oppositos est una, sed dicit recessus à pecato, prout opponitur virtuti, & accessus ad perfectionem

9 onem virtutis, pertinet ad eandem gratiam; non autem receſſus à peccato ſecundùm quod vulnerat animam, quia reſpicit ſpecialem medicinam, ſicut in morbo etiam corporali patet.

Ex quo loco ſic arguitur; Per oppoſitos gratia Sacramentalis ſanativa pertinet ad eandẽ gratiã, non pertinet per S. Thomam. Rurſus; non ita ſe habet gratia Sacramentalis ſanativa vulnerum animæ, ſicut ſe habet gratia, in quantum dicit receſſum à peccato & acceſſum ad virtutem. ergo cum hæc gratia ſit diſtincta nonniſi ratione diverſi ordinis, dicti ab eadem Entitate gratiæ, gratia Sacramentalis non erit diſtincta per hos ſolos ordines, ſed habebit ſpecialitatem ſuam, non in ordine ſupernaturalis,
10 quia hanc ſpecialitatem dicit etiam gratia ſecundùm ſe. ergo ſpecialitatem Entis, ſicut ſpecialitatem medicina habet per ordinem ad diſtinctos morbos.

TERTIUS locus eſt ibidem in ☉. Gratia gratum faciens eſt una, & eſt in eſſentia animæ, ſicut in ſubjecto, & ab illa fluunt virtutes & dona ad perficiendum potentias animæ, ſicut etiam potentiæ fluunt ab eſſentia. & ſimiliter etiam illa gratia quæ eſt in eſſentia animæ effluit aliquid ad reparandum defectus, qui ex peccato inciderunt &c. Gratia Sacramentalis &c, non poteſt eſſe ſine gratia quæ reſpicit eſſentiam animæ, ſicut nec virtutes, ſed tamen gratia quæ eſt in eſſentia animæ, non poteſt eſſe ſine virtutibus &c, poteſt autem eſſe, ſine gratia Sacramẽ-
11 tali, & ideo gratiæ Sacramentales, connexionem habent.

Ex quo loco ſic arguitur; Magis diſtingvitur gratia, ab ea gratia, ſine qua eſſe poteſt, quam ab illa gratia ſine qua eſſe non poteſt. ergo ſi à virtutum gratia, ſine quibus gratia eſſe non poteſt, ſi inquam ab illis in communi ſententia diſtingvitur realiter, multo magis diſtingvetur realiter à gratia Sacramentali. & ſi per S. Thomam gratia, quæ eſt in eſſentia animæ, non habet connexionem cum gratia Sacramentali, nec habebit identitatem, quam tamen adſtruunt oppoſiti.

QUARTUS locus ex tertia parte q.62.a.2. in ☉ Ubi reaſſumit S. Thomas proportionem gratiæ Sacramentalis cum virtutibus,

ergo ſi hæ diſtinctæ ſunt realiter, ut ſuppo- 12
nitur, etiam gratiæ Sacramentales diſtinctæ erunt realiter. hinc ſi putetur S. Thomas in libros ſententiarum ſcribens, tenere alietatem realem gratiæ Sacramentalis, à gratia habituali, etiam hic dicendus eſt tenere, cum idem fundamentum repetat. Ibi ponit hæc verba; Ordinantur autem Sacramenta ad quoſdam ſpeciales effectus, hic autem ad primum repetit, quantũ inquit ad quoſdam effectus ſpeciales, qui requiruntur in vita Chriſtiana requiritur Sacramentalis gratia.

Ex quo loco ſic formatur argumentum. Diſtinctio realis principiorum arguitur ex ſpecialitate effectuum, ſi cœtera adſint, unde etiam diſtinctio elementorum, habituum, ex actibus & effectibus dignoſcitur. er- 13
go cum ſpeciales effectus habeant gratiæ Sacramentales, & cum aliunde conſtet eas diſtingvi, diſtingventur realiter.

QUINTUS locus eſt ex Reſponſione ad tertium. Objecit ſibi ſic S. Thomas; Omnis, inquit, additio, vel ſubtractio in formis variat ſpeciem, ſi ergo gratia Sacramentalis addit aliquid ſupra gratiam virtutum & donorum, ſequitur quòd æquivocè dicatur gratia. Reſpondet S. Thomas, quod, inquit, ratio Sacramentalis gratiæ ſe habet ad gratiam cõmuniter dictam, ſicut ratio ſpeciei ad genus. ubi, ut fides, ſtruit S. Thomas Categoriam gratiæ; ponit ut ſic gratiam, poſtea gratiam habitualem, & gratiam Sacramentalem.

Ex quo ſic arguitur; Nulla ſpecies eſt 14
indiſtincta realiter ab alia ſpecie. ergo ſi gratia Sacramentalis, ad gratiam habitualem habet ſe, ſicut ſpecies conveniens in ratione communi gratiæ, neceſſariò diſtincta erit realiter.

RESPONDEBIS admitti diſtinctionem realem ratione auxiliorum, non autem ratione ipſius gratiæ.

CONTRA Quia ut dictum ſupra, ipſum auxilium non poteſt eſſe gratia Sacramentalis. ergo ſi datur diſtinctio realis gratiæ Sacramentalis ab aliis gratiis, illa non erit ratione auxilii. Rurſus hæc quæ ſunt remediativa ad defectus potentiarum tollendos, cenſentur eſſe habitualia, neq; enim id actibus convenit propriè; ratio item medicinæ

aliquid

15 aliquid permanens ſignificat; proportio cum potentiis animæ effluentibus, in ſententia, ut ſupponitur S. Thomæ requirit permanentiam, &c. Virtutes item profluentes è gratia, cum quibus gratiæ Sacramentales dicũt proportionem, ſunt quid permanens.

Probatur ſecundò. Eſt certum dari infallibiliter gratias Sacramentales accedentibus ſine obice; certum eſt has gratias Sacramentales eſſe diſtinctas ab habituali; non implicat item habitus gratiæ Sacramentalis, condiſtinctus à gratia juſtificante, cur ergo potius non dicatur gratias Sacramentales in ſeipſis diſtingvi. Rurſus gratia donorum, eſt gratia diſtincta ab habituali realiter, ut communius tenetur. ergo & gratia Sacramentalis erit diſtincta realiter.

16 Respondebis ex Lugo. deberent dari hæ gratiæ diſtinctæ, quod tamen non videtur admittendum.

Contra. Cur non deberent admitti, cum ita faciliùs explicetur, quòd à Sacramentis conferatur ſpeciális gratia.

Probatur tertiò. Tum quia ſi gratia Sacramentalis non eſſet gratia realiter diſtincta à gratia habituali, eſſet ipſamet gratia habitualis, prout dicit ordinem ad auxilia ſpecialia nunc hæc, nunc illa, ſed gratia Sacramentalis, non eſt gratia habitualis dicens ordinem ad diverſa auxilia. quod probatur: quia vel eſſet illi hic ordo eſſentialis & intrinſecus, vel eſſet ex intentione DEI, dantis hanc gratiam, hac intentione, quid enim tertium? Neutrum autem tenet, quia ſi
17 hic ordo eſt eſſentialis & intrinſecus, jam erit diſtinctio realis inter gratiam Sacramentalem & habitualem: quia quorum unum dicit unum ordinem intrinſecum & eſſentialem, & aliud non dicit, diſtingui debent realiter, conveniũt enim illis prædicata diverſa, eaq; primò intentionalia & phyſica. ſi autem hic ordo, eſt nonniſi ex intentione DEI dantis hanc gratiam, ut dicat hunc ordinem, non poteſt intelligi, quî faciat Deus ſuâ intentione, ut illa gratia dicat ordinem, cum ordo ille ſit intrinſecus, nec quid diſtinctum realiter à gratia. Tum quia ille ordo in re nihil aliud eſt, niſi exigentia dationis illorum auxiliorum, quomodo autem dicet in ſe illam exigentiam, per ſolam extrinſecam intentionem Dei, eâ intentione illam dantis, & quî ſola obligatio Dei, obligantis ſe ad 18
hoc, non eſt gratia Sacramentalis, ſed obligatio ad gratiam Sacramentalem, cum tamen ſit de fide dari illam ſine obice ſuſcipientibus, non autem dandam eſſe. & ſi ponatur illa gratia eſſe complementum decreti Dei decernentis dari auxilia talia, jam illud complementum, utpote per multos eſſentialiter connexum cum tali decreto, deberet in ſua eſſentia aliquid habere, quod non habet gratia habitualis, quæ de ſe, non eſt hoc complementum. Non poterit item oſtendi diverſitas in ipſa gratia in hac ſentẽtia, ſed tota diverſitas erit pęnes actus divinæ voluntatis hac vel ea intentione dantis gratiam, jam autem per fidem debet eſſe diverſitas in gratia Sacramentali. Tum quia ſicut cum dat Deus gratiam, primùm 19
intuitu attritionis Sacramentalis, & dum dat gratiam intuitu contritionis, eſt quidem diverſitas in intentione divina ſecundum intuitus illos operantis, ſed non eſt diverſitas in gratia, & tamen diverſitatem in gratiis Sacramentalibus agnoſcunt omnes.

Respondebis ex Lugo. Omnis gratia Sacramentalis de ſe exigit auxilia ad reſiſtendum tentationibus; quare poterit Deus dare hanc gratiam generali quidem intentione propter omnẽ operationem bonam, peculiari autem propter operationes honeſtas in hac materia.

Contra. quia redit argumentum; vel hic ordo ad alias operationes eſt intrinſecus vel non? Rurſus, oſtenditur intentio DEI
alia, ſed hæc non eſt gratia Sacramentalis 20
præſens, Quanquam videtur hæc reſponſio eſſe pro alio argumento, non pro hoc directè.

Difficultas II.

Solvuntur Objectiones

Objicit primò Suar: Quia vel talis habitus eſſet in eſſentia animæ, vel in potentiis. Non primum; quia ad ſanctificandam animam ſufficit gratia. Non ſecundum, quia in potentiis ſolùm infundantur habitus, qui ſint principia ſupernaturalia ſupernaturalium actuum, ſed per virtutes Theologicas & morales ſufficienter ad hoc providetur.

Respon-

21 RESPONDETUR Cum per nos Anima à suis potétiis indistinguatur realiter, omnes illi habitus reciperentur in essentia animæ. quod si quæras, ad quid ordinetur illa specialis gratia, non ad dandam constitutionem in esse filii DEI, quia hæc habetur à gratia habituali, nec ad operationes illas honestas, quia ad has providit DEUS habitus virtutum, erit ergo gratia illa Sacramentalis qualitas quædam divina & supernaturalis, exigitiva illorum auxiliorum de se, quæ auxilia ponit communis sententia, non referendo illam exigentiam in ipsam gratiam habitualem, ob rationes allatas, non in intentionem DEI ob dicta ibidem, sed referendo id in ipsam, quæ vi ipsius Sacramenti de præsenti infunditur, gratiam. vel si vis, (quod com-
22 modius est propter inferius dicenda) pone qualitatem, quæ est regeneratio spiritualis, & erit hæc gratia baptismalis; pone qualitatem spiritualem roborativam, Nutritivam &c, breviter referēdo id in qualitates, quod numerat Trident: sub nomine gratiarum Sacramentalium.

OBJICIT secundò Vasq: Hæc sententia absq; fundamento & necessitatę multiplicat hos habitus.

RESPONDETUR esse necessitatem, ut ostendatur gratia Sacramentalis, quæ de præsenti conferatur accedentibus sine obice, & ob aliâs allata.

OBJICIT tertiò Lugo, Authoritatem S. Bernardi, qui Serm: de Cœna Domini dicit, diversas gratias respondere diversis Sacra-
23 mentis, & in speciali Eucharistiæ, quod non sentiamus vehementes iræ, invidiæ, &c motus, quod ipsum non facit Eucharistia nisi mediatè, mediantibus scilicet auxiliis.

RESPONDETUR hunc effectum non esse primarium Eucharistiæ: quia ille non haberetur in infante, si illi daretur Eucharistia; & tamen illa deberet habere eūdem effectum, quem in adulto; essetq; hic effectus futurus, non præsens, cum scilicet occurrent tentationes, & tamen per Trident: ostendendus est effectus præsens.

INSTAT primò. Suffecerit dicere gratiam Sacramentalem esse moraliter diversam, propter titulum quem affert ad peculiaria auxilia.

RESPONDETUR debere esse diversam physicè: quia nisi hæc diversitas ponatur, 24
non ostendetur, quî causetur de præsenti, gratia Sacramentalis, sed recurri debet ad mentem DEI hac intentione dantis gratiam, quæ mens DEI, non est gratia Sacramentalis; vel recurri debet ad aliquid futurum.

INSTABIS secundò ex iis quæ affert Lugo. Quia illa gratia Sacramentalis ex eo deberet esse distincta specie ab habituali; quia diceret ordinē, quē non dicit gratia habitualis: sed id non probat distinctionem specificam, quia lumen gloriæ unum, non differt specie ab alio, licet habeat determinatum ordinem, ad videndas has creaturas.

RESPONDETUR Etiam lumen, si haberet ordinem ad has in individuo præsentandas Creaturas, distingveretur specie ab alio lumine. & licèt relatio ad unum principale fa- 25
ciat aliqua indistingvi formaliter, id tamen tūc contingit, quādo in cœteris est solùm per accidēs differētia; ordo autem ille non esset per accidens sed essentialis, quia respondens Sacramentis, quorum unum non est aliud.

INSTABIS tertiò ex eodem. Si gratia Sacramentalis esset distincta specie à gratia habituali, sequeretur non posse ex utraq; resultare unam gratiam intensam.

RESPONDETUR. Per Sacramentum duplex datur gratia, & habitualis, ut est de Fide, hæcq; auget præcedentem habitualem; & datur etiam gratia Sacramentalis, quæ non intendit quidem per se habitualem, intendit tamen sibi similem, v. g. Eucharisticam, si præcesserit. unde etiam S. Thomas, ut vidimus supra, non posuit connexionem in- 26
ter gratiam habitualem & Sacramentales.

OBJICIT quartò Tannerus per habitus gratiæ & virtutum, sufficienter informatur anima ad sanctitatem, & potentia ad rectè operandum. ergo non requiritur ulla alia gratia.

RESPONDETUR. Licèt ipsa gratia & habitus virtutum deposcant auxilia à DEO actualia, nihilominus ponit alias distinctas gratias Sacramentales Tannerus; ita poni poterit & qualitas distincta gratiæ Sacramentalis. hinc Sacramentalem perficientiam v. g. nutritionis spiritualis Eucharistia, proportionaliterq; alia Sacramenta exigent; gratia autem in esse Filii DEI, & virtutes in esse operativi constituent.

27 Objicit quintò DiCast: Sufficit ut gratia Sacramentalis, à gratia communi distinguatur per curationem animæ.

Respondetur hocipsum salvari non poterit nisi ponatur gratia Sacramentalis distincta entitativè, nisi referendo hanc gratiam in aliquid futurum contra Tridentinum, vel referendo hanc gratiam in aliquid extrinsecum, hoc est decretum Dei, quod non est gratia Sacramentalis.

Objicitur sextò ex Hurtado. Si gratia Sacramentalis est, ut dictum, specialis exigentia talium auxiliorum, illa vel sunt efficacia, vel sufficientia; non efficacia, quia aliàs habens gratiam extremæ unctionis, nemo moriens in tentatione deficeret. non sufficientia; quia non satis aptè institu-
28 eretur peculiare instrumentum, quo applicarentur merita Christi ad auxilium, quod nullum est habiturum effectum.

Respondet primò Hurtado. Sacramentalem gratiam esse exigentiam specialem efficacium auxiliorum. unde etiam Trident: Sess. 13. c. 2. tribuit Eucharistiæ præservationem à mortalibus, quod non fit, nisi auxilio efficaci: ita tamen Christus annexuit auxilia efficacia, ut non conferantur infallibiliter, sed tantum pro libitu Dei.

Non Satisfacit hæc Responsio: quia non est conformis Trident: si enim pro libitu Deus dat illa auxilia. ergo non semper, nec unicuiq; sine obice suscipienti. & si per Hurtado, non satis essent commodè instituta Sacramenta, si merita Christi applicaren-
29 tur ad dandum auxilium nonnisi sufficiens, ita nec essent debitè instituta, si ordinarentur ad auxilia efficacia, sed nonnisi pro libitu Dei danda, tam enim non facit actu operari auxilium sufficiens, quam non facit auxilium efficax, si pro libitu non detur.

Responderi potest secundò ex Lugo. Per gratiam Sacramentalem non dari specialem exigentiam auxiliorum efficacium, alias confirmatus nunquam negaret fidem; non sufficientium, quia exigentia auxiliorum sufficientium est cōmunis unicuiq; gratiæ habituali, sed datur tantum jus ad uberiora auxilia. *Hæc responsio*

Non Satisfacit: quia non supponit distinctam gratiam Sacramentalem ab aliis, & quia illam exigentiam refert in merum
decretum Dei, quod alias impugnatum. 30

Respondetur Tertiò posse concedi, sicut in diversis virtutibus diversæ dantur exigentiæ gratiarum, ita & hic dari diversas exigentias gratiarum Sacramentalium. unde salvabitur inprimis præsens effectus Sacramenti, nempe infusio qualitatis illius gratiæ, præsens item exigentia auxiliorum, licèt non pro præsenti; præcipuè autem quia ista exigentia non est primarius effectus gratiæ Sacramentalis.

Objicitur Septimò. Inexplicatum relinquit in quonam primariò stent illæ gratiæ Sacramentales.

Respondetur Stant in illo (Theologicè respondendo) quod numerat Florentinum, id est in renascentia spirituali, in ro-
boratione & nutritione, &c., scholasticè id explicando sit. 31

Explicatur ratio harum Gratiarum.

Præmitto Primò. *Ut rebus corporeis & sub sensus cadentibus proportionentur spiritualia, oritur id ex eo.* Inprimis quia cum intellectivum nostrum sit essentialiter ordinatum ad corpus, etiam operativum nostrum proportionatum ipsi esse, dependens est à corporeis, ex qua dependentia imbibita nullum actum potest formare mens suo principio inaccommodatum, hoc ipso enim vel supra sphæram, vel infra ageret, adeoq; nec ageret; nihil enim supra se, vel infra se est, adeoq; nec supra, nec infra se (nisi fortè elevata aut moraliter facit,) unde fit ut eti-
am spiritualia non cogitet, nisi conformando sese materialibus & corporeis. sed talis 32
accommodatio noscibilium spiritualium ad proportionē sensibilium oritur ex ipsa imperfectione principii essentialiter ad corpus ordinati. experimur hoc si utamẽ inspiciliis viridibus, omnia enim tunc aspicienti viridia videbuntur, discernitq; rubrum, sed, ut ita dicam, viridatum: sic etiam in præsenti; discernit quidē mens quod spirituale, non sit materiale, hoc ipsum tamen spirituale, ob imperfectionem sibi allinitam ex ordine ad corpus, non percipit aliter, nisi sub conditione proportioneq; corporei.

Præmitto Secundò. *Ex alio etiam fonte transferri materialium proportionē ad spiritualia,* scilicet ex exigentia ipsius Objecti spiritualis,

33 lis, facientibus ſcilicet id ſpiritualibus, quòd facerent materialia & ſenſibilia, ſed eminentiori longè ratione. ſic v. g. inter materialia eſt extenſio localis, hanc habent etiam, ſine ulla materialitate Angeli. motus item localis in nobis eſt materialis, neq; enim anima motu ſpirituali progreditur in corpore, à termino ad terminum, & tamen & ſphæra locabilitatis, & motus localis tribuuntur Angelis.

PRÆMITTO Tertiò. *Etiamſi ſpiritualibus ea quæ ſunt materialia & ſenſibilia proportionatè tribui poſſint, non tamen omnia.* & ſic, nemo ponit ſcamnum ſpirituale, aut hyemem in angelis.

PRÆMITTO Quartò. *Dandam eſſe regulam, quænam poſſint illis tribui ex proportione ad materialia.*
34 & prima quidem eſt Negativa, ut id non implicet. Secundò ut contineāt perfectionem ſpiritui etiam conſonam, adeoq; in conceptu ſecundùm ſe non involvāt corporeitatem & materialitatem. Ratio: quia & poſſet tribui exigentia illius perfectionis Spiritui, ut ſupponitur, de hac enim loquimur; & non poſſet tribui; quia exigentia Spiritûs, non poteſt eſſe, niſi ad ſibi proportionata, non autem ad imbibentia nonniſi corpus, quia illis imbibentibus ita eſſentialiter materialitatem, nec ad eſſe ſuum indigent ſpiritualia, hoc ipſo enim non eſſent ſpiritualia, nec ad operari, quia extra ſphæram operarentur. & ita altiſſima ſpiritualitas eſt in DEO, & tamen reperitur in divinis generatio, eo quòd conceptus illius, non
35 imbibat in ſe, materialitatem aut ſexum.

PRÆMITTO Quintò. *Aſſumendo hoc principium; Spiritualia præſtant hoc & exhibent altiori modo, quod præſtant & exhibent corporalia*, & Principium Non implicat; ſic dici poſſe. Non repugnat qualitas ſpiritualis ſacra, quæ præſtet hoc, quod præſtat renaſcentia materialis, quæ enim in hoc eſt implicantia? accedit authoritas Florentini dicentis per baptiſmum nos ſpiritualiter renaſci, & ſi invenitur naſcentia ſpiritualis, cur non renaſcentia, & quidem ſub titulo renaſcentiæ; & hæc gratia renaſcentiæ ſpiritualis erit gratia baptiſmalis ſtans in hoc, quod penetratis illius qualitatis prædicatis deveniatur, quod hæc qualitas ſit nata dari, tanquam iteratum donum, poſt amiſſam in capite innocentiam. Non repugnat item 36
gratia, quæ hoc præſtet Spiritui, quod roborativum, quod nutritio corporalis; reſpondebitq; gratia confirmationis & Euchariſtiæ. Nec repugnat qualitas ſpiritualis, quæ datis defectibus, qui ſint morbi ſpirituales, ſit eorum ſanativa; & hæc erit gratia propria pœnitentiæ. Qualitas item ſpiritualis poteſtatis; nam etiam Angeli appellantur Poteſtates, & hæc erit qualitas Ordinis, vi cujus habetur poteſtas in Corpus Chriſti Myſticum & reale. nec repugnat qualitas ſpiritualis animativa ad pugnandum in agone; & hæc erit gratia Unctionis, eritq; diſtincta à gratia roboris; ſicut in humanis, aliud eſt eſſe robuſtum, aliud animoſum. vel dic diſtingvi illas gratias
objectis, nam gratia Confirmationis reſpicit difficultatem circa profeſſionem Fidei coram Tyranno, hæc reſpicit difficultates agoniæ & inſidias dæmonis in illo puncto. 37
Deniq; qualitas, affectione alligativa duorum quantum ex illa, & hæc erit gratia Sacramentalis Matrimonii; licèt ad has gratias conſequantur poſtea auxilia DEI. Erunt autem hæ gratiæ diſtinctæ ab ipſis characteribus quos imprimunt ipſa Sacramenta, quia illæ gratiæ non dantur iis qui accedunt cum obice, datur character. Rurſus character eſt ſignum actionis Sacramentalis peractæ circa ſe & recepti Sacramenti, illa autem gratia, eſt effectus peracti Sacramenti, &c. deniq; character non deletur, de gratiis autem Sacramentalibus hoc non
aſſeritur. *His præmiſſis* 38

Explicatur Gratia Sacramentalis. Per res corporeas cognoſcimus ſpirituales, interdum ex imperfecto modo noſtro operandi, ut dixi Præmiſſo primo. interdum ex exigentia Objecti transferendo materialia ad ſpiritualia, ut dixi Præmiſſo ſecundo, quæ translatio non poteſt in omnibus fieri, ut Præmiſſo tertio. ſed in iſtis quæ non implicant, & materialitatem in ſe imbibitam non habent, ut dixi Præmiſſo quarto. quia autem non repugnat gratia quæ ſit ſpiritualis renaſcentia, ſpirituale robur, renaſcentia ſpiritualis, ideo gratiæ Sacramentales, erunt tales gratiæ & tales qualitates, adjuncta ſibi exigentia actualium auxiliorum. Et ſi eſt tanta varietas in ipſis laureolis & characteri-

39 racteribus, ita ut Character baptiſati ex
multorum ſententia non ſit character con-
firmati, poterit etiam dari varietas in grati-
is Sacramentalibus, ita ut gratia renati, quâ
talis, non ſit gratia confirmati quâ talis.

Addo per has gratias Sacramentales non
reddendam evanidam gratiam habitualem
& virtutum, quia prior illa erit conſtitutiva
in eſſe Filii Dei, adeoq; & auxiliorum ſub
hac formalitate exigitiva. gratiæ autem
virtutum erunt principia ab intrinſeco ope-
randi, auxiliorumq; ad hoc exigitiva ſibi
proportionatorum, v. g. virtus humilitatis
non exigit concurſum niſi ſubdendi ſe ex-
cellentiæ. indubiè tamen aliquæ virtutes
erunt ſubſervientes gratiis Sacramentali-
bus in ordine ad eventus gratioſos, v.g. for-
40 titudo gratiæ Sacramentali roborativæ.

Difficultas III.

Reſpondetur quibusdam quæſitis.

QVÆRES Primò. *An omnia Sacramenta
æqualem conferant gratiam?* Procedit
quæſitum univerſaliter de Sacramentis di-
verſæ rationis, v. g. non tantum de duobus
baptiſmis inter ſe comparatis, ſed etiam de
baptiſmo comparato ad alia Sacramenta.

Assero Primò. Sacramenta ejusdem
rationis æqualem, quantùm eſt ex illis, con-
ferre gratiam. eſt aſſertum contra Paluda-
num, Gabrielem, Cajet: Scot: & alios, qui
cenſent majorem dari gratiam ex benevo-
lentia Dei, devotione Miniſtri, vel ex præ-
41 deſtinatione ad majorem gloriam.

Ratio aſſerti, quia hæc Sacramenta à
ſolo Chriſto habent efficaciam, quam quod
voluerit eſſe mutabilem & variam, nec rati-
one, nec authoritate ſvadetur. & ſicut ho-
ſtia ſive à bono, ſive à malo Miniſtro conſe-
cretur, æqualitatem habet, ita & in præſen-
ti. Rurſus collatio majoris gratiæ præde-
ſtinatis, nõ contingit niſi per media ad hunc
finem accommodata, hoc eſt per merita;
hic autem agitur de Sacramentis nonniſi ſe-
cundùm ſe, & non prout habent conjuncti-
onem ad opus ſuſcipientis; & ſi prædeſti-
natis ad majorem gloriam, daretur major
gratia, hoc quidem fieret in collatione Sa-
cramenti, ſed non à Sacramento, aut ex vi
Sacramenti, ſed ex vi liberalitatis divinæ.
Addit DiCaſt: ad convenientem modum 42
divinæ providentiæ ſpectat, ut ſingulæ cau-
ſæ habeant certos effectus, non haberent
autem in præſenti.

Assero Secundò. *Sacramenta ejusdem
rationis, plus conferre gratiæ, magis diſpoſito.*

Ratio aſſerti eſt authoritas Trident:
Seſſ. 6. cap. 7. Ubi docet Trident: ſe-
cundum menſuram diſpoſitionis conferri
gratiam. ergo magis diſpoſitus, plus acqui-
ret gratiæ à Sacramento cauſato. ſed caſu
quo uterq; v.g. ſuſcipiens baptiſmum æqua-
lem attulerit diſpoſitionem, æqualis cauſa-
bitur gratia, quod intendit aſſertũ primum.

Assero Tertiò. *Probabilius eſt quantum
ex vi Sacramenti Euchariſtiæ, quod illa conferat de
ſe plus gratiæ quàm alia Sacramenta.*

Ratio: quia id convenit, cum hoc Sa- 43
cramentum ipſum gratiæ fontem contine-
at; & cum in hoc Sacramento magis eluce-
at bonitas divina, convenit etiam ut liberali-
tas eluceſcat.

QVÆRES Secundò. *Utrum omnia Sacramen-
ta conferre poſſint primam gratiam.* non proce-
dit quæſtio de baptiſmo & pœnitentia, de
his enim conſtat; ſed de aliis Sacramentis.

Assero Primò. Non poſſe certò affir-
mari quod alia Sacramenta etiam per acci-
dens conferant primam gratiam. eſt aſſer-
tum Suarii diſp. 63. Sect. 1.

Ratio: quia id pendebat ab intentione
inſtituentis Chriſti, quæ intentio in hoc ge-
nere, neq; nobis revelatione, neq; authori-
tate Patrum, neq; deductione innoteſcit.

Assero Secundò. Caſu quo mortale 44
retractetur per attritionem, quæ invincibi-
liter reputetur contritio, probabile eſt uſu
Sacramentorum conferri tunc per accidens
primam gratiam.

Ratio aſſerti eſt authoritas Doctorum;
ut S. Thomæ hîc q. 79. a. 3. in ☉. Alenſis,
Victoriæ, Richardi, Soti, quos ſequitur
Suarez. & habetur fundamentum in Trid:
quod Seſſ. 13. cap. 5. agens de Euchariſtia,
Si quis dixerit, inquit, *vel præcipuum fructum hu-
jus Sacramenti eſſe remiſſionem peccatorum, vel ex
eo non alios fructus provenire, anathema ſit.*
ubi ſupponere videtur Trident: non præ-
cipuum, ſecundarium tamen fructum hujus
Sacramenti eſſe remiſſionem peccatorum.
Ratio in oppoſitum non convincit, nam
quòd

45 quòd dicunt Sacramenta non tollere obicem, sed sublatum supponere, & quòd, eo casu non auferatur obex, eo quòd illum non auferat attritio, id non cõvincit; nam obex non est tunc peccatum, sed conscientia peccati, hæc autem conscientia tollitur, quando bonâ fide acceditur. *hinc*

ASSERO Tertiò *dici posse quod Sacramenta ex secundaria intentione sint instituta ad tollendum obicem.*

RATIO: quia si ex dictis probabile est, de facto per accidens à Sacramentis conferri tunc primam gratiam, etiam dici debet probabile esse, vi illorum auferri obicem. nec inde ulterius sequetur quod cum cognita attritione, possit aliquis accedere ad talia Sacramenta; quia est obligatio, ne quis
46 cum conscientia peccati mortalis accedat: qui autem conscius est peccati mortalis, & scit se nonnisi attritionem habere, scit se esse in peccato mortali, non enim attritione illud remittitur. ergo non poterit cum illa sola cognita, accedere ad Sacramentum.

QVÆRES Tertiò. *Daturne melior gratia secundum quod melior est Minister Sacramenti?*

ASSERO Primò. *Non datur melior habitualis seu justificans gratia.*

RATIO, Authoritas S. Pauli 1. ad Cor. 1. *Numquid Paulus crucifixus est pro vobis, aut in nomine Pauli baptisati estis.* certè autem in nomine Ministri baptisaremur, si melioritatem illius, sequeretur melioritas gratiæ justificantis. Est assertum commune contra Cajet: Gabr: Scotum.

47 ASSERO Secundò. *Propter melioritatem Ministri datur melior gratia excitans.*

RATIO ex DiCast: quia si unus pôtest mereri alteri gratiam excitantem de congruo, ergo & intuitu illius conferri poterit, dum conferetur baptismus.

ASSERO Tertiò. *Gratiam illam conferendam quidem dum confertur Sacramentum, non dandam tamen vi Sacramenti.*

RATIO: quia cum ipsa Persona Ministri & ejus Sanctitas non intret Sacramentum, tanquam pars ejusdem, ergo gratia illis titulis data, non erit gratia, vi Sacramenti data.

QVÆSTIO II.

De Effectu Sacramenti in sumentibus cum obice.

ALii appellant id reviviscentiam Sacramentorum & de illa qværunt. porro 48
obex Sacramentorum duplex cogitari potest; Primus qui simul est invalidativus Sacramenti, ut si adultus baptisetur, & ipse nolit baptisari, sed ad illudendum hominibus faciat. Secundus si quis ponat impedimentum, soli nonnisi infusioni gratiæ. ut si v. g. adultus non doleat de peccatis & tamen baptisetur.

ASSERO Primò *Baptismum cum obice sumptum reviviscere.*

RATIO asserti; doctrina Ecclesiæ, quæ docet hæreticos, etiamsi adulti baptisentur, non esse rebaptisandos. expressit doctrinam Ecclesiæ Augustinus lib. de Baptismo, contra Donatistas. cap. 12. & lib. 3. cap. 13.
& lib. 6. cap. 5. ita habet primo loco lo- 49
quens de baptisato in hæresi; *Non iterum*, inquit, *baptisandus est, quia ipsa reconciliatione ac pace præstatur, ut ad remissionem peccatorum ejus, in unitate prodesse jam incipiat Sacramentum, quod acceptum in Schismate, prodesse non poterat.*

ASSERO Secundò. *Quando per pœnitentiam obex ille tollitur, remissio & culpæ & pœnæ, peccatorum ante baptismum commissorum, respondet ipsi Baptismo & non pœnitentiæ.* Est assertum contra Scotum, Almainum, & alios, qui eo casu, baptismo nonnisi remissionem pœnæ temporalis tribuunt.

RATIO: doctrina Ecclesiæ ab Augustino expressa, quæ illam justificationem Baptismo tribuit: & si remissio pœnæ tribuitur Baptismo, cur non remissio culpæ?

RESPONDET Vasq: illam justificatio- 50
nem in tantum tribui Baptismo, in quantum Baptismus reddit fictè baptisatum, idoneum ad recipiendum Sacramentum pœnitentiæ, per quod gratia confertur; vel quia facit ut contritio ficta baptisati, sit vera contritio, utpote supponens in re, vel in voto baptismum.

CONTRA Tum quia hæc responsio non accipit simpliciter verba Augustini. Tum quia non plus tribuit Sacramẽto quàm fiat, si quis etiam non baptisatus actum contritionis & amoris haberet, nam etiam hujus amor & conversio ad ultimum finem includit implicitè votum baptismi, & tamen videtur plus debere tunc tribui Baptismo. Tum quia eodem jure dici poterit, posita remis-

51 sione peccati, causata à Sacramento pœnitentiæ, causari illam à Sacramento Baptismi, quia Baptismus reddit capacem hominem illorum Sacramentorum.

ASSERO Tertiò *hujus doctrinæ commodè rationem reddi*, quia scilicet Baptismus in re vel in voto est necessarius necessitate medii ad justificationem, tam ab originali, quam ab actualibus ante baptismum commissis, ut teneat locus Nisi quis renatus fuerit &c. ergo cum hic baptismus semel acceptus iterari non possit, debuit dari aliquid aliud ratione cujus Baptismus præstet illũ effectum, & hæc est illa reviviscentia Sacramenti ablato obice.

RESPONDENT Vasq. & Coning etiam pœnitentiæ Sacramentum esse necessarium
52 in re vel in voto ad justificationem à peccatis post baptismum commissis. casu tamen quo aliquis per contritionem, vel amorem DEI se disponat ad justificationem, in quibus includitur etiam implicitè pœnitentia, nihilominus eo casu, Sacramentum aut ejus votum, non concurrit ad efficaciam illius contritionis, illudq; votum pœnitentiæ implicitum in actu amoris nihil aliud est, quam amor, cui connexum est propositum servãdi omnia præcepta, inter quæ est confessio.

CONTRA est. Nego quòd tunc non concurrat votum pœnitentiæ cum cõcurrat ipse amor, qui est ipsum votum, sed in casu asserti, non concurreret ipse baptismus ad justificationem, ut conceditur; non etiam votum illius, quia hoc non est ejus quod præteriit,
53 ut præteriit baptismus cõsequenter contingeret justificatio sine Baptismo vel ejus voto, cum tamen remissio peccati post Baptismum non contingeret sine pœnitentia in re vel in voto.

ILLUSTRAT hoc Lugo; Sicut transacto Jubilæo potest aliquis absolvi à votis, à quibus oblitus erat petere dispensationem, idq; vi Jubilæi antecedenter dati, ita & auferuntur peccata vi baptismi, ante collati.

DICES primò. Ergo tali homini dabitur plus gratiæ, quia dabitur gratia & intuitu amoris tollentis obicem, & intuitu Sacramenti.

RESPONDETUR Concedo totum.

DICES Secundò. Ergo sumens cum obice, referet cõmodum ex suo Sacrilegio.

RESPONDETUR Non tam referet commodum ex suo Sacrilegio, quàm potius Sacrilegio non impedietur, quominus gaudeat effectu illius juris, quod per baptismum acquisivit; vel certè per accidens id continget, & non ratione Sacrilegii, sed efficaciæ baptismi: ad eum modum, quo per accidens contingit, ut communicans propter vanam gloriam, accipiat nihilominus gratiam Sacramenti; & quo post peccatum absolutus, accipit gratiam majorem priori. 54

DICES tertiò. Ergo is qui cum obice veniali recipit Sacramentum baptismi, casu quo moreretur extemplo, adhuc ab illo justificari poterit, vi baptismi.

RESPONDETUR Concedendo totum, aliâs baptismus non mutaret hominem in aliam Creaturam: quomodo autem hæc remissio perficiatur, dictum in materia de pœnitentia, ubi de actu requisito ad remissionem peccati. 55

ASSERO quartò *Etiam alia Sacramenta imprimentia Characterem, sublata fictione, tribuunt suum effectum.* est assertum communius S. Thomæ in quartum dist: q. 3. a. 2. ad tertium. est autem contra Vasq:.

RATIO est: quia Character ille, ut supra innuimus, est quasi virtus Sacramẽti relicta, potens eo casu causare effectum Sacramẽti.

ASSERO quintò. *Etiam alia Sacramenta non imprimentia Characterem ablato obice producunt gratiam, excepta Eucharistia & Pœnitentia.* est assertum Svar: Lugonis & aliorum.

RATIO quoad primam partem; quia extrema unctio, stante eadem ægritudine, & matrimonium vivente conjuge, reiterari nõ possunt; & tamen indiget homo specialibus gratiis adstrictis illi Sacramento, nec est necesse remittere hominem, ut id compenset oratione, quia id non convenit bonitati divinæ facilitanti salutem per Sacramenta; unde sufficienter ipsa Contritio delesset mortale, & tamen provisum Sacramentum pœnitentiæ facilitativum illius remissionis. 56

Quod attinet ad EUCHARISTIAM est assertum contra Scotum & Cajetanum, docet tamen illud Lugo disp. 5. Sect. 6.

RATIO: quia ex una parte non dictat id doctrina Sacra, ex altera parte, resumptibilitas Eucharistiæ, facit ut damnum illud cõpensari possit, quæ iteratio nõ habetur in

extrema

57 extrema unctione & Matrimonio, ut dictū.

Quod attinet ad POENITENTIAM,

RATIO est: quia quotiescunq; ponitur obex Mortalis, toties non ponitur Sacramentum, consequēter nec habet jus causandi gratiam, neq; enim admittimus Sacramentum hoc validum, sed informe.

ASSERO sextò. *Perfectiori dispositioni tollenti obicem respondet plus gratiæ.*

RATIO asserti est Authoritas Tridentini, Sess. 6. cap. 7. Ubi docet secundùm mensuram dispositionis conferri gratiam. præcipuè quia ut dicit DiCast: Sacramenta operantur in omni suscipiente ad modum Entis quodāmodo naturaliter operantis, jam autem naturale agens secundum dispositionem Subjecti operatur.

58 ASSERO septimò. *Posita dispositione, quæ unica pro utroq; deserviat, v. g. quæ serviat & ad baptismum & ad pœnitentiam, singula Sacramenta causabunt tantam gratiam, atq; si pro singulis, separatim illa dispositio facta fuisset.*

RATIO: quia effectus unius Sacramenti non restringitur effectu aliûs Sacramenti. nec obstat quod illa dispositio sit finita, adeoq; divisa per plura, non possit tantum, quantum uni attributa, non inquam obest; quia illam dispositionem non est necesse dividi, sed tota pro utroq; Sacramento deservire potest: ad eum modum, quo v. g. gradus caloris iidem serviunt, ut inducatur siccitas & ignis; & quomodo in sententia admittente formas partiales, eadem dispositio sufficiens est, ad formam partialem, & formam totalem.

59

QVÆSTIO III.

De effectu Sacramenti qui est Character.

HIc effectus non est communis omnibus Sacramentis sed nonnisi aliquibus. de illo sit

DIFFICULTAS I.

An detur Character?

DICENDUM est *Dari Characterem.*

PROBARI primò solet ratione quâ utitur etiam Amicus: quia dantur aliqua Sacramenta quæ iterari non possunt ex constanti Ecclesiæ traditione, qualis est Baptismus, Confirmatio & Ordo. ergo præter gratiam imprimitur aliquid in anima, quod 60 semel impressum nūquam deletur, eo quod illa maneant semper in suo effectu, reliqua verò præter gratiam, quæ remitti augeriq; potest, nihil imprimunt in anima suscipientis, repetiq; possunt.

RESPONDET primò Lugo. hanc probationem nō esse efficacem: nam licèt ex impressione characteris arguatur bene, non posse iterari illa Sacramenta, prout intulit Trident: non tamen è contra videtur bene argui ex eo quòd iterari non possint, quia imprimunt Characterem. nam consecratio Calicis vel Ecclesiæ, ac etiam prima tonsura iterari non possunt, & tamen non imprimunt Characterem.

CONTRA est: Quia ex una parte non affert rationem, cur eo quia iterari non pos- 61 sunt Sacramenta non arguatur ea imprimere Characterem; ex alia parte instantiæ allatæ non convincunt: nam quòd consecratio Calicis, vel Ecclesiæ iterari non possit, id pendet ex mera dispositione Ecclesiastica, potuisset enim ordinare Ecclesia, ut pro singulis vicibus nova fieret consecratio Calicis vel Ecclesiæ, sicut pro singulis diebus dominicis ordinavit aspersionem solēnem, jam autem illa non iteratio Sacramenti non potest referri in placitum Ecclesiæ, ergo debet referri in aliquid aliud, hoc autem non aliud est, quam ex eo iterari non posse, quia imprimitur Character.

RESPONDERI potest secundò Male ex initeratione Sacramenti inferri positionem Characteris, quia oleum & Chrisma cum 62 benedicuntur, non imprimitur illis character, & tamen Ecclesia non potest facere, ut non maneant ulterius benedicta. ergo non rectè infertur, quia aliqua Sacramenta non possunt repeti, illa ex eo imprimere Characterem, cujus etiam responsionis meminit Lugo.

CONTRA Redit argumentum factum quod oleum non benedicatur repetitò, est merum placitum Ecclesiæ; non est autem merum placitum, quod Sacramenta reiterari non possint, & cur id ex eo non inferetur, quia imprimunt Characterem. Deinde, quod oleum illud, postquam est benedictum, non possit facere Ecclesia non benedictum, id exinde est, quia habere rationem

63 tionem benedicti, non plus importat, quam destinationem olei vel Chrismatis solennem ad esse Sacrorum, hæc ipsa destinatio perficitur actu designativo; hic actus designativus quando præteriit, non potest non esse præteritus, consequenter & oleum v. g. benedictum, non potest facere non benedictum; sicut & facta designatio non potest non esse facta, licèt non repetitio illius benedictionis, ut dictum, referri debeat in placitum Ecclesiæ.

RESPONDERI potest tertiò. Quamvis Matrimonium iterari possit cum alia v. g. conjuge, non tamen potest iterari cum eadem, & tamen non imprimit Characterem saltem limitatum respectu illius conjugis, ergo non iterabilitas non arguit impressio-
64 nem Characteris; & ex alia parte, non implicaret, quod Matrimonium cum hac conjuge imprimeret Characterē per ordinem ad hanc conjugem, & Matrimonium cum alia, imprimeret characterem per ordinem ad aliam conjugem; sicut suddiaconatus imprimit Characterem Ordinis, inquit Lugo, & tamen Subdiaconus potest iterum recipere Sacramentum ordinis, in Diaconatu & Presbiteratu, quia illi Characteres, non sunt homogenei, sed heterogenei, in ordine ad diversas functiones.

CONTRA est. Quia etiam similiter quærere restat, cur ex initerabilitate absoluta, quæ amplior, argui non possit Character, licèt non arguatur ex initerabilitate cum hac. Quod autem non possit ex initera-
65 bilitate Matrimonii cum hac, argui Character ad hanc, referri in id potest: quia etiam non posito Charactere, initerabilitas Matrimonii cum hac, referri potest in essentiam contractûs Matrimonialis, stantis traditione ad quam sequitur acceptatio: traditio autem, primâ quidem vice habet effectum, si illi annectatur absoluta acceptatio, sed secunda vice, non est jam traditio, traderetur enim quod jam habetur, quod ipsum nō est tradere, nihil autem simile ostendi potest in aliis Sacramentis, in quod referatur initerabilitas. deinde si daretur Character per ordinem ad hanc conjugem, tunc illa mortua casu contractus cum altera, esset conjunx duarū conjugum, quod absurdum; & hoc absurdum probat initerationem Matrimonii cum eadem conjuge in Characterem refundi non posse, adeoq; nec characterem talem dari, nihil autem simile in aliis Sacramentis initerabilibus. ergo initerabilitas illa referri debet in Characterem, cum in aliud referri non possit. 66

Cæterum hæc probatio plenè non convincit, certè enim in libertate Christi fuit, etiam aliis Sacramentis tribuere vim producendi Characterem temporaneum saltem, consequenter ex charactere, non potest per locum intrinsecum inferri initerabilitas, adeoq; initerabilitas non in characterem referri debet, sed in placitum instituentis.

PROBARI solet secundò Ratione, qua etiam utitur Amicus: quia per hæc Sacramenta homo fit habilis ad aliquid, ad quod antea non erat; nimirum per baptismum, 67
ad recipienda aliqua Sacramenta; per Confirmationem, ad tuendam religionem adversus Tyrannos; per ordinem, ad obeundas actiones sacras. ergo per aliquid intrinsecum permanens: quia sicut DEUS amando facit objectum amabile, & simul potens redamare, per aliquid intrinsecum & permanens in eo productum, ita habilitando, facit subjectum habile ad operationes, quas antea non poterat facere per aliquid intrinsecum in eo impressum & licèt homines, nōnisi extrinseca authoritate suos Ministros designent ad publica munia obeunda, DEus tamen cujus perfecta sunt opera, facit id per intrinsecam potestatem & virtutem.

RESPONDERI potest Rationem hanc non convincere, absolutè enim loquendo fieri 68
potuisset, ut hæc omnia sine impressione Characteris fierent, debet ergo dari fundamentum, cur de facto fiat cum impressione Characteris. Rursus sicut non est necesse ut homo per aliquid positivum impressum reddatur capax Baptismi, ita posset reddi capax aliorum Sacramentorum sine Baptismo. Deniq; ratio multum probat: quia probaret etiam in Matrimonio imprimi Characterem, itemq; in collatione extremæ unctionis; quia etiam vi illorum Sacramentorum, homo fit habilis ad aliquid, ad quod antea non erant. Addit Lugo quòd non detur potestas Confirmato ad aliquid, ad quod non habet potestatem non confirmatus, nec Diaconus aut Subdiaconus reci-

pit

69 pit potestatem aliquid faciendi, quod validè laicus exercere non possit. ergo apparet exinde non argui characterem.

PROBAT tertiò Lugo. Sicut in exercitu vel familia Principis, ii qui designantur ad peculiaria officia vel obsequia, designari etiam solent peculiaribus signis; ita congruum fuit, ut in familia & exercitu Christi, ejus famuli & milites peculairibus signis notarentur. hinc ulterius deducit, quare alia Sacramenta non imprimant Characterem, quod scilicet per illa non designetur ut Minister vel famulus Christi, sed solum accipit gratiam Sacramentalem, ad aliquas particulares necessitates.

RESPONDERI potest nec hanc congruentiam convincere, cur non enim in extrema
70 unctione constituetur homo Minister Christi obstiturus difficultatibus mortis, sicut Confirmatus obsistit difficultatibus Tyranni. Ostiaribus item & Exorcista, sunt etiam officia & ministeria Christi, & tamē non imprimunt Characterem. deniq; Matrimonium constituit specialem classem, itemq; votum virginitatis, & tamen hæc non imprimunt Characterem. *Hinc aliter*

PROBATUR Conclusio Authoritate sacra, novissimè Trident: Sess. 7. Can. 9 definientis Tria esse Sacramenta, quæ Characterem imprimunt, nimirum Baptismum Confirmationem & ordinem. Hujus definitionis fundamentum desumitur ex Scriptura, quæ licèt in alio sensu explicari possit, nihilominus attendendo ad traditionem
71 Ecclesiasticam, etiam pro Charactere accipi debet. Talis est locus ad Ephes: 4. *Nolite contristare Spiritum S. DEI, in quo signati estis in diem redemptionis.* Consimilia sunt ad Ephes. 1. & secunda ad Cor. 1. Patres autem fusè citat Bellarminus lib. 2. de Sacramentis c. 8. Neq; valet si dicas quod Tridentinū ex Charactere collegerit, non posse Sacramenta aliqua iterari, neq; enim id collegit, ex vi & natura Characteris, sed ex ordinatione Christi, conjunctum esse Characterem volentis, Sacramento initerabili.

OBJICIUNTUR primò in oppositum Paritates aliquæ.

PRIMA est Calix & Ecclesia sufficienter sacrantur sine Charactere. ergo & homines.

RESPONDETUR. Si argumentum tenet, probat multum: quia probat etiam grati- 72
am in Sacramentis non conferre, quia etiam calici nihil simile confertur. directè disparitas est: quia non constat Ecclesiæ, quòd ordinaverit DEUS, ut aliquid vel spirituale, vel materiale producatur in illa consecratione; constat autem Ecclesiæ de voluntate Christi circa productionem Characteris.

Aliam disparitatem dat Amicus: quia Calix & Ecclesia, non sunt capacia consignationis internæ, & quia eorum consecratio fit ab homine, qui non habet virtutem mutandi res intrinsecè, homines autem consecrantur à DEO mediis Sacramentis. *Hæc disparitas*

NON SATISFACIT. Quia quamvis non sint capacia naturaliter, consignationis internæ spiritualis, Materialia, sunt tamen ca-
pacia consignationis materialis supernatura- 73
lis, consimilis laureolis, & tamen hæc consignatio in calice non datur. & sicut consignat DEUS mediante Sacramento, ita dicam benedicere DEUM calicem mediante benedictione hominis, præcipuè cum Ecclesia, sicut potestatem v.g. Ordinis conferendi, ita & potestatem benedicendi habeat à DEO.

SECUNDA PARITAS. Quia homines destinant ad sua officia alios sine ulla productione Characteris interiori. ergo & DEUS.

RESPONDETUR disparitatem esse: quia habet DEUS libertatem & potestatem, ut id faciat; & quòd sit usus hac libertate, constat nobis ex doctrina Conciliorum, jam autem homo non habet potestatem aliquid internum producendi in alio, & externū Signum
noluit deputare, singulis officiis. 74

OBJICITUR secundò. Nulla est necessitas hujus Characteris, sufficitq; gratia, præcipue cum Character nullam physicam vim agendi tribuat.

RESPONDETUR Nullam esse necessitatem absolutam Characteris suffecissetq; habuisse gratiam & deputationem externam, est tamen necessarius ex suppositione, quòd DEus se libere determinârit, ut illo consignaret. nec obest quod vim agendi physicè non tribuat, quia illam nec laureolæ tribuunt, & tamen dantur.

Aliter ad illud, quòd character nō sit principium operandi, respondet Amicus, quod scilicet character non requiratur ut forma habilitans physicè, requiritur tamen ut forma ha-

75 ma habilitans moraliter: quia nec sine Charactere Baptismi, reliqua Sacramenta essent valida. *Hæc doctrina.*

NON SATISFACIT. Suppono enim quòd ponatur Baptismus; & DEUS ex placito non concurrat ad productionem Characteris, vel subtrahat concursum conservationi ejusdem, non videtur ex doctrina Ecclesiæ sequi, illum hominem non fore capacem aliorum Sacramentorū: non diciturq; Character Baptismi, esse janua Sacramentorum, sed baptismus.

OBJICITUR tertiò. Si daretur Character, conferri deberet tunc, cum non confertur gratia; hoc autem non convenit: nam non decet actu peccanti DEū infundere sua dona.

RESPONDETUR Sicut homini peccanti
76 non est indecens offerri à DEO auxilia supernaturalia, ita nec erit indecens offerri Characterem: indignitasq; peccatoris non evacuat liberalitatem divinam, quam liberè decrevit, etiam tunc manifestare.

DIFFICULTAS II.

Quid Character?

POnentur inprimis Explicationes, postea ostendetur, quid rei sit ipse Character.

Punctum Difficultatis I.

Definitur Character.

PRIMA DEFINITIO est quâ utitur Lugo, quòd sit Signum spirituale & indelebile in anima impressum. *Hæc definitio*

77 NON SATISFACIT: quia non est Universalis, non enim implicat Character delebilis? Rursus, differentia qualitatum non debet accipi à subjecto in quo recipiuntur: subjectū enim ad hoc nonnisi materialiter se habet. unde si ponerentur materiæ distinctæ specie, calor præsens in utraq; positus non differret per hoc specie. & quamvis, si qualitas nonnisi ad hoc subjectum ordinaretur, esset distincta specie à qualitate, quæ ad aliud subjectum ordinaretur, tunc tamen non à subjecto desumeretur differentia, sed ex ordine illo intrinseco & essentiali, non autem præcisè ex subjecto recipiente. &, si ponatur illud Signum spirituale, hoc ipso supponetur illud in anima recipi, neq; enim rei Spiritualis subjectum connaturale aliud esse potest.

ut quid ergo ponitur in definitione characte- 78
ris, quòd recipiatur in anima & sicut signum materiale non rectè per hoc definiretur, quod sit signum materiale in materia receptum, ita & in præsenti, non rectè definitur Signum Spirituale, per ly, in anima receptum. Deniq;, ut suppono, non implicat contradictionem aliqua qualitas materialis & tamen supernaturalis, quæ tamen qualitas habeat rationem Signi. ergo adhuc illa definitio, non est universalis, nec conveniens ut sit Characteri.

SECUNDA DEFINITIO est Esparza. q. 31. Ponit ille, quod Character sit signum Potestatis spiritualis in ordine ad cultum DEI. vel certè est qualitas practicè indicativa potestatis spiritualis ad cultum DEI; hoc au-
tē munus nulla alia qualitas tam bene præ- 79
stat, quam species impressa. Unde concludit cum Altissiodoren. & Salaz, quòd Character Sacramentalis, sit species impressa supernaturalis infusa à DEO, dependenter à Sacramentis, & indicativa destinationis ad finem peculiarem, nec non potestatis peculiaris ad cultum DEI. hæc doctrina & definitionem tradit, & simul, quid rei Characteris. *Cœterum*

NON SATISFACIT. Tum quia habent Angeli speciem impressam, quod hic homo habeat jus ad recipienda Sacramenta, potestatem ad sacrificandum, &c, neq; tamen per hoc Angeli habent Characterem. ergo apparet quòd iste Character non sit species. Tum quia species impressa est comprinci-
pium, vel completivum intellectionis elici- 80
endæ; si tale completivum non est Character, quî erit species? si autem Character est tale completivum, quæro, cujusnam intellectum compleat: non aliorum extra suscipientem Sacramētum: quia species dissita non potest concurrere, nec complere intellectum dissitum, ut suppono, non intellectum habentis Characterem, quia ad nihil ultra valeret hic Character quam ad cogitandum, quod quis sit renatus, confirmatus, ordinatus. & tamen quod non ad cogitativam ordinetur Character, tenet communis apprehensio fidelium. urgendoq; ex proportione ad Characteres humanos: sicut Balteus militaris, non est species impressa, ut quis cogitetur esse miles; ita & in præsenti.

81 præſenti. Tum quia laureolæ non ſunt ſpecies impreſſa. ergo nec Character. *Hinc*

Tertia Definitio Characteris Theologici ut ſic, eſt; *Quòd ſit qualitas conſignativa ſupernaturalis.* Quodſi rationem genericam proximam velis habere communem tribus characteribus Sacramentalibus, erit qualitas ſpiritualis conſignativa ſupernaturaliter. quodſi velis adhuc inferiorem diviſionem habere, adde terminum Indelebilis. Deniq; in particulari, Character Baptiſmi erit qualitas ſpiritualis conſignativa ſupernaturaliter hominis renati. Character Cõfirmationis erit qualitas ſpiritualis, conſignativa ſupernaturaliter hominis in militē Chriſti. deniq; Character Ordinis, erit qualitas ſpiritualis, conſignativa ſupernatu-
82 raliter hominis in cultum DEI.

Punctum Difficultatis II.

Solvuntur Objectiones

Dices Primò Si definitio Characteris non involuit diverſitatem ſubjecti, etiam non importabit prædicatum ſupernaturalitatis.

Respondetur, importabit: quia ratio ſupernaturalis includitur in ipſamet Entitate qualitatis; hoc autem quod eſt recipi in ſubjecto, non includitur ita.

Dices Secundò. Tridentinum loquens de Charactere, meminit indelebilitatis, qui terminus à nobis non ponitur.

Respondetur Quod Tridentinum me-
83 minerit indelebilitatis in definitione in ſpecie Characteris, non tamen in definitione ut ſic, qualis à nobis traditur.

Dices Tertiò In definitione Characteris non debet aſſumi ly Qualitas; nam qualitates ſunt habitus & diſpoſitio, potentia & impotentia, paſſio & paſſibilis qualitas, deniq; forma & figura; nihil autem horum eſt Character.

Responderi poteſt. Quòd quamvis ad nullam harum qualitatum ſpeciem reduceretur Character, poſſet adhuc habere rationem qualitatis: quia Ariſtoteles has tantùm qualitates numeravit quas agnovit, tantum autem agnovit qualitates ordinis naturalis. ſed etiam revocari poteſt Character diverſo reſpectu ad illas qualitates: nam

in quantum poſita fictione in ſuſceptione Sa- 84
cramenti, eſt poſtea Character principium vicarium Sacramenti, in ordine ad cauſandam gratiam; revocabitur ad potentiam. item in quantum Character movet DEum, ut taliter ſignato cõferat auxilia, Sacramento debita; revocabitur etiam ad potentiam. in quantum autem eſt qualitas difficilè mobilis, immo indelebilis; revocari poteſt ad paſſibilem qualitatem; revocari item poteſt ad habitum: quia licèt non in genere agendi proprio, tribuat facilitatem, tribuit tamen impropriè, inquantum habenti Charactem, faciliùs eſt habere auxilia DEI titulo Sacramenti. Revocari etiam poteſt ad figuram; figurat enim & ornat animam: multoq; magis revocari poteſt ad formam,
cum ſit forma ſignativa. 85

Dices Quartò. Sufficit ut dicatur cum Durando Characterem eſſe relationem, eſt enim ſignum, ſignum autem eſt relatio.

Respondetur Non ſufficere, ut Character ſit relatio: quia Tridentinum definit Characterem, quòd ſit qualitas. ſignum etiam univerſaliter non eſt relatio, quia nec hedera eſt relatio, ſufficietq; ſignum eſſe relatum, non autem relationem formaliter.

Dices Quintò. Probabile eſt, quòd Character maneat in damnatis, nullũ autem ſupernaturale convenit manere in damnatis.

Respondetur Quid ſentiendum ſit de indelebilitate Characteris etiam poſt hanc vitam. vide DiCaſt: diſp: 2. num. 447. Cæterum indelebilitatem Characteris ex-
inde colligere poſſumus: quia qualitas non 86
habens contrarium, eſt de ſe permanēs, jam autem Characteri nihil eſt contrarium: vel maximè enim illi eſſet contrarium peccatum, & tamen illum peccato non deleri, conſtat ſenſu Eccleſiæ. hinc quia etiam poſt mortem non habet contrarium Character; ideo non eſt ratio, cur DEus conſervationi illius ſubtrahat concurſum. hinc etiam nõ eſſet neceſſe reviviſcentem vel reordinari, vel rebaptiſari, inquit Amicus, licèt ille putet non eſſe de Fide, Characterem manere in damnatis. diſp. 7. num: 63. Et licèt non ſit conveniens manere in damnatis donum ſupernaturale, quod ſit principium agendi ſupernaturalia; poteſt tamē aliquid ſupernaturale manere in damnatis præci-

87 puè quod valet etiam ad illorum pœnam: sicut enim eadem vestis, quæ viro honorato decus est, potest esse supplicium & auctivum pudoris; ut si Judicium mandet, in tali honoris veste eum suspendi. ita & ille Character, qui olim erat decus, auget pœnam in inferno. Attingunt autem illum Characterem sua cognitione damnati, non quæ sit intuitiva; quia illa ipsa actio deberet esse supernaturalis, neq; enim intuitiva cognitione naturali noscitur quidquam supernaturale, sed noscent illum characterem cognotione abstractiva.

Punctum Difficultatis III.

Quid in re iste Character?

QUòd ille Character non sit species im-
88 pressa, superiùs dictum. insuper

ASSERO Primò. *Characterem esse potius qualitatem realem quàm modalem.*

RATIO: quia sicut in istis, quæ cadere possunt in productionem, nihil est negandum omnipotentiæ divinæ, nisi id implicet; ita neq; negãdum, quod illud in se solo conservare & producere possit, nisi id implicet, ne ita constringatur omnipotentia in sua conservativa. si autem iste Character esset quid modale, restringeretur conservativa divina; non enim posset etiam divinitus servari sine subjecto. quia tamen non sunt multiplicanda entia sine necessitate, consequenter nec realisanda, concordari hæc duo debẽt; nempe ne restringatur omnipotentia in sua conservativa, & ne dignificentur
89 entia sine necessitate. quæ duo per hoc videntur complanari posse, ut dicatur, illud esse Ens modale, si scilicet ex fine, qui tunc intenditur, inferatur exigentia essentialis determinationis entitativæ, adeoq; entitas modalis. & ita ad finem unionis non conferret Entitas realis, neq; enim esset sufficiens determinativum, consequenter debebit esse Entitatis modalis: quia autem ad finem, qui est consignare, non exigitur essentialiter inseparabile signativum, cum multa sint verè signa, & tamen sunt realitates, ideo concludendum erit pro Omnipotentia ne restringatur, dicendumq; illum characterem esse rem & conservabilem miraculosè à DEO, etiam independenter à subjecto.

ASSERO Secundò. *Brobabiliùs esse quòd non ex solo placito divino, sed merè ex natura sua character sit consignativus.* 90 est assertum Salaz, Lugo, docetq; cum restrictione DiCast:

RATIO: quia ex una parte qualitas ex natura sua significans est possibilis; ex alia parte quòd sit talis qualitas Character, probabile est: quia nullibi ex doctrina sacra, appellatur signum ad placitum DEI, sed signum semper sine addito; signum autem sine addito, significat pro principali, principale autem signũ est signum ex natura sua.

Circa hoc assertum sic discurrit DiCast: disp. 2. num. 484. Docet ille quòd character non sit signum ita connexum cum re significata, ut sit quoad existentiam connexum cum illa, unde etiam damnati non censentur esse deputati, ad hoc quod consignat character. docet rursus quòd homo sit ca- 91
pax cum charactere gratiæ & auxiliorum, soli voluntati & ordinationi divinæ ita statuenti tribuendum esse. docet tamen quòd Character ex natura sua habeat proportionem, ad illa ipsa, ad quæ significanda assumitur. Circa hanc doctrinam hoc dici potest; si dicatur quod quantũ ex vi sua, nõ consignet renatum v. g. character, falsa est propositio. Ratio: quia omne est, quod est, in illo in quo est: quia ergo ille character est consignativus, quantum ex illo, consignabit etiam dãnatum. & sicut calor, dum non calefacit, quantum ex illo, calefactivus est, est enim quod est, adeoq; est quãtum ex illo, calefactivus, licèt aliunde & ob impedimenta nõ sit calefactivus; ita & in præsẽti. Rursus non apparet qui si soli ordinationi divinæ 92
tribuatur hæc deputatio, quomodo enim haberet de se capacitatem ad hoc character, quod tamen concedit DiCast: certè enim, si habet de se ad hoc proportionem, jam non soli ordinationi divinæ tribuendũ: ad [illegible]m modum, quo quia homo habet proportionem ad eliciendum actum visionis, si elevetur ratio vitalis visionis, non soli ordinationi divinæ tribuenda. Cœterum si per ordinationem divinam hoc intelligatur, quòd scilicet in hac exigentia sit impedibilis Character, quod non impediatur, tribui poterit DEO soli: & sicut ex natura sua, est capax fumus ut significet ignem, non debet hæc significatio tribui soli ordinationi divinæ, licèt quòd non ponatur fumus miraculosè

93 loſe ſine igne, tribui id debeat ſoli ordinationi divinæ; ita & in præſenti.

ASSERO Tertiò. *Characterem non eſſe merum ornatum animæ, diſtinctivum hominum à cœteris.* quod non ſit ornatus,

RATIO eſt: quia Trident: ſub nomine potius Signi Characterem concipit. & licèt character ſit diſtinctivus à cœteris, hoc tamen non eſt primum quid in Charactere: prius eſt enim eſſe, poſtea diſtingvere. & de hoc ipſo eſſe, Characteris quæritur quid ſit?

ASSERO Quartò. *Characterem non eſſe qualitatem, quæ ſit principium recipiendi* v. g. aliquem effectum externũ, ordinatum ad cauſandum in anima effectum ſupernaturalem.

RATIO: quia non apparet quid intelligatur per effectum externum: ſi enim in-
94 telligatur aliquid materiale & ſenſibile, qui qualitas ſpiritualis, erit hoc principium aptum recipiendi.

ASSERO quintò. *Non rectè poni, quòd Character Baptiſmi ſit paſſiva aptitudo, ad recipiendam per alia Sacramenta, juſtificantem gratiam*; nec Characterem Confirmationis, eſſe aptitudinem paſſivam, ad exercẽdos actus ſupernaturales, neceſſarios ad profeſſionem fidei; nec Characterem Ordinis, eſſe aptitudinem paſſivam, ordinatam ad reverentiam ſervandam, in exercitio Ordinis. eſt aſſertum contra DiCaſt:

RATIO eſt: Tum quia ut dictum alibi, non eſt neceſſe poni quidquam ſuperadditum habilitans, ad receptionem alicujus ſupernaturalis. Tum quia ad recipiendam
95 hanc ipſam qualitatem Characteris, non indiget anima aliquo ſuperaddito, conferente paſſivam aptitudinem. Tum quia in non renatis acquiritur gratia actu amoris DEI, ad quam recipiendam, non ponitur ullus prævius Character. ergo nec in renatis poni debet.

Quid in re ſit ille Character, ſic proponitur; Quæ proportio eſt moralium inter ſe, itemq; phyſicorum, ea interdum eſt proportio ſupernaturalium: ſicut enim moralia ſpectant ad laudabilitatem, reſpiciuntq; conformabilitatem ad rectam rationem; ita & ſupernaturalia habebunt rationem moralium, quando participabunt rationem laudabilium, conformatorumq; ad rectam rationem. titulo etiam ſpeciali, ſupernaturalia proportionantur phyſicis, quia ab iſtis 96
viſibilibus, transferre nos vult DEUS ad inviſibilia, ordinatq; ſupernaturalia, ad perficienda naturalia. hinc fit, ut proportionentur naturalibus ſupernaturalia, tanquam cognoſcibile inviſibile, cognoſcibili viſibili, & tanquam perfectivum perfectibili.

Quia autem in phyſicis, eſt aliud eſſe, & aliud tale eſſe; in moralibus etiam, aliud eſt habere moralis ſtatûs ſubſtantiam, ut ita dicam; & aliud, decora moralia & elevativa. unde aliud eſt, eſſe genere nobilem, capacemq; dignitatis cujuslibet patriæ, aliud, officio eſſe Palatinum: ideo etiam ex proportione ex ſupernaturalibus, aliud eſt habere eſſe ſupernaturale, & hoc habetur à gratia, quæ eſt ſpecialis participatio eſſe divini; & aliud habere officio, deputatio- 97
nes, aſſumptibilitatesq; ſupernaturales.

Porro in Moralibus horum officiorum habetur interdum Signum; & ita portatio Clavæ, eſt ſignum regiminis militaris. fumus etiam in phyſicis conſignat ignem; ita & in ſpiritualibus, dari poſſunt ex proportione conſignativa.

Quia verò iſta conſignativa in naturalibus quædam ſunt intranſitiva, & potius habentia vim notificantium. & ita talis compoſitio corporis, ſignat hominem, intuenteq; angelo ſubſtantiam animæ, notificat ſe illi anima, quod ſit ſubſtantia incompleta, ordinata ad corpus & alia tranſitiva, ut cum Balteus ſignificat militem: ita etiam in ſupernaturalibus ſunt quædam ſigna intranſitiva, vel potius quædam notificativa; tale 98
notificativum eſt v. g. gratia, cujus cognitio ſi detur, manifeſtat habentem, eſſe Filium DEI: & alia ſunt conſignativa tranſitiva, quæ conſignant, ut hæc perſona, habeat hoc officium, functionem, deputationem, & hæc ſigna tranſitiva ſunt characteres Sacramentales.

Natura ergo & res illius characteris breviter loquendo, in hoc erit, ut ſit quid conſignativum ſupernaturale, talis perſonæ, in republica Chriſtiana. v. g. Character baptiſmi conſignat quod ſit iſte renatus, licèt renaſcentia, ſit gratia baptiſmalis. Character Confirmationis conſignat hunc in militem ſpecialem, in cauſa profitendi fidem. Character Ordinis, ſignat perſonam cum

99 jure in corpus physicum & mysticum Christi. Primaria ergo ratio Characteris, est signare personam reipublicæ Christianæ, ad quam cõsignationem sequitur inprimis, cum ille character non sit titulus sine vitulo, ut appellant, & merum titulare. hinc ipse etiam character, si cœtera sint paria, exigit etiam auxilia DEI, & deinde importat distinctionem ab illis, qui hunc characterem non habent. videtur hæc esse explicatio in re Suar: & Vasq: desumiturq; ex S. Thoma hîc, q. 63. a. 1. in ☉ Ubi dicit Sacramentum novæ legis Characterem imprimere, in quantum deputamur ad cultum Dei.

DICES Primò. In oppositum esse S Thomam loco citato. ubi ad quartũ dicit. quòd Character habeat rationẽ Signi, per com-
100 parationem ad Sacramentum sensibile, à quo imprimitur, sed secundum se consideratus, habet rationem principii.

RESPONDETUR Etiam per nos, non est de primo essentiali conceptu Characteris, significare Sacramentum, à quo imprimitur, sed potius consignare personam & in ordine consignandi, habet rationem principii, cui, ut dictum, adjungitur exigentia auxiliorum.

DICES secundò cum eodem. Qualitates Spirituales essentialiter sunt propter perfectionem Substantiæ Spiritualis, ut illa scilicet, per qualitates spirituales, aliquid assequatur, quod sine illis non haberet, alioquin inutilis omnino esset.

RESPONDETUR Etiam hæc qualitas
101 inutilis non erit, & ut sit perfectio animæ, sufficit ut designet Personam, eamq; esse talem in republica Christiana indicet: erit autem saltem secundariò, principium operationis rectæ, ob exigentiam auxiliorum, quam dicit.

DICES tertiò. Ergo hic Character nullo distingvetur à laureolis.

RESPONDETUR distingvendum inter alia per hoc, quia laureolæ signant, *Quia est*, character consignat *ut sit*; laureolæ nõ sunt ex suppositione Sacramenti collati, est Character; illæ sequuntur virtutes, hic autem Sacramenta.

DIFFICULTAS III.

Quæ Sacramenta imprimant Characterem quod Efficiens & Subjectum ipsius.

QVOAD primum 102

ASSERO Primò *Baptismum, Confirmationem, Ordinem imprimere Characterem.*

RATIO, definitio Tridentini recitata.

ASSERO Secundò. *Etiam supposito, quòd Circumcisio fuerit Sacramentum, non impressit tamen ullum Characterem.* est assertum communius contra Scotum & Gabrielem.

RATIO prima asserti est, quam assignat Amicus: quia Character habilitat subjectum vel ad participanda, vel ad communicanda bona spiritualia, quæ ex opere operato per Sacramentum recipimus.

RESPONDERI potest id verum esse nonnisi de charactere novæ legis. deinde non est ratio, cur præter sublationem originalis peccati, vi illius Sacramenti, non habuerint justificati, speciale jus præ aliis, ad auxilia 103
etiam spiritualia, cujus juris posset esse Signum, Character.

RATIO secunda ejusdem. Quia non minus fœminæ quàm mares participes erant salutis, sed fœminæ nullum habebant Characterem, quia nec recipiebant Circumcisionem.

RESPONDERI potest, Etiam pro fœminis erat Signum sensibile Sacramentale. & de hoc redit quæstio, cur non potuerit imprimere Characterem.

RATIO tertia Communis, cujus etiam meminit Amicus. Si circumcisus habuisset Characterem non potuisset baptisari, cum nequeat baptismus conferri habenti Characterem.

RESPONDERI potest Baptismum non 104
posse conferri habenti Characterem ejusdem rationis, sed conferri posse, si habeat Characterem diversæ rationis. si v.g. non potest conferri baptisato baptismus, potest conferri Confirmatio, alium Characterem imprimens; possetq; dici ex Charactere Circumcisionis & Baptismi, conflandum fuisse unum totalem: sicut ex Charactere Diaconatûs & Presbyterii &c, conflatur unus Character. Quod autem dicit Amicus, & Circumcisionis & Baptismi Characterem consignasse Subjectum DEO, adeoq; non fuisse illos diversæ rationis, id non convincit; probaret enim quod Diaconatûs & Presbyteratûs v. g. non imprimat Characterem diversæ rationis: quia uterq; consignat

105 gnat subjectum DEO. & certè non obest, ut consignatio subjecti DEO, fiat per signa diversæ rationis. Quod item dicit effectum illum Characteris indivisibilem esse, adeoq; perfectè poni, nonnisi ab uno Charactere, id etiam non convincit, est enim ille effectus indivisibilis in Entitate, non est tamen indivisibilis in modo significandi, nec est exclusivus plurium modorũ characteris.

Ratio potior asserti est. Quia an debuerint Sacramenta, sive legis naturæ, sive scriptæ imprimere characterem, vel non, pendebat id à sola libertate divina. hinc an de facto usus fuerit Deus, circa hoc sua libertate, indagari hoc debet, ex authoritate sacra, vel ex deductione, quæ non sit suspicio mera: in præsenti autem non habetur
106 vel authoritas, vel deductio, quæ id suadeat.

Dices Non minus Circumcisio erat janua salutis, sicut & Baptismus. ergo imprimebat Characterem sicut & Baptismus.

Respondetur Cum possit aliquis habere januam apertam. Sacramentaliter sine ullo charactere, nõ sequitur ex eo, quia aliquid janua est, jam deposcere Characterem. ex altera parte non constat nobis de voluntate divina, circa impressionem characteris, sequentẽ circumcisionis positionem.

QUOAD Secundum *de Causa Efficiente Characteris*

ASSERO Primò *Causam Efficientem Characteris in baptismo, esse quemcunq; Ministrum.*

Ratio: quia in casu necessitatis, quicũq; homo est Minister hujus Sacramenti, con-
107 sequenter ponens totum, quod secum trahit ex ordinatione divina Baptismus, qui etiam trahit secum Characterem, idq; indicant locutiones Patrum, quæ indefinite enunti- 108
ant à Baptismo imprimi Characterem.

ASSERO Secundò. *Characterem aliorum Sacramentorum, nõ posse à quocunq; imprimi homine.*

Ratio: quia etiam Minister Sacramentorum illorũ non potest esse quicunq; homo.

ASSERO Tertiò *Quod Minister nonnisi mediatè sit causa efficiens Characteris.*

Ratio: quia etiam gratiam immediatè causant Sacramenta ipsa. ergo causabunt immediatè etiam Characterem.

QUOAD Tertium *Quodnam sit Subjectum Characteris?*

ASSERO Primò. *Subjectum Characteris connaturale, posse esse quamcunq; creaturã rationalem.*

Ratio: quia non implicat contradictionem, etiam respectu Angelorum dari aliquos Characteris.

ASSERO Secundò. *Subjectum de facto Cha- 109
racteris esse nonnisi homines.*

Ratio: quia non constat de ullis Characteribus respectu Angelorum.

ASSERO Tertiò. *Christum non habuisse ullum Characterem.* est assertũ contra Mayronium.

Ratio: quia Christus est insignitus eminentiori Charactere, unionis cum Verbo.

ASSERO Quartò. *Probabile est Beatissimam habuisse Characterem Baptismi & Confirmationis.*

Ratio: quia verè illa Sacramenta recepit, & nihil obest quominus dicatur illum effectum posuisse prædicta Sacramenta: non traxerunt quidem secum remissionem peccati, quia nullum habuit, sed cur non traxissent Signum Spirituale.

ASSERO Quintò. *Characterem recipi in anima.* Quia est qualitas Spiritualis; & po- 110
tentiæ quæ aliàs illum recipere deberent sunt idistinctæ ab anima.

TRACTATUS II.
DE EUCHARISTIA.

M*issis Sacramentis Baptismi & Confirmationis, quæ nonnisi materias morales habent, aliàs tractanda, accedemus ad speculativas Eucharistiæ. sit*

DISPUTATIO V.
DE PARTIBUS EUCHARISTIÆ.

Quæ hanc materiam concernunt, præsupponi debent ex Philosophia, ut de Conversione, de unius Corporis in pluribus locis, positione de productione secunda suiipsius,

1 ipsius, quæ inibi suis locis explicata, licèt à pluribus hoc loco tractentur. nos ea attingemus, quæ sunt hujus materiæ propria.

QVÆSTIO I.

Quid & quomodo importet Eucharistia?

PRÆMITTO I. *Si nomen Eucharistiæ spectes, Græcum est*, idem significans quòd Latinis Bona gratia, Gratiarum actio, benedictio; id postea usus Ecclesiæ transtulit ad significandum Sacramentum, à Christo per modum spiritualis refectionis institutum: quia scilicet & DEO offertur in gratiarum actionem, & ipsum fontem Gratiæ in se continet. Si autem rem Eucharistiæ seu definitum ejusdem spectes, est Corpus & Sangvis Christi & species panis & vini consecra-
2 tæ, significans & causans spiritualem animarum refectionem.

PRÆMITTO Secundò *Sacramentum hoc esse distinctum à reliquis aliis.*

RATIO præmissi: quia Eucharistiam tam Florent: quam Trident: numerat inter septem Sacramenta: quod etiam inde declaratur; quia scilicet nullius aliûs est Sacramenti, augere & conservare spiritualem vitam animæ, ad eum modum, quo cibus naturalis servat vitam, auget vires, &c. quod officium nulli alteri Sacramento convenit. quamvis enim etiam alia Sacramenta augeant gratiam, id tamen non faciunt per se, sub formalitate augmenti, sed sub alia, idq; ponendo etiam, quod non dentur habituales gratiæ Sacramentales distinctæ à justifican-
3 te. sic v.g. Matrimonium postulat gratiam causare, sed non sistit in hac formalitate ut augeatur gratia, sed restrictè & limitatè ut augeatur gratia per ordinem ad munia Matrimonii. Confirmatio item, licèt respiciat augmentum gratiæ, respicit illud nihilominus materialiter, & non formaliter: quia sicut forma determinat materiam, ita illa restrictio, determinat ipsum illud augmentum, nempe per ordinem ad resistendum difficultatibus in professione Fidei. jam autem respectu Eucharistiæ, augmentum illud, non se materialiter, sed formaliter habet, quia ipsum illud augmentũ nõ restrictim, sed sub ratione augmenti importat.

DICES primò cum Esparza. Quod Sacramentum istud, sit per modum cibi & re-
fectionis, explicat magis rationem symboli quàm symbolisati, & symbolisatum ipsum 4
significat ad modum alterius & ut subest symbolo.

RESPONDETUR Negando quòd explicet rationem potius symbolisati allata illa explicatio, cum ipsum Symbolisatum sit refectio spiritualis, & augmentum vitæ spiritualis. idq; docet S. Thomas q. 73. a. 1. in ☉ *Oportuit*, inquit, *in Ecclesia DEI esse Eucharistiæ Sacramẽtum, tanquam animarum spirituale alimentum.*

DICES secundò cum eodem. definire Eucharistiæ Sacramentum per ordinem ad refectionem spirituale, esse quid obscurum.

RESPONDETUR hanc proportionem, ad refectionem corporalem, quâ utitur Flo:
rent: S. Thomas, & alii passim, clarificare 5
hanc definitionem.

DICES tertiò cum eodem. Quòd sola Eucharistia afferat augmentum gratiæ formaliter, pro libitu & falsò dicitur, quia in quovis Sacramento conferente augmentũ gratiæ, is effectus est præcipuus inter alios, adeoq; intentus & collatus formaliter, ut talis est, seu ut augmentum est: DEus enim necessariò intendit magis meliora, quâ meliora sunt.

RESPONDETUR Negando id dici pro libitu, cum passim sacra phrasis habeat, Eucharistiam esse spiritualem refectionem, quod ipsum est illud argumentum ex proportione cum refectione corporali. effectus quidem præcipuus uniuscujusq; Sacra-
menti, est augere gratiam, sed non sistendo 6
in augmento illius, quâ tali, sed restrictè ut dictum. Quòd DEus intendat necessariò meliora quâ meliora, supponit DEum necessitari ad optimum, cujus oppositum aliâs visum. sed etiam posito quòd intendat meliora quâ meliora, idq; intentione necessaria, cum sit melius, ut Sacramentum Confirmationis afferat augmentum restrictè ad obsistendum difficultatibus in professione fidei, adhuc DEus intendens conferri Sacramentum Confirmationis intendet melius, si intendat illud augmentum restrictè.

PRÆMITTO Tertiò. *Quamvis in pluribus servet Eucharistia analogiam cum refectione corporali, non est tamen necesse, ut illam servet in omnibus.* unde cibum corporalem, vertimus in sub-

7 substantiam nostram, cum tamen Eucharistia vertat sumentem in seipsam. non erit tamen necesse in reliquis etiam esse convenientiam; quia proportionatum in uno, non est necesse esse proportionatum in omnibus. His præmissis enucleanda erit definitio Eucharistiæ tradita, & simul materia & forma ejusdem attingenda.

DIFFICULTAS I.

An importet Eucharistia essentialiter etiam species.

PRÆMITTO Primò *Ipsum Corpus & Sangvinem Christi non esse solum id quod essentialiter importat Eucharistia,* Est præmissum contra Valdensem.

8 RATIO: quia alias Christus dum vivebat hic in terris, & modo localiter positus in cœlis, deberet esse Eucharistia; quia contineret id totum, quod solum per te essentialiter dicit Eucharistia. deinde de essentia Sacramenti est, esse signum sensibile; jam autem Corpus Christi sub speciebus, sine speciebus nō est sensibile. ergo se solo Corpus Christi in Eucharistia, non est Sacramentum.

RESPONDEBIS Contritio non est sensibilis, & tamen spectat ad Sacramētum pœnitentiæ. ergo ex eo, quod Corpus Christi non sit sensibile, non debet rejici à ratione Sacramenti.

CONTRA. Concedo totum, nihil enim est contra præmissum: nam non ex eo rejicitur
9 à ratione Sacramenti Corpus Christi, quia non est sensibile; sed ex eo, quia nō est sensibile, rejicitur à ratione totalitatis Sacramenti, eò quòd essentialiter totalitas Sacramenti, non stet in solo Corpore & Sangvine, sed debet aliquid dicere in se sensibile, cum debeat dicere rationem Sacramenti. jam autem Corpus Christi & Sangvis se solis, non sunt in Eucharistia quid sensibile, immo ex responsione stabilitur argumentum præmissum: quia si aliquis nonnisi in contritione reponeret totalitatem Sacramenti pœnitentiæ, benè vel ex hoc ipso argui posset, quòd sola contritio nō sit sensibilis, consequenter nec Sacramentum: & sicut non juvat contritionē ut sit Sacramentum, quòd sit DEO vel alicui spirituali cognoscitivo noscibilis; sic nec juvabit Corpus Christi, ut 10
sit Sacramentum se solo, quamvis in cœlo existens sit in se sensibile.

DICES. Patres appellant Eucharistiam Corpus & Sangvinem Christi sine addito, quod facere non deberent, si Eucharistia includit etiam species: sicut homo non rectè dicitur anima rationalis, cum includat etiam Corpus.

RESPONDETUR à Patribus appellari Eucharistiam Corpus & Sangvinem Christi appellatione desumpta à principaliori, & attendendo in quantum species habent formalitatem continentis. Corpus autem & Sangvis habent formalitatem contenti. In usu autem humano, per se attenditur nonnisi ad contentum. & sic non dicimus; dedit illi marsupium in quo supponimus fuisse 11
aurum, sed; dedit illi aurum, eo quod contentum principale sit. Lugo etiam addit à Patribus appellari Eucharistiam, nonnisi Corpus & Sangvinem Christi; quia nonnisi Corpus & Sangvis, potest dici in recto de Eucharistia, sed non negant, quòd solum illud importetur intrinsecè, quæ duo sunt distincta.

PRÆMITTO Secundò *Corpus & Sangvinem Christi, pertinere ad rationem Eucharistiæ essentialiter.*

RATIO præmissi principium Theologicum, hoc est articulus fidei, qui Sacramentum Eucharistiæ, docet esse Sacramentum Corporis & Sangvinis Christi.

PRÆMITTO Tertiò *Solas species, non esse id solum, per quod essentialiter constituitur Euchari-* 12
stia. est præmissum post alios contra Pontium disp. 44. num. 2.

RATIO prima præmissi est, quia vel solæ simpliciter species, vel prout continentes & in obliquo importantes Corpus Christi, sunt id solum, quod dicit essētialiter Eucharistia. Non Primum: quia alias separatio quæcunq; miraculosa accidentium panis & vini foret Eucharistia. Non etiam Secundum: quia expresè ipse Christus Eucharistiam appellat Corpus suum, Panis quem ego dabo, Caro mea est pro mundi vita. ergo supponit Eucharistiam non solum esse species continentes se, sed esse, etiam Corpus suum. Et certè quando dicis Eucharistiam, esse species continentes Corpus Christi in obliquo

13 quo importatum, quæro an Euchariſtia, dicat intrinſecè illud Corpus, vel non? ſi non dicit; quî allegata Chriſti locutio vera erit. ſi dicit; habetur intentum: nam etiam album in obliquo dicit albedinem, & tamen album intrinſecè cõſtituitur albedine.

Ratio ſecunda. Quia quæcunq; in oppoſitum afferuntur, nõ plus probant, quàm quòd ſpecies id ſolum ſint, quod in toto Euchariſtico habet rationem Sacramenti tantùm; ſed non probat, quòd præter ſpecies nihil aliud ingrediatur eſſentialiter totum illud Sacramentale, quod eſt Euchariſtia. & ſicut quamvis abſolutio & confeſſio externa, in Sacramento pœnitentiæ, ſola ſit ſenſibilis; nihilominus hoc non obſtante, etiam contritio quæ non eſt ſenſibilis, quam-
14 vis non conſtituat Sacramentum tantùm, eſſentialiter tamen cõſtituit totum Sacramentale, quod eſt pœnitentia. ergo & hîc idem dicendum.

Ratio tertia eſt Reſtitutio Argumentorum quæ ſibi oppoſuerat Pontius.

Primum Argumentum eſt. Conſecratione fit hoc Sacramentum, ut docent Patres, ſed conſecratione non fiunt ſpecies. ergo aliquid aliud, nempe totum conflatum ex ſpeciebus & Corpore Chriſti, cõſequenter non ſolæ ſpecies ſunt hoc Sacramentum, ſed illæ, & Corpus Chriſti.

Respondet Pontius Non eſſe ſpecies ſecundùm ſe hoc Sacramentum, ſed ſpecies conſecratas.

Contra. Tum quia communi Docto-
15 rum phraſi dicitur etiam fieri conſecratio Corporis Chriſti. ita habetur apud Ambroſium lib. 4. de Sacramentis, cap. 4. *Ubi acceſſerit conſecratio, de pane, fit Caro Chriſti.* reſpicit hoc illa uſitata oratio Eccleſiæ; *Ego volo celebrare miſſam & conficere Corpus & Sangvinem Chriſti;* ſi ergo Euchariſtia dicit ſpecies conſecratas, cur non dicet Corpus & Sangvinem Chriſti, quæ etiam conſecrantur. Tum quia quæro, quid dicunt in re & pro præſenti Species conſecratæ, præ ſe abſolutè ſpectatis? non ipſam ſolam transactam prolationem formæ conſecrationis, hæc enim jam præteriit. ergo importare debent ipſum etiam Corpus Chriſti, ne pro præſenti, phyſicè ſolæ ſpecies ſint totum Sacramentale Euchariſticum. ergo ulterius dicere, quòd ſpecies conſecratæ ſint Euchariſtia, 16
eſt dicere etiam Corpus Chriſti importari eſſentialiter ab Euchariſtia. Tum quia ſi attendatur, ut dixi, quid ſit Sacramentum tantum in Euchariſtia, id ſunt ſpecies conſecratæ, ſed non de hoc quæritur, ut dictum.

Secundum Argumentum eſt Authoritas Patrum, qualis eſt Ambroſii libro de iis qui initiantur cap. 9. *Sacramentum,* inquit, *quod accipis, Chriſti ſermone conficitur, & in illo Sacramento Chriſtus eſt, quia Corpus eſt Chriſti.* ubi etiam Pontius recitat authoritatẽ Gregorii.

Respondet Pontius: quia aliud eſt, quod Euchariſtia contineat Corpus Chriſti, aliud verò quod Euchariſtia, quâ Sacramentum eſt, ſit Corpus Chriſti propriè, licèt vocetur Corpus Chriſti, quia continet illud,
unde etiam adoratur Sacramentum, quia 17
continet Corpus Chriſti, non quòd Corpus Chriſti ſit pars intrinſeca Sacramenti, quâ Sacramentum eſt.

Contra eſt: quia hæc reſponſio confundit Sacramentum tantum, cum toto Sacramentali, de quo quæritur, an illius pars intrinſeca, ſit Corpus Chriſti. deinde ſpecies continent Corpus Chriſti, non figuratè ſed realiter, adeoq; intrinſecè, cur ergo phyſicè, realiter, & intrinſecè, totum illud Sacramẽtale, nõ dicet etiam Corpus Chriſti.

Tertium Argumentum eſt. Illud eſt Sacramentum Euchariſtiæ quod nos paſcit & nutrit ſpiritualiter, per cõmunicationem gratiæ, ſed non ſolum ſpecies id faciunt, ſed etiam ipſum Corpus Chriſti, contentum ſub
ſpeciebus. hinc ipſe Chriſtus dicit; Caro 18
mea verè eſt cibus. Innocentius etiam III. Cap. Martha. Sicut docet ſpecies conſecratas eſſe Sacramentum tantum, ita Corpus Chriſti docet eſſe rem & Sacramentum.

Respondet Pontius. ſed ejus reſpõſio, ut jam annotavi, confundit Sacramentum cum toto Sacramentali.

Addo quòd nomine Sacramenti Euchariſtiæ, accipiendo Sacramentum tantum, in hoc ſenſu ſolæ ſpecies ſunt Sacramentum, quia ſolæ ſunt per ſe ſenſibiles. accipiendo autem Sacramentum Euchariſtiæ pro omni eo, quod intra ſe intrinſecè ambit, in iſto ſenſu etiam Corpus Chriſti, dicitur intrinſecè ab Euchariſtia. Quæſtio autem in præſenti procedit, in ſecundo ſenſu; aliàs deberet dici,

19 dici, quòd v. g. ad Sacramentum pœnitentiæ essentialiter non spectet contritió, quia non est Sacramentum tantum. & certè in opposita doctrina, & excusari possunt & admitti aliquæ propositiones, quæ tamen sine ulla restrictione, vel negari vel affirmari deberent. sic v. g. ista propositio simpliciter negari deberet; Eucharistia non est Corpus Christi, quæ tamen propositio excusari potest, in principiis oppositorum: quia scilicet Corpus Christi, non est Sacramentum propriè & rigorosè. Rursus contradictoria illi; Eucharistia est Corpus Christi, debet simpliciter admitti, cum tamen ab oppositis restrictè admittatur, quòd scilicet Eucharistia sit Corpus Christi, sed non intrinsecè.

20 *Argumenta in oppositum.*

DICES Primò cum Pontio. Omne Sacramentum, est Signum sensibile nobis, ex natura sua, Corpus autem Christi, ut est in Sacramento, non est sensibile.

RESPONDETUR Majorem esse veram de Sacramento tantùm, non autem de Sacramento accepto pro toto Sacramentali; unde etiam & contritio, licèt non sit in se sensibilis, includitur in Sacramēto pœnitentiæ. quando autem dicit Corpus Christi contineri in Sacramento hoc, cum non contineatur in seipso, id non convincit: quia quando dicitur Corpus Christi contineri in Sacramento hoc, accipitur Sacramentum pro toto conflato ex Speciebus, & ex Cor-
21 pore & Sangvine Christi; quo posito, non jam Corpus Christi continebitur in seipso, sed in toto quod componit. & sicut quamvis in homine contineatur anima, non sequitur ab homine non dici intrinsecè animam: ita ex eo, quia Corpus Christi continetur in hoc Sacramento, nō sequitur Corpus Christi, non esse partem intrinsecam Eucharistiæ. non fracto etiam in seipso Corpore Chrsti, dicitur frangi Eucharistia, quia ratione partis denominatur totum, franguntur autem species.

DICES secundò cum eodem. Quia Berengarius dum revocaret suam hæresim, profitetur, quod post Consecrationem maneat non solùm Sacramentum, sed ipse Christus; qui modus loquendi discernit Sacramentum à Christo, consequenter & à Corpore Christi. præterea Innocent: III. Cap: Martha, ait Species esse Sacramentum tantùm, & Corpus Christi esse rem & Sacramentum; rem verò tantùm, esse gratiam. ergo solæ species sunt Sacramentum, sine Corpore Christi. 22

RESPONDETUR Sensum revocationis Berengarii hunc esse, quòd scilicet ille assereret Eucharistiam esse Sacramentum, sed non cōtinere verè & realiter Corpus Christi. hinc ut huic errori opponeret sese Ecclesia, voluit ab illo agnosci particulatim, quod illic sit Corpus Christi. Authoritas Innocentii pro nobis est, nam solùm negat quòd Corpus Christi sit Sacramentum tantùm, sed si concedit quòd Corpus Christi sit res & Sacramentum, hoc ipso affirmat esse 23
illud Sacramentum. Quamvis autem ipsis speciebus, tanquam parti Eucharistiæ tribuatur, quod sit Sacramentum, non sequitur quod illæ solæ sint Sacramentum; nam etiam de Corpore Christi dicunt fideles, quòd in Eucharistia sit Sacramentum: & sicut in homogeneis pars habet denominationem totius, homoq; habet denominationem animalis; licèt animal sit illius nonnisi pars: ita & in præsenti pars Sacramenti potest appellari Sacramentum. Quod ipsum in hoc resolvitur: quia potest dari ratio communis Sacramenti, ita vasta, quæ singulis suis speciebus conveniat.

INSTABIS Species dicuntur esse Sacramentum tantùm, ergo jam Corpus Christi non erit Sacramentum. 24

RESPONDETUR ly tantùm, non esse construendum cum ly species, redderet enim hunc sensum; Nihil aliud est Sacramentum, nisi solæ species; sed construi debet ly tantùm, cum ly Sacramentum, ut scilicet sensus sit; speciebus non competit, ratio Signati in Eucharistia, sed nonnisi ratio Signi.

PRÆMITTO Quartò *Etiam species, pertinere ad esse intrinsecum Sacramenti Eucharistiæ.*

RATIO: quia ut dictum, Innocentius III. docuit species esse Sacramentum tantum; jam autem Sacramentum tantùm, est pars intrinseca hujus totius, quod est Sacramentum. & certè si non sunt quid intrinsecum species in Eucharistia, posset illa salvari sine specie-

25 ſpeciebus, adeoq; ſine eſſe Sacramenti: quia ſine ratione ſenſibilis, ſolæ enim ſpecies ſunt ſenſibiles, quæ per te non ſpectant intrinſecè ad Sacramentum.

PRÆMITTO Quintò *Ex locutionibus Patrum conſtare debere, quòd & ſpecies & ſimul etiam Corpus & Sangvis Chriſti conſtituant Sacramentum.*

RATIO: quia pro utraq; parte ſunt illorum locutiones, & ad neutram partem additur particula excluſiva. *Ex his Præmiſſis*

DICENDUM *eſt Quòd Euchariſtia ſtet intrinſecè Corpore & Sangvine Chriſti & ſimul ſpeciebus.*

PROBATUR ex dictis Concluſio: quia ſcilicet Euchariſtia, non tantùm importat ſpecies ex dictis, ſed & Corpus & Sangvinem Chriſti. ergo importat utrumq; intrin-
26 ſecè. ſed ultra procedendo ſit

DIFFICULTAS II.

Quid in Recto importet Euchariſtia?

PRÆMITTO Primò *Non rarò à Patribus appellari Euchariſtiam in recto Corpus & Sangvinem Chriſti.* ſic Cyprianus lib. 2. Ep. 3. *Obtulit*, inquit, *Chriſtus panem & vinum, ſuum ſcilicet Corpus & Sangvinem.* Ambroſius de Sacramentis lib. 4. cap. 4. *Panis eſt*, inquit, *ante verba Sacramentorum, ubi acceſſerit Conſecratio de pane fit Corpus Chriſti.* & infra; *poſt Conſecrationem dico tibi, quòd jam Corpus eſt Chriſti.* & infra; *Non otioſè dum accipis, tu dicis, Amen, jam in Spiritu confitens, quòd acceperis Corpus Chriſti. &c.*

27 DICES Primò *In oppoſitum eſſe Paritates aliquas.*

PRIMA eſt: quia Entia artificialia dicunt in recto omnes partes integrantes. ergo etiam Sacramentum, debet dicere in recto omnes partes ſui, adeoq; etiam ſpecies.

RESPONDETUR. de iſtis Entibus artificiatis, quomodonam importentur dictum ſupra. in præſenti conceditur totum, præmiſſum enim non negat importari in recto ſpecies, ſed affirmat Corpus etiam Chriſti ſecundum phraſes Patrũ importari in recto.

SECUNDA PARITAS eſt. Quando aliqua habent ſe per modum partium in aliquo toto, non eſt major ratio, cur unum debeat dici in recto & aliud in obliquo. ergo tam ſpecies quàm Corpus & Sangvis Chriſti debebunt dici in recto, cum ſint partes Euchariſtiæ. 28

RESPONDETUR Concedendo totum: quia præmiſſum non excludit ſpecies, ſed indeterminatè loquitur. major etiam univerſaliter eſt falſa, ut aliàs viſum.

TERTIA PARITAS In reliquis Sacramentis partes intrinſecæ omnes ſignificantur in recto. ergo & in præſenti.

RESPONDETUR Concedendo totum, quia præmiſſum de excluſione ſpecierum non loquitur. Diſparitas etiam aſſignari poſſet: quia in aliis Sacramentis, non comparatur una pars ad aliam, ut continens ad contentum.

INSTABIS Per hoc ipſum, quòd dicant Patres ſine addito Euchariſtiam eſſe Corpus Chriſti ſufficienter ſignificant, excluſionem ſpecierum. & ſicut hæc prædicatio; 29
homo eſt anima, eſt falſa; quia plus dicit homo quàm animam; & ſi eſſet vera, hoc ipſo non plus diceret homo quàm animam: ſic etiam, ſi ſit vera hæc propoſitio; Euchariſtia eſt Corpus & Sangvis Chriſti, hoc ipſo ſufficienter innuitur, quòd ſpecies non poſſint dici in recto.

RESPONDETUR Propter authoritates infra citandas retorqueri poſſe argumentum, cum dicant Patres Euchariſtiam eſſe Species conſecratas. quare autem non poſſit dici; homo eſt anima; poſſit autem dici de Euchariſtia; Eſt Corpus & Sangvis Chriſti, rejici id debet in uſum qui voces gubernat, & in dicenda Præmiſſo tertio. Poſſet etiam hæc ratio aſſignari: quia ſcilicet 30
in prædicationibus phyſicis, ut vera ſit propoſitio; attendi debet ad identitatem adæquatam phyſicam prædicati cum ſubjecto, identitas autem non eſt inter iſta, quorum unum, hoc eſt ſubjectum, plus dicit quàm aliud, hoc eſt prædicatum; cum ergo homo plus dicat quàm anima, non poteſt de homine prædicari anima, prædicatione legitimâ. quare autem poſſit verè de homine dici, animal; quantumvis animal ſit pars Metaphyſica hominis, in Logicis dictum. jam autem in prædicationibus Theologicis verificandis, non attenditur ad hoc, ut ſit identitas adæquata, ſed ſolùm ut ſit identitas ſecundùm certam acceptionem. ſic v. g. vera eſt hæc propoſitio; Chriſtus eſt Filius

DEI,

31 DEI, & tamen ly Christus importat etiam naturam humanam, quæ secundùm se, non est filius DEI, sed est subjectum Personæ, Filii DEI, nec entitas naturæ humanæ est entitas Filii Dei, seu Personalitatis divinæ: sic etiam Patres prædicant in recto de Eucharistia Corpus Christi, quantumvis Eucharistia dicat etiam species, quia accipiunt Eucharistiam pro eo, quod illa dicit pro principaliori. & certè suppositio illa, potest fundare inter subjectum ita acceptum, & inter prædicatum, identitatem, adeoq; & verificationem.

DICES Secundò. Trident. Sess. 13. c. 3. dicit commune esse Eucharistiæ cum cæteris Sacramentis, ut sit symbolum rei Sacræ. ergo debet importare species.

32 RESPONDETUR Concedendo totum, sed inde non sequitur, in recto non posse dici ab Eucharistia, Corpus & Sangvinem Christi.

DICES Tertiò Posita veritate præmissi sequitur quòd Eucharistia sit in cœlo, verus enim est hic Syllogismus; Corpus & Sangvis Christi est Sacramentum, Corpus & Sangvis Christi est in cœlo. ergo Sacramentum est in cœlo.

RESPONDETUR Negando sequelam, negando ulterius Consequentiam: constat enim syllogismus particularibus. nec enim inter alia, habet accommodatam distributionem, vi cujus sequatur, Omne quod est Corpus & Sangvis Christi, esse Sacramentum; cōmittiturq; fallacia accidentis, trans-
33 eundo à veritate in certa suppositione, ad veritatem in alia suppositione eorum quæ cæteroqui sunt idem realiter.

PRÆMITTO Secundò. *Etiam species dici in recto ab Eucharistia.*

RATIO: quia ita habet Authoritas Sacra. inprimis citatum Tridentinum prædicat de Eucharistia quòd sit Sacramentum in recto, adeoq; quòd sit signum sensibile in recto, consequenter & species, quæ sunt ipsissimum sensibile signum. Augustinus Epist. 23. ante finem, inquit; *Sicut ergo secundùm quendam modum Sacramentum Corporis Christi, Corpus Christi est, Sacramentum Sangvinis Christi, Sangvis Christi est; ita Sacramentum fidei, fides est.* quæ verba procedunt de speciebus, non de ipso Corpore Christi; nam de his solis potest dici, quòd sint quodammodo Corpus Christi, non autem de ipso Corpore Christi. Irenæus lib. 4. cap. 34. & alii Patres docent Eucharistiam duabus constare rebus, terrenâ & cœlesti. 34

RESPONDERI potest primò Augustinum agere non de Eucharistia sed de pane benedicto, olim dari solito Catechumenis.

CONTRA est: quia expressè illum panem appellat Corpus Christi.

RESPONDERI potest secundò ex Lugone Con distingvendas esse has duas propositiones; Species sunt Eucharistia; &, species sunt Sacramentum Corporis & Sangvinis Christi. prior illa non usurpatur saltem ordinariè; posterior autem non plus vult, quàm quòd species sint Sacramentum, hoc est; Signum Corporis & Sangvinis Christi. 35

CONTRA: quia ad intentum sufficit, quòd saltem interdum dicatur Eucharistia esse species consecratæ. deinde etiam posterior locutio prædicat in recto species.

PRÆMITTO Tertiò *Quænam sit ratio hujus varietatis in phrasi Patrum?* Et est diversa suppositio. in quantum enim Sacramentum supponit pro seipso vocabulariter sumpto, dicet species in recto: quia Sacramentum, supponit pro Signo sensibili, hoc autem sensibile sunt species. in quantum autem supponit Sacramētum pro principaliori, à quo ordinariè fit denominatio, sic importat in recto Corpus & Sangvinem Christi. Rursus, potest esse locutio de speciebus, prout continentibus Corpus Christi, & de Corpore prout contento, & tunc si principaliter attendatur ad contentivum, in recto di- 36
centur solæ species, v. g. Eucharistia sunt species continentes Corpus & Sangvinem Christi. Ratio: quia tunc propositio illa attendet ad suppositionem contentivi, illud autem dicitur in recto pro quo tunc supponitur. Si autem procedat propositio de contento quâ tali; tunc in recto dicetur Corpus, in obliquo species. v. g. Eucharistia est Corpus & Sangvis Christi sub speciebus. sed si sumatur Eucharistia purè pro toto hoc, quod Sacramentum Eucharistiæ importat, & secundùm quod numeratur inter septem Sacramenta, sic

DICENDUM est. *Quòd Eucharistia dicat in recto tam species quàm Corpus & Sangvinem Christi.*

37 Probatur Conclusio. Quia adsunt phrases Patrum utrumq; hoc enuntiantes in recto.

Difficultas III.

An ab Eucharistia verba importentur intrinsecè?

Ne excrescat difficultas, partienda erit, ut ita examinentur rationes utriusq; partis.

Punctum Difficultatis I.

Argumenta Partis negativæ.

Primum Argumentum est ab Authoritate Florentini, quod docet per verba confici hoc Sacramentum, *quia ipsorum*, inquit, *virtute, substantia panis in Corpus Christi,*
38 *& substantia vini in sangvinem convertuntur.* ergo hoc Sacramentum, potiùs est effectus verborum, quàm constitutum ex ipsis; non enim dicit Florent: verbis cõstitui, sed confici hoc Sacramentum.

Responderi potest, id quod est Causa efficiens, diverso respectu interdum potest habere ratione etiam formæ. nam v.g. Causa effectiva nutritionis est anima, & simul est forma ejus, quod jam transiit in substantiam aliti. & si diverso respectu consensus unius conjugis, est forma, & diverso respectu est materia, simulq; est principium effectivum gratiæ; cur ergo & in præsenti, diverso respectu verba non possunt habere rationem Efficientis, & diverso respectu ratione formæ. Rursus totum punctũ difficultatis ver-
39 titur nõnisi in ly *Conficit*, ex quo arguitur, per illud significari ratione Efficientis; sed etiam ly *Conficit*, significat interdum rationem Partis; unde dicitur Medicina confici ex hac & illa specie; jusculum ex hoc & illo ingrediente. ubi ly *Conficit*, notat rationem componẽtis intrinseci & cœterorum similium. Adde ex Lugo; Sacerdos sua benedictione conficit aquam benedictam, & tamen hoc non obstante benedictio habet rationem formæ.

Secundum Argumentum est. Sacramentum quâ tale, debet causare gratiam, verba autem quâ talia, non causant illam, sed solùm immediatè & proximè significãt & causant Corpus Christi. quod quidem longè majorẽ difficultatem habet in sententia concedente causalitatem physicam Sacramentis. quomodo enim verba quæ non sunt agent physicè? 40

Responderi solet primò. Sacramentum quâ tale, secundùm partes quas dicit in recto, causare gratiam, non secundum partes intrinsecas quas dicit in obliquo. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit. Nam aliqui ita respondentes docent, quod species nonnisi in obliquo importentur, & tamen tenent species elevari ad causandam gratiam. ergo negatio causalitatis, non debet peti ex dici in obliquo. Rursus nullum fundamentum assignatur, cur ea quæ dicuntur in obliquo, non causent gratiam. item Confessio per aliquos ita respondentes, non causat gratiam in Sacramento Pœnitentiæ, sed sola absolutio; & tamen à Pœnitentiæ Sacramento dicitur in recto Confessio. deniq; hoc quod est dici in recto vel in obliquo, pendet à nostris intentionibus, causare autem vel non causare gratiam, pendet ab elevatione divina & deputatione. ergo istud non causare gratiam, rejici non debet in istud obliquum; poterat enim Deus destinâsse, ut illud etiam obliquum, causaret gratiam. 41

Respondetur itaq; aliter. Ad hoc, ut dicantur Sacramenta causare gratiam, non esse necesse ut causent quoad omnes sui partes, sed sufficit, ut denominativè dicatur causare totum Sacramentum, licèt nonnisi causante una parte. Si velis autem causari gratiam ab omnibus partibus, adeoq; verbis; pone illic qualitatem vicariam, conformiter ad ea, quæ superius dicta. Deniq; dici potest; in aliis Sacramentis causari gratiam à signis sensibilibus, non autem in Eucharistia, ubi indistãs ipse Author gratiæ, causare eandem potest. 42

Tertium Argumentum est quo utitur Amicus, Coninck & alii. Eucharistia est Sacramentum permanens, ut docet Tridentinum Sess: 13. can. 7. ergo nequit constitui ente successivo ut formâ intrinsecâ, quia ens permanens perseverat corrupto successivo. ergo aliam formam habere debet & non successivam. quod ipsum aliter sic proponit Amicus. Aut verba constituunt essentialiter Eucharistiam, aut non? si se-

43 secundum, habetur intentum. si primum,
ergo illis corruptis, non manet integrũ Eu-
charistiæ Sacramentum. Hoc argumen-
tum pluribus modis proponit Lugo.

Solutiones aliorum ad Principale argumentum.

Respondet primò Suar: Perseverare
Eucharistiam, quia permanet quoad aliquã
sui partem, licèt non quoad omnes: & sicut
res successiva dicitur manere, quia aliquid
illius manet; sic & hoc Sacramentum, quod
conficitur ex aliquo permanenti & aliquo
successivo, dicitur perseverare, quam diu a-
liquid illius perseverat. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit primò. Quia non
est phrasi Trident: accommodata, quæ sim-
44 pliciter appellat hoc Sacramentum perma-
nens, non autem partim permanens, pàrtim
successivum.

Non Satisfacit secundò. Quia ut di-
catur Ens successivum manere, licèt maneat
aliqua nonnisi illius pars, exigit hoc essen-
tia successivi; sed non ostenditur exigere es-
sentiam Eucharistiæ, ut maneat, nonnisi in
aliquo sui.

Non Satisfacit tertiò. Quia cum di-
citur perseverare Eucharistiam, quia per-
severat in aliquo sui; vel ita perseverat ut
habeat illic aliquid formæ; vel ita perseve-
rat, ut illic nihil sit formæ? si ita perseverat
ut sit illic aliquid formæ, ergo trãsactis ver-
bis, est aliquid verborum. ergo & sunt
transacta, ut supponitur, & non sunt trans-
45 acta. si autem ita perseveret Eucharistia,
ut nihil perseveret formæ, vel verborum,
quomodo ergo in aliquo sui perseverat for-
ma. si autem non est illic perseverantia ul-
la formæ, inferam; ergo nõ est forma, pars
Sacramenti Eucharistiæ, cum sine illa, pos-
sit esse Eucharistia.

Respondet secundò Lugo. Sacramen-
tum Eucharistiæ permanere transactis ver-
bis, quoad id quod dicit in recto, non verò
quoad id quod dicit in obliquo. sufficit au-
tem manere id quod includitur in recto, ut
dicatur perseverare Sacramentum. sicut e-
tiam nunc dicitur manere domus antiqua, li-
cèt modo non existat id, à quo denomina-
tur antiqua, scilicet durationes annorum
præteritorum. Addit non posset manere
concretum aliquod adæquatè, ut tale con- 46
cretum est, nisi maneant omnes ejus partes,
negat autem post verba consecrationis per-
severare totum concretum Sacramẽti adæ-
quati. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit primò. Quia non ac-
cipit simpliciter verba Trident: absolutè
enuntiantis Eucharistiam esse Sacramen-
tum permanens; ille autem dicit eam ma-
nere nonnisi secundùm id, quòd dicit in re-
cto, negat item perseverare totum Sacra-
menti Eucharistiæ adæquatè sumpti.

Non Satisfacit secundò. Tum quia
principale pũctum inexplicatum relinquit;
dicit enim, quòd Eucharistia non maneat se-
cundum id quod dicit in obliquo: quæro e-
nim, quid dicit Eucharistia in obliquo? re-
spondebit dicere, verba: ergo non mane- 47
re Eucharistiam secundum id quod dicit in
obliquo, est non manere secundum verba,
de quo ipso est difficultas; quî si illa verba
non maneant, sint forma & pars intrinseca
Eucharistiæ. Tum quia si potest dici exi-
stere & permanere Eucharistiam, quia per-
manet aliquid illius, dicam ante prolatio-
nem formæ integram existere Eucharisti-
am, eò quòd maneat in aliquo sui. quod eti-
am Lugo in simili urgebat contra Suarium.
Tum quia quòd dicitur permanere domus
antiqua, quamvis non permaneant durati-
ones antiquitatem invehentes, id inde est:
quia permanentia illa antiquitatis, præter
Entitatem domûs, est sola denominatio ex-
trinseca; jam autem permanentia seu habi-
tio simultanea omnium se constituentium 48
debita Sacramento Eucharistiæ, non est me-
rum nomen extrinsecum: sicut non est de-
nominatio extrinseca, habere quantitatem
permanentem.

Non Satisfacit tertiò. Nam posito
quòd verba sint forma Eucharistiæ, quæ in
obliquo dicuntur; redit adhuc difficultas,
quî Sacramentum permanens, possit consti-
tui, idq; intrinsecè aliquo successivo?

Responderi potest tertiò. Verba esse
quid intrinsecum Sacramenti Eucharistiæ,
quod est Sacramentum permanens: quia
scilicet aliquid subrogatur pro verbis illis
præteritis, nempe verba ipsa moraliter seu
virtualiter permanentia: hæc autem per-
manentia stat in carentia revocationis ver-
borum.

49 borum. Hanc responsionem pluribus impugnat Lugo. *sed insuper*

NON SATISFACIT primò. Quia non minus implicat aliquid permanens constitui per aliquod successivum, quàm implicet ut physicum & positivum constituatur per aliquid morale & negativū: tam enim tollit se Morale cum physico, Negativum cum positivo, quàm successivum cum permanenti. sed Eucharistia est quid physicum, Negatio revocationis est quid morale, ut dicunt respōdentes; Eucharistia est quid positivum, Negatio revocationis est quid negativum. ergo Eucharistia, nō poterit institui per negationem revocationis, tanquam formam intrinsecam.

NON SATISFACIT secundò. Quia non
50 respondet ad punctum difficultatis. quæro, Eucharistia cōponiturne intrinsecè verbis? Respondetur, componitur; quæro, entis permanentis nonne debent esse partes permanentes, & tamen verba illa non sunt permanentia? Respondetur, succedere Negationem revocationis verborum. sed hac responsione positâ urgetur; Eucharistia quæ est Sacramentum permanens non potest componi re transacta, hoc est, verbis formaliter acceptis. ergo neq; componi potest negatione revoationis; quia negatio illa revocationis, essentialiter importat verba præterita & ab illis formalisatur. ergo si verba præterita non possunt componere intrinsecè Ens permanens, nec poterit componere intrinsecè Eucharistiam
51 Negatio revocationis, quæ essentialiter & pro formali, dicit verba præterita.

NON SATISFACIT tertiò. Quia negatio hæc revocationis, vel potest spectari respectu consecrantis non revocantis sua verba, vel respectu Christi quâ hominis, vel respectu DEI primarii & principalis Sacramentorum institutoris. Non primum; quia etiamsi Sacerdos post consecrationem revocaret sua verba, adhuc maneret Sacramentum. ergo negatione revocationis, ponendæ à consecrante, non constituitur Eucharistia. Non secundum; quia ut dictum supra, ipsa Institutio Christi activa, non est pars intrinseca Sacramenti Eucharistiæ. Non tertium; quia in illa negatione revocationis ex parte DEI spectata, duo considerari possunt; Primò in quantum aliquid 52
dicit in recto, & sic est ipsemet DEUS non revocans. Secundò in quantum illa negatio revocationis, dicit aliquid ex parte creaturæ, in qua, ut supponitur, mutatio debet fieri, ratione cujus ab esse revocantis transeat, vel potius stetur in esse non revocantis. ergo ulterius componi intrinsecè Eucharistiam negatione revocationis, non aliud est formaliter, quàm componi illam intrinsecè Corpore Christi, cum illa revocationis negatio, non aliud dicat, ut explicatū est, quàm Corpus Christi, positum propter prolata verba. Si autem recurras ad Corpus Christi, jam non ostendis, quòd verbis intrinsecè componatur Eucharistia.

Addo negatio revocationis duplex spectari potest: vel Negatio revocationis sub- 53
sequens positionem Corporis Christi sub speciebus; vel negatio revocationis antecedens positionē Corporis Christi sub speciebus. Neutra ex his componit intrinsecè Eucharistiam; non prior: quia si DEUS hodie revocaret institutionē factam à Christo, nō hoc ipso Eucharistia heri consecrata, desineret esse Eucharistia; nam illa revocatio, non aliud esset quam ablatio potestatis consecrandi; hæc autem non se extendit ad Sacramentū factum, sed nonnisi faciendum. Et sicut si Princeps diceret; Aufero potestatem judicibus, non hoc ipso Causæ heri judicatæ, nō censerentur judicatæ, sed tantum non possent judicari postea; sic & in præsenti. Hinc si vellet DEUS, ne sub Eucharistia jam consecrata foret Corpus Christi, 54
non deberet poni revocatio verborum, sed aliud longè decretum, v. g. decretum, concursûs conservativi Eucharistiæ subtrahendi. quòd si posita revocatione sequenti positionem Corporis Christi, non deficeret hoc ipso Eucharistia, hoc ipso sequitur Negationem revocationis non esse quid intrinsecum constitutivum Eucharistiæ. Quòd autem Negatio revocationis antecedēs positionem Corporis Christi sub speciebus, non componat intrinsecè Eucharistiam; ratio est: quia illa negatio revocationis tria hæc potest dicere; Institutionem Christi, rursus Potestatem in Consecrante, deniq; positionem ipsam Corporis Christi vi verborum. primum non componit intrinsecè Eu-

cè Eu-

55 cè Eucharistiam, habet enim se nonnisi per modum efficientis moraliter: & sicut ipsa institutio Christi, non est pars intrinseca Sacramentorum aliorum, ita nec erit pars intrinseca Eucharistiæ, quæ etiam rationes probant potestatem consecrantis non esse intrinsecè constitutivam Eucharistiæ. Non deniq; ipsa positio Corporis Christi vi verborum: quia aliàs, ut urgebatur supra, sequitur Eucharistiam dicere intrinsecè nonnisi ipsum Corpus Christi, siquidem illa ipsa negatio revocationis, resolvitur ultimò, & est in re, positio Corporis Christi, vi verborum.

RESPONDET quartò Nugnez apud Amicum; Manere verba virtualiter per realem virtutem ab illis causatam. *Hæc Responsio*

56 NON SATISFACIT. Quia quamvis aliquid causare possit in aliquo sui & virtute à se producta, in genere causæ Efficientis, non tamen id fieri potest, in genere causæ formalis: quia hæc causatio non aliter fiet, nisi dando se in partem, nihil autem potest se dare in partem, nisi ipsum sit, cum hoc ipsum quod est, dare se in partem sit ipsa Entitate se dantis.

RESPONDET quintò Aureolus apud Amicum, Manere verba virtualiter, sicut manet offensa vel opus, in mente DEI & hominum, & ad eum modum, quo consensus unius conjugis moraliter tantum perseverans, sufficit verum matrimonium componere, cum actuali consensu alterius. *Hæc Responsio*

57 NON SATISFACIT: quia non solvit principale argumentum, quod scilicet entis permanentis forma & intrinsecè constituens, non possit esse aliquid morale, alias non dicerentur Eucharistia esse permanens Sacramentum, sed nonnisi in mente DEI existens, sicut forma illorum, est nonnisi mentalis, in mente DEI existens.

Deinde quia, ut docet Amicus. Actus interni, licèt dici possint habitualiter & moraliter præsentes, non tamen externi; cujus disparitatem dat: quia cum retractatio actuū internorum pendeat à libera voluntate, non retractatio illa, est moralis perseverantia in actu: actus autem externi cum semel producti, non maneant in nostra potestate, non dicuntur moraliter sed physicè perseverare cum existunt, vel physicè non perseverare, si corrumpantur. & ita si post consecrationem revocet suam intentionem Sacerdos, revocatio illa nulla est; quia est revocatio rei, sub ejus potestatem non cadentis: ita & in præsenti. 58

Solutio ad principale Argumentum:

RESPONDERI potest aliter huic difficultati proponendo responsionem supra in materia de Sacramentis in communi tactam. Post transacta verba manere aliquid in Eucharistia, quod æquivaleat ipsis verbis, Hoc est Corpus meum; ergo potest dici quod verba Consecrationis, jam transacta, maneant æquivalenter. quod ipsum ut explicetur

PRÆMITTO Primò. *Verba æquivalere rebus.* 59
Docet hoc Aristoteles 1. Elen h. c. 1. ubi quærit, quid sit esse & dari Sophisticū syllogismū; & dicit *quod hi quidem Syllogismi, illi autem cum non sint, videntur.* probatq; id ita esse a proportione in manifestioribus. *Nam quemadmodum & in aliis id fit, per quandam similitudinem; sic & in orationibus se habet, etenim hi quidem habitum per se habent, illi verò videntur ex tribu tumentes & componentes seipsos & pulchri. Hi quidem ob pulchritudinem, illi autem videntur seipsos obfuscantes. Et in inanimatis quoq; similiter: nam & illorum hæc quidem argentum, ista verò aurum revera sunt, illa non sunt quidem, apparent autem secundum sensum ut lithargirina & stannea, argentea, & felle tincta, aurea, eodem modo & syllogismus & redargutio.* ponit ergo argumentum tale Aristoteles; Dantur ea quæ videntur & non sunt. ergo etiam dabuntur ea quæ apparent Syllogismi & non sunt, & hoc est sophisma. dat rationem secundam: quia scilicet datur imperitia, imperitia autem est abscessus à speculanda veritate, remotis autem aliter res apparet quam sit. ergo contingit ex imperitia sophisma, eodem inquit modo & Syllogismus & redargutio, hic quidem est illa vero non est, apparet autem propter imperitiam. Dat rationem tertiam. Si in loquendo rebus uteremur non verbis, non daretur sophisma: quia res sunt hoc quod sunt, nec nunc sunt hoc, nunc illud, secus voces: quæ hoc ipso quia pauciores sunt præ rebus, nunc hoc nunc illud significat. & sicut non facile quis decipitur, si quis 60

61 quis illi det tria v. g. & poſtea decem, ſed ſi id proponatur calculis facilius homo non expeditus ceſpitat; ita faciliùs quis fallitur verbis, quæ pro rebus ſubſtituuntur. textus ita habet: *Quia fieri non poteſt, ut res ipſas ferentes diſputemus, ſed nominibus pro rebus utimur ſignis, & quod accidit in Nominibus, in rebus quoq; arbitramur accidere, quemadmodum ii qui calculis ſupputant, id autem non eſt ſimile, nam nomina quidem finita ſunt, & orationum multitudo, res verò numero infinitæ, neceſſe eſt igitur plura eandem orationem & nomen unum ſignificare, quemadmodum igitur & illi qui non ſunt prompti calculos ſuſtinere à ſcientibus decipiuntur, eodem quoq; modo, & in Orationibus.* ex quo textu

COLLIGIS quod verba rebus æquivaleant & quod pro illis ſubſtituantur. ſicut u-
62 nus v. g. calculus certo modo collocatus, æquivalet decem & pro decem ſubſtituitur. Ratioq; ulterior eſt, quia verba externa æquivalent verbis internis, verba interna rebus quas exprimunt. ergo & voces à primo ad ultimum æquivalent rebus.

PRÆMITTO Secundò *Si verba æquivalent in ſignificando rebus. ergo & res æquivalebunt verbis.*

RATIO: quia æquivalentia eſt ſpecies relationis mutuæ; neq; enim poteſt unum æquivalere alteri, ſi non aliud mutuò æquivaleat illi; æqualitas enim cujus ſpecies eſt æquivalentia, eſt mutua habitudo inter æquales. ergo ſi verba rebus æquivalent, etiam res æquivalent verbis.

PRÆMITTO Tertiò *Æquivalentiam, quæ*
63 *importat lineam mutui, inter alia requirere neceſſariò, ut quod in uno eſt, neceſſariò ſit in altero.*

RATIO: quia ſi in uno non ſit, quod eſt in altero, jam non æquivalentia, ſed in eo quod non habet, cum id habeat alterum, erit non valentia illius.

PRÆMITTO Quartò. *In præſenti debere attendi ad æquivalentiam Euchariſtiæ ad verba hæc;* Hoc eſt Corpus meum. hæc enim, ut ſcitur, ſunt forma Conſecrationis.

PRÆMITTO Quintò *Nullam eſſe particulam hujus formæ, cui aliquid æquivalens nō reſpondeat in Euchariſtia:* nam particulæ Hoc, reſpondet aliquid æquivalens in Euchariſtia; Quod ita explanatur ly Hoc, eſt particula demonſtrativa, pro objecto reſpiciens non mentem indicantis, ſed Objectū quo indica-
tur. quod eſt *Objectivum Hoc*, eſtq; in re i- 64
pſum illud, ſecundum quod aliquid, & ſe demonſtrat & demonſtratur. hinc etiam uſus gentium habet, ut indice digito, (qui etiam eapropter appellatur index) indicetur res, cui indigitationi reſpondet *Hoc Objectivum*, ſeu *Eſſe, quod indigitatur.* & certè univerſaliter id Objectum habet particula demonſtrans & indicās, ſeu hoc formale quod habet pro Objecto mens indicantis; mens autem indicantis habet pro Objecto hoc quod demonſtratur; & quia *Hoc Objectivum* habetur in Euchariſtia fit ut in Euchariſtia ſit aliquid æquivalens huic particulæ Hoc. Rurſus cum particula *Eſt*, indicet præſentem exiſtentiam, neq; enim eſt aliud, Objectivum *Eſt*, quàm eſſe præſentialiter; unde cujus præſentialitas fuit, vel cujus præſenti- 65
alitas erit, de illo non dicitur, Eſt, ſed dicitur fuit, aut erit: quia autem eſt etiam præſentialitas hîc Corporis Chriſti, lyq; fit, tranſit in Eſt, ideo habetur in Euchariſtia Objectivum *Eſt*; hoc eſt, præſentia illius complexi exiſtentis ex Speciebus & Corpore Sangvineq; Chriſti. Deinde voci *Corpus* æquivalet ipſum Corpus, & quia hoc defacto datur in Euchariſtia, ideo voci corpus datur aliquid æquivalens. Deniq; datur æquivalentia ad ly *Meum* formaliter ſumptum, huic enim *Meum formali*, reſpondet *Meum Objectivum:* cum enim verbum objectum ſignificet, formaliq; tali reſpondeat objectivum tale, etiam *Meum* formali debet reſpōdere *Objectivum Meum*, meum autem objectivum, eſt Poſſeſſio & tenentia ſui eſſe, ſeu 66
ipſius ſe, adeoq; ſequetur excluſio alieni: Meum enim, eſt derivatum ab Ego, Ego autem eſt ſui primitiva poſſeſſio indicabilis, ad quod poſtea ſequitur ut Ego, ſit primum uniuſcujusq; de ſe dicibile. hinc & Meum ſui poſſeſſionem dicet. & quia Chriſtus in Euchariſtia non alienum ſed ſuum poſſidet, & eſt Corpus & Sangvis ſuus, conſequenter in Euchariſtia reſpondet aliquid æquivalēs ad ly *Meum*, quod eſt *Meum objectivum*, conſequenter reſpondet unicuiq; parti formæ aliquid æquivalens in Euchariſtia. *His præmiſſis*

DIRECTÈ FORMATUR RESPONSIO primò. Quod ſcilicet, licèt non maneant verba formaliter in Euchariſtia, maneant tamen æqui-

67 æquivalēter, verba enim æquivalent rebus,
ut dixi Præmisso primo. consequenter &
res æquivalebunt verbis, ut dixi Præmisso
secundo. & cum æquivalentia requirat, ut
quod est in uno, sit in altero, ut dixi Præmis-
so tertio. casu quo nihil sit in verbis for-
mæ, quod non sit in rebus, ut dixi Præmisso
quarto, & cum defacto nihil sit in verbis
formæ, quod non sit in re Eucharistiæ, ut di-
xi Præmisso quinto, ideo debet dici, æqui-
valenter manere verba in Eucharistia.

RESPONDETUR secundò. Quod scilicet
Sacramentum Eucharistiæ dupliciter spe-
ctari possit, inprimis in quantum dicit totum
quoddam omnium requisitorum, adeoq; e-
tiam processum suæ positionis. Deinde in
quantum importat permanētiam solam ter-
68 mini illius actionis. primo modo accepta
Eucharistia importat verba formalia tan-
quam formam. secundo modo accepta,
non importat verba formalia, sed verba ut
dictum supra virtualiter. quando verò Tri-
dentinum appellat Eucharistiam Sacramen-
tum permanens, accipit Eucharistiam non-
nisi secundum rationē termini. quæ virtu-
alitas verborum sic etiam explanari potest.

Pone v. g. quòd non tantùm dum primò
ponitur Eucharistia debeant proferri ver-
ba, sed requiri eousq; ut proferantur, quo-
usq; velit consecrans Eucharistiam durare,
eo casu verba à Sacramento nonnisi pro ter-
mino spectato requirerentur, idq; sumpta
formaliter, & haberent se ita, sicut se habet
objectum ad species quas producit, quarum
69 & productio & Conservatio pendet ab ipso
objecto: quia vero ab iisdem principiis res
conservari debet à quibus producitur, con-
servari inquam vel à producente, vel ab a-
lio, quod defectum producentis supplet, fit
ut etiam productio & conservatio Eucha-
ristiæ, ab iisdem causis pendere debeat, vel
aliis locum illarum supplentibus: porro
hoc supplens concursum verborum, est ipse
concursus DEI, eousq; Corporis Christi sub
speciebus conservativus, quousq; exigunt
illud conservari verba: exigunt autem con-
servari, quousq; non corrumpuntur speci-
es, quo posito dici posset virtualiter requiri
verba ad Eucharistiam secundùm termi-
num spectatam, & secundùm quod illa est
quid permanens, quia scilicet necesse est,
ut verba exigant à DEO concursum conser- 70
vativum, & DEUS obligat se satisfacturum
illi exigentiæ, unde sicut terminus, esse su-
um primò, verbis formalibus, ita & conser-
vari suum, verbis virtualiter debet; quia
debet concursui divino conservativo, qui si-
bi tribuitur ad exigentiam verborum. & si-
cut calor inductus ab igne in aquam debet
esse suum primo igni, conservationem au-
tem formaliter debet DEO, virtualiter ta-
men debet illi igni, in quantum DEUS sup-
plet concursum conservativum ignis, & in
quantum illum præbet, ad ejus exigentiam;
ita quia ille concursus conservativus exhi-
betur à DEO ad exigentiam verborum Con-
secrationis, ideo virtualiter adhuc necessa-
ria erunt verba ad Sacramentum Euchari-
stiæ, etiam in esse permanenti sumptum. 71
sed hæc explicatio ostendit quidem, virtua-
liter spectare illa verba ad esse permanens
Eucharistiæ, sed non ostendit esse illa par-
tem, neq; enim concursus conservativus,
est pars rei conservatæ.

INSTABIS primò Ponamus Corpus Chri-
sti poni sub speciebus panis, non ex vi ver-
borum, eo casu & esset Sacramentum, quod
& quale nunc est, & non esset. non esset
quidem, quia non esset Signum sensibile,
quod nunc est, siquidem non significaretur
per verborum prolationem; esset autem:
quia sicut propter æquivalentiam Corporis
Christi ad verba, dicitur æqualiter manere
verum Corpus, ita vi ejusdem æquivalen-
tiæ, positio illa Corporis Christi, diversa à
positione Sacramentali, æquivalebit posi- 72
tione Sacramentali.

RESPONDETUR Quod potuisset defa-
cto poni, non vi verborum sed immediatè à
DEO Corpus Christi sub speciebus, quæ e-
nim in hoc implicantia. & si potest id DEUS
facere medio instrumento, cur non posset
facere seipso, præcipuè cum illius effectus
positio, non involvat vitalitatem. Casu au-
tem quo Corpus Christi immediatè à DEO
poneretur sub speciebus, & non esset Si-
gnum visibile invisibilis gratiæ, nec signifi-
caret ipsum Corpus Christi, sed se haberet
merè tanquam substantia sustentans acci-
dentia panis; eo casu illud complexum, non
haberet rationem Sacramenti; quia non
haberet rationem Signi, nec rationem cau-

 sativi.

73 sativi. Sed si ponatur à Deo illud Corpus Christi sub speciebus, sed tanquam signis invisibilis gratiæ & Corporis Christi; eo casu haberetur ratio Sacramenti, in nullo enim differret à Sacramēto præsenti, nisi quia non poneretur vi verborum, hoc autem non est de essentia Sacramenti ut sic. Tamen nihilominus casu quo poneretur Corpus Christi sub speciebus panis per modum Sacramenti, non tamen vi verborum, deficeret illud Sacramētum à præsenti Sacramento, quia non involveret unquam verba formalia, cum tamen verba nunc sint forma cōsecrationis. & sicut etiam in ratione verborum differunt, Sacramentum Baptismi, & Sacramentum Matrimonii, cum matrimonium etiam nutibus perfici possit; ita il-
74 lud Sacramentum differret à præsenti: quia præsens saltem antecedenter verba formalia requirit. Rursus Corpus Christi in Eucharistia præsenti, est æquivalens verbis actualibus præteritis, ut dictum; in casu autem illo, non esset æquivalens verbis præteritis, cum nulla præcesserint. diceret quidem Corpus Christi æquivalentiam ad verba dicibilia; sed æquivalentia ad verba dicibilia, solùm ostendit potentialem æquivalentiam ad illa, non autē actualem. ex quo colligis diverso respectu fore talem positionem Corporis Christi Sacramentum, diverso respectu non fore, ita tamen ut eo etiam respectu, quo foret Sacramentum, adhuc esset distinctum à præsenti.

Instabis secundò Adhuc etiam hac so-
75 lutione, non solvi principale argumentum; scilicet, quomodo Sacramentum permanēs constituatur formâ, quæ nonnisi æquivalenter est.

Respondetur Compositum antonomasticè physicum, seu ex partibus ad se ordinatis, non potest constitui aliquo nonnisi æquivalenti, formæ. Ratio: quia non potest quidquam ostendi, quid formæ in ordine physico æquivalere possit, nisi alia numero forma. jam autem per accommodationem & imitativè compositum physicum, hoc est; compositum ex iis, quæ nō habent de se, ad se, naturalem ordinem, potest salvari per habitionem alicujus æquivalentis. sic v. g. pondus decem librarum, est per imitationem compositum quoddam ex ponderibus, si libræ plumbeæ substituas aure- 76
am, vel è contra, manebit adhuc idem æquivalenter compositum ponderum, eo quòd in tali composito non purè ad ipsas Entitates attendatur: quia autem complexū Eucharisticum est imitativè & per accommodationem compositum physicum, ideo poterit constitui verbis æquivalenter, cumq; ipsum illud compositum, quod est Sacramentum, sit æquivalenter compositum, poterit contentari illo, quod dicit in se nonnisi æquivalentiam.

Instabis tertiò Vi hujus Responsionis sequi, quod intrinsecè constituatur Eucharistia nonnisi solo Corpore Christi, quod supra refutatum.

Respondetur Supra refutata est sententia excludens ipsas species à ratione in- 77
trinseci Sacramento, quæ tamen per nos non excluduntur.

Punctum Difficultatis II.

Argumenta Partis affirmativæ.

Primum Argumentum est Lugonis. Species prout condistinctæ sunt à verbis, non possunt habere rationem integram Sacramenti; prout sic enim, non habent integram, & completam, sensibilem significationem gratiæ nutrimentalis, qualis requiritur ad Sacramētum Eucharistiæ: species enim panis nec gratiam, nec præsentiam Corporis Christi de se significant; nec ad hoc excitant mentem videntis, nisi sciantur esse cōsecratæ. quod si ipsæ species non 78
significant cōpletè. ergo in ratione Sacramenti reduplicant ipsam consecrationem.

Respondetur. Negando quòd species prout condistinctæ sunt à verbis, modo illa supponant circa se transacta, non possint habere rationem integram Sacramenti, licèt illam non habeant, nisi supponātur illa verba, circa illas species transacta. si autem supponuntur illa verba transacta, hoc ipso non supponuntur esse pars intrinseca rei permanentis, & non transactæ. Deinde etiam distingvi potest consequens. ergo in ratione Sacramenti reduplicant species ipsam consecrationem tanquam principium confectivum Sacramenti. Concedo Consequentiam. tanquam principium consti-

79 constitutivum. Nego. Deniq; conformiter ad dicta alias dici potest, quod species illæ reduplicent consecrationem non tanquam aliquid intrinsecum simpliciter, seu intrinsecè requisitum, sed tāquam aliquid extrinsecum, intrinsecè requisitum.

SECUNDUM ARGUMENTUM est Pontii. Species sine consecratione non essent Sacramentum. ergo solùm consecratæ possunt esse Sacramentum, species autem ut consecratæ, dicunt intrinsecè consecrationem.

RESPONDETUR inprimis retorquendo argumentum. Petrus sine sui productione non esset homo. ergo solùm productus potest esse homo; homo autem ut productus dicit intrinsecè productionem. & si dicas quod importet productionem tanquam
80 aliquid sibi extrinsecum, cui respondeat tāquam terminus productum, dicam & ego, extrinsecè requiri consecrationem tāquam rationem, cui per modum termini, respondet consecratum. Rursus conformiter ad dicta supra responderi potest, quod species consecratæ dicant consecrationem non tanquam formam intrinsecam compositivam, sed tanquam aliquid extrinsecum intrinsecè requisitum. Deniq; species consecratæ, hæ dantur à parte rei, non tamen species prout consecratæ; quia ista reduplicatio à nostris intentionibus pendet. quod si cōsecratio est intrinseca speciebus prout nonnisi consecratis, non erit consecratio intrinsecū quid; quia intrinseca sunt talia nemine cogitante, reduplicationes autē non sunt nemine cogitante.

81 TERTIUM ARGUMENTUM est ex præcitato Florent: ubi cùm asseruisset Eugenius omnia Sacramenta perfici materiâ & formâ, pro forma Eucharistiæ, ibidem ponuntur verba consecrationis. ergo si alia Sacramenta intrinsecè perficiuntur verbis, etiam Eucharistia, debet intrinsecè perfici verbis.

RESPONDERI potest Primò. Quod per illud cōcili, intelligatur influxus effectivus. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Quia in aliis Sacramentis contingit ut conficiantur per formā, & tamen forma in illis, habet rationem partis intrinsecæ. Deinde cum sint aliqua principia effectiva formalia, quæ non possunt appellari forma, licèt dentur aliqua, quæ possunt appellari forma; deberet ostendi fundamentum, cur ad hanc secundam classem pertineat forma Eucharistiæ, præcipuè 82 quia ly forma conjunctum cum ly Materia, supponat pro principio merè formali non effectivo, & tamen meminit etiam illic Florent: materiæ Sacramētorum, & pro forma ponit verba, cur ergo verba illa non erunt supponentia merè pro forma, adeoq; pro intrinseco.

RESPONDERI potest Secundò ex Vasq: Quod illic non intellexerit Papa formam intrinsecè constituentem, sicut nec inibi intellexit materiam intrinsecè constituentem. nam dicit materiā Eucharistiæ esse panem, & tamen de fide est, panem non esse partem intrinsecam Eucharistiæ. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT primò. Quia tenenda est Regula Universalis, nempe locuti- 83
ones Patrum simpliciter accipiendas esse, nisi aliquid obsit, obest autem articulus fidei, ne panis dicatur esse materia compositiva Eucharistiæ; nullum autem absurdum est, ut dicantur verba, esse pars Eucharistiæ, nec enim illud ostenditur.

NON SATISFACIT secundò. Quia, ut advertunt Lugo & Pontius, potest probato sensu dici, materiam Eucharistiæ esse substantiam panis, quamvis non sit materia intrinsecè constituens, eo quod materia philosophicè dupliciter accipi possit, pro materia remota, qualis materia est ligna respectu ignis, & pro materia proxima, qualis est materia prima. Materia illa remota non potest esse compositiva; nemo enim dicit
ignem genitum ex ligno, componi ex igne 84
& ligno; materia autem proxima, est compositiva: quia autem nulla forma est remota, & quæ non sit proxima; ideo si dicatur aliquid esse formam, debet intelligi de forma intrinsecè componente.

NON SATISFACIT tertiò. Quia terminus à quo, licet vocetur materia, ex ratione tamen termini à quo, non potest esse quid intrinsecè compositivum: quia autem per articulum fidei, ita est panis materia Eucharistiæ, ut simul sit terminus à quo, ex ratione termini à quo, non poterit esse pars compositiva, hoc ipso enim non esset *à quo*, sed *quod ipsum*; nihil autem simile est de forma.

RESPONDERI solet tertiò. Quod illic loquatur Eugenius de Sacramentis in usu, non autem

85 autem de permanente Sacramento, qualis est Eucharistia.

Non Satisfacit hæc responsio: quia non accipit verba Conciliorum, ut sonant, quæ eodem modo loquuntur tam de Sacramento permanenti, quàm de Sacramentis in usu consistentibus. nec etiam solvit principale argumentum: quia quamvis Sacramentum Eucharistiæ sit permanens, nihilominus salvari debet, quomodo transactis verbis, habeantur adhuc omnia intrinseca, & salvari id potest, ut dictum supra.

Responderi solet quartò. Quod scilicet verba, sint forma Sacramenti in fieri, non verò in facto esse. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit. Tum quia in fieri Sacramentum Eucharistiæ constituitur ver-
86 bis tanquam formâ intrinsecâ: ergo Sacramentum Eucharistiæ, etiam in facto esse, constituetur verbis intrinsecè. quia si eâdem formâ non constituatur Eucharistia in facto esse, quâ constituitur in fieri, & esset illud fieri Eucharistiæ, ut supponitur. & non esset: quia fieri rei, & factum esse, necessariò iisdem constitutivis stare debent, quod etiam ostendit inductio in fieri tam substantialium, quam accidẽtalium. Tum quia illud fieri, vel est fieri facti esse, vel non est fieri facti esse. si nõ est fieri facti esse. ergo nec est fieri; fieri enim est fieri facti esse: si autem est fieri facti esse. ergo quidquid est in fieri rei, debet esse, in facto esse rei, nisi se habeat ut terminus à quo, quale principium est privatio. & certè quidquid deerit
87 facto illi esse, quod habet in fieri, hoc ipso non erit illud fieri, illius facti esse, sed aliûs, scilicet deficientis à suo fieri. Quod ipsum ulterius in hoc fundatur; quia factum esse & fieri non discriminantur inter se, nisi per ordinem ad durationem, in prædicatis autem constitutivis non variant. Tum quia in instanti quo res fit, verum est dicere; hoc fit, immediatè pòst, factum erit. & in instãti, quo res facta est, verum est dicere; hoc factum est, quod immediatè ante fiebat. quæro ergo, an ly hoc in utraq; propositione pro eodem supponat, an pro diversis? si pro eodem. ergo utrobiq; habet eadem constitutiva. ergo & utrobiq; eandem formam. ergo non alia est rei forma in fieri, & alia in facto esse, contra quam assumebat responsio. si autem utrobiq; ly hoc, nõ supponit pro eodem. ergo illa propositio falsa erit; hoc fit, quod immediatè post factum erit: non enim hoc, factum erit sed aliud; 88
cum ly hoc, per te non supponat in facto esse pro eodem, pro quo supponit in fieri. hoc autem dici non potest, aliàs factum esse, & esset factum esse, ut supponitur, & non esset quia non idem in fieri, quod & in facto demonstraretur per particulam hoc, siquidem non demonstrarentur eadem constitutiva.

Respondetur quintò. Quod scilicet verba Concilii simpliciter & ut sonant, sint accipienda, si nihil obsit; obest autem ne verbis formalibus constituatur Eucharistia; eo quod verba formalia sint transeuntia; Sacramentum autem Eucharistiæ est permanens, permanens autem non potest 89
constitui intrinsecè transeunti; licèt nihil obsit, quominus constituatur Eucharistia verbis æquivalenter sumptis secundùm præexplicationem datam. Rursus ly forma, cujus meminit Florent: ponitq; hanc formã esse verba, nõ apparet, quòd voluerit illam formam sumi pro forma constitutiva; neq; enim hujus habetur fundamentum, sed nomine formæ intellexit formalia dicenda, & in terminis determinatis pronuncianda, talia autem non sunt constitutiva, secundùm communem acceptionem hujus vocis Forma, unde etiam quando dicitur; hac forma Petrus locutus est Paulo, non intelligitur, forma aliqua constitutiva, sed intelliguntur, verba determinata, quibus usus Petrus. Repeti etiam potest responsio de duplici ac- 90
ceptione totius esse Eucharistici.

Quartum Argumentum est Paritas ab aliis Sacramentis.

Respondetur disparitatem esse; quia constitutiva rerum debent esse proportionata constitutis, cum ergo alia Sacramenta, quæ sunt constitutiva, sint successiva, etiam illorum constitutiva possunt non esse permanentia. jam autem Eucharistia est Sacramentum permanens, componetur ergo intrinsecè, non verbis formalibus, quæ sunt successiva, sed verbis æquivalenter, quæ sola sunt permanentia.

Quintum Argumentum est. Eucharistia sumpta secundùm quod est terminus, sumpta secundùm quod est permanens, vel habet

91 habet materiam & formam, vel non habet; si non habet, ergo te opponis doctrinæ Ecclesiæ. si habet. quæro an illa forma sit intrinseca an extrinseca? si intrinseca. ergo intrinsecè componit, habeturq; intentum. si est extrinseca. contra erit, quia nullius rei compositivum, est extrinsecum illi.

RESPONDETUR Sicut totum Eucharisticum est nonnisi totum ex proportione, ita materia & forma illius, est nonnisi ex proportione; quæ in hoc stat: quia sicut materia determinatur & forma determinat; ita dantur aliqua in Sacramentis quæ determinantur, & alia quæ determinant. & ita à speciebus determinatur Corpus Christi, ut sit sensibile in Sacramento Eucharistiæ, consequenter illæ species, habebunt se per mo-
92 dum formæ, & Corpus Christi in hac acceptione, per modum materiæ. deinde nomine materiæ venit hic, quod determinatur, & & nomine formæ id quod determinat; verba autem formalia determinant significationem Sacramentalem, licèt nō componant.

Punctum Difficultatis III.

Quid tenendum?

DICENDUM est Primò *Si Nomine intrinseci, intellgas compositivum quid, eo sensu verba formaliter sumpta, non sunt intrinsecum quid Eucharistiæ.*

PROBATUR primò. Si verba formaliter sumpta essent intrinsecum cōpositivum Eucharistiæ, falsum esset illud Principium,
93 Quòd sit identitas inter compositivum & componentia: quod ipsum probatur: quia compositum esset, scilicet Eucharistia, compositiva Non essent, hoc est; verba. ergo non esset idētitas inter compositum & componentia; quia non est, etiam inadæquata identitas, inter *Est* & *non est*.

PROBATUR secundò. Quia verba & essent compositiva Eucharistiæ, ut supponitur, & non essent compositiva, quia verba non sunt. ergo componere Eucharistiam non possunt, nihil enim componitur contradictorio sui. ergo, quod *est*, ut est Eucharistia, non componitur eo, quod *non est*, verba autem non sunt.

PROBATUR tertiò. Quia Sacramentum Eucharistiæ vel sumitur secundùm omnia, quæ quocunq; modo importat, & sic non est 94
difficultas de verbis; nam Sacramētum importat etiam successiva, adeoq; importare etiam potest verba, vel sumitur, secundùm esse jam meræ permanentiæ: & sic quod non constituatur verbis formaliter. Ratio est: quia nemine dicente, non possunt esse verba formaliter, alias daretur loquela, dū est silentium; & tamen dum est Sacramentum permanens, potest nemo quidquam dicere. ergo nec dabuntur tunc verba formaliter. ergo non component tunc intrinsecè, quia intrinsecè componere, est dare se in partem, verba autem dum non sunt, non possunt se dare in partē, cum dare se in partem prius supponat esse.

DICENDUM est Secundò. *Verba sunt quid extrinsecum, intrinsecè tamen requisitum in Eucharistia.* 95

Quod sint extrinsecum quid,

RATIO est: quia verba sunt quid necessarium ad Eucharistiam, sed non sunt quid intrinsecum, ut probatum. ergo sunt quid extrinsecum. & certe per ly Non esse designatur extrinsecitas, ut notum est ex materia de inceptionibus & desitionibus. ergo cum verba non sint, utpote transacta, extrinsecitas illis conveniet. Deniq; si verba non essent quid extrinsecum Eucharistiæ, sine illis non posset stare Eucharistia, quia nihil stat sine iis, quæ sunt illi intrinseca, cum sit illa ipsa: cum ergo verbis transactis sit de fide stare Eucharistiam, sequitur verba (sub intellige formaliter sumpta) esse extrinsecum quid Eucharistiæ.

Quod autem sint intrinsecè requisita. 96

PROBATUR Primò. Quia nomine extrinseci intrinsecè requisiti venit, quod non componit quidem, ingreditur tamen definitionem alicujus. sed talia sunt verba formaliter sumpta; quia species consecratæ ingrediuntur definitionem Eucharistiæ, consecratio autem sunt illa verba formaliter sumpta. ergo si consecratio ingreditur definitionem Eucharistiæ, ingredientur etiam verba formaliter sumpta.

PROBATUR Secundò Quia species consecratæ sunt relativæ ad consecrationem transactam. ergo ex conditione relativorum, id ad quod referuntur erit extrinsecum intrinsecè requisitum. quod cōpetit verbis forma-

97 formalibus, quæ ſunt ipſiſſima conſecratio.

Probatur Tertiò. Illa verba formaliter ſumpta, non ſunt quid intrinſecum, quia non componunt. ergo ſunt quid extrinſecum; hi enim termini ſe inferunt. ſed non ſunt ſimpliciter extrinſecum: quia ſine illis nec eſſe, nec concipi poteſt Euchariſtia, retinendo eſſe Sacramenti, cum tamen ſine extrinſecis ſimpliciter res & eſſe, & concipi poſſit. ergo ſunt quid intrinſecè requiſitum; quia nulla via ſuppetit, hæc duo cōcordādi.

Hos terminos olim in Logicis uſurpatos lege æquivalenter apud Di Caſt: de Euchariſtia. diſp. 2. num. 30. *Verba Conſecrationis*, inquit, *probabile eſt pertinere ad eſſentiam hujus Sacramenti, tanquam formam illius extrinſecam quidem, determinantem ſpecies, ita tamen ut con-*
98 *notatio ipſorum verborum intrinſeca ſit.*

Dicendum eſt Tertiò. *Verba æquivalenter ſumpta ſunt quid intrinſecum Euchariſtiæ, ſumendo intrinſecum pro compoſitivo.*

Probatur Primò. Quia verba æquivalenter ſumpta ſunt in Sacramento Euchariſtiæ, ipſum Corpus & Sangvis Chriſti, quæ indubiè ſunt compoſitiva Euchariſtiæ.

Probatur Secundò. Quia ipſa etiam verba formalia, eſſent pars compoſitiva Euchariſtiæ, ſi non eſſent fluxa & tranſeuntia; nam etiam in aliis Sacramentis verba ſunt pars. ſed hæc ratio non militat pro verbis æquivalentibus, quia ipſa jam ſunt quid permanens. ergo verba æquivalenter ſumpta, ſunt intrinſecum quid Euchariſtiæ.

Probatur Tertiò Si verba æquivalen-
99 ter ſumpta non eſſent pars conſtitutiva Euchariſtiæ, Euchariſtia non eſſet Euchariſtia: quia Euchariſtia, ſi non eſſet Corpus & Sangvis Chriſti, non eſſet Euchariſtia. jam autem ſi verba æquivalenter ſumpta, non eſſent pars conſtitutiva Euchariſtiæ, non eſſent Corpus & Sangvinis Domini.

Objicitur Primò. Intrinſecè conſtitutivum Euchariſtiæ ſunt ſpecies conſecratæ. ergo & ipſa conſecratio quæ eſt pars conſecratarum ſpecierum ſeu forma, hæc autem conſecratio, ſunt ipſa verba.

Respondetur ex dictis alias Conſecrationem paſſivam eſſe partē ſpecierum conſecratarum. Rurſus dici poteſt, Species conſecratas unum dicere in recto, & aliud in obliquo, in recto ſunt ipſa accidentia, quæ
remanent ſine ſubjecto, & quidem vi formæ 100
prolatæ, & hæ ſic ſumptæ ſpecies ſunt pars Euchariſtiæ: & aliud dicunt in obliquo, nempe verba conſecrativa, quæ jam præterierunt, & quæ in antè circa illa accidentia ſunt verſata; & hoc non eſt pars Euchariſtiæ, ob allatas rationes, ſed extrinſecum intrinſecè requiſitum.

Objicitur Secundò. Domus antiqua conſtituitur antiquitate, quæ deſumitur à tempore multo quod præteriit. ergo & Sacramentum poteſt conſtitui conſecratione quæ præteriit.

Respondetur hoc quod eſt Conſtitutivum Domûs in ratione antiquæ eſt reſponſivum objectivum, ei quod præteriit, incluſum in ipſa domo, non autem conſtituitur
tanquam parte propriè antiquitate ſtante 101
in circulationibus multis cœli, transactis. Unde directè negatur conſtitui domum antiquam intrinſecè tempore, quod præteriit, ſed reſpicit illud tempus tanquam aliquid extrinſecum intrinſecè ad illam denominationem requiſitum. deinde diſparitas etiam dari poſſet: quia hoc totum, quod eſt domus antiqua, eſt totū conflatum, ex præſenti quod eſt domus, & ex eo, quod erat præſens, tranſeat ergo quod conſtituatur domus antiqua eo quod præteriit. Euchariſtia autem appellatur ſimpliciter Sacramentum permanens, phraſi ſacra; non poteſt ergo conſtitui aliquo non permanenti, tanquam parte.

Objicitur Tertiò. Subſtantia panis
non eſt quid extrinſecum intrinſecè requiſi- 102
tum, ad conſtitutionem Euchariſtiæ. ergo nec verba.

Respondetur Etiam ſubſtantia panis eſt extrinſecum intrinſecè requiſitum, concipiendo formalitatem transſubſtantiationis. ſed quidquid de hoc; diſparitas eſt: quia materia remota nunquam requiritur tanquam aliquid extrinſecum intrinſecè ad conſtitutionem alicujus; cum poſterioris conſtitutio nata ſit abolere materiam illam remotam, & non illam requirere ad ſuam denominationem. Sic lignum eſt materia remota ignis, nec lignum requirit intrinſecè ipſemet ignis ad denominationem ignis, ſed nititur ad faciendum ne ſit: ita etiam nititur efficaciter conſecratio, ne ſit panis, non

ergo

103 ergo requirit panem intrinsecè, ad denominationem Eucharistiæ.

Mens de eodem Recentiorum.

Expendenda est mens Perez de eadem materia.

PONEBAT ille primò. Abstractum verbale, in quod resolvitur concretum, aliud esse irresolubile resolutione reali, aliud resolubile. Exemplum primi sit unitum albedini, exemplum secundi, album: unitum enim albedini resolvitur in subjectum unibile, & in hoc quod est, esse unitum albedini. Hoc autem abstractum verbale, non est ulterius resolubile resolutione reali. licet enim illud possit aliquis quasi resolvere in unionem, & hoc quod est uniri unionem subjecto & albedini, tamen quia unio
104 unitur per seipsam, & non differt unio & uniri ipsam, hinc hæc resolutio, est potius rationis, quam realis: at album resolvitur in subjectum dealbabile, & in esse album, & hoc ipsum resolvitur in albedinem, tanquam in abstractum nominale, & in hoc quod est ipsam albedinem uniri, ita tamē ut in utraq; resolutione, sistatur in aliquo irresolubili, & hoc est ultima actualitas denominati ut denominati, & est pure formaliter in cōcreto, cætera autem sunt ut recipientia denominationem ab ultima actualitate, & ita v. g. in albo subjectum dealbabile, est purum materiale, albedo est quid materiale & formale simul, quia includitur in uno abstracto verbali, sed in ultimo non includitur, neq; est tota ultima actualitas aut pars illius, unio
105 autem est ultima actualitas, & purum Formale seu esse formalissimum albi: nihil enim est aliud ultima actualitas, quàm esse ultimum uniuscujusq; denominati, aut saltem quod significatur tanquam esse denominati. Hæc enim est quæ significatur ut dans esse, cætera ut recipientia. *Hæc positio illius*

NON SATISFACIT. Tum quia non dat rationem cur sicut album resolvitur in unionem actualem, ita unibile non resolvatur in unionem ponibilem, immo potiori jure, in illam resolvitur, quia unibile, est concretum ex subjecto & unibilitate, ergo formale illius & actualitas, erit unibilitas, ergo in illam etiam resolvetur. Tum quia quamvis esse unionem, & hoc quod est uniri unionem non sint nisi ratione distincta, tamen quod 106
unibile includat in se unionem ponibilem seu unibilitatem, non spectat ad meram rationem, cur ergo in illam unibilitatem non resolvetur unibile. Tum quia nihil resolvitur in se ipsum, sed in aliquid sui ipsius, nihil enim resolvitur in totum, sed in partes, si nō resolvitur in totum, quomodo hoc quod est album, dicetur resolvi in esse album, hoc enim est resolvi in totum, & resolvi resolutione nonnisi rationis, nam est album & esse album nonnisi ratione differunt, & tamen hic ostendi debuit resolutio realis. Tum quia non explicat hoc, quid sit istud unum abstractum verbale, in quo includitur albedo, neq; enim album, in quo includitur albedo est abstractum verbale, sed potius
concretum, nec explicat hoc cur unionis u- 107
nientis albedinem non sit pars albedo, nam positis quibuscunq; aliis, & non posita albedine, non erit unio albedinis, & illa posita, cum cæteris, erit unio albedinis, erit ergo albedo pars illius unionis, si definitio partis ut sonat & sine restrictionibus accipiatur, quas non patiuntur definitiones, restrictio enim est ejus quod non est clarum, definitio autem debet esse clara, & si non sit clara sed restringibilis, definitio non erit, nec conveniet soli. Tum quia non apparet quomodo unio sit ultima actualitas albi, nam licet sit ultimum sublativum indifferentiæ ad habendam vel non habendam albedinem, non est tamen ultimum constitutivum in esse albi. Quod ipsum probatur. quia inprimis
unio est per modum viæ, datur autem termi- 108
nus immediatus formalis illius, quod est albedo, ergo illa non est ultima actualitas constitutiva albi nam hoc constitutivū non debet esse per modum viæ sed per modum termini. Deinde pone per impossibile poni unionem illam sine albedine, non erit album, ergo apparet ultimam constitutivam actualitatem albi, esse albedinem. Deniq; quod nihil dicit de linea disgregativi visus, non potest esse ultima actualitas albi, quod definitivè est disgregativum visus, jam autem unio, nihil dicit de hac linea, dicit albedo, quæ insuper est ratio formalis albi, ergo illa potius erit ultima actualitas.

PONEBAT secundò Ultimam actualitatem aliquando exigere existentiam positivam

109 vam & realem cæterorum formaliter inclusorum in denominatione, aliquando nullius, aliquando unius & non alterius. Horum tamen omnium exigit præsentiam, in ratione denominati, ab ultima actualitate, sive dicatur in recto concreti, sive in obliquo formaliter incluso: exemplum ponit, sit album cujus ultima actualitas est unio albedinis cum subjecto, cujus existentia realis affirmari verè non potest, quin sit verum existere simul subjectum & albedinem, quorum illud tanquam purum materiale recipit denominationem albi, hæc vero denominationem unitæ, & dantis esse albo, tanquam causæ formalis denominationis, inclusæ formaliter in obliquo. Exemplum secundi sit futurum, cujus ultima actualitas præsens, est
110 futuritio ipsa, quæ futuritio fortassis nihil est aliud quam tempus præsens & scientia divina rei futuræ, seu terminatio illa intrinseca æterna, hujus scientiæ: hæc actualitas ut sit, non petit existentiam realem præsentem rei futuræ. Exemplum tertii sit peccator non actu sed habitualiter. ultima actualitas hujus denominationis est perseverãtia moralis peccati actualis præteriti, consistens fortasse in privatione præsenti sanctitatis internæ & in scientia divina peccati præteriti nunquam condonati. *Hæc positio illius*

Non Satisfacit. Tum quia vi hujus positi in denominatione albi ultima actualitas & erit unio ut docuit hîc sub initium, & in posito primo, & non erit unio, sed
111 albedo, quia dicit Perez, quod albedo dicat rationem dantis esse albo, quod albedo sit causa formalis denominationis albi, quod verbis differt ab eo, quod est dare ultimam actualitatem albi. Tum quia si ultima actualitas aliquando nullius exigit inclusorum existentiam realem ut dicitur, quomodo horum omnium exigit præsentiam in ratione denominati ab ultima actualitate? Tum quia non est conceptibile quod futurum, sit ipsum tempus præsens, cum ipsum futurum sit negatio præsentis. Rursus tempus præsens, est ipse motus cælorum præsens, qui non erit idem cum erit futurum, quî ergo futurum est tempus præsens: putoq; non minus contradictorie quoad suas rationes formales opponi præsẽs, seu quod est, futuro quod non est, quam proportionatè opponatur ipsum est, & non est, jam 112
autem non est, non constituitur per est; si autem non constituitur futurum tempore præsenti, adhuc secundum hæc quæ adfert non ostendit in hac denominatione aliquid præsens existens reale. Tum quia recursus ad scientiam Dei in præsenti non tenet nam hæc habet pro objecto terminationem sui intrinsecam quæ est de facto si scientia est de facto neq; enim est scientia sine objecto. quæro ergo per quid constituatur ipsa illa terminatio intrinseca quod sit præsens, & si hæc actualitas ut sit, non petit existentiam realem præsentem rei futuræ, quomodo verum est quod horum omnium exigatur præsentia in ratione denominati. Addo quod objectum scientiæ non sit etiam 113
partialiter scientia, futuritio est objectum scientiæ ergo non erit etiam partialiter scientia, quî ergo futuritio erit fortassis ipsa scientia de illa? Plura de hoc puncto acta in prima parte discurrendo an scientia conditionatorum tribuat infallibilitatem objecto. Tum quia ea quæ adfert de peccato Habituali, non convincunt, nam recursus ad perseverantiam moralem peccati præteriti, est bonus, sed quærere restat, quid est hæc perseverantia? dices est privatio præsens sanctitatis internæ, cum Perez non teneat negationes condistinctas ab omni ente reali, ostendet aliquod ens reale præsens, cui identificatur privatio præsens sanctitatis internæ, idq; non recurrendo ad connotata quæ ab illo in talibus rejiciuntur. Re- 114
cursus etiam hîc ad scientiam divinam peccati præteriti non tenet, & ob dictam immediate rationem & quia cum hæc scientia sit præsens non ideo debet dici esse peccatum Petri, quia illum cognoscit Deus peccatorem, sed ideo cognoscit, quia est, ergo ad salvandum peccatum habituale non debet recurri ad scientiam de peccato.

Ponebat tertiò Concretum cujus ultima actualitas petit existentiam actualem ut præsentem totius recti ipsius, non vero existentiam actualem, sed præteritam, aut futuram, aut possibilem, alicujus formaliter inclusi in aliquo, habentis rationem formalis & materialis, simul posse dici existere simpliciter de præsenti, & habere denomi-

natio-

115 nationem de præsenti, quando existit ultima actualitas. Probatur suppositio. Quia ut existat simpliciter concretum, sufficit existere totum rectum simpliciter, ut autem existat tanquam denominatum, non est necesse ut existãt omnia inclusa formaliter in denominato ut denominato, sed sufficit existere ultimã actualitatem, illud autem quod includitur formaliter in obliquo, tanquam materiale & formale simul, non est necesse ut existat in se realiter, sed sufficit ut existat ut denominatum ab ultima actualitate, de cujus essentia & ratione est, denominare actu, eo ipso quod existat, sive denominatum existat per se ipsum, sive non existat per se ipsum formaliter. sic quoniam cognitio actualis est ultima actualitas cogniti, & quasi
116 existentia actualis cogniti ut cogniti, eo ipso quod existat, denominat actu cognitũ, sive objectum existat in se, sive non existat in se.

Hæc positio illius

NON SATISFACIT. Tum quia falsum est universaliter quod ut existat simpliciter concretum, sufficit existere totum rectum simpliciter, quia in hoc concreto album, totum rectum simpliciter est subjectum, & tamen sine albedine, quæ importatur in obliquo, non habetur hoc concretum, ergo falsum est universaliter dum existit totum rectum simpliciter, jam haberi concretum. Tum quia non apparet qui distingvi debeant concreta & denominata in præsenti, & quod pro priori necesse sit ut existant omnia inclusa forma-
117 liter, non sit autem necesse existere ut habeatur denominatum nec apparet hoc, quod est esse domum antiquam cur sit denominatum, & non concretum ex domo & antiquitate. Tum quia ad præsens reflectendo mentem, non est ratio cur species consecratæ non sint concretum, sed illud denominatum, quod potest actu haberi, etiamsi consecratio actu non existat. *His positis*

INFERT Primò Eucharistiam existere formaliter de præsenti, quia totum rectum simpliciter existit, nempe Corpus & Sangvis Domini, & per alios etiam species.

CONTRA. Quia non sufficit universaliter existere solum rectum ut dictum supra cur ergo hic sufficiet. Deinde sine hoc quod sint verba non potest intelligi hoc Sa-
cramentum, & illis positis cum reliquis erit 118
hoc Sacramentum, cur ergo verba non debebunt esse pars, pars autem esse non possunt, quia non sunt quid permanens.

INFERT Secundò Verba non includi in recto sed in obliquo non tamen tanquam ultimam actualitatem denominationis Sacramenti.

CONTRA. Quia & non essent in principiis Perez verba ultima actualitas, quia sunt quid successivum, & essent, quia si unio albedinis prout condistincta ab albedine est ultima actualitas albi, si cognitio est ultima actualitas cogniti, cur Sacramenti in quantum dicit species consecratas, non erit ultima actualitas consecratio, si autem consecratæ species sunt pars, cur forma constitu-
ens consecratas species, non erit pars. 119

INFERT Tertiò Ultimam actualitatem Sacramenti Eucharistiæ in ratione Sacramenti esse præsentem.

CONTRA. Quia non dat rationem cur hæc ultima actualitas specierum consecratarum, non sit consecratio adeoq; verba: & si hoc non obstante quod Eucharistia sit Sacramentum permanens, tamen species consecratæ sunt partes illius, ergo idem dicendum de consecratione seu verbis, tanquam forma specierum consecratarum.

DIFFICULTAS IV.

An potestas Sacerdotalis & actio transubstantiativa sint partes compositivæ hujus Sacramenti. 120

QUod attinet ad primum.

Lugo cum docuisset disp. 1. num 92. potestatem Sacerdotalem, in aliis Sacramentis v. g. Pœnitentiæ, & extremæ unctionis, componere saltem in obliquo illa Sacramenta, negat id de Sacramento Eucharistiæ.

ASSERO Primò. *In aliis Sacramentis potestatem Ministri non esse etiam in obliquo compositivam Sacramenti.*

RATIO prima est quia potestas Ministri, est quasi principium immediatum agendi, sed principium immediatum agendi, non est compositivum intrinsecè etiam in obliquo sui effectus, aliàs idem saltem inadæquate, causaret seipsum primò ergo.

121 Ratio secunda est. Quia potestas v. g. baptisandi, quæ singulis hominibus confertur non est pars intrinseca baptismi, ergo nec potestas Sacerdotalis seu potestas ad aliquos nonnisi restricta, componet intrinsece Sacramentum. Anteced: & simul consequentia probatur, quia illa potestas, si secundum id quod in re est spectetur, non aliud est quam decretum divinum, & positio effectus, ad positionem actionis ab hoc agente, quod ipsum decretum, nō componit intrinsece Sacramentum, cum sit in re ipsemet Deus effectus etiam est gratia, quæ non est pars Sacramenti, ergo & potestas in quantum dicit effectum non erit pars Sacramenti.

Respondebis. Potestatem illam non
122 esse positionem effectus sed posse positionis effectus.

Contra est quia in re illud posse, non est quid superadditum hoc enim est multiplicare entia sine necessitate, sed est in re Decretum Dei & effectus ad positam actionem ab hoc. & si esset superadditum non tamen componeret Sacramentum, quia Sacramentum est id, cujus est potestas, jam autem id cujus, seu ad quod est potestas, in aliis materiis non componitur potestate, seu principio sui.

Ratio Tertia est, quia sicut non sunt multiplicanda entia sine necessitate, sic nec multiplicandæ exigentiæ alicujus sub diversis formalitatibus sed posito quod potestas illa requiratur per modum principii effecti-
123 vi ut omnes consentiunt, nulla est necessitas dicendi quod requiratur per modum principii intrinseci compositivi. Ergo

Dices primò ex Lugo. Sicut species panis non sufficienter significant Corpus Christi, nisi prout consecratæ; hoc est prout sunt species super quas prolata sunt verba consecrationis, sic neq; ipsa verba id significant sufficienter, nisi prout intelliguntur esse verba Sacerdotis rite ordinati, nam eadem verba, dicta à Laico non significant sufficienter Corpus Christi, ergo ipsum Sacerdotium Ministri, debet etiam intrare ut pars saltem in obliquo, ad componendum intrinsecè hæc Sacramēta quæ exigunt nonnisi à Sacerdote conferri.

Respondetur licet homo non pos-sit intelligi existere vel potens existere nisi 124
à Deo, nihilominus omnipotentia divina, non est pars existentiæ creatæ, ita quamvis non intelligantur illa verba esse consecrativa, nisi proferantur à Sacerdote, adhuc non intelligetur potestas Sacerdotis, esse pars. Quod totum in hoc ulterius fundatur, quia potest aliquid non posse intelligi sine hoc, licet illud sit nonnisi extrinsecum, intrinsecè requisitum.

Dices secundò cum eodem. Saltem in obliquo ista potestas intrare debet collationem Sacramenti Pœnitentiæ, & extremæ unctionis, tanquam pars intrinsecè constitutiva. Quod ipsum probatur. nam manentibus omnibus aliis ut unctione, verbis, & aliis si desit Sacerdotium in Ministro non consistit Sacramentum, & tamen repugnat 125
ut dentur omnia intrinseca componentia, & non detur illud totum, ergo si deest Sacramētum, deest ex defectu alicujus intrinseci, hoc autem non aliud est, quam potestas Sacerdotalis ergo hæc est aliquid intrinsece compositivum saltem in obliquo.

Respondetur Primò hoc argumentum multum probabit, probabit enim quod formalitas vitalitatis seu dependentiæ in esse ab hoc principio intrinseco, sit formalitas intrinseca compositiva, & non in ratione efficientis, siquidem omnibus aliis positis in actu & non posita dependentia à principio vitali, non erit actus vitalis, ergo apparet dependentiam ab illo principio, & acceptionem esse ab illo esse partē intrinsece compositivam, quod tamen ordinariè negatur, 126
cum ordinarie doceatur, dependentiam à principio vitali, esse dependentiam in ordine efficientis, & non in ordine partis constitutivæ. Rursus idem argumentum probaret quod v. g. creatio, sit pars constitutiva creati, cum omnibus aliis positis & non posita dependentia in fieri à solo immediate Deo, illud non denominabitur creatum. Probaret item quod causatio communis ad causationem creationis & eductionis, sit pars intrinseca creaturæ, siquidem hac non posita, nullo modo ponetur esse.

Respondetur secundò directe. Nego assumptum. Probationem illius claritatis causa distin: si desit Sacerdotium in Ministro non consistit Sacramentum ex defectu

princi-

127 principii consimiliter ac deficit actus vitalis, &c. &c. Concedo aliunde defectu orto. Nego. Repetantur in simili supra allatæ responsiones, inter alias quòd sufficiat desinere aliquid intrinsece requisitum.

INSTABIS ex eodem. Oleum benedictum, est materia extremæ unctionis, quo posito, negari non potest, quod ipsa benedictio olei præterita, debeat intrare saltem in obliquo ad componendum illud Sacramentum, & sicut forma aquæ pertinet ad materiam Sacramenti baptismi, sic benedictio peracta ad materiam extremæ unctionis quia constituit materiam in ratione materiæ validæ, ergo etiam intrinsece spectabit potestas Sacerdotalis, ad collationem Sacramentorum, quæ valide nonnisi à Sacerdotibus ministrantur.

128 RESPONDETUR. Multos doctos negare, quod benedictio olei ingrediatur materiam Sacramenti confirmationis, ita Suarez Scotus Paludanus Capreolus Cajetanus & alii apud Amicum, quibus etiam consentit Valentia apud Amicum disp. 13. num. 17. In nostris etiam principiis sufficit ut illa sit quid extrinsecum intrinsecè requisitum, quod etiam dicitur de illa potestate. Disparitas etiã dari potest quod illa benedictio accedat ad conditionem formæ cujusdam moralis, adeoq; habet jam rationem constitutivi moraliter, jam autem potestas Sacerdotalis, accedit maxime, & habet rationem efficientis, consequenter non habet rationem partis compositivæ.

129 DICES tertiò In oppositum esse Decretum Eugenii in quo præter materiam & formam, ad confectionem Sacramenti requirit Ministri intentionem, in Ministro autem includuntur omnia quæ ex parte Ministri requiruntur, inter quæ est potestas sacerdotalis.

RESPONDI ad hoc argumentum ubi egi de intentione in materia de Sacramentis in communi.

ASSERO Secundò *Posito quod in aliis Sacramentis potestas Ministri foret pars componens Sacramentum, nonnisi à Sacerdote conferibile, etiam eadem potestas saltem in obliquo componeret Eucharistiam.* Est assertum contra Lugo disp. I. num. 92.

RATIO asserti est à pari. Quia scilicet non est major ratio de uno Sacramẽto quam 130 de alio, & quæ ratio probat componi intrinsece pœnitentiam hac potestate, probat etiam componi Eucharistiam.

RESPONDET Lugo. quando deficiente potestate sacerdotali deficit Sacramentum Eucharistiæ, non deficit immediate ex solo defectu potestatis sacerdotalis, sed ex defectu immediatæ alicujus rei intrinsecæ, nempe corporis Christi sub speciebus.

CONTRA est. Tum quia si quæratur. cur deficiat illud intrinsecum quod est corpus Christi? etiamsi sint à Laico prolata verba defectus ille ultimo resolvi debet in defectũ potestatis ergo & positio Sacramenti ultimo resolvi debet in potestatem sacerdotis, sed in aliis Sacramẽtis resolvitur positio Sacramenti in potestatem tanquam in aliquid 131 componens intrinsece, ergo & hic. Tum quia ponamus quod positis verbis laici ponat DEUS corpus Christi, eo casu non foret idem & tale Sacramentum quale nunc est, hoc enim quod nunc est, necessario ex suppositione decreti divini, requirit potestatem in consecrante, & tamen tunc defectus præsentis Sacramenti, non oritur ex defectu corporis Christi sed ex defectu solius potestatis, ergo & hic idem dicendum. Tum quia etiam in reliquis Sacramentis dici poterit immediate invaliditatem Sacramenti non oriri ex defectu potestatis, sed immediate ex defectu formæ significantis sacramentaliter, quæ tunc formaliter sacramentaliter non significaret. Et certe Pœnitentiæ Sacramentum, deficit à ratione Sa- 132 cramenti, Laico proferente formam, quia scilicet non ponitur forma significans formaliter sacramentaliter, Ergo etiam & Eucharistiæ Sacramentum deficiet ex eo, quia laicus proferret formam. Et sicut illic adhuc potestas, est pars intrinseca in obliquo importata, ita & hîc.

ASSERO Tertiò In omnibus Sacramentis potestatem Ministri esse aliquid tenens se ex parte principii effectivi.

RATIO colligi debet ex dictis pro asserto primo.

QUOAD Secundum. *Utrum actio transubstantiativa, pertineat intrinsece ad Sacramentum Eucharistiæ?*

ASSERO Primò. *Accipiendo transubstantiationem*

133 *ationem pro actione qua substantia panis convertitur in substantiam corporis Christi in eo sensu transubstantiatio non cõponit intrinsece Eucharistiam.*

Ratio Quia transubstantiatio in hoc sensu est actio agentis, actio autem agentis, non componit intrinsece effectum, sed producit. & sicut in conversione naturali ligni in ignem, conversio illa non se habet per modum intrinsece componentis, ita neque transubstantiatio, habebit se per modum intrinsece componentis.

ASSERO Secundò. *Accipiendo transubstantiationem pro termino seu transubstantiatione ut quod, sic transubstantiatio est pars intrinseca, immo totum intrinsecum Eucharistiæ.*

Ratio est: quia illa transubstantiatio ut quod spectata, est ipsum corpus Christi
134 & sanguis, latens sub speciebus, dum substantia panis convertitur in corpus Christi, hoc autem est ipsum totum Sacramenti.

ASSERO Tertiò. *Indubie transubstantiatio pro actione sumpta erit extrinsecum intrinsece requisitum.*

Ratio petatur ex dictis supra.

Difficultas V.

Utrum usus pertineat intrinsece ad compositionem hujus Sacramenti?

Dicendum est. *Usum non pertinere ad compositionem hujus Sacramenti.* Est assertum partim contra Hæreticos qui docent ante usum non contineri in Eucharistia corpus Christi, partim contra Catholicos Au-
135 reolum scilicet & Gabrielem qui docent sumptionem, esse aliquid intrinsecè pertinens ad Sacramentum. Ex quibus Aureolus usum vult esse partem Eucharistiæ, Gabriel autem usum vocat Sacramentum diversum.

Ratio asserti nõnisi ab auctoritate Conciliorum habetur Florentini scilicet & Tridentini Sess. 13. can. 4. quod Eucharistiam ante usum absolute appellat Sacramentum. & Florentinum particuliariter dicit verbis consecrationis confici Eucharistiam.

Ex quibus fundamentis sic formari potest argumentum. Impossibile est esse rem constantem partibus, sine positione partium suarum intrinsecarum, & esset enim sine illis & non esset: esset quidem ut supponitur, non esset autem quia totum nihil aliud est quam partes vel pullulans ex illis ut vo- 136
lunt Scotistæ. Possibile autem est, esse Eucharistiam Sacramentum, ante usum, cum de facto ex Conciliis sit Sacramentum ante usum, ergo usus, non est illiûs pars intrinseca componens.

Ex illa auctoritate Florentini sic ulterius formari potest argumentum. Vel consecratio conficiens Sacramentum ponit illud sine partibus intrinsecis, vel cum partibus intrinsecis, si sine partibus intrinsecis, ergo potest aliquid produci quin partes illius producantur, si autem producitur cum partibus intrinsecis, ergo usus primus est pars intrinseca, hic enim non producitur in confectione sacramenti.

Respondebis primò. Usum non esse partem essentialem, esse tamen partem inte- 137
gralem Eucharistiæ, nec se habere ita in cõposito sacramentali, ut se habet corpus & anima in composito humano, sed ut se habet digitus vel manus, vel ut se habet satisfactio, in Sacramento Pœnitentiæ.

Contra est primò. Quia jam hæc responsio non accipit verba Conciliorum simpliciter, & cum dicat Concilium, esse hoc Sacramentum ante usum, restringit responsio, quod non sit ante usum secundum partes suas integrales.

Contra est secundò Quia hoc ipsum arbitrariè dicitur quod scilicet usus sit pars integralis Sacramenti permanentis, nec debemus adstruere arbitrarie partes Sacramentorum etiam integrantes, nisi ex doctrina Ecclesiæ interpretantis nobis quidnam 138
voluerit Deus esse partem alicujus Sacramenti; Habetur autem doctrina Ecclesiæ, quòd satisfactio sit pars integralis, non habetur id de usu Eucharistiæ.

Contra tertiò. Quia disparitatem assignat Lugo de satisfactione cur illa possit esse pars integrativa Sacramenti Pœnitentiæ & usus non possit esse pars integrativa Sacramẽti Eucharistiæ Quia scilicet usus, non tantum esset pars integrans sed deberet esse pars essentialis. Quòd enim satisfactio sit pars integralis inde proficiscitur, quia præsupponit à Sacramẽto pœnitentiæ de facto causatam gratiam, consequenter supponit vim eam causandi, ante sui positionem: si vero usus requireretur ad Eucharistiam tanquam

139 quam pars, ita requireretur, ut sine illo Eu-
charistia non causaret gratiam, consequen-
ter non requireretur tanquam pars integra-
lis sed tanquam pars essentialis. Deinde li-
cet sine usu sui, Sacramētum non causet gra-
tiam, nihilominus ex eo non infertur requiri
essentialiter usum vel integraliter, ad Eu-
charistiæ Sacramentum, cum sufficiat illum
requiri per modum conditionis & applica-
tionis.

Respondebis secundò Usum in Eucha-
ristia habere rationem partis in obliquo im-
portabilis, consequenter dari ante usum
Eucharistiam, secundum id quod dicit in re-
cto, licet non detur secundum id, quod dicit
in obliquo.

Contra est. Quia indeterminatè & ab-
140 solutè enuntiant Concilia, quod detur Eu-
charistiæ Sacramentum post consecrationē,
ante sui usum. Deinde licet aliquid esse pos-
sit pars importata in obliquo, sicut v. g. in
hoc concreto album, pars etiam est albedo
importata in obliquo, sed hoc fieri non po-
test ut sit aliquid pars alicujus, & non detur,
quamvis illud dicatur absolute dari: cum
autem dicatur absolute dari ante usum Sa-
cramentum Eucharistiæ, & non detur usus,
quomodo ille usus potest esse pars, quātum-
vis nonnisi in obliquo importata.

Respondebis tertiò Quod Sacramen-
tum Eucharistiæ non componatur usu, sed
quod constituat Sacramentum diversum.

Contra est. Tum quia nemo unquam
Patrum usum Eucharistiæ dixit esse Sacra-
141 mentum diversum ab ipso Sacramento Eu-
charistiæ. in rebus autem fidei vel ipsa ne-
gatio, quod hoc non docuerint Patres mo-
mentum habet. Tum quia sequitur jam
plura esse Sacramenta quam septem, con-
tra decisionē Ecclesiæ. dicere autem quod
ille usus revocetur ad Eucharistiæ Sacra-
mentum constituatq; unum cum illa Sacra-
mētum per attributionem & ordinem, sicut
species constituunt unum Sacramentum
cum corpore Christi id dictum est arbitra-
rie. Nec valet instantia adlata quia una spe-
cies, non est Sacramentum diversum, sed
nonnisi pars totius Sacramenti, jam autem
Soto, docet usum esse Sacramentum diver-
sum. Tum quia cum Eucharistia non causet
diversam gratiam ab usu, non possunt inter
se in ratione Sacramenti diversificari, nam 142
non possunt diversificari in ratione causan-
tis gratiam, quod tamen spectat ad conditi-
onem Sacramenti.

Dices primò. Usus Eucharistiæ, est si-
gnum sensibile constitutum à Christo, & si-
mul est causativum infallibiliter gratiæ quā-
tum est ex illo, propter Christi promissum:
Qui manducat hunc panem vivet in æter-
num. ergo usus, est Sacramentum, non ali-
ud autem quam Eucharistia, ergo si non sit
totaliter Eucharistia, vel simpliciter ab illa
distincta, erit pars Eucharistiæ.

Responsio est communis quod scilicet
usus in Sacramento Eucharistiæ, sit causati-
vus gratiæ, per modum applicationis seu
cōditionis sine qua non, non autem per mo-
dum principii per se influētis. Quodsi quæ- 143
ras cum requiratur usus, ut conferatur gra-
tia Eucharistica, unde colligatur, quod re-
quiratur nonnisi per modum conditionis?
dici potest quod id colligatur ex fundamen-
to, ex quo colligit Ecclesia Eucharistiam,
esse Sacramentum permanēs, & ante usum.

Instabis primò in aliis Sacramentis
usus est pars illius Ergo & in Sacramento
Eucharistiæ. Antecedens probatur Quia
v.g. in Sacramento baptismi materia remo-
ta est aqua, proxima autem est ablutio, quæ
non aliud est nisi usus illius materiæ. Rursus
in extrema unctione materia remota est o-
leum benedictum, proxima autem est ipsa
unctio, Ergo & in Sacramento Euchari-
stiæ, usus erit pars ejusdem.

Respondetur. Negando Consequen- 144
tiam. Disparitas est, quia docet Ecclesia
unctionem & ablutionem esse materiam
Sacramenti, consequenter partem, non do-
cet autem id de usu Eucharistiæ, immo do-
cet ante usum, esse jam hoc Sacramentum.
Ulterior autem ratio est quia si dicatur usum
esse partem, sequitur absurdum, quod adfe-
rendo rationem pro asserto attigimus, nul-
lum autem est absurdum si usus aquæ & olei
dicantur esse quid constituens baptismum
& extremam unctionem. nec inde seque-
tur, quod detur vel causetur aliquod to-
tum, non datis seu non causatis sui partibus
ut hîc sequeretur. Addo. præ oculis ha-
bendum esse, ex quibus verbis collegerit
Ecclesia, Eucharistiam esse Sacramentum
perma-

145 permanens, cujus principale fundamentum fuit, ipsa verba Hoc est corpus meum, collecta autem permanentia Sacramenti Eucharistiæ, bene inferri potest, usum non esse partem Eucharistiæ.

Instabis secundò. Sicut Eucharistia est instituta per modum spiritualis refectionis, ita extrema unctio est instituta per modum medicinæ Spiritualis. & sicut in naturalibus usus cibi seu manducatio non nutrit, sed ipse cibus, ita applicatio medicinæ nō sanat, sed ipsa medicina Ergo si non recte colligitur ex eo, quod applicatio medicinæ non sanat, non recte inquam colligitur quod applicatio olei benedicti non sanet Spiritualiter seu non sit pars Sacramenti, ita nec in Eucharistia recte colligetur, usum non esse
146 partem, quia manducatio in naturalibus, non est pars refectionis.

Respondetur Supposita collectione qua colligit Ecclesia ex illis verbis Hoc est corpus meum, item panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita &c: Supposita inquam hac collectione qua colligit Ecclesia hoc Sacramentum esse permamens, bene postea colligit ex proportione cum usu cibi corporalis qui non est pars refectionis etiam usum Eucharistiæ, non esse partem refectionis Spiritualis: quia vero Ecclesia de extrema unctione, nec ex scriptura nec ex traditione colligit, illam esse Sacramentum permanens, ex sola proportione illius ad medicinam corporalem, non potuit colligere usum illum, non esse partem unctio-
147 nis, sicut usus medicinæ non est pars medicinæ.

Dices secundò Mutatio conditionis, non potest mutare ipsam causam, & sic sive sit applicatio ab angelo sive ab homine ad igniendum, ignitio non mutatur, sive item sit applicatio modus sive formalitas sive quid naturale sive supernaturale eodem modo se agens habet, ergo etiam si usus Eucharistiæ, est sola conditio, quocunq; modo quis utatur Eucharistia, modo illa utatur, causabitur gratia ab illa, hoc autem dici non potest: ponamus enim v. g. penetrari Eucharisticas species cum carne humana & poni in stomacho, ponamus miraculose sine ulla penetratione idem fieri, non percipietur tunc gratia Sacramentalis.

Respondet primò Lugo concedendo 148
causandam tunc gratiam: sed hæc responsio difficultatem patitur ex Scriptura, quia expresse manducatio requiritur ad hujus sacramenti gratiam nisi inquit manducaveritis carnem filii hominis, non habebitis vitam in vobis: item: qui manducat hunc panem vivet in æternum. intelligere enim hoc de solo præcepto manducandi dum urget obligatio, est arbitrarie dictum, & ly manducare simpliciter non accipietur. Neq; valet si dicas, casu quo cibus corporalis in stomacho poneretur sine manducatione, haberet eundem effectum, atq; si poneretur cum manducatione. & de ligno vitæ dici potuisset qui comedit ex hac arbore vivet, quæ propositio vera foret, quamvis ligni vitæ fructus, in stomacho, sine manducatione po- 149
situs fuisset. quod si sine manducatione cibus corporalis positus in stomacho causat refectionem corporalem, cur non etiam similiter posita Eucharistia, causabit refectionem spiritualem Non inquam valet si id dicas, quia quamvis inter refectionem spiritualem & corporalem sit aliqua proportio, non tamen similitudo in omnibus. quod autem in hoc puncto similitudo non teneat fundamentum est quia ex una parte poterat Christus instituere Sacramenti mãducationē naturalem, ita eam deposcendo & simul decernendo, quod non esset concursurus ad productionem gratiæ, huic Sacramento debitæ, nisi posita manducatione. quod autem de facto decreverit, ita ostendunt locutiones scripturæ præcitatæ, quæ simpliciter 150
& ut sonat terminus *Manducare* accipi non possunt, concessa sequela.

Respondetur secundò cum Svarez negãdo sequel: pro cujus defensione Noto duplices esse conditiones: quasdam meras accidentales, quarum mutatio non mutat vel causam vel effectum: & alia est conditio essẽtialis & necessaria sit v. g. existentia sub conceptu existentiæ, est nonnisi conditio agendi, & tamen est essentialis. Rursus indistantia actionis ab effectu, est nonnisi conditio sine qua non, & tamen essentialis & non supplebilis à Deo ut dixi in materia de actione in distans. è contra transmissio virtutis per medium, est conditio accidentalis, rursus applicatio ab agente virtutis,

151 tutis, est item conditio accidentalis. Manducatio autem est conditio essentialis, ex suppositione decreti divini, manifestati illis verbis Nisi manducaveritis. Quodsi alicubi legitur historia de miraculosa in stomachum hostiæ repositione in circumstantia desiderii communicandi, id tribuendum est, dispensationi divinæ & ordini speciali sicut ex dispensatione multi dicunt sub initium Ecclesiæ valuisse baptismum, in nomine Christi.

Rationes recentiorum.

DICES tertiò cum DiCast: disp. 2. n. 37. qui docet non tantum connotativè spectare ad essentiam Sacramenti sumptionem sed etiam completivè. Eucharistia in quantum sacrificium, licet essentialiter consistat
152 in conservatione, tamen multi docent etiam sumptionem pertinere ad substantiale sacrificii complementum, cum illud sacrificium ordinetur ad spiritualem refectionem, refectio autem substantialiter completur usu.

RESPONDETUR Si per completivè spectare intelligatur, nonnisi connotative spectare, vera est assumptio, sed si plus, neganda est, nam completivè spectare præter connotativum spectare, non aliud est, nisi integraliter vel essentialiter per modum partis spectare, & tamen ex dictis nec essentialiter nec integraliter componit Eucharistiam usus, ideo nec spectabit completivè. Instantia adlata de sacrificio eandem difficultatem habet cum sacramento, nam si essentia sacrificii stat in consecratione, quæ antece-
153 denter completur ante usum, usus non erit jam nisi connotatum essentiale: si autem quis ponat etiam sumptione compleri, dicet quod sola consecratione nondum sit compositum & perfectum sacrificium, & quod ante usum, nō sit sacrificium nisi partialiter, non potest autem secundum phrasim Tridētini dici, quod ante usum, sit nonnisi partialiter Eucharistiæ Sacramentum.

INSTAT primò Licet ante satisfactionem sit essentialiter completum pœnitentiæ Sacramentum, nihilominus satisfactio est pars integralis ergo & in præsenti idem dicendum.

RESPONDETUR. disparitatem esse, quia casum antecedentis docet Sacra doctrina non docet casum consequentis & enuntiat sine ulla restringente particula, quod ante 154
usum sit jam Sacramentum Eucharistiæ, enuntians autem de Sacramento pœnitentiæ semper restringit, requirendo etiam satisfactionem. Posset etiam disparitas dari. quòd pœnitentiæ Sacramentum est institutum per modum judicii decisivi, circa causam animæ, ut quod hîc solutum fuerit, sit solutum & in cœlis, quod judicium, sicut & alia judicia, censentur compleri præstita satisfactione, cum hanc intendat judicium. Jam autem Eucharistiæ Sacramentum, est institutum per modum cibi, est autem cibus completus ante sumptionem, immo non sumitur nisi completus, hinc ipsa sumptio, est extra essentiam cibi, cum etiam sine sumptione appelletur cibus.

INSTAT secundò Illud in negotio Sa- 155
cramenti pertinet ad rationem Sacramenti aliquomodo, quod ex vi institutionis Christi fuit institutum, ad significandam rem sacram sanctificantem nos, sed eo ipso quod Christus instituit hoc Sacramentum per modum cibi & potus, ut significaret refectionem animæ, censetur instituisse ut non cibus ipse, sed media cibatione reficeret, Ergo ex vi institutionis ipsa cibatio habet significationem in ordine ad sanctificandam animam.

RESPONDETUR Concedo totum quia nihil agitur de completione essentiali vel integrali per cibationem. Potest etiam distingui Minor. Instituit Christus ut media cibatione, tanquam applicatione reficeret
Eucharistia Concedo minorem. instituit ut 156
media cibatione habente ratione plus quam applicativi reficeret Eucharistia nego minorem, distinctoq; consequenti nego consequentiam.

INSTAT tertiò idem. Hoc ipso quia se habet per modum applicationis usus, infertur usum pertinere ad complementum essentiæ hujus Sacramenti, nam sacramentum ut actu nutriens, applicationem involvit in suo conceptu, habetq; ex vi instutionis, suam significationem usus, nec se habet per modum applicationis ignis ad lignum, sed quantum ad modum est vitalis operatio, & hæc, ratione potandi & sumendi Eucharistiam, habet suam significationem refectionis scilicet actualis.

157 RESPONDETUR Si consentit Di Cast: quod iste usus habet se per modum applicationis & conditionis, cur non in hoc de quo est lis habebit se per modum applicationis ignis ad lignum & si se habet per modum applicationis non spectabit ad essentiam completivè sed completam essentiam applicabit sacramentumq; actu nutriens involvit applicationem sed non per modum partis, cibus enim est qui nutrit, non ejus applicatio, cibus enim transit in substantiam aliti, licet applicatus, non ejus applicatio, ususq; non habet significationem sed applicationem significationis, nec habet significationem refectionis actualis, sed tantum applicationem significativi & causativi refectionis actualis, quia hæc non applicationi tan-
158 quam nutritivo & refectivo sed Eucharistiæ debetur. Quamvis autem illa sumptio, sit actio vitalis nihil vetat, ut cum applicatione ignis ad lignũ in ratione conditionis conveniat. Consulantur dicta de fide ubi actum an Auctoritas Ecclesiæ, itemq; utrum dictio passiva, sit motivum Formale Fidei.

QVÆSTIO II.

De Materia Eucharistiæ.

MAteria ex qua conficitur Eucharistia est panis triticeus. Sed missis his quæ spectant ad moralia, sit

DIFFICULTAS I.

De Quantitate Materiæ Consecrabilis & contentivæ Corporis Christi.

159

DIctum in physicis, quòd formæ quæ requirunt certam Corporum organisationem, determinent sibi minimum materiæ; formæ autem quæ non requirunt certam organisationem, quamvis non determinent sibi certam materiæ portionem, quantum est ex illis; determinant tamen illam sibi, ratione quantitatis, si ex Minimis componitur, & in cujus minimi medietate dictũ est non posse contineri quantitatem: quia verò formæ omnes pro dispositione requirunt quantitatem, fit ut naturaliter in medio minimi stare non possint: quia tamen hæc requisitio quantitatis pro dispositione non est essentialis, adhuc in medio minimi, conservari poterit divinitus forma. *His præsuppositis* 160

QUÆRITUR, *An dimidium Minimi possit esse materia Eucharistiæ?*

ASSERO Primò. *Supposito quòd naturaliter in dimidio minimi forma panis conservari non possit, sequitur non posse consecrari illud dimidium minimi.*

RATIO: quia consecrari non potest, quod non est panis, dimidium autem minimi ex suppositis non potest esse panis.

ASSERO Secundò. *Casu quo divinitus in dimidio minimi separato, conservaretur forma panis, necdum fieret consecratio.*

RATIO: quia materia consecrabilis debet esse sensibilis humano modo, cum ipsum Sacramentum sit signum sensibile, jam autem tunc, non esset sensibilis panis, quia sensibilitatis fundamentum, est quantitas, quæ 161
tunc non esset. in favorem hujus asserti vide Lugo d. 4. n. 94.

DICES primò Potest DEUS miraculosè ponere quantitatem in angelo, cur non poterit saltem divinitus conservare eandem in dimidio minimi.

RESPONDETUR Conservare quidam illam poterit, sed non ita, ut evadat illud minimum quantum, sicut nec quantitas posita in angelo reddet angelum quantum. quod si non reddet illud dimidium minimi quantum, nec reddet sensibile, quia sensibilitatis fundamentum est quantum. si autem non redderet sensibile, nec redderet consecrabile, ut dictum. Procedit autem responsio de eo quod fieret naturaliter. 162

DICES secundò. In illo dimidio minimi, dum est unitum reliquis partibus, verè perficitur consecratio. ergo etiam perficietur in separatim posito dimidio.

RESPONDETUR Negando Consequentiam: quia separatim positum dimidium non est quantum, consequenter nec sensibile, adeoq; nec consecrabile, jam autem dimidium illud unitum est quantum & sensibile.

DICES tertiò. Ponamus dimidium hostiæ consecrari, & dimidium non consecrari; ponamus rursus ita divinitus dividi hostiam, ut dimidium minimi in ante consecrati adhæreat parti non consecratæ, vel in illo dimidio minimi perseverabit Corpus Christi, vel

163 ſti, vel non perſeverabit. ſi perſeverabit. ergo & poterit conſecrari. ſi autem non perſeverabit. ergo nec perſeveraret ſubſtantia panis, nam Corpus Chriſti ſuccedit plenè in locum ſubſtantiæ panis. ſupponitur autem quòd perſeveret adhuc tunc ſubſtantia panis, in illo dimidio unito reliquis minimis.

RESPONDETUR In tali dimidio minimi non conſervandum Corpus Chriſti, quia illud in ſe ſpectatum non eſt ſenſibile, adeoq; nec conſervativum Corporis Chriſti. quòd autem ſit ſenſibile ratione aliûs minimi cui jungitur, non refert, quia continentia Corporis Chriſti, non ſpectatur penes partes non conſecratas: hæc enim ad illam ſenſibilitatem, perinde ſe habēt, ac ſi non eſſent; ſed ſpectatur penes ſenſibilitatem ejus, ſu-
164 pra quod cadit cōſecratio. & ſicut non conceſſis minimis quantitatis, ſi adhæreat non conſecratis partibus, pars non ſenſibilis humano modo, non continebit Corpus Chriſti; ita nec in præſenti.

INSTABIS Corpus Chriſti, ſuccedit in locum ſubſtantiæ panis, ſed in tali dimidio minimi conjuncti contineretur ſubſtantia panis. ergo & Corpus Chriſti continebitur.

RESPONDETUR Corpus Chriſti ſuccedit in locum ſubſtantiæ panis in ſpeciebus, quæ in ſe ſint ſenſibiles humano modo, quæ ſenſibilitas in dicto caſu, non habetur.

ASSERO Tertiò. *In dimidio Minimi ſeparati non poſſe conſervari Corpus Chriſti ſine novo miraculo.*

165 RATIO: quia tantum in eo petit conſervari ſine novo miraculo Corpus Chriſti, in quo petiiſſet conſervari forma panis, ſed forma panis in dimidio minimi non petiiſſet conſervari, quia hæc petit pro ſui diſpoſitione quantitatem, hæc autem ſervari non poteſt, nec reddere quantum dimidium minimi. Deinde quia corrupto ſubjecto accidentium, non poteſt jam ſine novo miraculo conſervari Euchariſtia, petit enim conſervari ſub ſpeciebus, ſed in dimidio minimi corrumpitur ſubjectum accidentium, nempe quantitas. ergo.

ASSERO Quartò. *Dimidium minimi ſeparatum & cum novo miraculo poteſt conſervare Corpus Chriſti.*

RATIO: quia id non implicat, nec eſſentiale eſt cōſervari corpori Chriſti ſēſibiliter. 166

ASSERO Quintò. *Dimidium illud non continere Chriſtum Sacramentaliter.*

RATIO: quia de eſſentia Sacramenti eſt eſſe ſignum humanum; ſi ſignum, ergo ſenſibile humano modo, tale autem non eſt illud dimidium.

DICES Tridentinum docere Seſſ. 13. cap. 3. Sub quavis parte ſeparata manere totum Chriſtum, cui definitioni non conveniunt aſſerta præſentia.

RESPONDETUR. Doctrinam Tridentini procedere de ſeparabilitate quæ ſit in poteſtate humana; jam autem ſeparatio usq; ad dimidium minimi, non eſt in poteſtate humana, immo nec ulla creata, quia non eſt in poteſtate creata exquantificare.

167

DIFFICULTAS II.

De Materia Miſtionis aquæ cum Vino.

QUod vinum conſecrandum aquâ miſceri debeat, determinavit Florent: & Trident: Seſſ. 22. cap. 7. quæ declaratio Conciliorum fundatur in facto ipſius Chriſti. quod autem Chriſtus miſcuerit aquam vino, docent antiquæ Sanctorum Liturgiæ, ut Jacobi, Marci, Baſilii & aliorum. Sed in hoc eſt punctum difficultatis in præſenti; an antequam fiat converſio vini in Sangvinem Chriſti, aqua priûs converti debeat in vinum; affirmant Thomiſtæ, & ex noſtris Suar: Vaſp: diſp. 16. Sect. 2. & Pontius ſpectata authoritate. Negativam autem ex noſtris tuetur Coning. q. 74. a. 8. dubio unico. Lugo diſp. 4. Sect. 2. qui plures citat, inter quos Cardinalem Baronium, & Cardinalem Toletum. Negatq; Pontius attendendo ad rationem, ut videre eſt apud eundem q. 44. n. 27. 168

Pro utriusq; partis notitia diſcutiendum eſt; An vinum habeat vim convertendi in ſe aquam, dum eſt extra vitem. Affirmativam tenent Thomiſtæ & eorum Sequaces. Negativam autem Coning, Lugo, Pontius. Sit

Punctum Difficultatis I.

An Vinum habeat vim convertendi in ſe aquam?

Penſandæ ſunt rationes utriusq; partis.

169 *Rationes Affirmantium.*

RATIO Prima Authoritas Aristot: lib. 1. de generatione. textu 89.

RESPONDERI potest, quòd Aristoteles illo loco agnoscat quidem guttam vini admistam magnæ quantitati aquæ, converti in aquam, sed non è converso. mala enim est ista universaliter argumentatio; hoc potest converti in illud, ergo & illud in hoc. & ratio est: quia quamvis vinum sit magis activum quàm aqua; quia tamen non multum est resistivum, hinc etiam evaporare potest & aquæ fieri, ideo aqua facilius illud in se convertere poterit: è contra aqua est quidem non ita activa, quia tamen est plurimum resistiva, fit ut in vinum cõverti non possit. Rursus Chymici educere possunt si
170 non ex omnibus saltem ex plerisq; vinis aquam, si ergo illam non potuit convertere in se in vite, multo minus convertere poterit extra vitem. deniq; ex una parte, aquæ multæ immistum vinum non sentitur; est ergo pro conversione svadenda, sensus: ex alia parte non apparet quî aqua amittat vim hanc convertendi, videtur autem vinum extra vitem, non habere vim convertendi in se aquam, nam vitis vegetatur, adeoq; habet vim, per introsusceptionem augmentandi se, & in se convertendi: quia verò extra vitem vinum non vegetatur, præsumendum est, quòd non habeat hanc vim; quòd autem habeat duplicem vim vertendi in se & vegetativis & non vegetativis debitam, nullum est fundamentum, immo est multipli-
171 care entia sine necessitate, præcipuè cùm non videamus etiam aliis provisam duplicem hanc vim.

RATIO secunda est. Quia potest agere vinum in aquam, ergo & convertere illud in se.

RESPONDERI potest, & antecedens esse dubium & falsam Consequentiam. antecedens quidem est dubium, quia actio illa deberet fieri per ordinem ad destruendum temperamentum; temperamentum autem aquæ, est frigus & humiditas, quod utrumq; temperamentum, quia est requisitũ ad formam vini, non apparet quî illas qualitates corrumpat. sed quidquid sit de antecedente, adhuc consequentia est falsa: quia non omnia, in quæ fit actio, possunt converti, quod sæpius inculcato exemplo cinerum il- 172
lustrat Coning, in quos agit ignis, non tamen eos in se convertit. dici etiam potest ex dictis, quod vinum possit agere in aquam in vite, non alibi.

RATIO tertia est. Quia quamvis v. g. Sangvis separatus non haberet vim convertendi in se guttam aquæ sibi immistam, quod ipsum dubium est, tamen eo concesso, posset habere illam vim vinum, à vite separatum. cujus ratio est; quia cum Sangvis extra corpus existens petat naturaliter corrumpi, non debuit habere vim agendi in extrinseca, adeoq; in admista sibi; alioqui etiam extra Corpus, posset sese naturaliter conservare, cum tamen per experientiam constet, quod extra venas corrumpatur &
in pus vertatur. at verò vinum extra vitem 173
positum, cum non corrumpatur sed permaneat, & perficiatur, debuit habere à natura virtutem, non tantum conservativam sui, per resistentiam contrariis, sed & suarum qualitatum inductivam.

RESPONDERI potest Argumentum multis ex partibus non concludere; nam inprimis pro universali principio assumi non potest; hæc res perficitur non conjuncta huic. ergo habet vim convertendi alia in se. nam v. g. poma debitè collecta perficiuntur postea, & maturescunt, & tamen quis dicet, illa habere vim convertẽdi in se alia. quod si dicas, perfectionem illam quam acquirunt poma, non esse per acquisitionem, sed per deperditionem officientium temperamen-
to maturitatis: sic etiam dicam perfici vi- 174
num per expulsionem, & per deperditionem introsusceptæ fœcis, & similium. Rursus licet iis, quæ ipsius naturæ opere, extra suam radicem habent jus diutiùs existendi, possit dici, naturã providisse instrumenta, quibus sese defendant, & suas qualitates inducant; non tamen iis, quorum extra suam radicem permansio, artificio & excogitationi humanæ debetur: nam natura est obligata providere suis operibus, non operibus artis. item immeritò assumitur, quod ea, quibus data est vis resistendi contrariis, data etiam sit vis consimiles qualitates inducendi; certè enim adamas habet vim resistendi igni & ferro, & tamen non habet vim inducendi suas qualitates in aliud. deniq;

quam-

175 quamvis iis, quæ non producuntur vitaliter, possit concedi separatis à sua radice, vis inducendi qualitates proprias, non tamen iis, quæ esse suum vitaliter acceperunt, ut vitaliter accepit vinum à vite, utpote per nutritivam vitis elaboratum. Disparitas est ipsa inductio, & deinde quia iis quæ vitaliter generantur, si debetur vis augmentandi sese, conveniret illam dari vitalem, hæc enim est proportionata; vis autem vitalis augmentat se per introsusceptionem, quæ non convenit vino, cum introsusceptio conveniat viventibus, vinum autem non vivit.

Argumenta Negantium.

PRIMUM ARGUMENTUM est Authoritas Aristotelis 1. de generatione cap. 5. tex: 34.
176 Ubi quærit Philosophus, cur in mistione utraq; mistionis pars, & in nutritione nonnisi unum augeatur. & respondet quia in nutritione perit alimentum, in mistione autem utraq; substantia manet.

RESPONDETUR Philosophum loqui, de mixtione antonomasticè dicta, in qua magnæ quantitati unius, magna quantitas aliûs miscetur; non autem quando modicissima quantitas apponitur, quæ moraliter non censetur mistio. quod autem Philosophus loquatur de tali mistione, ex duplici capite colligi potest; inprimis quia inferius tex: 89. pro exemplo hujus mistionis ponit guttam vini in denis millenis mensuris aquæ. deinde quia expresè eodem textu 34. addit, quod in mistione pars prævalens augeri
177 dicitur, illaq; nomen retinet, quo ex ipso contextu, apparet illum locutum esse, de ista antonomasticon mistione, scilicet notabilis qualitatis unius, cum notabili quantitate aliûs.

SECUNDUM ARGUMENTUM est. Quia Chymici experiuntur se posse educere aquam immistam vino.

RESPONDERI posset. Non educi guttam illam aquæ, si debito tempore & sufficienti ad conversionem misceatur, sed nonnisi humorem quendam serosum. Deinde illi ex quocunq; corpore misto educunt salem & sulphur, neq; tamen hæc præcontinentur in corporibus, sed nonnisi operatione artificiali generantur; ita dici posset illum humorem è vino eductum, non præcontineri, sed tunc in illa operatione generari, v. g. expulsione qualitatum & Spirituum vino debitorum. præcipuè cum ipsi Chymici asserant certo modo instituendi operationem, ut appellãt, semper educi posse talem humorem. 178

TERTIUM ARGUMENTUM est quo utitur Coning ab experientia, quia peritissimi fatentur corpora simplicia, qualis est aqua, nõ nutrire, cujus rationem omnes reddunt: quia non possunt immediatè simplicia converti in mista, ergo nec aqua poterit immediatè converti in vinum, præcipuè cum vinum sit plenissimum calidissimis Spiritibus, qui nullo modo videntur posse gigni ex pura aqua.

RESPONDETUR Si simplicia non possunt immediatè converti in mista, saltem converti possunt mediatè, cur ergo saltem mediatè aqua non convertetur in vinum. Rursus vivunt plantæ, majori parte nõnisi aqua, ergo apparet aquam nutrire: Salamandra item, si verum est, igne nutritur. 179

QUARTUM ARGUMENTUM est quo utitur Lugo. quantumvis ignis habeat activissimam potentiam, non tamen omnes partes ligni vel stuppæ convertit in ignem; cum ergo non omnes aquæ partes, habeant crassitiem requisitam ad formam vini, non posset saltem in omnes partes illam inducere, de quibus idem ac de gutta quæri posset, an convertantur in sangvinem.

RESPONDETUR Igne non convertente in se omnes partes ligni, adhuc verum est dicere, quod ignis convertat in se lignum. 180 ergo etiam ad intentum, verum erit dicere, quòd vinum convertat in se aquam. Deinde sunt aliqua quæ simpliciter convertuntur in ignem, ut oleum pulvis pyrius, unde ergo conjicietur, quod aqua respectu vini, non ita se habeat.

INSTABIS Etiam in vite non convertitur simpliciter aqua in vinum; quia multa convertuntur in foliculos, vimen &c. & ignis non convertit in se cineres.

RESPONDERI posset Sufficit ad intentum sic converti aquam in vinum, ut convertitur in vite. deinde quod attinet ad instantiam de igne, quod hoc non convertat in se aliud, non arguit, si cætera non sint paria, ut aliud etiam nõ convertat illud in se: nam cucume-

181 cucumeres digerit ventriculus, fertur autem quod ignis illos non conſumat ordinariè, etiamſi ordinarius ignis magis ſit uſtivus, quam calefaciat calor ventriculi. diſparitas etiam poſſet dari de igne, petita ex providentia naturæ: quia cum ignis plura habeat quibus ſe ſervet, non debebat illa provideri ſingulorum totalis converſio, cum autem pauciſſimis augeatur ſicut vitis ita & vinum potius expetunt à natura, provideri ſibi totalem converſionem, quæ eo promptius fit, quo plures ſunt conſimiles qualitates in aqua & vino, quàm in aliis rebus conſumibilibus igne. ſi enim etiã ignis incidat in conſumibile valde ſibi proportionatum, omnia in illo conſumit, ut patet in pulvere pyrio, ita & faciet vinum. Quod autem attinet
182 ad ſpiritus ſubtiles, quibus indiget vinum, ii in aquã induci poſſunt propter copiam eorundem in ipſo vino. & ſi attritu poſſunt acquiri iſti ſpiritus; ſi item obſiſtentia aliqua conſimili, qualis eſt in anteperiſtaſi, augeri poſſunt, ſic etiam providere potuit natura ſimilem vino activitatem. & ſicut dum vitis ſugit aquam & humorem ex terra, non deeſt illi vis, Spiritus illos inducendi, ſic nec deerit poſtea.

Quintum Argumentum eſt quo utitur Coning: quia aqua eſt tenaciſſimæ naturæ, unde ſi illam conjicias in candentem ollam feream, ſi vapores alembico excipias, totam omnino integram reperies.

Responderi poteſt hanc experientiam & multum dicere & falli. multum quidem
183 dicere, quî enim poteſt fieri, ut ignis activiſſimus & calor ille, nihil decerpſerit ſibi ex illa materia aquæ, ita quòd tota poſſit aſſurgere in alembicum; & prædicatum tenacitatis converſioni nòn obeſt, alias nec in vite cõverti poſſet, cum etiam in vite eandem tenacitatem habeat. Fallit autem experientia, quia illa generatio humoris alembico extracti, non debet attribui aſſurgenti illuc aquæ, ſed potius generationi ejuſdem ex aere, & exhalationibus ſurſum aſcendentibus in aquam poſtea reſolutis. & certè ſi videmus quod aqua juſculo conficiendo ollæ immiſſa, non tota aſcendit ſupra in cooperculum, ſed vix aliquid illius; ita non debet dici quod infuſa cãdẽti ollæ tota ſurſum pergat: immo videri poteſt, quòd ſi v.g. anſer coquatur nonniſi cum ſuo ſangvine 184
& aceto, nihilominus alembico excipi poſſit ſimilis liquor aquæ, & hoc in aliis etiam ſucculentis uſu venit. quòd ipſum probat non debere liquorem illum attribui aſcenſui aquæ ferro candenti infuſæ.

Sextum Argumentum eſt quo utitur Coning & Pontius. nam debilitatur vinum poſt miſtionem, & nunquam reparat priores vires, etiam poſt longius tempus: cum autem vinum ſit homogeneum, omnino videtur, quòd ſi converteretur in ipſum aqua, recuperaret poſtea priores vires, ſicut ipſamet aqua, licèt diminuantur illius qualitates connaturales applicato igne, poſtea tamen ablato igne recuperat illas expulſo omni calore. idemq; clariùs adhuc urgetur in igne, qui poſita converſione ſui pabuli in ſe 185
ſemper augeſcit; immo modus augendi ignem & roborandi vires illius, eſt convertendorum ſubminiſtratio.

Responderi nihilominus poteſt. Sicut diverſimodè ſe habent agentia in vi convertendi in ſe, ita diverſimodè ſe habent multiplicatis convertendis, in vi retinendi vigorem ſuum. & ſicut ignis etiam copia alimenti interdum obrui poteſt & extingvi; ita poſſunt enervari vires vitis, ſi copia convertendæ aquæ illi miſceatur. & ſicut vitis abundans multo ſucco, non poteſt convertere illam aquam æquè bene, ac æquè citò in vinum, idq;, in naturam illarum virium vitis, ultimò reſolvi debet, nobis à poſteriori cognitam per experientiam; ita quòd vinum
miſtum enervetur, referendum in naturam 186
convertentis, cujus vires retundũtur illa miſtione. referendo illam retunſionem virium, in naturam agentium, nobis à poſteriori cognitam, quod in multis rebus phyſicis uſurpari ſolet.

Septimum Argumentum eſt. Quia quamvis fortaſſis id concedatur vino robuſtiori, & ſi diuturniore tempore maneat illa gutta in vino; nõ tamen intra breve tempus, nec vinis tenuioribus.

Responderi poteſt. Quod ad breve tempus attinet, ſuam offerent Thomiſtæ conſvetudinem, infundentes vinum ante Sacrum. Quod attinet ad conſuetudinem univerſaliorem dicent, ſufficiens eſſe illud tempus, quod uſurpatur communiter: vel dicent;

187 dicent; sicut extemplo non sentitur illi gutta vini, ita & extemplo convertitur. Quod attinet ad vinum, dicent tenuissimum non esseSacro adhibendum: Scrupulosè tamen in hoc non esse agendum, quia nullum est ita tenue vinum, quod non sit longè superius aquâ, nullumq; tenue respectu aquæ, quamvis sit tenue respectu generosiorum vinorum. & sicut periti docent ad desinentiam Eucharistiæ sub speciebus unicum quadrantem sufficere, ita ad conversionem aquæ in vinum, sufficiet brevior mora. & ex his utrinq; consideratis.

Colliges dubium esse. An convertat vinum in se guttam aquæ, vel non? quamvis attendendo ad authoritatem Innocentii, ista conversio sit probabilior, de qua infra. his
188 præmissis

Decidendum restat; An prius debeat converti in vinũ quàm in Sangvinem. de quo sit

Punctum Difficultatis II.

Deciditur Difficultas.

Dicendum est *Probabilius esse quòd aqua cum vino immediatè in sangvinem converti possit;* sed probare id ratione non ita promptum.

Probari solet Primò. Totus ille potus ex vino & aqua in calice existens, debet vi formæ consecrationis trãssubstãtiari in sangvinem Christi. sed si aqua simul cum vino non converterentur immediatè in sangvinem, non semper potus ille totus transsub-
189 stantiaretur vi formæ in sangvinem. ergo aqua simul cum vino, convertitur immediatè in sangvinem. Major probatur. Tum quia supra totum illud potabile ex vino & aqu[â] mistum, profertur forma consecrationis, ita ut Sacerdos committeret Sacrilegium, si vellet aliquas partes potûs illic contenti consecrare, aliquas non. Tum quia nullus Sacerdos potest miscere vino consecrando liquorem aliquem cum intentione, non consecrandi illum liquorem. Tum quia non posset sic mistum calicem exhibere sine Sacrilegio populo adorandum, sic nec hostiam non consecratã admiscere consecratæ. Minor principalis probatur: quia in Missali præcipitur Sacerdoti, ut si tempore communionis advertat non fuisse vinum consecratum, apponat vinum cum a- 190
qua & statim consecret: in quo casu, cum impossibile sit tantillo tempore converti substãtialiter aquam in vinum, sequitur non totum illum potum, qui est in calice, transsubstantiari vi formæ in Sangvinem. quæ ipsa Minoris probatio, sic aliter proponitur. Nullus potest de industria apponere materiæ consecrabili materiam non consecrabilem sine gravi Sacrilegio, siquidem forma, designat totum quod est in calice, converti in Christi Sangvinem, cum ergo statuat Ecclesia, ut aqua apponatur vino, in ea circumstantia, in qua prudenter præsumi potest non convertenda in vinum, innuit tacitè aquam in sui specie remanentẽ esse consecrabilem.

Respondere potest primò. Sacerdo- 191
tem in confuso intẽdere consecrare id quod est consecrabile.

Contra. Quia id non tollit rationem Sacrilegii, neq; enim similis intentio quidquam salvaret, si quis vino misceret lac.

Respondet secundò Amicus, esto interdum ob temporis brevitatem nequeat aqua in vinum transmutari, illud tamen est per accidens & præter primariam intentionem Ecclesiæ, quæ per se aptum tempus designat, ad hujusmodi præcõversionem. quod autem casibus fortuitis hujusmodi præconversio non exspectetur, urgentiores causæ movent.

Contra. Quia nulla potest esse urgens causa, propter quam supra non consecrabile mandet Ecclesia proferri verba conse- 192
crationis. Deinde casu, quo per accidens ex consecrabili fieret non consecrabile, non posset Ecclesia obligare ad proferenda verba supra non consecrabile per accidens, v. g. casu quo vinum miraculosè vertatur in gemmam: tam autem gemma, quam aqua mista vino, si non præconvertatur, manet inconsecrabilis per oppositos.

Respondere potest tertiò Inprimis majorem dubiam esse. quæro enim, an Sacerdos committat Sacrilegium, si aliquo pulvisculo manente in vino consecret calicem & proponat adorandum; vel non committit? si committit, dabitur infinitis scrupulis locus; vix enim possibile ne villi purificatorii, adhæreant calici recipienti vinum; vix

est possi-

193 est possibile, dum absterguntur digiti in calicem, quòd aliqui pulvisculi non incidant, in quibus omnibus nemo sibi facit scrupulum Sacrilegii committendi. deberet in vinis bonis sed non supremis nunquā dici missa, quia remissio illorum, non in aliud referri debet, quam in non bene decoctum humorem aqueum, propter quem defectum carent spirituum copia generoso vino debitorum. Si autem eo casu non committitur Sacrilegium, quî committetur consecrando vinum, in cujus substantiam, non est præconversa aqua. quæro item cur ex parte Objecti, nulla sit idololatria consecratum calicem attollere, & adorandum cultu latriæ exhibere, quamvis ipse calix continens, nullo modo latriam mereatur. si ergo in hoc
194 recurras ex parte Objecti ad adorabile, & ex parte adorantium, quòd intendant adorare nōnisi adorabile; ita dici posset, si non præconvertatur gutta in vinum, nec consecretur, nullum adhuc committendum peccatum Sacrilegii. Hinc ulterius non debet habere sacerdos intentionem consecrandi illam aquam non præconversam, nec debet formare exceptivam, quòd nolit supra illam proferre verba, casu quo non sit præconversa: quia ista omnia sunt nonnisi disputabilia, intentio autem consecrationis, debet versari circa certa. Cæterum casu quo vino misceatur lac, non eodem modo se debet habere Sacerdos, ut cum judicat, quòd aqua non sit in vinum præconversa; quia doctrina universalis Ecclesiæ docet, quòd lac vino
195 mistum non terminet consecrationem; nec sunt locutiones Patrum, quæ ostendant omne immistum vino consecrari; jam autem universalis Ecclesiæ doctrina non docet aquam non præconversam non consecrari.

Minor etiam istius argumenti non convincit: quia diceret quis extemplo illam præcōverti in vinum; ad eum modum, quo pulvis pyrius extemplo incenditur, præcipuè quia dissoluta gutta, in minutissimas portiunculas, insinuataq; tot partibus vini, facillimè vinci potest.

CONFIRMATUR Christus Dominus usus est vino misto, & quidem immediatè ante consecrationem, ut colligere est ex Liturgiis quarum verba recitat Lugo, quæ mistio probabile est quod fuerit in copia, sicut de-
cebat usum Christi, jam autem quî tam citò 196
converti potuisset illa aqua in vinum, nec potuerūt colligere discipuli ex verbis Christi, cum illa consecrando proferret, illum nonnisi sub speciebus vini ponere sangvinem, & non sub speciebus aquæ.

RESPONDERI potest Quamvis in illis Liturgiis non exprimatur mora, vel exspectatio Christi, non constat tamen quin bene antè non miscuerit vinum, nec erat necesse hoc describi ab Evangelistis, quia multa similia non descripserunt. Rursus si ad temperantiam Christi attendendum sit, supponendum esset, vix aliquid vini illum miscuisse, nam etiam parva mistura vini vocari adhuc potest in sensu morali calix vini, denominatione non ex majore quantitate sed
ab excellentiori desumpta, & dicitur quis 197
bibere vinum lymphatum qui duas partes aquæ miscet. potius ergo censendum est Christum non attendisse tunc ad exemplum temperantiæ, sed ad exemplum Sacramenti, nam pro majori temperantiæ exemplo, nec vinum bibere debuisset, potiùs ergo censendum est accepisse Christum vinum usuale, nō qualecunq;, sed optimum, ad mysteria repræsentanda. Quod autem de hoc tunc non monuerit Apostolos, sufficit quod postea unctione Spiritûs Sancti monuerit: quod circa plura alia fecit. deinde cum tota quæstio præcōversionis sit nonnisi scholastica, non est quod de illa præmoneret Christus. Addo institutori facile fuisset vel potentia sua præconversionem
suam festinare, vel sibi in hoc dispensare, & 198
postea docere Apostolos interna unctione, quid agere debuerint.

PROBAT secundò Lugo. Quia materia Eucharistiæ est vinum, consequenter omne illud poculum, quod simpliciter & absolutè in usu hominum appellatur vinum; jam autem nomine vini, venit etiam vinum indubiè lymphatum.

RESPONDEBUNT Oppositi Verba Conciliorum si nihil obsint, simpliciter esse accipienda consequenter cum dicunt sine addito vinum esse materiam hujus Sacramenti, non debet accipi vinum cum addito, quale est vinum lymphatum. Dici rursus potest, quòd licèt in materia Sacramentorum, attendi possit ad usum humanum, ita tamen

attendi

199 attendi ad illum debet, ut uſus & appellatio humana, non ſit ſoli apprehenſioni hominum, ſed phyſicè ipſi objecto, conformis; jam autem illa gutta phyſicè non poteſt appellari vinum, quamvis moraliter poſſit appellari vinum, eo quod nullum ſui ſenſum, ob ſui modicitatem moveat, condiſtinctum ab eo, quem movet vinum. Quod autem attendi debeat, non ſolùm ad appellationem moralem, ſed etiam ad phyſicum eſſe; ratio dari poteſt: quia quamvis reſpexerit Chriſtus uſum humanum, reſpexit nihilominus & phyſicum eſſe rerũ, ut ita in re magis ſtabili cõſtitueret materiã Sacramenti; nam v.g. nomine panis in regionibus aliquibus v. g. in Polonia venit nonniſi panis Siligineus, panis autem triticeus appellatur
200 panis non ſine addito, ſed panis albus vel alio ſimili nomine; in multis etiam Aſiaticis regionibus, nomine panis venit Oryza. ubi, ut vides, quamvis attenderit Chriſtus ad uſum humanum, ut tamen quidpiam conſecrationis materia eſſet, reſpexit ad phyſicum eſſe: & hinc quia phyſicum eſſe panis non habet oryza, quamvis panis nomine apud alios veniat, non eſt materia ſufficiens, reſpectu tantùm habito ad phyſicum eſſe. è contra autem v. g. vinum rubrum, & vinum album, differant ſpecie, utrumq; tamen eſt materia ſufficiens, non ſolùm ex eo, quòd pro eodem moraliter reputentur, ſed etiam quòd utrumq; ſit phyſicè vinum. Vinum autem lymphatum eſt quidem moraliter, non tamen Phyſicè Vinum, ſi non præcon-
201 vertatur aqua. *Miſſis aliis argumentis*

PROBATUR Tertiò *Concluſio principaliter Authoritatibus Patrum.*

PRIMA ſit Auguſtini 1. de Trinit: cap. 4. *Aqua* inquit, *mittitur in Calicem, & fit Sangvis, conſecratione Verbi cœleſtis.*

SECUNDA ſit Ambroſii lib. 4. de Sacram: cap. 5. *Ante verba Chriſti Calix eſt vino & aquâ plenus, ubi verba Chriſti operata fuerint, Sangvis efficitur.* Ubi ly Aquâ plenus, oſtendit non præconverſionem ante formam Conſecrationis.

TERTIA eſt Damaſc: lib. 4. Orthodoxæ fidei cap. 14. *Non poteſt,* inquit, (ſubintellige Chriſtus) *panem ſuiipſius Corpus facere, & vinum & aquam ſangvinem.* ubi, ut vides, expreſsè aquam nominat.

QUARTA ſit Cypriani Epiſtola 63. ad Cęcilium; *Calix Domini, non eſt aqua ſola, aut vinum ſolum,* quæ verba oſtendunt præconverſionem non eſſe neceſſariam, aliàs ſolum vinum, eſſet Calix Domini. 202

QUINTA Paſchalis lib: de Corpore & Sangvine Domini. *Aqua* inquit, *conſecratur, non quod aqua permaneat ſed quod convertatur in Sangvinem Chriſti.* Plura loca vide apud Coning & Lugo & poſt illos Di Caſt: hîc diſp. 2. num: 137.

RESPONDERI poteſt Vel quòd verba hæc intelligenda ſint de mediata converſione, vel quòd intelligenda ſint ampliativè, quòd ſcilicet Calix qui miſtus erat aquâ & vino & ſimilia.

CONTRA hæc Univerſaliter eſt. Tum quia verba Patrum ſimpliciter non ſecundùm ſenſus ampliativos accipi debent, ſi nihil obſit; nihil autem obeſt, ut patebit ſolutione argumentorum. Tum quia nullus veterum poteſt citari ex Patribus, qui præconverſionis iſtius vel moræ interponendæ inter infuſionem & pronunciationem verborum meminerit. 203

CONFIRMATUR Tum quia non poteſt hoc demonſtrari, nempe vinum habere vim præconvertendi in ſe aquam, ut vidimus ſupra. ergo vel debet dici nunquam illam aquam converti in vinum, vel converti poſſe immediate in Sangvinem. Tum quia vel ex conditione aquæ eſt ut attentâ etiam inſtitutione Chriſti, non poſſit converti unquam in ſangvinem & corpus Chriſti; vel ex conditione hac, quod ſit extrinſecus admiſta. ſi ex conditione aquæ ut ſic. ergo humor ille ſeroſus nondum decoctus in vinum, non convertitur etiam in Sangvinem; participat enim conditionem aquæ, & tu attentâ inſtitutione Chriſti, dicis non poſſe aquam ex ſua conditione converti in Sangvinem. & certè non habet vires majores vinum ad convertendam guttam aquæ affuſæ, quàm ad convertendum illum humorem ſeroſum, immo minores quàm ante, eo quod reſiſtens creſcat, nam olim fuit nonniſi humor ſeroſus, nunc & ille, & aqua. quodſi non attenditur ut vinum humorem ſeroſum præconvertat in ſe, cur attendendum erit, ut præconvertatur gutta aquæ. Si autem id proficiſcitur ex conditione aquæ, extrin- 204

Ff ſecus

205 secus admistæ, redit adhuc argumentum: quia non poterit præconvertere illam guttam, sicut nec præconvertere potest humorem serosum. & si non sit necesse attendere, ut humorem illum serosum præconvertat, quî sit necesse attendere, ut guttam illam præconvertat. & cur, si eadem gutta eodem modo insinuetur vino, quo insinuatur humor serosus, erit materia apta consecrationis, si autem extrinsecus affundatur, non erit materia consecrationis nisi præconvertatur. Et certè pone guttam humoris serosi in ampulla, demittat illam Sacerdos in calicem, & pone illam rursus non præconverti, da ergo rationem cur, quia est affusa exterius, non potest esse materia consecrationis, & tamen à vite non præconver-
206 sa, fuisset materia consecrationis. & certè si vinum haberetur ex Cana Galileæ tenuisset in illo consecratio, quamvis ex vite non fuerit tractum, & cur non teneat consecratio guttarum aquæ, non tractæ à vite, teneret autem tractæ à vite, seu ex illo humore seroso. Tum quia quamvis pani admisceantur aliquæ partes furfuris; quamvis item remaneant in pane guttæ aliquæ aquæ, quæ coagulant partes farinæ, nihilominus totum illud consecratur & transsubstantiatur in Corpus Christi. ergo etiam de aqua idem dici potest. & sicut furfur quamvis, si separatim accipiatur, non sit materia sufficiens consecrationis, nihilominus una cum tritico transsubstantiatur in Corpus Christi. aqua item illa, quæ retinet partes farinæ, quam-
207 vis de se spectata, non sit apta materia consecrationis, nihilominus potest trãsubstantiari in Corpus Christi, sumpta una cum tritico, seu in pane. ergo etiam aqua, licet se sola non sit materia sufficiens cònsecrationis, immista vino, erit materia Consecrationis.

Responderi potest ex Amico disp. 16. num. 88. Illud tantum converti in corpus & Sangvinem Christi, quod substantialiter integrat panem & vinum, quæ sunt materia hujus Sacramenti; sed extrinsecus apposita, non integrant substantialiter vinum, alioqui, quidquid misceretur cum illo converteretur in Sangvinem, quod falsum est; aliàs si pani miseretur butyrum, aut aliquis liquor apponeretur, qui non variaret panem usualem, converteretur in Corpus Christi; 208
eodem modo panis madefactus aquâ, converteretur cum aqua in Corpus Christi; immo & àër inter poros vini & panis inclusus, quia nec talis àër, variat usualem cibum vel potum.

Contra est. Quia si nomine integrantis substantialiter intelligatur id quod est ejusdem substãtiæ cum vino vel tritico, apertè falsum assumit responsio, quia nec humor serosus est substantialiter vinum, nec furfur substantialiter triticum. Si autem nomine integrantis substantialiter intelligatur, necessariò requisitum ad substantiam consecrabilis materiæ, id etiam falsum supponit, quia si Deus separaret totum humorem serosum à vino, maneret substãtialiter vinum. ergo apparet quod ille humor serosus non 209
sit substantialiter requisitus ad vinum, de quo ipso quæro an consecretur, redibitq; argumentum. Deinde in instantiis allatis assumit ea, quæ certè fide constat non posse converti, ut dictum est supra, non est autem talis doctrina de aqua, vel humore seroso.

Respondebis secundò Argumentum multum probare; si enim Deus vel angelus extraheret illam aquam, quæ continet farinam in pane eamq; agglutinat, poneretq; illam supra panem, certum est quod illa aqua in consecratione panis non transsubstantiaretur in Corpus Christi, transsubstantiaretur autem aliàs. ergo poterit & aqua illa infusa, seu infusus humor serosus non transsubstantiari, quamvis transsubstantietur à vite tractus. 210

Contra est. Quia est disparitas; nam aqua illa extracta ab angelo, non haberet idem officium si aspergeret panem, nec enim conglutinaret in circumstantia pistonis, ope ignis factæ, ut antea conglutinabat; jam autem humor ille serosus, sive à vite trahatur, sive exteriùs affundatur, idem officium in ordine ad vinum haberet. Deinde concedo aquam, sicut humoris serosi ita & simpliciter aquam elementi, si ponatur non immista vino consecrari non posse, sicut nec aqua extra farinam, sed cur immista consecrari non poterit ut consecratur in pane.

Respondebis tertiò Nomine panis venire nõ solam farinam triticeam utcunq; , sed aqua dilutam, quæ postea in modica quanti-

211 quantitate relicta coadunat partes farinæ, adeoq; hoc officio, meretur cum pane simul transsubstantiari: jam autem aqua affusa, hoc officium non habet.

CONTRA est. Furfur nullum tale officium habet & tamen immistum farinæ transsubstantiatur. & si dicas non transsubstantiari illum, insimulas Christum quod Metaphysicam diligentiam requisierit in materia Corporis, hoc est panem sine ullo furfure. Si verò dicas quod furfur ille convertatur, redit argumentum Cur non convertatur in sangvinem gutta illa aquæ, etiam non præconversa. & certè quis putet sine miraculo in pane à Christo primum consecrato, nihil omnino furfuris fuisse, & tamen censendum est, quòd ut magis absolutè verba Christi
212 sti verificarentur, totum hoc quod habuit præ manibus, consecrârit Christus. Deniq; humor ille serosus, non habet ullum officium in vino, & tamen ille convertitur in sangvinem Christi, & non videtur quod illa aqua affusa, plus aliquid afferat, quàm serosus humor.

Addo tamen quòd in hoc, an aliquid immistum convertatur in sangvinem v.g. Christi, non tantum attendendum esse ad hoc, Utrum destruat rationem vini; nam etiam modica gutta lactis, non destruit rationem vini; sed attendendum est an ex usu humano natum sit illud misceri, seu conficere vinum usuale, non est autem nata ita misceri gutta lactis, ut nata est misceri aqua secundum usum humanum.

213

Punctum Difficultatis III.

Respondetur Objectionibus.

OBJICITUR Primò Authoritas Tridentini, Ubi Sess. 13. Can. 2. docet; Post Consecrationem manere solas species panis & vini. & Can. 3. docet; Totum Christum contineri sub singulis cujusq; speciei partibus, separatione facta. ex quibus locis sic arguitur; Ex Concilio post Consecrationem non manent nisi solæ species panis & vini. ergo nulla substantia, nisi panis & vini convertitur in Corpus & Sangvinem Christi, aliàs manerent etiam illic, species aquæ.

RESPONDETUR retorquendo argumentum de furfure, de aqua continente partes 214
farinæ, de humore seroso, quorum vel species manent, vel ipsa substantia, cum tamen Tridentinum, dicat post consecrationem manere illic solas species vini & panis. Deinde dici potest, nomine panis & nomine vini intelligere Concilium panem & vinum usuale, utrumq; autem patitur misturam aliquam, quæ in communi usu & appellatione non destruit denominationem panis & vini.

INSTAT primò Amicus. Posita separatione, docet Concilium manere sub singulis speciebus totum Christum, ponamus separari species aquæ: vel illæ continebunt Sangvinem Christi, vel non: si non continebunt. ergo non dicis conformiter ad Concilium, quod dicit post separationem sub 215
speciebus singulis, manere totum Christum. si autem continebunt Sangvinem Christi. ergo opponis te Concilio, quod nonnisi sub speciebus vini & panis, docet contineri Corpus & Sangvinem Christi.

RESPONDETUR Retorquendo Argumentum, & quærendo, quid sit futurum de speciebus furfuris, de speciebus aquæ continētis farinam, &c. Directè autem respondendo concedit Coning sub speciebus separatis aquæ posse manere Sangvinem. ut videre est apud eundem q. 74. n. 191. Nam licèt non possit primò poni Sangvis sub speciebus aquæ separatis, nō sequitur non posse sub illis conservari: nam similiter anima separata à Corpore, non potest accipere Characterem baptismi, potest tamen illum 216
retinere. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Quia non accipit verba Concilii, ut debet; illæ enim species aquæ, nec physicè nec moraliter sunt species vini, & tamen Tridentinum dicit, nonnisi sub speciebus panis & vini, manere Corpus Christi. licèt enim aqua mista vino, nec per se apta movere sensum, sit pars vini usualis, non tamen species illius separatæ, vel illa ipsa separata.

Toti huic difficultati aliter satisfieri posset attendendo videlicet ad intentionem, quam habuit Trident: in prædictis definitionibus: habuit enim inprimis intentionem definiendi, quòd detur transsubstantio; & quod non maneat illic substantia panis & vini.

 ni.

217 ni. secundum autem hanc intentionem, si sumantur verba Tridentini, non probabitur aquam non præconversam in vinum, constituentem tamen vinũ usuale, non converti in sangvinem. Rursus secunda intentio Tridentini fuit, definire totum Christum esse in qualibet parte, & totũ in toto; adeoq; posita separatione unius partis ab alia, utrobiq; mansurum Christum, non est autem locutum Trident: de separatione miraculosa ipsarũmet specierum, consequenter non est locutum Trident: de extractione miraculosa, specierum aquæ. unde etiam secundum hanc secundam intentionem, non sequitur aquam non præconversam, non consecrari. Tertia intentio Concilii fuit definire, quòd non frustretur Sacra-
218 mento, si quis non accipiat utramq; speciem, sed inde nihil contra nos sequitur. Nec sequitur quòd nostra responsione simpliciter non accipiamus verba Concilii, Simpliciter enim est accipere, accipere secundum usum communem vocabulorum, in quo usu, vinum modicè mistum appellatur vinum, consequenter & species aquæ modicè mistæ speciebus vini, appellari poterunt species vini. Unde etiam Sapient: 9. Vinum mistum appellatur sine addito vinum; *Comedite*, inquit, *panem meum, & bibite vinum, quod miscui vobis.* Cœterum illæ species separatæ, non continebunt jam Sangvinem Christi, quia species spectatæ, non sunt species vini usualis.

Instat secundò Amicus. Species a-
219 quæ per disjunctionẽ à speciebus vini, nullam subeunt mutationem, quoad usum potûs humani, quæ mutatio potissimum spectanda est per nos, in hoc Sacramento. assumptum probat. ponantur species aquæ non continuæ, sed contiguæ cum speciebus vini, ita ut à speciebus vini, ambiantur tantum species aquæ, & non faciant cum illis unum continuum sed contiguum; quod facile fiet, si aqua apposito vino congeletur, in tali casu non diceretur defore Sangvinem sub speciebus aquæ, cum adhuc tali casu, species aquæ componant unum potum usualem humanum, cum speciebus vini, ad quem nihil refert, quod aqua sit continua vel contigua vino, sicut nec quod inter aquam & vinum aliquis intercedat äër, modo aqua circumambiatur à vino.

Respondetur. Multa in hac instantia 220
expendi posse. Primò Aqua in tantum est consecrabilis in quantum componit usuale vinum, in tantum autem illud componit, in quantum de se insinuata partibus vini non est apta movere sui sensum, tunc autem apta est movere sui sensum, si sit disunita. Casu quo infundatur liquida gutta aquæ, & nihilominus concrescat in glaciem, adhuc casus subdividi potest, vel enim ita concrescet in glaciem, ut simul concrescant cum illa aliæ partes specierum vini, & sic concreta continebit adhuc Sangvinem, quia adhuc veniet nomine specierum vini usualis, quod si ita secernantur species aquæ, ut species extractæ non mereant rationem vini usualis, tunc falsum erit quod assumebat Amicus, quod
per illam disjunctionem non subirent muta- 221
tionem illæ species quoad usum potûs humani: ad eum modum quo secretæ nonnisi partes surfuris ex hostia, subeunt mutationem; quoad usum panis. Addo si v. g. homini daretur scientia discernendi species vini, à speciebus guttæ aquæ inter partes vini immistæ, dicere posset indicando species aquæ; hic est sub his speciebus Christus, quæ physicè sunt species aquæ, usualiter autem unà cum aliis speciebus, sunt species vini; & de iisdem speciebus posset designando dicere; si hæ species solæ extraherentur jam non continerent Corpus Christi, quia desinerent habere rationẽ vini usualis, quod cõstat modica aquâ & vino copiosiori. Ulterius autem deduces quod si extrahantur
omnes partes specierum aquæ, & extraha- 222
tur nonnisi minimum specierum vini, sub illis speciebus aquæ desinet Christus, quia tunc non habebunt jam denominationem vini usualis.

Præ Oculis hic habendum quòd non implicet contradictionem, ut etiam aqua vino mista contineat Sangvinem Christi. ex una parte afferimus nos authoritates, quibus probamus de facto etiam vinũ aquâ mistum transsubstantiari. afferuntur aliæ authoritates quod non transsubstantientur. media via erit & conciliativa utriusq; authoritatis, aquam scilicet transsubstantiari in Sangvinem Christi, cum habet rationem vini usualis, non transsubstantiari autem, si non habeat rationẽ vini usualis, quod usuale vinũ, est me-

223 est medium inter merum vinum & meram aquam.

Objicitur secundo Authoritas Innoc: III. Qui in Cap: Martha. de Celebratione Missarum enumerat sententias tres Theologorum de hac materia, & ex his secundam dicit esse probabiliorem. hæc autem secunda sententia est his verbis à Pontifice concepta; Alii vero tenent, quod aqua cum vino transsubstantietur in sangvinem, cum in vinum transeat aqua mista, licèt physici contrarium asseruerint qui aquam à vino per artificium posse asserunt separari. & paucis subjectis; hanc appellat probabiliorem.

Respondetur inprimis Pontificem esse pro nobis, dum lib. 4. de Mysterio Missæ cap. 11. *In Sacramento*, inquit, *est trinitas specierum, scilicet panis, vinum, & aqua.* Deinde ad-
224 vertendum est ad hunc terminum ly Probabilior cum quo construi possit: nam non potest construi cum eo; quòd aqua in vinum conversa transsubstantietur in Sangvinem; hæc enim sententia non est probabilior, sed est articulus fidei. Iy ergo illud Probabilior referri debet nõnisi ad sententiam illam physicorum, qui docent posse vinum in aquam converti, hoc autem nihil obesse conclusioni, immo esse conforme dixi supra; ubi dixi quòd attendendo ad authoritatem Innocentii detur ista præconversio. quod si ly Probabilior referetur nonnisi ad judicium illud de sententia physicorum, nihil adhuc conclusioni officit.

Objicitur tertiò Authoritas Florent:
225 quod jubet modicissimam aquam affundi, ad hoc autem nulla potuit esse causa, nisi ut faciliùs præconvertatur in vinum.

Respondetur, hujus causæ non meminisse Florent: sed id ideo potuit fieri, ut ita melius significetur parvitas nostræ naturæ unitæ tantæ majestati, seu Personæ Verbi in Christo.

Objicitur quartò Authoritas Catechismi Pii V. *Ad hanc*

Respondetur quod authores illius fuerint in opposita sententia, nec de præconversione est tradita illa sententia tanquam sententia Catechistica, sed tanquam sententia Doctorum.

Objicitur quintò. Triburiense Concilium permiserat mistionem tertiæ partis aquæ, quam usus non habet, oppositumque 226
decrevit Florentinum.

Respondetur. Usus non habet ideo ne vinum corrumpatur, & ad exprimendum mysterium nostræ parvitatis comparatæ, ut dixi, ad Personam divinam, non autem ideo fit, quia tertia pars aquæ, non posset commodè præconverti.

Objicitur sextò. Quia si Christus apposuit vino aquam ea intentione, ut immediatè transsubstantiaretur in sanguinem, sequeretur illam esse materiam necessariam consecrationis; est enim materia necessaria, vinum usuale.

Respondetur. Vinum usuale abstrahendo ab usuali mero, & ab usuali modicè lymphato esse materiam necessariam; sicut panis triticeus est materia necessaria, sive 227
sit simpliciter ex farina, sive cum temperata mistione furfurum.

Objicitur septimò. Ergo etiam si pani admisceatur aliquid de butyro cum id non variet panem usualem, convertetur id in Corpus Christi.

Respondet DiCast: concedendo illatum, modò absolutè censeatur panis usualis. Sed negari potius debet, quia hæc mistio non facit usualem panem, nec est nata illum facere, secus mistio aquæ.

Quod attinet ad mentem S. Thomæ, hic videtur favere oppositis, ut videre est in quartum dist. 11. q. 2. a. 4. quæstiuncula 1. Sed hic locus S. Thomæ posset explicari nõ de substantiali conversione, sed de morali, secundùm quam totum illud poculum ap- 228
pellatur vinum. Cæterum S. Thomas est pro nobis hic q. 74. a. 8. in ☉. Ubi post consecrationem dicit nihil aliud esse quam corpus & Sanguinem Christi, quod saltem aliquo casu falsum est, apud oppositos; casu scilicet, quo immediatè post infusionẽ pronuntietur forma. Rursus si triticeæ farinæ admisceatur parum hordei dicit totum illud convertendum in Corpus Christi, & tamen indubiè hordeum non præcõvertitur in triticum. & si hordeum non præconversum transsubstantiatur in Corpus Christi, cur non transsubstantiabitur aqua non præconversa in vinum. hoc autem docet S. Thomas eadem quæstione a. 3. ad tertium. *Modica*, inquit, *permixtio non solvit speciem, quia*

229 *id quod est modicum, quodammodo absumitur à plurimo. & ideo si sit modica admixtio alterius frumenti ad multo majorem quantitatem tritici, poterit exinde confici panis, qui est materia hujus Sacramenti.*

DIFFICULTAS III.

De Materia adveniente post aliquid Formæ prolatum.

SEnsus tituli est: incidat v. g. gutta aquæ post pronuntiatum ly Hic est, quæritur, an illa gutta convertenda sit in Sanguinem Christi? Convertendam Vasq: Nugnuz, Ochagavia affirmat; Negat Suar. Lugo, DiCast:

ASSERO primò. *In Sententia, quæ docet præconversionem aquæ in vinum essentialiter requiri, non convertetur in Sanguinem Christi, illa gutta.*

230 RATIO: quia supponetur ob brevem moram nec præconvertenda in vinum.

ASSERO secundò. *Etiam casu quo præconverteretur illa gutta in vinum, necdum tamen transsubstantiaretur in Sanguinem Christi.*

RATIO prima est: quia quamvis transsubstantiatio perficiatur nonnisi in fine formæ, nihilominus requiritur antecedens integra prolatio verborum supra materiam consecrandam; sed illic non foret integra prolatio verborum supra materiam consecrandam. ergo. Major probatur quia dimidiata prolatio formæ non causat ullum effectum Sacramentalem; sed si materia non sit præsens toti prolationi formæ, respectu illius materiæ est nonnisi dimidiata prolatio formæ. quod ipsum probatur.
231 Si in tota prolatione formæ non adesset illa gutta, respectu illius illa forma totaliter non censeretur prolata. ergo etiam cum est præsens, nonnisi post ly Hic est, censebitur supra illam guttam, nonnisi dimidiata forma proferri.

RATIO secunda. Quia si quis consecraret cum ista forma; Hic non est enim Calix Sanguinis mei, talis non consecraret, sed in illo casu consimiliter futurum. quod ipsum probatur: illo casu non posset verificari hæc propositio; hic est Calix Sanguinis; de eo enim quod non est hic, non potest verificari hic; sed de illa gutta incidente post prolatum hic est, non potest verificari nisi, hic non est. quod ipsum probatur; quia objectum illius propositionis; hic est enim Calix Sanguinis mei, est contentum in Calice, 232
gutta autem illa, ut ostendit suppositio, non est contenta, dum dicitur hic est. ergo non est objectum illius propositionis. ergo illa propositio verificari non potest de illa gutta. quod si de illa gutta verificari nō potest hæc propositio; hic est Calix sangvinis mei, verificabitur contradictoria; hic non est calix sangvinis mei. ergo ulterius si illa gutta consecretur, debet consecrari per has voces; hic non est enim.

RESPONDEBIS ex Lugone hoc argumentum non esse universale, quia etiam in aliis Sacramentis effectus non sequeretur, si id, in quo debet poni effectus Sacramenti, non sit præsens physicè toti prolationi, valet enim baptismus cum hac forma Baptisatur servus Christi, ubi non ponitur illa particula demonstrativa, ex qua tamen sumebatur 233
argumentum.

CONTRA est. quia sufficit, ut pro præsenti urgeat, præcipuè cum procedat ex fundamento speciali talis formæ consecrationis. deinde etiam formatur pro nobis exinde argumentum. si enim dicat aliquis ly Baptisatur, & non sit tunc supra quē dicitur, licèt postea afferatur, non erit baptisatus.

RATIO tertia quâ utitur Lugo; quia formæ sunt per modum benedictionum & consecrationum, quibus subjectum benedicitur & consecratur DEO, benedictiones autem & consecrationes exhibētur supra rem præsentem. Sed hæc ratio non est efficax, nam non est de ratione benedictionis, ut fiat circa subjectum præsens, certè enim in literis Pontificiis ordinariè hoc est præloquium; Salutem & Apostolicam benedictionem, cum tamen benedictio mittatur absenti. de hoc ipso quæritur cur sacrari non possit, nisi res præsens. 234

DICES primò cum Nugnez apud Lugonem. Sufficit ut moraliter sit præsens materia.

RESPONDETUR id non sufficere; quia circa moraliter solum præsentem materiā, tantum dimidiata, ut dictum, proferretur forma, & sicut homo non est, si habeat dimidium esse hominis, hoc est Corpus; sic nec forma consecrationis est, si sit nonnisi dimidiata forma. Rursus non sufficit moralis formæ prolatio, nam si dicat aliquis; hoc est Cor-

235 Corpus Meum, moraliter censetur per Te pronuntiasse formam, nam parum pro nihilo reputatur, & tamen tunc non fieret consecratio. ergo nec sufficiet moralis præsentia guttæ consecrandæ, ad totam formæ prolationem. Deniq; quamvis Christus ad esse morale attenderit circa institutionem Sacramenti, nihilominus ita attendit, ut illa moralitas esse physico non præjudicaret, aliâs cum moraliter æquale sit, refici pane ac oryza, posset dici quòd oryza consecrari possit. hinc etiam si testimoniis Patrum non constaret, quòd etiam vinum aquâ mistum sit materia consecrationis, nunquam diceremus, quod vinum lymphatum sit materia Sanguinis, quia verò moralis illa præsentia guttæ præjudicat præsentiæ physicæ, verè
236 enim physicè toti prolationi formæ non adest illa gutta, fit ut nec consecretur.

Dices secundò. ly hic in forma consecrationis, supponit pro sanguine in fine prolationis præsenti. ergo sufficit, quod in fine prolationis sit gutta aquæ.

Respondetur. pro quo supponit ly hic est, infra dicetur. nihilominus quamvis ponatur sanguis Christi nonnisi in fine verborum, non tamen potest consecrari, per formam dimidiatam qualis (ut dictum) in præsenti contingeret.

Dices tertiò. Si quis non haberet intentionem baptisandi, dum profert ly Baptiso, isq; post pronuntiatum immediatè B, habeat intentionē, tenebit Baptismus. ergo idem in præsenti dicendum.

237 Respondetur Si quis in tota prolatione B, non haberet intentionem, non baptisaret; quia ipsum Aptiso te in Nomine Patris &c., non est forma apta. Si autem in media parte prolationis B, haberet intentionem, quia adhuc illa media pars, est sufficienter, ut suppono, sensibilis, teneret baptismus: quia nec deest pronuntiatio ipsius B. sed si non esset præsens gutta ad initium consecrationis, deesset tota prolatio formæ supra illam materiam, jam autem dimidiata forma non consecrat.

QVÆSTIO III.

De Forma Consecrationis.

Nomine Formæ Consecrationis veniūt verba essentialiter ad cōsecrationem requisita, quæ in suo genere ita se habent, 238
ac anima rationalis, respectu cōstituti, quod est homo. de ea forma sunt quædam speculativè discutienda.

DIFFICULTAS I.

Quid significant Pronomina Demonstrativa in Formis?

Ratio dubitandi. Illa Pronomina vel significant substantiam panis & vini; & hoc non potest dici: quia aliâs illa propositio foret falsa, sensus enim illius esset, hic panis est Corpus meum, & tamen est de fide, quòd non sit impanatio. Si autem illa Pronomina, significant accidentia, itidem falsa est forma, falsum enim est, quòd accidentia sint Corpus Christi. Si autem Pronomen 239
Hoc, significat Corpus, & Pronomen hic significat Sanguinem, identica erit propositio, utpote hunc sensum habens; Corpus est Corpus meum, Sanguis est Sanguis meus.

Punctum Difficultatis I.

Referuntur aliorum Explicationes.

Explicat primò Suar: & Bellarm: ly Hoc v. g. non significare determinatè Corpus sed demonstrare aliquid, & termino A quo conversionis, hoc est Pani & Vino, & termino Ad quem, hoc est Corpori & Sanguini commune, & quidem commune non re sed conceptu nostro. porro hæc ratio communis est ratio contenti sub his accidentibus. 240

Impugnat hanc Explicationem Amicus: quia cum hæc propositio notetur Signo demōstrativo Hoc, nequit esse indeterminata & communis; quia terminus quantumcunq; indeterminatus & communis, si notetur pronomine demonstrativo, singularisatur, unde etiam Individuum vagum non significatur pronomine demonstrativo Hoc, sed ly quidpiam, aliquid &c. *Hæc Impugnatio*

Non Satisfacit Quia ex dictis in Logicis ipsius Hic, potest dari ratio communis, cum per nos detur ratio communis omnibus individuis. & si signatum hoc est individuum & determinatum potest accipi indeterminatè & in communi; nescio cur Signum

hujus

241 hujus significati, quod est ly Hoc & Hic non possit accipi indeterminatè & in communi. Deinde quamvis terminus indeterminatus, interdum exprimatur per terminū Aliquid, interdum tamen exprimitur etiam per terminum Hoc. Sic v. g. cum volumus aliquid scire ignotum nobis, dicimus; vellem hoc scire, ubi ly Hoc non præsupponit pro certo & determinato, alias jam sciretur. ergo supponit pro indeterminato. Unde etiam ut advertit Sotus, quando dico; hæc herba crescit in horto, ly Hæc non supponit pro individuo & determinato, sed pro specie & pro termino Aliquod. Deniq; dantur species vagæ, individua generica, quibus omnibus & ly Hoc, & indeterminatio convenit. Quòd autem dicit Amicus, quòd ly Hoc in
242 forma consecrationis jungitur cum re practicè operabili, praxis autem est singulariū, id etiam non convincit; nam Logica est Scientia practica, & tamen habet pro objecto aliquid commune: cur ergo sicut objectum est commune, ita & intentioni designativæ, qualis habetur in ly v. g. Hoc, non poterit respōdere aliquid commune. Nihilominus

Hæc Explicatio

NON SATISFACIT primò. Quia omnis propositio indeterminata & ratione suæ indeterminationis, per hoc commune quid facta, necessariò explicari & potest & debet per descensum vel disjunctum, vel disjunctivū, ut suppono, ex Dialecticis. ergo etiam & illa propositio; Hoc est Corpus meum, quæ ratione indeterminationis termini *Hoc*, fa-
243 cta est cōmunis explicari debet per descensum vel disjunctum vel disjunctivum. quo posito sic ulterius urgetur. In hac explicatione terminus ille indeterminatus est contentum sub speciebus, quod contentum sub speciebus non potest explicari, nisi per duo membra, hoc est substantiam panis & substantiam Corporis Christi, sed non potest explicari supponendo pro substantia panis, quia alias forma consecrationis falsa foret, panis enim non est Corpus Christi. ergo supponi debet pro Corpore. ergo nihil dicit illa explicatio, sed potius dicere debuisset, quòd ly hoc supponat pro Corpore, siquidem ille terminus per descensum explicatus supponit pro Corpore.

NON SATISFACIT secundò. Quia pro illo tempore, quando proferuntur particu- 244
læ, *Hoc est*, significatio illarum, est contentum sub illis speciebus, illud significatum non debet esse indeterminatum & commune, quia est illud quod continetur, & supra quod profertur forma, nihil autem continetur indeterminatè, cum ipsa continentia determinata sit, neq; enim esset continentia, sed commune ad continentiam & non continentiam, illudq; supra quod profertur forma, debet esse determinatum. tunc quæro de hoc contento, an illud sit Corpus Christi pro illo tempore, an panis? Si est Corpus Christi. ergo est Corpus Christi antequam sit Corpus Christi, quia est Corpus Christi ante prolationem Formæ. Si autem pro illo tempore, quando proferuntur illæ particu-
læ, Hoc est; significatum illarum est contentum sub speciebus quod est panis, quæro 245
an in fine prolationis formæ, contentum illis particulis significatum, sit panis vel non. Si est panis, redit argumentum factum in ratione dubitandi, quòd scilicet vel panis sit cum Corpore Christi, vel falsa sit illa forma, si autem est aliud. ergo & de eodem diceretur illud Prædicatum Corpus Christi, & non de eodem. de eodem quidem quia illa est propositio enuntiativa prædicati de subjecto; nō de eodem autem, quia illud quod à principio supponebatur sub termino Hoc est, nempe contentum quod est panis, nunc est Corpus Christi.

NON SATISFACIT tertiò. Quia non est credibile ab istis Metaphysicis acceptioni-
bus, fuisse depēdentem in constitutione Eu- 246
charistiæ Christum, & non fuisse illius dicti Hoc determinati ullam significationem determinatam.

EXPLICAT secundò Lugo. Quæ Explicatio coincidit in Substantia cum priori, habet tamen aliqua particularia. vergit autem eo, ut ostendat hunc esse sensum dictæ propositionis; hoc quod substat his accidētibus in fine prolationis, est Corpus meum. ad quod ipsum enodandum dicit, quòd ly *hoc* in quantum supponeret pro accidentibus, significaret determinatè & non vagè hæc accidentia panis, quæ sunt sensibilia, nec quoad hoc haberet significatum vagum sed determinatum, hoc tamen non est significatum rectum, sed de connotato; significatum

enim

247 enim rectum, non sunt accidentia sed substantia cõtenta sub his accidentibus. in quantum autem ly hoc supponit pro contento sub illis accidentibus, verificatur quidem per illum de Corpore Christi, contento sub illis accidentibus in fine prolationis verborum, non tamen significat illud determinatè, sed sub conceptu confuso, vago, & indifferenti de se, ad panem & Corpus Christi. Addit postea quòd quamvis concedi posset, ly hoc significans accidentia, esse determinatum ad illa accidentia ut præsentia, nihilominus quantùm est ex vi suæ significationis, non exigit hoc ut determinatè supponat nonnisi pro accidentibus præsentibus, cujus rationem dat; quia in proprio modo loquendi, eandem vim habet particula de-
248 monstrativa Ecce, quam habet ly hoc. hinc Vasq: dixit validam fore hanc consecrationem, Ecce Corpus meum, jam autem ad veritatem hujus propositionis satis est si in fine prolationis ostendatur id quod demonstratur. immo neq; ex eadem præcisè significatione videtur necessarium, quòd illa accidentia sint præsentia in fine prolationis verborum, quamvis sit necessarium, ut in fine prolationis, sit Corpus Christi sub illis, idq; probat ex cõmuni usu hominum, transeunte enim Petro, potest v.g. dici; hic est prætor Civitatis. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT Primò. in quantum docet quòd ly *Hoc* supponat vagè & indeterminatè pro contento sub illis accidentibus: impugnari enim potest argumentis
249 contra primam Explicationem factis.

NON SATISFACIT Secundò. ly Hoc est, pro tempore suæ pronuntiationis, ante finitam propositionem, vel demonstrat aliquid præsens ad sensum vel non demonstrat. si non demonstrat. ergo illa propositio est simpliciter falsa, quia demonstrativa non habens objectum demonstrabile est falsa. si demonstrat, quæro, an demonstret eodem modo pro fine prolationis & initio, an diverso. si eodem modo. ergo utrobiq; præsenter. quid autem illic est præsens & pro initio & pro fine prolationis. si diverso modo. ergo ly hoc, pro initio prolationis, & ly hoc pro fine prolationis, non erit idem, salvâ saltem ratione modi significandi, quod nõ patitur veritas unius ejusdemq; propositionis. Deinde quamvis proposi- 250
tio non debeat verificari nisi pro sui fine, id verum est de veritate enũtiativa; quia hæc non datur nisi in fine prolationis, nihilominus veritas primæ operationis, quæ etiam subjectis competit, debet habere sui objectum, eo autem casu, nullum est objectum; quia termini Hoc est, in talibus circumstantiis prolati, non potest esse objectum, nisi præsens ad sensum.

NON SATISFACIT Tertiò Quia allata in contra non convincunt; nam quamvis dicere possim. hic est prætor hujus Civitatis, illo transeunte, demonstro tamen aliquid præsens ad sensum, nempe hunc hominem. immo sicut non possum dicere, hic est prætor nisi sit præsens; ita nec possum dicere ly Hoc, nisi aliquid præsens significem; & 251
quæro quid illud est. & quamvis in aliquo casu verificaretur ly Hoc, sine ulla præsentia physica, id inde est: quia in usu humano attenditur ad præsentiam moralem, in Sacramentis autem, ut vidimus, attenditur etiam ad esse physicum. Illud etiam quod attulit ex Vasq: dubium est; nam licèt interdum ly Ecce, accipi possit pro ly hoc, id tamen universaliter est falsum, & rigorosè loquendo non idem significat: nam ly Ecce supponit jam objectum de quo pronuntiatur & indicat quasi se vocando mentem ad jam factum, quod non habet particula Hoc est.

Cœterum hæc argumenta contra Svar: & Lugon: facta, in quantum tenebit secunda afferenda explicatio, poterunt ex dicen- 252
dis inibi solvi, ubi occursum his difficultatibus.

EXPLICAT Tertiò Pontius Quòd ly Hic, significet individuum determinatum Entis, quod est Corpus vel Sangvis Christi, non tamen sub conceptu expresso corporis, sed sub conceptu Entis.

NON SATISFACIT primò hæc Explicatio. Quia pro tempore pronuntiationis illarum particularum Hoc est, debet supponi objectum illarum præsens; cujus etiam præter dicta, ratio est: quia quãvis ly Hoc & Hic, sit nõnisi subjectum dictæ propositionis, nihilominus habet cõpletionem quandam suæ veritatis, eo quòd sit non quidem formaliter, æquivalenter tamen inclusa propo-

253 propositio, in ipso ly Hoc est, & in ipso ly Hic est; idq; ex eo: quia si resolvere velimus prædicta, tunc hunc sensum facient; Res quam demonstrando dico Hoc, talis autem terminus habet æquivalenter affirmationem prædicati de subjecto, adeoq; est æquivalenter propositio. quòd si pro tempore pronuntiationis illarum particularum debet esse illarum objectum. ergo cum objectum illarum sit Corpus & Sangvis Christi sub ratione Entis, pro illo tempore deberet esse Corpus & Sangvis Christi sub ratione Entis, adeoq; esset v.g. Corpus Christi, ante Corpus Christi, non enim est Corpus Christi ante prolationem Formæ. Et si supponatur vel poni, vel significari Corpus sub nomine entis, hoc ipso in re ponetur vel
254 significabitur Corpus sub ratione Corporis: siquidem Corpus sub nomine Entis, & Corpus sub nomine Corporis re non distinguuntur.

NON SATISFACIT secundò. Quia illa propositio, vel est speculativa, vel practica. si est speculativa. ergo non ponit quod significat. si practica. ergo suum effectum ponit. si ponit suum effectum, qui est Corpus Christi sub Nomine Entis. ergo non potest illum ponere, antequam intelligatur esse ipsa propositio: quando autem dico solùm ly Hoc est, nondum intelligitur esse propositio.

NON SATISFACIT tertiò. Ponamus post enuntiatam particulam *Hoc est*, cum intentione consecrandi, postea mutari intẽtionem,
255 & desisti à pronuntiatione ulteriori formæ, de Fide est non futurum illic Corpus Christi. ergo pro illo tempore pro quo enuntiabatur, *Hoc est*, non erat Corpus Christi sub nomine Entis; aliàs mansisset etiam positâ desinentiâ à pronuntiandis aliis verbis formæ. ergo pro illo tẽpore non poterat particula *Hoc est*, significare Corpus Christi sub nomine Entis, quia quod non est, demonstrari non potest particulâ quòd *Hoc sit*.

Punctum Difficultatis II.

Proponitur primus modus idem explicandi.

PRÆMITTO primò *Particulam Est habere diversam suam explicabilitatem*, nec semper significare identitatem vel existentiam. sic v.g. cum dico, homo ab æterno est animal 256
rationale, propositio per nos hunc sensum habet; homo ab æterno essentiatur animali rationali. In analogis etiam particula est habet diversam explicabilitatem: unde est conjunctum cum medicina, hunc sensum facit; Medicina causat sanitatem, conjuncta autem cum pulsu, accipitur pro ly indicat, ita ut sensus sit; Pulsus indicat sanitatem.

PRÆMITTO secundò. *Quòd diversitas ista explicandi particulam Est, desumatur, ex diversitate habitudinis prædicati ad subjectum*, ultimatè autem ex qualitate ipsius propositionis, in quantum à proferente dicitur. & certè cum voces habeant significationem ex placito, & placitum sit liberum, & libertas cum dicat indeterminationem, etiam una dictio poterit non ita esse determinata, quin ex pla- 257
cito faciat aliam significationem, ipsiq; primi imponentes nomina, cum fuerint finitæ capacitatis, providere non potuerunt, singulis concipiendis, singula significativa, deruntq; locum, ut secundùm varietatem concipiendi, unus terminus, nunc hoc, nunc illud significet.

PRÆMITTO tertiò. *In propositionibus prolatis ab efficiente si propositiones sint causa effectus quẽ enuntiant, particula est habebit sensum explicabilem per terminum Facio, Produco, Causo.* Imaginare DEUM prolatis his verbis, hæc est lux, condentem lucem; ly est illo casu significabit Facio: erit enim sensus propositionis; hanc facio lucem. sic v.g. si Alexandrum designet Princeps Palatinum, &
dicat hæc verba; hic est Palatinus, tunc il- 258
lius propositionis sensus erit, hunc facio Palatinum.

PRÆMITTO quartò. *Ad significandas instantaneas productiones particulam Est commodiùs poni quam particulam Facio.*

RATIO præmissi, quia cum instantaneis idem sit fieri, quod Factum esse; & cum factum esse dicat permanentiam & consistentiam, commodiùs illa instantanea productio per particulam Est exprimetur. indubiè autem productio Eucharistica est instantanea.

PRÆMITTO quintò. *In explicando sensu totius Formæ respiciendum inprimis est, ut etiam inchoationi formæ, & illi particulæ* Hoc, & Hic, *speciale sui significativum attribuatur.*

RATIO

259 RATIO peti poteſt ex dictis. quia verò Sacramenta ſunt ſigna ſenſibilia, quantum fieri poteſt etiam particulæ Hoc eſt, debet oſtēdi objectum demonſtrabile ad ſenſum. Rurſus attendi debet in modo ſignificandi & ex vi ſenſus illius formæ, ut ſupponatur prius poſitio Corporis Chriſti, quàm ſupponatur ipſum Corpus Chriſti, quod nonniſi ſub finem Formæ ponitur. Deniq; attendendum eſt, ne ſenſus formæ Fiat nonniſi de Futuro ſimpliciter, nam talis ſenſus expreſsè contravenit particulæ Eſt, quæ præſentiam ſignificat & pro præſenti ſupponitur; niſi ſumatur particula Eſt conjuncta reſtrictivo termino, qualiter ſumitur, dum dico; Judiciū extremum eſt futurum; ubi ly Eſt, præſentiam non ſignificat, niſi
260 forte teneas; quòd particula Eſt, etiam tunc pro præſenti accipi poſſit, eo quòd non importet rigorosè loquendo, ſolam futuritionem præſentiæ, ſed potius præſentiam futuritionis; ut ſit ſenſus, pro præſenti verum eſt dicere, quòd hoc poſtea erit. de quo infra. *Ex his Præmiſſis*

EXPLICATUR Quid ſignificet particula, Hoc eſt, vel hic eſt, in formis conſecrativis. Particula *Eſt* habet diverſam ſui acceptabilitatem, ut dixi Præmiſſo primo, diverſitate oriundâ inter alia ex varia habitudine prædicati ad ſubjectùm ut dixi Præmiſſo ſecundo. inter habitudines eſt etiam, ut particula *Eſt* ſignificet idem quod *Facio;* quando profertur ab Efficiente operante per locutionem, ut dixi Præmiſſo tertio. li-
261 cèt ad inſtantaneas mutationes ſignificandas, melius uſſumatur ly Eſt, quàm Facio, ut dixi Præmiſſo quarto. quia autem prolatio Formæ eſt prolatio efficientis, per illa formam operantis mutationem panis in Euchariſtiam, hinc ly Hoc, in forma conſecrationis ſupponet pro pane commonſtrato his accidētibus, quem facit Chriſtus actione transſubſtantiativa & converſiva Corpus ſuum, & ly Hic ſupponit pro vino ſub his accidentibus contento, quod facit Chriſtus ſangvinem ſuum; ita ut ſenſus formæ conſecrationis ſit Hunc panem, facio, transſubſtantio, converto in Corpus meum. & hæc Explicatio in re videtur eſſe S. Bonaventuræ in quartum diſt: 8. parte 1. num. 1. quæſt. 1.

RATIO prima Explicationis ſit, quia nulla alia explicatio ſatisfacit iſtis punctis, quæ 262
explicui Præmiſſo quinto, ut patuit fuſiùs ex impugnatione earundem.

RATIO ſecunda eſt, quâ utitur S. Bonaventura; quæ cum aliqua limitatione ſic proponi poteſt. Si nihil obſit, iſte ſenſus eſt dandus formæ, qui ſignificet explicitè converſionem panis v. g. in Corpus Chriſti. quod ipſum probatur: quia cum Forma cauſet ſignificando, cauſatio iſta illius exprimi debet, ſi nihil obſit, conſequenter debet exprimi ratio convertendi, quæ inter duos terminos, hoc eſt, terminum A quo, qui eſt panis, & terminum Ad quem, qui eſt Corpus Chriſti, verſatur; jam autem ſola hæc explicatio, utrumq; terminum ſeu ſenſum complectitur. 263

RATIO tertia eſt: quia hac explicatione, meliùs oſtenditur connexio antecedentium verborum cum conſequentibus: erit enim iſte ſenſus; Accipite & comedite ex hoc pane omnes, hunc enim panem facio, converto transſubſtantio in Corpus meum.

DICES primò Hanc ſententiam favere Impanationi.

RESPONDETUR Nullo modo favere, nam oſtendere, terminum A quo, eſſe panem in Converſione Euchariſtica, non eſt favere impanationi, ſed potius profiteri articulum Fidei, qui eſt; quòd terminus A Quo converſionis Sacramentalis ſit panis & vinum. Rurſus non eſt favere hæreticis, dicere; quòd hic panis fiat, convertatur transſubſtantietur &c, in Corpus Chriſti. 264

DICES ſecundò cum Lugo: quia hæc Explicatio non accipit particulam Eſt ad mentem Tridentini Seſſ: 13. cap. 4. Ubi dicitur Chriſtum illis verbis dixiſſe verè Corpus ſuum eſſe id, quòd ſub ſpecie panis offerebat, non offerebat autem panem, ſed corpus ſuum ſub ſpecie panis, conſequenter nec bene à Tridentino colligeretur ex vi verborum, realitas corporis Chriſti in Euchariſtia.

RESPONDETUR immo ex hoc fundamēto roborari noſtrā explicationem. cum enim aliunde ſupponatur, quòd in converſione debeat deſinere terminus A Quo, & poni terminus Ad quem ſecundum limitationes in materia de converſione datas, cum ipſa vis verborum ſignificet per nos conuerſio-

 nem

265 nem, ex vi ipſa verborum ſequitur non eſſe illic panem, ſed poni terminum cõverſionis Ad Quem, hoc eſt; Corpus Chriſti. Rurſus quia in inſtantaneis idem eſt Fieri quod & Factum eſſe, hoc ipſo, quia ſignificant verba converti terminum à quo, adeoq; deficere; & conſequi terminum ad quem, adeoq; poni, ipſa illius poſitio, eſt factum eſſe illius; conſequenter illud Factum eſſe Corporis, eſt illud, ratione cujus dici poteſt, obtuliſſe ſuum Corpus. Deniq; cum verè Corpus Chriſti ſit ſub ſpeciebus panis, non quomodocunq; ſed actione converſivâ, nihil oberit ſignificari illam ipsâ formâ conſecrationis.

INSTAT DiCaſt: diſp. 3. num. 70. Vi hujus explicationis non eſt converſio panis
266 in Corpus Chriſti, ſed neq; etiam panis ullo modo deſineret: nam ut id fieret, neceſſaria erat aliqua actio terminata, aut per modum prolationis, aut per modum enuntiationis, aut aliqua alia ratione, hoc autem non exprimit Particula Tranſit.

RESPONDETUR in noſtris principiis id exprimitur quod vult Objectio; quia ly Eſt ſupponit pro Facio. in ſententia autem S. Bonaventuræ, idem etiam exprimitur ponendo quòd particula Eſt ſupponat pro Tranſit. nam quamvis id non exprimatur, ſufficit quòd id ſupponi debeat vi ipſius Tranſit: quia omne ly Tranſit ſupponit pro motu, adeoq; actione poſitiva illius converſionis, quæ converſio, eſt ipſum illud Tranſit.

267 DICES tertiò cum Amico: quia hæc explicatio corrumpit propriam ſignificationem verbi ſubſtantivi Eſt, quod non tranſitum ex uno termino in alium, ſed idẽtitatem prædicati cum ſubjecto propriè importat.

RESPONDETUR Argumentum non convincere propter dicta Præmiſſo primo & tertio, alias propoſitio inſtitutiva hujus Palatini, dicendo; hic eſt Palatinus, importaret identitatem Palatinatûs cum hoc homine, & non faceret ſenſum quòd fiat & vocetur Palatinus. procedit ergo dicta ratio, cum non profertur propoſitio ab ipſo Efficiente, & quidem in circumſtantia, in qua ipſa propoſitio, habet vim efficiendi.

DICES quartò cum eodem. Pronomen Hic in forma Calicis non poteſt ſupponere pro materia conſecranda, alioquin dicen- 268
dum fuiſſet, Hoc eſt Sangvis meus; quia vinum eſt materia conſecranda, & eſt generis Neutrius.

RESPONDETUR Nihil eſſe de ſe, vel neutrius, vel Maſculini, vel fœminini generis, ſed hæc omnia eſſe ex placito humano: quia verò ex eodẽ placito humano, eadem res poteſt habere diverſa nomina, & nunc hoc nunc illo uti poſſumus, fit ut genere, accommodatè ad terminum, quo eandem rem ſignificamus, utendum ſit. ſic v. g. ſubſtantia illa potabilis, nunc poteſt appellari vinum, nunc potus, nunc calix, &c. & ſic Pöetæ pro vino, calicem accipiunt; Facundi calices quem non fecere diſertum. Ratio autem Amici ſi probaret aliquid, probaret Pöetam non bona grammatica dixiſſe, hoc 269
enim quod facit diſertum eſt vinum, quod eſt neutrius generis, cum tamen ille Maſculino genere utatur; in præſenti etiam debuiſſet dici, Hoc ſangvis meus, ſi ad deſignandam illam ſubſtantiam aſſumptum fuiſſet nomẽ vini: quia verò ad illam ſubſtantiam deſignandam, aſſumitur ly Calix qui eſt generis Maſculini, bene uſurpari potuit, non terminus Hoc, ſed terminus Hic.

DICES quintò cum eodem. Cum nullum maneat ſubjectũ Pani & Corpori Chriſti, commune; non rectè dicitur; Panis fit Corpus Chriſti, ſicut dicitur; Ignis fit äer, quia manet ſubjectũ utriq; termino cõmune.

RESPONDETUR. Cum iſta converſio non habeat ullum exemplum in naturalibus, inveniſſe Eccleſiam terminum ipſi ap- 270
propriatum, qui eſt Transſubſtantiatio, quæ eſt ſpecies quædam converſionis ut ſic. diſtincta autem à cõverſione naturali, quòd nullum ſubjectum commune utriq; ſubjecto habeat, quod tamen eſt in omni converſione naturali. ſi ergo hunc terminum uſurpare velis; ſenſus erit; hunc panem transſubſtantio in Corpus meum. Deinde dictum eſt in materia de converſione, non eſſe de eſſentia converſionis, manere ſubjectum commune utriq; termino, ſed ſufficere manere aliquid commune utriq;, hoc autem ſunt accidentia, ratione quorum dici poteſt panis fieri Corpus Chriſti. Quia nihilominus hæc explicatio non eſt ita uſitata, hinc eadem difficultas ut explanetur, ſit

Pun-

271 ## Punctum Difficultatis III.

Proponitur alius modus idem explicandi

PRÆMITTO Primò *ly Hoc esse particulam demonstrativam adeoq; semper illi respondere debere demonstrabile.*

RATIO: quia si ly hoc non responderet demonstrabile, & esset ly hoc, & non esset; esset quidem ut supponitur, non esset autem, quia nihil demonstraret. si enim demonstraret, demonstrabile demonstraret, tu autem dicis illi non respondere demonstrabile. quòd idem ulterius instantiis demonstrari potest, quia omni affirmationi respondet affirmabile, Negationi negabile. ergo & demõstrationi demonstrabile.

272 PRÆMITTO Secundò. *Particulam* Hoc *quamvis sit demonstrativa, & demonstratio sit nonnisi singularium, nihilominus posse accipi pro hoc apto significare & istud particulare & istud.*

PRÆMITTO Tertiò. *Rationem illam genericam Hoc posse dividi in quantum ad præsens, in Hoc demonstrativum ad sensum, & in Hoc demonstrativum ad intellectum.* sic possum dicere; hic color quem video est albus; quo casu Hoc, est demonstrativum ad sensum. potest item dici, Hoc ens rationis, est Chymera; quo casu ly hoc, est demonstrativũ ad intellectum.

PRÆMITTO Quartò. *Tam demonstrativum ad sensum, quàm demonstrativum ad intellectum, potest accipi, vel pro præsenti, vel pro futuro.* & quidem quòd demonstretur aliquid ad sensum pro præsenti, obvia sunt exempla; ut cum dico; hic panis est albus. sunt tamen
273 exempla demonstrativorum pro futuro, ut cum dito; hæc res fiet; hic calor producetur. demonstrativum item aliquid pro futuro, si dicam ignis A, hunc ignem producet. ubi ly hunc, supponit pro demonstrabili ad sensum, non tamen nisi pro tempore futuro. Dicimus item, hæc vespera tardat; quam propositionem proferimus nondum positâ vesperâ, & tamẽ ly hæc supponit nõnisi pro futuro. & sic de reliquis exemplis. Quod autem in istis omnibus demõstretur aliquid non præsens, ratio est: quia hoc quod futurũ est, non est pro præsenti; sed quod demonstratur, est, quod futurum est, ut ostendit demonstrationis status. ergo quod demonstratur pro præsenti non est.

PRÆMITTO Quintò. *Quòd quamvis sint aliqua demonstrabilia nonnisi de futuro, idq; in ordine ad sensum. atq; adeo qnamvis sint aliqua, quæ demonstrent nonnisi futurum, nihilominus est in illa futuritione cogitabilis quædam præsentia,* 274 quam supra appellavimus præsentiam futuritionis. quod ex una parte exinde infertur, quia particulæ *hoc* semper aliquid præsentiæ respondet; est enim primò & per se nata, esse indicativa præsentis. hinc etiam significatio præsentis, & hujus, sibi ad invicem non raro substitui possunt; bene enim possũ dicere, præsens dies & hæc dies; præsens lætitia & hæc lætitia & sic in similibus. quod si particulæ *hoc* semper aliquid præsentiæ respondeat, etiam dum demonstratur futuritio, debet respõdere futuritionis præsẽtialitas: ex altera parte, hæc ipsa præsentialitas potest in futuritione inveniri. quomodo autem intelligenda sit præsentia futuritionis, id commodè disci potest ex scientia divina, quam DEUS habet ab æterno de objectis futuris, quæ futura dicuntur à DEO cognosci in sua præsentialitate ad æternitatem, & quidem cognosci nunc, & actu, & pro præsenti. sicut ergo in objectis futuris Scientiæ divinæ, stat futuritio cum ly nunc, stat non præsentia cum præsentialitate; ita etiam stare bene poterit conjunctio præsentiæ & futuritionis, consurgereq; præsentia futuritionis; in re autem præsentia futuritionis non aliud est, quam objectum de quo verum est dicere nunc, postea erit. 275

PRÆMITTO Sextò. *Ut propositio practica, in qua particula Hoc est supponit pro demonstrabili habente præsentiam futuritionis, sit vera; necesse est intervenire inter ly Hoc est, & inter prædicatum, identitatem.* 276

RATIO est: quia universaliter propositio vera, in qua pro seipsa supponitur particula *Est*, requirit identitatem prædicati cum subjecto, aliâs non deberet poni particula Est, sed Non est. Dixi quando particula *Est* sumitur & supponitur pro seipsa. hoc est; quando sumitur ut sonat Verbum *Est*: quia si sumatur in alio sensu, sufficit ut dicat habitudinem prædicati ad subjectum. Deinde si ly hoc, non diceret identitatem cum prædicato, & esset hoc prædicatum ut supponitur; & non esset: quia tu negas illius *Hoc* cum illo prædicato identitatem. Quòd autem etiam in præsenti Particula *Est*, debeat di-

277 at dicere idētitatem, svadetur exinde; quia verba Sacræ Scripturæ, quantum fieri potest simpliciter sunt accipienda: simplicius autem accipietur Particula Est, si sumatur pro seipsa & tanquam significativa identitatis.

PRÆMITTO Septimò. *Posito quòd inter lyHoc & inter prædicatum, sit identitas, ne ex utroq; fiat propositio identica, non est necesse ut subjectum sit aliud à prædicato, re; sed sufficit ut sit aliud ex modo concipiendi.* sic v. g. nemo dicit hanc propositionem esse identicam, hic est Petrus: quia quamvis ly Hic, in re supponat pro Petro, sufficit ut modo concipiendi, differat.

Ex his præmissis

EXPLICARI potest, quid significet ly *Hoc* in prolatione formæ; quòd scilicet signifi-
278 cet ipsum Corpus Christi ponendum vi verborum, quod ipsum ex præmissis sic proponitur. Particulæ *Hoc* demonstrativæ, debet respondere demonstrabile, ut dixi Præmisso primo; licèt *Hoc* demonstrabile, possit esse aptum significare plura, ut dixi Præmisso secundo. ipsum demonstrabile *hoc vel illud*, est demonstrabile vel ad sensum, vel ad intellectum, ut dixi Præmisso tertio. idq; tam præsens, quàm futurum, ut dixi Præmisso quarto. Demonstrabile *Hoc* futurum, habet etiam suam præsentialitatem, quam intimat particula *Hoc*, ut dixi Præmisso quinto. Quando autem intimatur futuri præsentialitas, sed per particulam *Est* supponentem pro seipsa, debet simul salvari identitas inter prædicatum & subjectum. ut dixi Præ-
279 misso sexto. fieriq; id potest sine ulla Tautologia, ut dixi Præmisso septimo. Consequenter in forma consecrationis particula *Hoc est*, demonstrat præsentialitatem futuritionis Corporis Christi; & ipsum *Hoc* supponit pro Corpore Christi sed ponendo vi verborum integrè prolatorum.

INFERES Per quid differat hæc sententia à prærefutatis. differt; quia tenet particulam *Hoc* significare aliquid determinatum, nempe corpus ponendum. differt; quia ly *Hoc* applicatur ad subintellectum ly ponendum. differt; quia explicat & ostēdit præsentialitatem futuritionis, cum alii ad futuritionem nonnisi se referant. differt; quia ly *Hoc*, non construitur cum subintellecto ly contentum; nam hoc contentum alio mo-
do significat sub initium, nempe panem, alio modo sub finem, nempe significando 280
Corpus Christi. differt; quia explicat aliquid esse illic sensibile ad sensum, nempe ponendum Corpus, quod est sensibile ratione accidentium Eucharisticorum.

DICES primò. Etiam positis hactenus dictis, non explicari, quis sit sensus illorum verborum, Accipite & comedite ex hoc omnes. nam si illud Hoc, significabat ponendum in fine prolationis verborum, cum illi ex hoc, coëxstiterit panis, censendus erit Christus invitâsse ad comestionem panis.

RESPONDETUR dictorum verborum hunc esse sensum: Accipite & comedite ex hoc ponendo à me, hoc autem ponendū est Corpus meum. hinc per nos non ad panem, sed
ad corpusChristi comedendum, sub Eucha- 281
ristia mox perficienda, invitabantur Apostoli.

DICES secundò ex Lugone. Si aliquis diceret ostendendo pomum, Accipe & comede ex hoc, quia est cibus salutaris, & post illa verba antequam daret illud pomum, converteret illud in lapidem; talis revera non invitaret ad esum lapidis, sed potius pomi ostensi. ergo cum Christus habuerit panem in manu, quando dicebat; Accipite & comedite ex hoc; non poterāt Apostoli putare, quòd ad esum Corporis Christi fuerint invitati, sed ad panem.

RESPONDETUR tenente Christo panem & dicente; Accipite & comedite ex hoc omnes, si fuisset jam finita & terminata locu-
tio, intulissent bene Apostoli, se invitatos ad 282
esum panis; non fuit autem finita ista oratio, nam ipsum Hoc subexplicuit Christus, quòd esset Corpus suum. hinc si etiam aliquis suspēsa oratione, invitaret ad esum pomi, quod interim faceret lapidem, non censendus esset invitâsse ad esum. spectabat autem ad divinam providentiam, præilluminâsse Apostolos, quòd ly Ex hoc, suspensæ fuerit significationis, quoadusq; non fuisset prolatum, Hoc est enim corpus meum.

DICES tertiò Saltem ex istis omnibus sequitur, quòd verba formæ non habeant sensum de præsenti, sed de futuro; verificantur enim nonnisi in fine prolationis.

RESPONDETUR Immeritò inferri, quòd ea verba quæ nonnisi verificantur in fine

prola-

283 prolationis formæ, verificentur simpliciter de futuro. cum enim ante prolationem totius formæ, non sit significatio completa, & cum eo tempore quo completur, nihil jam sit futurum, sed illud futurum transeat in præsens; & pro illo futuro jam præsenti facto, illa verba verificentur; sit ut nullo modo dici debeat significari futuritionem. Deinde ut dictum supra, ostendere nos hîc præsentiam cum addito, hoc est; futuritionis, adeoq; non ostenditur à nobis significatio simpliciter futuri: nec vetat, ut hæc sola sufficiat.

Instabis Si rex creãdo Palatinum dicat; hic erit Palatinus, non erit falsa propositio. ergo & in præsenti, si dicam; Hoc erit Corpus, non erit falsa significatio.

284 Respondetur Illud erit, duplicem potest habere sensum: inprimis designativum, quòd hic postea creabitur Palatinus; & tũc non habet sensum falsum, quia etiam tunc non est Palatinus, sed formali *Erit*, respondet objectivum *Erit* Palatini. Deinde potest habere sensum, ut illa dictione fiat creatio Palatini, & tunc Erit, supponet pro facientia efficaci Palatini, cui respondebit objectivum esse morale Palatini; neq; jam habebitur tunc futura creatio Palatini, sed ejus præsens creatio, licèt complenda illa dictione; Hic erit Palatinus. Ex quo infer, in hac secunda acceptione ipsius *Erit*, potuisse, præsens etiam Sacramentum instituisse Christum, sed non instituit; quia maluit usurpare ipsum ly Est.

285 DIFFICULTAS II.

An ex vi sensûs Formæ colligatur Transsubstantiatio?

Dicendum est Primò Possibile fuisse ut sub iisdẽ accidentibus, maneret simul substãtia panis & Corpus Christi. est Conclusio contra Capreolum, Ferariens: & quosdam alios ex Thomistis.

Probatur Primò. Quia id non implicat contradictionem.

Probatur Secundò. Quia si id implicaret, vel implicaret ex eo, quod sit necessaria actio cõversiva in ordine ad hoc, ut præsens fiat Corpus Christi sub speciebus panis, adeoq; ex parte actionis, & hoc non, quia actioni huic, quâ poneretur Corpus 286
Christi in Eucharistia, non necessariò connectitur actio privativa, quâ panis deficere deberet. quod ipsum probatur: quia istæ actiones sunt inter se distinctæ realiter, & nullam inter se dependẽtiam habentes. vel implicaret ex eo, quia scilicet panis & Corpus Christi non possent esse simul, adeoq; ex parte terminorum, & hoc non; quia possunt substantiæ duæ stare secum penetratæ. Vel implicaret ex parte modi existendi indivisibiliter, & hoc non: quia defacto fides docet Corpus Christi in Eucharistia retenta sua quantitate, indivisibiliter existere; cur non simul cum pane existere potuisset indivisibiliter: ad eum modum, quo Corpore Christi extra Sacramentum divisibiliter existente, indivisibiliter existit anima il- 287
lius in eodem corpore.

Probatur tertiò. Ratione quâ utitur Vasq: quia potuisset Christus formam consecrationis ejusmodi instituere; sit hîc Corpus meum. quo casu non minùs tunc operaretur Forma, quàm defacto operetur forma præsens, quâ utimur. ergo sicut ex vi institutionis necesse est ad prolationem illorum verborum desinere panem, & adesse Corpus Christi; ita de possibili ad prolationem aliorum verborum; Hîc sit Corpus, oporteret esse Corpus Christi, & non desinere panem: quia non possunt falsò proferri verba, nomine Christi.

Objicitur primò In oppositum esse authoritatem S. Thomæ.

Respondetur illam explicari posse de 288
præsenti ordine; non enim illic enumerat omnes modos possibiles, quibus Deus potest facere aliquid præsens alteri, sed solùm ponit duos modos ordinarios, quibus aliquid potest fieri præsens alicubi, scilicet vel per loci mutationẽ, vel per conversionem.

Objicitur secundò. Eo casu non verificaretur forma; Hoc est Corpus meum.

Respondetur Quòd tunc illa forma non verificaretur. sed non implicat aliam institui formam Consecrationis.

Objicitur tertiò. Hostia adorari debet latriæ cultu, & tamen tunc adorari non posset. Rursus esset contra ritum Ecclesiæ: quia cum v. g. hostia sumpta licitum est etiam aliam sumere, casu v. g. quo remaneat,

non

289 non communicante eo, qui communicare debuerat & non dâtâ commoditate servandi eandem.

RESPONDETUR Sicut Sacramentum adorari potest non adoratâ pixide, ita adorari potuisset Corpus Christi non adorato pane. Rursus de non sumenda Eucharistia nisi à jejuno, est nonnisi lex Ecclesiæ, quæ lex non impedit ea, quæ DEus per absolutam suam potentiam, facere potest.

DICENDUM secundò. *Defacto sub accidentibus panis non manet panis post formam Consecrationis, sed solùm Corpus Christi.*

PROBATUR Conclusio. Quia sic definivit Ecclesia. innovavitq; eandem definitionem Tridentinum contra Lutherum asserentem Corpus Christi in Eucharistia esse

290 cum pane.

DICENDUM Tertiò. *Non manere substantiam panis in Eucharistia, rectè colligitur ex ipso sensu verborum.* est contra Durandum Paludanum & quosdam alios.

PROBATUR primò. Authoritate Trident. Sess. 13. cap: 4. *Quoniam autem Christus redemptor noster Corpus suum, id quod sub specie panis offerebat, verè esse dixit, ideo persuasum semper in Ecclesia DEI fuit, idq; hìc denuo sancta hæc Synodus declarat, per consecrationem panis & vini, conversionem fieri totius substãtiæ panis in substantiam Corporis Domini nostri, & totius substantiæ vini, in substantiam sangvinis ejus.* En Trident: transsubstantiationem infert, ex eo, quòd id verè dixerit Christus, Hoc est Corpus meũ.

291 PROBATUR secundò. Quia hujus collectionis hoc potest esse argumentum; Verba formæ debent esse vera: sed nisi tunc poneretur transsubstantiatio panis in Corpus Christi non forent vera verba formæ, quod absurdum est. Sequela probatur: nam ly Hoc, non posset ostendi, pro quo supponeret, eo casu. quod ipsum probatur. Non supponeret inprimis pro accidentibus, secundum se sumptis quia hæc non sunt Corpus Christi; non supponeret etiam pro pane; quia vel supponeret pro pane convertendo, adeoq; transsubstantiando, vel pro pane manente. Non pro pane transsubstantiando, quia hãc transsubstantiationem non important per te, verba formæ. Non pro pane permanente; quia falsa forent verba formæ, non enim panis est Corpus Christi. Non etiam verba formæ verificarentur de ipso corpore, licèt maneat illic panis. quod ipsum probatur; quia quando sub eodem sensibili sunt plures substantiæ, non potest dici; Hoc est hoc, unâ tantùm substantiâ demonstratâ. & id ostendit inductio; nam si in eodem marsupio contineatur aurum & plumbum, non potest verè dici; Hoc est aurum, nec potest de homine dici, hoc est anima: quia præter animam continetur etiam Corpus. Deinde, ut advertit Amicus, ly *Hoc*, ex usu humano continet virtualiter hanc restrictivam, *hoc, est tantùm hoc.* cum autem Christus fuerit usus nominibus quæ sunt in usu humano, cumq; defacto usus fuerit particulâ *Hoc*, ista particula necessariò debuit esse restrictiva virtualiter, adeoq; exclusiva panis. Quæ omnia ulterius in hoc fundantur: quia inter prædicatum & subjectum debet intercedere identitas, si particula Est supponat pro seipsa: quando autem sunt plura quæ possunt habere rationem subjecti, eaq; diversa, fit ut prædicatum verificari non possit de toto, nisi de parte subjecti, & si sine restrictione prædicetur de subjecto, falsam reddet propositionem. sic v. g. Tria sunt duo, est falsa propositio: quia ly tria subjectum plus continet quàm duo. & sic in reliquis. & sicut si vellem de tribus prædicare duo, deberem uti restrictivâ particulâ dicendo; In his tribus continentur etiam duo; irrestricta autem illa prædicatio omnino est falsa. sic etiam in præsenti dicere deberem, in hoc continetur etiam Corpus Christi: si autem irrestrictè prædicetur; hoc est Corpus meum, propositio erit falsa. ergo ut sit vera, debuit supponi exclusio panis. ergo & transsubstantiatio.

(right-margin numbers: 292, 293, 294)

PROBATUR tertiò. Quia inter has duas propositiones, Hic est Corpus meum, & Hoc est Corpus meum, est diversitas. ergo & hujus diversitatis in ipso objecto, debet dari fundamentum. & licet quidem quando dico, Hoc est Corpus meum, verificetur etiam implicitè quod non solùm hoc, sed etiam hìc sit, non tamen è converso. casu autem posito quòd cum pane staret Corpus Christi, non haberetur majus fundamentum primum affirmandi; Hic esse Corpus Christi. er-

295 sti. ergo ex veritate dicti, hoc est, colligi debuit transsubstantiatio.

Objicitur primò. Christus Dominus habet duas naturas, & tamen Christum ostendendo, verè dici potest; Hic est homo, non explicando alteram naturam. ergo etiam quamvis sub accidentibus panis, substantia panis & Corpus Christi contineretur, adhuc verè posset dici; Hoc est Corpus meum, non explicando aliam substantiam hoc est panem.

Respondetur disparitatem esse: quia ly Homo supponit non pro humanitate; & si supponeret pro illa, hoc ipso falsa foret propositio, verè enim est illic etiam natura divina. immo exinde sumitur argumentum pro nobis. quia si falsa foret hæc proposi-
296 tio; Hoc est humanitas, eò quòd illic contineatur etiam natura divina; ita falsa foret hæc propositio; Hoc est Corpus, si illic etiam contineatur panis. Si ly homo supponit non pro humanitate, supponet pro persona divina terminate naturam humanam, si supponet pro Persona divina terminante naturā humanam, tunc illa propositio, Hoc est homo, faciet hunc sensum; Hoc quod est Persona divina, est & Persona humanitatis; si faciet hunc sensum, erit identitas inter prædicatum & subjectum: erit enim identitas inter Personam divinam identificatam realiter naturæ divinæ, & hoc terminans humanitatem; si erit identitas, erit & veritas. Non potest autem identitas ostendi inter Corpus & panem, adeoq; nec verificabilitas
297 hujus propositionis, Hoc est Corpus, casu quo illic reperiatur panis.

Instabis Præter humanitatem quæ terminatur à Persona Verbi, est illic etiam divinitas terminata; & tamen vera est hæc propositio, Hoc est homo, non respondente divinitate.

Respondetur Nego sub ly Hoc, non respondere etiam divinitatem, cum qua tamen divinitate identificatur Persona divina, quæ ponitur pro prædicato dum dico; Hoc est homo, consequenter adhuc ostenditur & identitas & verificabilitas propositionis. sub ly autem Hoc, non potest respondere panis, quia ille non dicit identitatem cum prædicato, quod est Corpus. Reflectendo autem mētem etiam ad naturam humanam quæ respondet sub termino Hoc. Osten- 298
detur veritas hujus propositionis Hoc est homo, idq; ideo, quia respondens natura humana sub termino Hoc est, habet illa identitatem cum se terminata & importata sub Termino Homo, qui terminus dicit in præsenti Personam Divinam, terminantem Naturam humanam, & aliunde Natura Divina importata sub Termino Hoc est, dicit identitatem cum Persona Divina terminante naturam humanam ut dictum.

Objicitur secundò. Etiam non positâ transsubstantiatione, posset esse hic sensus formæ, sub hoc sensibili continente, quod continens non sunt sola accidentia, sed etiam substantia panis, est corpus meum: nam si possunt continere accidentia panis Corpus Christi, cur non poterit etiam ipsum Corpus contineri à pane? 299

Respondetur Sensum hunc dictæ formæ non posse esse, eo quòd nulla sit continentia, quæ conveniat ipsi substantiæ panis: nam continentia quæ competit accidentibus, est continentia Signi, & continentia similis ei, quam dicunt accidentia, respectu substantiarum quas continent.

Instabis Cur non possit dici, quòd panis per modum vasis contineat Corpus Christi, si continet ita. ergo sicut possum dicere de dolio, Hoc est vinum; ita possum dicere de pane, Hoc est Corpus.

Respondetur Quòd non contineatur Corpus Christi à pane tanquam à vase. & id ex ipsis verbis formæ infertur. nam cum dicitur; hoc est vinum, ostendendo do- 300
lium, est locutio figurata, verba autem Scripturæ, ut sonant, adeoq; non figuratè sunt accipienda, si nihil obsit, nihil autem in præsenti obstat. Rursus quòd significando dolium, dicatur; hoc est vinum, pendet ex usu humano, non autem quòd universaliter sumi possit continens pro contento: nemo enim rectè dixerit ostendendo ædificium, quod continet dominum, Hoc est dominus. cur ergo dicetur Christus, intelligendo de pane continente, dicere; Hoc est Corpus, cum pro hoc, nullus sit usus loquendi.

Objicitur tertiò. Quamvis sub speciebus panis præter Corpus Christi, contineatur etiam anima & Sangvis, nihilominus bene dici potest; Hoc est Corpus Christi.

301 ergo etiam quamvis sub speciebus panis cõtineatur etiam panis, rectè dicetur; Hoc est Corpus Christi.

Respondetur disparitatem esse: quòd sub ly Hoc, per concomitantiam, ob naturalem unionem inter partes, venit anima & sangvis, quæ etiam per concomitantiam importantur à Corpore, consequenter datur identitas inter prædicatum & subjectum: nulla autem in casu præsenti potest ostendi identitas inter panem & Corpus.

Instabis Quamvis in toto Eucharistico sit non solùm Corpus sed etiam accidentia, nihilominus cum dico; Hoc est Corpus meum, verè dico; licèt accidentia non sint Corpus Christi. ergo etiam verè dicam, Hoc est Corpus meum, licèt illic sit etiam panis.

302 Respondetur In Casu antecedentis servatur identitas inter prædicatum & subjectum: quia sub ly Hoc, respondet etiam sensibile ad sensum, & in prædicato Corpus sub infertur, non corpus utcunq; sed Sacramentaliter positum, adeoq; sensibiliter sub accidentibus, consequenter datur sub hac suppositionis parte, identitas inter prædicatum & subjectum, adeoq; & verificabilitas; similis autem identitas non ostendetur, inter panem & Corpus.

Objicitur quartò. De obsesso bene dicitur; hic est dæmon, quamvis ibi sit substãtia hominis. ergo etiam bene dici poterit, Hoc est Corpus meum, quamvis illic sit substantia panis.

Respondetur De obsesso rectè di-
303 citur, quòd sit dæmoniacus, non autem dæmon. disparitas etiam dari posset: quia illa prior figurata est locutio, Christi autem verba, ut sonant, accipienda.

Objicitur quintò. Ostendendo solum æternum Patrem, dicere possum; hic est Deus, quamvis Deus, sit etiam Filius, distinctus realiter à Patre. ergo etiam dicendo, hoc est Corpus meum, potest significari etiam panis, quamvis Corpus & panis, non sit idem.

Respondetur. Cum Pater & Filius identificentur in Deitate, vera erit propositio, Hic est Deus, dicta, tam de Patre, quàm de Filio, nõ est autem identitas inter panem & Corpus. & sicut cum dico; Pater est hæc Persona divina, excludo Spiritum S. & Filium: quia in ratione Personæ non habent identitatem; ita cum dicitur; Hoc est Corpus meum, excluditur panis, quia ille non habet identitatem cum Corpore. 304

Difficultas III.

An Verba Consecrationis dicantur significativè an recitativè?

Sensus tituli est; an verba Formæ ita sint proferenda, ut tantùm referatur, quid Christus dixerit; an verò dici debeant, ut ita dicam assertivè, licèt in Persona Christi. & quidem dici nonnisi recitativè docet Durandus, Mayron, Rubio, Major, quibus favet noster Salmeron. Recitativè autem & simul significativè, tenet Svar: Coning, Lugo, DiCast: Esparza. proferri autem 305
nonnisi enuntiativè, seu ut alii loquuntur significativè, seu ut deniq; alii formaliter, tenent Amicus, Vasq: & alii. discurrendo autem de hoc, an verba recitativè an significativè dicãtur loquimur de hoc quomodo formanda sit intentio, recitandi ne an significandi? non loquimur autem vel de recitatione & significatione in recto sumpta vel de sumpta formaliter: quia de sic sumpta decidendum erit conformiter ad dicenda difficultate quartâ.

Punctum Difficultatis I.

An sit possibile eadem verba simul recitativè & significativè proferri?

Ut respondeatur titulo difficultatis propositæ, videtur præmitti debere 306
quæstio de ipsa possibilitate conjunctionis recitationis & significationis.

DICENDUM est *Possibile esse eadem verba à Sacerdote dici recitativè seu materialiter, & simul significativè, seu formaliter.*

Probatur primò. Quia id non implicat contradictionem.

Probatur secundò. Quia una eademq; propositio in ordine ad diversos, simul tamen audientes, potest ita dici, ut non intelligatur sensus ab audientibus, & simul etiam ut intelligatur ab aliis audientibus. ut si aliquis loquatur lingva peregrina ad audientes, quorũ aliqui norunt illam lingvam, & alii non norunt. Item si utatur terminis æquivocis,

307 vocis, in quorum significationem prævidet prudenter, alios deventuros; alios non deventuros. ergo etiam poterit unam eandemq; formam recitativè & simul significativè proferre; nec enim major est distinctio, inter Personam propriam & alienam, quarum utraq; eo casu sumeretur, quam sit inter intentionem significandi expeditè, & non significandi expeditè. ergo si hæc posteriora salvari possunt, in una eademq; locutione, poterunt & priora.

PROBATUR tertiò. Quia quæcunq; hac in parte assignari poterit contradictio, ea non procedet ratione ejusdem, sed ratione diversorum sive illud sit diversa intentio cõparabilis cum alia, & consimilis duabus intentionibus contrariis, aut duobus affecti-
308 bus efficaci & inefficaci. & sicut nihil implicat, ut quis referendo hanc propositionem; Calvinus negat libertatem arbitrio humano, & illam referat, & simul ei assensum præbeat. ita nihil implicat, ut quis ita proferat verba formæ, Hoc dixit Christus, hoc est Corpus meum; & ego in Persona illius hoc dico.

OBJICIES primò cum Amico. Hi duo modi, nẽpe loqui in persona alterius & propria, pro eodem tempore & respectu ejusdem locutionis, saltẽ naturaliter repugnant inter se, loqui in persona alterius, excludit loqui in propria: qui enim loquitur in Persona alterius, debet exuere propriam & induere alterius; dum autem loquitur in persona propria, debet substituere propriã in locum
309 alterius, & in sua loqui, ac si esset alterius.

RESPONDETUR Negando antecedens cum omnibus suis probationibus. Negatur ulteriùs quòd aliquis in sua persona non possit loqui ac sua, & simul in sua persona ac si sit alterius: id enim innui supra, hoc quod est loqui in persona propria vel aliena pendet ab intentione loquentis, & verbis comparabilibus ad utramq; personam; potest autem stare intentio loquendi, simul in persona propria vel alterius, possuntq; haberi talia verba. & sicut una eademq; res, potest habere diversas formalitates: potest una eademq; deambulatio fieri ex duobus finibus, cur etiam dici non poterit aliquid ex fine exprimendi locutionem propriam, & simul ex fine exprimendi locutionem alienam. Cœterum loqui in propria persona 310
tantùm, excludit loqui in aliena; licèt loqui in propria persona indefinitè, non excludit loqui in aliena: immo loqui in propria persona, & loqui in aliena, habẽt se ita sicut duæ causæ totales in diverso genere. sicut enim materia non est forma, & unaquæq; ex istis est causa totalis in suo genere: ita persona propria, non est persona aliena, sed unaquæq; formalisat locutionem totaliter in suo genere, consequenter compatibiliter.

RESPONDERI potest aliter eidem argumento. Quòd sit impossibile saltem naturaliter loqui in propria persona & simul alterius; accipiendo personam physicè: nam non potest fieri saltem naturaliter, ut idem duabus personis terminetur, accipiendo tamen personam moraliter, fieri potest ut i- 311
dem quis loquatur, & ex propria persona & ex aliena, hoc est; nomine proprio & alieno, significando aliquid ex suo, & alieno sensu. & sicut non potest aliquis physicè imperare saltem naturaliter, in propria & aliena persona, potest nihilominus moraliter: immo est impossibile saltem naturaliter loqui materialiter in aliena persona, & non simul physicè in propria, quia actiones semper sunt suppositorum.

INSTAT Hoc ipso quòd aliquis eandem locutionem pro eodem tempore nomine alterius exercet, non habet quòd eadem persona, nomine proprio in eandem locutionem efficiat, per illam enim asserit quòd assereret alter.

RESPONDETUR Hoc ipso, quòd aliquis 312
loquatur alieno nomine, non habet quod physicè efficiat in eandem locutionem; habet tamen quod efficiat moraliter, nempe recitationi, moralitatem significationis & formalis locutionis addendo.

OBJICIES secundò ex Lugo urgente pro intento Vasq: Verba æquivoca in hoc differunt ab univocis, quod vox univoca potest plura ut unum significare, & ideo simul potest significare, omnia illa plura ut unum; vox æquivoca significat plura ut plura, & ideo non supponitur pro omnibus illis, sed pro uno illorum, ex intentione loquentis. ergo cum ly *hoc*, in forma consecrationis sit terminus æquivocus, non poterit in propositione supponere pro pluribus simul, sed

313 pro contento sub aliquibus accidẽtibus determinatis ex intentione loquẽtis. ergo non potest simul referri ad accidentia consecrata à Christo in cœna, & ad accidentia, quæ nunc consecrantur.

RESPONDETUR Verba formæ dupliciter accipi posse, & prout consecrativa sunt, & prout repræsentativa actionis Christi. prout consecrativa sunt, supponunt non pro accidentibus in cœna consecratis, sed pro præsentibus accidentibus; jam autem prout repræsentativa, supponunt pro accidentibus in cœna consecratis, quæ repræsentant præsentia accidentia. hinc processus ille actionis Sacerdotalis sic exprimi potest; Recito hæc quæ Christus circa accidentia consecrata in cœna egit; & simul significo & assero
314 supra accidentia præsentia, quæ sunt repræsentatio quædã accidentium à Christo consecratorum. hoc autem quod assumit objectio, nempe nomen æquivocum, non posse simul pro pluribus supponere, infringit Lugo, instãtia: nam si dicat quis; Petrus Apostolus cuidã ab ipso petenti respondit, quod & ego etiam tibi nunc dico. Argentum & aurum non est mihi, ubi ly Mihi supponit & pro Petro & pro illo dicente, cujus ulterior ratio reddi potest: quia cum tota fabrica formalis significationis, pendeat à placito humano, quòd aliqua nomina, non determinavit ad unum nonnisi significandum, fit ut circumstantiæ, sicut possunt determinare, ut nomen hic & nunc hoc significet; ita determinare possunt, ut hic & nunc plura signifi-
315 cet; neq; enim potior est ratio unius, quàm alterius.

OBJICITUR tertiò Si idem posset dici recitativè & simul significativè, idemq; verbũ posset supponere pro utroq; etiam ly Te, in absolutione positum, posset supponere pro duobus. atq; adeo si duo essent pœnitentes, possent absolvi dicendo, Ego te absolvo.

RESPONDETUR Disparitatem esse: quia de essentia Sacramenti est, ut ex modo significandi, intentioni correspondeant verba formalia, ut ita servetur, Ratio sensibilis humano modo, in Sacramentis requisita: quia verò illic est intẽtio absolvendi utrũq;, & huic intentioni ex modo significandi, non corresponderent verba utpote unum significantia, fit ut illa absolutio pro utroq; non teneat: jam autem hoc quod est proferri re- 316
citativè simul & significativè, cum stet circa eadem verba, nonnisi in ipso præcisè actu interno, fit ut eadem verba, possint simul significativè & recitativè dici. Adde quòd absolutio sequatur rationem judicii; absolutio autem judicialis, Te, non accipit pro duobus: habere autem rationem recitantis & significantis, non sequitur rationem judicii; sed sequitur rationem intentionis internæ, recitandi autem intentio & significandi, possunt secum stare.

Punctum Difficultatis II.

Quomodo de facto hæc Verba proferantur?

DICENDUM est *De facto ea proferri etiã recitativè, sed non consecrãt nisi assertivè prolata*

PRIMA PARS CONCLUSIONIS. 317

PROBATUR primò. Illa verba; Accipite & comedite ex hoc omnes, vel dicuntur recitativè, vel assertivè? Si recitativè. ergo & verba formæ dicentur recitativè: quia aliâs non posset illis adnecti causalis Enim. pro alio enim supponeret ly *Ex hoc* recitativè dictum, supponeret enim pro hostia, quâ usus est Christus: ly autem Hoc in verbis formæ, supponeret non pro illa hostia, sed pro præsenti quam habet Sacerdos. quod ipsum declarat Lugo. non enim est bona causalis; Christus dixit ut comederent ex eo, quod tunc habebat in manibus; quia hoc quod nunc habeo in manibus, est Corpus Christi. Si autem illa verba dicuntur assertivè, violentiam facis verbis, & non accipis ea eo sensu dicta, quo dici solent ab hominibus: nam 318
cum dico; Paterfamilias dicit, comede panem, illa locutio habet conditionem recitationis, ergo & in præsenti habebit.

RESPONDET Amicus Priora verba tantùm recitativè dici, verba autẽ formæ etiam significativè; participiumq; illud dicens, aut refert Christum proferentem tantùm priora, & nõ verba Formæ; aut dici potest, quòd referat Christum in ultima Cœna, tam in propria persona loquentem, quàm in persona Sacerdotis.

CONTRA est: Quia redit Argumentum, quî scilicet ly *Enim*, adjungi hîc possit, si ly *ex hoc* dicatur recitativè, ly autem, *Hoc est* assertivè. deinde quòd nos agamus in persona Christi, id usurpatissimum est apud Doctores,

319 ctores, sed quòd in ultima cœna Christus egerit in persona Sacerdotum, id est novum. deniq; quid est hoc agere Christum in persona Sacerdotis, cum nec Sacerdos virtutem agendi Christo tribuerit, nec dicebatur Christus remisisse peccata virtute Sacerdotum; & quãvit Christus id egerit in bonum nostrum, non sequitur, quòd jam illa verba, nexum inter se habere non debeant.

PROBATUR secundò. Argumento desumpto ex illis verbis; Hæc quotiescunq; feceritis, &c. & ex illis; Effundetur in remissionem peccatorum: quia casu quo dicta verba Sacerdos assertivè diceret, falsum assereret; assereret enim Sangvinem illum effundendum cum jam effusus sit, & gloriosus effundi nõ possit: jam autem quis dicat tunc

320 falsam proferre propositionẽ Sacerdotem.

RESPONDET Amicus Verbum Effundetur referri à Sacerdote ut constituto præsente, tempori quo Christus hæc verba primum protulit.

CONTRA est. Hoc ipsum quod est trahi præsentem Sangvinẽ ad tempus ultimæ cœnæ; hoc ipsum quod est illa verba proferri à Sacerdote, ut præsente tempori, quo Christus hæc verba protulit, &c. similia, potest etiam recitativè dici, cur ergo non dicetur recitativè. Tum quia impugnat Amicus omnem materiam à futuris Sacerdotibus consecrabilem à Christo fuisse consecratam. ergo etiam non debet dici præsentem materiam prout præsentem tempori quo Christus consecravit, à Sacerdote cõsecrari, præ-

321 cipuè cum id arbitrariè dicatur. Tum quia quando dicit Sacerdos, Accipiens & hunc præclarum calicem, potest adhuc bene dicere illa verba recitativè, sed per modum epitheti ex placito Ecclesiæ additi.

PROBATUR tertiò. Quia omnia illa verba possent dici recitativè: quia in modo dicendi & referendi possunt simpliciter ita dici, ut dicerentur, si illa aliquis in catechismo vel concione narraret. particulæ item, quæ illic interveniunt, sunt similes illis, quibus uti solemus, dum aliquid recitativè componimus; ut particula Dicens; particula, Effundetur, &c, trahens post se relationem verborum dictorum, rursus illæ particulæ non destruent quominus adhuc assertivè, verba formæ dici possent. cur ergo non dicentur assertivè poni.

SECUNDA PARS CONCLUSIONIS. 322

PROBATUR primò Authoritate Florent: ubi dicit Florent: Sacerdotem in persona Christi loquentem conficere hoc Sacramentum; loqui autem nonnisi recitativè non est loqui in persona Christi, sed propria. ergo debet dari locutio etiam assertiva, in persona Christi.

PROBATUTR secundò Quia id indicat modus institutionis hujus Sacramenti, cujus institutio importat, ut hoc faciamus cõsecrando, quod fecit Christus: jam autem Christus non recitando, sed asserendo protulit verba formæ.

PROBATUR tertio. Quia verba illa; Hoc est Corpus meum, in quantum nonnisi pronuntiata recitativè habent hunc sensum. Christus dixit; Hoc est Corpus meum. hic 323 autem sensus indicat, quòd eo modo seu recitativè non perficiatur consecratio: quia verba eundem sensum habentia, & ex modo significandi humano, æquivalentia verbis Formæ possunt validè conficere Sacramentum. & sic sive dicam, te abluo, sive te baptiso; tenet Sacramentum: quia idem sensus recitatur, & ex modo significandi humano, est æquivalentia ad consueta verba formæ; consequẽter si verba illa formæ habent sensum nonnisi recitativum, hic sensus modusq; significandi æquivalenter est sub his verbis; Christus dixit hoc esse Corpus suum, deberet inquam sub his verbis tenere cõsecratio. & si non teneat, apparet illius formæ prout consecrativæ, non esse dictum sensum recitativum. 324

Punctum Difficultatis III.

Solvuntur Objectiones.

OBJICITUR Primò cum Amico cujus etiam rationis meminit Lugo. In Florent: dicitur Sacerdos in persona Christi loquens conficere hoc Sacramentum. at qui tantùm recitat verba alterius, non loquitur in persona illius, sed in propria: recitatio enim est actus recitantis, non ejus cujus verba recitantur. & certè loqui in persona alterius, est in loquendo inducere personam alterius, eamq, in loquendo repræsentare, ac si ipse in seipso loqueretur.

RESPONDETUR hoc argumentum probare,

325 bare, quòd non ſolùm nec præcisè tantùm
recitativè proferantur verba formæ, quòd
etiam nos concedimus: hoc autem quod eſt
loqui Sacerdotem in perſona Chriſti tripli-
cem habet ſenſum; primò loqui eum virtu-
te verbis ſuis communicatâ ex inſtitutione
& perſona Chriſti; hoc autem nihil probat
in oppoſitum: quia potuiſſet Chriſtus vim
indere verbis, nõniſi recitativè prolatis, cum
rectâ intentione, ut ſortirentur eundem ef-
fectum, quem ſortiuntur aſſertivè prolata.
ſecundò loqui eum tanquam ſecundariam
cauſam, & inſtrumentum ejus, cujus profert
verba, & adhibere materiam, reliquaq; ad
Sacramentum requiſita, ita ut rationem cau-
ſæ Principalis habeat Chriſtus, & in hoc ſen-
ſu nihil ſpeciale habet Sacerdos, quam ha-
326 beat in collatione aliûs Sacramenti; nam
defacto Auguſtinus tract: 6. in Joan: ante
medium, Principalem baptiſantem Chri-
ſtum appellat; Petrus, inquit, baptiſet, hic
eſt qui baptiſat; Paulus baptiſet, hic eſt qui
baptiſat &c. tertiò facere in Perſona Chri-
ſti, id eſt repræſentando actionem à Chri-
ſto factam, ipſumq; Chriſtum facientem, &
hoc contingit in conſecratione Euchariſtiæ.
ad quod videtur reſpexiſſe Florentinum ci-
tatum; non enim de aliis Sacramentis ſed de
ſolo Euchariſtiæ dixit, quòd illud Sacerdos
in perſona Chriſti loquens faciat: ſed hoc
non probat, quòd ſimul etiam non poſſit ha-
bere perſonam recitantis.

INSTAT Amicus. Si illa verba; Hoc eſt
Corpus meum, dicerentur ſolùm recitativè,
327 referrētur, ut fuerunt à Chriſto prolata, hoc
enim eſt dicere recitativè. ſi autem ſic pro-
ferrentur, non proferret ea Sacerdos ſupra
præſentem materiam. ſi enim ſupra præſen-
tem enuntiarentur, non referrētur ita, ut ea
fuerunt à Chriſto enuntiata, non enim enun-
tiata fuerunt ſupra præſentem materiam.

RESPONDETUR Etiam hoc argumentum
probat, quòd non poſſint proferri tantum
recitativè, ſed nõ probat quòd proferri non
poſſint etiam recitativè. Ne autem ulteri-
ùs hoc argumentum urgeatur, in materia ſu-
pra quam pronuntiantur verba, duplex for-
malitas condiſtingvi poteſt, & formalitas
præſentis materiæ, & ſimul formalitas præ-
ſentis materiæ prout repræſentantis mate-
riam præteritam. ſicut actio præſens Sa-
cerdotis præſentat actionem Chriſti præte- 328
ritam, & perſona Sacerdotis perſonã Chri-
ſti, hinc fit; ut ſalvari poſſit tota veritas re-
citationis: nam ſi enuntiarentur ſupra præ-
ſentem materiam, non repræſentantē præ-
teritam materiam, non referrentur ita, ut
fuerunt à Chriſto enuntiata, quando tamen
enuntiantur ſupra præſentem materiam, ut
præſentantē materiam præſentem, referun-
tur ita, ut fuerunt à Chriſto enuntiata, ſerva-
to modo, qui relationi debitus eſt, ſic v. g.
referat aliquis quomodo in jurgio dixerit
Petrus; hic eſt meus gladius, idq; dicendo
exprimat geſtum Petri arripientis ſuũ gla-
dium; talis relatio eſt vera recitatio, quan-
tumvis nõ eundem gladium arripiat, nec de
eodem numero dicat; hic eſt meus gladius.

OBJICITUR ſecundò ex Lugone Sacer- 329
dos dicturus verba formæ exuit propriam
perſonam & induit Perſonam Chriſti. ergo
Sacerdos dicens illa verba, non loquitur ſuo
nomine, ſed ſolum nomine Chriſti. ergo
non recitativè ſed ſolùm ſignificativè: nam
loquitur in Perſona Chriſti; Chriſtus autem
non recitat ſe olim dixiſſe, ſed modò aſſere-
re; Hoc eſt Corpus meum. Antecedens
autem & prima Conſequentia probatur ex
Ambroſio 4. de Sacramentis c. 4. *Sacer-
dos quando pervenit ad conficiendum Sacramentũ,
jam non ſuis ſed Chriſti utitur Sermonibus.*

RESPONDETUR Authoritate Ambro-
ſii non probari intentum: quia etiam poteſt
fieri, ut aliquis non utatur ſermonibus ſuis,
ſed alienis. nihilominus ille nonniſi recita-
tivè illa proferat, quia is qui conficit pòëma 330
Centonem alicujus verſibus, poteſt ſe habe-
re recitativè, in uſu illorum verborum: im-
mo hoc ordinarium eſt, in omni recitatione
Authorum. nam cum cito Epiſtolam S. Pau-
li, recitativè me habeo, & tamen utor alie-
nis verbis. Quod attinet ad mentem S. Am-
broſii, illa, ut ſonant, accepta, non plus vult,
quàm quòd verba Canonis non ſint decer-
pta ex verbis à Chriſto prolatis: jam autem
immediatè circa conſecrationem proferen-
da, & ipſa verba Conſecrationis, ſunt ver-
ba quibus uſus eſt Chriſtus. Sed hoc non
probat illa omnia nonniſi aſſertivè & ſigni-
ficativè dici, ex hoc quia ſunt verba Chriſti;
aliâs Accipite & comedite ex hoc omnes;
item hæc; Quotiescunq; feceritis, in mei me-
moriam

331 moriam facietis quæ æquivalent illis; Hoc
facite in meam commemorationem; debe-
rent etiam dici in persona Christi & asserti-
vè. quòd oppositi, saltem ordinariè non
concedunt. Ad idem propositum sic aliter
responderi potest; Quòd scilicet in persona
Sacerdotis, condistinguendæ sunt duæ for-
malitates; Formalitas Consecrantis, & for-
malitas repræsentantis & enuntiantis men-
tem Christi. secundùm quod consideratur
Sacerdos consecrans, exuit personam pro-
priam, facit enim ut fecit Christus, adeoq; in
persona illius: sed secundùm quod enuntiat
& repræsentat mortem Christi, ut impera-
bat Paulus, Mortem Domini annunciabitis
donec veniat; sub tali formalitate non indu-
it personam Christi, sed se habet nonnisi re-
332 citativè. Addo authoritatē Ambrosii osten-
dere hoc solùm, quòd illa verba assertivè
dicantur, sed non ostendere tantùm asserti-
vè illa dici, & non etiam recitativè.

Objicitur tertiò ex eodem. Si verba
formæ accipi debent recitativè, consequens
est, ut per illa verba; Hoc est Corpus meum,
per se prolata sine antecedentibus, non cō-
ficiatur hoc Sacramentum: quia ut sic non
dicūtur recitativè, nisi dicatur Christum illa
dixisse, consequens autem videtur durum;
alias sequeretur in solis illis verbis, non sta-
re totam formam Consecrationis.

Respondetur Sufficere ad hoc exclu-
sis antecedentibus intentionem internam,
quod solùm verba formæ ita proferantur
assertivè, ut simul proferantur recitativè.

333 Instabis Si verba illa recitativè diceren-
tur, significatio illorum, non applicaretur
ad materiam præsentem, sed ad materiam
quam Christus habuit, cum tamen consecra-
tivè dicens, applicet illa, ad materiam præ-
sentem.

Respondetur veram fore sequelam,
si tantùm recitativè dicerentur, sed dicuntur
etiam significativè, adeoq; cadendo supra
materiam præsentem. Deinde cadunt illa
verba supra materiam præsentem, sed pro-
ut repræsentantem materiam, quam conse-
cravit Christus, consequenter consecrativè
dicere illa poterit supra materiam præsen-
tem; repræsentativè & simul recitativè su-
pra materiam præteritam. Reliqua argu-
menta quæ ex Vasq: adducit Lugo, non plus
probant, quàm quòd illa verba, non tantùm 334
recitativè dicantur.

*CONTRA SECUNDAM CONCLUSI-
ONIS PARTEM.*

Objicitur primò cum Amico, ex dictis
sequi quòd eadem locutio habeat formali-
tates duas; unam quidem recitationis, & a-
liam assertivè enuntiationis. Sed hoc dici
non potest; quia illa verba profert in Per-
sona Christi, & eo modo, atq; si nunc idem
Christus in persona Sacerdotis, eadem ver-
ba supra præsentem materiam proferret:
hoc autem non est signato actu referre locu-
tionem Christi, sed tantùm in Persona Chri-
sti conficere.

Respondetur Negando quòd eadem
locutio non possit habere rationem recitan-
tis & asserentis. concedoq; quòd agere in 335
persona Christi, quasi ipse Christus ageret,
non sit mera recitatio; sed cur etiam nō po-
terit habere, ob dicta, formalitatem reci-
tationis.

Objicitur secundò cum eodem. Pos-
set Sacerdos locutionem hic & nunc in Per-
sona Christi exercere, absq; eo, quòd præ-
teritam locutionem ejusdem Christi signato
actu recitative referret.

Respondetur id nihil probat: quia po-
test etiam simul recitative referre, & cum
verba etiam recitativè significent. cur reci-
tativè etiā non dicentur præter assertionem.

Objicitur tertiò cum eodem. Qui in
persona alterius exercet actionem, essentia-
liter repræsentativam præteritæ actionis e-
jusdem personæ, non per aliam signatam a- 336
ctionem, sed per ipsam exercitam, simul re-
fert & repræsentat præteritam actionem e-
jusdem.

Respondetur. Concedo totum: inde
tamen nō sequitur unam, eandemq; formam
sub diversis formalitatibus & rationem re-
citate & rationem asserte, habere non posse.

Objicitur quartò. Si illa verba pro-
ferrentur significativè & assertivè, forent
falsa, illis enim verbis significativè prolatis
non demonstrat Sacerdos Corpus Christi,
sed suum. quod falsum est, illic esse.

Respondetur Significativè & asserti-
vè loqui duplex est, in propia persona & in
persona Christi. si assertivè loquatur in per-
sona propria, falsa esset locutio. secus si as-
sertivè loquatur in persona Christi. Ob-

337 Objicitur quintò. Si assertivè illa verba proferrentur, non possent esse vera, nisi præsupponeretur Corpus Christi ante prolationem formæ: verba enim illa significativè sumpta, demonstrant jam id quod est, non vero id quod fit.

Respondetur Si teneatur explicatio, quod ly est supponit pro Facio vel Fit, negandum erit quod verba illa non demonstrent id quod fit. si autem sumatur illa particula Est pro seipsa, non demonstrabit id positum, sed ponibile in fine prolationis, ut dictum supra.

Difficultas IV.

An Verba Formæ ut vera conficiant Eucharistiam?

338 Principalis Sententia hoc in puncto duplex est. Prima asserit verba Formæ ut vera conficere hoc Sacramentum. alia autem quæ dicit verba formæ, ut sunt significativa, conficere Sacramentum.

Quoad primam sententiam divisi sunt ejus defensores: nam aliqui volunt verba formæ ut vera speculativè, conficere Sacramentum, & in hac sentētia est Sotus & Coning; quanquam Coning & ut vera practicè, & ut vera speculativè dicit conficere Sacramentum. iis autem ut veris nonnisi practicè, tribuit confectionē Sacramenti Cajetanus. Hanc ipsam de veritate doctrinā subdividit Amicus d. 24. num: 153. in triplicem veritatem.
339 in veritatem desumibilem ex pacto, & veritatem DEI promittentis, ad prolationem illorum verborum, productionem rei, illis verbis significatæ. Rursus in veritatem speculativam, attendentem ad existentiam, non præsentem sed futuram effectûs, & in veritatem attendentem, ad actualem existentiam rei productæ, in ordine ad quem, forma acquirit novam conformitatem practicam actualem. qua divisione veritatis posita Amicus dixit, in primo & secundo sensu à forma confici Sacramentum ut vera; negat autem ab ea confici Sacramentum ut vera, accipiendo veritatē tertio modo. Quod attinet ad Sententiam quæ asserit à forma ut significativa confici Eucharistiam; eam tenet Scotus, Svar: Vasq: & alii.

Quæsito huic pluribus assertis est satisfaciendum. 340

Assero Primò. *In reipsa loquendo, & attendendo ad esse physicum, verba formæ tam ut vera, quàm ut significativa, conficiunt hoc Sacramētum.*

Ratio asserti est: quia verba conficiunt hoc Sacramentum. ergo conficit hoc Sacramentum Entitas verborum indistincta à verbis. ergo conficitur ab omnibus in re loquendo, quæ sunt identificata realiter verbis, alias ab entitate verborum non conficeretur. sed & ratio veri & ratio significantis, identificata est realiter verbis: neq; enim hæc duo dicunt quidquam realiter superadditum verbis. ergo utrumq; hoc, realiter loquendo conficit Sacramentum.

Assero secundò In sententia quæ physicam causalitatem Sacramentorum tueretur, 341 poneretq; verba formæ, ut significativa nō nisi, conficere Eucharistiam; hoc ipso deberet dicere, secundùm id quod dicunt in recto, nonnisi possunt conficere hoc Sacramentum. Assertum ut intelligatur

Supponendum est, duo dicere significationem, Unum in recto & aliud in obliquo. in recto dicit materiale verbi, quod est hæc continentia materialis literarum sono expressa; secūdò in obliquo, quod est formale illorum, nempe impositio nominum, & placitum ad destinādа hæc verba in ordine ad hoc vel illud exprimendum. quo supposito

Ratio asserti est. Quia physicè causare non potest, quod physicè nihil in re est, sed placitum illud nihil in re est, est enim actus 342 voluntatis qui præteriit, & in re nihil actu est. ergo placitum illud non potest causare physicè: causabunt tamen verba significativa, accipiendo significativum pro eo quod illa dicit in recto; hoc enim solum rectum existit physicè, quamvis successivè.

Assero Tertiò *Formaliter loquendo, neq; ut vera, neq; ut Significativa verba, conficiunt Sacramentum.*

Ratio. Quia ly prout, ly Ut, ly secundùm quòd, importare debet rationē formalem, ejus de quo est quæstio. Sic v. g. album ut album constituitur albedine; rationale, secundùm quod ipsum, constituitur rationalitate, & sic de reliquis. sed formaliter loquendo Ratio veri vel significativi, non importat

343 portat rationem formalem agendi. ergo formaliter loquendo ratio veri, vel significativi, non est ratio conficiendi Sacramentum. Minor probatur. Quod est ratio formalis constituendi unum quâ tale formaliter loquendo, non potest esse ratio constituendi aliud: est enim ratio illa, formalis denominatio essentialis, ad esse nonnisi talis. ergo non potest aliud, quàm unum formaliter loquendo constituere. sed veritas constituit formaliter verum; significatio, significans; ergo formaliter loquendo non potest constituere aliud, adeoq; nec constituere causam, quia causa formaliter non est veritas, nec significatio.

Quodsi quæras, *Ex modo nostro concipiendi, cui formalitati alligata esse ratio causandi, intelligi*
344 *debeat?* jam

ASSERO Primò. *Ratio causandi in verbis Formæ non debet intelligi alligata veritati speculativæ.*

RATIO asserti est Authoritas Aristotelis qui cap: de Substantia propositionem ex eo dicit esse veram vel falsam, quod est res, vel non est. ex qua autho[ritate] sic deducitur argumentum. Causa debet antecedere positionem effectûs saltem naturâ, sed ratio causādi intelligeretur alligata veritati speculativæ, nō antecederet positionē effectûs natura. ergo non debet intelligi veritati speculativæ, ratio causandi in Sacramentis alligata. Minor probatur: quia in eo priori in quo intelligitur antecedere causa effectum, nondum intelligitur effectus. aliâs & esset prioritas antecedentiæ, & non esset. esset
345 quidem, ut supponitur: non esset autem; quia jam tūc intelligeretur effectus. quodsi in illo priori quo intelligitur causa antecedere effectum, nondum intelligitur effectus. ergo neq; intelligitur propositio esse vera; quia non intelligitur esse conformis objecto: nam pro illo priori objectum non haberet, si pro illo priori non intelligitur esse propositio vera. ergo neq; causare ut vera, supple speculativè.

CONFIRMATUR: quia si intelligeretur ratio causæ in verbis formæ, esse alligata veritati speculativæ, ille effectus seu corpus Christi, & esset effectus illius causæ, alligatæ veritati verborū formæ, & non esset effectus ipsius, quod ipsum probatur: quia & intelligeretur accipere ab illa esse, & nō intelligeretur; intelligeretur quidem ut supponitur, non intelligeretur autē ut probo: quia pro 346
quo instāti intelligi posset illa causa nōdum esse operās, intelligeretur jam ille effectus. quod ipsum probatur: quia pro quo instanti intelligeretur illa causa operatura, intelligeretur vera; formalitati enim veræ, dicis rationem causæ intelligi debere alligatam. ergo conformis objecto. ergo & objectum conforme illi. ergo & habet esse pro illo priori, pro quo nonnisi operandus est ille effectus. ergo & habens esse ab alia causa, vel habens esse, antequam habeat.

Solutio Objectionum.

DICES Primò cum Soto apud Amicum. Quamvis propositio ut vera, præsupponat Corpus Christi, id tamen non obest, quominus ut vera, sit causa Corporis Christi: quia 347
non implicat ut eodem instanti reali temporis, forma præsupponat Corpus in genere causæ objectivæ, & simul ipsa præsupponatur ad Corpus in genere causæ efficientis. sicut introitus āeris per fenestram, est prior in genere causæ efficientis, apertione ipsa fenestræ, nam illam intrando aperit, & tamē in genere causæ materialis, apertio fenestræ est prior introitu āeris: quia nisi aperiretur fenestra, nō posset āer intrare.

RESPONDETUR. Quærere restat ab arguente etiam sub illa formalitate, sub qua præsupponitur Corpus verbis formæ, undenam accipiat esse: si non à forma ut vera. ergo non salvas alligationem causæ ad formalitatem veræ. si ab ea forma. ergo supponitur jam esse, ante veritatē illius. Quid 348
sit sentiendum de illa instantia, dictum est in physicis. sed illâ etiam concessâ, necdum convincitur paritas: præsupponi enim potest introitus āeris ante apertionem fenestræ; quia introitus illius potest assignari alia causa physica, & non apertio fenestræ, nempe ipse impulsus & protrusio illa: jam autem in Sacramento, non ostendis aliam causam Corporis Christi, quàm verba formæ ut vera. si autem aliam causam positionis Corporis Christi in Eucharistia ostendis, deseris intentum tuum: hîc enim quæritur de tali causa positionis Corporis Christi, quæ sit universalis, & sine qua intelligi non possit positum Christi Corpus, secundum præsentem ordinem.

349 DICES secundò cum Coning. Ideo verba formæ operantur suum effectum, quia sunt verba primæ veritatis, & consequenter necessariò vera.

RESPONDETUR Si argumentum, ut sonat, accipiatur, multum probat: dicam enim verba formæ causare hoc Sacramentum, prout divina, præsertim cū ad esse divinum, posteriùs intelligatur veritas. rationem enim dabo; ideo verba formæ operari, quia sunt verba DEI & consequenter divina. multum item probabit: quia probabit quòd verba causent, ut sunt actus primus & omnipotentia; sunt enim verba actus primi & Omnipotentis, consequenter necessario actus primus & omnipotens quid. ex qua retorsione ad argumentum dici potest; verba il-
350 la esse necessariò vera secundùm institutionem, hoc est prolata à veritate formam instituente concedo; non sunt tamen necessariò vera, hoc est; ad prædicatum veri alligatam causalitatem habentia.

DICES tertiò. Tridentinum ex veritate verborum consecrationis, colligit conversionem. ergo apparet illam à veritate verborum causari.

RESPONDETUR Collegisse id Tridentinum ex veritate verborum tanquam Signo à posteriori; si à posteriori. ergo non erit necesse verbis, quâ veris, esse alligatam vim conversionis Eucharisticæ.

ASSERO Secundò. *Non potest intelligi ratio causæ alligata verbis formæ, prout veris veritate speculativa, sumpta à conformitate ad effectum à se*
351 *causandum.*

RATIO Asserti desumi debet ex dictis, quia pro illo priori, pro quo intelligitur effectus non esse causatus sed causandus, quæro à quibusnam causis dependeat, vel ab iisdem, vel ab aliis. si ab aliis. ergo inprimis homo futurus à se existente ab aliis causis pendebit, & effectus causandus, à se causato plus differet quam statu, quia differet etiam causis. ergo ulterius tu non assignas causam universalem pro omni differentia prius intelligibilē positione Corporis Christi, cum tamen hîc talis causa requiratur. si autem ab iisdem, quomodo effectus causandus antecedet suam causam, antecedere autem debet, ut salvetur veritas seu conformitas ad objectū, indubiè præsuppositum.

DICES primò cum Amico. Prius est effectū 352
formæ Sacramentalis esse exstiturum virtute formæ, quàm actu existere virtute formæ. nam ex suppositione quòd res aliquando existat, semper verum fuit, talem rem extiturā, atq; adeo propositio tam mentalis, quàm vocalis, tale esse futurum enuntians, fuit semper vera ante ipsam actualem existentiam rei enuntiatæ. ergo potest forma per conformitatem ad effectum à se causatum, esse prius vera, quàm illum causet.

RESPONDETUR quòd Forma per conformitatem ad effectum à se causandum, prius sit vera quàm illum causet, eo quòd præsupponat illum causandum, ante sui veritatem. sed si non præsupponat illum ante se, forma non erit vera, ut dictum; quia autem effectum causandum à se, non potest forma an- 353
te se supponere, ideo nec illum causare, ut vera.

DICES secundò cum eodē. Cognitio Notionalis Patris, quæ in priori signo originis repræsentat filium producendum, est vera veritate quasi speculativa, ex conformitate ad eundem, mox posteriori signo extiturum. Cognitio item absoluta DEI productiva ad extra, ab æterno fuit vera veritate speculativa, per cōformitatem ad mundum in tempore futurum. ergo & hic idem dicendum.

RESPONDETUR Negando Cognitionem Notionalem Patris, sub formalitate veræ, esse principium veridictivum Quo Processionis VERBI. quamvis item Scientia DEI, sit causa rerum, non tamen est causa sub for- 354
malitate veræ, quod idem consequenter in præsenti dicitur. quòd autem possit esse aliquid verum ratione alicujus quod producit, id bene probant instantiæ, & verum est.

DICES tertiò cum eodem. Si hæc propositio; Hoc est Corpus meum, non statim ac ejus significatio completur, causaret effectum, sed post aliquā moram, tunc per conformitatem ad terminum tempore sequenti causandum, nō solùm natura, sed etiam tempore præcederet, ut vera. ergo etiamsi defacto suum effectum causet eodem instanti temporis, quo ejus significatio completur, adhuc priori signo naturæ præcedit ut vera, per confòrmitatem, quàm pro tali signo habet, ad suum effectum, posteriori signo naturæ extiturum.

355 RESPONDETUR Negando antecedens. quòd ſcilicet eo caſu præcederet ut vera; præcedit quidem ſed non ut vera, eo quod veritas ſit conformitas cum objecto, conſequenter præſupponitur objectum, ita ſe habere, ut dicit; non poteſt autem pro illo priori præſupponere objectũ ita ſe habens, cum pro illo priori, non ſupponatur adhuc illud produxiſſe.

ASSERO tertiò. *Non poſſe intelligi, rationem cauſæ, alligatam eſſe verbis Formæ, prout veris, veritate practica.*

RATIO prima eſt à pari: quia Scientiis ratio Scientiæ, ut dixi in Logicis, non competit, qua practicæ, neq; quâ ſpeculativæ. ergo neq; ratio cauſæ competit verbis quâ ſunt vera practicè, vel quâ ſunt vera ſpecu-
356 lativè.

RATIO ſecunda eſt: quia pro illo priori, pro quo nondum intelligitur effectus poſitus ſed ponendus à veritate practica, debet intelligi cauſa eſſe vera. ergo conformis objecto. ergo & objectum illi conforme. ergo ita ſe habens, ut dicit veritas. ergo & eſſe jam habens, antequam intelligatur eſſe productum, ut arguebatur ſupra.

RATIO tertia eſt: quia quando ratio practici adjungitur veritati, per hoc nón ſignificatur, quòd intelligatur priùs eſſe vera, quàm cauſare effectum, ad quem dicit conformitatem; ſed tantùm hoc intelligitur, quòd producat objectum, ad cujus poſtea productionẽ ſequatur ratio veri. quod aſſumptum inductione patere poteſt, in
357 quacunq; veritate practica.

COLLIGES hanc cauſalitatem eſſe alligatam verbis ſignificativis & veris materialiter, ſed non reduplicativè ſumptis.

In præſenti materia ſic format ſigna & ordinat Di Caſt: diſp. 5. num. 226. Primum eſt Sonus vocis; ſecundum ſignificatio Cõverſionis; tertium Converſio ipſa. quartum veritas, id eſt conformitas ſignificationis, cum ipſa converſione, quæ ſignificatur.

DICES primò cum Cajetano apud Amicum. Veritas practica cum ſit veritas in cauſando, quæ non præſupponit ſed facit rem, præſupponitur ad rem quam facit; unde antequam res ſit, veritas practica eſt.

RESPONDETUR Veritatem practicam præſupponi ad rem quam facit, in ratione cauſæ. Concedo. in ratione veræ formali- 358
ter. Nego.

DICES ſecundò cum Coning. Veritas hujus propoſitionis; Joannes cras ambulabit, requirit ut Joannes cras ambulet, non autem ut hodie ambulet. ergo veritas propoſitionis practicæ de præſenti, requirit ut res quæ aſſeritur exiſtat, eodem quidem inſtanti temporis, quo habet completum ſuum eſſe, ſed poſteriùs naturâ, quàm ipſa ſit.

RESPONDETUR diſtingvendo Conſequens. ergo & veritas propoſitionis practicæ, exigit ut res quæ aſſeritur, ſit poſteriùs naturâ, quàm ipſa ſit. Concedo conſeqventiam. ſub ratione veræ, & ſub ratione talis cauſandæ. Nego conſeqventiam. & certè cum conformitas ſit quid relativum,
relativa autem ſunt ſimul naturâ, objectum 359
ad quod dicit conformitatem cauſans ſub ratione veræ, non poteſt eſſe poſterius. & certè pro illo priori, pro quo antecedit cauſa ut vera, vel eſt cõformis objecto, vel non. ſi non conformis. ergo nec vera. ſi conformis objecto. ergo pro illo priori jam habet effectum, qui eſt objectum. ergo pro illo priori non antecedet cauſa ut vera effectum.

DICES tertiò cum eodem. Relatio quæ reſpicit terminum abſolutè futurum, poteſt eo eſſe prior tempore, talis autem eſt veritas propoſitionis practicæ.

RESPONDETUR. Antecedens non ſatis eſt explicatum: nam ſi agatur de relatione transſcendentali, hæc non reſpicit abſolutè
futurum; ſi de prædicamentali, hæc nullo 360
modo datur prius tempore ipſo futuro, cum non ſit quid ſuperadditum fundamento in circumſtantia termini. ſed quidquid ſit de hoc, tamen ex dictis quod reſpicit futurum poſteriùs naturâ, poteſt eo eſſe prius naturâ in ratione cauſæ. concedo. in ratione veri. Nego.

DIFFICULTAS V.

De Prolatione Formæ à pluribus ſupra eandem materiam.

PRÆMITTO Primò. *de Conſvetudine ſic proferendi Formam.* In Occidentali Eccleſia duæ ſunt occaſiones, in quibus cum principali celebrante, alii concelebrantes profe-

361 proferunt formam. Prima in initiatione Sacerdotali. Secunda in consecratione Episcopi, quòd etiam edixit Pontificale Romanum à Clemente VIII. probatum. In Orientali autem Ecclesia, dicit Vasq: in singulis missis celebrantis Episcopi adstantem præsbyterum una proferre verba. olim etiam in Romana Ecclesia Pontifici celebranti, concelebrabant Cardinales Presbyteri, ut habet Innocentius III. lib. 4. de mysteriis Missæ. cap. 25.

PRÆMITTO secundò *Quæ fuerit mens de hoc, Durandi.* Durandus in quartum dist. 13. quæst. 3. dicit hanc consvetudinem abrogandam esse. Censurat eum Vasq: & dicit non levis temeritatis notâ dignũ esse, quòd morem inviolabilem totius Ecclesiæ Græ-
362 cæ, immo etiam Romanæ reprehendere audeat. sed pro illa differentia temporis non videtur hæc viguisse consvetudo. quod ipsum & ex S. Thoma colligitur, qui hîc q. 82. a. 2. in ☉ *Secundùm,* inquit, *consvetudinem quarundum Ecclesiarum, sicut Apostoli Christo celebranti concœnaverunt, ita novi ordinati, Episcopo ordinanti concelebrant.* en S. Thomam consvetudinem hanc appellantem, aliquarum Ecclesiarum. & ipse Durandus dubio contra prædicta, litera C, dicit illam esse consvetudinem in aliquibus nonnisi Ecclesiis. *& si in aliquibus locis sit consvetudo,* inquit, *quòd dicant verba Consecrationis, non est dubium quòd sit periculosa, & magis est abolenda quàm servanda.* ubi etiam supponit, non fuisse hanc consvetudinem omnium Ecclesiarum. & litera F,
363 pergit Durandus. *Nec Ecclesia,* inquit, *Romana, tenet illud quod ipse dicit* (supple Innocent: III.) de Præsbyteris Cardinalibus, concelebrantibus cum Papa: *& si fiebat tempore suo, nunc tamen non fit, quòd visum est, periculum posse facile contingere, in tali celebratione. &c. Et ideo,* inquit, *illa consvetudo abolita est, sicut nobis constat, qui in Curia Romana longo tempore stetimus, & adhuc ibidem sumus.* quando autem dicit, si observaretur (supple hæc consvetudo,) non esse necessarium credere, quòd bene fieret, quia secundùm Hieronymum non quod fit Romæ, sed quod fieri debet, attendendum est, jam hîc parum reverenter loquitur, & sententiam Hieronymi mores taxantem transfert ad Cerimonias Ecclesiæ: sed tamen non opponit se consvetudini totius Ecclesiæ Romanæ, ut assumebat Vasq: 364
quia hæc tunc non viguit. & si Vasq: censuit censurandum Durandum, transferenda est hæc censura, etiam ad Gabrielem, Angelum, in quantum consvetudinem non consecrandi, quæ servatur in Ecclesia Moguntina & Suffraganeis tutiorem esse dicunt transferenda etiam ad Albertum Pisanum, Palacios, quos refert Suar: hîc disp. 21. Sect. 4.

PRÆMITTO tertiò. *Quidquid sit an opposuerit se Durandus consvetudini totius Ecclesiæ, præsens difficultas duo haberet discutienda.* Primum aliquid philosophici juris, hoc est; an duæ causæ totales, possint eundem effectum producere; & hoc spectat ad Philosophiam, & ex principiis inibi tactis, defini-
endum venit. alterum est, quod est Theo- 365
logici juris, nempe quomodo formanda sit intentio debita, tunc autem debitè formabitur, si evitentur incommoda, quæ numerat DiCast: & attingunt alii. Primò Ne eveniat Episcopum, qui est Principalis celebrans, nihil facere. Secundò Ne eveniat consecrari materiam præconsecratam. Tertiò Ne ponatur forma sine effectu, aut saltem ne adeatur periculum, sine effectu illam proferendi, cum certum sit moraliter, omnes unà non prolaturos verba formæ. Quartò Ne unus Neomysta consecret panem, alter nonnisi vinum. Quintò Quòd videatur esse necessarium, ut qui consecrat calicem in Sacro, sumat eundem, & tamen Neomystæ illum non sumunt.

Modi formandæ Intentionis in præsenti. 366

EXPLICAT primum Modum formandæ intentionis Suarez, Coning, Lugo, & dicunt debere esse intentionem conditionatam seu potius disjunctam, consecrandi scilicet simul cum Episcopo, si possint; sin minus, tantùm materialiter verba proferendi. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT primò Urgendo rationem quam sibi opposuit Lugo; Quia adhuc maneret moraliter certum, quòd plures inaniter verba proferrent, sive præcedendo sive subsequendo ultimum instans prolationis.

RESPONDET primò Lugo. Quamvis moraliter certum sit, quòd non omnes finient

367 ent in eodem instanti cum Episcopo, nemini tamen certò constat in particulari, quòd quando profert ultimam syllabam, jam illa materia sit ab alio consecrata, quin potius omnes conantur simul absolvere, & ut ita faciant, præmonentur, & quidem proferre verba cum spe consecrationis supra materiam, non est intrinsecè malum.

CONTRA Tum quia, Si quis certus esset moraliter quòd non sit una cum Episcopo prolaturus formam, deberet non habere intentionem consecrãdi. ergo cum certò constet toti communitati illi, non omnes unà cum Episcopo prolaturos verba, debet illa communitas, non habere intentionem consecrandi. Tum quia, si est moraliter evidens, non omnes unà cõsecraturos, quo-
368 modo potest haberi spes in omnibus consecrationis? Tum quia si moraliter est certum, non omnes unà prolaturos formam, & cum nulla necessitas urgeat, non debet supponi formari ab Ecclesia præceptum, ut omnes habeant intentionem consecrandi. Tum quia quamvis proferre formam cum spe consecrandi non sit intrinsecè malum, id verum est, si non sit in communitate periculum certum moraliter, ne consecrent omnes, quod periculum debet magis in considerationem venire, quàm spes consecrandi. & sicut spes, quia potest aliquis occasiones de se enormes fugere, non excusat, quia adest periculum annexum ipsi naturæ illius occasionis; ita spes consecrandi, non excusabit ob periculum certum moraliter,
369 quòd non omnes sint consecraturi.

Neq; valet si dicas esse quidem periculum circa communitatem, non tamen circa particulares personas, evidentius quidem est periculum, circa totam communitatem, sed etiam circa particularem hominem, cum nisi extraordinariâ diligentiâ & aliquibus de novo appositis signis agatur, nunquam duo simul, eadem verba proferre possunt, & quidem simultate Mathematica, qualis requiritur ad duas simul causas, & quidem necessariò causativas; faciliusq; hujus similitudinis defectũ, alter quis advertet, quàm proferentes: cumq; istud præceptum deberet etiam communitatem tangere, non esset secundùm conditionem illius: sicut non est secundum conditionem fragilitatis humanæ, ut totam quis collectionem pecca- 370
torum fugiat, quamvis particularia peccata fugere possit.

RESPONDET secundò DiCast: Non minus est prohibitum reconsecrare, quam rebaptisare, & tamen potest quis rebaptisare sub conditione.

CONTRA Quia etiam de rebaptisando sub conditione, non datur præceptum, nisi urgente necessitate, quæ autem necessitas, ut plures proferant formam cum intentione consecrandi. & sicut expedit assecurare baptisandum illa conditionata intentione, ita expedit assecurare communitatem, nec objicere periculo frustrandi eventus.

RESPONDERI potest tertiò ex S. Thoma esse hoc necessariũ ad exprimendum, quod Christus concœnaverit suis discipulis. ad- 371
dit Vasq: cum non parum congruat institutioni hujus Sacramenti, ut simul plures consecrent, nulla ei irrogatur injuria, nec id fit in aliis Sacramentis, quia id institutioni illorum non convenit; Christus autem instituens cõcœnavit Apostolis, præcepitq; ut in illius commemorationem facerent, non conconsecrarunt Apostoli cum Christo, ut ipse solus author tanti Sacramenti ostendatur.

CONTRA. Quia etiam in ultima cœna Apostoli non cõconsecrãrunt Christo, cur ergo hoc non exprimitur à Neomystis. Deinde concedo Christum concœnâsse Apostolis. ergo congruit institutioni ut plures consecrent, nego consequentiam. præcepit Christus ut id facerent in ejus commemorationem, hoc est; ut consecrent Cor- 372
pus, sed nego quod præceperit conconsecrationem, nec illo sensu Patres acceperunt ly in meam commemorationem. congruebat item ut cum Christo non conconsecrarent Apostoli, sed cur nõ congruet ut id exprimãt Neomystæ, nec conconsecrent, quãtũvis secundùm Rituale proferant formam, scilicet proferendo illam sine intentione consecrandi.

NON SATISFACIT secundò. Quia quamvis per hanc intentionem; Nolo consecrare si præcedam Episcopum, provideatur ne ullo casu Episcopus sit non consecrans; contingerent tamen aliæ inconvenientiæ. quas urget DiCast: Pone enim Petrum unà cum Episcopo consecrantem pa-

373 nem, pone postea non consecrâsse Petrum calicem, quia posterius protulit verba, sed consecratum illum fuisse à Paulo, eo quòd simul supra calicem cum Episcopo protulerit verba; manet adhuc inconveniens non perfici scilicet integrè Sacrificium ab uno.

RESPONDET DiCast: Deberi adhuc haberi intentionem conditionatam, ut eo non nisi casu velit consecrare calicem Neomysta, si consecravit panem.

CONTRA est Quia licèt huic difficultati occurrat responsio, sed unde conjicitur, quòd talem intentionem injungat Ecclesia, nec occurritur periculo, quod urgebatur in ratione prima.

NON SATISFACIT tertiò. Quia supposito quòd utramq; speciem consecret Neo-
374 mysta, non sumet tamen utramq;, quod tamen est inter incommoda.

RESPONDET primò Lugo Ecclesiam in hoc præcepto suo dispensâsse. ut autem utraq; species sumatur, est nonnisi præceptum Ecclesiæ.

CONTRA Quia probabilis est sententia Coning & aliorum, quòd hæc sumptio sit juris divini. ergo non præsumendum est Ecclesiam in hoc velle dispensare, quod probabile est esse juris divini. Rursus unde constat de hac dispensatione.

RESPONDET secundò DiCast: Esse juris divini sumptionem utriusq; speciei, sed pro præcipuo celebrante.

CONTRA Quia hoc ipsum probari deberet, esse hoc juris divini, nonnisi pro præci-
375 puo celebrante.

RESPONDET tertiò DiCast: ipsum usum Ecclesiæ ostendere, quod hoc sit præceptum, nonnisi pro principali consecrante.

CONTRA Si constaret nobis de mente Ecclesiæ, quod debeant Neomystæ conconsecrare, licèt non sumant; rectè à posteriori inferretur id esse juris divini nonnisi pro principali consecrante, sed probandum esset, hanc esse mentem Ecclesiæ.

EXPLICAT secundò Vasq: dicitq; primò Neomystas eo casu debere habere intentionem sufficientem ad consecrandum. secundò debere conari ne præcedant Episcopum. tertiò. Quod si accidat ut præcedant Episcopum, vel præcedantur, nihil fit contra debitam reverentiam Sacramenti.

NON SATISFACIT hæc explicatio. Tum quia hoc ipsum probari debuisset, quòd debeant habere intentionem sufficientem ad consecrandum, & quòd sit intentio Ecclesiæ ut consecrent. Tum quia nego id sequi ex institutione hujus Sacramenti, institutio enim constat ex verbo Scripto aut tradito, ex nullo autem horum, constat de habenda à Neomystis intentione consecrandi. Tum quia hæc doctrina Vasq: nullum incommodum ex supra allatis amolitur; nec præcavet ne Episcopus interdum non consecret; ne consecratum consecretur; ne ponatur forma sine effectu, &c. 376

EXPLICAT tertiò Richardus, favet Angelus & Cajet: apud Svar: Sed Vasq: dicit oppositum illum sensisse; nempe quòd verba illa Neomystæ proferre debeant nonnisi materialiter. 377

RATIO prima posset esse, cujus meminit Svar: quia in antiquo Pontificali habetur; Dicant omnia quæ sunt in Missali, sicut si celebrarent. ergo apparet, non debere illos habere intentionem consecrandi. & sicut aliis verbis utuntur merè recitativè, ut cum dicunt; Calicem salutaris accipiam, ita censeri potest, etiam verba illa consecrationis, dici ab illis nonnisi recitativè.

RESPONDET Vasq: & cum eo DiCast: Quòd ly Sicut, non denotet eos tunc non celebrare, quia ly Sicut, & Quasi, interdum etiam proprietatem significant; ut cum dicitur; Gloriam quasi Unigeniti à Patre.

CONTRA. Concedo quod ly Sicut possit indicare etiam proprietatem, sed etiam interdum illam non indicat. unde ergo constabit, quòd hìc illam indicet: & si pontificale antiquum habuisset intentionem mandandæ intentionis, ambiguâ hac locutione usum non fuisset. Concedo quòd si aliqua dicantur recitativè, non rectè colligatur, etiam reliqua dici recitativè: sed quærere restat, cur etiam illa non dicantur recitativè? 378

RATIO secunda potest esse ex Svar: quia hoc modo tolluntur omnia incommoda, exprimiturq; adhuc Christus concœnans Apostolis, qui non solùm solus fuit instituens, sed & solus consecrans.

RATIO tertia est: Quia nullibi constat de edicto Concilii, aut Papæ, debere haberi intentionem consecrandi. ex altera parte, non

379 non videtur ſecundum praxim Eccleſiæ inducere Ritum, qui ut Legitimè obeatur, requirit ſi ponenda ſit explicita intentio, multas minutas & ſubtiles ſuppoſitiones facere. Præcipue, quia de habenda intentione nihil expreſsè dicit Pontificale. Verba Pontificalis nonniſi ſic habent; *Habeant libros coram ſe, dicentes; Suſcipe Sancte Pater &c, & omnia alia de Miſſa prout dicit Pontifex, qui tamen bene advertat, quod ſecretas morosè dicat, & aliquantulum altè, ita ut ordinati Sacerdotes, poſſint ſecum omnia dicere, & præſertim verba Conſecrationis, quæ dici debent, eodem momento per Ordinatos, quo dicuntur per Pontificem.* Vides nihil hic haberi de intentione, nihil de Conſecratione.

RESPONDET Eſparza. Sufficit ut unius
380 conſecratio ſit valida phyſicè, reliquorum moraliter; in rebus autem moralibus, non habetur ratio diverſitatis phyſicæ, quando non eſt conjuncta, cum diverſitate morali.

CONTRA. Quia inprimis hæc reſponſio & doctrina ſupponit conditionatam nō debere formari intentionem; & tamen ſi illa debet formari in dubio de baptiſmo, cur hic non formabitur, ne conſecratum conſecretur. Rurſus non præcavet illa incommoda, in præmiſſis prætacta. & præcipuè ſi ponatur ſola conſecratio moralis, quomodo illa non habebit conjunctum reale ſacrilegium, volendo conſecrare, quod præſumi poteſt conſecratum. Deniq; ſi ſufficit ut alii moraliter conſecrent, ſufficiet etiam ut alii materialiter proferant verba. Explican-
381 dum item veniret, quomodo ſi Epiſcopus jam re vera conſecravit, poſterius illi moraliter conſecrent. ut Phyſicè tranſacta ab alio combuſtione, nemo poſtea eandem rem moraliter comburit.

DICES primò cum Suar: & Vaſq: cur ergo monemur in Pontificali, ut eodem momento abſolvantur verba conſecrationis.

RESPONDET Suar: adhiberi in hac cęrimonia hujusmodi modum & diligentiam quia non ſatis conſtat in particulari, quā intentione debeant proferri illa verba. Rurſus concedo moneri, ut fiat ſimultanea prolatio, ſed nego moneri ut fiat intentio, nego moneri, ut conconſecrent. Concedo moneri Epiſcopum ut altè & moroſè proferat verba. ergo omnes habere debent inten- 382
tionem conſecrandi. Nego conſequentiam: quia in re talis momenti dixiſſet hoc Pontificale ſi intendiſſet; ſimultasq; dicendi poteſt referri vel in ipſam commoditatem Epiſcopi, ne diſtrahatur.

INSTAT Lugo Sæpe ſæpius dicitur illos Præsbyteros concelebrare.

RESPONDETUR Ad hoc ut dicantur concelebrare Epiſcopo Neomyſtæ, ſufficit cōcelebratio ritûs & cęrimoniæ. unde etiam licèt meminerit illic Pontificale hoſtiarum conſecratarum, non meminit conconſecratarum. & quamvis ſit monitum, ut omnes uno momento proferant verba conſecrationis, nego adhuc quidquam dici de intentione. neq; hujus mentis Eccleſiæ ulla facta
declaratio unoq; momento debent profer- 383
re verba Cōſecrationis, fortè ne turbent in re tanti momenti Epiſcopum, condiſtantq; tanquam à Magiſtro, quo tenore, proferre debeant inpoſterum, verba conſecrationis; habeantq; quaſi pro Progymnaſmate, Epiſcopum celebrantem.

DICES ſecundò cum Eſparza quæſt: 58. Dum Eccleſia diſponit ut plures conſecrent eandem materiam, & nihilominus non præcipit, nec docet quicquam ſpecialiter pro eo caſu circa intentionem, videtur omnino velle, certè permittere, ut omnes habeant intentionem.

RESPONDETUR Rectè quidem infertur; non eſt facienda intentio, quia non docet Eccleſia faciendam, ſed quomodo inferetur
faciendam eſſe, quia non docet Eccleſia. 384
deinde Nego diſponere Eccleſiam, ut plures conſecrent eandem materiam, ſed tantùm diſponit, ut plures proferāt verba conſecrationis, quæ duo ſunt diſtincta.

DICES tertiò ex Lugo. hanc explicationem nullo modo defendi poſſe, nemo enim poteſt conſecrare ſine intentione, poteſt autem proferre verba conſecrationis ſine intentione.

RESPONDETUR. Si ſit mens Eccleſiæ, ut omnes habeant intentionem, non poteſt defendi, ſed nego id docere Eccleſiam. *Ceterum etiam hæc Explicatio*

NON SATISFACIT Quia videtur eſſe ſingularis. *Hinc*

ASSERO Primò. *Non conſtare clarè de mente Eccle-*

385 *Ecclesiæ, quòd debeant verba cum intentione consecrandi proferri.*

RATIO: quia id nō habetur in Pontificali.

ASSERO secundò. *Si id declararet Ecclesia, nihil obstabit illud periculum proferendi formam sine effectu, &c.*

RATIO: quia ex una parte Ecclesia errare non potest in talibus, ex altera colligeretur nullum in hoc esse periculum, eò quòd jam constaret Christum voluisse non deterreri homines ab hac prolatione, dicto periculo; sicut noluit deterreri, ut consecretur Eucharistia, licèt sint tot pericula irreverentiæ.

ASSERO Tertiò. *Observandum esse monitum Pontificalis*, ut simul absolvantur verba etiam à Pontifice, quia illud simul, relativum est, & cadens tam supra Pōtificem, quàm supra 386 Neomystas. esset item dānabile improbare hunc ritū cum post Fidei libros, gravissimus sit liber Ritualis. intentio autem facienda, hæc erit securissima habere tunc intentionē, quam haberi vult Ecclesia, ad cujus mentem in dubiis recurrere, maximæ securitatis est.

ADDO. Monitum illud Ritualis, quòd verba illa dici debeant eodem momēto per Ordinatos, quo dicuntur per Pontificem, dat fundamentū inferendi: verba illa proferri debere, cum intentione consecrandi: cui enim usui positum illud fuisset ly eodem Momento, nisi monitos voluisset Rituale Neomystas, magnæ diligentiæ, in magni momenti, adeoq; consecrationis, negotio.

1

DISPUTATIO VI.

DE TOTO EUCHARISTICO, EJUSDEM AGERE ET PATI, DESITIONE.

3

POst considerationem partium, & eorum quæ essentialiter importat Eucharistia, superest agendum de Toto Eucharistico in triplici ferme materia, scilicet de ipso toto, de agere & pati ejusdem, deniq; de ejus desitione.

QVÆSTIO I.

De ratione formali ut Quo, & quod totius Eucharistici?

2 SIcut Compositum in ratione Compositi, constituitur duplici ratione formali ut Quo. quæ est unio, & ratione formali ut Quod, quod est illud ipsum totum, ratione nostra resultans; sic etiam in præsenti, distingvi debet ratio formalis ut Quo, proximè constituens totum Eucharisticum, & ratio formalis ut Quod, quod est totum illud, ex partibus & unione resultans. Sit

DIFFICULTAS I.

Quid per alios ratio ut Quo totius Eucharistici?

SEligimus nonnisi principaliores sententias, nam plures apud alios refutari videbis.

Punctum Difficultatis I.

An ratio ut Quo, totius Eucharistici sit præsentia specierum & Corporis Christi?

PRÆMITTO Primò *duplicem hic posse concipi præsentiam Christi.* Primo naturalem, secundum quam, contentum sub speciebus, præsens est huic determinato spatio in quo sunt species. Secundo potest concipi Præsentia Christi, secundum quam præsens est corpus Christi, ipsis speciebus, Esse autem has distinctas præsentias. 4

RATIO est: Quia potest una deperdi & variari, invariata manente altera. Quia si cum pyxide circumferatur hostia, aliam suc. cessive, & aliam præsentiam acquiret naturalem, & tamen Sacramentalis indistantia à speciebus, semper erit eadem.

PRÆMITTO secundò. *Præsentiam Christi in Eucharistia, non esse præsentiam rigorosam Aristotelicam.*

RATIO. Quia Præsentia Aristotelicè sumpta, includit superficiem ambientem immobilē, jam autem illæ species, non majorem habent rationem ambiendi, quam habeat v: g. dolium, dum ambitivum est vini.

PRÆMITTO tertiò. *Præsentiam naturalem Christi,*

5 *Christi, non esse distinctam modaliter vel realiter à Corpore Christi præsente.* Est præmissum Sancti Thomæ prima parte q. 102. ar. 3. *Mobile secundum locum, solum est ad aliquid extrinsecum,* & secundo contra Gentes cap: 13. *denominatur enim aliquid, ab eo quod est extra ipsum, sicut à loco dicitur esse alicubi, & à tempore aliquando.* Idemq; habet 12. Metaph. Lectione 7. *Quod movetur,* inquit, *secundum loci mutationem, habet quidem se aliter secundum locum, qui est extrinsecus locato, sed non secundum substantiam, vel secundum aliquam intrinsecam dispositionem substantiæ.*

RATIO autem præmissi est, Quia etiam præsentia naturalis ut dictum in Physicis, nec modaliter nec realiter est superaddita.

PRÆMITTO quartò. *In quo conveniant &*
6 *differant Præsentia naturalis & Sacramentalis.*
Primo Conveniunt in hoc, quòd utraq; debeat explicari per Entitatem indistantem, & si explicetur per indistãtiam à speciebus, erit Præsentia Sacramentalis. si explicetur per indistantiã specierũ & corporis contenti à loco, erit præsentia naturalis. Secundò. quod utraq; possit terminare actionem adductivam & motum. Tertio conveniunt in hoc quod utraq; sit principium relationum realium distantiæ vel propinquitatis. Differunt autem in hoc. quia præsentia naturalis excludit ab eodem loco aliud corpus. Præsentia autem naturalis & Sacramentalis compatiuntur se in eodem loco. Secundò differunt in hoc, quod præsentiæ naturali corporeorum, competat extensio, & in or-
7 dine ad se, & in ordine ad locum: non competit autem Corpori Christi Sacramentaliter existenti, nisi sola extensio, in ordine ad se. Tertio Quia naturalis Præsentia per se, spectat ad prædicamentum Ubi, Sacramentalis autem, nonnisi reductivè.

PRÆMITTO quintò. *Quæ sit connexio inter Præsentiam naturalem & Sacramentalem Christi.* Circa quod

ASSERO primò de Possibili loquendo, nullam habet connexionem Præsentia Christi Sacramentalis, cum præsentia naturali.

RATIO quia non implicat contradictionem, ut solum sub speciebus Sacramentalibus ponatur corpus Christi, & nullibi alibi habeat præsentiam, ut si ponatur in vacuo interminato. Et sicut posito decreto de U-
nione hypostatica, nõ erat necesse illam de- 8
cerni, nonnisi cum tali modo existendi, ut de facto decreta est, nec erat necesse indispensabiliter, ut decerneretur corpus illius extensum; etiam in ordine ad locum, ita poterat decerni præsentia Sacramentalis non decreta præsentia naturali.

ASSERO secundò attendendo ad verba formæ præcisè, ut sonant, non est indispensabiliter & necessario alligata præsentia Christi Sacramentalis, ad præsentiam ejusdem naturalem.

RATIO Quia si foret alligata foret alligata ex eo, quod verba Formæ. Hoc est corpus meum, illo casu verificari non possent, sed non posita ullibi Præsentia Christi naturali, adhuc verba formæ verificari pos-
sent. Quod ipsum probatur. nulla enim 9
est ostensibilis particula, quæ tunc non verificetur. Deinde ponamus nullibi existere præsentiam Christi naturalem, ponamus rursus, quando adhuc cum Naturali præsentia, existebat Christus confectam fuisse Eucharistiam & tamen auferri præsentiam Christi naturalem, eo casu si denuo vellet aliquis consecrare Eucharistiam, posset pronomen meum proferre in Persona Christi, existentis in præconfecta Eucharistia.

DICES Primò cum DiCast: disp. 5. n. 269. eo casu supposita hac institutione, sequeretur utrũq; nempe & existere tunc Christum Sacramentaliter, & non existere. existere quidem, quia corpus Christi sub accidentibus potest conservari, quamdiu illa potuis-
sent conservare substantiam panis, non exi- 10
steret autem Sacramentaliter, quia corpus in sacramento debet esse conforme substantialiter, sibi extra sacramentum existenti, idq; significant verba formæ.

RESPONDETUR Negando id significari verbis Formæ. Deinde licet corpus Christi in Sacramento debeat esse conforme sibi extra Sacramentum existenti, pro tempore institutionis, quis enim formam institueret, non tamen pro tempore sequenti institutionem.

DICES Secundò cum eodem. Christus non ponitur de novo in Eucharistia.

RESPONDETUR. per nos reproducitur ipsa substantia Christi.

11 Dices Tertio Non est ratio respectu cujus verificetur illud meum.

Respondetur respectu Christi pro tunc existentis, dum illud Sacramentum instituebat.

Assero tertio *Nesciri an beneplacitum DEI debeat intelligi tale. quo enuntiet posito casu si non existeret naturaliter Christus, vellem adhuc confici Sacramentum Eucharistiæ.*

Ratio asserti Quia id nec Ratio nec authoritas evincit,

Assero quartò *Quod ad verificationem Formæ non sufficeret præcisè existentia naturalis solius nonnisi animæ Christi.*

Ratio Quia si existeret sola anima non esset Christus sed pars Christi, seu Forma Christi.

12 Assero quintò *Consequenter adhuc tunc deberet recurri nonnisi ad existentiam, quam habuit Christus dum instituebat hoc Sacramentum.*

Ratio Quia ad illam existentiam recurri posset, quantumvis nec anima Christi existeret.

Dices Primò cum Lugone. Adhuc illud corpus posset dici ab anima illa, esse suum. quia quamvis non possent verba illa verificari de quocunq; corpore, alias vi verborum posset poni, nonnisi infantile corpus Christi, verificaretur tamen de corpore, cui in separatione unita fuit anima.

Respondetur. etiam illud corpus non posset dicere anima, suum, nisi relatè ad tempus, nondum factæ separationis.

13 Dices Secundò. Ad hoc ut dicatur aliquid fieri nomine Christi, sufficit quod existat anima, tanquam principalior pars, unde etiam dicimus Sanctus Petrus est in Cœlo, quamvis in cœlo sit nonnisi anima Petri.

Respondetur. propriè loquendo non deberet dici Sanctum Petrum esse in cœlo, sed animam Sancti Petri, licet usus oppositum obtinuerit, ex objecto autem ipso non sanctus Petrus est in cœlo, sed anima sancti Petri Quia verò in Sacramento non tantum attendendum est ad usum communem loquendi, sed ut ex objecto ita se res habeat, ut ille modus loquendi sonat: unde reditus, dicuntur esse panis datus v. g. à Rege, & tamen reditus, nō sunt materia consecrationis quia non sunt Physicè Panis. Et quia ex objecto, anima Christi nō est totus Christus, ideo anima illa existente sola, non posset dici præcisè in Persona Christi, hoc est corpus meum. Deinde totum fundamentum ratione cujus sanctus Petrus dicitur esse in cœlo, quia illa anima incipit habere rationem suppositi, ut dictum in materia de subsistentia. nihilominus illi animæ non possunt tribui omnes denominationes, quæ tribuuntur toti composito ex partibus. Hinc non potest dicere anima illa, ego sum compositum, ego sum habens corpus. Quod ipsum probatur. Quia ly Meum, est quid possessivum, aut illi æquivalens, possessivum autem semper importat rationem habentis, aut quid æquivalens. Quia autem anima eo casu, non haberet rationem possidentis corpus, ideo nec posset verificari locutio, hoc est corpus meum, nisi relatè ad instans institutionis. Et certè ly Meum, in casu dicto aliud significaret, aliud pro instanti institutionis, nam ly meum in hoc casu significaret corpus habitū ante separationem, quomodo non significabat pro tempore institutionis. 14 15

Dices Tertiò In oppositum esse Sanctum Thomam & reliquos Doctores censentes, quod si in triduo mortis consecrata fuisset hostia, tenuisset consecratio, & tamen tunc non verificatum fuisset ly Meum, nisi de anima, immo docetur quod si corpus Christi in cineres redactum fuisset, tenuisset consecratio Quia ly corpus non supponit pro forma cinerum, nec de illa verificatur, sed de vero corpore. 16

Respondetur hanc ipsam objectionem militare pro nobis quod scilicet in consecratione non debeat simpliciter attendi ad habitudinem corporis Christi in tempore Consecrationis, sed ad habitudinem in tempore institutionis. *His præmissis*

Dicendum est. *Præsentiam Christi & specierum intimam non esse rationem ut quo totius Eucharistici.*

Probatur primò à Pari Quia præsentia intima corporis & animæ, non est ratio formalis ut Quo. constituendi totum quod est v. g. Homo, Ergo neq; intima præsentia specierum, & corporis Christi, est ratio formalis ut Quo, totius Eucharistici.

Probatur secundò non implicat contra-

17 traditionem ut intimè se sistat corpus Christi speciebus, habeaturq; simultanea indistantia, & tamen necdum sit totum Eucharisticum Ergo illæ præsentiæ, non sunt ratio ut quo totius Eucharistici.

PROBATUR tertiò Quia duæ illæ præsentiæ non plus dicunt, quam solam locabilitatem utriusq; indistantē. sed hoc non est Eucharistia; quia alias si per miraculum penetraret se Corpus Christi cum speciebus, hoc ipso poneretur Eucharistia, quod non potest dici. aliàs penetratio Christi cum januis clausis, foret Eucharistia. Respiciunt hæc argumenta principium, quod alia sit Categoria præsentiæ, & alia Categoria totius ut quo constitutivi.

Per hoc tamen non nego. Quod illæ duæ
18 præsentiæ sint conditio sine qua non, totius Eucharistici. Ratio. Quia etiam præsentia animæ & corporis intima, est conditio sine qua non, totius quod est homo. Deinde ly Hoc, nullo modo verificari posset, si species & corpus essent dissita. Deniq; si non forent species panis nec foret corpus Christi, non posset tunc præsens esse Eucharistia, seu talis, qualis nunc habetur. Ergo etiamsi non sint præsentes species panis, & corpus Christi, non posset dari Eucharistia Quia in ordine ad aliquod totum, constituendum perinde est dissitum esse, ac nō esse.

Punctum Difficultatis II.

An ratio ut quo totius Eucharistici, sit pe-
19 *netratio Corporis cum speciebus.*

CONingq. 75. art. 4. dubit. 2. n. 55. ait si velis inquit, hæc unio corporis Christi cum speciebus, melius explicabitur, si dicatur similis unioni, quam haberet corpus gloriosum cum alio corpore, quo cum penetrativè simul in eodem loco ita existeret, ut moveretur necessario moto alio corpore; ad quod sufficeret ut Beatus, cujus illud corpus esset gloriosum, non permitteret se alio modo ab alio corpore penetrari, quam de facto prius penetraretur.

DICENDUM est *Quod ratio formalis ut Quo totius Eucharistici, non sit penetratio Corporis Christi & specierum.*

PROBATUR primò Nam inprimis non ostendit, ratione cujus ly Hoc, & ly Hic, de-
monstrativæ particulæ verificarētur: nam 20
penetratio præcisa, non salvat illam demonstrationem, quis enim diceret, cum penetrabat Christus januas clausas, Hoc est Christus. Cujus etiam ratio est. Quia diversæ sunt hæ propositiones: Hic est corpus meum, & Hoc est Corpus meum. Ergo erunt diversa utriusq; verificativa, & tamen penetratio fundat veritatem, nōnisi prioris propositionis. Rursus illa penetratione posita & asserta, deberet dici quod penetrent se species vini, cum rubedine Sangvinis, consequenter vel deberent apparere subrubicundæ, species vini, vel poni miraculum impeditivum.

PROBATUR secundò. Quia illa sententia inexplicata relinquit aliqua. Si datur pene-
tratio inter species & corpus Christi, quare 21
non dicemur tangere immediatè ipsum corpus. sicut tangerentur uno tacto duo parietes penetrati, & tamen non tangimus corpus Christi in seipso sed tantū species. Rursus si penetrabilitas corporis est qualitas superaddita corpori Beatorum, non videtur vis in uno sancto respectu alius sancti, ut impediat exercitiū illius qualitatis, nisi uterq; consentiat, & tamen illud ly non permitteret se alio modo penetrari, videtur aliquid plus sonare. Item sicut in materia de vacuo sustinetur ab aliquibus, quod quamvis non posset dari motus progressivus, qui sit attollendo pedes, nihilominus posse dari motum, ut ita dicam tractionis pedum, eo quod tunc non foret novum Vacuum sed permutatio
prioris, ita in præsenti illi dicerent, tunc non 22
fore penetrationem novam, sed tantum mutationem penetrationis quod ipsum adhuc urgeri potest. Quia scilicet illa penetratio, quæ dicitur futura nova, haberet se planè ita, atq; dum anima abscisso digito desinit illic esse, & tamen nihil illius perit Sicut ergo tunc non advenit quidquam animæ reliquis membris, quod ante nō habuerint, eò quòd anima, sit tota in toto & tota in qualibet parte, sic nec accedit nova penetratio in casu de quo hîc, idemq; proportionaliter dicitur de angelo contrahente suam sphæram locabilitatis Neq; enim tunc accedet quidquam illi medio novo, ad quod se contrahit angelus. Quod ipsum hoc fundatur. quia id est debitum modo spirituali existendi, & quia

23 talem modum exiſtendi habet etiam corpus Chriſti in Euchariſtia, ſequitur quod non maneat magis pars penetrata, ſi hoſtia moveatur ad dextram & corpus Chriſti ad ſiniſtram. Ex quo etiam ſic formatur argumentum. In præſenti debet talis aſſignari unio inter ſpecies & corpus Chriſti, ratione cujus non poſſent ſeparari inter ſe, ſpecies & corpus, ſed penetratio non eſt talis. Quia ſi ſpecies cum corpore penetratæ, non poſſent ſeparari inter ſe; id exinde fieret quia daretur nova penetratio, ſed non daretur, ut probatur inſtantiis allatis de anima & angelo. Ergo.

Probatur tertio Quia dupliciter penetratio fieri poteſt primo, ut penetratorum corporum non ſit inter ſe alligatio perma-
24 nens, & id contigit quando Chriſtus ingreſſus eſt januis clauſis, ſecundo poteſt eſſe penetratorum corporum alligatio permanēs, ut permanenter alligantur ſecum, corpus Chriſti & ſpecies, & de hac quæri poteſt, per quid tranſeatur ad illam permanentiam alligationis. Finge velle Chriſtum, integris ſpeciebus corpus ſuū ſeparare à ſpeciebus, non retineretur ſolo decreto divino. quia ex non unito, non fit unitum, per ſolum decretum Dei, decretiq; illius efficacis, deberet dari effectus qui ſit ratio formalis alligandi, & de hac quæro quid ſit?

Punctum Difficultatis III.

An ratio ut Quo ſit tractio conſimilis magneticæ?

25 Lugo diſp 6. à n. 19. cum docuiſſet, intervenire ibi actionem effectivam, quæ ſuppleat ſuſtentationem illam à ſubjecto quod eſt panis, debitam illis accidentibus. Inſuper n. 26. docet intervenire illic alligationem ad ſpecies, ſeu inſolubilitatem intimæ præſentiæ, quæ oritur ex vi quadam Divinitùs data ſpeciebus, ad trahendum ſecum corpus Chriſti, quocunq; feratur, dicitq; hāc Virtutem eſſe ſimilem ei, qua magnes trahit ferrum. Ponit illam ſuperadditam realiter, & pro ſubjecto aſſignat ſolas ſpecies.

DICENDUM eſt. *Rationem hanc ut Quo. non eſſe virtutem hanc conſimilem magneticæ.*

Probatur primo. Quia hæc ſententia non explicat ratione cujus verificetur demonſtrativum ly Hoc: non enim verifica- 26
tur ratione influxûs effectivi ſecundum ſe, quia hic ex genere ſuo non eſt verificativus particulæ Hoc. ſed particulæ ab hoc. Non etiam ratione illius qualitatis. quia hæc per illum tota ordinatur ad producendum ubi ſupernaturale in corpore Chriſti, quod ipſum non apparet quomodo verificet, particulam Hoc.

Probatur ſecundò. Quia hæc ſententia ſupponit aliqua principia refutata. Supponit enim ubi condiſtinctum. Rurſus non procedit proportionaliter ad alias alligationes, quæ perficiuntur non per tractiones aliquas nec enim intercedit talis qualitas tractiva in toto compoſito quod eſt homo.

Probatur tertiò. Quia illa ligatio, vel ſtabit in ubi producto ab illa qualitate, vel in 27
illa qvalitate, vel in utroq;. Si in ubi producto? contra erit. Quia illa qualitas habet rationē efficientis, alligatio autem ex proportione ad manifeſte unita, habet rationem cauſæ formalis. Non etiam in utroq;: quia non apparet quid conjunctio illorum duorum conferat, ad ſalvandam rationem formalem ut quo quæſitam. Deinde ſi poneretur in homine, qualitas productiva ubi, in anima & corpore humano? ratione hujus qualitatis non dicerētur illa duo inter ſe alligata, neq; enim ſola indiſtantia facit unita Ergo & in præſenti idem dicendum.

Confirmatur urgendo argumentum quod ſibi oppoſuit Lugo Corpus Chriſti ſuccedit ſubſtantiæ panis, atq; adeo debet ſe habere circa ſpecies, ſicut ſubſtantia pa- 28
nis habet ſe circa illas, ſed in accidentibus non erat talis virtus motiva ad trahendum ſecum ſubſtantiam panis Ergo nec hîc ponenda.

Respondet primò Lugo Accidentia non indiguiſſe hac virtute ſuperaddita, nam ad illum motum habebant accidentia ſufficientem virtutem, hic autem producendum erat Ubi ſupernaturale.

Contra quia reſtat adhuc difficultas. Unio quæ erat inter accidentia panis & ſubſtantiam, non ſtabat in productione alicujus ubi. Ergo neq; ratio ut Quo totius Euchariſtici, ſtabit in iſto Ubi.

Responderi poteſt ſecundò. accidentia panis ab aliquo localiter mota, trahunt ſecum

29 secum substantiā panis. quia exigunt quod DEUS tunc moveat substantiam cum ipsis accidentibus.

CONTRA est Tum quia quod accidentia mota, exigant ut moveatur substātia panis, fundatur in alligatione, quæ est inhærentiæ Ergo etiam, quòd accidentia Eucharistica mota, exigant moveri corpus Christi, debet hoc fundari in aliqua alligatione. Quid illa? Tum quia quamvis ex libera DEI voluntate, motum accidentium, sequatur motus corporis Christi, id verum est si id consideretur, antecedenter ad Intentionem Sacramenti, pendentem à sola libera DEI voluntate. Sed posita institutione, pendet ab aliquo alio, de quo quæro quid illud sit & quidem præter ipsum. ut urgetur Ubi. quis
30 enim effectus illius efficacis decreti, hîc ostendetur. Tum quia Concedo illa accidentia respectu substantiæ panis dicere exigentiam ut illi substantia moveatur. Concedo quod accidentia Eucharistica respectu corporis Christi illam non dicant. Redit tamen argumentum, illa alligatio accidentium ad substantiam panis, non stat in mero ubi, & ejus productione. Ergo nec in præsenti stabit.

RESPONDET tertio Lugo Virtutem hanc movēdi substantiam panis, esse ipsammet unionem, quam habet cum suis accidētibus. Quia verò in Eucharistia non datur alia unio inter species & corpus Christi, debet addi aliqua virtus specialis.

CONTRA. Quia non est ratio, cur pro-
31 portionatè ad manifestiora loquendo, non debeat etiam poni aliqua Unio.

DIFFICULTAS II.

Quid ratio ut Quo totius Eucharistici?

Duos Modos adhibebimus.

PRIMUS MODUS.

Immutabimus non nihil explicationem cujus meminit Lugo disp. 6. n. 5. ut id fiat

PRÆMITTO primò. *Posse dari rationem communem unioni Physicæ & alligationi Sacramentali in ratione nexûs.*

RATIO. Quia non magis hæc differunt, quàm analoga, quàm individua &c. & tamen his omnibus, potest dari ratio communis. Ergo & in præsenti idem dici potest.

PRÆMITTO secundò *Rationem hanc communem, ad unionem Physicam, & alligationem Sacramentalem, posse appellari nexum.* 32

RATIO. Quia hæc formalitas de Unione physica, & de alligatione Sacramētali prædicari potest.

PRÆMITTO tertiò. *Essentiam istius nexûs stare in hoc, ut dicat adstrictionem unius ad aliud, vi cujus non possit moveri unum, quin moveatur alterum, ad quod postea consequitur, ut debeant à se indissita esse, & indistantia.*

RATIO. Quia sic descripta essentia nexûs, singulis cōpetit & procedit per prima.

PRÆMITTO quartò. *Differentias quæ inter illam unionem physicam, & inter alligationem Sacramentalèm ostendentur; non esse illas ex ratione generica nexûs, sed nonnisi ex ratione specifica talis nexûs.*

RATIO. Quia ex quo colligetur Leonem & Hominē nō differre in ratione communis animalis ex eodem colligetur in ratione nexûs, unionem Physicam & alligationem sacramentalem convenire. 33

PRÆMITTO quintò. *Non esse de Conceptu Unionis vel nexûs ut sic, recipi in utroq; extremo*, de quo fusius in materia de unione hypostatica. Quod si non est de ratione nexûs, recipi in utroq; extremo, poterit ille nexus non recipi in utroq; extremo, adeoq; poterit ille nexus recipi in speciebus, terminari autem ad Corpus Christi. Ut ita salvetur sensus Doctorum asserentium Corpus Christi in Eucharistia non mutari, exceptis iis, quæ ad quantitatem ejus spectant. *Hinc*

RATIO *Formalis ut Quo totius Eucharistiæ erit nexus Physicus specierum & corporis Christi receptus in speciebus, terminatus ad Corpus Christi.* 34

RATIO. Quia etiam in aliis materiis, alligationes & uniones ita explicantur. Procedit hæc explicatio ad principia usurpata modalium.

DICES Primò Cum Lugone omnis vera unio, supponit unius saltem ex extremis inter quæ versatur aliquod incomplementum Physicum, ratione cujus sit possibilis talis unio Hinc unus angelus nō potest uniri cum alio, neq; anima rationalis cum alia, & verbum divinum, ideo est unitum, quia natura humana supponitur incompleta in ordine ad aliquam subsistentiam supernaturalem. sed nec ex parte corporis, nec ex parte specierum supponitur aliquod incomplementum.

35 tum. quod enim? Neq; enim ex illa unione accipit Corpus Christi esse v. g. album, si autem nullum effectum formalem accipit ab albedine & aliis accidẽtibus. difficile intelligitur, quomodo illis Physicè uniatur, nam effectus formalis nihil aliud est, nisi illud totum, quod resultat ex utroq; unito. Unde, etiamsi albedo uniretur angelo, non denominaret quidem eum album, daret tamen illi effectum formalem innominatum, quia non posset illi uniri, quin resultet aliquid concretum ex utroq; extremo, & si non participat de effectu illo formali accidentium corpus Christi, quod illis unitur, quomodo est incompletũ quid, ad tale genus unionis.

Respondetur Quod omnis unio quæ
36 est extremorum ad se ordinatorum, saltem in ordine supernaturali, supponat ad minimum, in uno incompletionem, secus si sit inter extrema, etiam ad se nõ ordinata. Ratio est. Quia non implicat poni alligationem inter duas animas & inter duos angelos, qua supposita, non possent à se distare, nec moveri unus, non moto alio. Deinde quia etiam hîc, potest aliqua incompletio, saltem imperfecta ostendi: quòd scilicet corpus Christi, se ipso, retento modo existendi Spiritualiter, hoc est existendi totum in toto, & totum in qualibet parte, non potest se solo esse sensibile humano modo, atq; adeo sacramẽtaliter ponibile, & in ordine ad hoc, est complebile, accidentia autem ipsa, habent rationem completivorum. Rursus
37 aliud est quærere an ex illa unione resultet aliquis effectus formalis; & aliud an ex illa unione perficiatur Christus. primum illud verum est, acquirit enim corpus Christi rationem alligati & rationem talis, ut uno moto moveatur & aliud. quoad secundum an scilicet tunc perficiatur corpus Christi dici debet non perfici corpus Christi in sua entitate, illud enim ex vi existendi qui est spiritualis, subtrahit sese, cuilibet adventitiæ materiali perfectioni, quæ non agit nec perficit nisi subjectum debitè extensum; & sicut angelus albedine sibi unita, non perficitur propter incapacitatem suæ entitatis ad denominationem albi. sic ratione illius modi existendi, quem acquirit corpus Christi contentum in Eucharistia, redditur etiam incapax adventitiarum materialium perfectionum. Potest tamen hîc admitti, quòd 38
perficiatur sacramentaliter corpus Christi id est in ratione sensibilis supposita institutione.

Dices secundò cum eodem. Omnis vera & propria unio Physica, ita ligat utrumque extremum, ut exigat quantum est de se, ut ubicunq; est unum extremum, sit etiam & aliud: & tamen hæc alligatio Sacramentalis, non est ejusmodi; alias in singulis hostiis & in cœlo, deberet Christus habere accidentia panis.

Respondetur Argumentum multum probat. Probat enim quod inter Personam verbi & naturam humanam non intercedat unio Physica non enim ubicunq; est Persona verbi, illic est corpus Christi. Rursus 39
est vera unio Physica totius animæ cum capite, non tamen ubicunq; est anima, illic est caput. Quod si dicat majorem esse veram non nisi de extremis commensuratis, de extremis ejusdem conditionis, idem etiam in præsenti applicabimus. non sunt autem accidentia non replicata ejusdem conditionis cum extremo replicato vel immenso. Rursus suppono ex materia de conversione. Corpus Christi in Eucharistia, quamvis non titulo conversionis, nihilominus titulo positionis in pluribus locis, esse reproductum, ex quo eruitur responsio: quòd scilicet vera unio Physica, requirat ut ubi est unum extremum, sit etiam aliud, cum quo formaliter dicit unionem, non autem cum quo illam non dicit, & ita quia cum reproducto A. ne- 40
xum dicunt hæc accidentia, ubicunq; est reproductum A, illic etiam sunt illa accidentia, non autem v. g. ubi est reproductum B.

Dices tertiò Constantiense Concilium docet quod accidentia panis sint sine subjecto, essent autem cum subjecto si daretur illic vera unio Physica.

Respondet Amicus. Quod si nomine subjecti intelligatur aliquid coincidens cum termino intrinseco, terminante dependentiam accidentis ad se, in isto sensu accidentia non sunt sine subjecto, de facto enim habent rationem dependentiæ à corpore Christi. Si autem intelligatur de subjecto proprie dicto, quod non solùm dicit sustentationem dependentiæ, sed etiam receptionem accidentis

41 dentis in se, in hoc sensu, sunt accidentia sine subjecto.

DICES quartò cum Haunoldo lib. 4. num. 819. Si daretur talis Unio, hoc ipso accidentia tribuerent suos effectus formales corpori Christi: nam illorum est capax corpus Christi adessetq; unio formalis Physica.

RESPONDETUR Negando Seq: Eò quòd ille nexus ordinaretur nonnisi ad alligandum ut sit indistans corpus Christi à speciebus, species à corpore: & sicut posset alligari natura humana naturæ Divinæ quoad Rationem merè Indissiti, sine ulla fundatione communicationis idiomatum, ita & in præsenti quantumvis ille nexus, hoc sensu esset physicus, quia scilicet independenter à nostris intentionibus haberet suam Enti-
42 tatem. Videantur præmissa.

DICES quintò cum eodem. Unio formalis Physica condistincta habet hoc ex essentia sua, ut non possit dari, nisi inter extrema, quorum saltem alterutrum, perficiatur ab altero, & accipiat specialem aliquem effectum formalē. Quis autem ille in præsenti.

RESPONDETUR Illius nexus hunc fore formalem effectum, quod tribuat utriq; extremo Rationem indissiti.

DICES sextò cum eodem Ex nullo alio fundamento denominatur aqua calida, nisi quia calor est illi physicè unitus, & si posset dari unio faciens præcisè effectum formalem uniti, tunc sine ullo inconvenienti posset quis dicere talem esse unionem caloris cum aqua, quia calor est aquæ contrarius.

43 RESPONDETUR Cum calor non tantum in ordine ad Esse Indissiti uniatur aquæ hoc ipso tribuet illi Rationem calidæ, & cum sensus probet, nullaq; in oppositum sit ratio inferimus unionem illam non tribuere solā Rationem indissiti: quia autem obest dicere Christi corpus accidentibus Panis mutari docente id sacra doctrina, ex alia parte cum non repugnet nexus physicus tribuens solā Rationem Indissiti, ponendus ille erit.

OBJICIT septimò. Nisi hæc sit natura Unionis Physicæ, nihil obstabit quominus quilibet cuilibet Physicè uniri possit v. g. Angelus Angelo.

RESPONDETUR Angelus Angelo non potest uniri unione physica fundativa communicationis idiomatum: potest tamen uniri unione accidentali, quæ reddat utrumq; indissitū vi alligationis & nexus & si hoc per 44
Haunold: posset suo decreto efficere DEUS, (ut efficit in corpore Christi) cur non hîc.

ADDO Vel ex inde ponendam esse hanc alligationem & nexum Physicum quia Haunoldus videtur id immeritò referre in ipsum decretum Dei decernentis Christum ponere stabiliter in Eucharistia & Ratio in contra est. Tum quia impossibile est transire à contradictorio ad contradictorium sine sufficienti mutatione: quæ hic sufficiens mutatio vi cujus transeat DEUS à non esse ita decernentis ad esse ita decernentis? cum possit esse Entitas Corporis Christi, & Entitas specierum, quin Christus stabiliter sit sub illis. Tum quia decretum illud est efficax ostendatur quid efficiat. Dices: efficit ut sit 45
stabiliter Christus; de hoc ipso quæro per quid id efficiat, cum possit esse corpus Christi, & species, sine hac stabilitate. Tum quia quæcunq; Ratio probat in istis ubi Haunoldus ponit Modalitatem non sufficere decretum Dei, illa probabit etiam hîc non sufficere.

SECUNDUS MODUS.

Hic modus procedet conformiter ad dicta de unione in Physicis, & in Materia de Incarnatione, qui ut proponatur

PRÆMITTO primò Universaliter. *Ubi datur indifferentia ad transeundum à contradictorio ad contradictorium debet assignari sufficiens determinativum ad unam partem.* Ut suppono ex tractatu de Distinctionibus. 46

PRÆMITTO secundò *Majorem reperiri indifferentiam in speciebus & corpore Christi ad constituendum totum Eucharisticum quam reperiatur inter materiam & formam.* Quia hæc duo comparantur ad se tanquam actus & potentia, quam comparationem non habent inter se species & corpus Christi. quia quamvis indigeat per species reddi sensibile humano modo corpus Christi spiritualiter existens in sacramento. quia tamen hoc ipsum sic spiritualiter existens, hoc ipsum quod est habere rationem Sacramenti, est merè extrinsecum corpori Christi & speciebus, fit ut ad illam rationem Sacramenti constituendam, magis sit indifferens corpus Christi & species, quàm materia & forma.

PRÆ-

47 PRÆMITTO tertiò. Triplicem ferme indifferentiam ſpectari poſſe, tam in ſpeciebus quam corpore Chriſti. Prima indifferentia eſt ad conſtituendum, vel non conſtituendum totum Euchariſticum. Secunda indifferentia ex parte ſpecierum, ad perire caſu quo non ſint in ſubjecto, vel non perire caſu quo DEUS conſervationem illorum velit; ex parte autem corporis Chriſti poteſt ſpectari indifferētia ad uniri & alligari ſpeciebus. Tertia Indifferētia in hoc ſtat, quia quamvis replicatum corpus Chriſti in Italia & replicatum in Polonia ſit idem numero, habet tamen vi ſuæ reproductionis, aliàs à nobis propugnatæ, æquivalentiam ad plura diſtincta realiter, appellemus itaq; corpus Chriſti reproductum in Italia reproductum
48 B, ſub ſpeciebus in Italia conſtitutis. & reproductum A, ſub ſpeciebus in Polonia poſitis.

PRÆMITTO quartò. *Indifferentias has plures, poſſe uno determinativo tolli.*

RATIO. Quia etiam alias indifferentias quātumvis plures, videmus tolli uno determinativo. poſito enim uno pariete albo, tolluntur omnes indifferentiæ in reliquis parietibus, ad habendam relationem ad illum parietem, vel non habendam.

PRÆMITTO quintò. *Sufficeret ut hoc determinativū nonniſi in uno extremo indifferenti ponatur.*

RATIO proxime in ante adlata.

PRÆMITTO ſexto. Has indifferentias non poſſe alio tolli, quàm per productionem entitatis modalis, determinātis has ſpe-
49 cies, ut ſint hujus reproducti, & hoc reproductum, ut ſit harum ſpecierum in circumſtantia talis vel talis loci.

RATIO præmiſſi, quia nihil poteſt oſtendi per quid tranſeatur, à non eſſe ſpecierum hujus reproducti ad eſſe ſpecierum hujus reproducti; & quia hunc modum uſurpando conformiter diſcurretur ad ea, quæ ſunt dicta de aliis unionibus. Additur autem in circumſtantia talis vel talis loci Quia hoc totum Euchariſticum, quod eſt in Polonia, erat indifferens ut eſſet in Italia, quæ illius indifferentia, non tollitur dicta entitate modali, ſed circumſtantia loci.

PRÆMITTO ſeptimò *In hoc quod eſt accidens eſſe in ſubjecto duo reperiūtur.* Primo Cauſalitas Cauſæ materialis ſeu ſubjecti in accidentia, ſecundo unio accidentium & ſubje- 50
cti, quæ duo eſſe diverſa oſtendi poteſt. ex dictis in Phyſicis, ubi oſtenſum Cauſalitatem in formas materiales, nō eſſe unionem. primùm illud non habetur in Euchariſtia, cum fides doceat eſſe illic accidentia ſine ſubjecto, habetur hoc poſterius, quia habetur totum Euchariſticum quod non poteſt concipi ſine unione. *His præmiſsis*

EXPLICARI poteſt Ratio ut Quo totius Euchariſtici, quòd in re non ſit aliud, niſi hæ ſpecies hujus reproducti, & hoc reproductum, harum ſpecierum, in circumſtantia modi recepti in ſpeciebus, & determinantis has ſpecies, ad eſſe hujus reproducti, & hoc reproductum, ad eſſe ſub his ſpeciebus.

RATIO petatur ex dictis in ſimili de Unione. 51

DICES primò Nondum explicari quî motis ſpeciebus dicatur moveri Chriſtus.

RESPONDETUR. Movetur ratione illius alligationis. ſicut moto corpore per truſionem, movetur anima titulo alligationis.

DICES ſecundò. Saltem nondum explicatur, quî ſalvetur hîc eſt corpus Chriſti, vel hoc eſt corpus Chriſti.

RESPONDETUR. Ut dicatur, hîc eſt corpus Chriſti, ſufficit illa determinatio, ut alligetur & nectatur corpus Chriſti cum ſpeciebus. Ut dicatur hoc eſt corpus Chriſti, cum non detur communicatio idiomatum inter ſpecies & corpus Chriſti, ſed intervenit illic nonniſi præſentia & continentia Sacramentalis, fiet illius propoſitionis hîc ſenſus. Hoc ſenſibile, eſt corpus Chriſti De 52
prædicatis communibus Chriſto & ſpeciebus vide DiCaſt: diſp. 6. n. 32. qui etiam univerſaliter dicit, non poſſe in hoc regulam certam tradi, indubiè tamen non dabitur hic cōmunicatio idiomatum in eſſe, quia hæc ut dictum in Materia de Incarnatione, requirit unionem per ſe.

DICES tertiò Chriſtus dicitur per Triden: Seſſ: 13. Can: 1. Subſtantialiter in Euchariſtia, illa autem determinatio eſſet accidentalis.

RESPONDETUR Tridentinum hoc ſolum voluiſſe, quod illic ſit ſubſtantia Corporis Chriſti, nihil autem egiſſe de illa determinatione de qua etiam dici poteſt, quod terminativè ſit ſubſtantialis.

INSTA-

53 INSTABIS Tridentinum dicit existentiam Christi in Eucharistia esse talem, ut illam verbis exprimere non possimus, talis autem ut admittitur alligatio, non habet eam difficultatem.

RESPONDETUR Tridentinum non ad determinationem & alligationem hanc respexisse. Sed quomodo corpus Christi succedat in locum substantiæ panis, transsubstantione, quomodo sit totum in toto, & totum in qualibet parte.

DICES quartò Cum Dicastillo, ponente hanc modalitatem, sed in corpore Christi non in accidentibus Per cōversionem non adducuntur accidentia ad aliquem locum Christi sed potius Corpus Christus ad locum accidentium, hoc autem indicium est,
54 hujusmodi nexum, esse potiùs in ipsius Christi substantia.

RESPONDETUR Quando dicitur Christus adduci in Eucharistia, non supponitur motus aliquis localis in illo corpore. Non erit ergo ratio, cur debeat ille nexus in Christo recipi, minusq; dicetur mutari corpus Christi, si non recipiat quidquam in se. Et tamen cavent Theologi ab ista mutatione ponenda in Corpore Christi, quãtùm fieri potest.

DICES quintò Inexplicatum adhuc relinqui an ille modus sit supernaturalis? an unio alia caput v. g., alia pedes Christi uniat.

RESPONDETUR Ex dictis de supernaturalitate inferri, quod ille modus sit supernaturalis in substantia, nulli enim substantiæ creabili debetur entitas alligativa corporis
55 assumpti hypostaticè, & quidem existentis modo spirituali. Quod attinet ad illam ipsam entitatem determinativam, quid si poneretur tota, alligare totum corpus Christi & tota qvamlibet partem, cum ipsum alligabile ita se, in se, prout existente Sacramentaliter habeat. Corpus enim Christi existit totum in toto, & totum in qualibet parte.

DIFFICULTAS III.

De ratione ut Quod totius Eucharistici.

DICENDUM est. *Quod ratio formalis ut Quod totius Eucharistici, sit ipsum totum, resultans ex his speciebus, & hoc producto, in circumstantia prædicta determinativæ entitatis.*

PROBATUR primo Quia Ratio formalis 56
ut Quod totius naturalis, est ipsum totum, resultans ex materia & forma in actu secundo talibus, in circumstantia determinationis entitativæ. Ergo & in præsenti idem dicendum.

PROBATUR secundò. Quia quæ habent rationem partium, constitutivarum, sunt illa ipsa, totũ, si cætera adsint Ergo cum species & corpus v. g. sint partes Eucharistiæ, adsitq; determinatio, totum ex illis pullulans, erit ratio ut Quod, totius Eucharistici.

PROBATUR tertiò iis rationibus, quibus in Physicis probatum, totum non distingvi realiter à partibus unitis collectivè sumptis.

COLLIGES Quis sit terminus formalis ad Quem conversionis Sacramentalis, est enim
ipsum Corpus Christi, prout alligatum ad 57
esse sub his speciebus.

Punctum Difficultatis I.

An contineatur Christus in unaquaq; parte specierum.

DEcisio est Triden. Session. 13. Canon. 3. *Si quis negaverit in venerabili Sacramento Eucharistiæ sub unaquaq; specie, & sub singulis cujusq; speciei partibus, separatione facta, totum Christum contineri Anathema sit.* Ex occasione hujus decisionis quærere restat, an etiam ante divisionem, sit in unaquaq; parte totus Christus.

DICENDUM est. *Ante separationem est totus Christus* sub singulis partibus specierum.

PROBATUR primò à pari. est totus Chri- 58
stus post divisionem in una quaq; parte specierum ut docet Triden. Ergo etiam est totus Christus, inibi ante separationem.

PROBATUR secundo. Quia in Eucharistia, debet corpus Christi acquirere modum existendi spiritualem, nam id sequitur, ex ipsa impeditione effectus quantitatis, qui est extensio in ordine ad locum; si acquirit modum existendi spiritualem Ergo debet esse totus in toto, & totus in qualibet parte, talem enim existentiam habet anima in Corpore, & angelus divisibilem locũ occupans.

PROBATUR tertiò Quia si ante divisionem non esset totus Christus in unaquaq; parte specierum, deberet ostendi principium per quid ponatur posita jam separatio-

59 ne, hoc autem principium non poteſt oſtendi. Quod enim? Imo cum Chriſtus non ponatur ſub ſpeciebus Sacramentaliter, niſi ſecundum inſtitutionem, & cum inſtitutio exigat conſecrationem, ſi hæc conſecratio non ponitur poſita ſeparatione ſpecierum, (ut non ponitur) ſi præſupponatur conſecrata materia (ut ſupponitur) hoc ipſo non poteſt oſtendi principium, quod poſt diviſionem ſpecierum, ponat corpus Chriſti; & ſicut ſi ante dationem, centum, non ſupponatur centum, non poteſt intelligi datio centum: ita ſi ante diviſionem ſpecierum, non præſupponatur Corpus Chriſti, nec poſt diviſionem ſupponetur.

OBJICITUR primò. Si Chriſtus foret ante ſeparationem in ſingulis partibus ſpeci-
60 erum, ſequeretur Chriſtum in ſingulis hoſtiis infinities replicatum eſſe. Quia partes ſpecierum ſunt infinitæ Syncategorematicè. Huic argumento varias reſponſiones invenerunt auctores quarum meminit Coning diſp. 26. A. 3. dub. 1. Et Lugo diſp. 8. Sect. 3.

RESPONDERI poſſet primò etiam Chriſtum eſſe replicatum infinite Syncategorematice in Euchariſtia. *Hæc Reſponſio*

NON SATISFACIT Quia non ſolum infinitè Syncategorematicè, ſed etiam infinitè categorematicè deberet eſſe Chriſtus in Euchariſtia. quod ipſum probatur. Quia replicationes illæ Chriſti non ſunt in Potentia. Ratio eſt. Quia tot ſunt actu, quot ſunt partes in potentia diviſibiles; in
61 potētia autem diviſibiles ſunt infinitæ actu. Quod ipſum probatur. Quia ſi illæ partes totæ ſint actu, quot ſunt potentia, eſſent infinitæ actu. cum ergo replicationes ſint tot actu, quot ſunt potentiâ partes, hoc ipſo ſunt infinitæ actu. Quod autem tot ſint replicationes actu, quot ſunt partes potentia. Ratio eſt. Quia aliàs non eſſet actu Chriſtus in aliqua parte, ſed ſolū potentiâ. Per quid ergo tranſiret poſita ſeparatione, ad eſſe actu.

RESPONDERI poſſet ſecundò. Eſſe infinitè actu replicatum Chriſtum in Euchariſtia. *Hæc Reſponſio*

NON SATISFACIT. Quia implicat infinitum actu. & quamvis non implicaret quia partes ſenſibiles non ſunt infinitæ ipſarummet ſpecierum, nec erit ſub illis infinitè a-
ctu Chriſtus, cum non ſit illic niſi ſub ſpeciebus ſenſibilibus. 62

RESPONDERI poteſt tertiò Continuum licet poſſit dividi in infinitum, non poſſe tamen ab aliqua creatura ita dividi. Cum enim illa vis dividendi ſit finita non videtur poſſe in infinitum ſemper magis ac magis aliquid dividendo procedere, ſed alicubi erit ſiſtendum Et certe quid implicat deveniri ad corpus tam parvū quod ulterius nulla Creatura dividere poſſet Quāvis enim Angelus poſſit concipere medium ab extremis diſtinctum, non tamen poterit ea extrema intuitive deſignare. Quid item implicat DEUM creare duo corpora, quorum unum tam parum excedatur ab alio, ut hoc ab Angelo notari non poſſit, aut corpus tam
parvum, ut in eo Angelus non poſſit diſtin- 63
gvere medium ab extremis, aut ſi poſſit diſtingvere, non ſequetur quod poſſit ſeparare Hinc toties Chriſtus erit in Euchariſtia, quot talia ſunt corpuſcula. *Hæc Reſponſio*

NON SATISFACIT. Quia ex finitudine potentiæ non rectè arguitur deveniri debere ad terminum, & ulterius nō poſſit Quantum dividi.

RATIO Quia etiam ex finitudine præciſa intellectivæ, non poteſt inferri; deveniendum eſſe in linea intelligendi, ut ulterius intelligere non poſſit intellectus. Deinde cum omnium naturalium actu exiſtentium, debita ſit notitia naturalis Angelo (niſi actus ſit liber) non apparet, quòd poſſit eſſe unum quantum tam parùm exceſſivum al-
terius, ut exceſſum non poſſit advertere 64
Angelus.

RESPONDERI poteſt quartò cum Coning qui cum priori ſententia admittit partes non ultra diviſibiles à Creatura, in hoc tamen differt, quia prior reſponſio admittebat in illis ſingulis particulis formalem replicationem Corporis Chriſti, ille autem admittit nonniſi æquabilem ſubſtantiæ corporis Chriſti diffuſionem, conſimilem ei, quam habet anima in corpore vel Angelus in loco diviſibili. *Hæc Reſponſio*

NON SATISFACIT Quia ſi uniter, & eo modo exiſtit Chriſtus in Euchariſtia, quo anima vel Angelus ut dictum, unde poſita ſeparatione ſpecierum, acquireret pluralitatem præſentiæ Sacramentalis. *Hinc aliter*

RE-

65 RESPONDERI potest quintò Cum (ut pertentando viam dictum in Physicis) non componatur continuũ ex partibus proportionalibus, in infinitum divisibilibus, sed ex minimis physicis, fit ut singulis illorum respondeant reproductiones, & replicationes Christi, ita ut totus Christus in tota Eucharistia, & totus sit in singulis partibus, habeatq; & totalitatẽ in tota hostia quasi continuam, consequenter similem substantiæ Angelicæ, toto spatio locabilitatis continuè diffusæ, & simul rationem connumeratæ reproductionis, numero minimorum, ita ut accepto minimo, verè illic contineatur corpus Christi, diviso autem illo, desinat Corpus Christi quia desinit illic ipsa esse quantitas, si illa medietas non sit conjuncta aliis

66 Quando autem Patres docent, quòd in minima particula Eucharistiæ, contineatur totus Christus, loquuntur de minima parte, sed sensibili. tale autem non est medium minimi se solo ut dictum alibi. dixi se solo nam conjunctum cum aliis partibus, continet & quantitatem & corpus Christi, quod inter alia fieri posset, non per ullam novam replicationem Christi, sed per ejusdem replicationis majorem extensionem in medietatem minimi conjuncti. Quod etiam asseri posset fieri, in casu, quo rare fierent species, scilicet non positis novis aliquibus replicationibus, sed per æquabilem suppositarum replicationum diffusionem, accommodãtem sese ipsi quantitati.

67 Punctum Difficultatis II.

Continuatur solutio Objectionum.

OBJICITUR secundò Si in singulis partibus ante separationem foret Christus totus, vel ita foret, ut replicationes illæ Christi habeant se eo modo, quo sunt arenæ in cumulo, ita ut non sint inter se continuæ, sed contiguæ, vel ita se haberent, ut essent cõtinuæ Nihil horum dici potest. Ergo neq; dici potest ante separationẽ Christum totum esse sub singulis partibus. *Quod illæ replicationes Christi non sint continuæ, inclinat Coning. Sed esse continuas ponit Lugo Disp. 8. n. 47. & rationes ex Coning adlatas dissolvit. Examinandæ sunt hæ solutiones.*

PRIMA RATIO quam sibi opponit Lugo ex Coning. Illæ præsentiæ ad diversas partes 68
specierum, non sunt plures partiales sed totales: quod ipsum probatur. Quia si omnes componerent unam solum præsentiam, sequeretur Christum, semel tantùm inibi esse ante divsionem specierum, quod admitti non potest.

RESPONDET Lugo Sicut in speciebus sunt plures partes componẽtes unam quantitatem v. g. totalem, sic illam præsentiam Corporis Christi, habere plures partes pro divisibilitate spatii, quarum singulæ sunt partiales, & omnes componunt unam præsentiam integram totalem, ad totum illud spatium, dicitq; ulterius, semel esse Christum in Eucharistia, sed pluries partialiter non partialitate corporis, sed partialitate præsentiæ, sicut Angelus vel anima est pluries partiali- 69
ter in suo spatio, hoc est per plures partes præsentiæ, omnes autem componunt unam præsentiam totalem. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT Quia si post separationem sunt illic plures præsentiæ Sacramentales, cur non & ante, & quidem concessa illic reproductione, non apparet unde illic oriatur illa partialitas. Et quamvis una reproductio in sola parte B. non æquivaleat reproductioni contentæ in parte A. C. id tamen non convincit nam etiam granum papaveris A. non æquivalet granis B. C. & tamen hoc non obstante habet granum A. debitam sibi totalitatem. Ea etiam non convincũt quæ assumit Lugo Quia cum non maneat totalitas quantitatis post divisionem. hinc sunt plures nonnisi par- 70
tes componentes unam quantitatem, Jam autem post divisionem totus Christus manet. Angelus item & anima, cum non sint apta, distans spatium occupare divisim, ideo uniter ponuntur in loco : jam autem post divisiones plures, & quidem totaliter, ponitur corpus Christi. Ergo ante divisionẽ, non debuit esse Christus uniter totaliter.

SECUNDA RATIO est ejusdem, quia in singulis replicationibus, Christus est actu integrè & completè, independenter à quacunq; replicatione.

RESPONDET Lugo in singulis partibus spatii contineri totum Christm integrum, sed non integre & complete ex parte præsentiæ, ita tamen ut illa partialis præsentia,

71 possit dici integra, hoc sensu, in quantùm scilicet sola potest existere, absq; omnibus aliis, defacto tamen non est integra, sed partialis, propter unionem qua connectitur cum aliis partibus præsentiæ. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit Quia jam concedit hoc sensu esse illam præsentiam integram, quia post divisionē potest existere illa præsentia, absq; omnibus aliis, sed cur non dicetur integra quantumvis supponatur Unio. Sicut unaquæq; arena est integra, quantumvis supponatur unita cæmento, præcipuè autem quia hic danda est totalitas plurificata, quæ inveniatur posita separatione, cujus exemplum non habetur in natura, licet enim gutta aquæ separetur ab altera gut-
72 ta, non tamen est tota illa aqua, sicut post separationem, est totus Christus.

Tertia Ratio Quia si Deus annihilaret omnes species, & conservaret corpus Christi, tunc illæ replicationes, essent inter se verè discretæ Ergo & nunc sunt.

Respondet Lugo Si annihilatis speciebus maneret præsentia Corporis Christi, futuram illam continuatam sicut priùs, quia ex se non pendet à continuatione vel præsentia specierum, sicut annihilato corpore vel discontinuatis ejus partibus, adhuc præsentia animæ, esset continua. *Hæc Responsio*

Non Satisfacit Quia hoc ipsum probandum fuisset, non pendere præsentiam Christi à speciebus, illud de anima non te-
73 net, quia ut dictum: anima rationalis distincta spatia occupare non potest, hinc præsentia ejus, debet esse non nisi continua. Oppositum autem contingit in Corpore Christi post divisionem specierum.

Addo pone annihilari præsentiarum illam continuationem, quæro an pluries jam tunc totaliter esset Christus, an uniter. Si pluries: Ergo etiam ante annihilationem illius continuationis pluries erat, nam annihilata illa continuatione, non reproducitur Christus. Si autem nonnisi uniter supponebatur illic Christus Ergo posita separatione specierum, non poterit ostendi, quî erit in singulis speciebus. *Post hæc discussa*

Respondetur. Objectioni Secundæ. Non esse illic propriam continuationem, vel contiguationem, quia hæc eorum est, 74
quorum quantitas quoad effectus secundarios manet, fugiendoq; quæstionem de voce dici potest, quod in singulis minimis, sit totaliter Christus & totus, ita tamen, ut etiam totus sit in tota illa hostia, includēte plura in se minima.

Objicitur tertiò. Trident. solum definivit post divisionem totum esse Christum.

Respondetur id quidem solùm definivit, sed sequitur etiam ante divisionem in singulis partibus totum Christum contineri, quia post divisionem, nulla ponitur nova consecratio. Salvariq; non posset quomodo tunc de novo ponatur totum corpus Christi.

Punctum Difficultatis III. 75

An detur influxus aliquis Corporis Christi, in accidentia Eucharistica.

Hunc influxum admittit Lugo Disp. 6. Sect. 2. & Disp. 7. Sect. 6. sed negat cum aliis Amicus d. 8. n. 94. *Pensandæ sunt rationes utriusq; partis.*

Pro Parte affirmante.

Ratio prima est ex Lugone. Quia per hanc causalitatem, dicitur Corpus Christi substare accidentibus, hoc autem substare stat in actione sustentativa.

Respondetur Sufficit, ut dicatur substare Corpus Christi accidentibus ponere alligationē eorundem cum corpore Christi.

Ratio secunda Substantia panis respe- 76
ctu accidentium, dicit & influxum in illa, & unionem. Ergo cum corpus Christi succedat in locum substantiæ panis, utrumq; hoc salvari debet.

Respondet Lugo, non requiri illa duo simul ad substandum, sed disjunctim, scilicet vel unionem, vel sustentationem, Nam in illius principiis, defacto Angelus substat suæ creationi, quam tamen non causat, in genere causæ materialis.

Instabis primò Sequitur ex eo quod Corpus Christi substet accidentibus, sequitur inquam quod illa sustentet.

Respondetur non sequi: in principiisq; etiam oppositorum nō potest dici propriè, quod sustentet Christus accidentia, quia sustenta-

77 stentatio propria, supponit pro Causalitate materiali, quam tamen tunc non exercet Christus.

INSTARI potest secundò. Corpus Christi respectu accidentium panis, gerit rationem substantiæ.

RESPONDERI posset sufficere ad hoc, ut alligentur illa accidentia Corpori Christi, sicut erant alligata substantiæ panis.

INSTARI potest tertiò. Ponitur à nobis alligatio accidentium cum corpore Christi. Ergo & ponenda suppletio Causalitatis quam exercet substantia panis, in accidentia panis.

RESPONDETUR prioris esse allatas rationes, quæ pro Consequenti non militant.

RATIO tertia Etiam miracula non multiplicanda, minùs autem erit miraculum, si
78 existant accidentia sine substantia, sed posito, quod suppleatur sustentatio.

RESPONDERI potest id esse congruum, sed nisi in oppositum majus aliquid obsit. *Porro in oppositum*

Pro Parte Negante.

PRIMUM ARGUMENTUM est quia nulla est necessitas illam causalitatem supplendi.

RESPONDETUR esse, ob rationes infra ponendas, & ut satis fiat congruētiæ, in tertia ratione allatæ.

SECUNDUM ARGUMENTUM, quia si etiam ille concursus sustentativus suppleatur in genere Causæ efficientis, nulla erit ratio quod maneant sine subjecto accidentia,
79 cum tamen id, sit articulus fidei.

RESPONDETUR. erunt illa accidentia sine subjecto, quia erunt accidentia panis, sine substantia panis, quod solum intendebat fides.

TERTIUM ARGUMENTUM est. Sacerdos non facit consecrationem, ut Corpus Christi efficienter sustentet illa accidentia, & tamen facit quod Corpus Christi, contineatur sub speciebus panis. Ergo illa efficientia non ingreditur rationem formalem, totius Eucharistici.

RESPONDETUR. Transeat quòd non ingrediatur, inde tamen non sequitur quod Corpus Christi illam causalitatem non suppleat.

QUARTUM ARGUMENTUM est Corpus Christi causatur ab illis accidentibus, quia 80
dependet ab illis tam in fieri, quam in conservari, Ergo vicissim recausari à Corpore Christi non possunt.

RESPONDETUR inprimis, Concedunt multi in diverso genere duas Causas posse se recausare. Deinde negabitur, quod existentiam illam Sacramentalem Christi causent accidentia, sunt enim non nisi conditio, & habilitatio illius existentiæ Sacramētalis.

QUINTUM ARGUMENTUM est Quia illa actio non est explicabilis.

RESPONDETUR unumquemq; secundum sua principia, ita de hac, sicut & de similibus actionibus discursurum. *His pensatis*

DICENDUM est. Quod debeat suppleri etiam hæc causalitas causæ materialis, licet
suppletio sit ponenda in genere causæ efficientis. 81

PROBATUR primo Conclusio Quia Causalitas materialis in actu primo, est jus materiæ, ne extra illam & producatur & conservetur forma, & obligatio in forma ad idem, Causalitas autem in actu secundo est exercitium actuale illius juris & obligationis hoc supposito Formatur argumentum Suppleri causalitatem hanc, non aliud est, quàm Formæ Materiali, quæ non inexistit subjecto, dare tamen concursum ut existat, sed de facto datur talis concursus, existunt enim de facto accidentia sine subjecto, cum tamen non habeant jus ita existendi. Ergo datur suppletio illius causalitatis, per hanc enim suppletionem, non plus à
nobis intelligitur. 82

PROBATUR secundò Quia est in intelligibile non suppleri aliquo concursu illam causalitatem, si alias sine hac causalitate, non habeat jus existendi illa forma.

PROBATUR tertiò. Quia impossibile est rem conservari sine divino concursu, hic concursus, vel est talis, qualis offerebatur dum inexistebant subjecto accidentia, vel non est talis. Si est talis, ergo nullum miraculum, si non est talis, de hoc alio concursu quæro, vel datur ad exigentiam subjecti, & hoc non, quia tunc, ipsum subjectum, hoc est substantia panis non existit, non ad exigentiam accidentium, quia hæ non exigunt existere sine subjecto Ergo ad exigentiam corporis Christi in ordine ad existen-

 dum

83 dum sacramentaliter datur ille concursus. ergo illa exigentia, supplet exigentiam subjecti, quod exigebat dependenter à se conservari illa accidentia, & hoc sufficit, ad intentum Conclusionis. Dixi in genere causæ efficientis illam suppletionem fieri, nam talem tantum suppletionem agnoscit sententia communis.

Objicitur primò Vel illam causalitatem causæ materialis supplet corpus Christi, vel Deus. Si Deus hoc non est Philosophicum. si Corpus Christi. Ergo corpus Christi conservat concursu creativo, illa accidentia.

Respondetur. Concursum conservativum illum exhiberi à Deo estq; hoc Philosophicum, quia Deus est causa universalis in conservando, erit autem ille concur-
84 sus ex linea Creativi; quia sine exigentia ipsiusmet materiæ, quia tamen ipsum corpus Christi, non exhibet hunc concursum, sed tantum exigit illum à Deo exhiberi, ideo ille cōncursus creativus, nō tribuetur Christo.

Objicitur secundò Non est ratio cur dicatur ipsum corpus Christi supplere illam causalitatem.

Respondetur. ideo supplet, quia supplet exigentiam subjecti, quæ exigentia, est causalitas.

Instabis Nulla res adeoq; nec corpus Christi exigit concursum creativum.

Respondetur Saltem exigetur concursus creativus ex suppositione talis ordinis Divini, qualis est institutio Divina, ut sine substantia panis, conserventur accidentia
85 panis.

Objicitur tertiò Si ad exigentiam corporis Christi conservantur illa accidentia; non est ratio cur non semper conserventur.

Respondetur Esse rationem, Quia illa exigentia qua exigit Corpus Christi ut conserventur accidentia, est exigentia, accommodans se naturali capacitati ad existendū, quam haberent, si data fuisset substantia panis, Et quia hæc capacitas, erat vincibilis & debellabilis à contrario; ideo nec corpus Christi exigit illa conservare ultra, quàm aliàs conservata fuissent in proprio subjecto.

QVÆSTIO II.

Quid agere & pati possit Christus prout continetur in Eucharistia.

Motis speciebus, quod non sit necesse poni aliquam tunc modalitatem in ipsomet corpore Christi, ad hoc ut dicatur ab uno loco ad alium esse translatum, debet deduci ex iis, quæ in simili dicta sunt in physicis de motu in alio. Ad hæc, quæ sunt magis propria hujus loci accidendo. *sit* 86

DIFFICULTAS I.

An agere & pati Christus possit in Eucharistia transeunter.

Assero Primò *Possibile esse Christum agere vel pati actione transeūti in Eucharistia.* Ita cum communi Suar. disp. 52. Sect. 2. Lugo disp. 9. Sect. 1. Di Castillo hîc disp. 6. num. 41. consequenter vi hujus asserti calor v. g. Christi prout contenti in Eucharistia, potest aliquem calefacere, adeoq; agere, etsi applicetur extrinsecum agens v. g. calor poterit calefieri Corpus Christi prout est in Eucharistia. 87

Ratio Tum quia id non implicat Tum quia etiam Christus prout est in Eucharistia dicit potentiam obedientialem, id autem eam non excedit Tum quia nihil intrinsecum deest Christo in Eucharistia, sed solum acquirit modum existendi spiritualibus debitum; non apparet autem cur Virtute divina, non posset agere & pati, secundum intrinseca ipsa procedendo, & non secundum illum modum existendi spiritualiter.

Dices primò. Ex istis quæ tangit Vasquez hic disp. 91. n. 2. Corpus Christi in Eucharistia existit modo indivisibili, ac proinde caret extensione quantitatis in ordine ad locum, quæ videtur necessaria conditio, ut aliquod Corpus operetur vel patiatur. 88

Respondetur Esse hanc necessariam cōditionem ad operandum naturaliter. Divinitus autem, esse supplebilem.

Dices secundò. licet cogitativa sit nobilior sensibus. virtutemq; habeat confingendi plura, quæ per nullum sensum percipit; nihilominus non potest indivisibile confingere. Signum ergo est, nullum sensum internum aut externum, in rem indivisibilem ferri. adeoq; nec ullum agens sensibile.

Respondetur. ex defectu, quod non pos-

89 possit fingi aliquid, inferri non potest, quod sit impossibile. Nam ut sine motu locali, Anima rationalis, quæ est in pede & capite, redigat se in punctum in morte præcipuè violenta, non concipit imaginatio, nec concipit, quòd Angelus transeat ab uno extremo ad aliud, non pertranseundo medium, & tamen hæc impossibilia non sunt Deinde alia hæc est propositio: cogitativa non potest facere, ut sit aliquid indivisibile, & hæc est propositio vera, quia cogitativæ nihil ponunt in rebus. alia hæc, nihil cogitativa indivisibile fingit, & hæc propositio est falsa, cum enim dependenter à sensibus procedat intellectiva si illa intelligit indivisibile, etiam fictiva seu imaginativa illud format.

Dices tertiò non potest Christus videri
90 oculo corporeo, Ergo nec agere nec pati actione transeunti. Antecedens probatur. Quia etiam supernaturaliter nihil videri potest, nisi sit objectum proprium aut cōmune visûs, modus autem ille indivisibilis, neq; est proprium visus objectum, cum non sit color aut lux, neq; est objectum commune, quia cum ille modus existendi, sit nonnisi spiritualibus proprius, nō videtur, ad quod sensibile commune reduci queat.

Respondetur Alia est quæstio. an videri possit ille modus, & indubiè videri non potest, quia est impossibile videri non visibile. ille autem modus, cum sit spiritualis, visibilis non est. Alia est quæstio, de ipsa substantia corporis Christi, substante illi modo indivisibili hæc substantia cum reti-
91 nent sua intrinseca, secundum quòd visibilis est v. g. colorē &c. non est ratio, cur secundum ea videri non possit.

Instabis primò etiam color Christi prout existentis in Eucharistia, videri non potest Quia impossibile est videri objectū non visa præsentia illius, id enim est contra naturā ipsarum rerum, nam sensus non potest ferri in suum proprium objectum, nisi simul feratur in commune. præsentia autem objecti cum distantia, est commune sensibile.

Respondetur Præsentiam objecti nunquam videri, quia hæc vel est modus vel formalitas, si formalitas: oculo non subest, si modus coloratus non est, (cur enim esset) adeoq; videri non potest. Hoc tamen est verum, ad hoc ut oculus exeat in actum vi- 92
dendi, esse necessarium præsentiam objecti, sed color Christi, est etiam præsens in Eucharistia.

Instat secundò Si oculus elevatus videret Christum vel videret prout sub speciebus existentem, vel abstractum à loco specierum. Si primum, videret etiam modum quem illic habet, & cum præsentia spirituali quod est impossibile: si secundum, sequitur posse oculum elevari ad videndum colorem abstractum ab individuis, quod est impossibile.

Respondetur Ly quòd videatur color ille prout existens sub speciebus. hoc solum significat, quod ille color penetratus, videri possit, non autem quod videri possit ipsa formalis præsentia indivisibiliter exi-
stendi. Nec tamen videbitur abstractum 93
quid, quia videbitur hic in individuo color, quem illic re ipsa habet Christus.

Instat tertiò Impossibile est ita videre colorem secundum se, ut neq; videatur indivisibilis, neq; divisibilis. ergo impossibile est colorem Christi prout est in Eucharistia videri, sine modo, quem ibi habet.

Respondetur cum color neq; divisibilis neq; indivisibilis, sit color Metaphysicè spectatus, adeoq; ratio communis, fit ut videri non possit, nam visus ad physica se extendit; quia autem color Christi in Eucharistia est quid Physicū, nec desinit esse quid physicum prout est quid condistinctum ab illo Modo præsentiæ spiritualis, ideo adhuc sine illo Modo, videri poterit.

Assero Secundò. *Defacto Christus non patitur in Eucharistia passione transeunti.* ita Suarez 94
DiCast. Lugo contra Nominales.

Ratio Quia si Christus pateretur passione transeunti prout est in Eucharistia: Vel id haberet ratione denominationis in se derivatæ v. g. à calefactis speciebus: vel denominatione orta ex ipsa receptione caloris in Christo. Non primum. Quia non in hoc est in præsenti difficultas. Non secundum. Quia in subjecto habente quantitatem, sed ita, ac si illam non haberet; nullum quantum agere potest. Corporis autem Christi quantitas, habet se in Eucharistia ac si non esset, est enim non tantum penetrata, sed &, non extensa localiter &c.

Major

95 Major probatur Quia si sub speciebus illis lateret non corpus Christi, sed anima vel angelus non posset in illud subjectum induci calor, non solum ex eo, quia est incapax caloris, sed etiam, quia est subjectum non aptum actionis inductivæ caloris, ineptitudine oriunda ex defectu quantitatis. Finge enim Angelum esse quantum, quid deerit ne inducatur in illius quantitatem calor. Ergo apparet, si subjectũ habeat quantitatem, ac si illam non haberet, non esse subjectum aptum, ut in illud agat quantum. Rursus inter agens & passum, debet esse proportio, inter quantum autem qua tale, & inter quãtum habens se acsi non esset quantum, non est proportio Ergo quantum in illud agere non potest. Deniq; posita materia, quæ
96 est capax Accidentis corruptivi, modo ponatur forma incorruptibilis, & unio inamissibilis, reddetur subjectum illud incapax accidentis corruptivi vel calefactionis. Ergo etiam subjectum quantum, si se habeat ac si non esset quantum, non erit subjectũ capax illius accidentis.

DICES primò cum Nominalibus apud citatos. Non obest ille modus existendi Christi in Eucharistia, ne patiatur actione transeunti, quia localis præsentia, respectu actionum & passionum, solum requiritur per modum conditionis necessariæ, ut agẽs & passum sint propinqua, præsentia autem Sacramentalis id non impedit, est enim illic propinquitas, cum sit totus Christus in tota Hostia, & totus in qualibet parte.

97 RESPONDETUR. non ex indistantia agentis & passi oritur ne patiatur Christus passione transeunti, sed oritur hæc ut dixi ex impedimento, scilicet quia habet quantitatem, acsi illam non haberet.

INSTABIS Si duo corpora essent in eodem loco penetrativè, ille existendi modus mutuam inter illa actionem, non impediret sed augeret, unde ignis penetratus cum ligno velocius illud combureret.

RESPONDETUR Si duo corpora essent penetrata, & simul habentia quantitatem in ordine ad extensionem localem, ac si illam non haberent, nego quod tunc non impediretur activitas.

DICES secundò. Ut agens corporeum agat in aliud, sufficit ut loco conjungatur, potest autẽ Christus, ut est in Eucharistia non distare ab agente. 98

RESPONDETUR Major est falsa, & habet instantiam in cœlis, quibus ignis admotus, non comburit eos, aut non combureret.

DICES tertiò Modus accidentarius non est necessarius ad agendum nec passo ad recipiendum Modus autem extensionis, quo caret Christus in Eucharistia, est modus accidentarius.

RESPONDETUR etiam modum accidentarium posse esse necessarium ad agendum connaturaliter, non quidem tanquam principium agendi, sed tanquam conditionem.

ASSERO tertiò *Christum de facto non agere, actione transeunti in Eucharistia.* v. g. calorem Christi, non posse calefacere aliquem alium. 99

RATIO est prius ast aliquid habere perfectionem suam naturalem, quam agere naturaliter, ergo cum corpus Christi in Eucharistia non habeat perfectionem naturalem existendi, extensè. hoc ipso non poterit agere naturaliter. Antecedens probatur Tum quia id ostendit inductio, nam si vitietur oculus, non prodit ad actum videndi. Sine subsistẽtia nulla natura ponit actionem. & sic de reliquis. Tum quia id ostendit finis à natura intentus, nam natura ostendit perfectionem rei Ergo per prius intendit priorem perfectionem, prior autem perfectio est in ordine ad se, cum ipsum se, sit prius sibi, præ alio. Tum quia id exigit commune illud principium, prius est esse aliquid in ordine ad se, quam in 100
ordine ad aliud, & spectat id ad Oeconomiam naturæ cujus major esset defectus, in intrinsecis deficere; nec potest aliquid esse bonum aliis operando, quod sibi nequam est, defectu perfectionis.

DIFFICULTAS II.

An videat vel videre possit Christus oculo Corporeo in Eucharistia.

ASSERO primò. *Non implicat, ut Christus videat in Eucharistia oculo corporeo.*

RATIO. quia non ostendetur impossibilitas,

ASSERO secundò *Non implicat contradictionem videri Christum in Eucharistia existentem, oculo*

101 *oculo corporeo.* Est assertum Vasquez & Lugonis contra Suarez & DiCastillo. Ratio Tum quia nulla in hoc ostendi potest implicantia. Tum quia si Christus in Eucharistia, est elevabilis ad actiones supernaturales, cur & oculus ad hoc non poterit elevari, ut illum inibi videat Tum quia si non posset Divinitus videri, ideo esset quia modus ille existendi Corporis Christi, est spiritualis, sed id non convincit, quia non repugnat modo illo non viso, ipsum visibile attingi.

DICES primò cum Suarez. Non potest explicari quomodo rationem visibilis habeat Christus in Eucharistia.

RESPONDETUR aliam esse hanc Quæstionem, an modus ille, vi cujus Corpus Christi est in Hostia tota, & totus in quali-
102 bet parte, videri possit, cum enim supponatur modus ille esse spiritualis, indubiè visibilis non erit; Quia tamen Corpus Christi existens modo Spirituali, vere adhuc est coloratum, erit adhuc visibile.

INSTAT Suarez Si oculus à Deo elevatus videt corpus Christi, vel videt illud sub speciebus, vel abstrahendo ab omni loco & præsentia? Non primum. Quia si videtur, Corpus Christi sub speciebus, ergo videtur ut sub eis præsens, ergo videtur & præsentia quam illic habet, nō potest enim per se videri aliquid, quasi concretum, quin simul per se videatur forma, qua formaliter constituitur. Quod si oculus potest videre illud corpus prout abstrahit à speciebus, contra erit. Tum quia alias posset elevari oculus
103 ad videndum colorem in communi. Tum quia visio tendit in rem ut actualiter existentem, actualiter autem non abstrahit ab illo modo existendi. Tum quia oculus non præscindit.

RESPONDETUR quod oculus Corpus Christi videre possit, quod est sub speciebus, & secundum quod est sub speciebus, non quidem modum illum attingendo, ut dictum supra, sed hoc sensu, quod visio localiter terminetur, ad id quod continetur sub speciebus, nec in hoc est ulla repugnantia: per seq; videtur ut est sub eis præsens, hoc est attingendo ipsum modum præsentiæ Nego; ut est præsens sub speciebus hoc est attingendo illud, quod est sub illis speciebus, & sub illo præsentiæ modo. Concedo. Quod autem dicitur non posse videri 104
quasi concretum; quin simul per se videatur forma constituens, id inprimis retorsionem habet. Nam corpus animatum videt oculus, unde illud discernit à mortuo, & tamen animam non videt. Directè autem dici potest, non posse videri concretum, secundum quod formaliter concretum est, nisi videatur forma; secus si debeat tantum videri materialiter cōcretum, seu quod concretum est. Jam autem oculus videret v. g. albedinem Christi, quæ est indivisibiliter collocata, non autem prout collocata, istud enim prout, involvit modum illum Spiritualem, quem dicimus non posse videri. Addo si quis dicat modum illum præsentiæ Sacramentalis non esse quid superadditum spirituale, sed id perfici per solam impedi- 105
tionem effectus secundarii quantitatis, tunc non erit necesse dicere, quod sit aliquid illic quod non videatur, nam licet ablationem illam effectûs secundarii, non sit visurus oculus, cum illa ablatio sit quid negativum, quia tamen quod manet, est adhuc verus Physicus color, non poterit dici, quòd illic aliquid deberet videri, quod alias in se non est visibile, adeoq; quod deberet videri aliquod spirituale. Quod attinet ad secundam partem argumenti, non abstrahet tunc oculus, quia non videbit tunc aliud quam ipsam albedinem Corporis Christi, quæ in se non abstrahit à visibili & invisibili nec poterit elevari ad videndum colorem ut sic, ex dictis supra, salvabiturq; in illa visione intuitio, quia rem existentem attinget. 106

DICES secundò ex DiCastillo. Impossibile est videri corpus Christi, prout est in hoc Sacramento, quin videatur existentia ejus in eodem Sacramento, sicut est impossibile videri corpus ut album, quin videatur albedo, & tamen modus ille ex dictis videri non potest.

RESPONDETUR impossibile est videri corpus Christi, prout est in hoc Sacramento, quin videatur corpus Christi, hoc sensu, quin illic scilicet localiter visionem terminet, licet impossibile sit videri corpus Christi attingendo modum illum spiritualem si detur. Impossibile quidem est videri album, non visa albedine, quia ratio visibilitatis albi, stat in ipsa albedine, jam autem

107 ratio albedinis Christi non stat in illo modo, quem habet in Eucharistia, sed in disgregativo visus; quod illic habetur, ideo poterit attingi illa albedo, quin attingatur ille modus.

INSTAT idem Modus existendi Christi in Eucharistia est supernaturalis. Ergo præsentia Christi in Sacramento est extra latitudinem objecti visibilis.

RESPONDETUR inprimis non repugnat si cætera sint paria, aliquid supernaturale videri. Deinde non loquimur de modo illius præsentiæ, an videri possit, sed de substrato illi præsentiæ, quod est color.

DICES tertiò Corpus Christi in Eucharistia imitatur modum essendi rerum spiritualium; res autem spiritualis videri non
108 potest.

RESPONDETUR Corpus Christi imitatur hic modum essendi Spirituum, retenta tamen sua sensibilitate, quia v.g. retenta sua albedine adeoq; visibilitate.

DICES quartò Non potest visus percipere objectum indivisibile nec penetratum, Corpus autem Christi taliter se habet in Eucharistia.

RESPONDET Lugo. Penetrata, sensu attingi nam calor intensus fit ex pluribus gradibus penetratis, & tamen sensu percipitur. Indivisibile v.g. albedinis si detur, Concedo quod naturaliter videri non posset, sed cur adhuc non posset elevari oculus, supposito quod illud indivisibile, sit adhuc verè albedo.

109 INSTAT DiCastillo. Plus est videre præsentiam indivisibilem, quam videre colorem indivisibiliter existentem.

RESPONDETUR Sit ita, sed negatur hoc ipsum impugnare.

DICES quintò. Visus corporeus non percipit rem, quin percipiat ejus figuram, quæ autē figura corporis Christi, tunc videretur.

RESPONDETUR Assumptum esse verum de visione naturali, sed quidquid sit de hoc, videretur adhuc figura corporis Christi, secundum quod capiti immediatum est collum, talisq; aptatio membrorum, qualem habuit. Nam posset unaquæquæ pars, sui speciem immittere; si enim penetratio specierum inter se, non obest quominus etiam eliciatur visio, non miscens quadrata rotundis, ita nec oberit penetratio partium 110
corporis Christi inter se, quominus videantur non confusæ.

ASSERO tertiò *Defacto in Eucharistia non esse visibilem naturaliter Christum.* Est assertum contra Occham, Major, Gabriel. Alensis etiam admittit speciale privilegium in Beatissima, ut videat in Eucharistia corpus Christi.

RATIO asserti Quia Christus non potest naturaliter sui species emittere, quia ex dictis nec agere transeunter. Nec ipse etiam ex dictis videre potest. Quia priùs est habere omnia in ordine ad se requisita, & non impedita, quàm in illo ordine agere.

DIFFICULTAS III.

Potestne Christus exercere actiones immanentes in Eucharistia. 111

ASSERO primò. *Actiones immanentes, independentes à Corporeis, v.g. Visionem DEI, potest exercere Christus.*

RATIO. Quia tota illic mutatio, habetur in modo existendi corporis Christi. Ergo modum existendi ipsius spiritualis potētiæ non immutat. ergo nec modum operandi, qui sequitur modum existendi.

ASSERO secundò. *Defacto tales operationes exercet Christus.*

RATIO Quia nullo impeditur, cum corpus in tales operationes non influat.

ASSERO tertiò *Actiones spirituales immanentes dependentes à corporeis, defacto non exercet Christus.*

RATIO Quia ab ipso usu sensuum, manet 112
impeditum Corpus Christi. ergo manet impeditum etiam ab actionibus, quæ dependent ab aliis actionibus sensuum.

ASSERO quartò. *Casu quo elevetur Christus ad sensationes eliciendas, consequenter & operationes immanentes dependentes à sensibus, forent vel possent esse, eædem numero, quas exerceret in statu suo connaturali.*

RATIO Quia non videtur cur operatio elicita à potentia vitali, circa objectum sibi proportionatum, non possit esse eadem amoto impedimento, & cum impedimento sed hîc & nunc superato.

DICES primò. Sensus internus non indiget pati de novo ab objecto extraneo.

RESPONDETUR Concedo totum. Unde etiam

113 etiam dormientes antiqua phantasiamur. Sed nego quod sensus non indigeat debito existendi modo ipsius potentiæ.

Dices secundò Phantasia habet tunc species suas secum. Ergo illis uti poterit.

Respondetur Habet suas species, sed caret modo in existendi sibi debito, consequenter & modo operandi.

Dices tertiò Modus essendi quo caret & Corpus Christi, & sensus externus in Eucharistia, est extensio: hæc non requiritur ad operationem in particulari sensus interni, quia extensio requiritur, ut agēs contiguetur passo externo, hæc autem cōtinguatio in præsēti non requiritur. quia habet sensus internus, præsentes sibi intimè species, sensationiq; sic productæ, esset etiam connatu-
114 rale recipi in subjecto inextenso. Hanc objectionem ponit, & pluribus discutit DiCast.

Respondetur Consequenter & secundariò requiritur extensio ad contiguationem agentis & passi; sed primario requiritur tanquam passio debita materiæ. hinc habēdo extensionem, sed ita, ac si non haberetur, ob ablatos secundarios effectus, non poterunt adhuc materialia habere perfectionem in ordine ad se, adeoq; nec operari, cum priùs sit debitè inexistere, postea operari.

QVÆSTIO III.

De desinentia corporis Christi in Eucharistia sub speciebus.

115 Duo hic attingi debent. Imprimis an desinente Eucharistia mutetur Christus? Deinde, quid eveniat desinente esse Christo, sub speciebus. Aliqui dicunt nullam tunc mutationem in Christo fieri, sed in solis speciebus. Indicat hoc Alensis, Marsilius, Cajetanus, Ledesma apud Suar. hîc disp. 54. Sect: 1. sed negat Vasquez disp. 195. num. 57. id doceri à Cajetano. Alii ponunt mutationem localem, quibus adhæsere recentiores apud Suarez, qui dicebant Christum ascendere ex sacramento in cœlum, motu continuo, habereq; in cœlo præsentiam toties repetitam, quoties Eucharistia consumpta est, pro qua sententia citat Vasq. Gvvitmundum & Algerum. Suar. autem & Vasq. dicunt Corpus Christi non 116
desinere esse sub speciebus sine aliqua mutatione facta in ipso, id est ob amissam præsentiam Sacramentalem. Sed quia ex dictis in Physicis, nulla præsentia est quid entitavè superadditum, ex altera parte quia communis Doctorum sententia apud citatos fert, quod nō solæ illic species mutentur.

Dicendum est *Supposito quod Christus reproducatur in Eucharistia illum quoad esse reproductum mutari, desinente Eucharistia.*

Probatur primò Quia ex communi sententia, non solæ tunc species mutantur Physicè, sed etiam corpus, Ergo cum hæc mutatio Physica non possit salvari quoad præsentiam localem superadditam, quia per nos illa non datur. Ergo mutari debet, ratione illius quod amittit, reproducti esse. 117

Probatur secundò Verè mutatur corpus Christi per Suarez & Vasquez quoad præsentiam localem, quam tunc amittit. Ergo etiam vere mutabitur, quoad esse reproductum, quod tunc amittit.

Probatur tertiò Desinente Eucharistia vel verum est dicere, præter præsentiam localem, desinit esse Corpus Christi prout reproductum; vel non est verum dicere: si est verum dicere. ergo mutatur quoad esse illud reproductum quod ipsum probatur Si Christus desineret quoad esse suum naturale in cœlo, mutaretur. Ergo si desinat quoad suum esse reproductum, mutabitur quoad esse suum reproductum. Quæ omnia in hoc resolvuntur, quia definitivè mutari, est aliter se habere, aliter autem vel
maxime se habet, quod ex esse, transit in 118
non esse. Si autem nō est verum quod præter præsentiam localem amittat tunc esse suum reproductum Christus. contra erit. Verè habet esse illud reproductum in Eucharistia Christus ut supponitur: si illud non amittit, quid fit cum illa Substantia Christi prout reproducta, & sicut si mansisset illic substantia panis, debuisset eo casu mutari, ita & mutari debebit substantialiter reproductum corpus Christi.

Objicit primò Suarez Quia præter Sanctorum omnium, & Theologorum mentem est, dicere, quod fiat in corpore Christi mutatio aliqua substantialis, neq; id videtur consentaneum dignitati illius Corporis.

119 RESPONDETUR esse præter mentem Theologorum dicere, quod fiat in corpore Christi mutatio, accepto secundum suum esse naturale, non autem quod fiat mutatio in corpore Christi prout desinente esse sub Eucharistia, & in præsenti, nomine hujus mutationis, non aliud venit, nisi quod desinat illic reproductum esse substantiale corporis Christi, & non sola præsentia condistincta entitative. Dixi non sola præsentia condistincta entitative, indubiè enim desinit illic, & quidem nemine cogitante, etiam præsentia connotativè explicabilis.

INSTABIS ne mutetur corpus Christi, non ponimus in illo recipi entitatem modalem determinativam. Ergo nec debet poni alia mutatio.

120 RESPONDETUR disparitatem esse, quia illius prioris ponendæ, nulla necessitas, ponendæ autem desitionis corporis prout reproducti, est ex dictis necessitas.

OBJICIT secundò idem angelus existens in loco adæquato, potest relinquere partem ejus, & in alia parte manere, nihil de novo acquirendo, nec deperdendo nisi locum; idemq; esset si posset Angelus esse in pluribus locis distantibus.

RESPONDETUR Cum Angelus collocans se in tota locabilitatis suæ sphæra, non habeat illic reproductam entitatem, non erit necesse, ut præter præsentiam localem (quidquid illa sit) amittat quidquam. quia autē Christus in Eucharistia habet esse reproductum, necessariò desinere debebit ex dictis.

121 OBJICIT tertiò idem. Christus, ut existit in hoc Sacramento non pendet à speciebus nisi quoad præsentiam, non verò quoad substantiæ conservationem.

RESPONDETUR Pendere Christum à speciebus quoad esse suum reproductum, & licet nihil illi addatur de novo per consecrationem, supponitur tamen intercedere nova reproductio substantialis, & hoc reproductum substantiale, tunc desinit.

INFERES immerito dici à Gvitmundo apud Suar. disp. 46. Sect. 8. quod recedat Corpus Christi, si in lutum cadant species, vel si pollutis manibus tractetur, vel comedatur ab animali. RATIO Nam tunc si non desinunt accidentia, non desinet corpus Christi. Immerito item dicit, quod recedat (ut voluit Glossa cap. tribus gradibus, de consecratione, distinctione prima & in capite Non iste ibidem. Bonaventura Innocentius tertius) ubi sumptum fuerit, antequam alteretur RATIO Quia opponitur Trid. Sess. 13. c. 4. Unde etiam si à mure comedatur hostia dicit Suar. disp. 4. Sect. 2. revera esse Sacramenti comestionem, quidquid sit de nomine sacramentalis sumptionis. Immerito etiam docuit Angerus apud Vasq. disp. 95. n. 5. Non manere Christum sub speciebus in ventre ebrii, ne concedat aliquem speciebus inebriari posse, nam id potest fieri per species, quod fieret, si adesset substantia panis. 122

De reditu materiæ alteratis speciebus.

Quod attinet ad secundum. Certum est durare corpus Christi, quousq; non alterentur ita species, ut non sint jam aptæ continere substantiam panis, si fuisset tunc. 123

RATIO Quia dixit Christus Hoc est corpus meum. ergo quousq; durabit verificativū ipsius Ly Hoc, durabit & corpus Sed ly Hoc duraret quoadusq; species non alterentur, ita ut non sint aptæ continere substantiam panis, ergo durabit & corpus Christi. Quando autem ita alterantur species, ut non essent immediatè post jam aptæ ad continendam substantiam panis, necessariò debet substitui alia materia. Ratio Quia accidentia non possunt esse naturaliter sine omni subjecto, vel supplente defectum subjecti, in alio genere ergo cum substātia corporis Christi non exerceat jam hoc officium, succedere debet aut substantia, aut miraculosus concursus; indubiè enim, si talis concursus exhiberetur illis conservandis, qualis exhibetur stante Eucharistia, sicut stante Eucharistia manebant accidentia, ita & tunc manerent. Certum item est, nō induci tunc substantiam panis. Ratio quia ad illam non sunt tunc dispositiones, cum supponantur jam ablatæ, & ex supposita illarum sublatione. desinit Christus in Eucharistia, sed ponitur tunc Materia ne ita multiplicentur miracula, Forma scilicet (quæcunq; tandem illa sit) substantialis advenientis, & non reperiētis subjectum primum. parumq; refert, quod in aliis alterationibus dispositiones non exigant productionem materiæ, quia illam supponunt, sed si non supponerent 124

125 rent exigerent per DiCaſt. d.7. n. 105. quia exigunt totum id, ad quod ordinantur, ordinantur autem ad illud compoſitum, quod compoſitum exigit materiam & formam.

Tota ergo difficultas reſtat an reproducatur eadem numero materia reproduci eandem numero docuit Alen. Bonav. Suar. Coning, Lugo, Tannerus, DiCaſt. Non reproduci eandem S. Thomas voluit.

Penſandæ ſunt rationes utriusq; partis.

PRIMA RATIO Sancti Thomæ eſt hic ex q. 77. Art. 5. quia ſi ſubſtantia panis & Vini converſa eſt in corpus & Sangvinem, non poteſt ſubſtantia panis aut vini redire, niſi corpus aut ſangvis Chriſti, iterum convertatur in ſubſtantiam panis & vini, quod eſt
126 impoſſibile, ſicut ſi aer ſit converſus in ignẽ, non poteſt aer redire, niſi iterum ignis convertatur in aerem.

RESPONDETUR Quòd licèt non poſſit redire ſubſtantia panis & vini via converſionis, niſi caſu quo poneretur corpus & Sangvis Chriſti converti in ſubſtantiam panis & vini, ſed nego implicare alium modũ reditus illius materiæ, qui ſit per creationẽ, ſicut ex igne iterato aër non tantum fieri poteſt converſione, ſed etiam generatione.

INSTAT S. Thomas. Caſu quo ſubſtantia panis & vini ſit annihilata, non poteſt iterum redire, quia quod in nihilum decedit, non redit idem numero.

RESPONDETUR Viribus naturæ non redit, ſed cur redire non poteſt, per virtutem
127 recreativam illius materiæ.

SECUNDA RATIO S. Thomæ eſt Quia non datur quomodo ſubſtantia panis redeat, non enim manentibus ſpeciebus panis & vini, quia his manentibus maneret corpus & Sangvis Chriſti. non eis ceſſantibus, quia jam ſubſtantia panis & vini eſſet ſine propriis accidentibus, quod eſt impoſſibile.

RESPONDETUR poſitio quæ hic intenditur, non hoc vult, quòd redeat ſubſtantia panis adæquata, adeoq; forma panis, ſed quod redeat eadem materia, quæ redire poteſt non exiſtentibus diſpoſitionibus debitis pani.

TERTIA RATIO eſt Quia non poteſt dici, quòd materia panis & vini de novo tunc creetur, quia non rationabiliter videtur dici, quòd miraculosè aliquid accidat in hoc 128
Sacramento, niſi ex ipſa deducatur conſecratione, ex qua non deducitur, quòd materia recreetur vel redeat, melius ergo dicetur quod in ipſa conſecratione miraculosè, detur quantitati dimenſivæ panis & vini; quod ſit primum ſubjectum ſubſequentium formarum.

RESPONDETUR Stante quidem Euchariſtia, nihil ponendum miraculosè accidere, niſi ex ipſa conſecratione deducatur, quia ſicut entia ita nec miracula multiplicanda ſine neceſſitate. Sed præcavendum etiam eſt, ne miracula multiplicentur jam abſcedente Euchariſtia, concedaturq; aliquid impoſſibile & quidem ſi dicatur quod ex quantitate, & ſuccedanea forma fiat, unum compoſitum ſubſtantiale, id implicat. 129
Quia compoſitum ſubſtantiale, definitivè eſt totum per ſe ex partibus ſubſtantialibus conſtans: quantitas autem non eſt quid ſubſtantiale. ſi autem hoc ſenſu dicatur ex quantitate & forma ſubſtantiali, componi totum ſubſtantiale, quia recipit in ſe quantitas alterationes. id verum eſt, ſed quærere reſtat deſinente corpore Chriſti & ſuccedente alia forma, vel ſuccedit etiam materia, vel non, ſi ſuccedit cur non eadem, habebiturq; jam intentum. Si non ſuccedit, multiplicantur miracula, nam illi formæ poteſt ſuccedere alia forma, & tamen omnes illæ erunt ſine materia, quod eſſet nimia multiplicatio, & non neceſſaria miraculorum.

In oppoſitum. 130

PRIMUM ARGUMENTUM Lugonis eſt d. n. 39. Accidentia per ſuam individuationem exigunt tale ſubjectum determinatum, & non aliud. Ergo hæc numero quantitas, & alia plura accidentia, quæ fuerunt in materia panis, & adhuc perſeverant illudmet numero ſubjectum & nõ aliud exigent.

RESPONDETUR non apparet, quid velit ſibi hæc propoſitio; accidentia per ſuam individuationem exigunt tale ſubjectum, cum non individuentur à ſubjecto.

SECUNDUM ARGUMENTUM. Licèt hæc albedo indifferens ſit ex ſe, ad hoc vel illud ſubjectum, poſtulat tamen ex ſua natura poſtquam eſt in hoc ſubjecto, non tranſire ad aliud.

 RE-

131 RESPONDETUR postulat quidem conjunctum accidens huic subjecto, ut non transeat in aliud, sed si non sit conjunctum, quid illi refert, quòd hæc non alia, numero restituatur materia.

TERTIUM ARGUMENTUM est ex DiCast. disp. 10. n. 110. Ex uno capite, utrumq; DEO, æque facile est, magis autem naturæ rerum consentaneum, minorq; fit mutatio in rebus, si non creetur nova materia, nam reproducendo antiquam tantum contingit ipsa reiterata creatio, & nova introductio quantitatis, in materiam antiquam: in creando autem novam materiam, inprimis crearetur nova materia, desineret deinde esse quantitas antiqua, ne transeat ad novum & non proprium subjectum quæ omnia non

132 seqvuntur, si redeat antiqua materia.

RESPONDETUR id censendum naturæ rerum magis consentaneum, quod aliàs in Naturis contingit. apparet enim quòd illud sibi determinet natura, tanquam bonum universi: & tamen nunquam redit forma antiqua, sed semper nova inducitur Ergo idem dicendum de materia, & quidem quod est nova creatio materiæ novæ, hoc est etiam nova recreatio antiquæ materiæ, tam enim antiqua extrahitur ex nihilo subjecti, ac nova, quæ ergo ex parte materiarum nova major mutatio, negatur item quod debeat tunc antiqua quãtitas corrumpi cur enim. Quod non possit transire de subjecto in subjectum quantitas, id est ex supposita unione cum subjecto, quæ unio, sicut & ipsa

133 quantitas, nulli agenti materiali est contraria, itaq; nec ab illo auferibilis: alia autem accidentia transferri non possunt, quia in illa non agitur nisi mediis alterationibus, alterationes autem non respiciunt motum translativum, sed inducunt novæ formæ generationem corruptionẽ prioris. Sed rati- 134

ones hæ non ostendunt, quod si non supponatur illorum accidentiũ unio, æquè illa uniri non possint huic ac alteri subjecto. *Hinc*

ASSERO primò Quod attinet ad lineam sustentari, æquale est accidentibus Eucharisticis. sive antiqua reproducatur sive nova producatur materia.

RATIO quia quantitas & alia accidentia, non discernunt materiam, & æquè hæc est materia ac illa, ergo & æquè sustentativa. Ergo quoad lineam sustentare, æqualiter se habebit materia sive reproducta sive nova.

ASSERO secundò. *Attendendo ad nexum passionis cum natura cujus est passio, connaturalius est ut reproducatur antiqua materia.*

RATIO Quia hæc numero passio quan- 135

titatis, est hujus numero subjecti, utpote ab illo emanata, & cum passiones ordinentur in bonum ejus à quo emanantur, ut ostendit inductio, hinc & quantitas ita ordinabitur, & ex hoc ordine deposcet subjectum.

ASSERO tertiò *Etiam reliqua accidentia titulo eductionis postulant antiquam materiam.*

RATIO Quia etiam formæ eductæ postulant esse hujus. Unde dictum alias, quod Angelis penetrantibus se, species unius Angeli, non deseruit alteri Angelo, quia non est ex illo educta.

Tractari hic deberet de effectu Eucharistiæ, quæ est Gratia, sed hic sufficienter inferetur ex dictis de Sacramentis in communi, & dicendis in materia morali. Tra-

ctari item posset an vi Eucharistiæ interce- 136

dat inter sumentem & carnem Christi unio aliqua sed nihil addendum occurrit iis quæ pro affirmativa posuit Vasq. hic disp. 20. & cum illo DiCast. disp. 8. n. 64.

TRACTATUS III.

DE MATERIIS MORALIBUS

Inseri hic debuisset Tractatus Moralis, de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia, Ordine, Extrema unctione; sed quia commodius videbatur, ut tota Materia practica, uni operi includatur, hinc methodi tantùm causa, titulus præfixus est. Interim

Cum Christo in Eucharistia desinente, nostra etiam desinat Theologia.

A. M. D. G. Bq;. V. H.

b. M.

INDEX PRIMUS TITULORUM.

QVÆ-

punctum

INDEX SECUNDUS CONCLUSIONUM.

TRACTATU I.
DE SACRAMENTIS IN COMMUNI.

DISPUTATIONE I.
De constitutivis intrinsecis Sacramentorum in communi.

DIfferentia partis à non parte, non potest haberi à mera importatione in Recto & Obliqvo num. 3. nec ex eo præcisè, quòd aliquid sine hoc esse non possit num. 10. Nec pars est id, quod est Rectum alicujus extremi, in Resolutione Nominis concreti num: 11. Nec est id, qvo non posito & positis omnibus aliis præreqvisitis ad existentiam alicujus concreti, concretum nondum existit, & qvo posito simul cum aliis, eo ipso existit concretum num. 27.

Supposito quòd constituta alia sint Physica, alia Metaphysica nec plura num: 55. & quòd sine partibus haberi non possint num: 57. intervenit difficultas, & unde, definiendæ Partis num: 59. ostensoq; unde sit rimanda difficile definibilium definitio num: 63. definitur pars, quod sit Entitas seu Ratio Ex quo totius vel Entitas, quæ est Materia positionis Totius num: 65.

De essentia Sacramenti Metaphysicè spectati.

Essentia Sacramenti Metaphysicè spectati stat genere & differentia num: 72. Sacramentum in communi definiri potest n. 73. sed non primo per se num: 74. Non est in hoc difficultas: An de ratione Sacramenti sit esse signum sacrum, ex Parte rei significantis num: 79. nec quod de ratione ejus sit conferre aliquam sanctitatem num: 83. Sacramentum pro genere dicit signum causativum num: 95. pro differentia sanctitatem num: 117. consequenter Sacramentum, est signum causativum sanctitatis, vel signum sacrativum ib. Defacto Sacramenta sunt signum ad placitum num. 128. habent aliqvam similitudinem cum sanctitate qvam important num: 129. Possibile est aliquod signum sensibile, cui sit naturale significare gratiam ib. si foret hoc signum effectus gratiæ, non posset elevari ad producendum illam primò num: 148. nisi Deo supplente causalitatem gratiæ, respecti signi num: 149. secundùm quod tamen illud signum, formaliter signum est, non potest elevari ad producendam primò gratiam ib. Sunt item Sacramanta defacto signa stabilia num: 156. oppositum possibile est ib. immo defacto aliqua non fuerant stabilia num: 162.

Quomodo per alios definiatur Sacramentum num: 167. Infertur quòd Sacra Scriptura non sit Sacramentum num: 186. nec serpens æneus, aut transitus maris rubri num. 189. nec observantiæ & sacræ res

num:

INDEX SECUNDUS CONCLUSIONUM.

A. M. D. G. Bq;. V. M. H.

ERRATA,

ERRATA.

DISPUTATIONE I.

Num. 56. v. 15. rit l. erit
Num. 66. v. 17. oppositum l. appositum
Num. 70. v. 10. definitio l. definito
Num. 81. Sic l. sit.
Num. 108. v. 5. unicoca l. univoca
Num. 115. v. 5. & l. est
Num. 125. v. 14. tatem l. tamen
Num. 175 v. 14. seu l. sed
Num. 196. v. 13. struitur, l. struitur
Num. 302. v. 2. aliquid l. aliquod

DISPUTATIONE II.

Num. 75. v. *16*. habito l. habita.
Num. 89 v. *9*. externa l. externo
Num. 97. v. 10. significari l. significare,
Num. 98. v. *9*. hac l. hæc
Num. 102. v. 2. mereri l. moveri
Num: 107. v. 11. posterius l. potentius
Num. 141. v. 16. Antecedentibus l. Antecedentis
Num. 153. v. 6. pendent l. pendens
Num. 156. v. 16. concessus l. consensus
Num. 179. v. 16. quia l. qua
Num. 210. v. 14. ad l. id
Num: 226. v. 4. manifestate l. manifestatæ
Num. 237. v. 6. Pricipiis l. Principiis
Num: 250. nunc l. tunc
Num. 251. v. 11. intrinsecè l. extrinsecè
Ib: v. 14. est l. esse
Num. 270. v. 9., sed l.. Sed.

DISPUTATIONE III.

Num. 39. v. 14. eandem animam l. eadem anima
Num. 67. v. 6. immediate l. mediate
Num. 70 v. 7. qualitatem l. quantitatem
Num. 101. v. 4. tribueretur l. diceretur
Num. 110. v. 4. post ly quia *dele* vel
Num: 122. v. 16. velit l. velit;
Num. 145. v. 13. perit l. petit
Num. 170. v. 13. post ly creaturam *dele* non
Num. 181. v. 1 quæ. l. quod
Num. 183. v. 6. nec l. ne
Num. 190 v. 2. moveamur l. moveamus
Num. 222. v. 17. subjecto l. objecto
Num. 238. v. 5. antecedentiæ l. antecedentium
Num. 247. v. 16. esse l. esset
Num. 261 v. 15. post ly non *dele* satis
Num. 355 v. 16 dicet l. ditet.
Num. 394. v. 1. recpiat l. recipiat
Num. 412. v. 2. inentionalis l. intentionalis

DISPUTATIONE IV.

Num. 13. v. 14. fides l. vides
Num. 30 v. 13. relinqvit l. relinqvi
N. 31 v. 1. post ly Scholasticè *dele* id explicando sit
Num. 38. v. 13. renascentia l. refectio
Num. 42. v. *11*. causato l. causatæ
Num. 54. v. 10. quo l. quod
Num. 92. v. 2. enim l. tamen
Ibidem v. 4. duod l. quod
Num: 97. v. 1. officio l. officia
Num. 110. v. 17. idistinctæ l. indistinctæ

DISPUTATIONE V.

Num. 49. v. 14. instituti l. constituti
Num. 50. v. 12. revoationis l. revocationis
Num. 72. v. 2. positione l. positioni
Num. 83. v. 14. ligna l. lignum
Num. 90. v. 8. constitutiva l. constituta
Num. 135. v. 10. particuliariter l. particulariter
Num. 136. v. 14. primus l. ejus non
Num. 198. v. 1. suam l. illam
Num. 218. v. 15. spectatæ l. separatæ
Num. 235. v. *1*. meum l. meu
Num: *251*. v. *13*. se vocando l. sevocando
Num. 294. v. 16. majus l. ullam
Num: 229. v. 8. asserere l. asserit
Num: 332. v. *16*. quod solum l. vi cujus

OMISSA.

DISPUTATIONE I.

Num. *147*. v. 5. post ly probat O. quod
Num: 248. v. 9. post ly qvidem O. non constat
Num: 252. v. *16*. post ly sese O. Physicè

DISPUTATIONE II.

Num. 72. v. 8. post ly sententia O. à Sententia
Num. *146* v. *16*. post ly retracta O. quod

DISPUTATIONE III.

Num. *314* v. 5. post ly à Deo O. ut dictum

DISPUTATIONE IV.

Num. 38. v. 9. post ly ut O. dixi

DISPUTATIONE V.

Num. *133*. v. *15*. post ly Eucharistiæ O. non sumpti secundùm species
Num *134*. v. 3. post ly Sacramenti O. non sumpti secundùm species
Num. *259*. v. 6. post ly ut O. non
Num. 294. v: *17*. post ly affirmandi O. nempè quod vera sit hæc propositio
num. *241*. v. 4. post ly dicere O. quod

A. M. D. G. Bq;. V. M. H.